A szerzőről

DR. DRÁBIK JÁNOS a Szabad Európa Rádió nyugdíjas vezető programszerkesztője.

1938. június 9-én született Budapesten. Csellistának készült. Zenei tanulmányait a budapesti Erkel Ferenc Zeneművészeti Szakiskolában és Zenei Gimnáziumban végezte Banda Ede növendékeként. Ugyanitt érettségizett 1956-ban. Kéztörés miatt azonban pályaváltoztatásra kényszerült. 1960-ban fejezte be tanulmányait az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán, 1968-ban pedig az ELTE Bölcsészkarán, ahol filozófiát tanult. 1971-ben ügyvédi-jogtanácsosi vizsgát tett, előzőleg pedig a MÚOSZ Újságíró-iskoláját is elvégezte.

1979 novemberéig különböző jogi, szerkesztői és államigazgatási munkakörökben dolgozott. Amerikába történő távozását megelőzően az ERBE jogi osztályát vezette. A New York Universityn folytatta tanulmányait és 1981-ben bejegyzett jogtanácsos lett New York államban. 1983-ban Münchenbe került a Szabad Európa Rádióhoz, ahol **Kézdi Pál** néven számos műsort írt és szerkesztett. Sorozatot írt többek között a sztálinizmusról, az amerikai alkotmányról, a neokonzervaávizmusról, a Szovjetunió történetéről. Öt éven keresztül szerkesztette a *Világgazdasági magazint* és a demokratikus intézmények működését elemző „Nyugati Úton" c. programot. 1989 februárjában a Szabad Európa és a Szabadság Rádió elnöke a „Superior Performance Award" kitüntetésben részesítette az 1988-ban nyújtott teljesítményéért, elsősorban az amerikai alkotmányról készült 32 részes sorozatáért.

1983-tól aktívan részt vett a müncheni Széchenyi Kör tevékenységében, ahol több előadást is tartott. 1993-1998-ig a Széchenyi Kör titkára volt. Rendszeresen írt a Münchenben megjelenő *Nemzetőr* c. lapba, és más magyarországi napi- és hetilapokba. Tanulmányait több folvóirat is közölte. Az 1999-ben megindult *Leleplező* c. könyvújság főszerkesztő-helyettese. Rendszeresen tart előadásokat az emberközpontú társadalom, a demokrácia és a pénzrendszer összefüggéseiről. Alapító tagja a 2000 áprilisában megalakult *Összefogás a Fennmaradásért Szövetségének***,** amelynek célja a magyar föld megőrzése és Kert-Magyarország feltételeinek megteremtése, Magyarország gazdasági és pénzügyi szuverenitásának visszaállítása, a részt vevő demokrácia meg-

valósítása, a népszavazás hatáskörének kiterjesztése, valamint a pénznek a nemzet alapvető fontosságú közintézményeként való kezelése.

2002-ben jelent meg a *Miért kellett meghalnia a három Kennedynek* c. könyve. Ezt követte még ebben az évben az *Uzsoracivilizáció* első kötete, majd 2003-ban a második és a harmadik kötete. Az *Uzsoracávilizáció* köteteiből már több kiadás elfogyott. 2004-ben jelent meg a *Tudatmódosítás,* amely az agyműködés befolyásolásának veszélyeire hívja fel a figyelmet. Az egy központból irányított világrendszer létrejöttének folyamatát elemzi az *Új világrend? Világzsákutca* c. tanulmánygyűjtemény.

Drábik János 1997-től 2000 márciusáig a Németországban működő magyar egyesületek, a BUOD elnökségének tagja, 1996-tól az MVSZ választmányába is beválasztották, ahol Dél-Németországot képviselte. Az 1998-as parlamenti választásokon a KDNP képviselőjelöltje volt Budapest 1. számú választási körzetében. 2004 óta részt vesz a magyar történelmi alkotmány hatályának helyreállítására törekvő Országos Nemzeti Bizottmány — egy civil szervezet — elnökségének munkájában.

Nős, felesége vegyész, tudományos kutató.

Drábik János

A pénz diktatúrája

Milyen haszonnal járna a közpénzrendszer visszaállítása

Gold Book

Copyright © Drábik János, 2005
Copyright © Gold Book Kft., 2005

Tördelés, tipográfia: Gold Book Kft.
Szerkesztő: Tóth Erika

Minden jog fenntartva!
Tilos ezen kiadvány bármely részét sokszorosítani, információs rendszerben tárolni vagy a kiadóval történt előzetes megállapodás nélkül bármely formában, bármely módon sugározni

ISBN 963 425 0831

Magyarországon kiadja a Gold Book Kft
Felelős kiadó a kft ügyvezetője

Nyomdai munkálatok: Kinizsi Nyomda Kft., Debrecen
Felelős vezető: Bördős János ügyvezető igazgató

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....9

A PÉNZÜGYI VILÁGHÁBORÚ
A bankok és korporációk hadviselése a világuralomért 14
A központi bankok szerepének hanyatlása 21
Globális pénzügyi felügyelőrendszer létrehozása.....26
A Nemzetközi Pénzügyi Közösség globális szabályozást akar 28
A globális eladósítás.....30
Strukturális átalakítások a fejlett országokban 32
Eladósítás és köztehervíselés.....34
Miként oldható meg a közpénzek társadalmi ellenőrzése? 36

GLOBAL EMPIRE
Már csaknem kész a világtörténelem legnagyobb birodalma.....40
Miért minősíthető szuperkorporációnak
az Egyesült Államok? 52
Mi a különbség a demokrácia és a köztársaság között?.....55
Hogyan működik az amerikai szuperkorporáció? 58
Globális feszültség a szuperelit és a tömegek között.....62
A Global Empire kiterjesztésének újabb technikái.....66
A legújabb célpont: Oroszország.....74
A Global Empire hatalma ingatag.....78
Mi a jelenlegi pénzuralmi világrend lényege? 89
A kőolaj a dollár igazi fedezete 92
Milyen jövőt jósol Amerikának
a Nemzeti Hírszerzési Tanács?.....93
Amerika hanyatásának a pénzrendszer az oka.....96
Populista lázadás a pénzuralmi világrend ellen.....99
Robert C. Byrd szenátor Hitler felhatalmazási törvényéről.....105
Milyen a globalista magánhatalom dinamikája? 107
A korporációs rendszer működésének alapvető szabályai 110
Az emberi tudat gyarmatosítása.....112
A tömegtájékoztatás magánmonopóliuma.....113
Az úgynevezett közönségkapcsolat manipulációs technikái.....115
A közvélemény manipulálása és a törvényhozók meggyőzése.....115
A Global Empire és a Davosi Világgazdasági Fórum 116
"Lehetséges egy másféle világ" 117

A Global Empire jövője.....119
A tudatlanság kősziklájára épült birodalom 122
Az eladósítás elpusztítja a demokráciát.....124
A hitelpénzt a levegőből állítják elő.....124
Az eladósítás — a hatalom átvétele.....125

PRODUCTION PEAK OIL
- ELMÉLET VAGY VALÓSÁG?

Mi ez a „Peak Oil? 128
A kőolaj és a földgáz eredete.....129
Prouty véleden találkozása a kőolaj eredetével.....131
Valóban ősanyag a kőolaj? 136
Lehetséges-e a kőolajlelőhelyek újrafeltöltődése?.....138
A biomárkerek szerepe.....141
Peak Oil: Tudományos vagy politikai kérdés? 144

LÉTBIZTONSÁG ÉS HARMÓNIA

A megvalósítás magyar menetrendje.....154
Fehér program.....154
Kikerülés az adósságcsapdából 160
Forgatókönyv a kormánynak 162
Kelet-közép-európai Konföderáció 167

KAPINTERN ÉS A KOMINTERN KÖZÖS FORRADALMA

H. G. Rakovszkij a pénzhatalom világállamáról.....170
Dr. Landovszkij beszámolója az előkészületekről 177
A kihallgatás, ahogyan rögzítették 182
Dt. Landovszkij feljegyzései a kihallgatás után.....236
„Hangjukat hallottuk és nyelvüket megértettük..."..... 239
Foglaljuk össze Rakovszkij főbb tételeit.....241
A pénzdiktatúra és a kommunista diktatúra ikertestvérek 241
Az Európai Unió - a világállam régiója 244
A szovjetunió „Azok" világtörténelmi kísérlete volt 245
Rakovszkij halála és a jegyzőkönyv utóélete 251
A Molotov-Ribbentropp-paktum 253

A GAZDASÁGI DEMOKRÁCIA ELŐFELTÉTELE A MAGÁNPÉNZ-MONOPÓLIUM MEGSZÜNTETÉSE

A pénzkibocsátás meghatározza a demokráciát.....258
Miként cáfolhatjuk a közpénzrendszer elleni érveket? 260
Milton Friedman javaslata a magánpénz-monopólium szabályozására 264
Mit tartalmazzon egy monetáris reformtörvény? 265
Joseph Stiglitz javaslatai a globális pénzügyi rendszer reformjára 267
Milyen lenne egy globális valódi pénz? 270
A fizetésképtelenség újraszabályozása 271
Mi a teendő az eladósodott államokkal? 272
A helyi pénzek térnyerése 273
Az Ithaca-dollár nagy sikere 275
Miként lehetne a pénzhiányt megszüntetni Magyarországon? 278
Mi is valójában a „kötelező tartalékráta"? 279
Fizessék vissza a bankkonszolidációs segélyt!.....280
Milyen következtetések vonhatók le ebből a tényállásból?.....281
További javaslatok az eladósítás csökkentésére 286
Nincs szükség újabb Bokros-csomagra 288
Az egészségügy tudatos leépítése.....290
Nincs szükség a nyugdíjasokra.....291

A DRÁGAKŐ-AKTA ÉS A TÖRTÉNELMI IGAZSÁG

Hogyan szemléli a világot a Skeleton Key? 295
Stephanie Caruana és Mae Brussell szerepe a Drágakő-akták karrierjében.....299
Nézzük, mit is állít az akta és mit mondanak a történelmi tények 301
Caruana cikke a Playgirl magazinban.....309
Dublőrök főszerepben 312
Howard Hughes és a számítástechnika.....316
Jim Keith a Drágakő-aktákról.....319
Howard Hughes és Robert Maheu.....321
Kié lett Howard Hughes vagyona?.....324

EMBERKÖZPONTÚ VAGY PÉNZKÖZPONTÚ GAZDASÁG

Néhány szó a problémák eltérő természetéről 330
A szélsőséges liberalizmus antiliberális 334
A monetarista dogmák fogyatékosságai.....336
A pénzmonopólium globális ernyője 337
A kamatmentes állami pénzteremtés.....340
Emberközpontú reformokra van szükség.....343
Két emberkoncepció és két gazdasági stratégia.....348

MAGÁNPÉNZRENDSZER VAGY KÖZPÉNZRENDSZER

I. A kamatmentes pénzrendszer geselli modellje 359
II. A jelenlegi kamatszedő magánpézrendszer.....360
A számlapénz előállítása.....363
Mitől függ a kamat nagysága?.....364
A pénz, mint kamatozó adósság 365
A magánpénzrendszer hibái 367
Mi az uzsora és mi a kamat? 368
Mi okozza, és ki irányítja a pénzhígulást? 370
Mit jelent az MNB függetlensége?.....373
Van-e alternatívája a jelenlegi magánpénzrendszernek? 375
III. A közpénzrendszer köztes modellje.....377
A jövőbeli közpénzrendszer előnyei 380
A külföld és az új magyar közpénzrendszer.....381
IV. Amit a jelenlegi pénzrendszeren belül is megtehetünk.....385
V. A közpénzrendszer és a földjáradék 389
Milyen adórefomra lenne szükség?.....391
Van alternatíva.....393

Bevezetés

A két kormányképes erő vezetőit hallgatva nemcsak a különbség szembeötlő, hanem az is, amiben megegyeznek. Egyikük sem beszél az ország bajait okozó monetáris kérdésekről, hanem csak a fiskális témákat említik: az adócsökkentést, általában az adózást, valamint a költségvetés nehézségeit. Ezt időnként kiegészítik azzal, hogy az ország eladósítása megengedheteden mértéket ért el. Még a rendszerváltás veszteseinek az érdekképviseletét felvállaló konzervatív-polgári oldal is csak a kisebb adókra, az áramvonalasított állami bürokráciára, valamint kevesebb választott politikusra tesz ígéretet.

A másik oldalon a baloldali értékekre hivatkozó és a szociális érzékenységet hirdető vezetés mélyen sajnálkozik a megrendítő szegénység láttán. Arról már nem szól, hogy ezt a szegénységet az okozta, hogy az állampolgárok közös munkája eredményeként létrejött közvagyont elvették a magyar emberektől és így a lakosság túlnyomó többségének egyáltalán nincs tőkejövedelme. Ha szerencsés, akkor dolgozhat, de csak az Európai Unió munkabérádagának az egyötödéért-egyhatodáért.

Abból a neoliberális téveszméből kiindulva, hogy minden állami és közösségi tulajdonnal szemben jobb a magántulajdon és optimálisabban működtethető, a magyar nemzeti tulajdon 90%-át olcsón eladták, és az nagyrészt a nemzetközi pénzügyi közösség, valamint a tulajdonában lévő korporációk globális részvényvagyonává vált. Ez a Magyarországon lévő globális részvénytulajdon hatékonyan működik, de minimális adót fizet a hasznából. Profitjának többsége kiáramlik az országból. A tőke már évek óta nem be, hanem kiáramlik Magyarországról a privatizáció következtében. Ez a vámszabadterületinek nevezett - Magyarországon működő, de nem magyar - gazdaság természetesen jól működik, de ennek haszna kizárólag a nemzetközi pénzes korporációs oligarchia vagyonát gyarapítja. A magyar népnek jóformán semmi haszna nincs belőle.

Az a gazdaság, amelyet úgy neveznek, hogy nem vámszabadterületi gazdaság, amelybe a kis- és közepes méretű vállalatok zöme tartozik, és amely a munkahelyek túlnyomó részét biztosítja a magyar munkavállalók számára, tőkehiánytól szenved és adósságtól fuldoklik. Az egyenlőtlen szabályozók uniós kényszere miatt nem tud eséllyel versenyezni. A magyar állam, amely még 1989-et megelőzően a nem-

zeti vagyon 100%-os tulajdonosa volt, természetesen a szociális intézményrendszer fenntartásáért és a társadalombiztosításért is felelős volt. A túlzott privatizáció következményeként a magyar állam is meg lett fosztva a vagyonától és így a tőkejövedelmétől. Ily módon az államnak nincs pénze arra, hogy társadalombiztosítási és szociálpolitikai kötelezettségeit teljesítse. Ugyanakkor ezt másra sem tudja áthárítani. Ennek az az akadálya, hogy az állampolgároknak nincs vagyona, és így tőkejövedelme sincs, tehát nem képesek önmagukról gondoskodni. Ezért a helyzetért az állam felel, hiszen az állampolgárok hozzájárulása nélkül adta el olcsón az állampolgárok közös vagyonát.

Az állam, mint jogi személy, nem tud létezni a természetes személyekből álló állampolgárok közössége nélkül. Ez fordítva nem igaz, mert a természetes személyek az államnak nevezett jogi absztrakció nélkül is tudnak létezni. Legfeljebb, ha nincs állam, nehezebb a közrend fenntartása és a közügyek intézése. Az állam tehát az állampolgároké. Az a vagyon pedig, amit az állam könnyelműen elkótyavetyélt, az is az állampolgároké volt. Minimálisan az lenne a kötelessége, hogy számoljon el nekik ezzel a vagyonnal. De ezt a kötelességét sem hajlandó teljesíteni - legyen a kormány baloldali vagy jobboldali.

A magyar nemzeti vagyont 1988-89-ben a Nemzetközi Valutaalap és a Világbank 120 milliárd dollárra értékelte a dollár akkori árfolyamán számítva. A rendelkezésre álló adatok szerint a nemzeti vagyon 90%-ának az eladásáért mintegy 6 milliárd dollárnyi összeg folyt be devizában a Magyar Nemzeti Bankhoz. A 100%-osan állami tulajdonban lévő, de teljesen független MNB, amely nem tartozik érdemben elszámolni egyetlen állami szervnek sem, beleértve az Országgyűlést és a kormányt is, a vagyon eladásából befolyt értékes pénzt (valutát) adósságszolgálatra, illetve devizatartalékának a feltöltésére fordította. A magyar költségvetésnek pedig lényegében fedezet nélküli papír- és elektronikus pénzt adott át, amelyet ő maga házilag állított elő. Ily módon sok száz milliárd forint került forgalomba, amit aztán mesterségesen - részben inflációval - távolítottak el. A magyar társadalom, amely több évtizedes munkája eredményeként tetemes vagyonnal rendelkezett, így nemcsak a vagyonától lett megfosztva, hanem az azért kapott és valódi értéket képező pénzellenértéktől is. Vagyonával együtt elveszítette önrendelkezésének anyagi alapját is.

A Nemzetközi Pénzügyi Közösség, amely a Magyarországon megtelepedett korporációs vagyon tulajdonosa, elvárja a magyar államtól, hogy többek között építse ki a korszerű útrendszert, valamint e nemzetközivé lett vagyon optimális működtetéséhez szükséges korszerű infrastruktúrát. Ez óriási költségeket igényel. Így a magyar állam

kettős teher alatt nyög. Egyrészt vagyon- és tőkejövedelem nélkül is gondoskodni kénytelen az ugyancsak vagyon- és tőke nélküli állampolgárok millióiról. Azokról akiket ő tett koldussá. S ezért nem bújhat ki e felelőssége alól. Másrészt eleget kell tennie a nemzetközi pénz- és korporációs oligarchia igényeinek. Mindezt csak óriási hitelek felvételéből tudja teljesíteni, amelyekért hatalmas kamatot kell fizetnie. Ily módon növekedett 2002 óta további 4000 milliárd forinttal a magyar államadósság, amely most már eléri a 13 000 milliárd forintot. Ennek az adósságszolgálati és kamatterhei elviszik a költségvetésnek csaknem a felét.

A magyar nemzetgazdaság egészére nehezedő adósság 2005-ben elérte a 110 milliárd dollárt. E hatalmas adósság terheinek a zömét ma már a magántulajdonban lévő gazdasági szereplőknek kell viselniük. Ez nem jelenti azt, hogy nem a magyar társadalomra nehezedik ez a teher is. A magánszektor tulajdonosai fizetési kötelezettségeiket — termelési költségként — ráterhelik a magyar társadalomra. Ezért tesznek meg mindent, hogy kivonják magukat az arányos közteherviselés alól, hogy minél kevesebb adót fizessenek. Ezért fizetnek az uniós munkabérátlaghoz képest annak egyötödét, egyhatodát kitevő munkabért. Ezért drágábbak a magyar termékek, ami csökkenti a magyar gazdaság versenyképességét. Láthatjuk, hogy a magánszektorra nehezedő adósságteher is a magyar társadalmat nyomorítja.

A neoliberális privatizációs mánia olyan úgynevezett szakértői, akik közül többen is kormányzati tisztségeket viselnek, még mindig privatizálni akarnak. Eltekintve attól a ténytől, hogy például Franciaországban a nemzeti tulajdon 40%-a az állam, illetve az állami tulajdonban lévő intézmények tulajdonában van (hasonlót lehet elmondani a skandináv államokról is, de még Németországban is eléri az állami tulajdon aránya a 30%-ot), ehhez képest Magyarország máris túlprivatizált és már rég eljött az ideje, hogy véget vessenek a közvagyon elkótyavetyélésének. Hamis az az érv, hogy a magántulajdonban lévő posta és vasút is tud úgy működni, mint a köztulajdonban lévő. Ugyanis itt nemcsak a működésről és gazdasági mutatókról van szó. A köztulajdon azt is jelenti, hogy a köz — a társadalom egésze - rendelkezik vele és annak tőkejövedelme is a társadalomé. Ezzel szemben, ha ugyanez a tulajdon magántulajdonná válik, akkor a tulajdonnal együtt a tulajdonosra száll át a rendelkezési jog, ez a rendkívül fontos hatalmi jogosítvány — továbbá övé lesz a tőkejövedelem is. A korábbi tulajdonosokból pedig bérből és fizetésből élő függő helyzetű emberek válnak, akik többé nem képesek érdekeiket megvédeni a túlhatalommal rendelkező magántulajdonossal szemben.

Ha ehhez még azt is hozzászámítjuk, hogy a tulajdonos, mint a nemzetközi pénz- és korporációs oligarcha tagja Magyarországon csupán azért vásárol iparüzemeket, hogy azoknak a piacát megszerezze, és magát a termelőtevékenységet pedig előbb-utóbb felszámolja, akkor a privatizáció kifejezetten kártékony gazdasági beavatkozás. Az elmúlt 16 év bebizonyította, hogy a nullszaldós működés is rendkívül értékes, ha százezreknek biztosít munkát.

Magyarországon a felelőtlen túlprivatizálás eredményeként több mint másfélmillió ember veszítette el munkahelyét. Önként merül fel a kérdés, hogy ebben a pénzuralmi korszakban, amelyben élünk, amelyben különleges szerephez jut a pénzrendszer és különösen a monetáris eszközök használata, miért van az, hogy Magyarországon a monetáris rendszer működésének kérdései egyáltalán nem képezik közéleti vita tárgyát. Az ország gazdasági bajai monetáris rendszeréből adódnak, mert hiszen monetáris eszközökkel lett a magyar társadalom megfosztva negyvenévi munkájának gyümölcsétől. Ebből adódik, hogy monetáris eszközökkel kellene ezt a vagyont visszaszerezni, vagy legalábbis a vagyonvesztés legkárosabb következményeit orvosolni. Ennek a könyvnek az a célja, hogy felhívja a figyelmet a monetáris hatalom fontosságára.

Az első írás azzal foglalkozik, hogy milyen terve van a nemzetközi pénzügyi közösségnek a Globális Unió létrehozására, és hogyan folyik pénzügyi módszerekkel a harc a világuralom megszerzéséért. A „Globális Unió és a pénzügyi hadviselés a világuralomért" című írás erre keresi a választ.

Hogyan magyarázta meg Sztálinnak Ukrajna első elnöke, a letartóztatott és kivégzésére váró trockista vezető, Hrisztyian Georgijevics Rakovszkij a pénzuralom lényegét azért, hogy megmentse életét? Miként állította át ezzel Rakovszkij a szovjet-német kapcsolatokat és befolyásolta döntő módon a II. világháború egész menetét? Hogyan bizonyítja be az őt kihallgató KGB-s tábornoknak, Gavril Kuzminnak, hogy létezik egy világot irányító háttérhatalom, amelynek még Sztálin is kénytelen engedelmeskedni? Miután leellenőrizte Rakovszkij állításait, miért követte Sztálin foglyának a tanácsait és kötötte meg a paktumot Hitlerrel? Ezt tudhatjuk meg abból a drámai kihallgatásból, amelynek a teljes szövegét ismertetjük.

Lehetséges-e, hogy a háttérhatalom pénzügyi módszerekkel és a nyilvánosság manipulálásával elrabolja a világ talán leggazdagabb emberének hatalmas gyárait, egész vagyonát? Erre kísérel meg választ adni a Howard Hughes amerikai milliárdos sorsáról (a többszörös Oscar-díjas Aviator című film főszereplőjéről) készült írás.

Van-e alternatívája a jelenlegi pénzuralmi világrendnek? Ezt kutatja a gazdasági demokráciával foglalkozó tanulmány, ismertetve a legfontosabb és egyben meg is valósítható megoldási javaslatokat. A főáramlathoz tartozó közgazdasági szakemberek szerint gazdasági demokrácia nincs és ez a meghatározás tudományosan nem értelmezhető. Itt csak annyit jegyzek meg, hogy a gazdasági demokrácia az állami és a magánmonopóliumoktól mentes, az egyenlő esélyek alapján folytatott gazdasági versenyt jelenti. Ahhoz, hogy gazdasági demokrácia legyen, meg kell szüntetni a monopolhelyzeteket.

Igaz-e, hogy a világ megoldhatatlan energiaválság előtt áll, mivel a kőolajkitermelés elérte a csúcsát és ez az energiahordozó már nem tudja biztosítani a világgazdaság egyre növekvő szükségletét, különösen az újabb óriásfogyasztóként belépő Kína és India gyors ipari növekedése mellett? A „Peak Oil" (Olajcsúcs) nevű tanulmány ezt a problémát veszi közelebbről szemügyre.

Miként lehetne a jelenlegi magánpénzrendszert, amely magánellenőrzés alatt áll és kamattal működtetett hitelpénzzel működik, felváltani a társadalmi felügyelet alatt álló közpénzrendszerrel? Hogyan lehetne ezt konkrétan megvalósítani? Egy ilyen közpénzrendszerrel működtetett gazdaság lehetővé tenné egy emberközpontú társadalom szükségleteinek az optimális kielégítését. Mi a különbség az emberközpontú és a pénzközpontú gazdaság és társadalom között? Ezeket a kérdéseket elemzi az „Emberközpontú vagy pénzközpontú gazdaság", valamint a „Magánpénzrendszer vagy közpénzrendszer" című tanulmány.

A „Létbiztonság és a harmónia" című fejezet a nyáron elhunyt Síklaky István neves közgazdász és politikai gondolkodó javaslatait ismerteti a pénz diktatúrájának lecserélésére Magyarországon.

A pénzügyi világháború

A bankok és korporációk hadviselése a világuralomért

Franklin Delano Roosevelt, a XX. század nagy amerikai elnöke így jellemezte azt a helyzetet, amikor a magánhatalom maga alá gyűri a társadalmat és az őt képviselő demokratikus államot:

„Nincs biztonságban egy demokráciának a szabadsága, ha polgárai eltűrik, hogy akkorára nőhessen a magánhatalom, hogy erősebb legyen, mint maga a demokratikus állam. A kormányzati hatalom birtoklása egyetlen személy, csoport, vagy bármely ellenőrzést gyakorié magánhatalom által— lényegében fasizmus."

A két világháború között a versailles-i békerendszer következményeként jött létre Németországban a nemzetiszocializmus, amely kezdettől fogva kétfrontos harcot vívott — egyrészt szembeszállt az internacionalista szocializmus mindkét válfajával a szociáldemokráciával és a bolsevizmussal másrészt konfliktusba került a nemzetközi pénzhatalommal is. Az Olaszországban megszerveződött fasiszta mozgalom rokon vonásokat mutatott a németországi nemzetiszocializmussal, de nem volt azonos vele. **Benito Mussolini,** a fasiszta mozgalom megalapítója, aki korábban baloldali politikus volt, így határozta meg a fasizmust:

„A fasizmust pontosabban korporatizmusnak kellene nevezni, mert egyesíti az államot és a korporációs hatalmat."

Érdemes emlékeztetni **Abraham Lincoln** a sokszor idézett szavaira is a korporációs hatalomról:

„Olyan válság közeledését látom, amely megbénít, és arra késztet, hogy remegve aggódjak hazám biztonságáért. A háború eredményeként a korporációk kerültek hatalomra és ezt a korrupció korszaka követi a legmagasabb szinteken. A pénzhatalom mindent maga alá gyűr, hogy meghosszabbítsa uralmát, kihasználja az emberek hiszékenységét, egészen addig, amíg a vagyon néhány kézben halmozódik fel, és a köztársaság elpusztul."

A korporációk mai uralma tehát a magánhatalom győzelmét jelenti a közhatalom felett. Amerikában és Európában is sokan vannak, akik nem veszik tudomásul Roosevelt véleményét, miszerint a korporációs uralom — az állam alávetése a bankok és a korporációk tulajdonosainak — valójában fasizmust jelent. A fasizmusnak az a lényege, hogy a korporációs magánhatalom egyesül az állami-kormányzati közhatalommal. A korporációs uralom a maga partikuláris érdekeinek rendeli alá a közhatalmat. A korporációk belső struktúrája autokratikusnak tekinthető, vezetőit nem az alkalmazottak választják, vagy mozdítják el, hanem a tulajdonosok. Ha egy

ilyen alá- és fölérendeltség szerint működő autoriter struktúra alárendeli magának a formálisan még demokratikus közhatalmat, akkor az is a magánhatalom szolgálatában álló álcázott diktatúrává válik. A közhatalomnak ebből a szolgai szerepre kényszerítéséből következik, hogy a korporációs rendszerben elnyomják a munkavállalók szervezeteit, marginalizálják vagy felszámolják őket. A korporációs uralom másik jellemzője, hogy megnő a nyíltan vagy álcázva magánellenőrzés alá került fegyveres erőszakszervek hatalma.

Intézményesülnek továbbá az így vagy úgy meghamisított csaló választások. A nemzetbiztonsági érdek mindenek felett álló szabállyá válik, és ezen a címen számolnak le minden korporációellenes megnyilvánulással. Az objektív tájékoztatás helyére a tudatipar manipulációja lép. A kiegyensúlyozatlan rendszer következményeként a növekvő társadalmi feszültséget és bűnözést szigorú bűnügyi eszközökkel kísérlik meg féken tartani

A Nemzetközi Pénzügyi Közösség a magánpénzrendszer kialakításával tett sikeres kísérletet arra, hogy az ellenőrzése alatt centralizálja a világ erőforrásait és termelővagyonát, majd erre támaszkodva a politikai hatalmat is. Ezt a programját azonban igyekezett elfogadható, sőt rokonszenves programokba csomagolni: a szegénység leküzdését, jólétet és biztonságot ígért a világ népeinek. A szélsőséges dereguláció, liberalizáció, privatizáció és globalizáció neoliberális programja végrehajtása során azonban csak az erősek szabadságának korlátlan növelése lett az általános norma. A felvilágosodás hármas jelszavának másik két ígérete — az egyenlőség és testvériség — nem globalizálódott, pedig csak a három követelmény együtt képes kiegyensúlyozott helyzetet teremteni. A szabadsággal való visszaélést az egyenlőségkövetelmények érvényesítése akadályozza, megvédelmezve a társadalom hátrányos helyzetben lévő tagjait az erősekkel szemben. A szabadság és az egyenlőség között a helyes arányt pedig csak az egymásrautaltságot és szolidaritást kifejező testvériség képes kialakítani az ember magasabb képességeinek mozgósításával. A tényekből azonban azt állapíthatjuk meg hogy az egyenlőség és a testvériség követelménye nem vált egyetemessé.

A neoliberális program keretében a világra rákényszerített úgynevezett szabadkereskedelem nem járult hozzá a világgazdaság fejlődéséhez. Valójában a bizonytalanságot és a világméretű szegénységet növelte. Olyan mértékben fokozta a súrlódásokat, hogy azok helyi háborúkhoz is vezettek. A Nemzetközi Pénzügyi Közösség által irányított Nyugat centrumországai, közelebbről az ezekben az országokban működő pénzügyi szektor hatalmas jövedelmeket húzott és húz az ingataggá vált pénzpiacokról. A nemzetközi cégek, transznacionális konszernek — saját túltermelésük nyomása miatt - mindent elkövetnek azért, hogy kibővítsék piacaikat a

fejlődőnek nevezett, gazdaságilag gyenge országokban, valamint a szovjet birodalom felbomlása nyomán transzformációs országoknak nevezett egykori kommunista rendszerű államokban. Ezekben a kiszolgáltatott országokban csak úgy lehet bővíteni a multinacionális cégek piacait, ha ezeknek az országoknak a saját termelőbázisát felbomlasztják, megsemmisítik Ezek az országok egyre nagyobb mértékben függnek a Világbank, a Nemzetközi Valutaalap és a Világkereskedelmi Szervezet drága hiteleitől, és megindult az alávetésük, illetve újragyarmatosításuk. Ez azt jelenti, hogy piacaikat minden védelem nélkül hagyva teljesen szabaddá kell tenni a multinacionális cégek számára anélkül, hogy bármilyen vétólehetőséggel rendelkezhetnének.

A Nemzetközi Pénzügyi Közösség által irányított gazdagok szövetsége, a beruházó bankárok által kézben tartott Egyesült Államok irányításával valójában a szegénységet, a természeti környezet pusztítását globalizálta az apartheid, a rasszizmus és az etnikai jellegű konfliktusok világszintű elterjesztésével együtt. A hidegháború korszakának végével a Föld lakosságának jelentős része eddig példa nélkül álló gazdasági és társadalmi válságba került. Ez a világgazdasági krízis brutálisabb, mint amilyen az 1930-as években sújtotta a világot. Korábban működőképes országok egész gazdasági rendszere omlott össze és a civil társadalom struktúrái is meglazultak, felbomlottak. Világszinten jelentősen megnőtt a munkanélküliség és az elszegényedés.

A dereguláció, liberalizáció, privatizáció, globalizáció nyomán a teljesen szabaddá tett világkereskedelem segítségével a harmadik világ szegény országainak városaiban a létfenntartási költségek ma magasabbak, mint az Egyesült Államokban. A Nemzetközi Valutaalap és a Világbank szisztematikusan aláásta mind a városi, mind a vidéki térségekben a gazdasági életet, amennyiben a gazdasági tevékenység nem szolgálta közvetlenül a multinacionális cégek globális piaci rendszerét. Noha a Világbanknak és a Nemzetközi Valutaalapnak is az a megbízatása, hogy küzdjön a szegénység ellen, és járuljon hozzá a környezetvédelemhez az életfontosságú erőforrások fenntartása érdekében, mégis ez a két intézmény támogatja az erdők kiirtását, a természeti környezet gyorsított pusztulását és embermilliók elűzését, akik a nagy beruházások útjában állnak.

Mindezt adatokkal részletesen alátámasztja **Michel Chossudovsky,** az Ottawai Egyetem tanárának *Global Brutal című* könyve, amely a Szabadjára engedett világkereskedelem, a szegénység, a háború alcímet viseli. Chossudovsky kimutatja, hogy a kiszolgáltatott országokra rákényszerített strukturális alkalmazkodás valójában a gazdasági népirtás egyik modern formája, amelyet a piaci erők tudatos manipulálásával elsősorban pénzügyi eszközökkel hajtanak végre.

Az úgynevezett támogatást nyújtó államok kormányai arra kényszerítik ezeket az országokat, hogy az eddig ingyenesen szolgáltatást nyújtó egészségügyi rendszerüket számolják fel, alakítsák át üzleti vállalkozássá, és tegyék teljesen szabaddá őket a nemzetközi gyógyszeripari vállalatok számára. Mindennek eredményeként az emberek többsége már nem engedheti meg magának a megfelelő egészségügyi ellátást, az orvosi és gyógyszerszolgáltatások igénybevételét. Hasonló sorsra jutottak a kiszemelt országok ingyenesen működő iskolarendszerei is. A Nemzetközi Valutaalap kényszerítette a szegény országokat, hogy számolják fel az ingyenes iskolarendszert, és még a legszegényebbek is fizessenek az oktatásért, ha ismeretekhez akarnak jutni. A Világkereskedelmi Szervezet a legbrutálisabban be tud avatkozni a nemzeti jogrendszerekbe és a tagállamok alkotmányos szabályozásába. Ugyanakkor a globálisan működő bankok és a transznacionális világcégek jogai jelentékenyen kibővültek, és ma már minden kereskedelmi módszer megengedett, még olyanok is, amelyek nemcsak súrolják, de kimerítik a büntetőjogi tényállásokat, beleértve például a szellemi javak ellenszolgáltatás nélküli kisajátítását.

A *Global Brutal*ban **Chossudovsky** kemény tényekkel támasztja alá a globalizáció agresszív és demokráciaellenes arculatát, amelyet a gazdag országok igyekeztek és igyekeznek elleplezni.

Chossudovsky említett könyve azonban csak az egyik azok közül a tanulmányok közül, amelyek kellő tényanyagra támaszkodva megerősítik, hogy Földünkön pénzügyi háború folyik. Kétségtelen, hogy a XXI. század egyik meghatározó sajátossága a világszinten folyó pénzügyi háború. Ez sokkal rombolóbb és pusztítóbb erejű, mint a nagy reklámmal és propagandával hirdetett „terror elleni háború". Ebben a háborúban nemcsak államok és kormányok vesznek részt, de a gazdasági és társadalmi élet egészének szinte minden szereplője.

A világ pénzügyi rendszerét úgy alakították ki, hogy rendszeresek legyenek a fizetési, valutaátváltási, a bankok működését és a pénzügyi szolgáltatások más formáit érintő válságok a világ különböző részein. Amikor ezek a válságok kirobbannak, az áldozatok rákényszerülnek arra, hogy keressék a válság kiváltó okait. A kutatók az okokat a globális pénzügyi intézményekben és a Nemzetközi Pénzügyi Közösség egyes szereplőinek a tevékenységében találták meg. Ez volt a helyzet 1998-ban, az úgynevezett ázsiai pénzügyi válság idején is. Ekkor például **Mahathir bin-Mohamad,** Malajzia akkori kormányfője **Soros Györgyöt** tette felelőssé, közelebbről az általa alkalmazott beruházási módszereket, és az úgynevezett **hedge-found-okat** — a fedezeti műveleteket végző alapokat. A **hedging** olyan művelet, amellyel a pénzember a jövedelmét védelmezi a jövőbeni árnövekedések ellen. A fedezeti műveletek szűkebb értelemben a devizapiaco-

kon folynak, ahol a pénzügyi spekulánsok a biztosítással és az árfolyamingadozások mesterséges létrehozásával jutnak hatalmas jövedelemhez. A globális pénzügyi rendszer mindennapi műveletei a tények tanúsága szerint jelentékenyen hozzájárultak a gazdasági és politikai bizonytalanság, valamint a társadalmi nyugtalanság létrehozásához. Folyik úgynevezett gazdasági hadviselés is, azaz kereskedelmi szankciók, az embargó alkalmazása. Bebizonyosodott, hogy a pénzügyi eszközökkel folytatott hadviselés gyakran ki tudja kényszeríteni a megfelelő politikai magatartást, mert hatékony megelőző és elrettentő eszköz.

A nemzetközi pénzügyi piacok viszonylag alacsony költséggel, nagy hatékonysággal szolgálják a globális hatalom kiterjesztését, és az egyes államok biztonsága igen sebezhető a tőke szabad áramlása következtében. A globális pénzügyi piacok integrációja megkönnyíti, hogy a Nemzetközi Pénzügyi Közösség és az irányítása alatt álló intézmények feltételeiket rákényszerítsék egyes államokra. A XXI. században már most megtapasztalhattuk, hogy a különböző politikai lépéseket jelentékenyen alá lehet támasztani pénzügyi eszközökkel. Ezek közé tartoznak az államok nagyméretű eladósítását, az árfolyamok manipulálását, a tőzsdéken és pénzpiacokon folytatott spekulációkat szolgáló műveletek.

A pénzügyi hadviselésnek az egyik legfontosabb része az úgynevezett információs háború. Még a legfejlettebb országok katonai és nemzetbiztonsági szervezetei sincsenek teljesen felkészülve a pénzügyi információs háború hatásának felmérésére.

A pénzrendszer ellen intézett szervezett hadviselés keretében általában annak leggyengébb pontjaira mérnek csapásokat, amelyek a legnagyobb károkat okozhatják. A nagy és jól szervezett magán pénzügyi intézmények jobban tudnak egy ilyen támadással szemben védekezni, még az Egyesült Államokban is, mint a kormányzat pénzügyi intézményei

Ma már a pénzügyi információs háború részéhez tartozik a komputerrendszerek megfertőzése, megbénítása, a banki és egyéb pénzműveleti tevékenységek leblokkolása. Ugyancsak ide tartozik olyan rendszerek működtetése, amelyek lehetővé teszik a piaci résztvevők megzavarását, és elősegíthetik azt, hogy téves információk alapján rossz döntéseket hozzanak. Ennek a jelenségnek már „szakkifejezése" is van: **spoofing** — ami becsapást, bepalizást, átejtést jelent. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy az elektronika nap nap után jelentkezik újfajta elektromagnetikus technikai megoldásokkal, amelyek a pénzügyi hadviselésben is felhasználhatóak.

A piacok liberalizálása világméretekben lehetővé tette a fő pénzügyi központok, elsősorban az Egyesült Államok ellenfelei számára, hogy „megcsapolják" a globális pénzügyi piacokat. Így például az amerikai védelmi szervezetek ellenfeleinek már sikerült hozzáférniük részben legitim

kereskedelmi érdekeken keresztül, vagy álkorporációk felhasználásával állami forrásokhoz. A kábítószer-kereskedelemmel és más jogellenes tevékenységekkel foglalkozó nemzetközi bűnöző csoportok is képesek voltak már arra, hogy „leszívják" a nemzetközi pénzügyi piacokat.

A pénzügyi hadviselésnek eddig kevéssé feltárt változata a szabotázs. A nemzetközi pénzügyi piacok ma már belülről is sebezhetővé váltak. Egyes szereplők vagy csoportok magán a Nemzetközi Pénzügyi Közösségen, annak intézményrendszerén belül képesek arra, hogy csődbe juttassanak egyes intézményeket, vagy megingassák a globális piacokat.
Az egyik példa egy ilyen lehetőségre a **Barrings Bank** szingapúri képviselője, aki 1995-ben csődbe juttatta a nagy hagyományú brit pénzintézetet azzal, hogy könnyelműen belement egy 27 milliárd dollár nagyságrendű tőzsdei spekulációba.

1998 augusztusában pedig a **Long-Term Capital Management (LTCM)** — egy zártkörű devizapiaci alap — hatalmas veszteséget halmozott fel. Emiatt a Wall Streeten egy külön konzorciumot kellett létrehozniuk a beruházó bankoknak, hogy megelőzzék a pénzrendszer világszintű összeomlását. Az **LTCM** kudarcát a globális pénzrendszerben ritkán előforduló különleges hatások egybeesésének tudták be, mégis világossá vált, hogy az ilyen esetek mekkora veszélyt jelentenek a globális pénzügyi rendszer biztonságára.

Veszélyt jelenthetnek a világ pénzügyi rendszerének működésére az olyan akciók is, amelyek belső konfliktusok szításával megbéníthatják egy központi bank működését. Ilyen bank lehet például az **Európai Unió Központi Bankja** (az **ECB).** Ha ennek a rendkívül fontos intézménynek csökken a legitimációja, az rendkívül romboló hatást tehet egész világtérségek gazdaságára.

Az előbbiekben a pénzügyi rendszer tulajdonosai és irányítói szempontjából vizsgálódtunk. Az éremnek azonban van másik oldala is. A megfelelő jogi korlátok nélkül működő globális pénzrendszer, mint tudnak, 1997 közepén súlyos válságot idézett elő Ázsia pénzpiacain. Ezt **1997 októberében** a világ tőzsdéin drámai méretű részvényárzuhanás követte. **1998 elején** a Wall Street átmenetileg összeszedte magát, de néhány hónappal később újabb drámai eseményre került sor, amikor az orosz valuta értéke a mélypontra zuhant Néhány héten belül **2300 milliárd dollár részvényérték** tűnt el az Egyesült Államok részvénypiacairól. A moszkvai kereskedelmi bankok csődje lehetővé tette néhány nagy nyugati bank és brókerház számára, hogy átvegye az uralmat Oroszország pénzügyi rendszere felett. Az orosz pénzügyi válság azzal fenyegetett, hogy Moszkva nem tudja fizetni tartozásait olyan nyugati hitelezőinek, mint a **Deutsche Bank** és a **Dresdner Bank** Az Oroszországra rákényszerített makrogaz-

dasági reformok, azaz a Nemzetközi Valutaalap **1992-es sokkterápiája** után mintegy **500 milliárd dollár** orosz nemzeti vagyon, köztük hatalmas gyárak és természeti erőforrások kerültek kényszerprivatizáció útján nyugati pénzemberek tulajdonába. A **nemzetközi pénzügyi hadviselés** hatalmas győzelme volt ez afölött a világhatalom fölött, amellyel a Nyugat katonailag csak rivalizált, de ténylegesen nem szállt szembe.

A pénzügyi hadviseléshez hozzátartozik az a világszintű tülekedés a tényleges értéket képviselő termelővagyonért, amelyet pénzügyi manipulációkkal kívánnak megszerezni. A Földünket sújtó gazdasági és pénzügyi krízisek mögött a pénzügyi hadviselés financiális manipulációi húzódnak meg. Ez a végső forrása a társadalmi struktúrák fellazulásának és leépülésének. A piaci erőknek ez a hatalmas pénzerőre támaszkodó nyomása olyan gazdasági fegyvert jelent, amely ma már szükségtelenné teszi elvesztett gyarmati területek újragyarmatosítását vagy katonai meghódítását. A XX. század végén és a XXI. század elején egy ország meghódítása úgy történik, hogy a hatalmas nemzetközi pénzügyi szereplők átveszik a termelőjavak, a munka, a természeti erőforrások és gazdasági-pénzügyi intézmények fölött az ellenőrzést. Mindezt személytelen módon lehet megtenni, a hatalmas transznacionális korporációk irodáiból. Az anonim parancsnokság utasításai komputerterminálokon vagy mobiltelefonokon érkeznek. A fontos adatok azonnal továbbításra kerülnek a nagyobb pénzügyi piacokra. Ezeknek gyakran az a közvetlen hatása, hogy az egész nemzetgazdaságok működésében lépnek fel zavarok.

A pénzügyi hadviselés vonatkozik olyan komplex spekulatív pénzügyi eszközökre, mint a derivatív kereskedés teljes skálája, az opciós piac, a tőzsdei határidős piac, a valutaopciók, a zártkörű devizapiaci alapok, az indexalapok. Ezeknek a spekulatív pénzügyi eszközöknek a végső célja megszerezni a pénzgazdaság irányítását és ennek segítségével átvenni a termelővagyon feletti ellenőrzést.

A világ termelővagyonának a kisajátítása a pénzpiacok manipulációi útján olyan eljárás, amit rutinszerűen támogatnak a Nemzetközi Valutaalap makrogazdasági beavatkozásai. Ezek következményeként megbénulnak az egyes nemzetgazdaságok, és fokozatosan szétesnek. Ez immáron világszerte megfigyelhető jelenség. A pénzügyi hadviselés nem ismer területi korlátokat. Ez a háború nem csupán az egykori hidegháborús ellenfeleket támadja. Dél-Koreában, Indonéziában, Thaiföldön a központi bankok páncélszekrényeit a nemzetközi spekulánsok fosztották ki, miközben ezeknek a pénzügyi fegyverekkel tűz alá vett országoknak a pénzügyi hatóságai hiába tettek kétségbeesett erőfeszítéseket azért, hogy megtámadott és gyengélkedő valutáikat megerősítsék.

1997-ben több mint **százmilliárd dollárt** tulajdonítottak el és juttattak magánpénzemberek kezéhez Ázsia valutatartalékaiból. A helyi valuták leértékelése nyomán ugrásszerűen csökkent a foglalkoztatás, és mélypontot értek el a reálkeresetek. Azokban az ázsiai országokban, amelyek a világháború utáni korszakban jelentékeny gazdasági és társadalmi haladást értek el, egyik napról a másikra megjelent a tömegnyomor. A külföldi valutákkal folytatott pénzügyi csalássorozat aláásta a nemzetgazdaságok stabilitását, és ezáltal megteremtette az előfeltételeit a termelő javak mélyen áron aluli eltulajdonításához az úgynevezett **dögkeselyű beruházók** által.

A Nemzetközi Valutaalap rendelkezésére egyedül Thaiföldön 56 belföldi bankot és pénzintézetet zártak be és a munkanélküliség egyik napról a másikra megkétszereződött Dél-Koreában a Nemzetközi Valutaalap egy hasonló „mentőakciója" csődök egész sorozatát okozta, és lényegében likvidálta az ún. bajba került kereskedelmi bankokat. A Nemzetközi Valutaalap közvetítése következtében több mint kétszáz vállalatot zártak be naponta, és így, ugyancsak naponta, négyszázezer munkavállaló került az utcára. A dél-koreai parlament a pénzügyi zsarolás következtében úgy működött, mint egy „bélyegzőautomata". Ha a szöuli törvényhozók nem teljesítették gyorsan a Nemzetközi Valutaalap utasításait, akkor újabb valutaspekuláció veszélyét kockáztatták meg.

A Nemzetközi Valutaalap által szponzorált megmentési program pontosabban kifejezve kikényszerített csőd) erőteljesen hozzájárult azoknak a magántulajdonban lévő, de az állam által finanszírozott és irányított holdingoknak a feldarabolásához, amelyeket ezután felszólítottak, hogy lépjenek stratégiai szövetségre a külföldi vállalatokkal, azaz vállalják fel önkéntesen a nyugati finánctőke ellenőrzését A dél-koreai pénznem devalvációjával leértékelődött a dél-koreai munkaerő is. Ebben az időben szinte fillérekért lehetett megvenni a csúcstechnológiájú vállalatokat és velük együtt áruik márkáját és munkásaik képzettségét.

A központi bankok szerepének hanyatlása

A világszintű pénzügyi válság sok tekintetben összefügg a központi bankok szerepének a hanyatlásával. Ezek a központi szerepet betöltő pénzintézetek már nem a nemzeti gazdaságok szuverenitása érdekében tevékenykednek. Ezáltal az egyes államok már nem képesek befolyásolni a pénzkibocsátást és a hitelezést a társadalom egészének érdeke szempontjábóL Ez azért következett be, mert az intézményi spekulánsok kezében lévő valutatartalékok, a rendelkezésükre álló mozgósítható pénz mennyisége messze túlszárnyalja a különböző országok központi bankjainak pénzügyi lehetőségeit.

A központi bankok akár egyedül, akár együttesen cselekednek, többé nem képesek ellenőrzésük alatt tartani és megfékezni az óriási pénzeket mozgató spekulációs tevékenységet. A magánhitelezők olyan méretű pénzvagyon felett rendelkeznek, hogy képesek befagyasztani az egyes államok költségvetését, megbénítani a fizetési folyamatot és azt is megakadályozhatják, hogy az állam képes legyen alkalmazottai millióinak a havi bérét folyósítani. Ennek tanúi lehettünk a Szovjetunió utódállamaiban. Mindez felgyorsította a termelési folyamat és a társadalombiztosítási programok összeomlását. A világméretű pénzügyi krízis mélyülésével ma már pénzügyi támadások indulnak olyan országok központi bankjai ellen is, mint például Kína. Latin-Amerikában és a Közel-Keleten is pusztító hatást tettek ezek a beavatkozások a gazdasági életre, annak minden társadalmi következményével együtt

A központi banktartalékoknak ez a folyamatban lévő kifosztása nem korlátozódik a fejlődőnek nevezett szegény országokra. Olyan államokat is sújtanak, mint Kanada és Ausztrália, ahol a pénzügyi hatóságok nem voltak képesek megakadályozni nemzeti valutájuk gyengülését. Kanada sok milliárd dollárkölcsönt vett fel magánpénzintézetektől azért, hogy megerősítse központi bankja tartalékait a reá nehezedő spekulációs nyomás következtében. Japánban is mélypontra zuhant a jen, és Tokióban úgy tekintenek a koreai forgatókönyvre, mint főpróbára, amelynek célja Japán pénzügyi szektorának átvétele néhány hatalmas nyugati befektető bank által. Ebben a világméretű pénzügyi kaszinóban a nagy játékosok: a Goldman Sachs, a Morgan Stanley, a Deutsche Morgan Grenfell. Más óriásspekulánsokkal együtt ők azok, akik kevesebbért, mint eredeti értéküknek a 10%-áért vásárolják fel a japán bankok úgynevezett rossz követeléseit. Az Egyesült Államok kormánya pedig nyíltan politikai nyomást gyakorolt Tokióra, hogy megkönnyítse az amerikai és más külföldi beruházó bankárok számára a problematikussá vált bankkölcsönök olcsó áron való felvásárlását. E cél érdekében még azt is kezdeményezték, hogy Japán módosítsa alkotmányát; alakítsa át politikai rendszerét és hozzon létre egy új pénzügyi rendszert. Ez érthető is, mert hiszen ha a külföldi beruházók kezébe kerül a pénzrendszer és az azt működtető bankok, akkor már nem lehet megakadályozni a japán ipar tulajdonjogának az átvételét is.

A világ legnagyobb bankjai és értékpapírokkal kereskedő cégei, brókerházai egyszerre hitelezők és intézményi spekulánsok. Összehangolt műveleteikkel, szervezett spekulációs beavatkozásaikkal alá tudják ásni egy adott ország nemzeti pénznemét Ezáltal megnövelik az adott állam gazdaságára nehezedő adósságterhet. Ezután hirtelen megjelennek mint hitelezők, akik készek az így elviselhetetlenül súlyossá vált adósságterhek átvételére. Végül elintézik, hogy pénzügyi tanácsadóként, vagy a Nemzetközi

Valutaalap és a Világbank konzultánsaiként szponzoráljak a különböző csődprogramokat, amelyeknek végső soron ők a haszonélvezői. **Indonéziában** is lejátszódott ez a folyamat és a kikényszerített magánosítás utcai lázadásokba torkollott, amelynek következtében Suharto elnök lemondott. A Nemzetközi Valutaalap a világ nyolc legnagyobb kereskedelmi bankját bízta meg az indonéz gazdaság kulcsszektorainak a privatizációjával. Közöttük voltak a **Lehman Brothers,** a **Credit Suisse-First Boston,** a **Goldman Sachs,** valamint a **UBS/SBC Warburg Dillon Read** cégek.

A bűvészmutatvány a következő: A világ legnagyobb pénzemberei mesterségesen pénzügyi válságot idéznek elő, azaz képletesen szólva felgyújtanak egy adott országot, majd pedig a Nemzetközi Valutaalap megmentési programja keretében ugyanőket kirendelik a válság megoldására, azaz az általuk okozott tűz eloltására. E szanálási folyamat keretében aztán ők döntik el, hogy mely üzemeket zárjanak be, és melyeket árusítsanak ki mélyen értékük alatti áron — külföldi befektetőknek.

Az ázsiai országok központi bankjai az ismétlődő spekulatív támadások hatására sokmilliárdos szerződéseket kötöttek a pénzpiacokon abban a reményben, hogy ilyen fedezetbiztosítási megállapodásokkal megvédhetik valutáikat a spekulációs támadásokkal szemben. Ezek az intézkedések is hozzájárultak tartalékalapjaik teljes kimerüléséhez, és ezért a monetáris hatóságok arra kényszerültek, hogy hatalmas összegű hiteleket vegyenek fel a pénzpiacokon a Nemzetközi Valutaalappal kötött kezességi megállapodások keretében.

Az 1994—95-ös mexikói pénzügyi válság során a kezességre szolgáló pénzt nem a pénzügyi válság megoldására fordították. Ugyanezt a módszert használták Dél-Korea, Thaiföld és Indonézia esetében is, amikor a szükségessé vált pénzeket nem is folyósították a bajba jutott országoknak. Azok ezekbe az országokba át sem lettek utalva. Ezeket az összegeket az intézményi spekulánsok követeléseinek kiegyenlítésére fordították. Ily módon biztosította a Nemzetközi Valutaalap, hogy ezek a nemzetközi pénzügyi spekulánsok hozzájuthassanak sok milliárd dolláros követeléseikhez. A nemzetközi bankárok így nem csak megszelídítették, de meg is bénították az egykor ázsiai tigriseknek nevezett, dinamikusan fejlődő országokat. Megszelídítve már be lehetett zárni őket az adósságfüggés és a kamatfizetés zárkáiba, arra kényszerítve őket, hogy ezen országok lakói beláthatatlan időkig munkájuk egy jelentős részét ellenszolgáltatás nélkül adják át a nemzetközi pénzügyi közösségnek.

Ha utánanézünk annak, honnan származnak ezek a sokmilliárdos összegek, akkor megállapíthatjuk, hogy egy kisebb részük a Nemzetközi Valutaalap forrásaiból jön. Az 1995-ös mexikói válság idején a G7-eknek nevezett fejlett ipari országokat — köztük az Egyesült Államokat is — arra kér-

ték a Nemzetközi Valutaalap vezetői, hogy nagy összegű befizetésekkel tegyék lehetővé a valutaalap kezesi műveleteinek finanszírozását. Mindez jelentékeny mértékben megnövelte az adott kormányok eladósodását. Elsősorban Amerika államadósságát növelte meg. Figyelemre méltó az az összefüggés is, hogy az amerikai kormány által a valutaalapnak nyújtott összegeket ugyanazok az intézményi spekulánsok adták kölcsön a washingtoni kormánynak, akik előidézték Mexikó fizetésképtelenségét, és akik csak a valutaalap segítségnyújtása révén juthattak a saját pénzükhöz, persze a nyereséggel és kamatokkal megnövelve.

Más szavakkal ez azt jelenti, hogy azok, akik biztosították az állami pénzügyi segítségnyújtáshoz a hiteleket, ugyanazok voltak, akik aztán a folyamat végén ezekből megkaphatták a nagy összegű adósságszolgálati pénzeket — kamatostul. Vagyis a valutaalap segítségnyújtása nem volt egyéb, mint garancia arra, hogy a nemzetközi spekulánsok megkapják azokat a hatalmas összegeket, amelyekre az általuk előidézett pénzügyi válságok nyomán keletkezett óriási eladósodás révén tarthattak igényt. Az úgynevezett pénzügyi megmentési csomagok keretében nyújtott nagyarányú pénzügyi segítség azt a célt szolgálta, hogy az ázsiai országok eleget tudjanak tenni adósságszolgálati kötelezettségeiknek azokkal a pénzügyi intézményekkel szemben, akik előidézték nemzeti valutáik összeomlását Az így felvázolt ördögi kör következtében néhány kereskedelmi bank és brókerház minden képzeletet felülmúlóan hatalmas profitot zsebelt be. A pénz és a termelői vagyon felhalmozódásával pedig olyan gazdasági és politikai befolyáshoz jutottak, amellyel világszerte jelentősen tudták növelni hatalmukat a kormányok és az egyes politikusok felett.

Az elmúlt húsz év során a Nemzetközi Valutaalap döntő szerepet játszott a világ pénzügyi helyzetének alakításában. A globális pénzügyi környezet az a hadszíntér, ahol a világszinten tevékenykedő bankok és beruházó bankárok kisebb-nagyobb csatáikat, sőt háborúikat vívják — pénzügyi eszközökkel. Ezek a globális pénzügyi hadviselő felek csillapíthatatlan éhséget éreznek a bennfentes információk iránt. Ahogyan a hagyományos fegyverekkel vívott háborúkban, úgy a pénzügyi eszközökkel vívott küzdelmekben is rendkívül fontos szerepet játszanak a titkos és hiteles információk. A sikeres pénzügyi támadáshoz szükség van arra, hogy rákényszerítsék a támadási célpontul kiszemelt országokra a Nemzetközi Valutaalap megszorító előírásait Ezek az „erős gazdasági gyógyszernek" szánt drasztikus beavatkozások valójában megbénítják a kiszemelt áldozatot, és könnyebben legyőzhetővé teszik A pénzügyi hadszíntér olyan gladiátorai, mint a **Chase,** a **Bank of America,** a **Citícorp** és a **GP Morgan,** a **Goldman Sachs,** a **Lehman Brothers,** a **Morgan Stanley,** valamint a **Salomon Smith Barney,** valamennyien részt vettek azoknak a feltételeknek a

megfogalmazásában, amelyeket a Nemzetközi Valutaalap köteles alkalmazni és rákényszeríteni a kiszemelt országra. Így például amikor Dél-Koreának igen gyorsan rövid távú, nagy összegű hitelt kellett nyújtani, akkor a valutaalap soron kívül konzultált (1997. december 24-én, tehát karácsony este) a FED legfontosabb bankjával a Federal Reserve Bank of New Yorkkal.

A pénzügyi világpiac globális szereplői közvetienül érdekeltek a nemzeti valuták meggyöngítésében. Közvedenül az ázsiai országok valutái elleni támadást megelőzően a Washingtonban működő kutatóintézet, az **Institute of International Finance, IIF,** amely 290 globális bank és brókerház érdekeit képviseli, arra szólította fel a kormányzati szerveket a fejlődő országokban, hogy segítsék elő a helyi valuták átváltási arányának csökkentését. Így többek között a Nemzetközi Valutaalap arra kényszerítette Indonéziát, hogy szüntesse meg a rúpiának a dollár árfolyamához való kapcsolását Ennek eredményeként a rúpia értéke három hónap alatt a dollárhoz viszonyított értékének a töredékére csökkent

Azok a nemzetközi előírások, amelyek szabályozzák a tőke- és pénzmozgásokat, kialakítják azt a játékteret, amelyen aztán beindíthatják a globális spekulánsok gyakran tragikus kimenetelű támadásaikat. Ezek a globális bankok és multinacionális korporációk nyomást gyakoroltak a tőkemozgások világszintű teljes szabaddá tételére, beleértve az úgynevezett forró és piszkos pénzek szabad mozgását is. E törekvések nem is titkolt célja olyan pénzügyi helyzetek teremtése, amelyek segítségével világszinten kisajátítható a termelő vagyon a pénzvagyon-tulajdonosok által.

1998 áprilisában a Nemzetközi Valutaalap ideiglenes bizottsága Washingtonban formális döntést is hozott a nemzetközi tőkemozgások teljes szabaddá tételére, deregularizációjára. A hivatalos kommüniké azt állította, hogy a Nemzetközi Valutaalap alapszabályának kiegészítésével végre fogja hajtani a tőkemozgások liberalizációját, amely az intézmény létezésének egyik célja, és ennek megfelelően ki is fogja terjeszteni a valutaalap illetékességét és hatáskörét. A Nemzetközi Valutaalap ekkor hivatalban lévő igazgatója, **Michel Camdessus** mindehhez szenvtelen hangon hozzátette, hogy tőkeszámláik megnyitását követően számos fejlődő ország spekulációs támadások célpontjává válhat Nem mulasztotta el azonban újból elismételni a már ezerszer hallott okfejtést, hogy mindezek a spekulációs támadások elkerülhetőek, ha a célországok szilárd makrogazdasági politikát folytatnak, és erős pénzügyi rendszert vezetnek be, természetesen a Nemzetközi Valutaalap által diktált feltételek szerint.

A Nemzetközi Valutaalapnak ezt a rendkívül fontos döntését, amely teljesen szabaddá tette a tőkemozgásokat, zárt ajtók mögött hozták, kényelmesen kikerülve a közvéleményt és a sajtónyilvánosságot. Mindez alig

két héttel azt megelőzően történt, hogy aggódó polgárok csoportjai a világ minden tájáról összegyűltek **1998 áprilisában** a francia fővárosban. A párizsi tömegtüntetések résztvevői tiltakoztak a Többoldalú Egyezmény a Befektetésekről **(Multílateral Agreement on Investment — MAI)** rendelkezései ellen, amelyeket az **OECD (Organization of Economic Co-Opearation and Development** - Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) égisze alatt folyt tanácskozásokon fogadtak el. Ez a megállapodás rendkívül széles jogokat biztosított volna a kereskedelmi bankoknak és a multinacionális cégeknek, amelyek mind elsőbbséget élveznek az egyes országok jogszabályaival szemben a külföldi beruházások területén, és jelentékenyen sértették volna a polgárok alapvető jogait.

A MAI-megállapodás azt bizonyította, hogy a demokratikusan választott és politikai felelősséggel tartozó kormányzatok kapituláltak a magánbankok és a multinacionális korporációk előtt. Miközben a tömegtiltakozás hatására le kellett állítani a Többoldalú Egyezmény a Befektetésekről végrehajtását, ez nem akadályozta meg azt, hogy más úton valósítsák meg a külföldi beruházások javasolt deregulációját. Az alapszabály cikkelyeinek kiegészítése gyakorlatilag elvonja az egyes országok kormányaitól azt a hatáskört, hogy szabályozhassák felségterületükön a külföldi beruházásokat. A civil szervezeteknek a MAI-megállapodás elleni világszintű tiltakozási kampányát is lényegében eredménytelenségre kárhoztatja. Ily módon egyeden tollvonással be lehet vezetni a külföldi beruházások liberalizációját anélkül, hogy foglalkozni kellene egy fáradságos, sokoldalú nemzetközi egyezmény megkötésével. Ha egy olyan globális beruházási egyezményt kellett volna tető alá hozni, amely megfelel mind a nemzetközi közjog, mind a nemzetközi magánjog szabályainak, az rengeteg jogi vitát eredményezett volna.

Globális pénzügyi felügyelőrendszer létrehozása

Egyre jobban kibontakozik az agresszívvé váló tülekedés a világ termelővagyona feletti rendelkezési jog megszerzéséért és tovább mélyül a világ pénzügyi válsága. A nemzetközi bankrendszer és a pénzügyi befektetők — különösen az agresszív spekulációktól sem visszarettenő tagjai — közvedenül kívánnak beavatkozni a pénzügyi struktúrák alakításába, hogy azt a számukra legkedvezőbbé alakítsák át. Ezért országról országra részletekbe menően ellenőrzik a gazdasági reformokat Az Egyesült Államokban a szabad piac legkonzervatívabb hívei is azt vetették a Nemzetközi Valutaalap szemére, hogy gátlástalan magatartást tanúsít. Tekintet nélkül a Nemzetközi Valutaalap kormányközi státusára, ezek a konzervatívok azt követelik, hogy az Egyesült Államok gyakoroljon erőteljesebb felügyeletet a Nemzetközi Valutaalap felett. Kifejezték azt az igényüket, hogy az IMF a

jövőben tanúsítson mérsékeltebb magatartást, hasonlót a különböző hitelminősítő intézetek, például a **Moody's** vagy a **Standard and Poor** tevékenységéhez. Mindezt természetesen úgy kell tennie, hogy közben gondoskodjon a nemzetközi befektetőbankárok és a nagy kereskedelmi bankok sokmilliárdos befektetéseinek biztonságáról, adott esetben veszteségeik pótlásáról.

A világ legnagyobb kereskedelmi bankjai és befektetési központjai (beruházó házai) 1998 áprilisában kezdeményezték egy pénzügyi megfigyelő szervezet, a **Private Sector Advisory Council** - Magánszektor Tanácsadó Testület létrehozását, amely rendszeresen felügyelné az IMF tevékenységét. A washingtoni **Institute of International Finance** (Nemzetközi Pénzügyi Intézet), amelynek világszerte minden vezető magán pénzügyi vállalat a tagja, bekapcsolódott ebbe a tevékenységbe. A nagy transznacionális bankok kezdeményezésére az IMF konkrét lépéseket sürgetett a magánszektor megerősítésére gazdasági válságok menedzselésekor. Ezt úgy is felfoghatjuk, mint egy hatalommegosztási megállapodást a **globális bankok** és az **IMF** között.

A Nemzetközi Pénzügyi Közösség saját számára is létrehozott egy olyan irányító szervezetet, amely magas szinten foglalkozik a fejlődő piacok pénzügyeivel. Ebben az irányító testületben szerepet vállalt a világ néhány leghatalmasabb pénzügyi szakembere, köztük **William Rhodes**, a **Citibank** helyettes elnöke és **David Walker, Morgan Stanley** elnöke. A nem is túlságosan rejtett célja ezeknek a kezdményezéseknek az, hogy fokozatosan átalakítsák az IMF-et egy olyan önálló, globális pénzügyi bürokráciává, amely hatékonyabban szolgálja a világszinten tevékenykedő óriásbankok érdekeit, mint a korábbi IMF, amelynek számos nemzetközi megállapodásra tekintettel kell lennie, mint kormányközi testületnek.

A globális bankok és a vezető pénzügyi spekulánsok hozzá kívánnak jutni azoknak a tárgyalásoknak és megállapodásoknak a részleteihez, ámelyeket az IMF folytatott tagországainak kormányaival. Ezeknek az adatoknak a birtokában már sikeresebb pénzügyi tranzakciókat bonyolíthatnak le, egyrészt az IMF-szanálási megállapodást megelőzően, másrészt az azt követő időszakban is. Mindez további extraprofithoz juttathatja őket Ezért van az, hogy az egyébként a titkolódzásban a végsőkig elmenő szuperbankárok a legnagyobb hangerővel követelik a transzparenciát, vagyis az átláthatóságot a maguk számára. Ezért felszólították az IMF-et, hogy bocsássa a rendelkezésükre mindazokat az adatokat és ismereteket, amelyekhez a tagállamok kormányaival folytatott tárgyalásokon jutott. A forma kedvéért nem tartanak igényt a bizalmas információkra, de valójában olyan belső információkhoz, bennfentes értesülésekhez kívánnak jutni, amelyek korábban nem álltak a rendelkezésükre.

A Nemzetközi Pénzügyi Közösség globális szabályozást akar

A kibontakozóban lévő globális pénzügyi válság világszinten meggyorsítja a nemzetállamok intézményeinek háttérbe szorulását és eltűnését. Cél továbbá az is, hogy a globalizációt akadályozó intézményeket vagy lebontsák, vagy ha ez lehetséges: magánellenőrzés alá vegyék őket. Ez vonatkozik a **Bretton Woods-i** Konferencián **1944-ben** létrehozott ikerintézményre, a Nemzetközi Valutaalapra és a Világbankra. 1944-ben még az IMF írásban is rögzített feladata az volt, hogy őrködjék a nemzetállamok gazdaságainak stabilitása felett. Az Egyesült Államok akkori pénzügyminisztere, **Henry Morgenthau** a következőket mondta:
„Azért gyűltünk össze, hogy kidolgozzuk azokat a módszereket, amelyek véget vetnek a gazdasági bajoknak — az egymással versengő valutaleértékelésnek és a kereskedelem romboló akadályainak — amelyek ezt a háborút megelőzték. Sikerült ezt a feladatot teljesítenünk."

Ilyen pénzügyi előzmények nyomán érkezett a világcivilizáció a XXI. századhoz. A világgazdaság válaszút előtt áll. Az úgynevezett fejlődő világ országaiban, vagyis a legszegényebb országokban a gazdasági átstrukturálódás tömeges éhínséghez és soha nem látott nagyfokú elszegényedéshez vezetett a lakosság széles rétegeiben. Ami pedig a Szovjet Birodalom felbomlásával önálló útra lépett kelet-európai országokat illeti, ott is megjelentek a latin-amerikanizálódás és az afrikanizálódás jellemző tünetei. Az 1980-as évek elejétől kezdődően indult be az IMF és a Világbank által kezdeményezett makrogazdasági stabilizáció és strukturális alkalmazkodás. Ezek a programok olyan feltételeket kényszerítettek a legszegényebb országokra, amelyek százmilliók életesélyeit ásták alá. A kemény megszorítások képezték az előfeltételét annak, hogy ezeknek a rendkívül eladósodott országoknak az adósságszolgálati terheit újratárgyalják, és fizetési kötelezettségeiket átütemezzék.

1973 májusában a svédországi **Saltsjöbadenben,** a nevezetes **Wallenberg** bankárdinasztia birtokán **Bernhard herceg** elnökletével tárgyalt a nagy hatalmú **Bilderberg-csoport.** Ez eldöntötte, hogy 400%-kal emelni kell a kőolaj világpiaci árát. Saltsjöbadenben nemcsak az úgynevezett olajsokkot készítették elő, de arról is gondoskodtak, hogy mi történjen a hatalmas olajbevételekkel: a petrodollár-milliárdokkal. A Bilderberg-tanácskozáson kulcsszerepet játszó **Henry Kissinger,** aki ebben az időben nemcsak az amerikai elnök nemzetbiztonsági főtanácsadója, de egyben az Egyesült Államok külügyminisztere is volt, részletes tervet ismertetett a petrodollár-milliárdok visszaforgatásáról **(Petrodollar-Recycling).**

1973. október 6-án tört ki a **jom kippur** háború, amikor is Egyiptom és Szíria támadást intézett Izrael ellen. Akkor a kötelességtudóan félrein-

formáló tömegtájékoztatás azt adta tudtul, hogy a háború szerencséden hibáknak, téves kalkulációknak, illetve egy Izrael állama ellen szőtt arab összeesküvésnek tudható be. A jom kippur háborúra azonban szükség volt a Bilderberg-csoport által jóváhagyott nagyszabású pénzügyi tranzakció végrehajtásához.

Ezt a feladatot a jól informált Kissinger hajtotta végre úgynevezett **ingadiplomáciájával.** A Washingtonban készült forgatókönyv azonban pontosan követte a saltsjöbadeni irányvonalat, amelyet hat hónappal a háború kitörése előtt fogadtak el. A háborúért természetesen az olajtermelő arab országok lettek felelőssé téve, és az olajsokk miatt kitört nehézségekért a „gonosz olajsejkeknek" kellett viselniük a felelősséget A háború nyomán keletkezett olajembargó következtében az olajár először 70%-kal emelkedett, második menetben pedig elérte a kitűzött 400%-os áremelkedést.

A kőolaj világpiaci árának 400%-os emelkedése még a leggazdagabb nyugat-európai országokat — és az Egyesült Államokat — is megrázta. Európa-szerte kormánybukásokra került sor az olaj sokk gazdasági és szociális következményei miatt. A legsúlyosabb gazdasági nehézségek elé azonban a fejlődő országok kerültek. Ezeket teljesen felkészületlenül érte az energiaellátás költségeinek 400%-os emelkedése. Ekkor kezdték a legkeményebben sújtott harmadik világbeli országokat **negyedik világnak** nevezni Ezek az országok 1973-ig pozitív kereskedelmi mérleggel rendelkeztek, de 1974-ben már óriási külkereskedelmi deficittel kellett megküzdeniük.

Azért, hogy energiaimportjukat fedezni tudják, természetesen kölcsönért folyamodtak az iparilag fejlett országok kormányaihoz és kereskedelmi bankjaihoz. A Nemzetközi Pénzügyi Közösség és hálózatának intézményei ebben az időben szívesen adtak kölcsönt viszonylag elviselhető 5-6%-os kamattal a hozzájuk befolyt hatalmas petrodollár-milliárdokból. Ezekkel a milliárdokkal elsősorban ők rendelkeztek, minthogy kőolajat csak dollárért lehetett az OPEC-államoknak eladni, és így a hatalmas olajártöbblet végül is a Nemzetközi Pénzügyi Közösségnél kötött ki.

1979 nyarán a **City of London** vezető bankárai úgy döntöttek, hogy lényegesen megemelik az alapkamatot, és az igen rövid idő alatt valóban a négyszeresére emelkedtek az irányadó kamatlábak. A City of London példáját hamarosan követte a Federal Reserve, amely 1979 és 1982 között ugyancsak megközelítőleg 20%-ra emelte fel a meghatározó kamatlábat. Mindezt arra hivatkozva tette, hogy megfékezze a felgyorsult inflációt. Mindennek eredményeként az 1929-es nagy gazdasági világválság óta a legsúlyosabb gazdasági visszaesés következett be.

A nemzetközi pénzügyi rendszer irányítói mindezt tervszerűen hajtották végre a saltsjöbadeni Bilderberg-tanácskozáson elfogadott stratégiának

megfelelően. A petrodollárkölcsönöket felvett országok adósságszolgálati terhei igen rövid idő alatt anélkül emelkedtek a négyszeresére, hogy ténylegesen pénzhez jutottak volna gazdasági nehézségeik megoldásához. Ezután már csak azért kellett újabb és újabb kölcsönöket felvenniük, hogy eleget tudjanak tenni adósságszolgálati, elsősorban kamatfizetési kötelezettségeiknek. Ebbe az eladósodási spirálba Magyarország is belekerült a pénzügyeit irányító neoliberális pénzügyi lobbi jóvoltából, így a Nemzetközi Pénzügyi Közösséggel már ekkor együttműködő pártállami nómenklatúra a Bilderberg-csoport őt is eladósítási stratégiája egyik korai áldozatává tette.

Az 1980-as évektől kezdődően az eladósodott országokra rákényszerített IMF makrogazdasági stabilizációs programok és strukturális alkalmazkodást kikényszerítő előírások százmilliók példa nélkül álló elnyomorodásához vezettek. Az IMF és a Világbank megszigorító intézkedéseinek elfogadása nélkül az eladósított országok képtelenek voltak újabb kölcsönökhöz jutni, illetve a hitelezők nem voltak hajlandók enélkül újratárgyalni adósságaik átütemezését. A Bretton Woods-i megállapodásokkal szöges ellentétben, amelyek célja a termelő gazdaság rekonstrukciója és a valuták közti árfolyamok stabilizálása volt, az IMF és a Világbank 1980-as **strukturális felzárkózási programja** ténylegesen aláásta az egyes államok nemzeti valutáit, megbénította és bomlásra ítélte a fejlődőnek nevezett szegény országok gazdaságát.

A globális eladósítás

A szegény országok külső eladósodása ebben az időben elérte az 1,9 trillió dollárt (1 trillió dollár 1000 milliárdnak felel meg). Egész országok gazdasága rendült meg és a nemzeti valuták egymást követő összeomlása eredményeként társadalmi konfliktusokra, etnikai összecsapásokra és egyes esetekben még polgárháborúkra is sor került. A washingtoni központtal működő nemzetközi pénzügyi intézmények irányításával zajlott a világgazdaság átszervezése. Ezek a befolyásos körök elutasították azt, hogy az egyes fejlődő országok saját maguk építhessék nemzeti gazdaságukat. Ez a neoliberális makrogazdasági politika az egyes országok gazdaságát olyan nyílt, védelem nélkül maradt gazdasági területekké alakította át, amelyek szabadon rendelkezésre állnak, és a nemzetközi pénzügyi közösség, valamint vállalatai számára akadálytalanul biztosítják az olcsó munkaerőt, valamint a természeti erőforrásokat. Ezek az internacionalista átalakítási programok meggyengítették az egyes államokat és aláásták a belső piacokat. A nemzeti tulajdonban lévő vállalatokat tervszerűen csődbe juttatták.
Azt a teljesen hamis és soha semmivel be nem bizonyított állítást ismételgették, amit Magyarországon ma is elsősorban a szabad demokraták

úgynevezett szakértői mondogatnak. Eszerint a magántulajdon minden esetben hatékonyabban működteti a termelő gazdaságot, mintha a termelőeszközök köztulajdonban vannak. A köztulajdon nem azonos az állami tulajdonnal, mert a köztulajdonnak számos egyéb változata van. A neoliberalizmus tulajdonlása valójában ugyanolyan anonim és kártékony, mint amilyen anonim és kártékony volt a kommunista diktatúra idején az állami tulajdonlás. Eltekintve attól, hogy mitől tudja például a francia állam jobban működtetni a budapesti vízműveket, mint a magyar állam vagy a főváros, a köztulajdonban lévő gazdálkodás piaci feltételek mellett ugyanolyan hatékony lehet, mint az ugyancsak anonim köztulajdonban lévő multinacionális cégek gazdálkodása. A multinacionális cégek is egy ismeretlenségbe burkolózó kis csoport köztulajdonában vannak, amely azonban kizárólag a profitérdekeket követve működnek.

Már **Mária Terézia** idején ismert volt, hogy csak akkor szabad királyi (állami) tulajdonban lévő vagyont, például ércbányákat eladni, ha a működtetésükből a tulajdonosnak járó haszon kisebb annál, mintha eladnák ezeket a bányákat, és az új tulajdonosok több adót fizetnének be a királyi kincstárba. Ugyanez a szabály érvényes a jelenlegi köztulajdonra is. Csak akkor szabad egy köztulajdonú termelőegységet magántulajdonba adni, ha a magántulajdonos által fizetett adó nagyobb jövedelmet biztosít a közösségnek, a társadalomnak, mintha az adott termelő egységet állami tulajdonként működtetik. Ezért nincs semmi értelme a közösségi érdek szempontjából olyan nyereséges tevékenységek privatizálásának, mint amilyent a Szerencsejáték Rt. folytat. De mondhatunk erre példát az energiaszektorból is. Teljesen kártékony lenne a Paksi Atomerőmű eladása, és semmivel sem tudná biztonságosabban és gazdaságosabban működtetni egy magáncég. A privatizáció egész másképp zajlott volna le, ha az egyes gazdasági egységek eladása előtt hatástanulmányokat végeztek volna arról, hogy azok mikor nyújtanak nagyobb jövedelmet: köztulajdonban maradva vagy magántulajdonba kerülve, azaz a jövedelem vagy a befizetett adó lenne nagyobb? Ehelyett az általános szabály az volt, hogy pénzügyi eszközökkel, elsősorban a forgótőke korlátozásával illetve megvonásával veszteségessé tették ezeket a vállalatokat és utána kizárólag a „shareholder value" mesterséges értékét szem előtt tartva a veszteségessé tett vállalatokat mélyen a valódi értékük alatt adták el.

Fenti fejtegetéseknél a magyar helyzetet tartottuk szem előtt, de ugyanez játszódott le világméretekben. Mindez nem volt más, mint a Nemzetközi Pénzügyi Közösség azon stratégiájának végrehajtása, hogy a pénzügyi rendszer segítségével megszerezze a termelővagyon magántulajdonát is. Ezt a globális vagyonszerzést reformokként tüntették fel és nyomában nemcsak az emberiség közös vagyona került egy szűk pénzügyi

befektetőkből álló érdekcsoport ellenőrzése alá, de az érem másik oldalaként a szegénység is globalizálódott. A mérhetetlen gazdagodás nyomán járó ugyancsak mérhetetlen szegénység világszinten ásta alá száz és százmilliók életlehetőségét és mindenütt lerombolta a civil társadalmat, ahol ez a globalizációs folyamat kibontakozott így délen, keleten és északon. Az általános elnyomorodás egyik megjelenési formája volt, hogy a belső vásárlóerő meggyöngülésével, illetve eltűnésével összeomlott a belső piac. Megjelent a tömeges éhínség, és az elnyomorodás áldozatává váltak egész gazdasági és szolgáltatási szektorok, így az egészségügy és az iskolaügy is. Gyermekek százmilliói maradtak oktatás nélkül. Az egészségügy leromlása következtében ezekben a szegény országokban újból felütötte fejét a tuberkulózis, a malária és a kolera. Ezek mind olyan betegségek voltak már, amiről azt hihettük, hogy végleg megszabadult tőlük az emberiség. A Nemzetközi Pénzügyi Közösség és az őket kiszolgáló neoliberális pénzügyi és gazdasági szakemberek a kezükben lévő pénzrendszer segítségével nemcsak az úgynevezett harmadik világban hajtották végre a strukturáks átalakítást. A nemzetközi bankároknak a fejlett országok termelővagyonára is szükségük volt. Hiszen céljuk a világ valamennyi vagyona felett megszerezni az ellenőrzést.

Strukturális átalakítások a fejlett országokban

Az 1990-es évektől kezdődően a nemzetközi pénzügyi közösség rákényszerítette a neoliberális makrogazdasági reformokat az OECD-országokra is. Ezeknek a reformoknak a lényegi elemei megegyeztek azokkal a strukturális alkalmazkodási programokkal, amelyeket az IMF és a Világbank a harmadik világ országaira és Kelet-Európára kényszerített rá. Ezek az úgynevezett makrogazdasági reformok azt a célt szolgálták, hogy eladósítsák az egyes államokat, a gazdasági szereplőket és az állampolgárokat. Egyszóval a gazdaság és a társadalom egészét. Az 1980-as évek elejétől a nagy korporációk és a kereskedelmi bankok magánadósságát úgy szüntették meg, hogy azokat a társadalom egészére terhelték át különböző technikákkal. Azaz köztartozássá alakították át őket.

Az adósság átalakításának ez a folyamata a világot sújtó jelenlegi adósságválság központi jellemzője. Az üzleti és pénzügyi vállalkozások a bankok veszteségeit szisztematikusan ráterhelik az egyes államokra. A Nemzetközi Pénzügyi Közösség által beindított nagy egyesülési folyamat az 1980-as évek végén, amikor egyre több nagyvállalat és nagybank még nagyobb vállalattá és még nagyobb bankká fuzionált, a korporációk veszteségeit úgy terhelték át az államra, hogy felvásárolták a csődbe ment vállalatokat. Ezeket aztán bezárták és leírták őket az adójukból mint veszteséget. A nagy kereskedelmi bankok rossz kihelyezésnek számító kölcsöneit pe-

dig rutinszerűen leírták és átalakították őket adózás előtti veszteséggé. Az úgynevezett gazdasági megmentési intézkedéscsomagok, amelyeket a bajba jutott korporációk és kereskedelmi bankok számára dolgoztak ki, szintén azon az elven működtek, hogy a **korporációs adósságokat** átterhelje az államkincstárra, a költségvetésre, azaz az adófizetők egészére.

Az állami támogatások ahelyett, hogy új munkahelyeket teremtettek volna, a nagy korporációk fúzióit finanszírozták, amelyek eredményeként munkaerő-csökkentési technikákat alkalmaztak. A termelési tevékenységet kihelyezték az olcsó munkaerővel rendelkező harmadik világ országaiba. A korporációknak ez a átalakítása hatalmas költségekkel járt, amelyeket azonban a fejlett országok kormányzatai viseltek. A közkiadások közvetlenül hozzájárultak a nagy vagyonok további koncentrációjához és a termelőgazdaságban dolgozók létszámának nagyarányú csökkenéséhez. A kis- és középméretű gazdaságok sorozatos csődje és alkalmazottaik elbocsátása (akik így adófizetőből segélyezetté váltak) szintén jelentősen hozzájárult az állami bevételek csökkenéséhez.

Az **OECD**-országokban rekordméreteket öltött az eladósodás, és a köztartozás meghaladta a 13 trillió dollárt. Ennek a globális adósságnak a finanszírozása nagymértékben hozzájárult az új hitelek felvételéhez és az államok szisztematikus eladósításának gyors ütemű fokozásához. Az Egyesült Államokban, amely a világ legeladósodottabb országa, a köztartozás a Reagen—Bush-korszak idején megötszöröződött és elérte az 5 trillió dollárt. Mindebből látható, hogy pénzügyi ördögi kör indult be. Azok a nagy bankok és korporációk, amelyek a hatalmas állami támogatások kedvezményezettjei voltak, az eladósítási folyamat során az államok és a kormányok hitelezőivé alakultak át. Az államok pénzügyi intézményei, így az államkincstár - Magyarországon **Állami Adósságkezelő Központ** - állami hitelleveleket, kötvényeket, kincstárjegyeket bocsát ki azért, hogy finanszírozza azokat a nagy bankokat, pénzügyi alapokat és üzleti vállalkozásokat, amelyek ezeket az államkötvényeket megvásárolják.

A világdrámának ez az abszurd jelenete a következőképpen zajlik: az állam finanszírozza a saját eladósodását, mégpedig úgy, hogy a költségvetésből juttatott támogatásokat eladósításra fordítják. Ennek a haszonélvezői — a nagybankok és korporációk — ezt az állami támogatást visszaforgatják úgy, hogy megvásárolják a támogatást nyújtó állam adósleveleit. Az állami költségvetés, azaz a társadalom adóbefizetései felett rendelkező kormány egyrészt arra kényszerült, hogy szubvencionálja a legerősebb üzleti csoportokat, másrészt az állami hitellevelek és azok kamatai formájában óriási pénzeket kellett juttatnia a pénzügyi hitelezőknek. Mivel a köztartozás nagy része a magánbankok és pénzintézetek kezébe került, ez utób-

biak nyomást tudtak gyakorolni a kormányokra és elő tudták nekik írni, hogy mire fordítsák a költségvetési erőforrásokat.

Eladósítás és köztehervisel és

Az előzőekben részletesen tárgyalt problémákra az lenne a megoldás, ha a tulajdonviszonyokat világszinten úgy lehetne átalakítani, hogy a reálértékét képező vagyon annak a tulajdonában legyen, aki azt saját személyes teljesítményével létrehozta és működteti. Az ilyen személyhez és teljesítményhez kötött tulajdonlás természetesen társult formában is megvalósítható. Az így kialakított tulajdon már lehetővé tenné a közpénzrendszer visszaállítását, és a pénzt ismét eredeti rendeltetése szerint működtetné: azaz a reálgazdasági folyamatokat **közvetítő közeg** lenne, spekulációs eszköz helyett Egy ilyen nagy horderejű változás hosszú előkészítést, valamint kemény gazdasági és politikai küzdelmet igényel. Addig is, amíg ezeket a célokat el lehet érni, szükséges a **monetáris** rendszer, a **fiskális** — vagyis költségvetési — rendszer és az **adózás** összhangjának jobb megteremtése mind világszinten, mind itt nálunk, Magyarországon.

A közhatalom az Európai Unió egyik országában sem gyakorol ma ellenőrzést a monetáris politika felett A monetáris hatalom nemzetközi szinten magánellenőrzés alá került. Ezzel szemben a költségvetés és az adóztatás **nemzeti hatáskörben** maradt Ténylegesen azonban ez az állítás is kétségbe vonható, mert a költségvetési bevételek nagy része adósságszolgálat és kamat formájában a Nemzetközi Pénzügyi Közösség által irányított pénzügyi rendszerhez vándorol, ennyiben a fiskális és adózási politika is magánellenőrzés alatt áll.

Az adófizetési képesség, a költségvetési bevétel alapvetően a gazdaság pénzügyi eszközeinek jó vagy rossz, helyes vagy helytelen használatából adódik. A monetáris politika, azaz a pénzkibocsátás, a hitel- és kamatszabályozás, valamint a pénzügyi intézmények és a költségvetés kapcsolata lényegében egyik európai ország törvényhozásában sem kap megfelelő hangsúlyt. Ez érvényes a magyar Országgyűlésben lezajlott vitákra is. Az Európai Unióban ma működő bankrendszer már nem tekinthető a gazdaság részére nyújtott pénzügyi szolgáltatásnak hanem sokkal inkább a termelő gazdaság feletti hatalom gyakorlásának. Magyarországon az Országgyűlés és a kormány által nem ellenőrzött Nemzeti Bank - és az általa irányított bankrendszer — tekinthető a gazdaság irányítójának. Ez a bankrendszer hitelezési döntéseivel megszabja, hogy hol lehet, és hol nem lehet termelés, melyik cég maradhat meg, és melyiknek kell megszűnnie.

A jelenlegi elektronikus technológia lehetővé tette a monetáris eszközök még könnyebb előállítását, és az a pénz, amely már csak elektronikus jel formájában jelenik meg, szinte határtalanul tud növekedni. Koncentrá-

lódása a pénzügyi szektor egészében folytatódik. A bankrendszer el van árasztva pénzzel és pénzhelyettesítő eszközökkel, ugyanakkor a termelő gazdaság fuldoklik a pénzhiánytól. A bankrendszeren belüli forrásbőség ma már nem növeli automatikusan a hitelezést, nem teremt munkahelyeket, nem segíti elő a fogyasztást, és ily módon az állam számára sem növeli az adóbevételt. A bankrendszerben felhalmozódott pénzmennyiség inkább elvonja a már befizetett adót is, mert a pénzügyi rendszer arra törekszik, hogy az államnak — a költségvetésnek — csak hitelek felvétele révén álljon pénzeszköz a rendelkezésére. Az így felvett hitelekért az állam kamatokat fizet, de miután bevételei nem elégségesek a hitelek és a kamatok egyidejű törlesztésére, ezért a fizetendő kamatokra további hiteleket kell felvennie — természetesen a bankrendszertől — és ezzel beindul az adósságspirál, amelynek a kamatterheit mindaddig viselni kell, amíg ez a rendszer fennáll.

Az Európai Unióhoz tartozó országok lakói — köztük a magyarok is — csak a szokásos fiskális kiadásokról hallanak, de az évi összes kiadást megközelítő mértékű adósságtöresztés, a kamatfizetés, az új hitel felvételének folyamata nem kerül a tájékoztatás látókörébe, és az adófizető polgárok szemszögéből a sötétben marad. Magyarországon például a parlament nem korlátozza a hitelfelvétel mértékét. A költségvetési vitákban nem kerül részletesen megvitatásra az adósságkezelés valamennyi összefüggése. Ez azért rendkívül káros, mert a gazdaságtól és fiskális céloktól elvont pénzügyi források munkahelyek eltűnéséhez, a fogyasztás korlátozásához, a fejlődés lelassulásához, az adóalap és az adófizetési képesség elvesztéséhez vezetnek. Az így előálló gazdasági visszaesés pedig mérsékli a termelésbe történő tőkebefektetést. Ennek még kevesebb adó, még több hitel felvétele, még nagyobb eladósodás és a szüntelenül növekvő kamatterhek kényszerű vállalása az eredménye.

A hiteleket nyújtó bankrendszer képviselői természetesen követelik a közcélú kiadások mérséklését, és ha jelentős az eladósodás mértéke, akkor még a kamatokat is megemelik, arra hivatkozva, hogy nagyobb a kockázatuk, és ezért az általuk nyújtott hitelekért nemcsak kamat, hanem **kamatfelár** is jár. Mindez a gazdaság folyamatos leépüléséhez vezet. A szakemberek ismerik ezeket a folyamatokat, de a főhatalmat gyakorló Nemzetközi Pénzügyi Közösség és magyarországi érdekképviselete elég erős ahhoz, hogy ezt a rendszert tovább működtesse a magyar adózó polgárok kárára.

Erre a helyzetre nem jelentene megoldást, ha az Európai Unió tagországai számára új — európai szintű - adót vezetnének be. Egy ilyen európai adóval nem lehet elérni a szociális, a környezeti és infrastrukturális téren meglévő különbségek felszámolását. De ez az adó nem segítené elő a tagországok között meglévő különbségek felszámolását sem, mert azokat

nem lehet eltüntetni a pénzforrások központosításával és újraelosztásával. Egy európai adó valójában a központi eladósodás alapjait teremtené meg, azaz most már nemcsak az egyes tagállamok lennének eladósítva, hanem az unió egésze is, mint föderális állam. Mert ha az unió kormányzatának van biztos adóbevétele, akkor arra hitel is folyósítható. Így ami lejátszódott az egyes államok eladósításával, most megismédődhet az Európai Unió, mint föderációs állam eladósításával is.

Elősegítené az előrelépést a monetáris eszközök felhasználásának és a költségvetés viszonyának újragondolása és újraszabályozása. Ezen túlmenően szükség lenne a spekulatív célú - nem működő tőkéknek — a közcélok finanszírozása irányában történő terelésére. Az adóról önmagában nem érdemes dönteni, mert valójában csak úgy lehet helyes adóügyi döntéseket hozni, ha az adózásért felelős törvényhozó és kormányzati szervek nem mondanak le az adó képződése és felhasználása szempontjából döntő fontosságú pénzügyek ellenőrzéséről. Ahhoz, hogy az Európai Unió mint nemzetek feletti államalakulat szociálisan kiegyensúlyozott, fejlődőképes európai rendszert tudjon kialakítani, ahhoz szükség van a monetáris eszközök és az adózás együttes ellenőrzésére és irányítására.

Miként oldható meg a közpénzek társadalmi ellenőrzése?

A Nemzetközi Pénzügyi Közösség által bevezetett pénzügyi és gazdasági rendszer politikai megfelelőjének a parlamenti demokrácia tekinthető. A demokrácia a maga valóságában, azaz a reáldemokrácia, az adóztatásban és a pénzügyekben ellenőrizeden alrendszert működtet. Miközben a politikai szférában, legalábbis az eljárások és a formák tekintetében demokrácia van, a pénzügyekben magándiktatúra érvényesül.

A világ napjainkra egyeden globális rendszerré szerveződött. E rendszer alrendszerei hatékonyságuktól függően részesülhetnek a világon fellelhető és egyre fogyatkozó javakból. Önként adódik az a követelmény, hogy a közpénzek kivetése, a közterhek szétosztása ne legyen kitéve a magánérdekeket szolgáló manipulációknak. Ahhoz, hogy az alulról jövő társadalmi ellenőrzés hatékonyan érvényesülhessen, több kérdésre is világos választ kell adni.

Az első ilyen kérdés az, hogy az állam mondjon-e le kötelezettségei teljesítéséről, vagy pedig növelje az adókat. Napjaink valósága, hogy miközben az adóteher növekszik, a közszolgáltatások zsugorodnak. A biztosan behajtható bér és fogyasztási adók nőnek, a pénztőke pedig — különösen a nem működő spekulatív tőke — megtalálja a kibúvókat a köztehervíselés alól. A nyugati világban például a munkabérek adóterhei az elmúlt három évtizedben 25-30%-ról 45-50%-ra növekedtek.

Érdemes megemlíteni a közteherviselés anomáliáira a közelmúlt egyik magyarországi példáját. 2004. november 10-én a kormányon lévő MSZP országgyűlési frakciója azt állította, hogy a MOL — ez a magyarországi központtal rendelkező multinacionális cég — megengedhetetlen gazdasági manipulációkkal hatalmas extraprofitra tett szert Az MSZP-képviselőcsoport állítása szerint a MOL 28 vezetője — visszaélve a rendelkezésére álló bennfentes információkkal — OTP-kölcsönből MOL-részvényeket vásárolt, amelyek csaknem 11 milliárd forint árfolyamnyereséget hoztak e vezetőknek. Az említett vezetők ismerték azokat az információkat, hogy miként fog változni a MOL-részvények árfolyama a gázüzletág eladása után. Magáról a tranzakcióról is ők döntöttek. A szóban forgó MOL-vezetők ezt az árfolyamnyereséget adó megfizetése nélkül kaphatták meg. Mindez azért van, mert az Országgyűlés nem szavazta meg az árfolyamnyereségadóról szóló javaslatot. A MOL visszautasította, hogy bármilyen szabálytalanságot követett volna el, és azt állította, hogy a MOL-vezetők eljárása megfelel a nemzetközi gyakorlatnak

A második kérdéscsoport az adópolitika korszerűsítése. A kormányok általában hatalmi pozícióik erősítésével vannak elfoglalva, és az adópolitika korszerűsítése egyre halasztódik. Az adózás céljához és lényegéhez kapcsolódó viták helyett sok szép szó hangzik el a közérdek és a közjó szolgálatáról, ugyanakkor folytatódik az állami adminisztráció és bürokrácia növekedése.

A harmadik kérdéskör, amire meg kell találni a választ, hogy milyennek kellene lennie egy jó adórendszernek. A neves brit közgazdász, Adam Smith szerint az a jó adórendszer, amely egy gazdasági cikluson keresztül képes fedezni a kormány kiadásait, mégpedig úgy, hogy az adózás ne fékezze a gazdasági fejlődést, és teret engedjen a gazdasági hatékonyságnak. Ehhez az is hozzátartozik, hogy ne ossza meg túlságosan az adott társadalmat és legyenek olyan jövedelemmel rendelkező rétegek, akiktől az adó be is hajtható.

Az alulról jövő ellenőrzés hatékonnyá tételéhez **negyedikként** elkerülhetetlen a közterhek pontos meghatározása és szabályozása. Ezért szükség lenne, hogy egyeden törvényben legyen mindez kodifikálva és lehetőleg széles közmegegyezésre támaszkodjék. Eljött az ideje annak az ellentmondásnak a feloldására, amely szerint a közteherviselés alkotmányosan kötelező, ugyanakkor a közterhek függetlenek az alkotmánytól. A mindenkori közigazgatási irányítók, és a közhatalom éppen döntési helyzetben lévő személyiségei saját igényeik szerint szinte korlát nélkül létrehozhatják és növelhetik a közterheket

Igen fontos feladat tehát az adóztatás rendszerének vizsgálata alkotmányossági szempontból, de szükség van azt is felmérni, hogy milyen az

adóztatás rendszerének a hatása a versenyképességre és az adott ország munkaerőpiacára.

A jelenlegi pénzuralmi rendszer általános jellemzője, hogy azok az államok, amelyek ebbe a rendszerbe integrálódtak, begyűjtenek minden elérhető forrást, majd pedig lényegesen többet költenek a kivetett és behajtott összegeknél. A világ egyeden szuperhatalma is ennek megfelelő gyakorlatot folytat. Mivel a dollár még mindig az első számú világvaluta, ezért mindaz, ami ebben a vonatkozásban Amerikában történik, meghatározóan hat ki a világgazdaságra. Az Egyesült Államok adóssága jelenleg eléri a 38 000 milliárd dollárt. Amerika fizetési kötelezettségei 54 000 milliárd dollárral meghaladják az adóbevételeit. A megtakarítás aránya az Egyesült Államokban rendkívül kicsi, és noha 2003-ban csekély mértékben nőtt, így is csak az 1,9%-os arányt érte el. Amerikának külföldi megtakarításokból kell importálnia ahhoz, hogy finanszírozni tudja a gazdasági növekedését. Ezért van az, hogy az Egyesült Államok külföldi tartozásai elérik a nemzeti össztermék 5,7%-át. Ennek következményeként a világ legnagyobb gazdasága arra kényszerül, hogy munkanaponként 2,6 milliárd dollárt importáljon hiányzó belső megtakarításai pótlására. A kereskedelmi deficit új rekordokat döntött 2004-ben, és a költségvetési hiány is lényegesen gyorsabban nő az iraki háború következtében.

Máshonnan is gyülekeznek a viharfelhők. Az úgynevezett **baby-boom** idején született nemzedékek hamarosan elérik a nyugdíjkorhatárt. A 65 éven felüli amerikaiak száma az elkövetkező 25 évben 12%-ról több mint 18%-ra fog növekedni. Ezért látja úgy **Pat Buchanan**, hogy az amerikai dollár feltartóztathatatlanul tovább hanyatlik és az amerikai világbirodalomnak és terjeszkedésének hamarosan vége lesz.

Amerika termelői kapacitásának leépítését meg lehetne fordítani, ha az Egyesült Államok visszatérne a hamiltoni közgazdasághoz, újraírná adózási és kereskedelmi törvényeit, és szakítana a Világkereskedelmi Szervezettel, a **WTO**-val. Az alapító atyákhoz tartozó **Alexander Hamilton** 1789-ben lett pénzügyminiszter. Számos alapvető gazdasági intézkedést hozott, amely megerősítette a szövetségi kormányzat befolyását a gazdasági életre. Kezdeményezte védővámok bevezetését, rászorítva az amerikaiakat a fokozottabb saját erőre támaszkodásra. Jelentősen meg tudta emelni az állami bevételeket, és így biztosította azt, hogy minden adósságnak megvolt a mértékben pontosan azonos nagyságú fedezete. Ez világosan jelezte, hogy a központi kormány felelősségteljes költségvetési politikát folytat. **Thomas Jefferson** még Hamiltonnál is tovább ment, mert ő teljesen meg akarta szabadítani a kormányzatot az adósságtól. Hamilton csak a megfelelő fedezetet kívánta hozzá biztosítani, mert úgy gondolta, hogy adott

esetben a hitel erősítheti a gazdasági növekedést, még akkor is, ha ezért a hitelért kamatot kell fizetni.

Ma azért nem térhet vissza az Egyesült Államok a hamiltoni közgazdasághoz, mert azok a transznacionális korporációk, amelyek mindkét amerikai pártot finanszírozzák, óriási extraprofitra tettek szert abból, hogy az Egyesült Államok termelőüzemeit Ázsia és a harmadik világ alacsony munkabérű és önköltségű államaiba telepítették át. A világgazdaságot uraló transznacionális korporációk érdekeivel tehát nemcsak a harmadik világ országai, de immáron Amerika érdekei is konfliktusba kerültek.

A pénzügyi világháborút a Nemzetközi Pénzügyi Közösség és a tulajdonában lévő transznacionális korporációk vívják immáron a világ valamennyi országa és népe ellen. Ha tovább fokozódik a dollár hanyatlása, és napról napra milliárdokkal nő tovább az Egyesült Államok adóssága, akkor Amerika nem lesz képes vállalni a vég nélküli háborúzást, sem fegyverekkel, sem pénzügyi eszközökkel. A nemzetközi pénzrendszer összeomlása azt is jelentheti, hogy a Nemzetközi Pénzügyi Közösség mégsem tudja a világstratégiájában foglalt menetrend szerint létrehozni a Globális Uniót, s elveszítheti a pénzügyi eszközökkel vívott világháborút.

Global Empire

Már csaknem kész a világtörténelem legnagyobb birodalma

Ezt a globális birodalmat a nemzetközi pénzhatalom tervezte meg, építette fel, s már csaknem teljesen elkészült. Befejezése a tervek szerint 2015 és 2020 között várható Az Egyesült Államok pénze, gazdasága és hadserege csak eszköz a birodalomépítő globális főhatalom kezében. Ezért csak látszólag van szó az egyedüli szuperhatalomként megmaradt Egyesült Államok terjeszkedéséről. A birodalom legfőbb központja nem is az Egyesült Államokban, hanem a **City of Londonban** van. Az Európai Unió pedig csak egyik régiója ennek a birodalomnak. Ezért félrevezető az Európai Unióról, mint Amerika riválisáról beszélni, ami más fejlődési lehetőséget jelenthet az emberiség számára. A globalizáció irányába tartó Amerika és Európai Unió között csak fáziskülönbség van. Az Egyesült Államok sokkal inkább a globális pénzhatalom irányítása alatt áll, mint Európa. Az öreg földrésznek előbb létre kellett hoznia egységes pénzügyi, gazdasági és politikai struktúráit ahhoz, hogy a globális pénzhatalom Amerikához hasonlóan kiterjeszthesse rá hegemóniáját.

2004 végén jelent meg **John Perkins:** *Confessions of an Economic Hit Man* (Egy gazdasági bérgyilkos vallomásai; Berrett-Koehler Publishers, San Fransisco CA 2004) című könyve, amely a világbirodalom-építés módszereiről szól. John Perkins tíz éven keresztül maga is részt vett a birodalomépítésben gazdasági frontemberként. Jelzett könyve személyes beszámoló azokról az eseményekről, amelyek arra kényszerítették, hogy válasszon lelkiismerete, az önmagával való béke, valamint az úgynevezett nagyvilági élet között, ahol kiélvezheti a hatalmat, a luxust és a szép nőket. A könyv nemcsak igazságával hat, de izgalmas és egyben lebilincselő olvasmány.

A szerző pontosan ábrázol egy olyan foglalkozást, amelynek a létezéséről csak kevesen tudnak. Közgazdasági szakemberekről van szó, akiknek egyedüli feladata az, hogy rávegyék a fejlődő országokat olyan hatalmas összegű kölcsönök felvételére, amelyek aztán lehetővé teszik számukra, hogy nagy amerikai cégeket fogadjanak fel szükségtelen és megalomániás projektek megvalósítására. Így a hatalmas kölcsönök visszakerülnek az Egyesült Államokba. A természetes köveükezmény az, hogy ezek az államok nem képesek ezeket a hatalmas kölcsönöket és kamataikat visszafizetni. Ekkor az amerikai kormányzat — a befektető bankárok és a tulajdo-

nukban lévő világcégek érdekérvényesítőjeként — bekapcsolódik és diktálja a feltételeket. A cél az adott ország érték-előállító reálgazdaságának ellenőrzés alá vétele.

A továbbiakban rövidítve ismertetjük azt a beszélgetést, amelyet **Amy Goodman** folytatott John Perkinsszel 2004. december 31-én a Democracy Now című programban. Ez a New York Cityben működő **Pacifica Rádióállomás** legnépszerűbb és legbefolyásosabb műsora. Amy Goodman pedig több díjat is mondhat magának, mint a **Democracy Now** egyik megalkotója és vezető szerkesztője.

Rövid bemutatás után Goodman azt tudakolta, hogy miként szervezte be John Perkinst a **National Security Agency** — majd pedig a **Chas T**. Main konzultációs cég. Perkins elmondja, hogy 1968-ban gazdasági és pénzügyi ismereteket tanult, amikor megkereste a National Security Agency (Nemzetbiztonsági Hivatal), amely sokkal fontosabb és nagyobb titkosszolgálati intézmény, mint a CIA. Számos kötelező vizsgálaton ment keresztül — így tesztelték a személyiségét, és hazugvizsgáló gépre is ráfektették. A tesztelés eredményeként rájöttek, hogy kiválóan alkalmas lenne úgynevezett „economic hit man"-nek, azaz gazdasági frontembernek. Egyidejűleg fölfedezték emberi gyengéit is. Ezek a nyugati kultúrában tipikusnak mondható kötődés a pénzhez, a hatalomhoz és a szexuális örömökhöz. Arra bátorították, hogy lépjen be a Békehadtestbe. Equadorban három évet töltött el a Békehadtest önkénteseként azok között a bennszülöttek között, akik ma háborúban állnak az olajvállalatokkal. Még Equadorban tartózkodott, amikor a bostoni konzultációs cég alelnöke, aki szorosan együttműködött a Nemzetbiztonsági Hivatallal és a többi hírszerző szolgálattal Equadorba érkezett és folytatták az ő beszervezését.

Távozva a Békehadtestől, a bostoni székhelyű **Charles T. Main** nevű céghez került Itt egy rendkívül figyelemreméltó és tehetséges asszony, Claudine irányításával intenzív kiképzésen ment keresztül. Claudine rendkívül intelligens, éles eszű, vonzó személyiség volt, és értett ahhoz, hogy hogyan kösse magához Perkinst. Ebben segítségére volt mindaz az ismeret, amit a sorozatos tesztelések során róla szereztek Claudine feladata az volt, hogy Perkinsből „economic hit man" legyen. Egyidejűleg arra is figyelmeztette, hogy ez egy nagyon mocskos üzlet és teljes elkötelezettséget igényel.

Amy Goodman ezután arra kérte Perkinst, hogy határozza meg pontosabban, mit is jelent, ha valaki economic hit man. Perkins elmondotta, hogy az elmúlt 30-40 évben a gazdasági frontemberek hozták létre a világtörténelem legnagyobb globális birodalmát. Mindezt oly módon tették, hogy kerestek egy harmadik világbeli országot, amelynek az erőforrásaira igényt formáltak. Ez lehetett a kőolaj, vagy akár a Panama-csatorna. Ezt a

kiválasztott országot felkeresték és elintézték, hogy az adott ország hatalmas kölcsönt vegyen fel a nemzetközi pénzügyi közösségtől. Rendszerint a világbank irányította ezt a folyamatot. Perkins példaként elmondotta, hogy ha adtak mondjuk egymilliárd dollár kölcsönt, akkor a kölcsönzés egyik feltétele az volt, hogy a kölcsönzött összeg túlnyomó része — durván 90%-a - kerüljön vissza az Egyesült Államokba, konkrétan annak valamelyik nagyvállalatához. Ilyenek például a **Bechtel** vagy a **Halliburton.** Ezek a nagy korporációk hatalmas erőműveket, autópályákat, kikötőket, ipari parkokat — vagyis olyan nagyméretű infrastrukturális projekteket építettek, amelyek ezen országok legvagyonosabb csoportjainak a gazdagodását szolgálták. A szegények és a középosztálybeliek nem profitáltak ezekből a kölcsönökből. Számukra ezek az építkezések nem hoztak hasznot. Ténylegesen a szociális ellátást kellett szigorúan korlátozni azért, hogy fizetni lehessen e hatalmas projetekre felvett kölcsönök adósságszolgálati terheit.

Rendszerint az történt, hogy ezek a szegény országok, amelyekre rásózták ezeket a nagy adósságokat, nem tudták a hiteleket visszafizetni. Így például Equador külső adóssága elérte költségvetésének a felét. Amikor előállt a fizetésképtelenség, akkor a frontemberek visszamentek és közölték: miután nem tudják visszafizetni az adósságukat, ezért adják el az amerikai olajvállalatoknak rendkívül olcsó áron a náluk található kőolajat. Erre megint Equador a jó példa. Ez a tevékenység röviddel a II. világháború után beindult és máig is tart. Ma már olyan méreteket öltött, hogy az amerikaiak ellenőrzik a világ erőforrásainak a többségét.

Amy Goodman ezután a Panamában történtek részletei után tudakozódott. Panama **Omar Torrijos** elnök idején kulcsfontosságú ország volt - válaszolta **John Perkins.** Torrijos, az Amerika által támogatott oligarcha diktátorok fél évszázada után vette át országa irányítását. Nagyon népszerű ember volt, nemcsak hazájában — de világszerte. Még a Nobel-békedíjra is előterjesztették, amit, ha nem gyilkolják meg, meg is kaphatott volna. Valóban a hátrányos helyzetűeket védelmezte. Ebben az időben Carter volt az elnök és folyamatban volt egy új csatornaszerződés megkötése. A gazdasági frontemberek feladata volt, hogy miként nyerjék meg Panamát saját céljaiknak, tekintet nélkül arra, hogy mi történik a csatornaszerződéssel. Perkins **1972-ben** tárgyalt Torrijosszal. Minden már eddig alkalmazott módszerét igénybe vette, hogy teljesítse megbízói kívánságát. Egyik tárgyalásuk alkalmával azonban Torrijos a következőt mondta neki:

„Nézd, én ismerem azt a játékot, amit ti játszotok. Tudom, hogy mit próbáltok itt elérni. Az a célod, hogy nyakunkba varrj egy óriási adósságot, és így teljesen függővé tegyetek minket. Ezért megpróbálsz korrumpálni engem. Mivel ismerem ezt a játékot, nem vagyok hajlandó részt venni benne. Személy szerint nem óhajtok meggazdagodni belőle. Szegény népemet akarom segíteni. Azt akarom, hogy megépítsétek azokat a projekteket, amelyeket más országokban is építettek, de az a

kívánságom, hogy ezt a mi szegény embereink számára építsétek, ne a gazdagok számára. És ha ezt teszitek, akkor sok munka vár rád és vállalatodra ebben az országban. Jó munka, amely segítenifog az embereken."

Perkinsből vegyes érzelmeket váltott ki Torrijos — egyrészt mint „economic hit man" az volt a feladata, hogy lépre csalja, ellenőrzése alá vegye, másrészt mint egy vállalat partnere és fő közgazdásza — érdekelt volt abban is, hogy a vállalat számára megbízásokat szerezzen. Ebben az esetben azonban világossá vált, hogy a szokásos frontemberi módszerekkel nem tud egyezségre jutni Torrijosszal. Éppen ezért ő engedett és vállalta a panamai elnök feltételeit. Aggodalmat okozott neki, hogy tudta — ez a rendszer arra a feltételezésre épül, hogy a vezetők — mint például Torrijos, korrumpálhatók. Ha azonban valaki ellenáll, mint Torrijos, az nemcsak egyeden országban okoz problémát, de az egész rendszert veszélyezteti. Rossz példát nyújt a világ többi részére.

Ugyanebben az időben volt egy másik latin-amerikai vezető: Jaime Roldos, equadori elnök, aki ugyancsak ellenállt Mindketten elutasították az amerikai olajvállalatok kívánságait Perkins tudta, hogy ez nem maradhat következmények nélkül. Valóban - mindkettőjüket meggyilkolták a jackalok (sakálok), ahogyan a CIA által alkalmazott bérgyilkosokat nevezik.

Amy Goodman **Guatemalát** is megemlíti, ahol 1954-ben megbuktatták Arbens demokratikusan megválasztott elnököt - a United Fruit Company és a CIA által támogatott puccsisták. A United Fruit később United Brands néven a Zapata Oilba olvadt be, amely viszont George Bush tulajdona. A Panamával kapcsolatos konfliktus mögött az is állt, hogy Torrijos tárgyalt a japánokkal egy új Panama-csatorna építéséről — mégpedig úgy, hogy a japánok biztosították volna a finanszírozást, de magát a kivitelezést a Bechtel végezte volna. A japánok azonban az építést is maguk kívánták végrehajtani. Így a Bechtel kimaradt volna az akkor a világban folyó legnagyobb építési vállalkozásból. Ekkoriban a Bechtel elnöke George Schultz volt, a Nixon-kormányzat pénzügyminisztere. A Bechtel cég tele volt Nixon, Ford és Bush elnökök cimboráival. Közismert, hogy a Bechtel család áll a republikánus párt mögött.

Perkins elmondotta, hogy **George Schultz**, a Bechtel elnöke és **Casper Weinberger**, a cég vezető jogtanácsosa ellenezték Torrijos tervét. Nem akarták, hogy az Egyesült Államok átadja a Panama-csatornát Panamának, de még inkább ellenezték, hogy a panamai elnök tárgyal a japánokkal egy új, zsilipek nélküli csatorna megépítéséről. A Bechtel mindezt nem tűrhette. Amikor Carter elnök tárgyalásokba kezdett egy új csatornaszerződésről, akkor az hátrányosan hatott ki újraválasztására, ugyanúgy,

ahogyan az iráni túszdráma. Amikor Reagan lett az elnök, George Schultz - a Bechtel elnöki székét felcserélte a külügyminiszterével, einberger pedig a védelmi miniszter lett. Ekkor közölték Torrijosszal, hogy kérik vissza a csatornát, a katonai támaszpontokat, és hogy szakítsa meg a tárgyalásokat a japánokkal. Torrijos erre nemet mondott, közölve, hogy egy szuverén ország elnöke, nem ellensége az Egyesült Államoknak, nem szocialista és nem kommunista. Egyszerűen saját népe jogait és érdekeit képviseli. Szuverén országként joga van bárkivel tárgyalni egy jobb csatorna megépítéséről.

Ennek lett a következménye, hogy néhány hónapon belül gépe egy hegynek ütközött, felrobbant és lezuhant. Kemény bizonyítékot találtak arra, hogy egy magnetofonba rejtett robbanóanyaggal hajtották végre a merényletet. Néhány hónappal korábban hasonló történt Jamie Roldosszal is, Equador elnökével, aki az olajvállalatokkal szállt szembe.

Amy Goodman ezután azt tudakolta, hogy mi okozta a konfliktust az equadori elnök és az amerikai olajvállalatok között. Perkins szerint **Roldos** azzal nyerte meg a választást, hogy ha Equadornak van kőolaja, akkor annak hasznából az equadoriaknak is részesülniük kell. Elnökként olyan törvényt hozott, hogy az equadori olajból befolyó jövedelem nagyobb részének a lakossághoz kell kerülnie. Az olajvállalatok a nekik juttatott ésszerű jövedelemmel nem voltak elégedettek és tartottak attól hogy ez precedens lehet a világ többi országa számára is. Ily módon Roldos és Torrijos egymást segítve ellenálltak. Végzetük is hasonlóan teljesedett be.

John Perkins ezután kitért arra, hogy egyre inkább furdalta a lelkiismeret és fokozatosan szembekerült önmagával — mindazzal a hagyománnyal, amellyel a családjában megismerkedett, és amit a magáénak vallott. Ugyanakkor csábítóan hatott a nagy jövedelem, befolyás, és az, hogy elhalmozták dicsérettel például olyan személyek, mint Robert MacNamara, a Világbank elnöke. A Charles T. Main egy nagyon nyugodt vállalat volt 2000 magasan képzett alkalmazottal. A munkatársak 5%-a volt a tulajdonos, ezért nyilvántartásukat nem kellett bemutatni a SEC-nek (Securities and Exhange Commission — Értékpapír-felügyelet). Csendben szolgálta a vállalat a birodalmi érdekeket Az 1980-as években eladták a vállalatot egy nagyobb építési cégnek, így ma már nem létezik. A Main munkatársainak szigorúan meg volt tiltva, hogy nyilatkozzanak a sajtónak. Perkins azonban megszegte ezt a szabályt. Írt egy véleményvezércikket a Panama-csatornáról a Boston Globe-ba, amiért aztán keményen megbüntették a vállalatnál.

Amy Goodman Robert MacNamaráról kívánt többet megtudni. Perkins azt emelte ki válaszában, hogy olyan világbirodalomról van szó, amelyet csupán néhány ember ellenőriz. Őket hívja corporatocracynak, vagyis

korporációs arisztokráciának. Ök a nagy világcégek, a nagy bankok és pénzintézetek, valamint a kormányok irányítói és rendszerint személyükben megegyeznek MacNamara azért jó példa erre, mert először a Ford Művek elnöke volt, aztán Kennedy és Johnson elnökök alatt védelmi miniszter, majd pedig a Világbank elnöke lett. Mind a három állásában az amerikai üzletvilág vezetőinek, a corporatocracynak az érdekeit kellett érvényesítenie. Ennek lényege javakat Amerikába hozni és kizsákmányolni a világot. Akkoriban demokrata kormányzatok voltak — Kennedyé és Johnsoné.

Ma **Dick Chenney** tölt be hasonló szerepet. George Schultz is ide sorolható az idősebb Bush elnök idején. De ifjabb Bush elnöksége alatt megemlíthetjük **Condoleezza Rice**-ot is. Valójában kétpárti ügyről van szó. Ez keresztüllép a pártvonalakon és MacNamara nagyon jó példa erre. Ő volt az egyik legfontosabb személyiség, aki az új gazdasági rendet kialakította. Ö ezt agresszív menedzsmentnek nevezte. Ez azt jelentette, hogy világszerte jelen kell lenni, és Amerikába kell hozni mindazt, amivel ma az amerikaiak rendelkeznek. A világ létező száz legnagyobb gazdaságából 52 korporáció. Közülük 47 amerikai. Az Egyesült Államokban él a Föld népességének 5%-a, ugyanakkor ő fogyasztja el a világ erőforrásainak több mint a 25%-át. Az amerikaiak 1%-a több vagyonnal rendelkezik, mint a többi 90%. Ez az 1% a korporációs arisztokrácia, amely magához vonja mindezt az erőforrást és az amerikaiak többsége eltartja az adójával, a fogyasztásával és a hallgatásával. Mindezzel támogatja ezt a rendszert. Perkins is ezt tette, mint economic hit man. Kiszolgálta ezt a rendszert. Sőt mi több, segítette terjeszkedni.

Amy Goodman ezután azt tudakolta, hogy hogyan működött együtt Perkins a nemzetközi pénzügyi intézményekkel. Perkins elmondotta, hogy 1970-ben és 1971-ben volt Indonéziában, vagyis abban az időben, amikor még tartott a vietnami háború. A felső vezetők azonban már tudták, hogy Amerika el fogja veszíteni ezt. Ezért számításba vették a dominóhatást, amely szerint ha Indonézia elvész, akkor Délkelet-Ázsia többi része is kikerül a globális főhatalom ellenőrzése alól. Úgy gondolták, Indonéziában lehet megállítani a folyamatot. A korporációs hatalom nem akart kommunista rendszert ott. Ugyanakkor az is kiderült, hogy Indonéziában sok kőolaj található, amire igényt tartottak. Arra is figyelemmel kellett lenni, hogy ez a világ legnagyobb lélekszámú mohamedán országa. Ezért ha Indonéziát sikerül kézben tartani, akkor azzal sokat lehet elérni. Ezért küldték John Perkinst ebbe az országba — ezúttal is azzal a feladattal, hogy tukmáljon rá Indonéziára hatalmas kölcsönöket. Perkins azt ajánlotta, hogy építsenek egy vagy több nagyméretű elektromos rendszert, amely kellően fogja szolgálni Indonézia gazdag embereinek érdekeit. E célból erősen felna-

gyított előrejelzéseket készítettek. Ezek a nagyszabású tetvek valóban fejlesztették Indonézia országrészeinek iparát, de nem szolgálták a lakosság érdekeit. A következmény a hatalmas eladósodás volt, amelyből Indonézia sohasem kerülhet ki, és ezáltal elérhető, hogy a globális korporációs birodalom elszakíthatatlan részévé váljon.

Perkins elmondotta, hogy ő egy mérnököt váltott fel indonéziai kiküldetése során, aki figyelmeztette őt: ne tegyen olyan gazdasági előrejelzéseket, amelyeket nem lehet teljesíteni — ez ugyanis csalás. Ez a mérnök — **Howard Parker** — látta, hogy mi történik — feladata az volt, hogy felmérje Indonézia elektromosenergia-szükségletét. Ha tehát Perkins, mint gazdasági szakértő 17 vagy 18%-os gazdasági növekedést jósol, akkor az már azt is meghatározza, hogy mennyire kell felbecsülni az elektromosenergia-szükségletet. Ezért Parker közölte Perkinsszel, hogy ezeket a felnagyított becsléseket nem fogja alátámasztani, mert csalásnak tartja. Ez az egész a kapzsiságon alapul és nem hajlandó támogatni. Parker ellenállása bizonyos fokig megkönnyebbülést jelentett Perkins számára is. Láthatta, hogy van egy másik magatartás is, amely nem az előre programozott utat követi. Howard Parker a valóságnak megfelelően sokkal alacsonyabb elektromosenergia-szükségletet állapított meg. Amikor aztán Perkins visszatért Bostonba, szembesülnie kellett azzal, hogy főnöke elbocsátotta Parkert. Ekkor hívatta a főnök és közölték vele, hogy ő kapta meg az állását, a korábbi beosztása megtartása mellett. Ekkor lett ennek a részlegnek a vezetője. Gazdag lehet, de olyan előrejelzést kell készítenie, amit a cég elvár tőle.

Amy Goodman ezután Iránra kérdezett rá. Perkins szerint ez volt az az ország, ahol a gazdasági frontemberek elkezdték a működésüket az 1950-es évek elején. Iránnak ekkor Moszadik személyében demokratikusan megválasztott miniszterelnöke volt. Mihelyt hivatalba lépett, követelte a British Petroleumtól és a többi olajvállalattól, hogy a hasznuk egy részét adják át az iráni népnek. Az olajvállalatok az Egyesült Államok beavatkozását kérték. A Szovjetuniónak, amely a II. világháború után a fő ellenféllé vált, közös határa volt Iránnal. Ezért a birodalomépítő körök nem küldhettek csapatokat Moszadik elmozdítására. Ehelyett Kermit Roosevelt, egy CIA-ügynök ment Iránba néhány millió dollárral, s sikerült olyan tiltakozást, lázadásokat és zűrzavart keltenie, hogy végül is Moszadikot eltávolították és a sah került hatalomra. Maga Perkins, amikor Iránba küldték, nem mint kormányzati alkalmazott ment oda, hanem egy magánvállalat munkatársaként A Nemzetbiztonsági Hivatal és a CIA természetesen tudta, hogy mi az igazi feladatuk, de formailag magáncégek alkalmazottai voltak, és ha lebuktak volna, akkor azt a korporációs szerzési vágyra lehetett volna kenni, nem pedig az amerikai kormány politikáját hibáztatni.

Irán kulcsfontosságú volt a világbirodalom építői számára — egyrészt Oroszországhoz való közelsége, másrészt kőolajtartalékai miatt. A korporációs hatalom pedig ellenőrizni kívánja a kőolajat Az eredeti elképzelés az volt, hogy a sah segíteni fogja az egész közel-keleti térség ellenőrzés alá vételét — beleértve Szíriát és Irakot is. Ezért Perkins és kollégái tudták, hogy hamarosan háborúra kerül sor Irak és Irán között. Az első lépés az volt, hogy szorosra kellett fűzni a kapcsolatokat a sahhal. Látták, hogy rendkívül sok olajjövedelemmel rendelkezik, és ebből az általuk képviselt vállalatok nagy haszonhoz juthatnak. Nemcsak a Charles T. Main, de a Bechtel és a Halliburton is, valamint a többiek építették a városokat, erőműveket, autópályákat és aránytalanul nagy mértékben gazdagodtak az így nyert profiton. Egyidejűleg a mohamedán világban igen sokan felháborodtak ezen.

Amy Goodman ezután megjegyezte, hogy a kőolaj rendkívül sok konfliktus forrása. Perkins ezt megerősítette — rámutatva, hogy minden olyan ország, amelynek nagyobb kőolajtartaléka van, szenvedett emiatt. A kőolaj nem szolgálta ezeknek az országoknak az érdekeit, csupán egy szűk, nagyon gazdag embercsoportnak van hasznára. Mindenki más számára tulajdonképpen egy átok. Perkins szerint talán az emberiség legnagyobb kártevője a kőolaj. Nemcsak a környezetet pusztítja el, de elpusztította számos ország gazdasági életét is és a világgazdaságnak is mérhetetlen károkat okozott Amikor idősebb George Bush elnök 1990-ben elindította az Irak elleni háborút, akkor az Egyesült Államok még csak napi 8 millió hordó olajat importalt. Amikor az ifjabb Bush elnök indított háborút, akkor már napi 12 millió hordót importált.

Ezután **John Perkins Szaúd-Arábiára** tért rá, ahol az olyan gazdasági frontemberek, mint ő, a legnagyobb sikert könyvelhetik el. Az 1970-es évek elején az OPEC, a Kőolajtermelő Országok Szervezete megmutatta erejét. Kétségtelenül ellenszenvesnek találták az Egyesült Államok feltétel nélküli támogatását Izraelnek, és ezek az országok úgy döntöttek, hogy tesznek ellene valamit Ezért jelentős mértékben csökkentették a kőolajtermelést. Az OPEC kőolajembargója miatt az amerikai gazdaság megingott. Hosszú sorokban álltak az autók a benzintöltő állomásoknál és az amerikaiak attól tartottak, hogy egy újabb 1929-es gazdasági összeomlás előtt állnak az OPEC miatt.

Ekkor az amerikai pénzügyminisztérium megkereste John Perkinst és társait, s közölte velük, hogy valamit tenni kell, hogy ez soha többé meg ne történhessék. Utasították őket, hogy dolgozzanak ki egy tervet — mit kell konkrétan tenni ahhoz, hogy egy ilyen embargóra soha többé ne kerülhessen sor. John Perkins és társai tudták hogy a kulcsország Szaúd-Arábia. Egyrészt mert több kőolaj tartaléka van, mint bárki másnak — más-

részt ebben az időben az iráni sah helyzete már igen kényes volt és látható volt, hogy nem képes a közel-keleti térség ellenőrzésére.

Az „economic hit man'-ek tudták, hogy a szaúd-arábiai uralkodóház korrupt és tovább korrumpálható, ezért egy olyan ajánlatot tettek a szaúdi királyi családnak, amelynek alapján azokat a petrodollár-milliárdokat, amelyeket az Egyesült Államok fizetett a kőolajért, visszaforgatják ugyancsak az Egyesült Államokba és elsősorban amerikai értékpapírokba fektetik be. Ezek után az értékpapírok után fizetendő kamatot az amerikai pénzügyminisztérium eljuttatja olyan építőipari és szerelőipari vállalatoknak, amelyek nyugati mintára modernizálják Szaúd-Arábiát, hatalmas városokat építenek a sivatagba, erőművekkel, autópályákkal, amerikai típusú üzlethálózatokkal, bevásádóközpontokkal. Egyszóval „westernizálják" Szaúd-Arábiát.

(Az iszlám tiltja a kamat szedését. Ezért a magát mélyen vallásosnak tekintő szaúdi uralkodóház nem akart a visszaforgatott petrodollárokért kamatjövedelmet húzni. Azt azonban már összeegyeztethetőnek találta az iszlám tanításaival, hogy a petrodollárok hozamának fejében hatalmas építkezések folyjanak országukban - D. J.)

A megállapodás szerves részét képezte, hogy a szaúdi uralkodóház garanciát vállal, hogy a kőolaj árát elfogadható szinten tartja, cserében az Egyesült Államok vállalta, hogy az ingatag helyzetű szaúdi királyi családot hatalmon tartja, azaz megvédi a szaúdi trónt. Ez a politikai megállapodás ma is érvényben van. Annak ellenére érvényben van, hogy a szaúdi ház támogatja Oszama bin Ladent. Amikor bin Laden a szovjet hadsereg ellen harcolt Afganisztánban, az amerikaiak biztatták a szaúdi uralkodóházat, hogy támogassák. A szaúdi ház ma is támogatja Oszama bin Ladent és más terroristamozgalmakat is. Amerika mégis hatalmon tartja a szaúdi uralkodóházat, mert stabilizálták a kőolaj árát és továbbra is hatalmas piacot jelentenek az építő- és szerelőipari vállalatok számára.

John Perkins egyike volt azoknak, akik ezt a tervet kidolgozták. Amikor már a részletek is készen álltak, akkor nem más, mint Henry Kissinger utazott Rijadba, hogy rávegye a szaúdi királyi családot a terv elfogadására. Kissinger sikerrel járt, mert az akkori uralkodó elfogadta a tervet Ma azonban már számos koronaherceget is meg kell győzni, mivel Szaúd-Arábia nem demokrácia. Ennek ellenére a királyi családon belül már egyfajta konszenzus alapján hozzák a döntéseket. John Perkins azt a megbízatást kapta, hogy vegye fel a kapcsolatot az egyik herceggel, ahabival, aki egyáltalán nem örült annak, hogy „westernizálják" hazáját. Mégis sikerült jó kapcsolatot kiépíteni a szaúdi herceggel, mert amikor Bostonba utazott Perkinshez, mindig egy kék szemű, szőke hölgykísérőt óhajtott magának. Perkinsnek sikerült ezt a kérést teljesítenie. Ez nem tekinthető kifogástalan

ügyintézésnek, de amit Perkins frontemberként végzett, szigorú értelemben mégiscsak legálisnak volt tekinthető. Ebben az időben nagy forgalmat bonyolítottak le fehér nőkkel a Közel-Keleten, s a herceg elégedett volt ezzel és Perkinsék is, hiszen hozzájárult mindahhoz, amit ők akartak tőle. Mivel ahabi támogatta — így az egész szaúdi uralkodóház is támogatta.

Amy Goodman megkérdezte azt is: miként született meg a *Confessions of An Economic Hit Man* (Egy gazdasági frontember vallomásai) című könyv. Perkinsnek lelkiismeret-furdalása volt, és úgy érezte: fel kell tárnia azt, hogy mi folyik a világban. Magát olyan amerikainak tekinti, aki mélyen hisz azokban az elvekben, amelyekben az Egyesült Államok alapító atyái. Az idő múlásával látnia kellett, hogy megszegik, kiforgatják ezeket az alapelveket. Ő és nemzedéke pedig elveszíti a demokrácia iránti érzékét. Amerika egy kapitalista korporációs arisztokrácia által irányított birodalommá, imperialista országgá vált. Azt is látta, hogy ez a birodalom a lehető legkifinomultabb és álcázottabb módon jött létre. Más birodalmakat katonai hódítással hoztak létre. Mindenki tudhatta, hogy a hódító hadseregek azért mennek egy országba, hogy leigázzák és alávessék a birodalomnak. Ez a fajta birodalomépítés azonban olyan kifinomult módon ment végbe, hogy az amerikaiaknak erről fogalmuk sincs.

Amy Goodman erre megjegyezte, hogy ez ma már nem tekinthető olyan álcázott folyamatnak, hiszen már Irak esetében is sokan ellenezték, amit a korporációs Amerika tett. Perkins ezzel egyetértett — hozzátéve, hogy valószínűleg ez az egyik oka, hogy megírhatta könyvét. Amikor először nekifogott, azt akarta, hogy segítsenek neki azok, akik ebben a tevékenységben részt vettek. Meg akarta őket interjúvolni. A válasz rejtett fenyegetés vagy megvesztegetési kísérlet volt Amikor az 1990-es évek elején elkezdte írni a könyvét, a bostoni Stoner-Webster Corporation képviselője adott neki félmillió dollárt azért, hogy ne írja meg ezt a könyvet Ezt a pénzt olyan formában kapta meg, hogy tanácsadónak alkalmazták, de fizetéséért semmit nem kellet tennie. A **Stoner-Webster** ugyanabban az üzletben tevékenykedett, mint a Chades T. Main nevű cég. Ez szigorúan jogi értelemben nem volt megvesztegetés, de nyilvánvaló volt, hogy azért fogadták fel konzultánsnak, hogy ne írjon semmit korábbi tevékenységéről. Perkins azzal nyugtatgatta lelkiismeretét, hogy olyan nonprofit szervezetet hozott létre, amely számos országban segítette a bennszülötteket.

A problémát az okozta, hogy John Perkins lelkiismerete nem nyugodott meg. Ebben az is szerepet játszott, hogy 1982-ben született egy leánya, és aggódott a jövőjéért. De 2001. szeptember 11-e az Amazon vidékén érte, és amikor visszatért, a Világkereskedelmi Központ helyén tátongó **Ground Zeró**nál (nullapontnál) megérett benne az elhatározás, hogy fel kell tárnia az igazságot, mert ami itt történt, az közveden következmé-

nye annak a birodalomépítésnek, amelyet ők, a gazdasági frontemberek is végeztek. Perkins a Ground Zerónál megértette, hogy ha nem tesz valamit a világban folyó folyamatok megváltoztatására, akkor lányának és az ő gyermekeinek nincs jövője. Máris egy sokkal rosszabb világban kell élniük, mint amiben ő született. Ezért úgy döntött, hogy vállalnia kell minden kockázatot. Az a birodalom, amelyet létrehoztak, és amely oly sok embernek okoz szenvedést bolygónkon, több milliárd ember számára csak nyomort és szegénységet hozott. Naponta 24 000 halnak éhen és 30 000 gyermek pusztul el gyógyszerek hiányában, noha betegségüket lehetne gyógyítani. Mindezért vállalni kell a felelősséget, mert lehet és kell is változtatni ezen. Változásra azonban csak akkor kerülhet sor, ha az emberek megértik, hogy mi is történik

Amy Goodman ezután a könyv megjelenéséről érdeklődött. Perkins elmondotta, hogy az egyik legtekintélyesebb kiadó elnöke elolvasta a kéziratot, meghívta New Yorkba és együtt ebédeltek Nagy könyvnek nevezte az írást, amely lebilincselő és kiválóan van megírva. Ez az a történet, amit el kell mondani, de ő nem adhatja ki, mert egy nagy nemzetközi korporáció birtokolja a vállalatát, amely nem óhajtja, hogy ez a történet nyilvánosságot kapjon. Perkins azt is elmondotta, hogy rámenős New York-i ügynöke minden számba jöhető kiadóhoz eljuttatta a kéziratot A válaszlevelek nagyon hasonlókat tartalmaztak, mint amit a már idézett kiadó elnöke személyesen közölt

Perkins azt is megemlítette: ez a kiadó azt is ajánlotta neki, hogy regény formájába írja meg ezt a történtet, mert akkor könnyebb lenne publikálni. Perkins azonban kiábrándítónak találta, hogy egy olyan országban él, ahol tényirodalom formájában nem lehet megírni az igazságot, csak regény formájában. Hogy egyeztethető ez össze a sajtószabadsággal? Végül is egy családi tulajdonban lévő San Franciscó-i kiadó, a Berretth-Koeler vette gondozásba a könyvet. Ennek ellenére az úgynevezett főáramú sajtó még mindig mellőzi. Sok rádió- és tévéprogramba hívták meg, majd végül az utolsó pillanatban lemondták a műsort. Az ok mindig az volt, hogy valaki jelezte: ellenzi a műsort. S ha az illető jól fizető reklámokat jelentetett meg az adott tévénél, akkor a véleményét figyelembe kellett venni. Amy Goodman ekkor megjegyezte, hogy mindez a Main nevű nemzedtözi konzultációs cég tekintélyes vezető közgazdászával történik.

Perkins tudja: ma már veszélyesnek tekintik, de amikor egy korábbi interjút sugározott vele „Democracy Now", az „Amazon.com" nevű internetes könyváruházban az ő könyve lett másnap a legkeresettebb. Hamarosan pedig a New York Times bestseller listájának az élére került. Rövid idő alatt megjelent az ötödik kiadása. Ennek ellenére egyetlenegy nagy korpo-

ráció által birtokolt, vagy egy ilyen nagy korporációtól függő televízió vagy rádió sem készített vele interjút.

Természetesen Irak is fontos téma a könyvben. Perkins beszámol arról, hogy miután világbirodalom-építő társaival nagy sikert arattak Szaúd-Arábiában, úgy döntöttek, hogy hasonló módszereket alkalmaznak Irakban is. Azt vették számításba, hogy a szaúdi uralkodóházhoz hasonlóan Szaddam Huszein és köre is megvesztegethető. Ezt a feltételezésüket az is alátámasztotta, hogy már hosszabb ideje ápoltak különböző üzleti és egyéb kapcsolatokat az iraki diktátorral. Rá akarták venni Szaddam Huszeint arra, hogy fogadjon el egy hasonló üzletet, mint a szaúdiak. Ő azonban ezt visszautasította. Ezután került sor a „jackals"-ek, vagyis a merénylők odairányítására. Ők sem jártak sikerrel. A testőri feladatokat ellátó Köztársasági Gárda túlságosan is lojálisnak bizonyult az iraki elnökhöz. Megnehezítette feladatukat az is, hogy Szaddam Huszeinnek sok dublőre volt. E kudarcok után végül is nem maradt más, mint a katonai intervenció. Irak nemcsak a stratégiai elhelyezkedése miatt vált rendkívül fontossá a Global Empire számára, hanem azért is, mert ez az ország rendelkezik a közel-keleti térség legnagyobb édesvíztartalékával és természetesen kőolajtartaléka vetekedik Szaúd-Arábiáéval is.

Amerikának egyébként rendkívül nehéz betartania a szaúdi uralkodóházzal kötött megállapodását, ugyanis ez az uralkodóház igen népszerűtlenné vált a saját alattvalói körében is. Évente több mint száz merényletet követnek el ellenük. 2004-ben már az amerikai konzulátust is megtámadták Szaúd-Arábiában. Az uralkodócsalád kezéből egyre inkább kicsúszik az ellenőrzés. Népszerűtlenségéhez az is jelentősen hozzájárult, hogy elfogadta a Global Empire által felajánlott alkut Valójában a bukott iráni sahhoz hasonlóan viselkedtek. Ezt az alkut Oszama bin Laden is keményen támadja. De a világ egyéb országaiban is elégedetlenek a mohamedán vallású emberek. Az iszlám legszentebb helyei Mekkában vannak, és a muszlimok a szaúdi uralkodóházat nem tartják méltónak arra, hogy ők ellenőrizzék az iszlám legszentebb helyeit. Egyre reálisabb veszéllyé vált, hogy Amerika is elveszíti ellenőrzését a szaúdi ház felett. Hogy mégis megvédelmezhesse őket, szükségessé vált az iraki olajmezők átvétele, mert ezek a feltételezések szerint még nagyobbak, mint Szaúd-Arábia olajmezői.

Amy Goodman ezután emlékeztette John Perkinst, hogy gazdasági frontemberként legfőbb feladata volt a stratégiailag fontos országok vezetőinek meggyőzése Indonéziától Panamáig arról, hogy vegyenek fel hatalmas kölcsönöket. Az „economic hit man"-nek kellett meggyőzni ezeket a vezetőket arról, hogy a nekik felajánlott nagy projekteket érdemes megvalósítani és hasznos, ha ennek érdekében hatalmas kölcsönöket vesznek fel. Bebizonyosodott, hogy eladósodásuk után ezek az országok kivétel

nélkül az amerikai kormány, a Világbank és más, Amerika által dominált ügynökségek ellenőrzése alá kerültek. Ezek diktálták az adósságszolgálati feltételeket és rákényszerítették ezen országok kormányait, hogy vessék alá magukat az említett intézmények akaratának. Amy Goodman azt kérdezte Perkinstől, hogy valójában mit gondolnak például a Világbank munkatársai. Ok hogyan látják és értelmezik ezt a helyzetet?

Ezeken az intézményeken belül sok munkatárs nem ismeri fel pontosan, hogy mi is folyik A Bechtel és a Haliburton mérnökei, és a Világbank pénzügyi szakértői jelentős részükben tájékozatlanok. Nekik kellene látniuk, hogy mi is folyik a valóságban. A dolgok mögé kellene nézniük és látniuk a lényegi folyamatokat. Így például az ő apósa a Bechtel cég főépítésze, aki a könyv írásakor már nyugdíjba vonult, nagy városokat épített Szaúd-Arábiában. Ö volt ennek a projektnek a felelőse. Számára ez a feladat álmainak beteljesülését jelentette. Soha nem gondolt arra, hogy milyen mély áramlatok zajlanak a felszín alatt. Perkins megemlítette, hogy nemrég járt Nepálban és Tibetben, valamint Dél-Amerikában, és meglepte, hogy ezen országok milyen sok lakosa kérdőjelezi meg saját kormányzatát. Abból indulnak ki, hogy országaik kormányzata korrupt, hasonlóan az amerikai kormányzathoz. Amerikában viszont bámulatosan kevesen vonják kétségbe a kormányzat tisztességét — legalábbis nyíltan. Tény az, hogy az amerikaiak többsége nem akarja tudni, hogy valójában mi folyik, de erre szükség van. Ezzel a beállítódással magyarázható, hogy a Global Empire szolgálatában álló szervezetek munkatársai együttműködnek a rendszerrel, erre a munkára lettek kiképezve és igen jól megfizetik őket. Ugyanakkor mindig vannak legfelül olyan magas beosztású beavatottak, mint amilyen ő is volt, akik tudják, hogy mi folyik. Ők részei a rendszernek és felhasználnak minden rendelkezésükre álló eszközt, hogy mozgásban tartsák.

Miért minősíthető szuperkorporációnak az EgyesültÁllamok?

A közönséges korporációhoz hasonlóan az Egyesült Államok is elsőbbséget ad a profitérdekeknek az emberiség általános-egyetemes érdekeivel szemben. A korporáció lényegénél fogva kizsákmányoló szervezeti képződmény. Tehát nem arról van szó, hogy a korporációk kizsákmányolják az embereket, hanem a korporáció belső lényegéhez tartozik, hogy kizsákmányoló. A korporációk már jogi szabályozottságuknál fogva is arra vannak kötelezve, hogy minden más szempontot megelőzve maximalizálják a részvénytulajdonosok profitját. Amikor tehát érdek-összeütközés keletkezik, a korporáció elkerülhetetlenül azt a megoldást választja, amely

pénzügyileg többet hoz, és elveti azt, amely kevésbé hasznot hozó, de a közérdeket szolgálja. Ennek a végeredménye a kizsákmányolás.

Az egyik legnyilvánvalóbb terület, ahol a korporációknak ez a természete nyilvánvalóvá válik, a környezetvédelem. Ha aközött kell egy korporációnak választania, hogy mi az, ami kedvezőbb a természeti környezet megőrzésének, a környezetszennyeződés elkerülésének, vagy pedig mi kedvezőbb annak, hogy még nagyobb hasznot tudjon előállítani, teljes biztonsággal állítható, hogy a környezetvédelem húzza a rövidebbet Ha azonban van olyan erős jogrendszer, amely keményen szankcionálja a környezetszennyeződést, akkor a korporáció természetesen kényszerűségből dönthet másképp is. Ha azonban ezeket a szabályokat a dereguláció során megszüntetik, akkor az kivétel nélkül mindig a természeti környezet még felelőtlenebb kihasználásához vezet.

Ugyanez a kizsákmányoló természet mutatkozik meg a munkabérek vonatkozásában. Hallgatólagos együttműködés van a korporációk között a bérek leszorításában. A monopolhelyzetben lévő korporációk — nem teljesen kielégítve a keresletet — képesek termékeiket magasabb áron eladni és jövedelmüket lényegesen megemelni, származzon az akár a leszorított munkabérekből vagy a túlzottan nagy profitból. Az elmúlt két évtizedben a korporációknak ez a kizsákmányoló természete megnyilvánult abban, hogy például az Egyesült Államokból és más iparilag fejlett országokból a termelő vállalatok az alacsony munkabérű, és más szempontból is költségkímélő országokba települtek át Ez egyrészt rendkívül hátrányos a fejlett ipari országok dolgozó rétegei szempontjából, másrészt a befogadó országok munkaerejének fokozottabb kizsákmányolásához vezetett.

A korporáció minden egyéb szempontot, megfontolást, követelményt egyeden dimenzióra — a pénzbeli számosságra — redukál. A korporációknak a harmadik világbeli országokban az amerikai vagy nyugat-európai munkavállalók bérének csak a töredékét kell megfizetniük. A „harmadik országokban" a munkabér csak akkora, hogy a legalacsonyabb szinten teszi lehetővé a munkaerő reprodukcióját. Az a szempont, hogy az adott munkavállaló is ember, akinek igénye lehet képességei optimális kifejtésére — számításba sem jön. E neoliberális gazdaságpolitika hívei azzal érvelnek, hogy mindezt nem lehet kizsákmányolásnak tekinteni, hiszen a külföldi dolgozók így munkához jutnak. Ha pedig többre tartanának igényt, akkor munka nélkül maradnának. Akik így érvelnek, nem veszik figyelembe, hogy ezekben a gyakran önkényuralmi politikai berendezkedésű országokban hiányzik a gazdaság és a munka világának kellő szabályozása. Arra sincsenek tekintettel, hogy tömegesen dolgoznak gyermekek rendkívül fárasztó körülmények között, napi 14 órát. Ez visszaélés a munkát végzők jogaival, amit az tesz lehetővé, hogy nem léteznek a megfelelő munkajogi

és egészségügyi előírások. Ezért fizethetnek a korporációk rendkívül alacsony béreket

Ehhez kell számítani azt is, hogy ugyanezen országokban rendkívül lazák a környezetvédelmi előírások. Azok a korporációk, amelyeknek Észak-Amerikában vagy Nyugat-Európában csak nagy költségekkel működhetnének, mert jelentős összegeket kellene beruházniuk a természeti környezet rehabilitálásába, joggal mondják: miért tegyék ezt, amikor szinte költségmentesen tehetik ugyanezt a harmadik világbeli országokban.

Ennek a gazdasági magatartásnak szinte természetes kiegészítője az, hogy a korporációk készek együttműködni és összejátszani a despotikus rendszerekkel. A korporációknak ez a mindenütt tetten érhető hajlama arra, hogy a kölcsönös haszon érdekében együttműködjenek diktatórikus rendszerekkel, olyan lényeges szempont, amelyről e neoliberális gazdasági rendszer támogatói nem beszélnek, illetve elintézik azzal, hogy ez a globalizáció.

A korporációknak az egyik legkártékonyabb tulajdonsága, hogy kiharcolták maguknak a jogi személy státust Egy jogi személy természetesen nem személy, hanem jogi absztrakció. De olyan absztrakció, amely igényt tart arra, hogy ugyanolyan jogok, előjogok és védettségek illessék meg, mint az élő, természetes személyt Itt rá kell mutatni, hogy alapvető különbség van a jogok és az úgynevezett privilégiumok között A természetes személyiségű embert azért illetnek meg elidegeníthetetlen jogok, mert embernek született. Ezeket a jogokat, ha valaki vallásos, akkor isteni eredetűnek — ha nem vallásos, akkor a természeti törvényekből levezethető jogoknak tekinti. Ezzel szemben az előjogok, kedvezmények olyan ember által nyújtott privilégiumok, amelyeket az egyik ember nyújt a másiknak, és amelyek ezért vissza is vonhatóak. Tehát az alapvető emberi jogok és politikai szabadságjogok elidegeníthetetlenek. Ezzel szemben a kedvezmények, privilégiumok, védettségek visszavonhatóak.

Ebből következik, hogy egy jogi személyt nem illethetnek meg kizárólag a természetes személyhez kapcsolható emberi jogok és politikai szabadságok. Amikor az Egyesült Államok alapító atyái, akik a felvilágosodás eszméit és a puritánok erkölcsi értékrendszerét követték, létrehozták az Egyesült Államok kormányzati rendszerét, gondosan ügyeltek arra, hogy ez az államszervezet alá legyen vetve a természetes személyekből álló polgároknak. A leghatározottabban kiderül az alkotmányból, hogy az állam az isteni vagy természetjogi eredetű elidegeníthetetlen jogokkal rendelkező természetes személyek közös akaratából létezik.

Amikor azonban az amerikai alkotmány szövegébe beépítették az úgynevezett 14. alkotmánykiegészítést, akkor az amerikai kormányzati rendszernek egy a korábbitól lényegesen különböző változata jött létre.

E szerint az 1868-ban elfogadott alkotmánykiegészítés szerint az emberek vannak alárendelve az államnak és a kormányzatnak, és nem fordítva. Ez az alkotmánykiegészítés bevezette, hogy a természetes személyiségű embereknek járó emberi jogokat és politikai szabadságjogokat az állam nyújtja és nem fordítva. Ezt a fordulatot úgy is megfogalmazhatjuk, hogy az alapító atyák olyan alkotmányt fogalmaztak meg, amely egy, a **természetes személyiségű emberekből álló köztársaságot** hozott létre. Ezzel szemben a 14. alkotmánykiegészítéssel módosított alkotmány **demokráciává torzította ezt a köztársaságot,** amely azonban alapvetően különbözik az alapító atyák eredeti elképzeléseitől.

Mi a különbség a demokrácia és a köztársaság kőzött?

A demokráciában az állam a szuverén és kegyet gyakorolva biztosít jogokat polgárainak. A köztársaságban a természetes személyiségű polgárok együttesen szuverének. A hús-vér polgárok közös szükségleteik és érdekeik hatékonyabb intézése érdekében bizonyos jogokat átruháznak az államra, amelyet azonban az államtól szükség esetén vissza is vehetnek. A köztársaságban tehát természetes személyiségű polgárok rendelkeznek egy közügyeket ellátó intézménnyel, amely alá van vetve a szuverén polgárok közösségének. Ezért a polgárok ezt az államot és kormányzatot módosíthatják is. A demokráciában viszont nem a polgárok, hanem az állam a szuverén. Övé a végső szó, és ő dönti el, hogy mennyi jogot biztosít a polgárainak és milyen feltételekkel.

A **14. alkotmánykiegészítés** esetében az történt, hogy a felszabadított színes bőrű lakosságnak állampolgári jogokat biztosítottak. Ezeknek a szintje, legalábbis papíron, megegyezett a fehér bőrű polgárokat megillető jogok szintjével. Valójában itt azonban nem az történt, hogy a színes bőrűek lettek egyenlők a fehérekkel, hanem az történt, hogy az állampolgárok egésze, színes bőrűek és fehérek egyaránt, a köztársasági államformából, ahol az állampolgárok voltak a szuverének és tőlük függött az állam, átkerültek egy olyan rendszerbe — demokráciába — ahol az állam és a kormány a szuverén, övé a végső szó és ő biztosít jogokat polgárainak. Ez a fordulat tette lehetővé, hogy egy jogi absztrakció — a jogi személy - ugyanolyan jogokat igényeljen magának, mint a természetes személyiségű állampolgár. A korporációs képződmények, ezek az objektiválódott jogi absztrakciók így teljesen egyenlő jogállásúakká váltak a hús-vér emberekkel, a természetes személyiségű állampolgárokkal. Ez a mesterséges változtatás ellentmond a természet rendjének, de társadalmilag és gazdaságilag sem kívánatos. A korporációnak nevezett, objektiválódott jogi absztrakció nem tarthat igényt annyi jogra, mint ami hús-vér ember természetes velejárója másik embertársához való viszonylatában.

Ha mélyebben átgondoljuk, akkor megállapíthatjuk: valójában nem a korporációk jutottak a köztársaság szuverén polgárának a jogi státusához, hanem a köztársaságot váltották fel egy sokkal igazságtalanabb rendszerrel, a demokráciával. Ennek eredményeként a természetes személyiségű emberek — Isten teremtményei vagy a természet törvényei következtében létrejött különleges élőlények — jogai csökkentek, és egy szintre kerültek az objektiválódott jogi absztrakciónak, a korporációnak a jogaival. Ennek az az eredménye, hogy a korporációknak ma már ténylegesen sokkal több hatalmuk és befolyásuk van a társadalomban, mint amennyi elfogadható lenne egy természetes emberi közösségben.

A korporációk vagyonosodása korlátlan, mert el van szakítva a teljesítménytől. A természetes személy vagyonosodása viszont teljesítményétől függ, de ezt a vagyont a korporációs túlhatalom el tudja vonni tőle. Ezt jól mutatja, hogy Amerikában az állampolgároknak azt a tevékenységét, amely a létfenntartásukat szolgálja, a kereskedelmi jogi kódex szabályozza, nem pedig a „common law", vagyis a természetes személyek viszonyaira mértékadó általános jog. Ezt a különbségtételt úgy is meg lehet fogalmazni, hogy a személyhez kapcsolódó termőföld jogát a mindenki számára szabadon álló tenger jogával váltották fel. Ennek a változásnak az eredményeként a természetes személyek is egyszemélyes korporációkká alakultak, akik felcserélték a köztársaságot demokráciára, elidegeníteden jogaikat az államtól kapott jogokra, saját szuverenitásukat pedig a korporációk szuverenitására. Mindez elvezetett a legalizmusnak abba az útvesztőjébe, ahol már semmi sem az, aminek látszik. Ezt a művi világot divatos kifejezéssel élve „mátrixnak" is nevezhetjük. Ebben megtalálható a szabadságnak a látszata, de ez a szabadság már nélkülözi a lényeges alapokat, elsősorban azt, hogy minden egyes ember rendelkezhessék saját munkájának eredményével, és teljesítményét senki ne vehesse el tőle sem rendőrállami módszerekkel, sem pénzuralmi technikákkal. Személyes teljesítményhez kötődő vagyon nélkül az önrendelkezés és a szabadság valójában csak látszat.

Mindezek figyelembevételével állítjuk azt, hogy az Amerikai Egyesült Államok egy globális hatókörű **szuperkorporációvá** alakult át. Ez a szuperkorporáció tűnik a világtörténelemben eddig ismert leghatalmasabb és legkíméletlenebb birodalmi képződménynek. Az Egyesült Államok is elsőbbséget ad a pénzközpontúságnak, a korlátlanul növelhető profitnak az emberközpontúsággal, az emberi képességek és lehetőségek optimális kifejlesztésével szemben. **John Perkins, Jeremy R. Hammond** és más szerzők szerint is az Egyesült Államok mint szuperkorporáció, eltérően működik az olyan transznacionális vállalatbirodalmaktól, mint például az **Unocal** vagy a **Halliburton.** Inkább a maffiához hasonlítható a működé-

se, mert lehetősége van, hogy csapást mérjen minden versenytársára, amely veszélyeztetheti a fennálló rendet és kivételezett helyzetét. Itt is az az elv működik, hogy „csak az üzletet kell nézni, minden személyes szempont félretételével". („Nothing personal, just business"). De a szervezett bűnözésnek még a legkeményebb résztvevői is csak irigykedve szemlélhetik Amerika fegyveres hatalmát, amellyel a szuperkorporáció rá tudja kényszeríteni akaratát a világra.

Természetesen ezeket a nézeteket lehet Amerika-ellenesnek nevezni. E sorok írója, aki nagy tisztelője az amerikai Függetlenségi nyilatkozatot megfogalmazó, majd pedig a világtörténelem eddig legmaradandóbbnak bizonyult alkotmányát elkészítő alapító atyáknak, úgy gondolja, hogy az a valóban hiteles amerikai polgár, aki a Függetlenségi nyilatkozat, valamint az alkotmány elveihez és rendelkezéseihez tartja magát. Ha pedig szembesülünk azzal, hogy a legutóbbi amerikai kormányzatok sorban felülírják az amerikai alkotmány rendelkezéseit, akkor inkább ezeket a lépéseket lehet Amerika-ellenesnek minősíteni.

A korporációk kollektív tulajdonosának, a globális pénzügyi kartell hatalmát kikényszeríthető - szankcionálható - szabályokkal kellene korlátozni. Csak ilyen szabályokkal lehetne megvédelmezni a természetes személyek immáron elidegeníthetővé vált emberi jogait és politikai szabadságait. Eljárt az idő az olyan állam és kormányzat felett, amely elsősorban a korporációkat védelmezi, az ő érdekeiket szolgálja a természetes személyek jogvédelme helyett. Ma még a demokrácia nem semmisítette meg a köztársaság minden maradványát. Talán még van lehetőség arra, hogy helyre lehessen állítani a természetes személyiségű polgárok szuverenitását a korporációknak alárendelt állam szuverenitásával szemben. Annak bizonyítására pedig, hogy valóban e szerint a gondolatmenet szerint akarták az alapító atyák létrehozni a szabad polgárok szuverenitásán nyugvó államot, **a köztársaságot,** álljon itt egy idézett az **1776. július 4-én** közzétett **Függetlenségi nyilatkozatból,** amelyet az Egyesült Államok Kongresszusának a tagjai fogadtak el:

„Magától értetődőnek tartjuk azokat az igazságokat, hogy minden ember egyenlőnek teremtetett, az embert teremtője olyan elidegeníthetetlen jogokkal ruházta fel, amelyekről le nem mondhat, s ezek közé a jogok közé tartozik a jog az élethez és a szabadsághoz, valamint a jog a boldogságra való törekvésre. Ezeknek a jogoknak a biztosítására az emberek kormányzatokat létesítenek, amelyeknek törvényes hatalma a kormányzottak beleegyezésén nyugszik. Ha bármikor, bármely kormányforma alkalmatlanná válik e célok megvalósítására, a nép joga, hogy az ilyen kormányzatot megváltoztassa vagy eltörölje, és új kormányzatot létesítsen, olyan elvekre alapítva és hatalmát olyan módon szervezve, amely jobban védi biztonságát, és jobban elősegíti boldogulását. A józan ész azt kívánja, hogy a jól bevált kormányzatot ne változtassuk meg jelentéktelen és múló nehézségek miatt; és valóban, a tapasztalat azt mutatja, hogy az emberiség inkább szenved mindaddig,

amíg a rossz nem válik elviselhetetlenné, mintsem hogy kivívja jogait, és eltörölje a megszokott formákat. Ha azonban a visszaélések és bitorlások hosszú sora — mindig ugyanazt a célt szem előtt tartva — azj bizonyítja, hogy a népet tejes zsarnokságba kívánják hajtani, a nép joga és a nép kötelessége, hogy az ilyen kormányzat igáját levesse, és jövő biztonsága érdekében új védelmezőkről gondoskodjék. Ilyenek voltak e gyarmatok türelemmel elviselt szenvedései, és ilyen immár a szükségesség, amely arra kényszeríti őket, hogy megváltoztassák előbbeni kormányzati rendszerüket."

Hogyan működik az amerikai szuperkorporáció?

S. R. Shearer írja *Money And Elit Power* című tanulmányában (http://www.cephas-librar7.com/myste1y_money_and_the_elite_power.html):

‚A II. világháborút követően Washington olyan nemzetközi rendre törekedett, amelyik Amerika túlhatalmára épül. Ennek a célnak nem sok köze volt a létező, vagy feltételezett szovjet akciókra. Az amerikai államférfiak valójában tudták, hogy a világuralomra törő hosszú távú stratégiájuk fokozni fogja a Szovjetunióval kapcsolatos bizonytalanságot és ezáltal a háború kockázatát."

Ezt az állítást alátámasztja, hogy miután a Szovjetunió megszűnt létezni, nincs már ok arra, hogy Nyugat-Európa az amerikai biztonsági ernyő alatt létezzen és folytatódjék a NATO tevékenysége. Erre csak akkor van magyarázat, ha tudomásul vesszük, hogy a II. világháború utáni amerikai politikának valójában nem a szovjet terjeszkedés visszaszorítása volt a célja. A hidegháború csupán ürügyet szolgáltatott az amerikai fölény stratégiájához. Az amerikai politika tényleges célja az volt, hogy az Egyesült Államokat összekapcsolják pénzügyileg és gazdaságilag a világ egészével. Ez pedig csak egy globális birodalom létrehozásával lehetséges.

Ennek a birodalomnak a struktúrája piramishoz hasonlítható. Csúcsán az Egyesült Államok van. A második sorba tartoznak Nyugat-Európa államai és Japán, amelyek a hegemóniát gyakorló Amerikának a társult partnerei. Bölcs elgondolásnak bizonyult Nyugat-Európának és Japánnak segítőtársként való bevonása a birodalom építésébe. Ezáltal Amerikának sikerült birodalomépítő partnerekké tennie azokat, akik leghatékonyabb riválisai lehettek volna. Németország és Japán — azaz Nyugat-Európa és Kelet-Ázsia integrációjával — Washington két fontos célját is elérte. Egyrészt a szabadkereskedelem módszerével kooptálta a birodalomba két ősi riválisát. Másrészt Nyugat-Európa és Kelet-Ázsia bevonásával létre tudta hozni az Amerika vezette globális gazdasági rendszert.

Az előbb említett másodrangú országok alatt vannak a birodalmi piramis harmadik szintjéhez tartozó nemzetek, amelyek életbevágóan fonto-

sak a Global Empire számára, de mégsem lehet egy szintre helyezni őket Nyugat-Európával vagy Japánnal. Ehhez a harmadik szinthez sorolhatóak Ausztrália, Új-Zéland, Dél-Korea, Törökország, Izrael, Mexikó, Szaúd-Arábia és még több hasonló méretű és kapacitású ország.

A birodalmi piramis alján a világ többi országa foglal helyet, az úgynevezett fejlődő országok csoportja, amelyek a Global Empire-nek lényegében az ügyfeleit alkotják. Az a tény azonban, hogy ezek az országok a piramisnak a legalsó szintjén foglalnak helyet, nem csökkenti fontosságukat. Ellenkezőleg, paradox módon ők alkotják a legfontosabb országcsoportot Pontosan azért, mert a birodalmi struktúrában elfoglalt helyük alapján ők a tényleges munkát végző és értéket előállító államok.

Az a kötőanyag, amely egyben tartja ezt a birodalmi struktúrát, az a vagyon, fogyasztás, forgalom, amelyek az Amerika-központú magánpénz-monopólium segítségével jutnak a centrumországokba és kerülnek szétosztásra. A birodalom főhatalmat gyakorló pénzügyi csoportjai a multinacionális korporációk hálózatán keresztül osztják szét a javakat — elsősorban azok között, akik engedelmeskednek a pénzügyi közösség legfelsőbb irányító csoportjának — mind Észak-Amerikában, mind Nyugat-Európában. Részesülnek ezekből a juttatásokból és előnyökből azok a fegyveres és rendészeti erők is, amelyek a fejlődő világ országaiban közreműködnek a bennszülött lakosság elnyomásában és készségesen kiszolgálják a Global Empire szuperelitjét.

A fejlődő világnak ez a kiemelkedő fontossága a szuperelit számára lehetővé teszi, hogy hatalmas profitot zsebeljen be. Ennek a szuperelitnek a tagjait szépítgetően befektetőknek — befektető bankároknak - hívják, és ők azok, akik a leginkább érdekeltek a fejlődő világ munkaerejének minden korlátozástól mentes kihasználásában. A piramis legalján lévő országokban nem kell a befektetőknek aggódniuk a túlórák kifizetése, a betegállomány, a fizetett ünnepnapok, a munkahelyi biztonság és más, munkával kapcsolatos előírások miatt. Ezeknek a befektetőknek az az érdekük, hogy a kliens államokban mindig rendelkezésükre álljon nagyszámú, szegény munkanélküli tartaléksereg, amely a társadalmi gondoskodás elhanyagolása miatt nem elég képzett, és amellyel bármikor pótolni lehet a munkát végzők tömegeit. Ezért a befektetők tulajdonában lévő multinacionális korporációknak az az érdekük, hogy minél több önellátó mezőgazdasági gazdálkodó menjen tönkre és a helyi lakosság teljes mértékben azoktól a transznacionális cégektől függjön, amelyek ily módon korlátlanul diktálhatják a feltételeket.

Ennek a rendszernek az a lényege, hogy a munkaerő a lehető legolcsóbb áru legyen. Tovább lehet még csökkenteni a munkaerő árát, ha a Global Empire rendszeresíti a börtönmunkát, amely valójában a rabszol-

gamunkának egy modern kori változata. Máris vannak olyan latin-amerikai országok — például Kolumbia — ahol a rabok ezreit foglalkoztatják napi néhány centért olyan projektek keretében, amelyeket rehabilitációs programoknak neveznek. Ezeknek a raboknak több mint a 75%-a nem bírósági eljárás nyomán került börtönbe. Kína is nagymértékben alkalmazza a börtönmunkát, sok Amerikában forgalmazott kínai árucikk ily módon készül, és ezért olyan olcsó.

A Global Empire-nek tehát az egyik legalapvetőbb érdeke, hogy a munkaerő világszerte a lehető legolcsóbb legyen. Ezért ragaszkodnak oly nagy vehemenciával a multinacionális cégek a harmadik világ országaihoz. További előnyöket jelent ezekben az országokban, hogy nem kell bajlódniuk kényelmeden banki szabályozókkal, az uzsora jellegű hitelezést tiltó jogszabályokkal, a szakszervezetek ellenállásával és más kormányzati előírások tömegével, amelyek oly költségessé és bonyolulttá teszik az üzleti tevékenységet a piramis első két szintjén lévő országokban. További előny, hogy nem kell számolni a környezetvédő előírásokkal, nyugodtan lehet büntetlenül szennyezni mérgező anyagokkal a környezetet

A politikai körülmények is kedvezőbbek, mert nem kell hosszadalmas tárgyalásokat folytatni a demokratikus politikai eljárások keretében. Tény, hogy Indonéziában, Guatemalában és a többi hasonló helyzetű országban a kormányokat viszonylag kis költséggel rá lehet venni arra, hogy engedelmesen beálljanak a sorba és szolgálják a globális birodalom gazdasági érdekeit. Ehhez mindössze az kell, hogy együttműködjenek a helyi hadsereggel, rendőrséggel és üzleti körökkel. Nincs többre szükség, mint a lakosság 20%-ára. E 20 százalékhoz tartozók között aztán szétosztják profitjuk egy részét a világcégek.

Tény, hogy a II. világháború óta az Egyesült Államok létrehozta a kliens államokból álló neokolonista rendszerét. A Global Empire szuperkorporációjának funkcióját betöltő Egyesült Államok kormányai ezekben az országokban olyan rendszereket segítettek hatalomra, amelyek minden tekintetben kiszolgálták a nemzetközi pénzügyi közösség és a befektetők tulajdonában lévő multinacionális cégek érdekeit. A korporációk mindig együttműködtek azokkal a diktatúrákkal, amelyek keményen elbántak a másként gondolkodókkal, a szakszervezeti vezetőkkel, a parasztmozgalmak szervezőivel és mindenkivel, aki így vagy úgy veszélyeztethette ezeknek a transznacionális cégeknek az extraprofitját. Itt nem volt másról szó, mint azon kliens államok támogatásáról, amelyek készek voltak akár az elnyomó terrorista eszközöket is bevetni saját lakosságuk ellen a korporációknak kedvező politikai és gazdasági stabilitás fenntartása érdekében.

A szabadságszerető amerikai nép előtt mindezt a kemény módszerekkel végrehajtott új gyarmatosítást a szabad kereskedelem előnyeivel igazol-

ták. Ez a szabad kereskedelem azonban elsősorban a Global Empire legfelső pénzügyi és befektető rétegének érdekeit szolgálta. A szabad kereskedelem valójában a szabad kifosztást jelenti és bárki, aki ezen a rendszeren változtatni akar, azzal szemben a legkeményebben lépnek fel.

Az új pénzügyi világrend uralkodó rétege a nagy világcégek igazgatótanácsi tagjaitól a helyi diktátorokon át azokig a bandákig terjed, akik ezt a birodalmat egyben tartják. Ez az elit dúskál a javakban és rendkívül pazarló, fényűző életet folytat. Nemzeti határok és nemzeti elkötelezettség már nem köti ezt az új globális arisztokráciát. Nyíltan lemondtak arról, hogy a közjót szolgálják, annak a nemzetnek a felemelkedését, amelybe születtek. Ma már az iránt a korporáció iránt éreznek elkötelezettséget, amelyhez tulajdonosként tartoznak — illetve a Global Empire-hez, amely ezt a rendszert fenntartja. A nemzeti jogrendszerek és alkotmányok elveszítették jelentőségüket.

Ennek a rendszernek az eredményeként az Egyesült Államokban a lakosság 4 százalékának (3,8 millió embernek) sikerült magához ragadnia a „struktúraváltás", a „szabad kereskedelem", a „szakszervezetek szétverése" és a „gátlástalan bevándorlás" segítségével (ez utóbbi a bérek leszorításához volt szükséges) — bér és jövedelem formájában — évi 452 milliárd dollárt. Ez az összeg megegyezik azzal, amelyben bérek és juttatások formájában az amerikaiak 51%-a, 49,2 millió személy részesül.

E sorok írója már többször is kifejtette, hogy a pénzuralmi rendszer szükségszerűen kiiktatja a gazdasági és a társadalmi életből azokat, akiknek ugyan szükséges és hasznos lenne a munkája, de ezen a munkán nem lehet előállítani a pénzvagyon-tulajdonosok számára a kamatot, az eladósított állam számára az adósságtörlesztéshez szükséges nagy adót, valamint a globálisan versenyképes önköltséget és nyereséget. Ezek az emberek elveszítik munkájukat, és feleslegessé válnak. Ez vezetett az egészségügyi dolgozók egyébként rendkívül fontos munkájának leértékeléséhez is. Az egészségügy kifejezetten „kártékony" tevékenységet folytat a Global Empire szuperektje szempontjából, mert életben tart olyan milliókat, akik már csak költséget jelentenek számára, és ily módon akadályozzák a pénzvagyonos réteg még gyorsabb gazdagodását.

A korporációs birodalomnak csak értéktermelőkre és potenciális fogyasztókra van szüksége, mert csak ezeken tudja a profitját előállítani és folyamatos gazdagodását biztosítani. Mindezek eredményeként az átlagpolgár már nem ura saját sorsának és a rendszer erői kényszerítik arra ezeket az embereket, hogy az internacionalista-globalista rendszer felé gravitáljanak. Mindez aláássa az egyéni, közösségi és nemzeti identitásukat, megtartó gyökereiket jelentő hagyományaikat. Innen adódik az, hogy a vagyon arisztokráciája nem érdekelt a világ népei kulturális és vallási ha-

gyományainak megőrzésében. Ez megnyilvánul abban is, hogy valójában a nagy politikai pártok között is már alig van különbség mind az Egyesült Államokban, mind Nyugat-Európában. Így például Németországban alig lehet lényegi különbséget találni a kereszténydemokrata-kereszténységi szociális, és a névlegesen szociáldemokrata baloldali politikusok programjai között.

A Global Empire pénzügyi befektetői és korporációs arisztokráciája számára a nemzeti kötődés, a kulturális, vallási önazonosság megőrzése csak akadályt jelent a globalizmus érvényesülése útjában. Az átlagpolgárok számára mind Nyugat-Európában, mind Észak-Amerikában nagyon fontos kérdés a korlátozás nélküli bevándorlás, a nemzeti és kulturális önazonosság megőrzése, a kétnyelvűség révén az anyanyelv ápolása. A szuperelit számára ezek érinthetetlen témák, mert a világbirodalom-építő globalizmus ideológiájának szerves részét képezik. A szuperelit azért globalista, mert ezen a rendszeren keresztül juthat a legtöbb profithoz és így gyarapíthatja a leghatékonyabban vagyonát.

A felsoroltak következtében áthidalhatatlan szakadék jött létre a globális uralkodóosztály pénzügyi érdekei és az általgemberek szükségletei, érdekei és értékei között. Ez a szakadék ma már oly mély, hogy nem lehet elrejteni. Már az amerikaiak elől sem lehet titkolni, mi is történik valójában, mert szembesülniük kell a globalizmussal amikor megkapják fizetési csekkjeiket, amikor napról napra rettegniük kell a munkahelyeikért, és amikor többségük életszínvonala nyilvánvalóan és feltartóztathatatlanul romlik.

Globális feszültség a szuperelit és a tömegek között

A korábbiakban elemzett helyzet következményeként egyre nő a feszültség a Global Empire lakói és pénzügyi-korporációs arisztokráciája között. Ez a növekvő nyugtalanság a szuperelit túlhatalmának természetes következménye. Újra felfedezik az emberek a közösségi összetartozásban rejlő erőt, a családhoz és a nagyobb családhoz - a nemzethez való tartozás szükségességét Ez erősíti az etnikai és a vallási önazonosság hangsúlyozását. Az iszlám világban megtapasztalható fundamentalizmus is ilyen ellenhatásnak tekinthető az idegen eredetű, külső és agresszív kulturális gyarmatosítással szemben, amely elválaszthatatlan része a globalizációs folyamatnak. Itt nem csak vallási kérdésről, hanem a kulturális önazonosság kérdéséről van szó.

De nemcsak iszlám fundamentalizmus létezik. Egyre jobban kibontakozik a **keresztény fundamentalizmus** is mind Amerikában, mind a keresztény kultúrkör más országaiban. Mindennek eredményeként nő a feszültség a Global Empire uralkodó csoportjai és a tömegek között. A val-

lásos fundamentalizmusnak sokkal több köze van az ellenálláshoz, mint a valláshoz.

A Global Empire irányítói számára a nacionalizmus, a hazafiság, a kulturális önazonosság, a vallási hovatartozás mind akadályt jelentenek a globalizmus egyeduralmával szemben. A Global Empire irányító érdekcsoportja és annak helyi szövetségesei nem azért globalisták, mert valamilyen elvi megfontolásból ezt tartják a legjobbnak, a leghelyesebbnek, a leghasznosabbnak az összes egyéb ideológiával és törekvéssel szemben. Egyszerűen azért globalisták, mert ma ott van a pénz és a hatalom, amit globalizmusnak neveznek. Mindennek eredményeként az egyes országokon, de az egyes világrégiókon belül is, illetve világszinten egyre nő az áthidalhatatlan megosztottság egyrészt a globális elit pénzügyi érdekei, másrészt az összes többi ember érdekei között. A világot irányító nemzetközi pénzügyi közösség és hatalmi hálózata természetesen hallgat erről a mélyülő megosztottságról, de ennek ellenére ez a mélyülő szakadék napjaink valóságához tartozik, és egyre kevésbé lehet eltitkolni.

Egyre nő és közeledik a kritikus tömeghez azoknak a száma, akik világosan látják, hogy a világ irányítása átkerült egy csupán önmagával törődő, elkérgesedett és önző hatalmi elit kezébe, amely valójában lenézi a többi ember által kultivált értékeket, nem törődik alapvető szükségleteikkel és érdekeikkel. Erről a csoportról állapította meg **Charles Wright Mills,** a Columbia Egyetem tanára, hogy a történelmi körülmények sajátos összetalálkozása eredményeként olyan hatalmi elit jött létre, amelynek meghozott, illetve elmaradt döntései sokkal erőteljesebben meghatározzák az emberek sorsát, mint ahogy az lehetséges volt korábban a világtörténelemben.

A **Global Empire** szuperkorporációjává átalakult Egyesült Államok szinte valamennyi ideológiai intézménye a pénzügyi és korporációs elit szolgálatába lett állítva. Ennek ellenére növekszik azon amerikaiak száma, akik egyre inkább konfliktusba kerülnek a fennálló renddel. Ez különösen azokra érvényes, akik elveszítették jól fizető állásukat a termelő szektorban, mert azt a kizárólag profitszempontokat követő finánctőke kivitte a harmadik világ országaiba, ahol az úgynevezett „sweat-shop"-okban (olyan kiszipolyozó, munkásnyúzó munkahelyek, ahol napi 12—14 órán keresztül dolgoznak, gyakran kiskorúak és asszonyok is, minden munkajogi védelem nélkül) hatalmas extraprofitot tesznek zsebre. Ezt a pénzt korábban munkabérként ki kellett fizetniük Amerikában, Nyugat-Európában és Japánban. A fejlett ipari országok nagy összegű támogatásban részesülő mezőgazdasága fokozatosan kiszorította a világpiacról a harmadik világ mezőgazdasági termékeit Ennek előállítói - elveszítve megélhetési

lehetőségüket — rákényszerültek arra, hogy elvállalják ezekben a sweat-shopokban a legrosszabban fizetett munkákat is.

A Global Empire helyi kiszolgálói természetesen maguk is nagy hasznot húznak Jakarta - Mexikó City - Manila - Sao Paolo sweat-shop-jaiból, de már az Egyesült Államok és Mexikó határán is — természetesen a mexikói oldalon — ilyen robotmunkát alkalmazó izzasztóműhelyek hálózata termeli a korporációk számára az extraprofitot. A helyi diktátorok — Pinochet, Mobutu, Marcos, Suharto és a hozzá hasonlók — amerikai támogatása aláássa az Egyesült Államok hitelét. Nehéz a demokrácia és az emberi jogok élharcosának szerepkörét betölteni, s egyben teljes mértékben kiszolgálni a Global Empire uralkodó köreinek érdekeit. Nehéz hitelesnek tekinteni a demokrácia terjesztésének azt a módszerét „ha belehaltok, akkor is demokrácia lesz... — Miért? — Csak."

A Global Empire erőszakos terjeszkedése ellenállást vált ki. Ennek az ellenállásnak az egyik megjelenési formája a nagyrészt önvédelmi jellegű nacionalizmus, az etnikai és vallási önazonosság felértékelődése. Az úgynevezett iszlám fundamentalizmus, amely az 1970-es években a túlzott külföldi vallási és kulturális befolyás leküzdésére jött létre és Iránban hatalomra is került, valójában a globalizmus által gerjesztett természetes ellenhatásának köszönheti létét. Ez a fundamentalizmus a Közel-Keleten élő népek válasza volt arra a mindent elöntő westernizációra (nyugatosításra), amely teljesen a Global Empire szája íze szerint alakította át a kultúrát, a társadalom legbefolyásosabb rétegeinek a magatartását - elsősorban a felső középosztályét.

Iránban sem volt túlságosan vallásos a lakosság többsége. A mecsetek nagy részét kevesen látogatták egészen addig, amíg az irániak nem kezdték úgy érezni az erőszakos nyugatosítás hatására, hogy veszélybe került saját kultúrájuk. Kulturális önazonosságuk védelme érdekében fordultak a valláshoz és kezdtek egyre többen járni a mecsetekbe, hogy visszataláljanak ősi hagyományaikhoz, megőrizhessék nemzeti gyökereiket és kulturális önazonosságukat Minél erősebb és erőszakosabb volt a Global Empire pénzügyi, gazdasági és kulturális nyomása, az emberek az iszlámra támaszkodva egyre keményebben álltak ellen. Ezért az iráni forradalom és a sah rendszerének megdöntése sem egyik napról a másikra történt, hanem húszéves folyamat előzte meg. Az iráni társadalom csak akkor mozdult meg, amikor a globalizáció már tűrhetetlen nyomást gyakorolt rájuk és ez volt az egyetlen hatékony válasz.

Irán tehát nemcsak azért soron következő célpontja a Global Empire terjeszkedésének mert atomerőmű-építési programja képessé teheti majd nukleáris fegyver előállítására, hanem azért is, mert az iráni társadalom ed-

dig hatékonyan ellenállt a Global Empire erőszakos terjeszkedésének. Ezzel példát mutatott a Közel-Kelet többi népének is az ellenálláshoz.

(Itt csak kérdés formájában utalunk egy zavaró kettős mércére. Van egy állam, amelytől északra fekszik a világ második nukleáris hatalma, Oroszország; keletre tőle található az ugyancsak nukleáris fegyverrel rendelkező Kína, valamint az atomfegyverrel már rendelkező két riválisi India és Pakisztán; nyugatra tőle Izrael rendelkezik egyre növekvő nukleáris fegyverarzenállal; közvetlenül keletre és nyugatra pedig az Egyesült Államoknak, a világ legnagyobb atomhatalmának az erői állomásoznak. Vajon miért nincs joga Iránnak, hogy féljen ennyi atomfegyvertől? Ha megtagadjuk Iránt61 a félelemhez való jogot, más szóval azt, hogy atomfegyver ellen atomfegyverrel védekezhessék akkor valójában a függetlenséghez és az önrendelkezéshez való jogot tagadjuk meg ettől a 70 milliós néptől.

Természetesen az lenne jó, ha minél kevesebb számú államnak lenne atomfegyvere, de egyedül az iráni atomfegyvert veszélyesnek nyilvánítani — ez kettős mérce alkalmazását jelenti. A Global Empire, amely az utóbbi években a saját maga által kialakított nemzetközi rendszer, az érvényes nemzetközi jog szabályait is megszegte, mert nem kellett hatékony ellenállással számolnia. Vagyis megtette, mert de facto megtehette.)

Az iszlám fundamentalizmussal egyidejűleg tanúi lehetünk a keresztény fundamentalizmus kialakulásának és erősödésének nemcsak az Egyesült Államokban, hanem a keresztény kultúrkör más államaiban is. Mélyebb elemzés kimutatja, hogy vannak a két fundamentalizmusnak közös okai és vonásai. A legmélyebb ok, hogy a világuralmat gyakorló globális elit és a Föld lakóinak a többi része között egyre nő a feszültség. Ez a vallási fundamentalizmusban is kifejeződik. Ezt jól lehet szemléltetni az Újszövetség János Jelenések könyvének növekvő hatásával. Ez a Biblia utolsó fejezete, amely jövendöléseket tartalmaz a világ végéről, az előtte bekövetkező fejleményekről, valamint azok jeleiről. Az apokalipszis jelképes lovasai a halált, a pestist, az éhínséget és a háborút személyesítik meg. Még pontosabban az apokalipszis fehér lova a hódítást, a vörös lova a háborút, a fekete lova az éhínséget és a fakó lova pedig a pestist, valamint a halált szimbolizálja.

Az emberiségre tehát szenvedések és megpróbáltatások várnak de ez alól is lesznek kivételek A Global Empire arra érdemesnek minősülő elitje, meritokráciája több évszázados erőfeszítéssel gondoskodott arról, hogy a világ vagyona a rendelkezése alá kerüljön. Ennek eredményeként egy szűk réteg valóban dúskál a javakban, és pazarló jómódban élhet Az emberiség többi részének pedig a gürcölés, az alávetettség és a nyomort megközelítő szegénység jut osztályrészül. Mindez nem szükségszerű folyamatok elkerülhetetlen eredménye, hanem nagyrészt egy privilegizált, szűk ér-

dekcsoport pénzhajhászásának és kapzsiságának a következménye. A hódítások, a háborúk, az éhínségek és a járványok sokkal inkább az emberi brutalitás és a Föld javaival való visszaélés következményei voltak, semmint természetes folyamatok eredményei. Egyre több keresztény fundamentalista hangoztat olyan nézeteket, hogy a Bibliában megjövendölt etnikai konfliktusok, amelyek a világ végének közeledtét jelzik, ténylegesen a globalizmus következményei. A Global Empire elitjének kíméletlen terjeszkedése váltotta ki ellenhatásként azokat a törekvéseket, amelyek a világ számos országában nacionalizmusként és etnikai konfliktusként jelennek meg.

A Global Empire kiterjesztésének újabb technikái

A **Global Empire** — vagyis az Amerikai Egyesült Államoknak nevezett szuperkorporáció — terjeszkedésének egyre hatékonyabb hatalmi eszköze a **békés tüntetésnek** feltüntetett szervezett **államcsíny,** amelyet már kipróbáltak **Szerbiában,** 2003-ban **Grúziában,** 2001-ben sikertelenül **Belorussziában,** és amelyet nagy valószínűséggel még más országokban is alkalmazni fognak. Ezt a technikát az amerikai „think-tank"-ek szakértői dolgozták ki. Lényege az, hogy állami pénzből finanszírozott és kiképzett úgynevezett konzultánsok, közvélemény-kutatók, diplomaták, valamint a két nagy amerikai párt képviselői, valamint számos úgynevezett „NGO"-nak, vagyis nem állami szervezetnek a képviselői szorosan összehangolva a tevékenységüket eredményesen távolítanak el kormányokat a hatalomból. Ily módon a Global Empire vezetőivel együttműködő engedelmes rendszereket lehet olcsón és gyorsan kialakítani. Ezt a módszert először Belgrádban vetették be azért, hogy a szavazóurnák segítségével távolítsák el a hatalomból Slobodan Milosevic posztkommunista vezért és rendszerét.

Ebben a műveletben a vezető koordinátor szerepét **Richard Miles** belgrádi amerikai nagykövet töltötte be. 2003-ban **Grúziában** ismételték meg sikeresen ezt a „posztmodern államcsínyt". Itt is a Tbiliszibe akkreditált amerikai nagykövet töltött be kulcsszerepet. Ő irányította Mikhail Sakhasvillit Eduard Sevardnadze sikeres eltávolításában.

Előzőleg (mindössze 10 hónappal a belgrádi kipróbálás után) Mikhael Kozak minszki amerikai nagykövet, aki korábban a közép-amerikai Nicaraguában már szervezett hasonló kampányt, kísérletet tett Belorusszia elnökének, **Alexander Lukasenko** eltávolítására. Ezúttal azonban nem járt sikerrel. Ami 2004 végén Viktor Juscsenkó hatalomra segítésével megtörtént, azt bizonyítja, hogy a demokrácia megtervezett módon — választással és polgári engedetlenséggel — történő terjesztése ma már simán végrehajtható és szinte „szabadalmaztatható" módszerré vált. Olyan sablont, min-

tát és modellt jelent a Global Empire építői számára, amellyel további országokban tudják a számukra kívánt módon befolyásolni a választásokat és hatalomra juttatni az őket kiszolgáló kormányokat.

Visszapillantva a történelemben, megtaláljuk a hasonlóságot az 1986-os Fülöp-szigeteki eseményekkel is, amikor **Fernando Marcos** elnököt távolították el az ország éléről. 1989-ben megkísérelték Kínában is ezt a módszert, de ezen végül is úgy lett úrrá a pekingi pártvezetés, hogy a már részben fellazított és megbízhatatlanná vált pekingi hadosztályokat vidékről felhozott, megbízható hadosztályokkal váltotta fel. Ezek már hajlandók voltak véres erőszakkal leszámolni a tüntető diákokkal. Európában, Prágában ugyanebben az évben sikeresen alkalmazták ezt a rendszer- és kormányváltó technikát az úgynevezett csehszlovákiai „bársonyos forradalomban".

Az amerikai **National Endowment for Democracy**, a NED (Nemzeti Demokrácia Alapítvány), a **National Democratic Institute for International Affairs**, valamint az **International Republican Institute** játszott fontos szerepet e módszerek kidolgozásában. Az elsőnek megnevezett intézetet Reagan elnök 1983-ban azért hozta létre, hogy nyíltan tegye ugyanazt, amit a CIA csak szigorúan álcázva, titokban tehetett. Szerepe volt még e demokráciát terjesztő békés technika létrehozásában és alkalmazásában a **Freedom House**-nak, amelynek jelenleg James Woolsey, a CIA korábbi igazgatója az elnöke. Ki kell még emelni Soros György alapítványainak meghatározó szerepét, amelyek jelentős összegekkel finanszírozták ezt a tevékenységet

A demokrácia békés terjesztésének ez a szabványosított és áramvonalasított módszere felhasználja az internet által nyújtott új technikai lehetőségeket is, különösen a „chat"-elést, az SMS-ek küldését és a webes naplóbejegyzéseket. Hasonlóan hasznosnak bizonyultak a mobiltelefonok, amelyek a kilencvenes évek közepére már széles körben elterjedtek. Amikor a legújabb kommunikációs technikák alkalmazásával gyorsan lehet kisebb létszámú csoportokat bevetni, átcsoportosítani, ez valójában annak a katonai technikának a polgári alkalmazása, amely ilyen mobil, kis létszámú katonai egységeket alkalmaz a városi harcban. Az úgynevezett „intelligence helmet", „tájékozódó sisak" videoképernyője azonnal megmutatja nekik, hogy mi a helyzet közvetlen közelükben, és így hatalmas előnyhöz juttatja őket a tájékozódás terén.

Amikor fiatalok csoportjai a célpontnak kiválasztott helyeken találkoznak és más csoportokkal azonnali kapcsolatot tudnak felvenni, lényegében ugyanezt a technikát alkalmazzák a civil élet vonatkozásában. Az amerikai hadsereg és a Nemzetbiztonsági Hivatal egyformán nagy összegekkel szubvencionálta mind az internet, mind a mobiltelefonok, mind a

különleges célú komputerprogramok kifejlesztését. Mindezeket az eszközöket gondosan kísérletezték ki abból a szempontból, hogy mennyire lehet őket hatékonyan használni mind a katonai hadviselésben, mind az úgynevezett polgári vagy „forradalmi" hadviselésben. Ezek az új technikák lehetnek erőszakosak (halálosak) vagy pedig nem erőszakos természetűek. Egybekapcsolja őket, hogy mindkettőt ugyanazon célból vetik be, hasonló az infrastruktúrájuk és a működtetési módjuk. Ezt a hadviselést nevezik Cyber Warnak.

Az elözönlés fontos eleme a hadviselésnek mind erőszakos, mind békés formájában. A hadviselésnek ez az új módszere azt célozza, hogy csúcstechnológiájú hordákkal lerohanják a kijelölt célpontot. Ebben az értelemben nagyon hasonló az, ami Irakban történt a hadsereggel és Ukrajnában a tüntetőkkel. Talán a különbség csak annyi, hogy ami Ukrajnában lezajlott, az az iraki háborúval szemben sokkal olcsóbbnak, hatékonyabbnak és sikeresebbnek bizonyult, és győzelemmel ért végett.

Ennek a békés hadviselésnek az egyik teoretikusa, **dr. Peter Ackermann** már 2002 áprilisában megírta, hogy nem a katonai eszközök bevetése a legcélszerűbb Irak, Irán és Észak-Korea ellen. Ackermann szerint sokkal könnyebb és olcsóbb a hatalmat békés eszközökkel átvenni. Ackermann, aki az 1994-ben megjelent *Strategic Nonviolent Conflict* című munkájában már kidolgozta a békés hadviselésre vonatkozó elméletét, 2004. június 29-én a washingtoni külügyminisztériumban beszédet tartott: *Kemény és puha hatalom: a polgári alapú küzdelem kialakulása és a demokratikus változás* címmel. Ackermann azt javasolta ekkor, hogy ugyanolyan ifjúsági mozgósítással érjenek el kormányváltást Iránban és Észak-Koreában, ahogyan azt sikeresen megtették Szerbiában. Hozzátette, hogy ugyanezt lehetett volna Irakban is alkalmazni. Bush elnök összes célját el lehetett volna érni költséges és nagyarányú katonai műveletek igénybevétele nélkül. Arról is szólt, hogy szorosan együttműködik az amerikai fegyverfejlesztésben élen járó Lawrence Iivermore Laboratóriumokkal az új és még tökéletesebb kommunikációs technikák és eszközök kifejlesztésében azért, hogy a rendszerváltásra kiszemelt fiatalokat még könnyebb legyen megszervezni és mozgatni. Ezek a módszerek és eszközök sokkal hatékonyabban terjesztik a demokráciát, mint a hadseregek, s adott esetben Kínában is be lehet majd vetni őket, mert lehetővé teszik a decentralizált tevékenységet, s így digitálisan kényszeríthető ki a népakarat érvényesülése.

A háttérhatalom fontos irányító intézménye, a **Tavistock Instítute** igazgatója, **dr. Fred Emery** már 1967-ben megjósolta, hogy azok a módszerek, ahogyan a fiatalok a rockkoncerteken gyülekeznek, tolonganak, valósággal elözönölve a rendezvények színhelyét, hatékonyan felhasználhatóak lesznek majd a nemzetállami rendszerek megdöntésére már az 1990-

es évek végén. Dr. Emery ezt a mesterségesen előidézett tömeghisztéria írásos jelentésben is megfogalmazta. Ez megjelent az általa vezetett intéze folyóiratában, a Human Relationsben és azt a címet viselte, hogy *A követ kező harminc év: koncepciók, módszerek és előrejelzések.* A Tavistock Intézetet egyébként a brit hadsereg vezetése hozta létre az I. világháború után a pszichológiai hadviselés módszereinek kikísérletezésére. Dr. Emery elgon dolásait már 1967-ben felhasználták azoknál a diáktüntetéseknél, amelyek nek a célja Chades de Gaulle francia elnök megbuktatása volt. 1991-ben ugyancsak a Human Relationsben volt olvasható a beszámoló arról a kon ferenciasorozatról amely áttekintette a globális irányítás legújabb mód szereit. **Dr. Howard Perimutter**, a Wharton School professzora elmon dotta, hogy egy „Rockvideo Katmanduban" a megfelelő jelképe annak hogyan kell egy tradicionális kultúrát destabilizálni és ezáltal létrehozni : globális, nyugati hegemóniájú civilizáció lehetőségét.

A demokrácia békés terjesztésének fontos előfeltétele, hogy megfeleli számú kiképzett helyi ügynök álljon rendelkezésre. Ezen szakemberek ki képzésére hozták létre 1983-ban a Harvard Egyetemből kiválva az Albert Einstein Intézetet, amely a háború nem erőszakos formáira szakosodott Ezt az intézetet Soros György és a NED finanszírozta. Vezetője Robert Helvey ezredes, aki ezen a területen Délkelet-Ázsiában szerzett 30 éven át tapasztalatokat. Helvey ezredes volt az, aki 1999 óta szervezi és irányítja az ifjúsági csoportokat a Balkán országaiban és Kelet-Európában.

Helvey 2001. január 29-én elmondotta, hogy akkor kapcsolódott be : stratégiai jellegű erőszakmentes politikai küzdelembe, amikor látnia kelleti hogy katonai módszerekkel nem lehet eltávolítani diktátorokat — például Mianmarban (Burmában), amikor ott szolgált, mint katonai attasé. Ekkor kezdte közelebbről szemügyre venni dr. Gene Sharp békés hadviselési vonatkozó alternatív ajánlásait.

Helvey Rangoonban titokban megszervezte a diákokat, hogy kapcso lódjanak be felkelő csoportok tevékenységébe. Ugyancsak ő képzete ki Hongkongban azokat a pekingi diákokat, akik aztán 1989 júniusában irá nyitották a Tiananmen téri tüntetéseket Most pedig ő a Falun Gong szek ta tanácsadója, amelynek szintén ő tanította meg a polgári ellenállás tech nikáját.

Dr. Sharp 1985-ben publikálta *Making Europe Unconquerable: The Potentital Of Civilian-Based Deterrence And Defense* (Tegyük Európát meghó díthatatlanná: A polgárok ellenállására alapozott elrettentés és védelem című munkáját, amelyhez George Kennan írt bevezetést. Sharp kifejt hogy a polgári ellenállásra alapozott védelem képes elhárítani a szovjet fe nyegetést, és alkalmas támadások elrettentésére és leküzdésére azáltal hogy kormányozhatatlanná teszi a társadalmat a leendő elnyomók számá

ra, fenntartva a szervezett önigazgatás képességét még különlegesen fenyegető helyzetben is. Állítását az 1961-es algériai függetlenségi harccal és az 1968/69-es csehszlovákiai ellenállással szemlélteti. Kennan bevezetőjében méltatja a polgári ellenállás és elrettentés lehetőségeit, mert részben alternatívát jelentenek a hagyományos, kizárólag katonai eszközökkel vívott védelemmel szemben. Sharpnak ezt a könyvét azonnal lefordították a NATO-tagországok nyelveire.

Az olasz fordításhoz írott előszóban, 1989-ben, szociológusok és politológusok is polgári ellenállásra szólítanak fel egy esetleges Olaszország ellen indított szovjet támadással szemben. Itt érdemes utalni rá, hogy a NATO-nak volt egy Gladio nevű titkos hálózata, amelynek az volt a célja, hogy szembeszálljon egy esetleges szovjet megszállással, minden lehetséges katonai és nem katonai eszközzel.

Edward Atkeson tábornok, az Európában állomásozó amerikai csapatok hírszerző szolgálatának helyettes főnöke 1994-től 1999-ig az Albert Einstein Intézet tanácsadója is volt. Helvey ezredes és kollégái egy sor olyan ifjúsági mozgalmat szerveztek meg — az Otport Szerbiában, a Kmarát Grúziában, a Porát Ukrajnában, valamint a korábbi Szovjetunió utódállamaiban működő hasonló szervezeteket, amelyeknek célja polgári jellegű eszközökkel elérni mindazt, amit katonai eszközökkel nem sikerült az 1980-as években. Ehhez hasonló polgári engedetlenségi ifjúsági mozgalmak szervezése folyamatban van Afrikában és Dél-Amerikában is.

A Washington Post című lap 2000. december 11-én számol be arról, hogy az Egyesült Államok által finanszírozott konzultánsok döntő szerepet játszottak valamennyi Milosevic-ellenes szervezkedésben, ők végezték a közvélemény-kutatást és az ellenállásban részt vevő aktivisták ezreinek a kiképzését. Ok szervezték meg az életbe vágóan fontos, párhuzamosan történő szavazatszámlálást is. Pénzt kaptak 5000 kanna festékre, hogy Milosevic-ellenes graffitit fessenek a falakra Szerbia-szerte, és 2,5 millió öntapadós címkét is finanszíroztak, amelyen az volt olvasható, hogy „Milosevicnak vége". A „bársonyos forradalom" szerbiai változatának ez lett a felkapott jelszava.

A Milosevic-ellenes erőfeszítésekben közreműködő néhány amerikai tudott a CIA tevékenységéről, de pontosan nem tudták, hogy valóban ez miből áll. A vezető szerepet azonban a külügyminisztériurn és a Nemzetközi Fejlesztés Amerikai Intézete játszotta, mert ez továbbította a pénzeszközöket kereskedelmi vállalkozókon és nonprofit csoportokon keresztül a szerb fiatalokhoz. A National Democratic Institute for International Affairs (NDI) (Nemzetközi Ügyek Országos Demokratikus Intézete) a szerb ellenzéki pártokkal működött együtt, míg az International Republican Institute (a Nemzetközi Köztársasági Intézet) pedig az Otporra

összpontosított. Az Otpor volt a forradalom ideológiai és szervezeti központja. 2000 márciusában az IRI több tucat Otpor-vezetőnek fizette a költségeit, hogy részt vegyenek Budapesten, a Hilton Szállóban megtartott szemináriumon, amelyen az erőszakmentes ellenállás módszereit oktatták A Duna másik partján, a Marriott Hotelben pedig az NDI képzett ki szerb fiatalokat. A szemináriumokon azt tanulták meg az ellenálló diákok, hogy miként kell sztrájkokat szervezni, hogyan kell kommunikálni szimbólumokkal, jelképekkel; miként kell leküzdeni a félelmet, és hogyan kell aláásni egy diktatórikus rendszer tekintélyét. A szemináriumok fő előadója Helvey ezredes volt, akit az „erőszakmentes mozgalom Clausewitz"-ének is neveznek.

(**Carl von Clausewitz** porosz-német tábornok és hadtudós volt, aki *A háborúról* írott hadtudományi művében összegezte a napóleoni háborúk tanúságait. A háborút a politika folytatásának tekintette más eszközökkel.)

Peter Ackermann, aki a békés eszközökkel végrehajtott államcsíny szakértőjének tekinthető, 2001-ben megjelentette *A Force More Powerful: A Century Of Non-Violant Conflict* című munkáját, amit közösen írt **Jack DuVall**-lal. Ebben számol be arról, hogy a NATO-bombázás után — amely elősegítette a rendszernek, hogy elnyomja az ellenzéket — nyugodtan folyt tovább az Otpor szervezése olyan klubokban, ahol a fiatalok hosszabb időt eltölthettek, gyakorlatozhattak, valamint hétvégeken tartott partikon, illetve étkezőtermekben vagy egyszerűen az aktivisták lakásainak a hálószobáiban.

Az **Otpor** nemcsak azt tette lehetővé a rendkívül szegényes körülmények között élő fiataloknak, hogy találkozhassanak, de azt is, hogy alkotó módon kifejezhessék elgondolásaikat. A vezetők tisztában voltak azzal, hogy nem alkalmazhatnak erőt olyan ellenféllel szemben, amely többszörösen felülmúlja erőben és fegyverzetben őket, ezért el akarták kerülni a Tienanmen téri tragédia megismétlését Szerbiában. A Civic Initiatives (Polgári Kezdeményezések) nevű belgrádi csoport vezetője, Miljenko Dereta elmondotta, hogy a New York-i **Freedom House**-tól kaptak pénzügyi támogatást és így 5000 példányban ki tudták adni Gene Sharp könyvét a *Diktatúrától a demokráciáig: a felszabadítás elméleti vázlata* (From Dictatorship to Democracy: A Conceptual Framework for Liberation). Az Otpor magáévá tette Sharp —*A politika, mint erőszakmentes cselekvés* című háromkötetes főművének elgondolásait és azt alkotó módon belefoglalta szerb nyelven kiadott kézikönyvébe, amelyet *Otpor User Manualnek* becéztek. Az aktivisták közvetlen kiképzést is kaptak Robert Helvey ezredestől, Sharp munkatársától a budapesti Hilton Szállóban 2000 márciusában.

Helvey különösen azt hangsúlyozta, milyen fontos a szolgai engedelmességhez szokott emberek magatartásának megváltoztatása a tekintély-

uralmat gyakorló hatóságokkal szemben. Külön elmagyarázta, hogy miként kell a rendszer tartópilléreit — a rendőrséget és a fegyveres erőket — befolyásolni és magatartásukat megváltoztatni. Óvta a szerb fiatalok vezetőit az erőszakmentes küzdelem beszennyeződésétől vagyis az erőszakos akcióktól, mert ezek elrettentenék a többi fiatalt és a lakosság jelentős részét attól, hogy csatlakozzanak a mozgalomhoz. Ezen túlmenően a nemzetközi közvéleményre is hátrányosan hatna, és ez már csökkenthetné a nekik jutó pénzügyi és politikai támogatást.

Ezen új taktika következtében a szerb ellenzék is hozzájutott ahhoz a nyugati támogatáshoz, amelyhez korábban nem férhetett hozzá. Az Otpor és a többi disszidens csoport rendszeresen kapott pénzügyi támogatást a washingtoni kormánnyal együttműködő Nemzeti Demokrácia Alapítványtól, és az Otpor vezetői rendszeresen tárgyaltak Daniel Serwerrel, az amerikai Béke Intézet Balkán Részlegének igazgatójával. A szerb erőszakmentes ellenállókat finanszírozta a Nemzetközi Köztársasági Intézet is, valamint az Amerikai Nemzetközi Fejlesztési Ügynökség is.

A szerbiai békés forradalom nyomán a Nemzeti Demokrácia Alapítvány, az Albert Einstein Intézet és ezek elágazásai segítettek fiatalokból álló csoportokat létrehozni az **Otpor (Ellenállás)** mintájára más kelet-európai országokban is. gy jött létre a **Zubr (Bölény)** Belorussziában 2001-ben, és mint már említettük, a **Kmara (Elég)** Grúziában és a **Pora (Idő)** Ukrajnában. A Milosevic-rendszer bukása óta számos Otpor-tag találkozott a **Zubr**-csoporttal. A Zubr honlapján is megtalálható már a *Diktatúrától a demokráciáig* című könyv. Egy más országban végrehajtott akciónak az egyszerű leutánzása azonban még nem jelent biztos sikert. Az Otpor sok energiát fektetett az emberi erőforrásba, különösen a fiatalokba. Az az NGO, amely az Otporból alakult ki, jelentősen hozzájárult a Milosevic-rendszer megdöntéséhez azzal, hogy nagy létszámú és eseményekben dús tiltakozó akciókat tudott szervezni. Az Otpornak már jól kiképzett követői vannak Ukrajnában, akik máris bizonyították, hogy hatékonyan tudják befolyásolni a politikát.

A grúziai „rózsás forradalomtól" eltérően Ukrajnában nem volt országos választást ellenőrző civil (NGO) szervezet, amelynek törvényes felhatalmazása lett volna arra, hogy a szavazókörzetekből megkapja a jegyzőkönyvek másolatait, és párhuzamos összesítést készítsen a leadott szavazatokról. Ehelyett a **Pora** megfigyelői éjszakai virrasztást szerveztek. A Pora önkéntesei a választási körzetek bejáratainál éjszakáztak és közveden közekői ellenőrizték, hogy történt-e valamilyen szabálytalanság. Egyes Pora-aktivisták újságírónak kiadva magukat kikérdezték a választási megbízottakat arról, hogy hányan nem adták még le a szavazataikat és ily módon próbálták kideríteni, hogy sor került-e szavazatok többszörös leadására.

A grúz **Kmarát** elsősorban külföldről finanszírozták, a Porát azonban nagyrészt belföldi forrásokból pénzelték. Sok polgár és üzletember kereste fel a Pora helyiségeit különböző adományokkal, pénzzel, felszereléssel és élelemmel. A Független Államok Közössége (FÁK) országaiban egyre több vezető tesz lépéseket az erőszakmentes kormánybuktatás megelőzésére. Alexander Lukasenko belorusz elnök máris felmérte, hogy hol találhatóak a „narancsközpontok" és elrendelte a felszámolásukat Kirgíziában is külföldről pénzelt ügynököknek nevezik a rendszer bírálóit, akiknek a célja az adott ország belső viszonyainak aláásása.

E hatalomátvételi technikát legutóbb 2005 márciusában a közép-ázsiai Kirgizisztánban alkalmazták. Biskekben az ellenzéki tüntetők megrohamozták a kormány épületét 2005. március 24-én. A városközpontba tartó tüntetőket Akajev elnök hívei megpróbálták feltartóztatni. Segítették őket a rohamrendőrök is, de a tiltakozók megfutamították őket. Amikor a tüntetők behatoltak a kirgiz kormány főépületébe, a tömeg első rohamát még visszaverte a biztonsági személyzet. A második azonban már eredményesnek bizonyult, és az ellenzékiek két minisztert is foglyul ejtettek. A CNN és más nemzetközi tájékoztatási intézmény szerint a kormány épületét elfoglaló ellenzéki tüntetők a foglyul ejtett védelmi és nemzetbiztonsági miniszterrel aláíratták lemondásukat. Az ellenzékiek egyik vezetője Bakijev, korábbi miniszterelnök új választások kiírását ígérte. Az ellenzék másik vezetője: Rosa Ottumbajeva a kormányépületbe érkezett, hogy segítsen Bakijevnek. Aszkar Akajev Kazahsztánon keresztül Moszkvába távozott. A kirgiz Legfelsőbb Bíróság egyhangú döntéssel érvénytelenítette a parlamenti választások eredményeit. Oszmonov, a Legfelsőbb Bíróság elnöke közölte, hogy a februári, márciusi választások előtti törvényhozó testületet ismeri el törvényesnek. Az ellenzék felszólította a hadsereget és a rendőrséget, hogy találjanak békés megoldást a belpolitikai válságra.

Az előző összetételű kirgiz parlament is összeült és megvitatta a kialakult helyzetet. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, az EBESZ Biskekben tartózkodó különmegbízottja hangsúlyozta, hogy az EBESZ kész segítséget nyújtani a helyzet rendezéséhez. Felajánlotta segítségét Ukrajna is. Az Orosz Védelmi Minisztérium utasította Kirgizisztánban tartózkodó alakulatait, hogy ne avatkozzanak be az egykori szovjet tagköztársaság belügyeibe. Kirgizisztán az az ország, ahol közvetlenül van jelen a volt főhatalom és az új főhatalom: a Global Empire katonai ereje. Biskek közelében 500 orosz katona és 20 vadászrepülőgép állomásozik. Az Egyesült Államok is fenntart a kirgiz fővárosban egy légi támaszpontot, amely az Afganisztánban harcoló amerikai erők ellátását biztosítja.

Az amerikai Associated Press tudósítója helyszíni jelentése szerint az Egyesült Államok által támogatott lapokat tartottak a kezükben az Ascar

Akajev elleni tüntetők. Az ellenzéki újságok az Egyesült Államok Külügyminisztériuma keretében működő Demokrácia, Emberi Jogok és Munka Hivatalának támogatásával készültek. Ez a sajtó 2003 novembere óta működött a New York-i Freedom House programja keretében és több mint egymillió dollár amerikai kormánytámogatást is kapott. Ezek az ellenzéki sajtótermékek jelentősen hozzájárultak az Akajev elleni elégedetlenség növekedéséhez és végül elvezettek a kormány erőszakos eltávolításához. Akajev az ellenzékkel folytatott vitájában a Nyugat szemére vetette, hogy nagyarányú anyagi támogatást nyújt az ellenzéknek. 1991 óta Kirgizisztán 800 millió dollár amerikai segélyt kapott és a demokrácia elősegítésére egyedül 2004-ben 13,3 millió dollárt Ennek az összegnek a jelentős részét a Nemzeti Demokratikus Intézet és a Nemzetközi Köztársasági Intézet kapta. A biskeki amerikai nagykövetség rámutatott, hogy Akajev-pártiak ugyanúgy részesülhettek támogatásban, mint az ellenzék. Megfigyelők azonban rámutattak, hogy a Nyugat által támogatott demokráciacsoportok fontos szerepet játszottak annak a légkörnek a megteremtésében, amely végül is elvezetett a belpolitikai helyzet kiéleződéséhez. Rosa Ottumbajeva, aki korábban országa washingtoni, illetve londoni nagykövete volt és jelenleg országa ügyvezető külügyminisztere, kijelentette: *‚A Nyugat és az Egyesült Államok szponzorálták a fejlődés demokratikus útját és támogatták demokratikus céljainkat."*

Talán elég ennyi is annak a következtetésnek a levonásához, hogy Kirgíziában is jelentős szerepet játszott a nyugati, elsősorban amerikai pénzügyi támogatás az ellenzék tevékenységében és lehetővé tette annak a hatalomátvételi technika alkalmazását, amely legutóbb Grúziában és Ukrajnában is sikeresnek bizonyult.

A legújabb célpont: Oroszország

Moszkvában az a közkeletű nézet, hogy Ukrajnában és Grúziában lényegében a CIA által szervezett államcsínyre került sor. Oroszországból kevés politikus és liberális gondolkodású diák utazott Kijevbe, hogy részt vegyen az ottani megmozdulásokban. Egyre többen teszik fel a kérdést, hogy a demokrácia terjesztésének ez a hulláma eléri-e Oroszországot is. A moszkvai *Free Thought — XXI* című újság szerkesztője: Vlagyiszlav Inozemtsev szerint a belgrádi, tbiliszi és kijevi események bizonyítják, hogy akik a Kreml-hivatalban még mindig Nagy-Oroszországban gondolkodnak, számíthatnak egy nagyarányú felfordulásra Oroszországban.

Egy ilyen belső változás már folyamatban van. Orosz nyugdíjasok és háborús veteránok ezrei tüntettek országszerte amiatt, hogy az állam megrövidítette őket, amikor a közelmúltban átalakította támogatási politikáját. Vlagyimir Putyin elnök öt évvel ezelőtti hatalomra kerülése óta ez volt a

legnagyobb méretű kormányellenes megmozdulás. Egyes szakértők szerint **a** Kremlnek fel kell vennie a párbeszédet a társadalommal, mert az elégedetlenség olyan méretűvé dagadhat, hogy ellenőrizhetetlenné válik. A globális közösség nem fog félreállni, és számolni kell inkább egy Jugoszláviához hasonló társadalmi válsággal, azaz súlyosabbal, mint ami Ukrajnában zajlott le.

2005. február 24-én Moszkvában a **Jabloko (Alma)** és **Idushchie Bez Putyina (Putyin nélküli idők)** nevű ifjúsági mozgalmak bejelentették, hogy létrehozzák a demokratikus ifjúsági ellenzéket A két mozgalom vezetői sajtótájékoztatón azt közölték, hogy a szerb Otporhoz és az ukrán Porához hasonló diáktüntetésekre kerülhet sor. A Jabloko ifjúsági szárnyának vezetője, Ilja Jasin kijelentette:

„MA tekintélyuralmi politikai rendszer van hatalmon Oroszországban. A. demokratikus mozgalom szervezetlen és demoralizált- Ezért a diáktiltakozási mozgalom létrehozása különleges fontossággal bír. Vállaljuk a Putyin-rendszer elleni polgári ellenállás frontvonalának képviseletét. A. liberális demokrácia, a polgári jogok és szabadságjogok értékeit képviseljük Módszerünk az utcai tiltakozás, amelynek célja az emberek közösségi tudatának befolyásolása."

„Meg akarjuk tanítani őket, hogyan védjék meg szabadságjogaikat" — tette hozzá az Idushchie Bez Putyina részéről Roman Dobrokhotov. Az említett sajtóértekezleten a következő szövegű nyilatkozatot tették közzé az együttműködésről:

"A **Jabloko** és az **Idushchie Bez Putyina** fiataljai bejelentik, hogy közös erőfeszítéssel létrehozzák a demokratikus ifjúsági ellenzéket a Putyin-rendszer ellen és a polgári ellenállást a tekintélyuralmi politikai rendszerrel szemben, amely ma Oroszországban hatalmon van. A hatóságok folytatják az értelmetlen és véres háborút Csecsenföldön. Ezzel táplálják az etnikai gyűlölködést. Korrumpálják az orosz hadsereget A hatóságok lerombolják a szabad közoktatási rendszert. A diákokat barakkokba kényszerítik. Megvonják a veteránoktól és a nyugdíjasoktól juttatásaikat A hatóságok korlátozzak a polgári társadalom intézményeit Megbénítják az ellenzéki pártokat és megtagadják a néptől a választás lehetőségét. Sárba taposság a szólásszabadságot A hatóságok növelték a rendőri gumibotok jelenlétét. Biztonsági erőkkel figyeltetik a hivatalban levőket. Politikailag motivált bűnügyeket koholnak Vlagyimir Putyin rendszerét hatalmas apparátus, olaj- és televíziómonopólium, állami propagandisták, valamint rendőröklök százezrei szolgálják Eljött az idő azt mondani, hogy elég! Készek vagyunk feláldozni társadalmi helyzetünket, harcolni kívánunk a szabadságunkért és szembeszállni az utcákon Putyin tekintélyuralmi rendszerével és korrupt hivatalnokainak hatalmával. Bejelent-

jük polgári engedetlenség szervezésére vonatkozó terveinket és nyomást gyakorolunk a hatóságokra, hogy kezdjenek széles körű társadalmi párbeszédet Oroszország jövőjéről és felhasználunk minden törvényes eszközt az Orosz Föderáció jelenlegi rendszerének megváltoztatására. Nem félünk a hatóságokkal való szembenállástól. Apáinktól kaptuk a jogot, hogy hangot adjunk nézeteinknek és nagyon nehéz lesz elhallgattatni bennünket."

Patrick J. Buchanan, Nixon elnök beszédírója és többszörös elnökjelöltségre pályázó a demokrácia terjesztésének most részletezett módszerével kapcsolatban felvetette: vajon nem használ-e az Egyesült Államok hidegháborús taktikát egy hidegháború utáni korszakban? Vajon nem avatkozik-e be az Egyesült Államok Ukrajna belügyeibe, amikor olyan módszereket használ amelyeket magával szemben felháborítónak és bűnösnek tekintene. Buchanan tehát egyszerűen azt kérdezi, hogy a demokrácia globális elterjesztésével kapcsolatosan nem tekinthetőek-e képmutatónak az amerikaiak. Az amerikai politikus felsorolja, hogy a Nemzeti Demokrácia Alapítvány, a USAid, a Freedom House, a Carnegie Alapítvány a Nemzetközi Békéért, valamint a Soros György nevével fémjelzett Nyílt Társadalom Intézet nagy összegeket pumpált az ukrajnai küldetésekbe és számos ügynököt küldött Kijevbe, hogy megbuktassa a Kucsma-kormányzat által támogatott Viktor Janukovicsot, és hatalomra segítse Viktor Juscsenkót. Mindezt állítólag az objektív és pártatlan Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet segítségével.

Egy másik újságíró, **Jonathan Steele**, a Guardian hasábjain megállapította: *„Juscsenko megkapta a Nyugat fejbólintását és ömlött a pénz az őt támogató csoportokhoz a Pora ifjúsági szervezettől a különböző ellenzéki internetes honlapokig. Még provokálóbb módon az amerikai és a nyugati nagykövetségek pénzelték a szavazás utáni azonnali közvélemény-kutatásokat (az ún. exit pollokat)."*

Ezek az exit poll-felmérések azt mutatták, hogy Juscsenko 11%-kal vezet. Ez demoralizálta az ellenzéket és a legtöbb ukránt meggyőzte arról, hogy Juscsenko az ország következő elnöke. Visszatérve Buchanan „Anti ar.com" című, 2004. december 6-án megjelent írásához, az párhuzamot von Juscsenko és John Kerry között. Janukovics nagyarányú többséget kapott Kelet-Ukrajnában, és ez ellensúlyozta Juscsenko nyugat-ukrajnai eredményeit, s *így* lényegében 3 százalékkal Janukovics győzött. Ekkor tüntetők ezrei lepték el az utcákat, és csalást kiáltoztak. Követelték, hogy Juscsenko legyen az elnök. Ezt követően polgári engedetlenség kezdődött, amelyet erőteljesen támogatott a Nyugat és a tüntető tömegek megfélemlítették a parlamentet és Kucsma elnököt A bíróság sem tehetett mást, érvénytelennek nyilvánította a választást

Hatalmas tüntetések voltak Kijevben Viktor Janukovics miniszterelnök mellett is, de ezekről a nyugati tévék nem számoltak be. Janukovics támogatóit lekicsinylően „buszokkal beszállított" embereknek titulálták. A Juscsenkót támogató tüntetőknek viszont lézerfények, plazmaképemyők, csúcstechnológiájú hangosító berendezések, rockkoncertek, sátortáborok és hatalmas mennyiségű narancsszínű ruházat állt a rendelkezésére. Szinte komikus őket spontán tüntetőknek minősíteni.

John Laughland, ugyancsak a **Guardian** hasábjain megállapította, hogy a Juscsenko mellett tüntetőket ugyanolyan mesterségesen előállított „műtüntetőknek" lehet nevezni, mint ahogyan ilyen műháború volt az Egyesült Államok és Albánia között Dustin Hoffmann és Robert De Niro: *Weg the Dog* — Amikor a farok csóválja című filmjében. Laughland szerint a Pora Washington által létrehozott és pénzelt szervezet hasonló az Otporhoz és a Kmarához, amelyeket Szerbiában és Grúziában használtak az ott hivatalban lévő politikai vezetés lecserélésére egy Amerika szájíze szerinti másikra. A Porának jelképe a lovaglócsizma, amint éppen eltapos egy bogarat.

„Ha az Egyesült Államok azért avatkozik be Ukrajnában, hogy a választást olyan elnök javára billentse el, aki a NATO irányába hajlik Moszkvával szemben, akkor a tűzzel játszunk."

- állapítja meg Jonathan Steele, hozzátéve:

„Ukrajna nemcsak földrajzilag és kulturálisan megosztott, amely jó recept a felosztásra, vagy egy polgárháborúra — de fontos szomszédja Oroszországnak is. Ukrajna geostratégiai kérdéssé vált, de nem Moszkva, hanem az Egyesült Államok miatt, amely elutasítja, hogy szakítson azzal a hidegháborús politikával, amelynek célja Moszkva bekerítése volt. Arra törekszik hogy a maga oldalára állítsa a korábbi szovjet tagköztársaságokat."

Buchanan megállapítja, hogy Földünkön a legkritikusabb viszony a világ másik nagy atomhatalmához, Oroszországhoz fűződik. Ez a nemzet küszködik a népességfogyással, a birodalmi státus elvesztésével, országa területének feldarabolásával és a terror megfékezésével. Ez a viszony sokkal fontosabb Amerika számára, mint az, hogy kik kormányoznak Kijevben. A posztmodern államcsínynek az a tökéletesített technikája, amelyet sikeresen alkalmaztak Szerbiában és Grúziában, és sikertelenül Belorussziában, abból a célból, hogy amerikai vazallusok kerüljenek hatalomra Oroszország szomszédságában, veszélyes és arrogáns politikának minősíthető.

Buchanan sürgette, hogy az amerikai törvényhozás vizsgálja ki a NED (National Endowment for Democracy - Nemzeti Demokrácia Alapítvány) és a többi hasonló szervezet tevékenységét Ukrajnában, ahol titkos pénzeket használtak a választások kimenetelének biztosítására.

A Global Empire hatalma ingatag

A globális pénzügyi főhatalom hegemóniája alatt álló Egyesült Államok több trillió (számításunkban egytrillió-ezermilliárd) dollárt is meghaladó külföldi adósságának 40%-a tekintetében fizetésképtelenné vált. Erről a rendkívül fontos hírről azonban csak a The Economist című lap számolt be. Más szavakkal kifejezve ez azt jelenti, hogy az Egyesült Államok szélhámos játékot űz a saját maga által előállított dollárral. Ez a 100%-osan fedezetlen papír, illetve elektronikus pénz annak köszönheti még mindig meglevő világpénz státusát, hogy bíznak benne, illetve az Egyesült Államok rá tudja kényszeríteni ezt a pénzt a világ többi részére. Ugyanakkor az Egyesült Államok pénztelen adósnak bizonyult, mert nem fizette vissza ezt a pénzt adósainak, noha nagy összegű hiteleket vett fel tőlük. Nézzük meg, hogy milyen veszteség érheti a hitelezőket, ha nem kapják meg Amerikától pénzüket. A dollár szándékos politikai és gazdasági döntések következtében vesztette el értékének 40%-át, és csökkent az euróval szembeni átváltási aránya 133 centről 80 centre az elmúlt három évben. A dollár hanyatlása természetesen kihat a japán jenre, a kínai jüanra és más valutákra is. Számítani lehet arra, hogy együttesen zuhan a mélypontra árfolyamuk.

Kétségtelen, hogy a dollár hanyatlásával reálértékben a külföldiek kevesebbet fizetnek saját adósságszolgálatuk fejében. Ezt azonban csak akkor tudják teljesíteni, ha olyan valutákban tudják növelni jövedelmüket, amelyeknek a dollárhoz viszonyított átszámítási aránya viszont megnövekedett. A külföldiek tehát ugyanabban a leértékelt dollárban jutnak jövedelemhez és egyenlítik ki adósságszolgálati kötelezettségeiket.

Kína és más kelet-ázsiai országok dollárban kereskednek. Ehhez a valutához kapcsolták saját pénzüket. Dollártartalékuk reálértékének jelentős részét máris elveszítették. Számolni kell azzal, hogy a dollárban lévő pénzügyi eszközeik többi részét is elveszítik Az Egyesült Államok nemzeti összтermékének több mint az egyharmadára rúgó összeggel tartozik a világ többi részének. Ez a tény önmagában is megfizethetetlenné teszi ezt az adósságot, még akkor is, ha Washington meg akarná fizetni. De egyre több tény utal arra, hogy nem akarja.

Amerika belső — hitelkártyákban fekvő — adóssága megközelítette a nemzeti összтermék 100%-át. A washingtoni kormányzat adóssága meghaladta a 7,5 trillió dollárt, és ebből egytrillió az elmúlt három évtizedben

halmozódott fel, a legutolsó kéttrillió pedig az elmúlt nyolc évben. Az utolsó egytrillió pedig az elmúlt két évben. Mindez az amerikai költségvetésnek 300 milliárd dollár évi kamatterhet jelent. A washingtoni törvényhozás nemrég emelte fel az eladósodási határt 8,2 trillióra. (Egytrillió, mint már utaltunk rá, ezermilliárd dollárral egyenlő.) Ez láthatóvá téve azt jelenti, hogy ha ezerdolláros bankjegyeket használnánk, akkor 160 kilométer magas dollártornyot kellene összerakni. Ennek az összegnek a felét külföldiek birtokolják. Amerika eladósodottsága — beleértve a magánháztartások kreditkártyában, ingatlanjelzálogban meglévő tartozásait is — eléri a tíztrillió dollárt. Ehhez még hozzá kell számolni a korporációs és financiális intézmények adósságát, az opciókat, a derivátumokat és az ehhez hasonlókat, valamint a tagállamok és a helyi kormányzati szervek adósságát. így egybeszámolva az adósság mértéke 37 trillió dollár. Ez csaknem a négyszerese az Egyesült Államok egész nemzeti összтermékének. Ennek az adósságnak csak egy részét lehet belülről megfelelően menedzselni.

Az Egyesült Államok azonban nemcsak kimerült, pénzügyileg lecsúszott ország, de egyben a világ legprivilegizáltabb nemzete is, mivel övé annak a pénznek a kibocsátási monopóliuma, amely még mindig a világ első számú tartalékvalutája. A dollár létrehozása Washingtonnak csak annyiba kerül, amennyit a papír és a festék áráért fizetnie kell illetve a számítógépei működtetéséért. A világpénz kibocsátásának monopóliumán túlmenően az Egyesült Államok óriási dollármennyiség kibocsátásával exportálhatja az inflációt. Így jött létre az a helyzet, hogy a világszerte forgalomban lévő dollár mennyisége háromszor akkora, mint amennyi magában az Egyesült Államokban forgalomban van. Amerika tehát az egyetlen olyan ország amelynek a külső adóssága főleg olyan valutatartozásból áll, amely valuta az ő saját belső pénze, és ezért tetszés szerinti mennyiséget kreálhat belőle. A többi országnak ugyanezt a dollárt árukkal és szolgáltatásokkal kell megvásárolnia. Az Egyesült Államok — például Kínának — és a többi adósának lényegében olyan dollárral fizet, amelynek nincs valóságos értéke, azon túl, amennyit a belé fektetett papír és festék ér. Kína tehát gyakorlatilag értéktelen papírért átadja Amerikának a sok milliárdot érő termékeit, amelyeket aztán az amerikaiak fogyasztanak el. Amikor Kína megkapja árui fejében értéktelen papírdollárban a vételárat, akkor ezekkel a milliárdokkal megint csak Amerikához fordul és megvásárolja annak államkötvényeit, kincstárjegyeit, amelyek még értéktelenebbek, mint a papírdollár. A különbség annyi, hogy ezek után az állami adóslevelek után némi kamatjövedelmet kap. Ezeket a hitelleveleket, államkötvényeket, kincstárjegyeket azonban Kína (és a többi hasonló helyzetű ország) soha nem lesz képes készpénzre átváltani és akár egy részét is eladni. Ugyanakkor tény,

hogy ezek az amerikai értékpapírok a dollár hanyatlása következtében máris rengeteget veszítettek értékükből.

Amerika hatalma lényegében két tartópilléren nyugszik. Ezek a világpénz-kibocsátási monopólium (a papírdolláron) és a Pentagonnal szimbolizálható fegyveres ereje. Mindkettő támogatja egymást és mindkettő sebezhetősége gyöngíti is a másikat. Afganisztán és Irak óta megnövekedett a bizalom a Pentagon iránt Ez viszont némiképp megerősítette a dollárt is, amely viszont kulcsszerepet játszik a Pentagon külföldi akcióinak finanszírozásában.

Amerika azonban más ügyes fogásokat is alkalmaz. El tudta érni, hogy **kilenc százalék** hozamot kapjon külföldi gazdasági és pénzügyi befektetéseiért, miközben a külföldiek csak **három százalék** hozamhoz juthatnak az amerikai befektetéseikért, és mindössze egy százalék reálkamathoz a kincstári kötvényekért. Noha az amerikai külföldi befektetések elérik azt a szintet, amit az Egyesült Államok fektetett be külföldön, ennek ellenére az Egyesült Államok nettó hat százalékkal több hozamhoz tud jutni. Ehhez járul még az is, hogy Amerika szép jövedelmet húz a nagyrészt szegény, eladósodott országok adósságszolgálatából. Az Egyesült Államok profitja ebben a vonatkozásban eléri az ötven százalékot és más külföldi érdekeltségeiből még további jövedelemhez jut, amellyel eléri a száz százalékot. Ez segíti Amerikát ahhoz, hogy kárpótolja magát a hazai elmaradt profitokért, továbbá azért, hogy 1972 óta nem növekedett kellően gazdaságának belső termelékenysége.

A Clinton elnöksége alatt sokat emlegetett termelékenységnövekedés az információs technológiára és a komputerekre korlátozódott. De még ez a fellendülés is elakadt, amikor az elektronikai buborék kipukkadt. A szolgáltató szektor alkalmazottai egyre keményebben dolgoztak, könyvelési trükkökkel pedig nagy profitokat és termelékenységnövekedést mutattak ki. Ez olyan csődök sorozatához vezetett, mint amilyen az Enron esetében is bekövetkezett. Az Egyesült Államok több trillió dolláros adósságot halmozott fel, amelyről pontos számokat nem hoznak nyilvánosságra, de amelyről bizonyosan állíthatjuk, hogy a világ legnagyobb adósságtömege.

Alan Greenspan, a Federal Reserve elnöke szerint ez a helyzet részben azért állt elő, mert az amerikaiak leggazdagabb 20%-a, vagyis azok, akik képesek lennének a megtakarításokra, mindössze jövedelmük 2%-át takarítják meg. Ezt a megtakarítást azonban háromszorosan túlszárnyalja a kormányzat költekezése, amely meghaladja a 6%-ot. Ez az átlagos megtakarítási arányt 0,2%-ra csökkenti. Az évi 400 milliárd dollár költségvetési hiány több mint a nemzeti össztermék 3%-a. Valójában ez a költségvetési hiány még 200 millió dollárral meg is növelendő, mivel ezt a szövetségi költségvetés kölcsönveszi a Federal Social Security rendszer, azaz az állami

kötelező társadalombiztosítás jelenlegi többletéből. Ma már nagyon sok szó esik arról, hogy a social security rendszer, amelyet a New Deal keretében Franklin Delano Roosevelt elnök hozott létre, hamarosan csődbe jut, mivel várható a baby-boom generáció népes rétegének nyugdíjba menetele és az ő nyugdíjuk kifizetésére már nem lesz elég pénz a rendszerben. Ezért lett az egyik legfontosabb belpolitikai kérdés és a jelenlegi elnök egyik fő törekvése a társadalombiztosítási alap privatizálása. Ez azt jelenti, hogy az embereket arra kényszerítenek, hogy nyugdíjukra az egyre bizonytalanabbá váló pénzpiacon és befektetési piacon helyezzék el megtakarításaikat.

Ez a pénzügyi helyzet kényszerítette arra az Egyesült Államokat, hogy felhasználja mások megtakarításait. Számos szegény ország központi bankja tartalékát a világvalutának számító dollárban tartja, azaz Washington kezeiben. A magánberuházók dollárral fizetnek és vásárolnak a Wall Streeten értékpapírokat, bízva abban, hogy pénzüket a világ legbiztonságosabb helyén fektetik be. Az Egyesült Államokba érkezik évente százmilliárd dollár Európa központi bankjaiból, több mint százmilliárd Kínából és 140 milliárd Japánból. További tízmilliárdok érkeznek számos kisebb országból, beleértve a harmadik világ szegény államait is. Az Egyesült Államok maga is nyomást gyakorol rájuk, hogy megtakarításaikat Amerikában helyezzék el adósságaik után fizetendő törlesztések és kamatok formájában.

Az egyik dollárbehajtó a Nemzetközi Valutaalap, amely a legkülönfélébb módszerekkel kényszeríti ezeket az országokat adósságszolgálati terheik tovább fizetésére, noha felvett kölcsöneiket már sokszorosan visszafizették. Adósságaiktól csupán azért nem szabadultak meg, mert a kölcsönfelvétel idején még 5-6%-os kamatlábat 1979-ben a City of London, majd pedig a Federal Reserve is 1979 októberében 20%-ra emelte. Ezért a kamatok fizetésére további kölcsönöket kellett most már magasabb kamatokkal felvenniük, hogy adósságszolgálati terheiket fizetni tudják. Ily módon ezek az adósságok megháromszorozódtak. A játék neve privatizáció, az adósságot ugyanis társadalmasították, miután azt nagyrészt magánvállalatok — többek között az economic hit manek — segítségével létrehozták. Csak az államnak van elég hatalma ahhoz, hogy kifacsarja az adósságszolgálat fizetéséhez szükséges összegeket a középosztályhoz tartozókból, és azokat adósságszolgálat formájában átszivattyúzza az Egyesült Államokba. Csak **Argentína** és **Oroszország** volt elég erős ahhoz, hogy moratóriumot tudjon kiharcolni magának adósságszolgálati kötelezettségei teljesítésére, de mindkét ország csak azután, hogy a Gobal Empire által rájuk kényszerített pénzpolitika valóságos pusztítást végzett gazdaságukban és társadalmukban.

Argentínának sikerült történelme talán legmélyebb válságából talpra állnia. A Nemzetközi Valutaalap adósságspiráljába került ország megtagadta az IMF által rákényszerített feltételek teljesítését. Argentína eladósodása az első olajárrobbantás (nem magától bekövedkezett robbanásról volt szó) után az 1974 utáni években kezdődött. Tíz év alatt a pénzügyi rendszer a külföldi pénzintézetek függvényévé vált. Az 1980-as években a valutaalap ismét nagymértékben megemelte kamatait, illetve csak változó kamatra adott hitelt. Argentína hiába fizetett többet és többet adósságszolgálatiként, a felvett hitelek összege egyre csak növekedett, és 2001 végére elérte a kamatokkal számított 141 milliárd dollárt. Argentína ekkor fizetésképtelenné vált. Emberek milliói lettek munkanélküliek. A bankszámlákat befagyasztották, és súlyos politikai válságba került az ország.

Ami rendkívülinek számított, az az, hogy **Argentína** nem volt hajlandó teljesíteni a Nemzetközi Valutaalap által javasolt megszorító intézkedések bevezetését és az argentin kormány megtagadta a hitelek visszafizetését Ehelyett állami beruházásokkal és argentin vállalatok segítségével munkahelyeket teremtett, vagyis a híres Lautenbach-terv elgondolásait kísérelte meg alkalmazni úgy, hogy a belföldi fogyasztást élénkítve törekedett kilábalni a válságból. A **Nestor Kirchner** vezette kormány 2004 végén végleges javaslatot tett a hatalmas államadósság leírására, pontosabban az adósság elengedésére. Ez a lépése óriási ellenkezést váltott ki a hitelezők körében, ugyanis az argentin kormány hosszas alkudozások után csak a befektetések 40%-át hajlandó kifizetni. Az Argentína által kibocsátott és vissza nem fizetett államkötvények értéke 81 milliárd dollár. Ezt az adósságtömeget növeli az a 21 milliárd dollár, amely ki nem fizetett kamatokból halmozódott fel. A bírálók rámutatnak, hogy a számlát végső soron azok a hitelezők — köztük kisbefektetők — fizetik meg, akik az évi 9%-ot hozó, és az állam által garantált kötvényeket megvásárolták. E hitelezők csaknem fele argentin állampolgár, a külföldiek pedig olaszok, svájciak, németek és amerikaiak. Az államkötvény-tulajdonosoknak kell eldönteniük, hogy elfogadják-e a felajánlott csekély, de biztos rendezést, vagy várnak 2045-ig, amikor teljes egészében visszakapják pénzüket. Harmadik lehetőségként egy hosszas pereskedés is számításba jöhet.

Egyelőre nem lehet tudni, hogy a Global Empire legfelsőbb vezetői eldöntötték-e már a dollárrendszer lecserélését, és ezért hagyják tovább zuhanni a dollárt, vagy pedig a már eddig bevált technikákkal megerősítik — például a Federal Reserve kamatemelésével és így meghosszabbítják a jelenlegi pénzrendszer életét. Egyre több ország megkezdte már valutatartalékainak részleges átállítását dollárról euróra, amely egyre inkább tartalékvalutává alakul át. 2005. február elején az Orosz Központi Bank bejelentette, hogy a rubel átváltási arányát fokozottabb mértékben igazítják az eu-

róhoz és a dollár szerepét csökkentik. Ez azt jelenti, hogy egy kettős valutakosár lép a dollár helyébe. Ebben egyelőre az amerikai dollár dominál, mert a kosár 90%-a amerikai valutából és 10%-a euróból tevődik össze. Ez megerősíti azt a 2004-ben végrehajtott lépést, hogy az orosz valutát többé nem kapcsolják ténylegesen a dollárhoz. Ebben az amerikai pénz világszintű meggyengülésén túlmenően az is szerepet játszott, hogy Oroszországnak a megemelkedett kőolajárakból jelentős többletjövedelme keletkezett. Ez a többlet lehetővé tette, hogy a mindennapi devizaügyleteknél fokozottabb mértékben használják az eurót. A rubel elszakadása a dollártól valójában nem gyengíti, hanem erősíti az orosz pénzt.

Argentína és Oroszország legutóbbi lépéseinek ismertetésével azt kívántuk alátámasztani, hogy megingott a bizalom a világgazdaságot irányító pénzügyi rendszer első számú valutája, a dollár iránt. Mivel a hanyatló dollár akadályozza ennek a világpénznek a beáramlását az Egyesült Államokba, **Alan Greenspan**, a FED elnöke rákényszerült a kamatlábak emelésére, hogy fenntartsa a dollár vonzerejét Erre a vonzerőre egyre nagyobb szükség van, ha fedezni kívánják az évről évre növekvő kereskedelmi deficitet A kamatlábak felemelésének azonban egyik következménye lehet, hogy összeomlik az ingatlanüzletág, amely az alacsony kamatozású jelzáloghiteleken alapszik. Az amerikaiak többsége a házakban tartja a megtakarításait Az erre alapozott képzeletbeli gazdagság képezte a túlfogyasztás alapját, amely majdnem olyan nagy, mint az egész nemzeti össztermék. Ha a házak árai összeomlanak a megnövekvő kamatlábak következtében, ez nemcsak a házingatlanok árát fogja csökkenteni, de dominóhatást előidézve megakadályozhatja az úgynevezett második és harmadik jelzáloghitelek törlesztési részleteinek fizetését is. Mindez hatással van a hitelkártyák révén történt eladósodásra, vagyis az általános fogyasztásra. Ez pedig korlátozhatja a forgalomból élő cégek profitját, beruházásait és valamennyi gazdasági szereplő eladósodását növelheti. Az egész amerikai gazdaság mély recesszióba süllyedhet. További következményként számításba kell venni a részvényárak jelentős csökkenését. Mindez együttes hatásában még inkább megnehezíti az adósságszolgálati terhek viselését.

Az alacsonyabb amerikai beruházás csökkenti az ipari termelékenységet és ezen keresztül a versenyképességet is. Mindezt pedig már nem lehet kompenzálni a dollár további leértékelésével és az amerikai export még olcsóbbá tételével. Ezek a módszerek eddig hatásosak voltak, de ezeknek is megvan a határuk. Az infláció rubelben, pesóban, dollárban ténylegesen deflációt eredményezett. (A defláció a pénzmennyiség csökkentését jelenti a pénz vásárlóerejének növelése céljából. Ilyen értelemben az infláció ellentétének fogható fel.) Az Egyesült Államok, kihasználva világpénzkibocsátási monopóliumát, beindította a bankóprést és megfelelő mennyi-

ségű dollárt bocsátott ki, hogy a lehető legalacsonyabb áron felvásárolhassa Oroszország és a többi hasonló helyzetű ország erőforrásait. Ezeknek az államoknak aztán a gazdaságát ténylegesen az amerikai pénz működtette, még akkor is, ha ezt követően az adott országok a saját kibocsátású pénzükbe öltöztették fel az amerikai valutát.

[Magyarország esetében ez például azt jelenti, hogy már régóta külföldi kibocsátású pénz, illetve pénzek látják el a gazdasági közvetítőközeg szerepét. A Nemzeti Bank által kibocsátott forint valójában ennek a külföldi pénznek (pénzeknek) csak a ruházata. Magyarországnak azóta nincs saját pénze, amióta kizárólag hitelpénzzel működik a magyar gazdaság. Vagyis a Magyarországra érkező dollár, euró, jen, font stb. a közveden forgalomban még forint elnevezéssel vesz részt. De ez a forint nem valódi magyar pénz, hanem csupán a külföldről érkező hitelpénz magyar denominációja. Az igazi magyar pénz az lenne, amit a magyar állam átruházott hatáskörében a Magyar Nemzeti Bank nem ide érkezett hitelek denominálására bocsátana ki, hanem a magyar gazdaság és a magyar állam pénzügyi szükségleteinek a fedezésére. Az ilyen pénz után a magyar államnak nem kellene kamatot fizetnie és ez a valódi magyar forint el tudná látni a magyar belföldi szükségletekre termelő gazdaság pénzügyi közvetítőjének a szerepét.

Az exportra termelő magyarországi gazdaság valójában az ide érkezett óriás mértékű hitelpénzek adósságszolgálatához szükséges valutát termeli ki. A nem magyar szükségletekre termelő gazdaság már nem magyar, **csak magyarországi.** Az exportgazdaság legfőbb funkciója a magyar nemzetgazdaság egészére nehezedő hitelek és kölcsönök adósságszolgálati terheinek kitermelése. A Magyar Nemzeti Bank természetesen kibocsáthatna igazi magyar forintot is, amely nemcsak külföldi valuták magyarországi ruházata, de ezt a Magyar Nemzeti Bank már több mint 10 év óta nem teszi és a magyar szuverenitást megtestesítő Országgyűlés és kormány ez ellen nem tesz semmit. Ez is mutatja, hogy a pénzügyi rendszer szuverén államként működik az államban, és a pénzgazdaságot kormányzó Magyar Nemzeti Bank teljesen egyenjogú a pénzügyek terén a demokratikus legitimációval bíró és az állampolgároknak politikai felelősséggel tartozó Országgyűléssel és kormánnyal. Ilyen demokratikus legitimálása nincs a pénzügyi rendszert irányító MNB-nek, és politikai felelősséggel sem tartozik az állampolgárok felé.]

Felmerül a kérdés: ha nem tudja kellően vonzóvá tenni a dollárt az Egyesült Államok, akkor milyen más lehetősége marad még? Egyrészt otthon kompenzálnia kell a lakosságot a kevesebb jövedelemért és az egyre korlátozottabb polgári szabadságjogokért, még több hazafias szólamot hangoztatva; másrészt külföldön fenn kell tartania ezt a rendszert, meg-

hirdetve a minden népet kötelezően megillető szabadság, demokrácia és civilizáltabb élet védelmét.

Emmanuel Todd is megállapítja a *Birodalom után* (Allprint Kiadó, 2003) című könyvének 232. oldalán, hogy

„Amerika gazdasága nem önellátó, a fogyasztás jelenlegi szintjét csak segélyekkel képes fenntartani. Ez a mai tempó mellett napi 1,2 milliárd dollárt emészt fel. Ha valaki — akkor Amerika politikájának túlságosan nyugtalanítóvá válása esetén joggal félhet egy esetleges embargótól."

Todd szerint az amerikai érdekeket az Európai Unióban útjára indított új pénz, az euró sérti, mert állandó fenyegetést jelent az amerikai rendszerre, mindenekelőtt az Egyesült Államok világpénz-kibocsátási monopóliumára. Az Európai Unió gazdasági súlya eléri, sőt meg is haladja az Egyesült Államokét. Az EU képes olyan fellépésre, amely befolyásolhatja a globális egyensúlyt, s így tovább növeli az amerikai kiegyensúlyozatlanságot

A Global Empire első számú államának, Amerikának a dollárkibocsátási monopólium képezte a legfontosabb hatalmi eszközét. Az Egyesült Államok az euró bevezetéséig biztosan számíthatott a dollár aszimmetrikus helyzetéből adódó előnyökre. Amikor az eurót bevezették, változott a helyzet. Az euró árfolyama 2002 februárjáig zuhant Ez a körülmény az Egyesült Államokba irányította a tőkét, míg az európai árakat 25%-kal lejjebb szorította. Az euró ily módon vámkorlátokat állított fel. Amikor fordult a helyzet, és az euró erősödni kezdett, ez egyértelműen kedvezett az amerikai gazdaságnak, de ugyanakkor jelentősen csökkentette az amerikai tőketartalékokat. Tény, hogy új szabályozási központ jelent meg Európában, pontosabban Eurázsiában, közelebb a világ központjához. Az Amerikát tápláló anyagi, emberi és pénzforrások pedig nagymértékben csökkentek. Ez azt jelenti, hogy az Egyesült Államoknak a jövőben a világ többi nemzetéhez hasonló körülmények között kell majd élnie. Jön az idő, hogy ki kell egyenlítenie tartozásait. Ez csupán lakossága életszínvonalának 15-20%-os csökkentésével teheti meg. Abból kell kiindulni, hogy csakis az áruk és értékteremtő szolgáltatások importjának és exportjának van nemzetközi értéke. Az amerikai nemzeti össztermékben jelenleg nyilvántartott javak és szolgáltatások nagy része a nemzetközi piacokon nem rendelkezik értékkel, és nem eladható.

A pénzuralmi világrendben döntő privilégiumot jelentő világpénz-kibocsátási monopólium megrendülésével egyre távolodik az a korszak, amikor az Egyesült Államokban a gazdasági és politikai hatalom, valamint az intellektuális és kulturális tolerancia ötvöződött. A XXI. évszázad elgyengült — improduktív és dekadens — Amerikája egyre kevésbé toleráns.

Ennek a fizetőképtelenséggel küszködő szuperkorporációnak az irányítói még mindig úgy vélik, hogy egyedül ők testesítik meg az emberi ideált, és kezükben van minden gazdasági fejlődés kulcsa. Lehet, hogy ebben maguk sem hisznek, de mindenesetre erre alapozódik hegemóniaigényük mind a világgazdaság, mind a társadalmi folyamatok és a kultúra területén. Az, hogy Washington egyre inkább fordul erőszakos eszközökhöz, így a katonai megoldásokhoz, nem erejének hanem gyengeségének a jele.

Az új világgazdasági helyzet lényege, hogy a hidegháború után és a Szovjet Birodalom felbomlásával egyedül megmaradt szuperhatalom, az Egyesült Államok importál és fogyaszt. Behozatalának fizetéséhez világszerte különböző fajtájú és mennyiségű devizát szed össze, méghozzá a világtörténelemben eddig nem alkalmazott eljárással. Az Egyesült Államok ugyanis a számára szükséges javaknak és valutáknak csak töredékét szerzi be önkényes uralmi eszközökkel. Így például az Egyesült Államok fegyvereladásaiból származó bevételei hasonlíthatók a politikai és katonai úton beszedett adókhoz. Ezek nagyságrendje azonban nem teszi lehetővé az amerikaiak jelenlegi fogyasztási szintje fenntartását. Az Egyesült Államok valóban a legnagyobb fegyverexportáló, de az ebből befolyó jövedelem csupán a külkereskedelmi deficit egy töredékét fedezi.

A kőolajtermelő térségek ellenőrzése is fontos részét képezi a birodalmi jellegű jövedelemelvonásnak, „birodalmi adónak". A kőolaj kitermelésében, finomításában és forgalmazásában érdekelt multinacionális cégek valóban lehetővé teszik az extraprofit beszedését világméretekben, „járadéklefölözést", de ma már ennek mértéke sem elegendő a különféle fogyasztási javak amerikai importjának finanszírozására.

Egyre kevésbé igaz, hogy az Egyesült Államok birodalmi adóinak jó részét politikai és katonai kényszer nélkül liberális módszerekkel és spontán módon szedi be. Az Egyesült Államok lakói formailag adnak ellenszolgáltatást a világban vásárolt javakért. Az amerikai gazdaság szereplői a csaknem teljesen szabaddá vált pénzpiacokon szerzik be a külföldi valutákat, amelyekkel aztán fizetnek, amikor bevásárolnak a globális piacon. Ezeket a valutákat dollárra váltják, amely ugyan most már veszített értékéből, de még mindig mágikus erővel bír. A közgazdászok azonban már kimondták, hogy az Egyesült Államok szerepe a világban — más országoktól eltérően — nem a javak termelésén nyugszik, hanem a pénz előállításán.

A pénz még mindig Amerikába vándorol a világ minden tájáról. Vállalatok, bankok, intézményi befektetők magánszemélyek - még mindig dollárt vásárolnak, megőrizve ezzel paritásának egyre gyengülő, de még mindig magas szintjét. Ebben az összefüggésben szemlélve ezek a dollárok nem a fogyasztási javak megvásárlására valók, hanem közvetlen amerikai beruházásokra, vagy amerikai értékpapírok — úgymint államkötvények

vállalati kötvények és részvények megvásárlására. Kimondható, hogy elsősorban a világpénz-kibocsátás monopóliuma biztosítja az amerikai fizetési mérleg egyensúlyát. A tőke évről évre az Egyesült Államok belső piaca felé mozog. Ha ez a folyamat már meg is rendült, de még mindig létezik. Ez teszi lehetővé az amerikaiak számára, hogy a világ fogyasztói legyenek és megvásárolják az értéktermelő országok által felkínált javakat. A külföldön megvásárolt áruk nagy része belső fogyasztásra kerül. Az ilyen javak iránt a kereslet rövid idő alatt megújul. Ezzel szemben az Egyesült Államokban befektetett tőke nagy része közép- vagy hosszú távú befektetés.

Nem felel meg a tényeknek az az állítás, hogy határok nélküli világunkban a külkereskedelmi mérlegek egyensúlyának nincs már jelentősége. Globális méretű bizonytalanságot okoz, hogy Amerikának napi több mint egymilliárd dollár tőkebeáramlásra van szüksége ahhoz, hogy ellensúlyozhassa külkereskedelmi deficitjét.

Ha Amerika valóban rákényszerül arra, hogy lemondjon külkereskedelmi egyensúlya helyreállításáról, akkor azt is ki kell mondania, hogy át kell térni egy globális méretű és birodalmi jellegű pénzügyi rendszerre. Ebben a Global Empire által szavatolt új pénzügyi világrendben már kikényszeríthető a dollár megszabott árfolyama és az egész világra kiterjedő világvaluta státusának megőrzése. Egy ilyen globális birodalmi pénzügyi rendszernek azonban előfeltétele egy korlátlan katonai és államhatalmi erőszakrendszer működése. Más szavakkal az Egyesült Államoknak világméretű erőszak-monopóliumra kellene szert tennie, központi irányítással világállamot kellene létrehoznia.

Egy ilyen világméretű erőszakrendszer kiépítéséhez eddig egyeden szuperhatalom katonai ereje sem volt elégséges. Ezért továbbra is érvényes a külkereskedelmi egyensúly megteremtésének szükségszerűsége. Ha az amerikaiak a jelenlegi mértékben fogyasztanak, és a tőkebeáramlás a dollár nagyarányú meggyengülése nyomán megszűnik, akkor csaknem bizonyos, hogy a dollár összeomlik.

Az 1990-es években tanúi lehettünk annak, hogy a világ alkalmazkodott a kommunista világrendszer összeomlásához és egyben a pénzügyi globalizáció hegemóniájához. Ebben az időszakban az Egyesült Államokba irányuló tőkebeáramlás egy évtized alatt 88 milliárdról 865 milliárd dollárra nőtt A pénzügyi befektetők még mindig Amerikát érezték a legbiztonságosabbnak. A befektető egyrészt fél a veszteségtől, másrészt tart attól is, hogy nem a lehető legnagyobb nyereséggel fekteti be tőkéjét. Egyszerre törekszik a biztonságra és a maximális profitra. Amerika azért vált a befektetők első számú célpontjává, mert az egyeden szuperhatalmat érezték a legbiztonságosabb országnak. A befektetők jól tudták, hogy a gazdasági és pénzügyi globalizáció rendszerének politikai központja az Egyesült Álla-

mok. Az Egyesült Államok a világ pénzuralmi rendszerének a központja. A pénzügyi rendszer vezető országa és egyben az új pénzuralmi gazdasági rendszer — a krematisztika — központi állama. Az Egyesült Államok sok előnyt tudott biztosítani a világszerte csökkenő profitok megőrzéséhez és biztonságos kezeléséhez. Rendelkezett az ehhez szükséges neoliberális ideológiával, a leghatalmasabb hadigépezettel és a legnagyobb tőzsdei kapitalizációval.

A Wall Street tőzsdei mutatói irányítják az egész világ tőzsdéinek a mozgását. Azonban az Egyesült Államokba irányuló hatalmas méretű tőkemozgásnak nem sok köze van a gazdasági hatékonysághoz és a valós termelékenységhez. A tőzsdei kapitalizáció növekedése nincs arányban az amerikai reálgazdaság növekedésével, valójában csak a pénzvagyonos réteg vagyonának inflálódását jelenti. A profitnyerés megnöveli a jövedelmeket, amelyeket a tőzsdén ruháznak be, ahol a megvásárolható értékpapírok a ténylegesen létező és értéket képviselő javak szűkössége miatt nem e javak növekedését, hanem csupán azok nominális értékének növekedését eredményezi.

Ebben a pénzuralmi világrendszerben az amerikai hegemónia sebezhetősége abból ered, hogy a szabályozó, kiegyenlítő mechanizmus fenyegetést jelent az ellenőrzés alatt tartott országok kiváltságosai számára. A világ profitjának jelentős része az amerikai tőzsde felé áramlik. Ugyanakkor az Egyesült Államok ma már a szükségleteihez képest gyengén teljesítő gazdasággal bír. Ezt támasztja alá a fogyasztási javak növekvő és tömeges importja. A tőzsdei tőketömeg névleges értékének növekedése nem jelent valódi gazdasági erősödést A világgazdaság perifériáin keletkezett pénzjövedelem olyan pénzzé alakul át az amerikaiak számára, amely fedezi a világszerte vásárolt javak folyamatos beszerzését. Ez másképp megfogalmazva azt jelenti, hogy az így vagy úgy történő tőkebefektetés felszívódásra van ítélve. Minden egyes amerikai csőd — s ma már egyre több van belőlük — az európai vagy japán bankok számára vagyonuk egy részének az elpárolgását jelenti.

Egyre valószínűbb, hogy eddig még nem tapasztalt méretű tőzsdei pánikra kerül sor, amelynek nyomán a dollár értéke mélypontra süllyed. Ez olyan láncreakciót vált majd ki, amelyben véget ér az Egyesült Államok világbirodalmi pénzügyi és gazdasági státusa. Amerika rendelkezik a világtörténelem eddig ismert legnagyobb katonai gépezetével, de még így sem gyakorolhatja a világ feletti uralmat a gazdaságilag, pénzügyileg megsarcolt világrégiók vezető osztályainak egyetértése nélkül.

Mi a jelenlegi pénzuralmí világrend lényege?

A globális pénzrendszer felépítése pénzügyi piramishoz hasonlít Mindenki, aki ebben a rendszerben pénzzel fizet, ennek a pénzügyi világrendszernek a részese. Azok pedig, akik nem részesei ennek a pénzügyi struktúrának, csak úgy jutnak pénzhez, hogy a reálgazdaságban kell értéket előállítaniuk, és annak ellenértékeként kaphatnak pénzt. Ma a világon a pénzügyi tranzakciók keretében naponta sokszorosan több pénzügyi műveletre kerül sor, mint amennyit a fizikai áruk és értékhordozó szolgáltatások cseréje igényel. A pénzügyi műveletek keretében folyó pénzforgalom teljesen elszakadt attól a reálgazdaságtól, amelynek a folyamatait kellene közvetítenie. Más szavakkal, a tőzsdéken folyó kereskedés az értékpapírokkal, az opciókkal, a derivátumokkal, a swapműveletekkel és más, napjainkban divatos pénzhelyettesítő eszközökkel, olyan mértékű pénzmennyiség felhalmozódásához vezetett — ehhez még hozzá kell számolni a tényleges vagyontárgyakon felhalmozódott adósságot és azok kamatait is — amely létrehozta a pénzügyi világrendszer öntörvényű világát.

Ez a hatalmasra növekedett pénzügyi piramis — pontosabban kifejezve felfúvódott pénzügyi buborék — minden látványossága ellenére annak a bázisnak köszönheti fennmaradását, amely a reálgazdasági szereplők értéktermelő munkája révén létezik. A pénzből és pénzhelyettesítőkből álló pénzügyi buborék szerepe csupán annyi, hogy hitel formájában a termelő gazdaság rendelkezésére bocsátja a működéséhez szükséges közvetítő jelrendszert, a pénzt. Ennek a globális pénzügyi buboréknak a központja az Egyesült Államok. A világ egészéhez képest az Egyesült Államok szerepe itt ahhoz hasonlítható, mint azoké az amerikai városoké, amelyekből ilyen-olyan okból kivonult a termelő gazdaság elsősorban az úgynevezett „smokestack industry" (vagyis az a nehézipar, amelyet a gyárkémény szimbolizált). Szinte az egész Egyesült Államok üresnek nevezhető az ipari termelés szempontjából. Alig állít elő olyan árukat, amelyek külföldön is eladhatók. A mezőgazdaság és a hadiipar kivétel ez alól, de a szövetségi kormányzat mindkettőt hatalmas szubvenciókkal támogatja az adófizetőktől beszedett pénzből.

A központi bankok egyik legfontosabb funkciója, hogy betöltik a **lender of the last resort,** azaz a kölcsönhöz jutás utolsó menedékhelyének a szerepét. A világgazdaság szempontjából viszont az Egyesült Államok a **consumer of last resort,** azaz a megtermelt javak fogyasztásra való felkínálásának az utolsó menedékhelye. A fogyasztás természetesen rendkívül fontos a világszintű munkamegosztás szempontjából. Ha a világ túlnyomó része termel, hogy munkát biztosítson polgárai számára, továbbá pénzhez jusson, hitelei törlesztéséhez - természetesen szükség van olyan országra is, amely fogyaszt, és ezért importál. Ha a dollár szabadesé-

se tovább folyik, akkor ez a világgazdasági munkamegosztás összeomlik Ennek következtében száz és száz milliók veszítik el munkahelyüket, továbbá dollármilliárdjaikat mindazok a kis- és nagy hitelezők, amelyeket ebbe a gazdaságba befektettek.

Nem szorul magyarázatra, hogy termelők és fogyasztók, reálgazdasági és pénzgazdasági szereplők, mind sokat veszíthetnek, ha az összeomlás bekövetkezik. Ha az amerikai pénzgazdaság, mint felfújt ballon kipukkadna, az többek között Kínára is döntő befolyással lenne. Arra kényszerítené a világgazdaság leggyorsabban növekvő óriását, hogy megváltoztassa teljes politikai, gazdasági kurzusát. Ahelyett, hogy átadja megtermelt javait — gyakorlatilag ellenszolgáltatás nélkül — az Egyesült Államoknak, saját lakosságát kellene fogyasztóvá átalakítania. Kína szegény százmillióinak a szükségleteit kellene kielégítenie, és belőlük stabil felvevőpiacot létrehoznia, másrészt közvetlen kelet-ázsiai szomszédai számára kellene termelnie. Áruforgalmát és fogyasztási piacát otthon és közvetlen környezetében kellene megtalálnia.

Ami az Egyesült Államokat illeti: a dollárrendszer összeomlása egy csapásra megszabadítaná Amerikát is óriási adósságától. Ez azt is jelentené, hogy valamennyi külföldi és gazdag amerikai elveszítené dollárban és dolláralapú értékpapírban lévő vagyonát. Minthogy a leggazdagabbak maguk a pénzrendszert irányító befektető bankárok, teljesen érthető, hogy mindent megtesznek, hogy ez az összeomlás ne következzék be. Mert a legnagyobb vesztesek ők lennének. A dollárrendszer összeomlása az emberiséget a történelemben eddig ismeretlen méretű gazdasági válságba sodorhatná. Egy ilyen világméretű gazdasági depresszióban természetesen a szegény országok veszítenének a legtöbbet, és ezeknek a népei szenvednének tőle a legjobban.

Talán még járható a fokozatos átmenet útja. Úgy tűnik, Kelet-Ázsia van abban a helyzetben, hogy a legkönnyebben megtegye ezt a fájdalmas átállást. Ennek az átmenetnek igen magasak a költségei. Amikor az Egyesült Államok 1913-ban hosszú évtizedekig tartó küzdelem után a nemzetközi pénzügyi közösség ellenőrzése alá került, a pénzgazdaságra való átállás ugyancsak nem ment fájdalommentesen. A pénzgazdasági rendszer kialakításának számlájára írható egy harmincéves pusztító háború, amely 1914-től 1945-ig két szakaszban zajlott le (I. és II. világháború), amely időszak közepén hatalmas méretű gazdasági válság sújtotta. Mindez az eddig ismert adatok szerint százmillió ember életébe került, eltekintve azoktól az ugyancsak százmillióktól, akik szükségtelenül pusztultak el a szegénység, az éhínség és a betegségek következtében.

A jelenlegi pénzuralmi világrend, amelynek az Egyesült Államokat uraló nemzetközi pénzkartell a tényleges irányítója (végrehajtást végző front-

szervezetei pedig többek között a Nemzetközi Valutaalap és a Világbank), már eddig is óriási áldozatokat követelt a strukturális alkalmazkodás nevében nemcsak a latin-amerikai országoktól — ott is kiemelkedően Mexikótól, Argentínától és Brazíliától -, de milliós nagyságrendben okozta emberek pusztulását Afrikában, így például Ruanda-Burundiban és Kongóban.

Ha arra keressük a választ, hogy mit tesz az Egyesült Államok az általa kibocsátott és hozzá visszatérő dollármilliárdokkal, akkor a következőket állapíthatjuk meg: Az amerikaiak még mindig pénzügyi és gazdasági lehetőségeik felett fogyasztanak. A lakosság persze ezzel nincs tisztában. A kormány pedig a beérkező milliárdok jelentős részét fegyverkezésre és a Pentagon kiadásaira fordítja. A hadi kiadások nem a katonák fizetésének növelését jelentik, hanem annak a katonai-ipari komplexumnak nyújtanak egyre jövedelmezőbb megrendeléseket, amelynek a hatalmától már Eisenhower elnök is óvta az amerikaiakat 1958-ban.

1994 és 2003 között az amerikai védelmi minisztérium több mint háromezer szerződést kötött 12 hadiipari magáncéggel, több mint háromszázmilliárd dollár értékben. Ebből a háromezerből 2700-at mindössze két céggel kötöttek meg. Az egyik a Kellog-Brown and Root (KBR), amelyik a Cheney alelnök érdekeltségi köréhez tartozó Halliburton leányvállalata. A másik pedig a Boose Allen Hamilton. Ennek a két magántulajdonban lévő hadiipari cégnek legalább annyi alkalmazottja van máris Irakban, mint az amerikai és a brit csapatok együttes létszáma. A Pentagon pénzét azonban elsősorban arra használják, hogy drága fegyverrendszereket vásároljanak az olyan óriás hadibeszállítóktól, mint amilyen például a Halliburton.

A Global Empire első számú hatalmi eszközévé vált Amerika ezt a katonai erőt arra használja, hogy hegemóniája alatt tartsa, s ha kell meg is szállja azokat az országokat, amelyek a pénzt szolgáltatták ehhez a katonai erőhöz. Ez az agresszív magatartás érthető, hiszen az Egyestült Államoknak most már létérdeke, hogy továbbra is hozzájuthasson ezekhez a jövedelmekhez. Az Egyesült Államok biztosítani akarja, hogy továbbra is eltartsák Ráutaltság helyett arról hangzanak el bombasztikus kijelentések, hogy terjeszteni kell a szabadságot, a demokráciát és meg kell menteni a civilizációt azoktól, akik nem akarják a jövőben is eltartani az Egyesült Államokat Kérdéses azonban, hogy mennyire menti meg például a civilizációt a nemzetközi jog olyan nyílt megszegése, mint amilyenre például Irak esetében sor került. Ezt a nemzetközi jogot már csak azért sem szabadna így fékesöpörni, mert az elmúlt évtizedek során hozzájárult a nemzetközi béke fenntartásához, a III. világháború elkerüléséhez és a hidegháború befejezéséhez.

A tökéleden nemzetközi jog helyébe a vadnyugat globális ököljoga lépett Ez azonban nem Amerika akarata, hanem a Global Empire-t irányító

pénzügyi érdekcsoport, azaz a világ vagyonát ellenőrző dúsgazdag pénzembereké. Az ő érdekükben harcolt ki az Egyesült Államok egyoldalú előnyöket nemcsak univerzális világvezetői funkciójában, de kétoldalú kapcsolataiban is. A Világkereskedelmi Szervezet, a WTO, mint a Global Empire érdekérvényesítője, kemény ellenállásba ütközött. A Global Empire univerzális korporációja ezért a kétoldalú kapcsolatokat részesíti ma előnyben. Ily módon sokkal hatékonyabban tud katonai, politikai és gazdasági nyomást gyakorolni úgynevezett partnereire, mintha ezt a nemzetközi intézmények rendszerein keresztül kellene érvényesítenie. Az Egyesült Államok a Global Empire korporációjaként ellenzi, hogy létezzenek olyan országok, amelyek még mindig fenntartják a legfontosabb termelési eszközök és jóléti intézmények köztulajdonát lakosságuk védelmében.
Amióta a Global Empire érdekeit érvényesítő Amerika tényleges katonai ellensúly nélkül maradt, sokkal hatékonyabban és gátlástalanabbul tudja akaratát érvényesíteni. Az amerikai hatalom alapja azonban, ahogyan azt már kifejtettük: a visszaélés a világ bizalmával, hogy levegőből előállított, százszázalékosan fedezetlen dollárral fizethet a világ többi országának azért, hogy őt eltartsák. Ezt a papírpénz csak úgy tarthatja meg továbbra is világpénz státusát, ha egyedül érte lehet beszerezni a világgazdaság első számú energiahordozóját, a kőolajat.

A kőolaj a dollár igazi fedezete

Nemcsak az Egyesült Államoknak van szüksége egyre több fosszilis energiahordozóra, de a világ két legnépesebb országa — India és Kína — is most állt át a széles körű motorizációra. Ha a kőolajtermelő országok egy része úgy döntene, hogy dollár helyett átvált az euróra vagy a jüanra, az sem oldja meg a kérdést, ugyanis az Egyesült Államok már csaknem teljesen rátette a kezét az energiaforrásokra és ellenőrizni tudja: ki vásárolhasson kőolajat és ki nem. Ezért olyan fontos számára, hogy a kőolaj- és földgázcsapokon rajta legyen a keze és katonailag is jelen legyen ott — így például Közép-Ázsiában —, ahol ezek a csapok vannak. Helyzetét természetesen megnehezíti, ha mondjuk Kína áttér az euróra, mint külkereskedelme közvetítő közegére. További nehézséget jelent az, hogy a meggyengült Oroszország még mindig jelentős tényező, mert megmaradt a világ legnagyobb területű államának, továbbá az egyik legnagyobb kőolaj-exportáló a világon. Az orosz kőolajtartalékok pedig nincsenek teljesen amerikai ellenőrzés alatt. A fosszilis energiahordozók nem csúszhatnak ki Amerika ellenőrzése alól, mert akkor ki fog igényt tartani levegőből előállított dollárjaira? S ha fedezetlen pénzéből nem tud többé megélni, akkor miből fogja finanszírozni hatalmas méretűre növekedett katonai kiadásait?

A *Financial Times* 2004. decemberi 10-i számában azt is megírta, hogy az Egyesült Államok Kongresszusa által az iraki újjáépítésre megszavazott 18 milliárd dollárból csupán annak alig 2%-át költötték el. Ugyanakkor az iraki kőolajért befolyt és Irak tulajdonát képező 20 milliárd dollárból már elköltöttek 13 milliárd dollárt. Ezt az iraki kormány akkor fedezte fel, amikor átvéve néhány kormányzati feladatot az amerikai megszálló erőktől, észlelte, hogy 20 milliárd dollárt már elköltöttek, és ebből 11 milliárd dollár az iraki kőolaj eladásából származott Ezt megerősítette az *International Herald Tribune* című lap is. Úgy tűnik, hogy Irakban is érvényesül: ha megoldható, akkor a legyőzött ellenfél fizesse megszállásának a költségeit. Az iraki állam pénzéből az egyszeri legnagyobb kifizetést, 1,4 milliárd dollárt nem más, mint a Cheney alelnök érdekkörébe tartozó Halliburton nevű óriáscég kapta. Több kutató is — így **Andre Gunder Frank** — is arra a megállapításra jutott, hogy a legtöbb iraki és amerikai költségvetésből származó dollár más nagy amerikai korporációkhoz és magánszemélyekhez került — köztük katonákhoz, vagyis olyanokhoz, akik a kassza közelében voltak és vannak. Néhány szelet a tortából jutott a brit korporációknak is. Az adófizető polgárok azonban valószínűleg soha nem fogják megtudni, hogy pontosan kik ezek a cégek és személyek. Még az állami számvevőszék szerepkörét betöltő amerikai Inspector General (Főfelügyelő) is őszintén elmondotta, hogy az iraki állami pénzekkel kapcsolatban nem kíván pénzügyi felülvizsgálatot tartani.

Milyen jövőt jósol Amerikának a Nemzeti HírszerzésiTanács?

Az előzőekben tárgyalt kérdésekből kiderül, hogy az Egyesült Államok hatalma csúcsán van, ugyanakkor már a hanyatlás jelei is mutatkoznak. Az erre vonatkozó információkat az Egyesült Államok Nemzeti Hírszerző Tanácsának, a **National Intelligence Councilnak (NIC)** a jelentése tartalmazza, amely a *Mapping the Global Future* (A globális jövő felmérése) címet viseli, és 2020-ig tartalmaz alaposan átgondolt előrejelzéseket. Ez a 119 oldalas dokumentum a világ legkülönbözőbb országaiban élő és állami alkalmazásban nem álló szakértőkkel való konzultációk nyomán készült

A NIC jelentése kevés sajtónyilvánosságot kapott, noha nincs letitkosítva és elolvasható a CIA honlapján. A jelentés szerint 2020-ban a politikai iszlám még mindig jelentős világpolitikai tényező lesz. Figyelemre méltó, amit a jelentés legfőbb következtetése tartalmaz:

„Kína és India valószínű kiemelkedése és új, elsőrendű, globális világpolitikai szereplővé válása hasonlóan drámai hatást tesz majd a világ geopoli-

tikai helyzetére, mint amilyet a XIX. szazadban az egyesült Németország és a XX. század elején a hatalmassá váló Egyesült Államok gyakorolt az elmúlt két évszázadban."

Ebben az új világban, amely mindössze 15 évre van tőlünk időben, az Egyesült Államok megmarad a nemzetközi rend fontos alakítójának, valószínűleg a világ leghatalmasabb országának, de jelenlegi kiemelkedő hatalmi helyzete már meggyengül. Az újonnan feljövő hatalmak nemcsak Kína és India, de Brazília, Indonézia és talán még más országok is, fel fogják gyorsítani azt a stratégiai folyamatot, amelynek célja az Egyesült Államok kizárása vagy izolálása azért, hogy rákényszerítsék, vagy rávegyék Amerikát az ő szabályaik szerinti politizálásra.
Az Egyesült Államok jelenlegi külpolitikája bátorítja ezt a trendet - állapítja meg a NIC-jelentés:

„Az Egyesült Államok elmerülése a terrorizmus elleni háborúban nagyrészt lényegtelen a többi ázsiai ország biztonsági aggodalmait illetően."

A jelentés készítői ezzel korántsem kívánják lebecsülni a terror elleni háború fontosságát, azt azonban határozottan állítják, hogy Amerika jövőbeni hatalma és befolyása szempontjából az a kulcskérdés: képesek-e az Egyesült Államok politikájának irányítói arra, hogy az ázsiai államok számára vonzó elképzeléseket nyújtsanak a biztonság és a rend szavatolására, olyat, amely nemcsak versenyezni képes, de esetleg túl is szárnyalja, amit Kína tud felajánlani nekik. Ha ezt nem teszik meg, akkor az Egyesült Államok elhatárolódik attól, ami valóban lényeges Amerika számára. Ebben az esetben az ázsiai szövetségesek nagy valószínűséggel csatlakoznak Pekinghez és lehetővé teszik Kína számára, hogy ő alakítsa ki saját regionális biztonságát, amely kirekeszti az Egyesült Államokat. Ezek az új hatalmak keresve azt, hogy kinek a példáját kövessék, az Európai Unió felé fordulhatnak, mellőzve az Egyesült Államokat, mint a globális és regionális hatalomgyakorlás modelljét. A többpólusú világrendre történő átállás nem lesz fájdalommentes — állítja a jelentés —, hozzátéve, hogy különösen a fejlődő világ középosztályait fogja sújtani munkahelyek további megszűnésével és a tőkeberuházások kiáramlásával. Az előrejelzés nem csupán a világ hatalmi egyensúlyának újramegfogalmazását valószínűsíti, de mindazt, ami ezzel jár, a vagyon és jövedelemvesztést, valamint a biztonság gyöngülését e fogalom minden lehetséges értelmében.

Ezek a folyamatban lévő jelenségek máris közismertek. Naponta tapasztalhatják az amerikaiak például azt, hogy kiárusítják jövőjüket Kína és Japán központi bankjainak. Az Egyesült Államok költségvetési deficitje

megközelíti az 500 milliárd dollárt, s ezt Kína és Japán finanszírozza az amerikai államkötvények megvásárlásával. Az amerikai kereskedelmi deficit már túlszárnyalja a 3000 milliárd dollárt, és ennek a külkereskedelmi hiánynak a nagy része a Kínában gyártott áruk vásárlásából halmozódik fel évről évre. Kína Ázsia-szerte kiszorítja az Egyesült Államokat a kereskedelemben, a beruházásban, az oktatásban, a kultúrában és a turizmusban. De nagymértékben terjeszkedik a latin-amerikai piacokon. Kína számára jelenleg Chile az első számú exportpiac, Brazília pedig a második. Számolni kell azzal hogy Ázsia jövendő mérnökei, akik korábban az MIT-re és más amerikai egyetemekre mentek tanulni, a Pekingi Egyetemen folytatják majd tanulmányaikat.

A jelentés áttérve az Európai Unióra megállapítja, hogy az egyre inkább koherens integrációként működik. A dollárnak az euróhoz viszonyított értéke az elmúlt két esztendőben egyharmaddal csökkent. Minthogy kisebb a dollárban lévő deviza hozama, a pénzügyi beruházók, köztük azok is, akik Amerika deficitjét finanszírozzák megkezdték pénztartalékaik diverzifikálását, azaz különböző valutákba való elhelyezését. Kína, Japán, Oroszország és több közel-keleti ország központi bankjai nagyarányban cserélik ki dollártartalékaikat euróra. Bush elnök politikája nemcsak tovább növelte az Egyesült Államok eladósodását, de meggyöngítette a dollár mint világvaluta helyzetét is. Nehéz megmondani, hogy mit tesz az Egyesült Államok ennek a folyamatnak megváltoztatására vagy legalább a feltartóztatására.

A NIC-nek ezt a jelentését még Bush elnök második elnöki beiktatató beszédének elhangzása előtt tették közzé. Tartalma azonban kétségeket támaszt Bush azon fennkölt szavai iránt, amelyek szerint Amerika a világ minden elnyomott népe számára a szabadságot kívánja biztosítani. A NIC jelentése szerint Ázsiában a jelenlegi és a jövőbeni politikai vezetők szkeptikusak a demokráciát illetően, és sokkal inkább érdekli őket az, hogy miként tudnak kifejleszteni olyan kormányzati modellt, amely kellően hatékony. A jelentés úgy véli, hogy ha Bush elnök valóban terjeszteni kívánja a szabadságot és a demokráciát Földünkön, akkor többek között úgy kell bemutatnia az Egyesült Államokat, mint amely a kormányzás és hatalomgyakorlás hatékony modellje. Az teheti modellértékűvé a szabad demokráciákat, ha sikeresek és érdemes őket utánozni. A NIC-jelentés szerzői szerint azonban világszerte egyre kevesebben tekintik példaképnek Amerikát.

Kétségtelen, hogy Bush elnöki bemutatkozó beszédében 27-szer használta a **„freedom"** (szabadság, függetlenség) és 17-szer a **„liberty"** (szabadság, politikai szabadságjogok) szavakat. Ugyanakkor több amerikai lap is felvetette, hogy már az előző Bush-kormányzat is jelentősen korlátozta a polgári szabadságjogokat és **John Adams** elnöksége óta ez a legjelentéke-

nyebb támadás az alkotmányban foglalt és garantált jogok ellen. Miközben állandóan hallatszik a szabadságra való hivatkozás, egyre erősödnek az amerikai demokrácia tekintélyuralmi vonásai. Tapasztalható a vezérkultusz, a militarizáció, a politikai és gazdasági hatalom egybefonódása, az állampolgárok minden eddigi mértéket túllépő ellenőrzése, megfigyelése és a közéleti vitákban való részvétel kriminalizálása.

Bush elnök meggyőződéssel vallja, hogy személyesen Istentől kapott megbízást arra, hogy nagy feladatokat teljesítsen. Végső céljának a zsarnokság felszámolását deklarálta bolygónkon. Szó szerint ezeket mondotta:

„Kitartóan tisztázzuk döntésünket minden uralkodó és minden nemzet előtt Az erkölcsi választást az elnyomás (amely mindig rossz) és a szabadság (amely örökké helyes) között."

Ezt úgy is értelmezhetjük, hogy Bush elnök kész háborút viselni bárki ellen, aki akadályozza világpolitikai stratégiáját.

Amerika hanyatlásának a pénzrendszer az oka

William Greider (számos világhírű könyv szerzője) alapos felkészültséggel elemezte a globális gazdaság problémáit. Beutazta a világot és hatalmas kutatómunkát végzett. Az ő gondolata többek között a pénzrendszer megreformálása és a **demokratikus pénz** megteremtése. Greider úgy gondolja, hogy az Egyesült Államok pénzügyi rendszerét a lakosság kezébe kellene adni, hogy minden amerikai olyan kamatlábbal kaphasson hitelt, amilyent megengedhet magának. A gazdaság jól és igazságosan működtethető valamennyi társadalmi csoport szolgálatában, a társadalmi igazságosság elvei szerint Nincs olyan közgazdasági ok, ami miatt ezt ne lehetne megtenni. Vannak viszont félelmetes erejű politikai okok, amelyek miatt ez mégsem valósulhatott meg a történelemben. Valójában a pénz és a hitelezés szabályozása az amerikai politikai élet központi kérdése.
Az amerikaiak szó szerint tudatlanok a pénzt illetően, mert ilyennek neveli őket az iskolarendszer. A monetáris hatalom birtokosai azt mondják az amerikaiaknak, hogy képzetlenek, és nem értik az összefüggéseket. A pénzügyi összefüggések azonban viszonylag egyszerűek és megérthetőek. A jelenlegi korszakban bizonyos fokig mindenkinek közgazdásznak is kell lennie. Amerikában például senki nem jelentette be, hogy feladják a saját családi házhoz és otthonhoz való jutás gyakorlatát, amely a II. világháború után valósult meg. Ténylegesen azonban megvalósították a finanszírozás szabaddá tételével és a Federal Reserve döntéseivel. A FED hivatalosan is elismerte, hogy az 1980-as és 1990-es években a kamatlábak a legmagasabbak voltak a XX. században, még akkor is, ha az inflációt le-

vonjuk a kamatokból. Ha emelkedik a kamatláb, az megnehezíti az otthonhoz jutást. A háztulajdonosok vagy építkezők többé nem képesek viselni a kamatterheket. Megnehezítették a hitelhez jutást a bankok, amelyeknek nincs készpénzük. Minderről nem folyik közéleti vita, a pénzrendszer irányítói egyszerűen az emberek feje felett hozzák meg a döntéseket.

Azok, akik hisznek a demokráciában, úgy gondolják, hogy ha széles körű társadalmi vita bontakozna ki a pénzügyi rendszerről, akkor ezt a rendszert meg lehetne változtatni. Hogyan nézne ki a demokratikus pénz?

Először is újra kellene szabályozni az egész rendszert. Ez azt jelenti, hogy korlátozni és ellenőrizni szükséges a pénzügyi intézményeket, nemcsak a lakosság pénzét összegyűjtő takarékpénztárakat, de a kereskedelmi bankokat, a beruházóházakat és a nagy pénzügyi alapokat kezelő intézményeket is. Ha vannak ilyen szabályok, azok a pénzügyi intézményekre rákényszerítik a körültekintő, megbízható működést. Így kevésbé szorulnak arra, hogy időről időre közpénzekből konszolidálják őket. Szilárd és megbízható pénzrendszerre van szükség, mert a túlzott dereguláció miatt a rendszer egésze megbízhatatlanná vált. A FED és a Wall Street vezetői természetesen tisztában vannak ezzel.

Másodszor: az ilyen értelmű reform ismét a társadalmi tevékenység egészének szerves részévé tenné a pénzügyeket. Nem tekinthető szabad piacnak az, ahol az egyik oldalon lehetséges a pénzvagyon korlátlan felhalmozódása, a másik oldal hátrányára. Igazi demokráciában a pénzügyi rendszernek az egész nemzet szükségleteit és érdekeit is szolgálnia kell és hagynia kell a társadalom értékeinek érvényesülését is.

Egyáltalán nem túl bonyolult úgy módosítani a pénzügyi rendszert, hogy elegendő tőke álljon rendelkezésre az otthonteremtéshez. Ezt el lehet úgy érni, hogy az első otthonhoz jutók számára alacsonyan határozzák meg a kamatlábat és fokozzák a városokban a kedvezményes bérű lakások építését

Könnyen megoldható az infláció csökkentése is. A pénz kibocsátójának társadalmi ellenőrzésével szabályozni lehet, hogy a forgalomban lévő pénz mennyisége megfeleljen a meglévő áruk, szolgáltatások mértékének és a lakosság létszámának.

Greider, a *Democratic Money: "Past and Future* (Demokratikus pénz: múlt és jövő) nevű tanácskozáson (St. Louisban 1989 decemberében) hangsúlyozta, hogy kiemelten kell foglalkozni a kamat és az uzsora problémájával. A kapitalizmus kialakulásával kiiktatódtak azok az erkölcsi gátak, amelyek akadályozták a kamat szedését, amit a Biblia is tilt A Biblia álláspontjával szemben az vált általános nézetté, hogy a kamatra történő kölcsönzés „alkotó folyamat". Nemzedékek sora már úgy tanulta Amerikában, hogy az uzsora idejétmúlt kifejezés, amelynek nincs valódi közgazdasági tartal-

ma. Az uzsora olyan bűncselekmény, amelynek nincs áldozata. Ha valaki százszázalékos kamatra kölcsönzi ki pénzét — szabad polgárként — azt bárki elfogadhatja vagy elutasíthatja. Ha valaki fizetésképtelenné válik, senkit sem sért vele, csak önmagát.

A valóság ezzel szemben ez, hogy a legtöbb ember kényszerpályára szorul. Így például az 1880-as években az amerikai farmereknek nem volt választásuk, hogy 35, 50 vagy 100%-kos kamatot fizessenek-e a felvett hitelekért. Ha nem fizették a kamatokat, akkor el kellett adniuk gazdaságaikat. Nemcsak az egyes polgárok, de a vállalatok — még a nagy korporációk is — hasonló helyzetbe kerültek. Legtöbbjük számára az a kérdés, hogy fizetik-e a kölcsönök kamatait vagy sem, egyenlő volt azzal, hogy folytatják gazdasági tevékenységüket vagy sem.

A kamatmechanizmus a következőképpen működik: ha a kamatláb szintje a felvett kölcsönök után 5% és a gazdaság évről évre három százalékkal növekszik, akkor két százalék hiány mutatkozik. A nemzetgazdaság egészének évről évre fel kell vennie további kétszázaléknyi hitelt, hogy ezt a hiányt pótolja. Azért, hogy az így felhasznált megtakarítás pótolva legyen, újabb hiteleket kell felvenni a következő évben 5% kamattal, de a reálgazdaság növekedése ebben az évben is csak 3%-nyi lesz. A kamat fizetéséhez tehát minden évben több hitelpénzre van szükség. Ez az egyik oka annak, hogy az amerikaiak vagyonát külföldi beruházóknak kellett eladni.

Az 1980-as években bekövetkezett mezőgazdasági válság jól példázza mindezt. Azok a vállalatok, amelyeket tényleges értékük alatt, igen kedvezményes áron kellett eladni — teljesen el voltak adósodva. Minden hónapban fizetniük kellett a bankoknak. Hogy fizethessenek, csökkenteni kellett költségeiket. Ez ténylegesen azzal járt, hogy be kellett zárni a gyárakat, el kellett adni a berendezéseket, és haza kellett küldeni a dolgozókat Ezt követően újabb kölcsönöket kellett felvenni a bankoktól. Így az adott vállalat egyre kisebbé és egyre kevésbé produktívvá vált, hogy fenntarthassa fizetőképességét Vannak kivételek ez alól az általános jelenség alól: olyan személyek és korporációk, amelyek képesek voltak állni a versenyt. Ez nem változtat azon, hogy ha ez a folyamat sokáig tart, akkor az egész gazdaság megbénul a terhek alatt. Ha ez az eladósodás folytatódik, akkor elkerülhetetlenül számolni kell a pénzügyi válságokkal, csődökkel, regionális és országos gazdasági visszaeséssel. Ebben a pénzügyi szisztémában mindez elkerülhetetlen. **Greider** elmondotta azt is, hogy még azok a közgazdászok is, akik nem osztják nézeteit, elismerik ennek az elemzésnek a logikáját. Greider rámutatott: ha el is tekintünk a judaizmus, a kereszténység és az iszlám uzsorára vonatkozó nézeteitől, mindhárom vallásban közös az, hogy erkölcstelennek tekinti olyan hitelek nyújtását, amelyek garan-

táltan vezetnek a kölcsönvevő gazdasági bukásához. Ma viszont az ilyenfajta hitelezés megengedett. Az amerikai társadalom, de a világ többi társadalma sem élhet együtt tartósan ezzel a hitelezési rendszerrel.
A józan ész azt diktálja, hogy kerüljünk ki ebből a pénzrendszerből. Ilyen érvekkel azonban nem lehet meggyőzni az amerikai törvényhozókat, akiknek a zöme szintén tájékozatlan a pénzügyi kérdésekben. A politikusok pedig foglyai ennek a rendszernek. Talán csak néhány tucat törvényhozó, képviselő és szenátor érti a monetáris politikát Választóik tájékoztatják őket munkahelyeik megszűnéséről, a gyárak elköltözéséről, ezért a képviselő a törvényhozásban szemrehányást tesz a Federal Reserve-nek. A FED vezetői nemcsak értik, de meg is értik mindezt, hiszen ez is része a rendszer működésének. Jól tudják, hogy ha a politikus nem tenne szemrehányást, akkor választói elfordulnának tőle. Amikor a FED később újabb döntéseket hoz, például változtat a kamatlábakon, s így olcsóbbak lesznek a hitelek, akkor megindul a gazdasági fellendülés, és minden elcsendesül, mintha semmi sem történt volna. Mindez eltart a következő gazdasági visszaesésig.

Greider ahhoz hasonlóan fejezte be St. Louis-i fejtegetéseit, ahogy e sorok írója is szokta: Ha majd elegen lesznek azok, akik megértik a pénzrendszer működését, és kellő erővel fogják bírálni az igazság logikájával, akkor talán elképzelhető valamilyen változás. A reform igazi akadálya az, hogy a legerősebb politikai és pénzügyi érdekcsoportok ellen kell fellépni. A szakszervezetek, a bérből is fizetésből élők, általában a szegények, de a nagy korporációk igazgatói, valamint a lakásépítők, a biztosítási alkalmazottak soraiban is egyre többen vannak, akik hasonló nézeteket vallanak. A valódi ellenállás azonban csak e rendszer belső ellentmondásainak kiéleződésétől, és minden ellenérdekű fél összefogásától várható. Az ilyen törekvéseket azonban egy újabban divatba hozott szitokszóval **populizmusnak** bélyegzik.

Populista lázadás a pénzuralmí világrend ellen

Az elmúlt tizenöt évben a Global Empire térhódításával szemben népi ellenállás bontakozott ki: ez az új populizmus. A populizmus már a XIX. század végén is mozgalommá szerveződött azért, hogy megakadályozza a nagy korporációk politikai hatalomátvételét. Amerikában ez a mozgalom végül is nem ért el átütő sikereket. Ezzel szemben a XX század elején Olaszországban és Németországban az erős szakszervezeteknek sikerült jelentős engedményeket kiharcolniuk a munkafeltételek és a bérezés terén. Az I. világháború után ezen országok gazdasága válságos állapotban volt. Ez tovább fokozta a társadalmi nyugatalanságot Az ipar alapját képező nehézipar, valamint a pénzügyi rendszer közel állt az összeomláshoz.

Olaszországban például a bankárok és a mezőgazdasági szövetségek pénzügyi támogatást nyújtottak a korábban szocialista színekben politizáló **Benito Mussolininak,** hogy tagadja meg az államhatalmat. Mussolini pártja — amely jelképéül az államhatalmat szimbolizáló vesszőnyalábot és bárdot használta — betiltott minden ellenzéki sajtóterméket. Ugyancsak megakadályozták a liberális, a katolikus, a demokratikus és a köztársasági pártnak működését, amely pártok a választópolgárok 80%-át képviselték. Felszámolták a szakszervezeteket, törvényen kívül helyezték a sztrájkokat és magántulajdonba adták a mezőgazdasági termelőszövetkezeteket.

Németországban az **Adolf Hitler** vezette **nemzetiszocialista párt** került hatalomra, amely kötelező béreket írt elő és államilag támogatta az ipart. Mindkét államban hatalmas arányban növekedett a korporációk profitja. Minthogy az olasz fasiszta és a német nemzetiszocialista államhatalom igen barátságosnak mutatkozott a finánctőkével és a korporációs tőkével szemben, ezért ezek a politikai rendszerek az amerikai **big business** számos nagy hatalmú személyisége számára (például Henry Ford és William Randolph Hearst) vonzóak voltak. Mindkét tekintélyuralmi rendszer központilag irányított propagandagépezetre támaszkodott, amely kisajátította magának a baloldali ideológia és politika nyelvezetét, ugyanakkor ezek a rendszerek keményen üldözték a szocialistákat, és nagymértékben korlátozták a munkavállalók jogait A két tekintélyuralmi rend abban is megegyezett, hogy nagyon is racionális módon használta az olyan ősi eredetű szimbólumokat, amelyek bűnbakká tettek kisebbségeket. A nemzeti múlt glorifikálásával és a vezérkultusz gyakorlásával a hódító háború hívei voltak. Társadalmi vonatkozásban pedig azt a konzervatív nézetet hirdették, hogy a házastársi és az anyai hivatás az egyeden megfelelő női szerep.

A fasizmus gazdasági programjának leglényegesebb részét a nagytőke és a tekintélyuralmi kormányzat szoros szövetsége alkotta. **Bertram Gross,** a Nyugat-Virginában lévő **Marshall Egyetem** tanára szerint azonban demokratikusnak tekintett társadalomban is lehetséges a fasiszta és nemzetiszocialista gazdasági stratégia megvalósítása. 1980-ban megjelent *Friendly Fascism* — Barátságos fasizmus című munkájában abból indult ki, hogy a nagyvállalatok belső hierarchiájukat tekintve mind szigorú alá- és fölérendeltségben működő autoriter struktúrák. Ezek a belsőleg tekintélyuralmi módon felépült szervezetek azonban egyre nagyobb mértékben uralják a politikai, a tömegtájékoztatási és a gazdasági szférát. A nagy korporációk valójában már az egész társadalmat képesek alárendelni egyeden hatalmas magánérdekcsoport érdekeinek anélkül, hogy e cél érdekében rohamcsapatokat vagy koncentrációs táborokat vennének igénybe. Nincs szükség megtervezett összeesküvésre, mivel a koordináció végbe megy az-

által, hogy valamennyi korporáció a saját önös profitérdekeit érvényesítve tevékenykedik. Ha a lakosság nyugtalanságot mutat, akkor fel lehet bérelni politikusokat, hogy faji sérelmekre vagy a nemzeti dicsőség emlékeire hivatkozva megosszák az ellenzéki csoportokat és az állam iránti fokozott lojalitásra ösztönözzék a lakosságot.

A **klasszikus olasz fasizmus** (és a német nemzetiszocializmus, spanyol fallangizmus, a portugál salazarizmus, az argentin peronizmus), valamint a napjainkban terjeszkedő **barátságos fasizmus** összehasonlítása **Bertram Gross** professzor könyve alapján több tanulsággal is szolgál.

1. *Milyen hatalmi struktúrája van a klasszikus fasizmusnak?* Szoros együttműködés van a kormányzat és a nagytőke, más szóval az üzleti oligarchia között egy karizmatikus diktátor vagy más kiemelkedő személyiség irányításával Jellemző rá az expanzionizmus, az egyes társadalmi csoportok bűnbakká nyilvánítása és a nemzeti ideológia.

S hogyan néz ki a hatalmi struktúra a „barátságos fasizmusban"? Itt az integrált „Big Business" és a túlcentralizált központi kormányzat alkot jól szervezett hatalmi struktúrát, amelyet technokrata ideológiával és a lakosság manipulálásának korszerűbb technikáival kombinál a klasszikus fasizmus hatalmi struktúrájához képest.

2. *Hogyan történik az ellenzék meggyöngítése a klasszikus fasizmusban?* Felszámolják vagy a minimálisra csökkentik a többpártrendszert, s már csak igen csökkentett, korcs formában működnek a demokratikus intézmények és folyamatok, korlátozottan érvényesülnek az emberi jogok

Hogyan történik mindez a „barátságos fasizmusban"? Kifinomult technikákkal, elsősorban pénzügyi eszközökkel manipulálják a demokratikus folyamatokat, a pártgépezeteket és az emberi jogok érvényesülését

3. *Hogyan számolja fel az ellenzéket a klasszikus fasizmus?* Kemény szankciókat léptet életbe. Ezeket széles körű és költséges terrorral érvényesíti. Mindezt kiegészíti kiválasztott bűnbakok ellen folytatott közveden akciókkal.

Hogyan valósul meg mindez a „barátságos fasizmusban"? Közveden terrort alkalmaznak alacsony szintű erőszakkal és professzionalista módszerekkel. Az elnyomást közvetett terror útján, lehetőleg nem feltűnő módszerekkel hajtják végre — etnikai konfliktusokon keresztül, számos bűnbakot használva és háttérből megszervezett zavargásokkal.

4. *Milyen meggyőzési módszereket alkalmaz a klasszikus fasizmus?* Véget nem érő propaganda-agymosást, amelyet kémek és informátorok egészítenek ki - célja az elit hatalmának megszilárdítása és a tömegek mozgósítása.

Hogyan teszi ezt a barátságos fasizmusban"? Rejtett, informális offenzívát folytat a lakosság ellen, amelyet csúcstechnológiájú megfigyeléssel, tudat-

befolyásolással, agymosással egészítenek ki. Ennek célja az irányító rétegek tudatának ellenőrzése és a tömegek társadalmi aktivitásának megbénítása.

5. *Hogyan jutalmazza a klasszikus fasizmus a barátait?* Széles körű juttatásokat biztosít a számukra, jobb állásokat, olcsóbb árakat, belföldi kedvezményeket külföldi javakkal kiegészítve. Továbbá a társadalmi ranglétrán való előrehaladást a rendszer leghűségesebb kiszolgálói számára.

Hogyan történik mindez a „barátságos fasizmusban"? Gondosan adagolják a pénzt és a hatalmat az irányító csoportok számára, szakmai előrehaladást biztosítva a konformistáknak, nagyobb fogyasztást és társadalmi szolgáltatásokat mindazoknak, akik jó és engedelmes magatartást tanúsítanak.

6. *Figyelemelterelés és szórakoztatás a klasszikus fasizmusban:* A feszültségek és szorongások levezetése látványos rendezvényeken való részvétel útján, tömegmegmozdulások szervezése és valódi vérontás is.

Hogyan történik mindez a „barátságos fasizmusban"? Feszültség-levezetés a szexuális élet és a kábítószer-fogyasztás legváltozatosabb módszereivel, vallási kultuszok terjesztésével. Mindez kiegészül az alkoholizmus, a szerencsejáték, az erőszakos sportok, valamint az erőszakosságot ábrázoló műalkotások mesterségesen felfokozott kultiválásával.

7. *Hogyan tartja fenn magát a klasszikus fasizmus?* Belsőleg a folyamatos és gyakran viharos terjeszkedésre támaszkodik, adott esetben az önpusztító expanziót is igénybe véve.

Hogy néz ki mindez a „barátságos fasizmusban"? Belső életképességét a gondosan megtervezett terjeszkedésre alapozza, rendszert erősítő reformokat vezet be, alkalmazza a többszintű kooptáció módszereit, és tudatosan létrehozza a tömegméretű közönyt és apátiát.

Bertram Gross professzor összehasonlító elemzéséhez hozzáfűzhetjük, hogy a társadalmat felfoghatjuk sokténye zős automatikus rendszerként, amelyben és amely körül elég létrehozni a megfelelő feltételeket, hogy aztán az időben beindított aktivizáló tényezőkkel el lehessen érni a kívánt változások „önmaguktól" való bekövetkezését. Ez hasonlít a multikomponens kémiai reakcióhoz, ahol a megfelelően elhelyezett és kondicionált tényezők — jól időzített provokáló (kiváltó) hatásra — a kívánt eredményhez vezető vegyi folyamatot indítják be, pontosan elvezetve az eltervezett célhoz.

Az **ifjabb Robert F. Kennedy**, a meggyilkolt egykori igazságügyminiszter fia, aki testvére, John Fitzerald Kennedy elnök idején töltötte be ezt a kormányzati tisztséget, 2004-ben könyvet jelentetett meg *Crimes Against Nature: How George W. Bush And His Corporate Pals Are Plundering The Country And Hijacking Our Democracy* — Bűncselekmények a természet

ellen: Miként fosztja ki az országot és rabolja el demokráciánkat George W. Bush és korporációs cimborái (Haper-Collins, 2004) címmel.

Az ifjabb Kennedy nem kevesebbet állít, mint hogy az amerikaiak most már egy fasiszta országban élnek és az ifjabb Bush elnök által irányított Fehér Ház megtanulta a legfontosabb dolgokat a német nemzetiszocialistáktól. Ezt írja könyvében:

„Míg a kommunizmus az üzlet állami ellenőrzése, a fasizmus az üzlet kontrollja a kormányzat felett. Az amerikai kulturális örökség szótára úgy határozza meg a fasizmust, mint olyan kormányzati rendszert, amelyben a szélsőjobb diktatúrája az egybeolvadt állami és üzleti vezetésen és a harcias nacionalizmuson keresztül érvényesül."

Kennedy idézi **Herman Göringet** is, aki a nürnbergi per során elmondotta:

„Mindig egyszerű rávenni az embereket, akár demokráciáról, akár diktatúráról, parlamenti rendszerről vagy kommunista diktatúráról van szó. Mindig el lehet érni, hogy teljesítsék a vezetők kéréseit. Mindez egyszerű. Csupán azt kell mondani nekik, hogy támadás érte őket és becsmérelni kell a béke híveit, hogy hiányzik belőlük a hazaszeretet, és veszélynek teszik ki az országot. Ez a módszer hasonlóan működik bármely országban."

Az olasz fasizmus vezérét, Benito Mussolinit is idézi, aki szerint a fasizmust helyesebb korporatizmusnak nevezni, mivel egyesíti az állami és a korporációs hatalmat Az ifjabb Kennedy szerint az amerikai demokráciát leginkább a korporációs hatalom veszélyezteti.

„Divatos a Fehér Házban a túl erős kormány, a Big Government fenyegetéséről beszélni. Nemzeti történelmünk kezdete óta a legelőrelátóbb politikusaink figyelmeztették az amerikai népet a korporációs hatalom által uralt kormányzat veszélyére. Ez a figyelmeztetés hiányzik a közéleti vitákból. Oly sok korporációs pénz áramlik a politikába, hogy maga a demokrata párt sem tudott ennek ellenállni. Elfojtják a túltengő korporációs hatalomnak az amerikai demokráciára tett romboló hatásáról folyó vitákat."

A klasszikus és a barátságos fasizmus jellegzetességeinek összehasonlítása után vegyük közelebbről szemügyre, hogyan működik napjaink **barátságos fasizmusa** a két világháború közötti félelmetes európai változataival

szemben. A világgazdaság centrumországaiban a korporációk már leszorították a béreket és egyre kevesebb adót fizetnek A középosztály ezáltal fokozatosan elveszíti vagyonát, és rohamosan szegényedik. Ez társadalmi nyugtalanságot vált ki. Amikor a korporációk adóját csökkentik, akkor azok a politikusok, akiknek a megválasztását ezek a korporációk finanszírozták, azzal érvelnek, hogy korlátozni kell az állam által nyújtott szolgáltatásokat, mert csak így lehet egyensúlyba hozni a költségvetést. Egyidejűleg ugyanezek a politikusok viszont fennen hirdetik, hogy szükség van az állam elnyomó funkcióinak erősítésére. Több börtönt kell építeni, keményebb jogszabályokat alkotni, fokozni a katonai kiadásokat A politikusok az ily módon nyomás alá helyezett és elszegényedő középosztály elégedetlenségét elterelik a korporációk szervezett és felelőtlen hatalmáról az állam irányába, a közhatalmat téve felelőssé romló helyzetükért.

A szervezett magánhatalom uralma alá került állam most már kevésbé segítőkész, és sokkal elnyomóbban lép fel az olyan társadalmi csoportokkal szemben, amelyeket könnyű bűnbaknak megtenni a társadalmi bajokért. Hyen bűnbakok a jogszabályokat kijátszók, az adózás alól kibúvók, a kisebbségek, a fiatalok, a nők, a homoszexuálisok, a bevándorlók stb. Gondoskodnak arról is, hogy az elektronikus és nyomtatott tömegtájékoztatásban folyó viták felületesek legyenek, és a parlamenti választások is amolyan sportverseny jellegét öltsék. A korporációpárti újságírókat, szerkesztőket támogatják, a változások vesztesei és a hátrányos helyzetűek érdekeit képviselő kommentátorokat pedig marginaüzálják vagy kiszorítják a tömegtájékoztatásból. Azok a polgárok, akik úgy érzik, hogy becsapta őket ez a rendszer, rendszerint az úgynevezett jobboldalhoz fordulnak támogatásért. Olyan politikusokat választanak meg, akik viszont tovább szubvencionálják a korporációkat, tovább zsugorítják az állami szolgáltatásokat, miközben fokozzák az államhatalom elnyomó jellegét. Arról is gondoskodnak, hogy mindig olyan kérdéseket dobjanak be a köztudatba, amelyek elterelik a figyelmet a gazdasági és pénzügyi gyökerekkel rendelkező lényeges kérdésekről. A kör így be is zárul, hiszen a folyamat öngerjesztő módon megy tovább.

Ennek a korporációs magánhatalomnak lényeges tulajdonsága az is, hogy igyekszik körülbástyázni megszerzett pozícióit, mozgásterületét, cselekvési szabadságát pedig folyamatosan bővíti. A szervezett magánhatalom igyekszik legitimnek feltüntetni állandó növekedését. Arra törekszik, hogy lehetőleg minél észrevétlenebbül maradjon a háttérben, és így ne váljék a tömegtiltakozás célpontjává. Ha viszont mégis sor kerül ilyen társadalmi ellenállásra, akkor a legkülönfélébb technikákkal próbálja a figyelmet elterelni önmagáról.

Az az **új populizmus,** amely a korporációk szervezett magánhatalmának ellenhatásként jött létre mint politikai törekvés és ideológiai áramlat, érti ezeket a folyamatokat, és tisztában van azokkal a történelmi körülményekkel is, amelyek létrehozták. Ezért ez az új populizmus határozottan törekszik arra, hogy egyetlen létező politikai párt se váljék uralkodóvá felette. El akarja kerülni a faji megosztottságból osztályellentétekből, a nemek különbözőségéből származó ellentmondásokat, s ellenáll minden olyan kampánynak, amely valamelyik vagyonától és önrendelkezésétől megfosztott társadalmi csoportot bűnbaknak akarja használni. Elhárítja magáról az olyan jelzőket, mint szocialista, anarchista, fasiszta, nacionalista azért, hogy ne vonja magára a közvélemény ellenszenvét. Ugyanis ezek a megbélyegző jelzőkké átalakult minősítések a korporációs propaganda révén már igen hátrányosak. Az új populizmus arra is törekszik, hogy a közéleti vitákat a korporációs magánhatalom leggyengébb láncszemére összpontosítsa: ez pedig nem más, mint a szervezett magánhatalom alkotmányos alapja, legitimitása. Az új populizmusnak arra is törekednie kelL hogy transznacionális legyen, és ne szűkítse le mozgásterét egyeden országra, mert ez lehetővé tenné, hogy ebből az országból egyes világcégek egyszerűen kivonuljanak, s egy másik országba áttelepülve kivonják magukat a társadalmi nyomás alól.

Robert C Byrd szenátor Hitlerfelhatalmazási törvényéről

A berlini törvényhozás épülete, a Reichstag felgyújtása 1933. február 28-án (amelyet a nemzetiszocialista vezetés hagyott jóvá) alkalmat nyújtott Hitlernek arra, hogy módosítsa a német alkotmányt Az 1933. március 5-én tartott parlamenti választásokon a nemzetiszocialisták nem kerültek többségbe, ezért Hitler megfélemlítéssel és fenyegetéssel rávette a Reichstag képviselőinek többségét, hogy fogadják el az úgynevezett Ermachtigungsgesetzet, vagyis a felhatalmazási törvényt. Ez Adolf Hitlert diktátori hatalommal ruházta fel, aki ezután Németország vitathatatlan egyszemélyi vezetőjévé, Führerévé, vezérévé vált

Robert C. Byrd szenátor, aki 1958 óta képviseli Nyugat-Virginiát az Egyesült Államok szenátusában, 2005. március l-jén nagy hatású beszédet mondott a szenátorokat megillető azon jog védelmében, hogy a legfontosabb politikai döntések előtt, ha szükséges, akár döntéshalogató, időhúzó beszédekkel — „filibusterrel" (obstruálással) — is felhívhassák a figyelmet egy-egy kérdés fontosságára. Byrd többek között a következőket mondotta:

„Történelmünkben sokszor fegyvert kellett fognunk, hogy megvédelmezzük a kisebbséget más országok zsarnoki többségével szemben. Mi eltérően a náci Németországtól vagy Mussolini Olaszországától soha nem szűntünk meg a jogok nemzete lenni. De nézzük csak meg, hogy erre törekvő emberek és egy többség miként tudja manipulálni a jogot kegyetlen és igazságtalan célok érdekében. Allen Bullock történész megállapítja, hogy Hitler diktatúrája egyeden jogszabálytól, az úgynevezett felhatalmazási törvénytől kapta alkotmányos alapját. Hitlernek 2/3-os többségre volt szüksége, hogy elfogadtassa ezt a törvényt, és ezért ígéretekkel rávette az ellenzéket a Reichstagban, hogy támogassa. Bullock szerint Hitler kész volt mindent megígérni, hogy keresztülmenjen ez a törvény — mégpedig azért, hogy megőrizze a törvényesség látszatát."

Byrd ezután kifejti, hogy Hitler felismerte, a forradalmi változásokat hatékonyan, modern feltételek között nem az állam ellenére, hanem az államhatalom támogatásával kell keresztülvinnie. Ezért azt a sorrendet követte, hogy először megszerezte a hatalmat és aztán fogott hozzá a forradalmi változtatásokhoz. Hitler soha nem mondott le a törvényesség látszatáról. Tisztában volt annak a lélektani hatásával, ha a jogot a maga oldalán tudhatja. Ezért inkább magát a jogot cserélte ki és tette legálissá az illegálist.

Byrd szenátor szerint azok, akik el akarják törölni a szenátoroknak azt a jogát, hogy meghatározatlan hosszúságú beszédekben fejthessék ki nézeteiket, és ezáltal nyomást gyakorolhassanak a többi szenátorra is egy-egy döntés meghozatala előtt, megvonják a kisebbségtől azt az eszközt, amelylyel kompromisszumokra kényszerítheti a többséget. Ez azt jelenti, hogy az elnök korlátlan hatalomhoz jut, és szinte egyedül uralkodhat Az Egyesült Államok elnöke úgynevezett elnöki rendeletekkel kormányozhat abban az esetben, ha a törvényhozás mindkét házában — a képviselőházban és a szenátusban is — többsége van. Ilyen körülmények között a kisebbség félresöpörhető, az eltérő nézetek elfojthatók és a szólásszabadság meggyöngül. Byrd szenátor tehát lényegében azzal vádolta meg George W. Bush elnököt, hogy Hitlerhez hasonló diktátori helyzetet akar magának teremteni.

Byrd szenátort beszéde elmondása után kemény támadások érték, de az amerikai sajtóban többen is osztották nézeteit. Kiemelték, hogy George W. Bush nem szervez ugyan náci típusú tömeggyűléseket, de nem tűri azokat a csoportokat a közéletben, amelyek zavaró kérdéseket tehetnek fel neki. **Karl Rove,** aki az elnök egyik vezető politikai tanácsadója, tudatosan használja a tömegtájékoztatási intézményeket az amerikaiak megtévesztésére, ahogy Göbbels is tette a németekkel Hitler beszédeinek írásakor.

Harvey Wasserman a Columbus Free Press hasábjain (2005. március 7.) kifejtette, hogy Hitlerhez hasonlóan már Bush is úgy viselkedik, és úgy beszél, mint aki Isten nevében szólal meg. Már kétszer is kifejtette nagy nyilvánosság előtt tartott beszédeiben, hogy „nem ellenzi a diktatúrát, amíg ő a diktátor". Ha figyelemmel vagyunk arra a kellően dokumentált körülményre, hogy a Bush családot annak idején pénzügyi és politikai szálak fűzték a nemzetiszocialista rendszerhez, továbbá szoros üzleti kapcsolatban állt az Oszama bin Laden családdal is, akkor különös értelmet nyernek Bush elnök diktatúrára vonatkozó kijelentései. Wasserman még ezeket jegyzi meg

„Az amerikai demokrácia minden szempontból vékony szálon függ, amelyet Bush és Rove el akar vágni. Robert Byrd szenátor konzervatív és egyedülállóan képzett ember. Ha ő Busht Hitlerhez hasonlítja, akkor azt nagyon szomorúan, ugyanakkor tudományos felkészültséggel teszi, ezért oda kell figyelni rá."

Azért tértünk ki részletesen Robert C. Byrd beszédére, mert jelezni kívántuk, hogy nemcsak az amerikai rendszer kívülálló bírálói észlelik a dekadens jelenségeket, a demokrácia elfajulását, hanem olyan tapasztalt és felkészült amerikai politikusok is, mint az immáron csaknem öt évtizede az amerikai közélet főáramlatában élő virginiai szenátor.

Milyen a globalista magánhatalom dinamikája?

A XIX. század végén és a XX században vált a korlátolt felelősségű társaság, mint névtelenségbe burkolódzó jogi személy a világ leghatalmasabb intézményévé mind politikailag, mind gazdaságilag. De a kultúrát is fokozatosan a hegemóniája alá vonta. A korporációk egyrészt más korporációkkal való szövetségben halmozzák fel vagyonukat és gyakorolják hatalmukat, másrészt azzal, hogy pénzügyi és gazdasági túlhatalmukat a korrupció legváltozatosabb és sokszorosan rejtett formáival konvertálják át politikai döntésekké, amennyiben befolyásuk alá vonják a helyi, az országos és a nemzetközi szintű állami intézményeket.

A Világkereskedelmi Szervezet, a WTO (World Trade Organization) hatásköre és illetékessége nyíltan is a nemzeti törvények és jogszabályok felett áll. Ez a körülmény felhívta a világközvélemény figyelmét arra, hogy a politikai és gazdasági hatalom földgolyónkon egyre kevesebb ember kezében összpontosul. Az olyan multinacionális pénzügyi intézmények, mint a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap, amelyeket a leggazdagabb országokban működő korporációk ellenőriznek, privatizálták a világ vagyonát és újrastrukturálták az úgynevezett periferikus országok társadalompoliti-

káját. Egyre több olyan, a közegészségüggyel és a szociális biztonsággal megbízott kormányzati intézmény van, amelyeknek irányítóit azok a korporációk fizetik, amelyeket ezeknek az irányítóknak felügyelniük és szabályozniuk kellene. A korporációs lobbicsoportok írják a jogszabálytervezeteket és keresik meg — jól megfizetve - a politikai tisztségek betöltőit. A korporációk által finanszírozott „think-tank"-ek (gondolati műhelyek) alkalmazottai és a lojális oktatók számíthatnak a tekintélyes egyetemek állásaira, ahol feladatuk a korporációs célok támogatása és beillesztése a tananyagba. A korporációk által létrehozott alapítványok gyakorolják a manipulációs célzatú jótékonykodást, és ők támogatják a környezetvédelmi csoportokat is. A beruházó bankárok több pénz felett rendelkeznek, mint a Világbank. Az elmúlt negyven év tanúsítja, hogy a teljesen szabályozatlan spekuláció az egyes országok valutáival már több ízben is súlyos gazdasági válságot okozott Latin-Amerikában és Ázsiában. A legitim kormányzatok ténylegesen a multinacionális korporációk kiszolgálóivá váltak. A jelenlegi világrend izmát és agyát négyszáz - a pénzvagyon felett rendelkezők tulajdonában lévő — világcég alkotja.

A szervezett magánhatalommá integrálódott korporációk meghatározó befolyást gyakorolnak a kormányzati tisztségviselőkre, az egyes regionális közösségekre. Igazi hatalmukat azon lehet lemérni, hogyan tudják érvényesíteni politikai stratégiájukat, alárendelni maguknak az egyes országok kormányzatait, valamint a nemzetközi jog rendelkezéseit. Az úgynevezett **üzleti kerekasztalok** (Business Roundtable), és a különböző kereskedelmi kamarák közismert korporációs társulások. Más szervezetek — úgymint a **Világkereskedelmi Szervezet,** az **Európai Nagyiparosok Kerekasztala** - viszonylag új intézmények, de vitathatatlanul a korporációs magánhatalom és a globalizáció központi döntéshozó intézményei. De a szervezett magánhatalom hegemóniája alá tartozik a NATO és az ENSZ is, mert mindkét nemzetközi szervezet hatékonyan támogatja a korporációs magánhatalom világbirodalom-építési stratégiáját.

A szervezett magánhatalom kutatói keresik ennek a hatalomnak a mechanizmusát, de ezt nem könnyű megtalálni, mert ez a globálisan megszerveződött magánhatalom sokkal bonyolultabb, mint egy gépezet. Ez a hatalom, vagyis az, hogy ki hozza a döntéseket, és ki ellenőrzi az erőforrásokat, a népek közti viszonyok dinamikájában található meg. Úgy érhetjük tetten a nemzetközileg megszerveződött magánhatalmat, ha megválaszoljuk a következőket: Ki kit tud kényszeríteni, és ki az, aki engedelmeskedni köteles? Ki hozza a politikai és gazdasági döntéseket? Hogyan áramlanak az erőforrások az egyének, a csoportok és a korporációk között? **Amikor egy társadalom gazdasági, politikai és társadalmi struktúrái intézményesülnek, akkor a hatalom az egyes emberektől az intézmé-**

nyekre tevődik át. Ellentétes irányú folyamat azonban nincs. Így a koncentrálódott hatalom már nem osztódik szét újra azok között, akiktől eredetileg származott.

A hatalomnak a korporációkhoz való áramlását jogi eszközök is elősegítik. Hyen eszköz a túlságosan sok előjoggal felruházott **jogi személy** — egy mesterséges jogi konstrukció — amely ma már csaknem annyi jogot biztosít egy jogi absztrakciónak, mint a természetes személynek. Ugyanezek a jogi mechanizmusok korlátozzák felelősségét és felelősségre vonhatóságát, lehetővé téve, hogy büntetlenül szennyezze a környezetet, finanszírozza a politikai és választási kampányokat. Ugyancsak a korporáció magánhatalmát növelik az olyan szabályozó ügynökségek, mint az állami exporthiteleket biztosító szervezetek, a rendészeti erők és a hadseregek. Mindezek a mechanizmusok és a struktúrák szorosan koordinált hatalmi szervezetté integrálódnak. Így például az Egyesült Államok nyolcszáz nagy korporációjának a 90%-a szorosan kapcsolódik egymáshoz egy ilyen hálózat révén. Ebben fontos szerepet játszik az áttekinthetetlen keresztbetulajdonlás is.

Az Egyesült Államokban működő **Business Roundtable** (Üzleti Kerekasztal) szorosan egybefonódik a **Business Councillal** (Üzleti Tanáccsal), a **Committee for Economic Developmenttel** (a Gazdasági Fejlesztés Bizottságával), a **Brookings Institute-tal** (a Brookings Intézettel), az **American Enterprise Institute-tal** (az Amerikai Vállalkozási Intézettel). Ki kell emelni kapcsolatát a New York-i **Council on Foreign Relationnel** (Külkapcsolatok Tanácsával), amely a globális birodalomépítés egyik legfontosabb koordináló intézménye, valamint a **Trilaterális Bizottsággal, a Hoover Intézettel, az Egyesült Államok Kereskedelmi Kamarájával,** valamint a **Heritage Foundationnel** (Nemzeti Örökség Alapítvánnyal) is. A korporációs hatalom fontos eleme a felsorolt intézmények közötti kapcsolat, de nagyságát nem lehet pontosan felmérni és meghatározni. A kapcsolati háló erejére abból következtethetünk, hogy milyen befolyást gyakorol a korporációk globális tevékenységére.

A korporációk és az általuk alapított alapítványok finanszírozzák azokat a gondolati műhelyeket, amelyek kidolgozzák a korporációk érdekeit szolgáló nagy ívű politikai stratégiákat. Ugyanezen korporációk jogászai viszont elkészítik azokat a jogszabálytervezeteket, amelyek ezeket a stratégiákat az adott ország törvényei közé emelik. A korporációk által finanszírozott politikai akciók és a választási kampányok pénzügyi támogatása lehetővé teszi azoknak a politikusoknak a megválasztását, akik aztán elfogadják ezeket a jogszabálytervezeteket. A legálissá tett lobbizók pedig arról gondoskodnak, hogy a politikusok nehogy meggondolják magukat. A korporációk irányítóit rendszeresen kinevezik azoknak az állami intézmé-

nyeknek az élére, amelyek végrehajtják ezeket a jogszabályokat, illetve érvénytelenítik azokat, amelyek nem szolgálják a korporációk érdekeit A létrehozott országos és nemzetközi fejlesztési szervezetek olyan kereskedelmi rendszert alakítanak ki és támogatnak, amelyet egyértelműen a legnagyobb világkorporációk uralnak. Ezek az intézmények közpénzeket használnak fel a korporációk szubvencionálására.

A korporációs rendszer működésének alapvető szabályai

Ezeknek a szabályoknak az a célja, hogy kialakítsák és fenntartsák a korporációk hegemóniáját a világgazdaságban. Ez a korporációs hatalom függ azonban jogi, gazdasági és politikai intézményektől és folyamatoktól.

1. Az első szabály **a profit magánosítása.** Annyi támogatást kell szerezni a termelőmunkából, a költségvetésből és a környezettől, amennyi csak lehetséges. A termelési költség alatt kell hozzájutni a köztulajdonban lévő területekről a nyersanyagokhoz. Gondoskodni kell arról, hogy a helyi közösségek és a kormányok viseljék az infrastruktúra kiépítésének és fenntartásának költségeit. Folyamatosan lobbizni kell az adókedvezményekért. Magántulajdonba kell venni a köztulajdonú erőforrásokat és állami szolgáltatórendszereket. Minél kevésbé látható egy ilyen köztámogatás, annál jobb. Ugyanakkor folyamatosan hangoztatni kell a tömegtájékoztatásban, hogy milyen hatalmas előnyei vannak a magántulajdonnak, a magánvállalkozásnak és mennyire boldoggá tesz a profit

2. **A költségeket át kell hárítani.** Ezért a munkavállalókat alul kell fizetni, még akkor is, ha ez azt jelenti, hogy például a tengerentúli országokban gyermekeket kell dolgoztatni, gyakran naponta 12 órán át. A hulladékanyag újrafeldolgozásával nem kell törődni. Akkor sem kell eltávolítani, ha mérgező. Ha mégis felelősségre vonnak érte, akkor a biztosítótársaságokat kell rászorítani arra, hogy fedezzék ennek a költségeit. Minimálisra kell csökkenteni a jogi felelősségvállalást és ilyen esetben az absztrakt jogi személynek ugyanolyan alkotmányos jogokat kell követelni, mint amilyen csak egy természetes személyt illethet meg.

3. **Ellenőrzés alá kell vonni a tájékoztatási rendszert.** Ezért, ha lehet, meg kell szerezni minden tömegtájékoztatási intézményt. Egybe kell olvasztani a rádiók és televíziók programjait. Fel kell vásárolni a független kiadókat és könyvforgalmazókat, és elő kell írni nekik, hogy mit publikálhatnak és mit árusíthatnak. Gondoskodni kell arról, hogy a tankönyveket a korporációk szempontjai szerint írják, és az ilyen tankönyveket lehessen csak szétosztani a közoktatási rendszerhez tartozó iskolákban. Úgy kell megfizetni a tanárokat és professzorokat, valamint társadalmi aktivistákat, hogy ösztönösen cenzúrázzák magukat megélhetésük biztosítása érdekében. Korlátozni kell a sajtó- és szólásszabadságot. Így például az úgyneve-

zett bevásárlóközpontokban ne lehessen azon a címen politikai gyűléseket tartani, hogy az magántulajdon. Meg kell tiltani az alkalmazottaknak, hogy a munkahelyeken társadalmi-közéleti fontosságú kérdéseket vitassanak meg. Lehetőleg minden téren fokozni kell a titkosítást, hogy a korporációk tevékenységére vonatkozó információk, valamint a korporációkkal kapcsolatos kormányzati döntésekre vonatkozó tájékozódás minél nehezebb legyen. Kultuszt kell űzni a szakértelemből, és ha lehet, össze kell keverni a ténymegállapító adatközlést a valódi tudással.

4. **A politikai hatalmat centralizálni kell**. Ehhez az is hozzáértendő, hogy a korporációk nem sokat törődnek az üzemi biztonsággal, az üzemi baleseteket szenvedett alkalmazottaikat lehetőleg távol tartják attól, hogy kártérítést követeljenek. Ha pedig nem tudják elkerülni a jogi felelősségre vonást, akkor — Amerikában legalábbis — elintézik, hogy a szövetségi bíróságok tárgyalják az ilyen ügyeket, és ne az egyes tagállamok bíróságai. Az esküdtbíróságok elkerülendőek Globálisan a világkereskedelmi szervezetet, a WTO-t kell arra felhasználni, hogy semlegesítse az egyes országok bíróságának döntéseit. A fő feladat, hogy az állami intézmények helyébe a magántulajdonban lévő korporációk szervezetei lépjenek.

5. **Centralizálni kell a gazdasági hatalmat is**. Minden lehetséges eszközzel ki kell sajátítani az úgynevezett kis- és középvállalkozásokat, szövetkezeteket és más a „small business"-hez tartozó szervezeteket. A fennmaradó korporációkat viszont olyan nagyméretűvé kell tenni, amennyire csak lehetséges. Erre nem azért van szükség, hogy elérjék az optimális nagyságot, amelyre 30-40 évvel ezelőtt törekedtek, hanem azért, hogy a magánellenőrzés alatt álló gazdasági hatalom is néhány kézben koncentrálódjon és kiiktathassa a versenyt. El kell érni, hogy csak néhány óriásvállalat uralja az egyes iparágakat, és ők osszák el az erőforrásokat, határozzák meg a termelőgazdaság céljait és eszközeit. Mindehhez hozzátartozik az árak meghatározása is. A jövedelmet el kell venni az egyes állami és helyi közösségektől. Olyan off-shore bankoknál és vállalatoknál kell elhelyezni, amelyek lehetővé teszik az állami ellenőrzés és adózás alóli kibúvást.

6. **El kell hárítani minden korlátozást a kereskedelem elől**, függetlenül attól, hogy ezek a szabályozók és korlátok a lakosság számára nagyon is fontos gazdasági tevékenységet, az egészségügyet, az iskolaügyet, a közbiztonságot, az emberi jogokat vagy a környezet védelmét szolgálják. A korporációs vezérkar előjogait ki kell terjeszteni arra a közösségre is, ahol a korporációk működnek. Lehetővé kell tenni, hogy befolyásuk legyen a politikai döntést hozó intézményekre és minden közfeladat ellátására. A jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a társadalmi és gazdasági döntéshozatal meghatározó tényezőjévé a magántulajdont és a profit el-

érését kell megtenni. El kell érni, hogy az emberek és a közösségeik képtelenek legyenek magukat ellátni, szükségleteiket kielégíteni, s mindenért - beleértve az élelmezést, ruházkodást és a kultúrát is - készpénzzel fizessenek. Üzleti vállalkozássá kell átalakítani az iskolákat is. Ne legyen az életnek egyetlen olyan vonatkozása sem, amiért ne kelljen pénzzel fizetni. Ez a pénz pedig a nemzetközi pénzkartell monetáris monopóliuma keretében előállított hitelpénz, amelynek minden egyes - levegőből előállított - dollárjáért (eurójáért, jenéért, fontjáért és forintjáért) kamat formájában tényleges értéket képviselő magánadót kell fizetni a szervezett magánhatalomnak

A nemzetközi pénzügyi közösség tulajdonában lévő multinacionális korporációk szervezett magánhatalma attól függ, mennyire sikerül az előző hat pontban felsorolt követelményeket teljesíteni. Ezek a kulturális, jogi, gazdasági és pénzügyi mechanizmusok össze vannak fonódva, és kölcsönösen függnek egymástól, s így alkotják a szervezett magánhatalom valódi bázisát. A hatalomnak ez az olajozottan működő intézményrendszere nagyrészt rejtve marad, és a valóság láthatatlan mátrixát alkotja. Tény, hogy támogatások, korlátozott felelősség, a társadalmi és politikai életre gyakorolt mértéktelen befolyás, valamint az információ megszerzése felett gyakorolt monopólium nélkül ezek a korporációk valóban nem lennének mások, mint emberek társulásai. Így azonban olyan koordinált és hatékonyan működő, szervezett magánhatalmi struktúrát alkotnak, amely ma már nagyobb hatalommal rendelkezik, mint az állam által reprezentált közhatalom.

Az emberi tudat gyarmatosítása

A korporációk kulturális hatalma azon a felismerésen alapul, hogy a gazdasági és a politikai hatalom nem tart sokáig, hacsak nincs megfelelően beágyazódva az adott emberi közösség kultúrájába. Ez a kultúra felöleli az adott társadalom szokásos gondolkodásmódját, munkavégzési és együttélési szokásait; az általánosan elfogadott világnézetet, amelyből az a meggyőződés származik, hogy elkerülhetetlenül úgy kell élni az életet, ahogyan az adott közösség azt gyakorolja. Ezek a hitek, meggyőződések és szokások olyan mélyen beivódnak, hogy az emberek azt hiszik: sérthetetlen természeti törvényeket, illetve isteni parancsokat követnek. A tömegtájékoztatási intézmények, a jól megfizetett gondolati műhelyek, a közönségkapcsolatot manipuláló PR-vállalatok, továbbá az oktatási intézmények továbbítják a szervezett magánhatalom üzenetét a főáramlatú közgondolkodásba.

A korporációk által fizetett hivatásos lobbizók, érdekkijárók nyíltan befolyásolják a politikai döntéshozókat. A gondolati műhelyek (think-tankek) és az alapítványok az oktatókat és a diákokat manipulálják. A gyakran virtuóz technikákat alkalmazó hirdetési ipar pedig a fogyasztók agyát gyúrja, mint az agyagot. A valóságnak ez a korporációs szemlélete és gyakorlata nevetségessé teszi a köztulajdonra, az arányos képviseletre, valamint a valódi önrendelkezésre vonatkozó alternatív politikai nézeteket. A korporációs uralom technikusai minden eszközzel terjesztik azokat a nézeteket és döntési lehetőségeket, amelyek a szervezett magánhatalom érdekeit szolgálják, és így elfogadottá teszik a lakosság körében a nemzetközi kereskedelemtől való függőséget, valamint a politikai kampányok és választások korporációs finanszírozását.

A tömegtájékoztatás magánmonopóliuma

Ma még sok olyan újságíró van, aki kész leleplezni a korporációs bűnözést és hatalomgyakorlást. A lakosság széles körei azonban ma már rendkívül szkeptikusak, sőt igen sokan cinikusak, ha a korrupcióról van szó, amely egyre inkább behatol a társadalmi és gazdasági tevékenység minden részébe. A korporációs uralom rendszerében szükségszerűen van jelen az intézményesült korrupció, mert a szervezett magánhatalom a korrupció legváltozatosabb technikáival tudja a legsimábban politikai döntésekké konvertálni pénzügyi-gazdasági fölényét.

A tömegtájékoztatási intézmények szorosan függenek a korporációk hirdetéseitől. Éppen ezért mind a nyomtatott, mind az elektronikus médiumok fő terméke ma már nem az objektív tájékoztatás, a tények és a hírek közreadása, hanem sokkal inkább az elfogult és egyoldalú véleményeket tartalmazó közbeszéd terjesztése — úgynevezett véleményműsorok és viták formájában. A legfőbb termék, amit a tömegtájékoztatási ipar előállít, a meghatározott társadalmi rétegeket célba vevő hirdetések. A tömegtájékoztatási intézmények egyre kevesebb kézben centralizálódtak a fúziók révén, s ily módon a média világa oligopóliummá alakult át néhány hatalmas korporáció tulajdonában. Az Egyesült Államok esetében kiemelhetjük a **Viacomot,** a **Time Warnert,** a **New House-t,** a **Disney-t,** a **Knight Riddert.** Érdekesség, hogy ide sorolható az a **General Electric** is, amely sokáig csak mint elektromos áramot előállító nagyvállalat volt ismert Ez a General Electric ma az **NBC** tulajdonosa.

A XXI. század elején a tömegtájékoztatási ipar méreteiben vetekszik az energiatermelő, a hadiipari, a légi közlekedési és a befektető óriáscégekkel. Az amerikai fővárosban működő lobbizók elérték, hogy a washingtoni törvényhozás teljesen felszabadította a kötöttségek alól az elektronikus és nyomtatott tömegtájékoztatási ipart; számos adózási kedvezményt biztosi-

tott számukra és lehetővé tette azt is, hogy rátegyék a kezüket a közszolgálati televíziózásra és rádiózásra. A lakosságot információk helyett a nagyvállalatok hirdetéseivel árasztják el. Az Egyesült Államokban egyelőre tiltják a jogszabályok, hogy a közszolgálati műsorszórók hirdetésekkel szakítsák meg műsoraikat Ennek ellenére a közszolgálati tömegtájékoztatás egyre inkább rá van utalva a korporációk hirdetéseire. Tudományos kutatások révén a legfejlettebb technikákkal célozzák meg az egyes nézői és hallgatói rétegeket, s így próbálják őket fogyasztóvá átalakítani. A világ hirdetéseinek a 2/3-a az Egyesült Államokban kerül kinyomtatásra és sugárzásra. Japán, amelyik a második, a globális hirdetési ipar 12%-át fogyasztja el.

Az amerikai alapító atyák által létrehozott köztársaság és annak alkotmánya különleges fontosságot biztosított a sajtó- és szólásszabadságnak. A tömegtájékoztatási intézmények és a meghatározó sajtótermékek azonban már nem hozzáférhetőek minden amerikai polgár számára. Ennek a hozzáférhetőségnek nagyon is kemény pénzügyi akadályai vannak. Ezek az akadályok tényleges lehetőség nélküli üres joggá redukálják a valódi szólás- és sajtószabadságot. A sajtó- és véleményszabadság legnagyobb gátja azonban **az indokolatlan méretűvé vált titkolódzás,** amely egyaránt jellemzi a közhatalmat képviselő törvényhozói, kormányzati és igazságügyi szerveket, valamint a szervezett magánhatalmat képviselő pénzügyi intézményeket és korporációs szervezeteket. A lakosságnak emiatt nincs lehetősége, hogy kellően tájékozódjék azokról a körülményekről, amelyek meghatározzák életét. A polgárok ily módon attól is el vannak zárva, hogy ténylegesen hatást gyakoroljanak a közügyek intézésére, saját sorsuk alakítására. Az indokolatlan titkolódzás - például az, hogy az 1963-ban bekövetkezett Kennedy-gyilkosságra vonatkozó adatokat csak 2035-ben kívánják a titkosítás alól feloldani — arra utal, hogy a tényleges hatalmat gyakorlók megszerezték maguknak az információs monopóliumot is.

A 2001. szeptember 11-én bekövetkezett tragikus eseményekre vonatkozó adatoknak a zöme is hosszú évtizedekre le van titkosítva, holott a lakosságnak joga lenne ahhoz, hogy az erre vonatkozó és indokolatlanul letitkosított adatokat megismerhesse, mivel ezen események nyomán óriási változások következtek be életében. Egyrészt viselnie kell egy vég nélkülinek ígérkező háború terheit. Másrészt egyre több alkotmányos jogát alá kell rendelnie az egyre diktatórikusabban kormányzó állam rendőri módszereinek. Mindebből kiderül, hogy a sajtó-, a szólás- és a véleményszabadság társadalmi szinten illuzórikus és lényegében a magánszférára van korlátozva.

Az úgynevezett közönségkapcsolat manipulációstechnikái

Az úgynevezett „public relation" ipar a Global Empire első számú megakorporációjának számító Egyesült Államokban évente 20 és 30 százalékkal növekszik. Az Egyesült Államok ötszáz legnagyobb korporációja már 1998-ban évente egyenként több mint négymillió dollárt költött PR-tevékenységre. Ha azonban a szűken vett PR-tevékenységhez hozzászámítjuk a menedzsmentre, az alapítványi támogatásra, a korporációs imázsra fordított kiadásokat, akkor ez a költség évente és korporációnként már eléri a 25 millió dollárt. A legtöbbet erre a a célra a telekommunikációs, az energiaipari és a fogyasztási javakat forgalmazó cégek költötték
Az iskolaügy a szervezett magánhatalom kiemelten fontos területe. Az egyetemek és a tudományos intézmények támogatása legitimálja a korporációk hatalmát. Így tudják eladni tudományos ismeretként az üzleti propagandát. A nagy korporációk dollármilliárdokat fordítanak a kutatóintézetekre, egyetemekre és más kulturális intézményekre. E korporációk igazgatói gyakran tagjai a college-ok és egyetemek irányító testületeinek. A korporációk által finanszírozott és befolyásolt gondolati műhelyek szinte minden egyetemen megtalálhatóak.

A szélsőségesen konzervatív és korporációs tulajdonban lévő alapítványok évente sok millió dollárt fordítanak a politológia, a jogtudomány, valamint a közgazdasági kutatás befolyásolására. Csak példálózva említjük meg a Cornell a Harvard, a Yale, a John Hopkins, a Loyola, a Stanford, a Princeton egyetemeket, valamint a katonai és haditengerészeti akadémiákat. Tizenkétezer állami iskola kötött szerződést a **Channel—1** elnevezésű korporációs hír- és hirdetési hálózattal. Ennek értelmében nyolcmillió diák köteles hetente legalább egy órán át nézni a Channel-1 műsorait. A Channel—1 csak az egyik konkrét példája annak, hogy a kereskedelmi és fogyasztási érdekek miként befolyásolják a közoktatást.

A közvélemény manipulálása és a törvényhozókmeggyőzése

A korporációk által alapított alapítványok és think-tankek feladata a korporációs magánhatalom céljainak ismertetése, népszerűsítése. A korporációk hatalmát megtestesítő **Global Empire** világstratégiáját leginkább a konzervatív irányultságú **Heritage Foundation,** a centrista **Brookings Institution,** valamint a libertariánus irányvonalat követő **Cato Intézet** reprezentálja.
(A **libertarianizmus** nem azonos a **liberalizmussal.** Az előbbi alatt rendszerint a nem közmegegyezéssel jóváhagyott erőszak alkalmazására vonatkozó elméletet értik. Ezen elmélet szerint az egyes emberek teljes

mértékben rendelkeznek önmagukkal, és erkölcsi joguk van arra, hogy tulajdonosi jogaik is legyenek bizonyos feltételek megléte esetén. Ezek a tulajdonosi jogok, amelyek személyhez és a személytől elkülönülő dolgokra vonatkoznak, korlátozzák a megengedhető erőszakot egy személlyel szemben. Az erőszak csak akkor elfogadható, ha valakit meg kell akadályozni abban, hogy mások hasonló jogait megsértse, vagy ha megtörtént egy ilyen jogsértés, akkor annak következményeit jóvátegyék büntetéssel vagy kompenzációval. Az erőszak alkalmazása ártatlan emberrel szemben tehát nem megengedett annak a személynek vagy hatalomnak a részéről, aki és amely ebből hasznot húz. Ezért a hatalmi eszközök és a kényszerítés alkalmazásának korlátozása radikálisan csökkenti a kormányzat számára az erőszak legitim használatát.)

Az sem mindegy, hogy egy-egy ilyen gondolati műhelynek, kutatóintézetnek mekkora a költségvetése. Így például Amerikában a húsz legfontosabb konzervatív think-tank megkétszerezte a költségvetését 1992 és 1997 között. Az 1990-es években több mint egymilliárd dollárt használhattak fel.

A Global Empire és a Davosi Világgazdasági Fórum

Európa irányítói 1970 óta tanácskoznak minden év elején kötetlen formában a svájci Davosban. A résztvevők száma és köre évről évre bővült Ma már a davosi szimpózium napirendjén a globális elit által legfontosabbnak tartott gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi problémák szerepelnek. Minthogy a Global Empire egyik legfontosabb évi találkozójáról van szó, a résztvevőkre úgy is tekinthetünk mint élő „Who is who?"-ra, vagyis ki kicsoda a szemünk előtt kibontakozó világbirodalom irányítói körében.

A 2005. január 26-tól 30-ig megtartott találkozón arra a kérdésre keresték a választ a világ irányítói, hogy merre tart bolygónk, és mi vár lakóira az elkövetkező évtizedekben. A Global Empire vezetőinek arra kell számítaniuk, hogy ötven év múlva Földünk lakóinak a száma, amely jelenleg már meghaladja a 6 milliárdot, 10 milliárd fölé emelkedhet

A népesség leggyorsabban a szegény országokban növekszik, ahol nincs elég élelem és ivóvíz. Már közhelynek számít, hogy a világ erőforrásainak 80%-át a világ népességének 20%-át kitevő fejlett északi országok lakói — pontosabban azok pénzvagyonos rétegei — használják fel. A nyomor, az éhezés és a jobb élet keresése miatt évről évre milliók indulnak a világ centrumországaiba. A nagyrészt illegálisan bevándodókat nem fogadják tárt karokkal. Az Európai Unióban egyik központi feladat az évente félmilliónyi illegálisan érkező távoltartása. Már az Egyesült Államokba is, amely valamikor a bevándodók hazája volt, rendkívül nehéz bejutni.

A 2005. évi davosi fórumon a legnagyobb világcégek és a politikai elit ragjai termés2etesen az emberiség sorsának megjavításáról tárgyaltak. Ezúttal azt a jelszót választották, hogy „vállaljuk a felelősséget a kemény döntésekért!" (Taking responsibility for tough choices!) A széles közvéleményben azonban úgy tekintenek a résztvevőkre, mint akik tevékenységükkel megnehezítik az emberek többségének hozzájutását az életfontosságú javakhoz, a tiszta ivóvízhez, az elégséges táplálékhoz, az egészségügyi ellátáshoz és a tanuláshoz. Ugyanezen személyek azok, akik megtagadják tőlük a mozgás szabadságát, azt, hogy oda mehessenek, ahol munkát és megélhetést találnak. A davosi tanácskozás kritikusai a milliók számára nyomort hozó neoliberális gazdaságpolitika képviselőit látják a svájci tanácskozás résztvevőiben, akik önző, partikuláris érdekeik szemüvegén keresztül szemlélik a világ problémáit.

A globalizmus ellenfelei úgy gondolják, hogy alternatív stratégiát kidolgozó másik világtanácskozásra is szükség van. Ez a szándék már jelen volt Seattle-ben és **Genová**ban is. 2005-ben a davosival egyidejűleg a brazíliai **Porto Allegré**ben tanácskoztak a Világ Szociális Fórum keretében a globális birodalom bírálói. A **Világ Szociális Fórum** négy évvel ezelőtt jött létre és gyorsan kiemelkedő jelentőségre tett szert, mert a világsajtó gyakorlatilag ezt tekintette a globalizáció hivatalos ellenzéki fórumának. A visszatérő téma ezen a fórumon a szegénység elleni világméretű összefogás. Konkrétan felmerült nemzetközi adó bevezetése abból a célból, hogy megállítsák és leküzdjék az egyre terjedő szegénységet és éhínséget a harmadik világ országaiban. Néhány évvel ezelőtt ez még teljesen utópikus elképzelésnek tűnt, de pontosan a davosi tanácskozás idején hangzott el **Chirac francia elnök** nyilatkozata, aki támogatta ilyen nemzetközi adó bevezetését. Hamarosan csatlakozott hozzá Lula da Silva brazil elnök is, alá az ENSZ-nél szállt síkra ugyanezért. Magában Porto Allegrében 2005 januárjában 135 ország 6500 szervezetének képviselői tanácskoztak hat napon át. Összesen 2500 rendezvényre és tanácskozásra került sor. Valami tehát megindult a nagyvilágban, amely arra készteti Földünk lakóit, hogy hatékonyan avatkozzanak be saját sorsuk alakulásába.

„Lehetséges egy másféle világ"

Ez volt a jelszava a már említett Világ Szociális Fórumnak a brazíliai Porto Allegrében. Heiner Geiβler, aki a Német Kereszténydemokrata Unió, a CDU főtitkára volt 1977-től 1989-ig, s ma a német kereszténydemokrácia nagy öregének számít, Davos és Porto Allegre kapcsán kijelentette: legfőbb ideje, hogy egy államelnök tegyen javaslatot a spekulációs pénzműveletek már régóta esedékes megadóztatására. A világ tőzsdéin és a pénzpiacokon naponta kétezermilliárd dollár forgalom bonyolódik le.

Egy 0,25%-os adó évi ötszázmilliárd dollárt tenne ki. Ez az összeg a hétszerese annak, amit a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, az **OECD** segély formájában nyújt a szegény országoknak. **Geiβler** a Deutschland Radiónak nyilatkozva rámutatott, hogy szörnyű katasztrófát okozott az Indiai-óceán térségében a szökőár, de hetente többen halnak meg éhínség következtében, mint a szökőár áldozatai. Ezt a problémát nem lehet jótékonykodással megoldani, hanem a globalizáció elkerülhetetlen folyamatát szükséges emberileg elviselhetővé átalakítani. A mai gazdasági világrend nem nevezhető **rendnek**, mert az úgynevezett shareholder value-hoz, vagyis a részvénytulajdon spekulációs értékéhez igazodik. Ez mindent a tőke egydimenziós profitérdekei szerint orientál, az emberek valódi szükségletei kárára. Ez a rendszer alapjaiban rossz, ezért a felszíni kérdésekkel foglalkozó davosi tanácskozástól nem lehet jó megoldásokat várni. Egy olyan rendszer, amelyben egy vállalat értéke azáltal növekszik a tőzsdén, hogy racionalizálás címén egyre több embert elbocsát, nem nevezhető elfogadhatónak. Ez egyszerre erkölcstelen és gazdaságilag hibás, ezért meg kell változtatni. Neoliberális, kapitalista gazdaság helyett szociális és ökológiailag is elfogadható nemzetközi piacgazdaságra van szükség.

Heiner Geiβler nem kevesebbet állított, mint azt, hogy a hatvan évvel korábban nemzeti keretek között létrehozott szociális piacgazdaságot kellene világszinten megvalósítani. A világgazdaság jelenlegi rendszerében négyszáz család több jövedelmet húz (ezermilliárd dollár felett), mint hárommilliárd embernek az évi keresete. Ezt csak hibás gazdasági struktúra következményének tekinthetjük. Geiβler hangsúlyozta, hogy az NSZK-ban egykor virágzó szociális piacgazdagság német gyakorlatát nem lehet egyszerűen lemásolni. Az igazságosabb gazdasági világrendhez új megoldásokra van szükség. Ellenőrzés alá kell helyezni a tőzsdéket és ehhez megfelelő eszköz lehet a nemzetközi spekulációs adó világszintű bevezetése. Továbbá haladéktalanul fel kellene számolni az úgynevezett **off-shore** központokat is, amely központokba a gigantikus méretűvé növekedett pénzügyi ipar kimenekíti a spekulációs nyereségét. Ezek az adózás alól kivont hatalmas pénzek aztán a Bermudákról, Liechtensteinről és a hasonló off-shore központokból újból bekerülnek a globális pénzügyi kaszinóba. Ezekből a pénzekből a terroristáktól a maffiákon át a nagyvállalatokig hatalmas és adózatlan jövedelmeket húz a pénzvagyonos réteg. Ezért elkerülhetetlen az ENSZ intézményeként működő Világbank és Nemzetközi Valutaalap, valamint a Világkereskedelmi Szervezet demokratikus ellenőrzés alá helyezése.

Mind az európaiaknak, mind az amerikaiaknak le kell mondaniuk arról, hogy adókedvezményekkel és más támogatásokkal szubvencionálják termékeiket, s így szorítsák ki a harmadik világ országait a világpiacról.

Amíg tehát Davosban nem ezeknek a problémáknak a megoldásáról esik szó, addig sokat nem várhatunk az ilyen tanácskozásoktól.

A Global Empire jövője

Kirkpatrick Sale a Global Empire-t egyszerűen „Amerikai Birodalomnak" nevezi. Ez azonban elrejti azt a mélyebb összefüggést, hogy az Egyesült Államok felett is a nemzetközi pénzügyi közösség uralkodik, s Amerikát csak eszközül használja saját világbirodalma építéséhez. A világtörténelemben eddig számos ókori, középkori és újkori birodalom létezett, s ezek néhány évszázadon belül mind felbomlottak. A birodalmak olyan államrendszereket jelölnek, amelyek szervezeti felépítésüknél és működésüknél fogva hasonló hibákat követnek el. E hibáik közé tartoznak azok a fogyatékosságok, amelyek túlzott méreteikből komplexitásukból, belső felépítésük bonyolultságából, a bennük szükségszerűen kialakuló uralmi módszerekből, hierarchikus felépítésükből, valamint egyenlőtlen vagyoni és hatalmi viszonyaikból adódnak.

A Global Empire is hasonló fogyatékosságokkal küszködik. **Elsőként** kiemelendő, hogy a birodalom központi országa, az Egyesült Államok súlyos környezeti ártalmaktól szenved. A történelem tanúsága szerint a birodalmak mindig pusztították azokat a természeti erőforrásokat — termőföldet, vizeket — amelyektől pedig fennmaradásiak függött. Ennek egyik oka az, hogy korlátot és önmérsékletet nem ismerve használják ki a természeti erőforrásokat. Az Egyesült Államokban is évtizedek óta tart a termőtalaj eróziója, a túlhalászat, az erdők irtása, az ivóvíz szennyeződése, a talaj szikesedése, a túlzott fogyasztás, a természeti kincsek kimerülése, új betegségek megjelenése, szélsőséges időjárási változások, olvadó jéghegyek és emelkedő tengervízszint, állat- és növényfajok végleges eltűnése és így tovább. Kijelenthetjük, hogy a Global Empire hatása máris felborította Földünk egyensúlyát. Az Amerikai Védelmi Minisztérium tanulmánya is megállapította: katonai szempontból számolni kell a klímaváltozással, az ivóvíz és az energia katasztrofális hiányával. Mindennek a következménye, hogy bolygónk nem képes többé regenerálódni és megfelelően ellátni a rajta élő embereket. Ezért úgy tűnik, hogy a Global Empire vége nemcsak egy birodalom kimúlását fogja jelenteni, hanem az emberi civilizáció mai formájának a végét is.

Ehhez azt kívánjuk fűzni, hogy az a nemzetközi pénzkartell, amely ennek a világbirodalomnak a haszonélvezője és irányítója, még mindig a fenntartható növekedést és fejlődést szorgalmazza elsősorban az általa az emberiségre rákényszerített pénzrendszerben működő kamatmechanizmus kényszerhatása miatt. Az emberiségnek azonban nem a pénzhozamokat garantáló gazdasági növekedésre van szüksége, hanem a természeti

erőforrásoknak és az emberiség életfeltételeinek a megőrzésére. Fenntartható növekedés valójában nincs, mert véges Földünkön semmilyen alrendszer nem növekedhet végtelenül. A fenntartható pedig arra utal, ami állandó. Tehát nem fenntartható növekedésre, hanem fenntartható természeti környezetre és erőforrásokra van szükség.

A Global Empire **második** vészjósló hatása a világgazdaság fokozatos lelassulása, stagnálása. A birodalmak mindig is függtek az erőforrások mértéktelen kihasználásától. A klasszikus gyarmattartó birodalmakat is az állandó terjeszkedés jellemezte, hogy a birodalmi központok újabb és újabb erőforrásokhoz jussanak. Az erőforrások kimerülésével és a nagy távolságokkal egyre költségesebbé vált ezeknek a megszerzése. Ma a szemünk előtt zajlik az úgynevezett **Peak Oil** jelenség, amely jelzi: túljutott csúcsán az emberiség rendelkezésére álló kőolaj és földgáz kitermelése. Az egész világgazdaság törékenységére utal, hogy erre a kifogyó energiahordozóra van ráutalva. A Global Empire központi országa, az Egyesült Államok érték-előállító termelése egyre csökken, és a reálgazdaság ma csak a nemzeti össztermék 13%-át állítja elő. Már részletesen szóltunk arról, hogy lényegében a harmadik világ tartja el a birodalom központját. Jelenleg napi egymilliárd dollár külföldi pénzbevonásra van szüksége az Egyesült Államoknak ahhoz, hogy kereskedelmi deficitjét finanszírozni tudja. Nyilvánvaló, hogy ez tartósan nem maradhat fenn.

A **külkereskedelmi deficithez** 500 milliárd dollárt elérő **költségvetési deficit** járul. Az Egyesült Államok államadóssága elérte a 7,4 trillió dollárt (1 trillió 1000 milliárd). Egyedül a katonai kiadások évi 530 milliárd dollárt emésztenek fel. Most csak utalunk arra, amit már bővebben részleteztünk, hogy ez az egyik oka annak, hogy a dollár az euróhoz képest elveszítette korábbi értékének 30%-át.

A Global Empire **harmadik** nagy betegségtünete az erőn felüli katonai kötelezettség vállalása, a lehetőségein való mértéktelen túlterjeszkedés. Ez az impérium csak osztozik a korábbi birodalmak sorsában, hiszen minden birodalom terjeszkedett, gyarmatosított, és ez arra kényszerítette, hogy katonai mozgásterét minél több országra és területre kiterjessze. Egy bizonyos határig ez megy, ezt követően már a kimerülés jelei mutatkoznak a nyomukban járó összes következménnyel. A veszélyeztetett csapatok megbízhatatlanná válnak, a meghódított periféria lakosai egyre inkább ellenállnak, végül fellázadnak. A Global Empire központi állama George W. Bush elnöksége alatt már 446 ezer főnyi harcoló egységet tart 725 ismert támaszponton, 38 országban. Földünk 150 országában van valamilyen formájában amerikai katonai jelenlét Ha számításba vesszük, hogy az Egyesült Államok lakói a Föld népességének 5%-át teszik ki, akkor nyilvánvalóvá válik, hogy katonailag lehetőségein felül kötelezte el magát.

A terror elleni háború, a „War on Terror" olyan tág célkitűzést jelent, amely sem az ellenséget nem jelöli ki pontosan, sem a háború tartamát. Lényegében univerzális és állandó harci készültségről van szó, amely felemészti az Egyesült Államok erőforrásait, és valójában gyöngíti katonai erejét. Ezt az erőn felüli elkötelezettséget jelzi az is, hogy eddig nem sikerült az iraki helyzetet stablilizálni. Miközben a Pentagon azt állítja, hogy képes egyszerre a világ különböző pontjain egyidejűleg két háborút is folytatni, úgy tűnik, hogy egyetlen háború sikeres folytatása is komoly nehézségekbe ütközik.

A birodalom hanyatlásának negyedik tünete, hogy a Global Empire központi országában egyre nő a belső feszültség. A világtörténelemben eddig létezett birodalmak döntő módon belülről omlottak össze, amit a kívülről érkező támadások csak felgyorsítottak. Az Egyesült Államokban még nem ért el kritikus pontot a belső elégedetlenség, ez részben a bíráló álláspontok elfojtásának és a félelemkeltés fejlett módszereinek köszönhető. Mindkettő a belső biztonságra hivatkozva történik. Kifejlődött a tömegek ókorból ismert befolyásolásának — a „kenyérrel és a cirkusszal" való manipuláció — virtuóz technikája. Szemtanúi lehetünk a szórakoztatás, a sportok, a televízió, az internet, a fogyasztás, a kábítószerek az alkohol, a szex és a szerencsejátékok hatásos kombinációja révén a dekadencia feltartóztathatatlan terjedésének. De a társadalom manipulálásához aktívan felhasználják a különböző vallásos doktrínákat és módszereket is.

A Bush-kormányzat tart a lakosság részéről érkező bírálatoktól és kész azokkal a legváltozatosabb módon szembeszállni. Nem vesz tudomást a környezetvédelmi és polgárjogi csoportok követeléseiről. Hajlandó lefizetni azokat a kommentátorokat, akik a tömegtájékoztatási eszközök útján támogatják. Ezeket a kíméletlen módszereket már a washingtoni törvényhozás ellenzéki tagjaival szemben is alkalmazta. Ezek közé tartozik a hazugságok és félrevezetések kormányzati gyakorlattá tétele. Nemzetközi vonatkozásban pedig Washington megszegte azokat a szerződéseket és évtizedeken át betartott nemzetközi jogi előírásokat, amelyeken a II. világháború utáni nemzetközi rendszer nyugodott.

A Global Empire irányítóinak előrelátó tudatmódosítási programjai meghozták a gyümölcsüket Az Egyesült Államok lakóinak 65%-a (a Gallup Intézet 2004-ben folytatott felmérése szerint) meg van győződve arról, hogy a vallás választ tud adni valamennyi kérdésre, de legalábbis a jelen legtöbb problémájára. A Time és CNN közvélemény-kutatása szerint pedig az amerikaiak 59%-a hisz abban, amit a Biblia János Jelenések című könyve az apokalipszisről, a végidők jeleiről és a világ végéről ír. A jelen valamennyi katasztrófáját Isten akaratának és az utolsó idők jeleinek tekintik.

Kirkpatrick Sale *Imperial Entropy: Collapse of the American Empire* (Birodalmi entrópia: az amerikai birodalom összeomlása) című írásában, amelyet a http://www.counterpimch.com/sale02222005.html internetes honlapon tett közzé, kifejti:

„Nehéz elhinni, hogy egy nemzet, amelynek minden alapvető intézménye ennyire korrupt, megvásárolt pártjaival, tudósaival, korporációival, brókereivel, könyvvizsgálóival, állami hivatalnokaival — tűrhetetlenül egyenlőtlen jövedelmi és tulajdoni viszonyokon alapuló gazdasági és társadalmi bázisával — képes lesz hosszabb időn át fenntartani önmagát."

A tudatlanság kősziklájára épült birodalom

A Global Empire olyan birodalom, amely a tudatlanság kősziklájára épült. Ennek a kősziklának az összetartó ereje az, hogy a világ népei nem értik a magánpénz-monopólium, a hitelpénzrendszer és a kamat kombinált erejét. A magánpénz-monopólium uralmát csak úgy lehet leküzdeni, ha valamilyen formában felszámoljuk a pénz körül fenntartott mesterséges tudatlanságot. Csak a pénzrendszer működésének és pusztító hatásának széles körű megismertetésével lehet szétporlasztani azt a kősziklát, amelyre a nemzetközi beruházó bankárok felépítették a Global Empire-t, a világtörténelem legnagyobb és legpusztítóbb birodalmát. Ha a tudatlanság, mint alap, meginog — bármennyire hihetetlen is — szétporlik, cserepeire hullik szét ez a birodalom. Mert a Global Empire — hasonlóan a hitelpénzrendszerhez — agyaglábakon nyugszik

A Global Empire-t is, mint annyi minden mást, a következményeiről lehet megítélni Azaz a fát a gyümölcséről. Az előzőekben már részletezték, hogy a szabadjára engedett és teljesen gátlástalanná vált korporációs hatalom egész népeket taszít függőségbe, amely alig különbözik az ókori rabszolgaságtól. Az eladósítás révén kialakult függőség az emberi nyomorúság legváltozatosabb formáit hozta létre. Az adósságteher, amelytől bolygónk lakói egyre inkább képtelenek kivonni magukat, mindent elnyelő ingoványnak bizonyult. Az eladósodott népek hiába tesznek emberfeletti erőfeszítéseket, nem képesek ettől a tehertől megszabadulni és elmerülnek az adósságfüggőség mocsarában.

Nemcsak az egyes személyek, de a gazdasági szereplők is úsznak az adósságban. Gyakran még jó nevű vállalatok is csak annyit képesek profitként előállítani, amivel éppen esedékes adósságszolgálati terheiket fizetni tudják. Kijelenthetjük, hogy a világcégek többsége is csak könyvelési trükkökkel tudja fenntartani fizetőképességét, többségük olcsón kényszerül elkótyavetyélni értékeit, csak hogy teljesíteni tudja adósságszolgálati kötelezettségeit. De nemcsak az egyes emberek és a vállalatok, hanem az egyes

országok is el vannak adósodva. Minél nagyobb és gazdaságilag teljesítőképesebb egy állam, annál inkább el van adósítva. Az Egyesült Államok ma a világ legeladósodottabb országa és összesített állami, állampolgári és kereskedelmi adóssága a nemzetközi beruházó bankárok felé elérte a 22 trillió dollárt, ami sokszorosa annak a dollármennyiségnek, amely az ország gazdaságában még megtalálható. A világ többi országa is hasonló helyzetben van és Földünk államainak összesített adóssága a sokszorosa annak, mint amennyi pénzzel ezek az országok együttesen rendelkeznek. Ezt az adósságot soha nem lehet kiegyenlíteni.

Ha lenne olyan ország, amely elhatározná, hogy megfizeti adósságát, akkor a gazdaságának a működését biztosító valamennyi pénzt a hitelező beruházó bankárok pénzintézeteinek a számláira kellene átutalnia. Ez azt jelentené, hogy az adott ország gazdasága leállna és lakossága katasztrofális nyomorba süllyedne. De még ebben az esetben sem tudna megszabadulni az adott ország már meglévő adósságterheitől. Ha közelebbről szemügyre vesszük azokat az országokat, amelyek ilyen kísérletet tettek adósságaik rendezésére, akkor láthatjuk, hogy pontosan ez történt. Argentínában, Peruban, Brazíliában, Mexikóban és más országokban eltűnt a pénz és átkerült a nemzetközi bankkartell számláira. A súlyos belső pénzhiány pedig folyamatosan nyomta lefelé az életszínvonalat, pusztította az infrastruktúrát és megbénította a gazdasági tevékenységet.

Az eladósítás célja nem az adósság visszafizetése, hanem a világ népeinek az alárendelése a korporációk és a korporációkat tulajdonló nemzetközi bankárok akaratának. Egy olyan világgazdaságban, ahol a hitelező bankárok és intézményeik gyakorolják a hatalmat, az igazi cél ennek a hatalomnak a fenntartása, és ha lehetséges, további növelése. A nemzetközi pénzkartell és korporációi folyamatosan veszik át egész országok gazdasági életét. Az egyes nemzetek kormányai egyre szervilisebben alázkodnak meg a nemzetközi bankkartell és korporációi előtt. Tevékenységük egyre inkább az általuk diktált politika megvalósítására szorítkozik.

A hitelező és adós kapcsolatában a hitelező a meghatározó szereplő. A nemzetközi pénzkartell a saját magánmonopóliumává tette a pénz levegőből történő előállítását és így korlátlan mennyiségű hitelpénz felett rendelkezik. Ezzel a fedezet nélküli hitelpénzzel azonban igényt formál tényleges értéket képező vagyontárgyak tulajdonára. Levegőből előállított pénzét csak úgy adja kölcsön, ha az értéktermelő reálgazdaság szereplői hagyják jelzáloggal megterhelni ingatlanaikat és biztosítékul felkínálni más, valódi értéket jelentő vagyontárgyaikat. A reálgazdaságban mindig kevesebb pénz forog közvetítő közegként, mint amennyinek onnan ki kell áramlania. A visszafizetendő hitel a kamattal automatikusan megnövekszik. Ezért nagyobb az összege, mint a felvett hitelnek Az ily módon előálló

pénzcsökkenés a reálgazdaságban kikényszeríti egy sor gazdasági szereplő fizetésképtelenségét. Ezeknek a csődbe jutott adósoknak aztán a bankok elveszik a jelzáloggal megterhelt vagy biztosítékként átadott tényleges értéket jelentő tulajdonát. Ha tehát egy adós nem akarja vagyonát elveszíteni, akkor kénytelen még jobban eladósodni és még több kamatfizetési kötelezettséget magára vállalni. Ily módon egyre inkább alárendelődik a pénzkölcsönzőknek, akiknek a felette gyakorolt hatalma egészen addig növekszik, amíg abszolúttá nem válik.

A nemzetközi pénzkartell már jelenleg is szinte abszolút hatalmat gyakorol a reménytelenül eladósított kormányok, a fizetésképtelen iparvállalatok és minden jelzáloggal megterhelt gazdasági szereplő felett.

Az eladósítás elpusztítja a demokráciát

Amikor a demokratikus technikákkal nem ellenőrizhető szervezett magánhatalom írja elő a kormányoknak, hogy mit tegyenek, az a rendszer nem nevezhető többé demokratikusnak. A közhatalmi szférában még fellelhető demokratikus folyamatok és technikák csak kulisszául szolgálnak a rejtőzködő valódi hatalom számára. A társadalom erről a helyzetről csak úgy szerezhetne tudomást, ha tájékoztatnák róla a tömegtájékoztatási intézmények. Az elektronikus és nyomtatott sajtó azonban teljesen a pénz szervezett magánhatalmától függ: vagy úgy, hogy a pénzkartell a tulajdonosa, vagy úgy, hogy teljesen el van neki adósodva. Ilyen körülmények között valódi szólás- és sajtószabadságról nem beszélhetünk.

Ameddig a nemzetközi pénzkartell és a beruházó bankárok egy kis csoportja a gazdasági élet közvetítő közegének magánmonopóliuma révén meg tudja határozni népek és kormányok sorsát a hitelek nyújtásával vagy megtagadásával, nem beszélhetünk sem szabadságról sem nemzeti önrendelkezésről. A mesterséges ködösítés, félretájékoztatás, a tudatosan előidézett káosz eredményeként az emberek többsége ma még nem képes a bonyolult pénzviszonyokban kiismerni magát. A hatalmat kézben tartó és felelősségre nem vonható pénzügyi elit szinte észrevétlenül szerezte meg ezt az abszolút hatalmat. Onnan lehet tudni, hogy mennyire kártékony ez a hatalom, hogy nyomában soha nem látott mértékűvé nőtt a nyomor, és a szegénység megjelent a világgazdaság centrumországaiban is.

A hitelpénzt a levegőből állítják elő

Ez a cím semmi újat nem tartalmaz, mégis megismételjük, mert jelentése még mindig nem ment át a köztudatba. Kevesen teszik fel a kérdést, hogy ha az egész világ a feje búbjáig adósa a beruházó bankároknak, és ha az adósság nagyobb, mint a világ összes pénze, akkor ezek a hitelezők honnan vették ezt a sok pénzt, és miképpen tudták azt kikölcsönözni? Erre a

kérdésre valójában egyszerű a válasz, de az emberek többsége nem akarja, nem meri elhinni**: A világtörténelem legnagyobb csalásáról van szó**.
Olyan csalásról, amely számtalan háborút okozott, sok millió ember életébe került és egész népeket pusztított el.

Csak fontossága miatt ismételjük el néhány szóval, hogy amikor ebben a magánpénz-monopóliumon alapuló pénzuralmi rendszerben valaki — egy személy, egy vállalat vagy kormány — kölcsönvesz, mondjuk, egymillió dollárt, akkor az illető bank ezt úgy teremti elő a levegőből, hogy a hitelfelvevőnek számlát nyit és ráírja a hitelezett összeget. Semmi másról nincs szó, minthogy a bank főkönyvében megjelent egy tétel és megváltoznak a könyvelési számok. Valódi értéket jelentő áruk, vagy árukat jelző pénzek mozgására nem került sor. A levegőből állította elő a bank a kikölcsönzött hitelt. E nem létező pénznek a kikölcsönzéséért a hitelező aztán nemcsak kamatot, hanem munkadíjat és jutalékot is felszámít, továbbá valódi értéket is követel biztosítékul, hamis pénze fedezetéül.

Felmerül a kérdés, hogy ha a szervezett magánhatalom, a nemzetközi pénzkartell megteheti ezt a varázslatot, akkor a közhatalom, az állam, a kormányok miért nem bocsátanak ki pénzt? Ha ez a hitelpénzteremtés lehetséges a szervezett magánhatalom számára, akkor miért nem lehetséges a szervezett közhatalom számára? Ez nemcsak az adott államok és kormányok joga lenne, de egyben kötelessége is, amit azonban nem teljesítenek. Ehelyett a működésükhöz szükséges pénzt kölcsönveszik a szervezett magánhatalomtól azzal hogy a beszedett adóból majd kamatostul visszafizetik. Ha az adóbevételeik fedezetére nem hitelpénzből finanszíroznák a kormányok közkiadásaikat, hanem a saját maguk által kibocsátott pénzből, akkor hatalmas adósságterheik után nem kellene kamatot fizetniük. A népszuverenitás demokratikus elvéből következik, hogy az annak részét képező monetáris szuverenitás is a társadalom egészét képviselő közhatalmat illeti meg. Ezért az egyes államoknak és kormányzatoknak nem is szabadna monetáris szuverenitásukról lemondani és azt átengedni a szervezett magánhatalmat képviselő nemzetközi pénzkartellnek.

Az eladósítás - a hatalom átvétele

Nem nehéz belátni, hogy ez a pénzuralmi rendszer, amelyet Arisztotelész a társadalom szükségleteire termelő ökonómiával (közgazdasággal) szemben krematisztikának (pénzgazdaságnak) nevezett, fenntarthatatlan rendszer. Lehetővé teszi a világot uraló nemzetközi pénzkartell számára, hogy magánpénz-monopóliumára támaszkodva tetszése szerint szabályozza a forgalomban lévő pénz mennyiségét, ezáltal a saját ellenőrzése alatt centralizálja a világ termelővagyonát és erőforrásait. Ennek a felmérhetetlen hatalomnak az egyedüli forrása az, hogy tudatlan, illetve megvásá-

rolt politikusokkal legalizáltatni tudta a pénzhamisítás monopóliumát a maga számára.

A nemzetközi pénzkartell semmiféle értéket nem állít elő, és az általuk létrehozott nemzetközi rendszer részeként létrehozott magyarországi bankrendszer sem állít elő semmilyen értéket Ugyanakkor köztudomású, hogy a pénzintézetek és a bankok minden képzeletet felülmúló hatalmas profitot tesznek zsebre évről évre, és cserébe nem adnak semmit a társadalomnak. Magyarországon a bankok, amelyek 82%-ban külföldi tulajdonban vannak, a betétesektől, illetve külső forrásokból szerzett pénznek a tizenkilencszeresét kölcsönözhetik ki, természetesen kamatra és fedezet megkövetelésével.

Valójában az úr és a szolga viszonyának posztmodern változatával állunk szemben, amikor is a pénzteremtés lehetőségével rendelkező bankárok gyakorolják a hatalmat a gazdasági szereplők, a mezőgazdasági gazdálkodók és érték-előállító dolgozók, de a kormányok felett is. Ez a rejtett uralom a hatalmas vagyoni egyenlődenségek okozója. Felmerül a kérdés, hogy miért és meddig kell még elviselnie az emberiségnek ezt a rendszert? Ez annál inkább jogos kérdés, mivel viszonylag egyszerű lenne az emberiség nyomorúságát okozó uzsoracivilizációt megváltoztatni. A népszuverenitás révén legitimált kormányoknak a közhatalom gyakorlóinak egyszerűen vissza kellene venniük az úgynevezett monetáris felségjogokat a nemzetközi pénzkartelltől. Azaz kizárólag a közhatalom, az állam bocsáthatna csak ki pénzt és osztaná szét kamatmentes használatra az érték-előállító és termelő gazdaság szereplői között. A közhatalom a közpénzrendszer segítségével megfelelően tudna gondoskodni arról, hogy kellő mennyiségű közvetítő közeg — pénznek nevezett jel - álljon a termelő gazdaság rendelkezésére azért, hogy az megfelelően tudjon működni. Bármely kormány az adott ország választópolgárainak a támogatásával visszavonhatná a nemzetközi pénzkartelltől azokat az előjogokat, amelyekkel ezt a romboló hatású hatalmát gyakorolja. Ehhez természetesen politikai akaratra lenne szükség, amelyet a kormányzatok csak hatalmas népi nyomásra kényszerülnének tanúsítani.

Azért rendkívül fontos a nemzetközi pénzkartell szempontjából a lakosság tájékozatlanul tartása, mert a tájékozatlan, és az eladósítás révén nyomás alá helyezett, megzavarodott, gyakran munkanélküli és kétségbeesett tömegek egyszerűen képtelenek megfelelően informálódni arról hogy mi az igazság a pénzrendszer vonatkozásában, és mi is az igazi oka nyomorúságuknak. A pénzrendszerre vonatkozó alapvető ismereteket kihagyták az iskolai oktatásból, hiányosan és egyoldalúan találhatók meg az egyetemi képzésben is. A pénzkartell által tulajdonolt, illetve ellenőrzött tömegtájékoztatásból a pénzügyi összefüggések valódi elemzése ki van

tiltva. Amit mégis megtudhatnak az emberek, nem más, mint zavaros és megtévesztő félretájékoztatás. A nemzetközi pénzkartell valóságos művészetté fejlesztette a félrevezetést a pénzügyekre vonatkozóan. Ennek az eredménye az, hogy a nemzetközi pénzügyi közösség zavartalanul építheti a Global Empire-t, és a világ népei nem értve a bajok okait, nem a tényleges okozókat teszik felelőssé.

További gondot jelent, hogy azok a csoportok is, amelyek már felismerték ennek a pénzuralmi rendszernek egyik vagy másik összefüggését, nem rendelkeznek egységes diagnózissal és a hatékony terápiát szolgáló stratégiával. Ezért nem sikerült elérniük átütő eredményt. A szegénység terjed és fokozódik az igazságtalanság. Elszegényedve egyre többen veszítik el önrendelkezésüket, s a természeti környezet feltartóztathatatlanul pusztul tovább.

Ha kellő létszámú kortársunk értené a kamatszedő hitelpénzrendszer működését, hogy az milyen módszerekkel, mennyire aránytalanul gazdagít egy kis létszámú bankárkasztot, miközben egész népeket taszít adósságfüggésbe, továbbá hogy a pénzkartell nemcsak pénzügyeiket, gazdaságukat, de tömegtájékoztatási rendszerüket is ellenőrzi, akkor már hatékonyan lehetne fellépni a közpénzrendszer visszaállítása érdekében.

Ha valaki azt is megérti, hogy a föléje nőtt pénzhatalom viszonylag egyszerűen megdönthető, hogy nincs másra szükség, mint a pénz kibocsátásának és forgalomba hozatalának a közösség — a társadalom egészét képviselő demokratikus állam, az Országgyűlés és a kormány — ellenőrzése alá való visszahelyezésére, a pénzkibocsátás magánmonopóliuma megszüntetésére, akkor megreped a tudatlanság kősziklája, az az alap, amelyre ez a oénzhatalom épült. Bármennyire hihetetlennek tűnik, de ily módon fel lehet számolni a pénzkartell világuralmát.

Productíon Peak Oíl - elmélet vagy valóság?

Számos amerikai még mindig nem érti, hogy valójában egy birodalomban él, amelynek már csak kulisszája a sokat emlegetett demokrácia. Ha a folyamatok a jelenlegi irányban haladnak, akkor az a demokratikus köztársaság, amely valamikor az Egyesült Államok volt, alig lesz többé felismerhető. Sokan a változásokat gazdasági, pénzügyi okokra vezetik vissza. Mások viszont úgy látják, hogy 2001. szeptember 11-ével a hidegháború utáni szabályok radikálisan megváltoztak. Azok, akik nem hisznek a hivatalos magyarázatokban, valahol máshol keresik az igazi motívumokat, a történések miértjét és hogyanját. Az egyik egyre divatosabb magyarázat a „Peak Oil", amely szinte mindent érthetővé tesz elfogadói számára.

Mi ez a „Peak Oíl"?

Azt jelenti, hogy az az energiahordozó, amely ma a világgazdaság alapja, vagyis a kőolaj, olyan szerves maradványokból származó fosszilis anyag, amely egyrészt csak korlátozott mennyiségben áll az emberiség rendelkezésére, másrészt ennek a kitermelési szintje elérte lehetőségeinek a csúcsát. Ennek a kritikus szintnek „Olajcsúcs", azaz „Peak Oil" a neve. Az amerikai elnökválasztásnak nevezett színjátékot sok amerikai egy szuperkorporáció igazgatójának kijelöléséhez hasonlította. Ezért e szuperkorporáció vezérigazgatói tisztségére pályázó mindkét kijelölt személy megfelelően tájékozott volt arról, hogy előállott a Peak Oil szituáció. Erről azonban gondosan hallgattak, hogy elkerüljék a társadalmi méretű káoszt, de legfőképpen az olajkitermelő és -forgalmazó vállalatok részvényárainak a csökkenését. E szerint a gondolkodásmód szerint a Peak Oil olyan globális energiaválság, amelyhez hasonlót eddig nem ismert az emberiség. Ha ez a válság teljes mértékben kibontakozik, akkor az élelmiszerárak elviselhetetlenül magasak lesznek, s az amerikai életmód, ahogy ma ismert, el fog tűnni. A Peak Oil ugyanis azt jelenti, hogy véget ért a fenntartható növekedés folyamata véges méretű bolygónkon. Egy ilyen nagy horderejű kérdésről érthető módon a „szuperkorporáció" egyik „vezérigazgatóságra" pályázója sem kívánt párbeszédet folytatni a lakossággal.

Akik hisznek a Peak Oil elméletben, szinte sajnálkoznak azokon, akik tájékozatlanságból, tudatlanságból ezt az elméletet valamiféle tudatos félrevezetésnek tartják, amely valójában a kőolajban érdekelt világcégek ér-

dekeit szolgálja. Eszerint nem kell védelmezni ezt az elméletet, mert a közeljövő tényei kellően alá fogják támasztani. Az elmélet követői között tudományos fokozattal rendelkező egyetemi tanárok is szép számmal találhatóak. Közéjük tartozik **Carolyn Baker**, az Új-mexikói Egyetem tanára. Szerinte először azt kell az amerikaiaknak tudomásul venniük, hogy birodalomban élnek, s hogy ez a birodalom egy fasisztoid állammá alakult át. Véget kell vetni annak a fantáziálgatásnak, hogy még mindig demokráciában élnek és hogy módjuk van a megfelelő pályázókból megválasztani politikai vezetőjüket.

Másodszor azt is tudomásul kell venniük, hogy el kell utasítaniuk a szeptember 11-érői nekik feltálalt meseszerű legendákat. Carolyn Baker személy szerint azt hiszi, hogy 9/11 tragédiájának felderítése vízválasztó lehet az amerikai társadalom számára, ugyanis a 9/11 igazságkeresők olyan tömegmozgalommá nőhetnek, amely mozgalom valóban megváltoztathatja az egész Egyesült Államok fejlődési irányát.

A professzor harmadik ajánlása az, ami a következő fejezetek fő témája lesz, amely arról szól, hogy eljött az idő az alapos takarékosságra és fel kell készülni arra, hogy ki-ki maga állítsa elő az életfenntartásához legszükségesebb termékeket. Carolyn Baker gondolataiból annak a szemléltetésére idéztünk: milyen illúziókat fűznek még magasan képzett amerikai értelmiségiek is ahhoz, hogy rendkívüli helyzet állott elő az egész világcivilizáció vonatkozásában az alapját képező energiahordozónak, a fosszilis eredetű kőolaj fokozatos elfogyása, majd eltűnése miatt.

A kőolaj és a földgáz eredete

Ahhoz, hogy megértsük a Peak Oil dilemmáját, néhány gondolat erejéig foglalkozni kell a kőolaj és a földgáz eredetével. A kőolajról tudjuk, hogy földkéregben előforduló, vízzel nem elegyedő éghető folyadék, amely főleg szénhidrogénekből áll. A földgáz szintén a földkéregben található, a kőolajjal együtt vagy attól különállóan. A kőolajtól eltérően főként illékony, telített szénhidrogéneket tartalmaz.

A ma általánosan elfogadott felfogás szerint a kőolaj és a földgáz legnagyobbrészt tengeri élőlények maradványaiból keletkezett. Az elpusztult élőlények az üledékes kőzetekben halmozódtak fel, ahol testük szerves alkotórészei az oxigéntől elzárva bomlásnak indultak. Ez a geológiai feltételek között végbemenő bomlás vezetett a kőolaj és a földgáz képződéséhez. Ezt az elképzelést az támasztja alá, hogy a kőolajból elkülönítettek olyan bonyolult - köztük optikailag aktív szerves vegyületeket is - amelyek nagy valószínűséggel csak élő szervezetekből származhattak.

Ha a növényi és állati eredetű szerves vegyületek oxigén jelenlétében bomlanak el, azok széntartalma szén-dioxiddá alakul át és a levegőbe ke-

rül. A levegőben lévő szén-dioxidot viszont a növények az asszimiláció során megkötik és abból a klorofill segítségével, a fényenergia felhasználásával szerves vegyületeket építenek fel.

(A **klorofill** vörös és kék fényt nyel el a napfényből. Nem oldódik a növényi sejteket megtöltő vizes oldatban, hanem a sejtekben található korongszerű kloroplasztok membránjaihoz kapcsolódik. A fotoszintézis ezekben a kloroplasztokban zajlik és itt alakul át a fényenergia kémiai energiává. A klorofillban elnyelt fény szolgáltatja az energiát és a növény a szén-dioxidot és a vizet oxigénné, valamint szénhidráttá alakítja át.)

Mivel ezekből a vegyületekből többfokozatú lebomlás során ismét szén-dioxid képződik, megvalósul a szén természetes körforgása. A kőolaj, a földgáz és a kőszén képződése arra vezethető vissza, hogy a szén egy része folyamatosan kilép ebből a körforgásból, mivel oxigénmentes környezetbe kerül.

Időről időre már eddig is felbukkantak elméletek, amelyek szerint a kőolaj és a földgáz elsődlegesen szervetlen eredetű anyag. Az utóbbi időben azonban pontosan a „Production Peak Oil" jóslatok nyomán ezt a nézetet egyre több nyugati tudós és olajkutató is vallja, így **Thomas Gold** és **dr. J. F. Kenney.** Thomas Gold (1920-2004) neves asztronómus volt, a Cornell Egyetemen kutatott és tanított, tagja volt az Egyesült Államok Nemzeti Tudományos Akadémiájának. Thomas Gold a szovjet, elsősorban ukrán és orosz kutatók nyomán úttörő munkát végzett a planetáris szénhidrogének eredetével kapcsolatosan. 1992-ben nyújtotta be megvitatásra az Amerikai Tudományos Akadémiának a *The Deep Hot Biosphere* - Mély forró bioszféra című tanulmányát. Ebben terjesztette elő az azóta is vitatott elméletét a kőolaj és a földgáz előfordulási helyeire vonatkozóan.

Thomas Gold elmélete szerint a nyersolaj-lelőhelyek a természetes földgázképződés folyamatához kapcsolódnak. Ez a földgáz táplálja azokat a baktériumokat, amelyek igen mélyen élnek a Föld felszíne alatt. Gold publikált egy hasonló című könyvet 1999-ben, amely lényegében 1992-es tanulmányának érvelésére támaszkodott, és az élet eredetére vonatkozó újabb nézeteit is magába foglalta. Gold és követői szerint a kőolajban található baktériumoknak tudható be a biológiai eredetű maradványanyagok jelenléte a fosszilis energiahordozókban, szükségtelenné téve a kőolaj és földgáz keletkezésére vonatkozó biogenetikus (szerves anyagokra támaszkodó) elméletet. A baktériumok tevékenysége magyarázatot adhat más furcsaságokra is az ásványi anyagok koncentrációiban.

Mint már utaltunk rá, a nyugati geológusok és kőolajkutató szakemberek a petróleum szervetlen eredetére vonatkozó elméleteket nem fogadják el és a hivatalos álláspont szerint a szerves eredetre vonatkozó elmélet kellő magyarázatot ad a fosszilis energiahordozók kialakulására és lelőhe-

lyeinek kutatására. A legtöbb geológus elismeri, hogy a geológiai karbonciklus felöleli a földkéreg szerkezeti mozgásaival kapcsolatos, és a földfelszínhez visszatérő szénvegyületmozgásokat. Bebizonyított tény, hogy a szénvegyületek különböző módon haladnak a felszín felé. Thomas Gold és több más geológus rámutatott, hogy a biológiai eredethez kapcsolódó elméletek azonban nem adnak magyarázatot olyan jelenségekre, mint például a hélium jelenléte a kőolajmezőkön, valamint azt sem magyarázzák meg, hogy mi játszódik le azokon az olajmezőkön, amelyek nagy mélységben lezajlódó geológiai folyamatokkal függnek össze. A közelmúltban tett felfedezések kimutatták, hogy baktériumok sokkal mélyebben is előfordulnak, mint ahogy azt korábban hitték. De ez önmagában nem elég tudományos bizonyíték Gold elméletének alátámasztására, ugyanakkor mégis súlyt ad érveinek.

Az a vegyi folyamat, amelynek során az állati hulladék átalakul szénhidrogén energiahordozóvá, tartalmaz olyanokat is, amelyek baktériumok nélkül is végbemehetnek. Mindez azonban nem ad magyarázatot arra, hogy miként kerülnek a kőolajba olyan maradványok, mint például a mágnesvasérc.

Mielőtt tovább folytatjuk a szemben álló érvek felsorakoztatását amellett, hogy a kőolaj és a földgáz fosszilis eredetű és ezért véges mennyiség áll rendelkezésre, másrészt azokat az érveket, amelyek azt támasztják alá, hogy a földgáz inorganikus, abiotikus eredetű, amelynek a forrása a Föld magmájában van és ezért mindaddig, amíg bolygónk létezik, kőolaj is létezni fog — tegyünk egy kitérőt!

Prouty véletlen találkozása a kőolaj eredetével

(L. Fletcher Prouty az Egyesült Államok Légierejének nyugalmazott ezredese. Utolsó szolgálati beosztásában összekötő tisztként működött a légierő, majd pedig a Védelmi Minisztérium, azaz a Pentagon és a CIA között. Ily módon a titkosszolgálat katonai vonatkozású ügyeiről első forrásból tájékozódhatott Minthogy nem a CIA alkalmazottja volt, nem kellett letennie olyan titoktartási esküt, mint a hírszerző szolgálat alkalmazottainak.)

1996. június 20-án Prouty ezredes hozzászólt ahhoz az interneten folyó vitához, hogy megújuló energiahordozó-e a kőolaj vagy sem. Prouty a következőket állította:

»A kőolajat gyakran „fosszilis" energiahordozónak is nevezik; ennek az az oka, hogy korábban létező, élő organizmusokból származtatják Ez elfogadhatónak tekinthető, amikor az olajkutakat a földkéreg fosszilis rétegeibe fúrták; manapság azonban nagy mennyiségű kőolajat találtak olyan

mélyebbre fúrt olajkutaknál, amelyek minden fosszilis szint alá hatoltak. Miként jöhet a kőolaj a fosszilis rétegekből, vagy korábban élő anyag maradványaiból, ha az mélyen a fosszilis rétegek alatt található kőzetekben létezik? Nem jöhet korábban élő organizmusokból, szerves anyagból.«

Daniel E. Reynolds ezzel kapcsolatban kérdést tett fel az interneten keresztül Proutynak, aki a következő választ küldte neki:

»DanieL, megfelelően használod az abiotikus kifejezést. Mint nem fosszilis energiahordozónak, a petróleumnak nincs élő eredete. Vegyi elemeket tartalmaz, amelyek élő anyagokban is előfordulnak; de nem volt „korábban élő anyag." Nem volt elég „korábbi élő anyag" a Teremtés óta, hogy annyi kőolaj legyen belőle, amennyit már a mai napig felhasználtak
Ezzel kapcsolatos ismereteim 1943-ig nyúlnak vissza. Ekkoriban pilóta voltam és az Egyesült Államok **geológiai földmérő csoportját** szállítottam Casablancából Dhahranba, Szaúd-Arábiába. Ott találkoztunk a **Standard Oil** kutatóival. Ezután visszatértünk Kairóba, hogy fogadjuk Roosevelt elnököt, aki 1943 novemberében ott találkozott Churchill-lel és Csang Kaj-sekkel. Roosevelt elrendelte egy olajfinomító felépítését a II. világháború céljaira. Ez vezetett az ARAMCO megalakulásához.

Az 1970-es évek energiaválsága idején a Szövetségi Alkalmazottak Energia Szemináriuma programjának a résztvevőjeként képviseltem az Egyesült Államok vasutakkal kapcsolatos iparvállalatait a **Stratégiai és Nemzetközi Tanulmányok Központjában** (Center for Strategic and International Studies), amelyet a Georgetown Egyetem szponzorált. Ez 1974 januárjában kezdődött, és négy éven át tartott Az volt a célja, hogy megvitassa az Egyesült Államok energiarendszerének működését és új távlatokat nyisson az energiakutatás számára. A programokon rendszeresen részt vett Henry Kissinger és James Shlesinger is.

Az egyik találkozó szünetében az ebédlőben **Arthur Kantrowitz,** az **AVCO** cég bostoni **Kantrowitz Laboratóriumának** vezetője mellett ültem. Az asztalnál velünk együtt négy fiatal geológus a petróleumról cserélt eszmét. A beszélgetés során egyikük megjegyezte, hogy a petróleum szerves anyag és fosszilis energiahordozó. Szó szerint idézte a Rockefeller Bibliát. Kantrowitz a mögötte ülő geológushoz fordulva megkérdezte: „Valóban azt hiszi, hogy a petróleum fosszilis energiahordozó?" Az illető rávágta, hogy feltétlenül, és mind a négyen csadakoztak hozzá. Kantrowitz figyelmesen hallgatott és megjegyezte:, A legmélyebb fosszilis anyag, amelyet valaha is találtak, 4877 méterre feküdt a tengerszint alatt. Ennek ellenére mi már olyan kutakból is nyerünk kőolajat, amelyek

9144 méter mélyen vagy az alatt vannak. Hogyan kerülhet ilyen mélyre fosszilis energiahordozó? Ha az valamikor élő anyag volt, akkor a felszínen kell előfordulnia. Ha nem alakult át petróleummá a felszínen vagy annak a közelében, akkor miképpen tud ilyen mélyre kerülni? Mi a nehezebb fajsúlyú: a kőolaj vagy a víz? A víz. Így annak kellene mélyre hatolnia és nem a kőolajnak. Az olajnak a víz tetején kellene maradnia, ha az 'organikus' és 'könnyű' lenne."

Valamennyien egyetértettek, hogy a víz a nehezebb fajsúlyú, és ha lenne valamilyen rés vagy más nyílás, amelyen ez az „organikus anyag" lehúzódhatna a föld magmájához, akkor először a víznek kellene leszivárognia és a kőolaj a földfelszínhez közelebb helyezkedne el. Ez ésszerűnek tűnik. Még ha egyet is értünk, hogy a „magma ásványi anyagok és organikus anyagok durva keveréke nem sűrű halmazállapotban", ez még nem jelent petróleumot, és ha az lenne, akkor a Föld felszínéhez közelebb kellene előfordulnia, mint a nálánál nehezebb víznek.

A **D. Van Nonsttand Tudományos Enciklopédia** meghatározása szerint a „magma" olvadt anyag. Természetes, komplex, folyékony, magas hőmérsékletű szilikát oldat, valamennyi izzó kőzet ősanyaga, mind a beáramlásos, mind a vulkanikus kőzeteknél. A magma eredete ismeretlen.

Néhány évvel ezelőtt írtam két-három oldalt, amely megjelent a **McGraw Hill Tudományos** és **Technológiai Évkönyvben** *Vasútter-vezés és -építés* (Railroad Engineering) cím alatt. Ez is kissé bizonytalan a petróleum eredetét illetően: annak a szerves anyagnak, amely a tengeri környezetben keletkezik, vagy onnan származik, kevesebb mint 1%-a szerves anyag és ez megtalálható az óceán üledékében. A legtöbb petróleum a katagenezis folyamatában jön létre. (A mineralizáció, azaz ásványoknak, fémeknek valamely kőzetbe való behatolása — vagyis az ásványképződés, kapcsolatban áll különböző fejlődéstörténeti folyamatokkal. Az ércek kialakulása négy fejlődési fázisának az egyike a **katagenetikus fázis** -D.J.)

Ha elégséges szerves anyag van jelen az óceán üledékében, amelyek átmennek ezen a folyamaton, akkor ezek lehetséges petróleum-lelőhelyek Mélyen fekvő tengeri organikus anyagok, főleg kőolajat, míg a szárazföldi növények maradványai főleg földgázt nyújtanak

Mindez nem vezet minket sehová. Én még mindig visszatérek Kantrowitzhoz. Minthogy az olaj könnyebb, mint a víz — mindenütt a Földön, ezért nem lehetséges, hogy a kőolaj organikus eredetű, fosszilis energiahordozó legyen, amely a Föld felszínén, vagy annak a közelében keletkezett és a vizet megelőzve hatolt át a Föld kérgén, s jutott le a mélybe. A kőolajnak sokkal mélyebbről kell erednie, és fokozatosan utat

találnia felfelé a mélyen fekvő lelőhelyekhez, amelyek már elérhetőek a felszíni kőolajfúró tornyok számára. A kőolaj tehát mélyről jön. Éppen ezért a petróleum nem fosszilis üzemanyag-hordozó, amely a Föld felszínén vagy annak a közeléből származik.

A XIX. század olajkitermelői képviselték azt az álláspontot, hogy fosszilis energiahordozó azért, hogy létrehozzák és elterjesszék azt a koncepciót, miszerint csak korlátozott mennyiség áll rendelkezésre, és ezért a kőolaj rendkívül értékes. Mindez jól beleillik a „kimerülés alapján járó felár" igényléséhez.

A C. S. I. S. - Center for Strategic and International Studies (Stratégiai és Nemzetközi Tanulmányok Központja) - 1978-as rendezvényein a Közös Piac energiafőnöke, a francia **M. Montibrial** mondotta nekünk, hogy miközben a petróleumot hordónkénti 20 dollárért vagy többért árulják a világpiacon, az olajkutaknál nem kerül többe, mint 25 cent hordónként Ez a mi igazi petróleumproblémánk. Több mint 1 dollár 50, 1 dollár 60 centet fizetünk egy gallon kőolajért, ami csak egy hordónak a 42-ed része. Akik érdeklődnek, azoknak többet kell tanulniuk a brit Közlekedési Intézettől, s ne vesztegessék idejüket az OPEC-re (Organizaüon of Petroleum Exporting Countries - a Kőolaj Exportáló Országok Szervezete) és a „Fedő" történetre.

Azok, akik a pennsylvaniai olajkutakat „szárazra" szivattyúzták a XIX. század végén, valójában megőrizték mindazt jobb napokra, amit még tartalmaztak«

Fletcher Prouty ismertetett levele nyomán szerteágazó vita bontakozott ki a kőolaj eredetéről. Ez a vita az interneten és a szaklapok hasábjain a mai napig tart. A XIX. században kezdődött tudományos eszmecsere tehát nemhogy alábbhagyott volna, hanem egyre nagyobb intenzitással folyik. Kezdettől fogva voltak olyanok, akik azt állították, hogy a kőolaj **primordiális** (ősi, elsődleges, alapvető) eredetű anyag, és bolygónk kialakulásával egyidejű. Ebből következően szervetlen folyamatok során keletkezik. Mások azzal érveltek, hogy a kőolaj az élő organizmusok bomlástermékeiből jött létre, elsősorban az óceánban található planktonokból. Planktonoknak nevezik a vízben lebegő, saját mozgást alig végző parányi élő szervezetek összességét Ezek a planktonok több millió évvel ezelőtt óriási mennyiségben elszaporodtak egy viszonylag rövid ideig tartó globális felmelegedés időszakában. Ezt követően maradványaik bekerültek az óceán üledékébe - egyelőre nem kellően felderített körülmények között.

A XX. század második felében a geofizika és a geokémia tudományának előrehaladásával a tudósok többsége a kőolaj biológiai eredetét hirdető elmélet mögött sorakozott fel. Orosz és ukrán tudósok egy kis csoport-

a néhány nyugati kollégájával egyetemben — ezek közé tartozik a már korábban említett Thomas Gold, a Cornell Egyetem fizikusa - kitartottak a kőolaj abiotikus, azaz nem biológiai, szervetlen eredetét valló elmélet mellett Mivel ezt az elméletet elsősorban orosz és ukrán tudósok dolgozták ki, ezért egyesek közülük úgy tekintenek Thomas Goldra, mint aki az ő kutatási eredményeiket átvette. Ezért az amerikai tudós 1998-ban megjelent *The Deep Hot Biosphere* (A mély izzó bioszféra) című könyvét plágiumnak tekintik. A könyv azonban felkeltette a közvélemény figyelmét és széles körű vita bontakozott ki arról, hogy végül is honnan származik a kőolaj és mennyi áll rendelkezésre belőle. Thomas Gold azzal érvelt, hogy a szénhidrogén különböző változatai már a Naprendszer kialakulásakor léteztek, és jelenlegi ismereteink szerint nagy mennyiségben előfordulnak a Jupiteren, a Szaturnuszon, az Uránuszon és ezeknek a bolygóknak a holdjain. Minthogy a Naprendszernek ezeken a planétáin élet soha nem létezett, ezért a kőolaj kezdetektől fogva létező, primordiális anyagnak tekintendő. Ez az abiotikus elmélet lényege.

Ebből az elméletből az következik, hogy korlátlan mennyiségben áll rendelkezésre folyékony halmazállapotú primordiális szénhidrogén a földkéreg mélyebb rétegeiben. Ezek a hatalmas méretű, mélyen fekvő készletek lassú folyamat keretében, időről időre pótolják azokat a földfelszíni kőolajtartalékokat, amelyeket a hagyományos kőolajkutak a kitermelés rolyamán megcsapolnak. A kőolaj-kitermelő és -finomító vállalatok a biológiai eredetet valló elmélet alapján tárták fel sikeresen a kitermelhető kőolajmezőket. Ha valóban léteznek érintetlen, mélyen fekvő szénhidrogénkészletek, amelyek lassanként újratöltik a kőolajkutak által kimerített mezőket, úgy tűnik: a tényleges termelés szempontjából nem játszanak meghatározó szerepet. Ezt az az egyszerű tény támasztja alá, hogy világszerte kőolaj- és gázmezők tízezrei merültek ki, és ez a bizonyos újrafeltöltődés csak nagyon ritkán volt megfigyelhető. Emiatt a ritkaság miatt kereskedelmi szempontból nincs jelentősége az elméleti vitának Ez ténylegesen nem befolyásolta sem a kőolaj-kitermelés mennyiségét, sem a kereslet és a kínálat alakulását.

A nem biológiai eredet mellett kitartók hangsúlyozzák, hogy a hagyományos kőolaj-kitermelést végzők tevékenységét egy helytelen elmélet valójában csak korlátozza. Ez az elmélet megakadályozza, hogy feltárják a mélyebben fekvő primordiális eredetű kőolajkészleteket. Ha megfelelő helyen végeznének fúrásokat, sokkal több kőolajat találnának, mint jelenleg. Amikor ezt az állítást tudományos próbának vetették alá, a legjobban dokumentált abiotikus kísérleti fúrás is — kereskedelmi szempontból - kudarcnak volt minősíthető. Így tehát, ha az abiotikus elmélet részben vagy egészben tudományosan mégis érvényesnek bizonyulna, akkor sem lenne

érezhető gyakorlati következménye sem az olajkutak kimerülése, sem a jelentkező globális kőolaj-kitermelési csúcs, azaz a „Produciton Peak Oil" szempontjából.

Mindez azonban nem elégséges ahhoz, hogy a kőolajprobléma számos kérdését eldöntsük. Ugyanis ha a kőolajtermelés elérte a lehetséges intenzitás maximumát, akkor súlyos világgazdasági és világpolitikai következményekkel kell számolni. A kőolaj-kitermelés csúcsa: a „Production Peak Oil" abban az időszakban következett be, amikor a motorizáció soha nem látott mértékben gyorsult fel a világ két legnépesebb országában — Kínában és Indiában. Ezzel olyan energiahordozó többletszükséglet jelent meg amely a jelenlegi termelési kapacitás mellett nem kielégíthető. Ez pedig azt jelenti, hogy kiéleződik a küzdelem a világ energiahordozó tartalékainak ellenőrzéséért. E fenti meggondolások miatt mégis csak vissza kell térni ahhoz, hogy honnan is ered a kőolaj.

Valóban ősanyag a kőolaj?

Thomas Goldnak igaza van abban, hogy a szénhidrogének más bolygókon is megtalálhatóak, még a világűr távoli részein is. Ha ez így van, akkor miért ne találhatnánk primordiális ősanyag szénhidrogént Földünkön? Földünk főleg metán formájában, amely a legegyszerűbb szénhidrogén, valóban rendelkezik primordiális szénhidrogénneL Kevés bizonyíték van arra, hogy ilyen szénhidrogének megtalálhatóak lennének az olyan kőzetes belsejű bolygókon, mint a Merkúr, a Vénusz és a Mars. Az idők folyamán lehetséges, hogy a szénhidrogének vagy elpárologtak, vagy más módon távoztak a világűrbe a Naprendszer fejlődése során. Az is lehetséges, hogy ezek a szénhidrogének az adott bolygók mélyébe húzódtak le. A Mars atmoszférájában nemrég találtak metánt, és ezt a biológiai aktivitás valamikori jelenlétének tekintik. Az is bizonyított, hogy a Föld mélyebb szintjein szintén található metán. Az eljuthatott oda az óceánok mélyén fellelhető gerinceken, barázdákon — noha az így átszivárgó mennyiség viszonylag kicsinek tekinthető.

Az Egyesült Államok **Energiaügyi Minisztériuma** és a **Lawrence Livermore Laboratórium** újabb tanulmánya szerint nagy mennyiségű metánkészletek fordulhatnak elő a földkéregben 97 kilométertől 194 kilométer mélységig. Az olajkitermelő vállalatok azonban ma még csak 9,6 kilométer mélységre tudnak lefúrni, de csak kőzetlerakódásokban. Az izzó, változó-alakuló kőzetben eddig mindössze 3,6 kilométer mélyre tudtak a fúrók behatolni. Bármely kísérlet arra, hogy behatoljanak olyan mélységre, amely már közelít a földköpenyhez, a fúróeszközök burkolata megolvadt a nagy nyomás és hőmérséklet hatására.

Az említett tanulmány a metánkészletek eredetével kapcsolatban más magyarázatot ad. **Thomas Gold** azt is állította, hogy a folyékony szénhidrogén, a kőolaj megtalálható a Föld mélyében. Ezzel a nézettel az a probléma, hogy 4572 méter mélyen a hőmérséklet már eléri a 135 Celsius-fokot, ami elég ahhoz, hogy széttörje a szénhidrogén-kötéseket. Ami ezekből a molekulákból a bomlás után megmarad, az a metán, amelynek a molekulája csak egyeden szénatomot tartalmaz. A petróleumgeológusok számára ez nem csupán elmélet, hanem sokszor megtapasztalt és időnként drágán megfizetett tény. Ezek a gyakorlati munkát végző geológusok úgynevezett kőolaj „ablakról" beszélnek, amely nagyjából 2250 és 4550 méter mélyben található, ahol a hőmérséklet kedvező a kőolajmolekulák létrejöttéhez. Ha valaki ettől az ablaktól távol végez próbafúrásokat kőolajért, rendszerint üres lukra talál amelyben legfeljebb csak földgáz fordulhat elő. Vannak olyan rétegek, amelyek geológiai fogalmak szerint viszonylag gyorsan mozognak vagy lefelé vagy fölfelé.

A ma főáramlatúnak tekinthető elmélet szerint a kőolaj kialakulása kapcsolatban áll az üledékes lerakódásokban zajló folyamatokkal. Tény az, hogy az elmúlt másfél évszázadban feltárt kőolajmezők kapcsolatban álltak az üledékes kőzetekkel. Másrészt nem nehéz olyan kőzeteket találni, amelyek egykor a Föld belsejében léteztek, olyan mélységekben, ahol kedvezőek voltak a feltételek az abiotikus kőolaj kialakulására vagy a primordiális petróleumkészletek létrejöttére. Az ilyen kőzetek viszont tipikusan nem tartalmaznak szénhidrogén-maradványokat. Abban a néhány ritka esetben, amikor kis mennyiségű szénhidrogén-maradványok fordultak elő izzó és alakulóban lévő kőzetekben, akkor ezek szinte kivétel nélkül szénhidrogént tartalmazó üledékes kőzetek közelében voltak. A mindkét típusú kőzetben található szénhidrogének azonos biomárkereket tartalmaztak. (A **biomárkerek** specifikus biokémiai anyagok, amelyeknek olyan sajátos molekuláris jellegzetességeik vannak, amelyek alkalmassá teszik őket, hogy méréseket végezzenek velük.)

Thomas Gold úgy gondolta: legjobban úgy lehetne kíséretileg igazolni az abiotikus elméletet, ha mélyen fekvő kristályos kőzetekben végeznének próbafúrásokat. Meggyőzte a svéd kormányt, hogy eszközöljön 1988-ban egy 7,2 kilométer mélyre hatoló fúrást olyan gránitkőzetben, amely korábban egy meteoritbecsapódás miatt már széttöredezett állapotban volt Ez a széttöredezettség tette lehetővé a rendkívül mélyre hatoló fúrást A több millió dolláros költséggel végzett fúrás eredményeként sikerült is 80 hordó kőolajat találni. Ezt a programot 1991-ben újraindították, de kereskedelmileg kudarcnak bizonyult. Gold azonban ragaszkodott ahhoz a véleményéhez, hogy a kísérleti fúrások igazolták elméletét. A leg-

több geológus azonban továbbra is szkeptikus, úgy gondolja, hogy a feltárt kőolaj nem más, mint a fúrás során keletkezett olajiszap.
Az egykori Szovjetunió geológusainak is csupán egy kisebbsége állítja határozottan, hogy az Ukrajnában lévő Dnyeper—Donyec-medencében végzett mélyfúrások az ott található kőzetekben eredményesek voltak, és kitermelésre alkalmas kőolajmezőkhöz juttatták a kutatókat. **Vlagyilen A. Krajuskin** professzor, az Ukrán Tudományos Akadémia Geológiai Tudományok Intézete Kőolajkutató Részlegének elnöke Kijevben a következőket írta erről:

„11 nagy és egy óriás olaj- és gázmezőt fedeztünk fel ebben a térségben, amelyről 40 évvel ezelőtt megállapították, hogy nem alkalmasak petróleumtermelésre. Ezeknek a mezőknek a feltárását teljes mértékben a modern orosz—ukrán — a nagy mélységben található abiotikus kőolajra vonatkozó — elmélet szerint hajtottuk végre. Azokat a fúrásokat, amelyek ezekhez a feltárásokhoz vezettek szándékosan mélyen, a kristályos kőzetekben végeztük és ez a mélyen fekvő réteg az, ahol a kőolajkészletek legnagyobb része található. A tartalékok mennyisége eléri a 8200 millió metrikus tonnát (1 metrikus tonna 1000 kilogramm; 1 millió metrikus tonna pedig 1 milliárd kilogramm — D. J.), ami megfelel 65 milliárd hordó kitermelhető kőolajnak amelyhez még hozzá kell számolni százmilliárd köbméter kitermelhető földgázt. Ezért ez a feltárási hely összehasonlítható Alaszka északi lejtős területével."

Független szakértői felmérések nem támasztják alá ezeket az állításokat. Először is, az **Egyesült Államok Geológiai Földmérő Intézete** nem ért egyet azzal, hogy a Dnyeper—Donyec-medence tartalékai ekkorák lennének (az intézet 2,7 milliárd hordó olajtartalékról tesz említést). Másodszor, ha lehetséges is, mégis szokatlan a mélyen fekvő kőzetekben való olaj-előfordulás, továbbá sokféle okból fordulhat elő kőolaj a nagy mélységben található kőzetekben. A fúrási folyamatnak keresztül kell hatolnia e kőzetréteg felett fekvő ülepített kőzeteken, és ily módon maga a fúrás is elősegítheti a kőolaj mélyebbre szivárgását. Így aztán úgy tűnik, mintha alulról jönne a kőolaj. Vannak olyan helyzetek is, amikor a vulkáni eredetű vagy alakulóban lévő metamorfikus kőzetek felfelé mozognak, illetve az üledékes kőzetek lefelé. Ily módon a mélyen fekvő kőzet (basement rock) befedi az üledékes kőzetet. Bizonyos esetekben ez a rárakódás elérheti a több száz négyzetkilométernyi nagyságot is. A Texaco Angola cég szakértője, **Tako Koning** *OilProduction from Basement Reservoirs* (Kőolaj-kitermelés a mélyen fekvő készletekből) című tanulmányában, amely elsősorban az Egyesült Államok és Venezuela szempontjából foglalkozik a témával,

olyan példákra hivatkozik, amikor megkövült agyagpalából jöttek létre kőzetek. Számos tanulmány hivatkozik arra is, hogy a Dnyeper—Donyec-térségben is megtalálhatóak az üledékes eredetű kőzetek.

Lehetséges-e a kőolajlelőhelyek újrafeltöltődése?

Az abiotikus elmélet követői gyakran hivatkoznak olyan példákra, amikor korábban kimerült olajlelőhelyek újrafeltöltődtek. Az egyik legtöbbet hivatkozott példa: **Eugene Island. Í**gy nevezik azt a víz alá került fennsíkot, amely mintegy 130 kilométerre délre található Lousiana partjaitól a Mexikói-öbölben. **Chris Bennett** a WoddNetDaily.com internetes honlapon így tájékoztat erről *Sustainable Oil?* (Fenntartható kőolaj-kitermelés?) című írásában:

„Az 1960-as és az 1970-es években jelentős mennyiségű kőolajat fedeztek fel egy víz alatti fennsíkon, amelyet **Eugene** 330-nak neveztek, és amely naponta 15 000 hordó kiváló minőségű nyersolajat termelt A nyolcvanas évek végére a fennsík kitermelése napi 4000 hordóra esett vissza, és úgy tekintették, hogy kimerült. 1990-ben azonban váratlanul ismét napi 15 000 hordóra növekedett a kitermelés. Az ott található kőolajkészlet mennyiségét, amelyet a 70-es években 60 millió hordóra becsültek, 400 millió hordóra módosították. További érdekesség, hogy az új kőolaj geológiai kora lényegesen eltért az 1970-es években kiszivattyúzott kőolajétól. A szeizmikus adatok elemzése feltárta: létezik egy „mély törés" (vetődés) a Eugene Island-i kőolajkészlet alatt. Ezen a törésen keresztül áramlott fel a kőolajfolyam mélyebben fekvő és korábban nem ismert forrásból."

Ez így ígéretesnek tűnt. A közelebbi vizsgálódás azonban más magyarázatokhoz vezetett. **David S. Holland** és munkatársai az Eugene Island-i kőolajat tartalmazó kőzetekről megállapították, hogy jellemző volt rájuk a törések által okozott alakváltoztatás, valamint a sókupolák és a sóval kapcsolatos vetődések jelenléte. A homok és olajpala eredetű palalerakódások vastag réteget képeztek. A kevesebb mint 2,5 millió évesnek tekinthető fiatalabb kőolajkészletek olyan szénhidrogénekből származtak, amelyek szerves anyagokban gazdag, mélyebben fekvő kőolajpalából keletkeztek. A rétegeződés különböző lerakódások, és a nyomukban járó hatások következtében gyorsan változott

Eugene Island kőolajtartalékai valóban növekedtek, de a növekedés nagyságrendje nem tekinthető rendkívülinek. Így például 1978-tól 1988-ig a jobb kutatási és kitermelési módszerek is hozzájárultak egyrészt a becsült tartalék, másrészt a kitermelés növekedéséhez. Más észak-amerikai kőolaj-

lelőhelyeken is növekedtek a nyilvántartott tartalékok. Ez részben annak a következménye, hogy a **Securitíes and Exchange Commission** (Amerikai Értékpapír- és Tőzsdefelügyelet — **SEC)** jelentési kötelezettségre vonatkozó előírásai megkövetelik, hogy évente pontosan közöljék az illetékes vállalatok, mekkorák a kitermelés alatt álló kőolajmezők becsült tartalékai, és a meglévő felszerelésekkel ténylegesen mennyi nyersolajat lehet belőlük kitermelni. Ahogyan növekszik az adott lelőhelyen működésbe helyezett kutak száma, úgy „nő" a becsült tartalékok nagysága is. Amikor azonban az elérhető kőolajmennyiséget kiszivattyúzzák, akkor a készletek apadnak, és a kitermelési kvóták is csökkennek.

1989-re Eugene Islanden a kitermelt kőolajmennyiség elérte a napi 20 000 hordót 1992-re ez napi 15 000 hordóra esett vissza, de hamarosan ismét növekedésnek indult a termelés és 1996-ban elérte a napi 30 000 hordót. Ettől kezdve azonban a termelés mennyisége folyamatosan csökken. A Eugene Islanddel kapcsolatos tapasztalatok arra utalnak hogy valóban léteznek olyan mélyebben fekvő kőolajtartalmú kőzetek, amelyekből a kőolajmezők lassan újratöltődnek. Azonban az ezt a nézetet valló geológusok nem készítenek elméleteket a kőolaj primordiális (ősi, bolygónk kialakulásával kapcsolatos) eredetéről.

A **Pacific Northwest National Laboratory** munkatársa, **Kathy Blanchard** megállapította az *Oil and Gas — 'Renewable Resources'?* című tanulmányában, hogy a legújabb geokémiai kutatások bizonyították, miszerint a sokféle összetételű kőolajlelőhelyek Eugene Island különböző kőolajmezőin kapcsolatban állnak egymással, valamint a mélyebben fekvő — a jura-kréta földtörténeti időszakból származó — kőzetekkel.

Blanchard úgy véli, hogy a kőolajnak ez a vándorlása a közeli kőzetekből nem tekinthető rendkívülinek és ezt a jelenséget a hagyományos biológiai eredetet valló elmélet alapján elemzi. Az **AAPG** (American Association of Petroleoum Geologists — Kőolajgeológusok Amerikai Társasága) közreadta **David S. Holland** és munkatársai tanulmányát a Eugene Island-i Block 330 jelölést viselő kőolaj-kitermelő helyről, amelyben bőséges bizonyíték található a nagy távolságú vertikális kőolajkészlet mozgásról. Különböző biomárkerek és a benzintartományba sorolható jelzőanyagok alapján arra a következtetésre jutottak, hogy az itt található kőolajféleségek 4572-től 4877 méterig terjedő mélységekben keletkezhettek. Itt a hőmérséklet 150-től 170 Celsius-fokig terjed. Jelenlétük a sekély, és hőmérsékleti szempontból éretlen készletekben jelentős vertikális mozgásokat tesz szükségessé. A készlet érettsége és a benne lévő kőolaj érettsége közti különbségtétel szembeötlő, és arra utal hogy a kőolaj több mint 3650 méter mélyről érkezhetett. A földkéreg törésvonalai mentén történő petróleumvándorlás érzékelhető a megfigyelt hőmérsékletből, a szénhid-

rogén anomáliáiban a felszínen, valamint eloszlásuk alapján az olajat tartalmazó felszín alatti rétegekben.

A biomárkerek szerepe

Korábban már említettük, hogy a biomárkerek olyan specifikus biokémiai anyagok, amelyeknek sajátos molekuláris jellegzetességeik vannak, s ezek alkalmassá teszik őket mérések elvégzésére.

Visszatérve az úgynevezett abiotikus elméletre, azt más vonatkozásban is túlértékelik. Az ugyancsak már hivatkozott J. F. Kenney, a houstoni Gas Resources Corporation egyik vezetője ahhoz a kevés nyugati geológushoz tartozik, aki az abiotikus eredet meggyőződéses híve. Kenney írja a következőket:

„Hozzáértő fizikusok, kémikusok, vegyészmérnökök és a termodinamikában járatos szakemberek már a XIX. század utolsó negyedétől kezdve tudják, hogy a természetes petróleum nem biológiai anyagokból keletkezik."

Ez a megállapítás arra utal, hogy manapság már csak néhány, a fejlődés menetét felfogni képtelen ember az, aki még mindig kitart az idejétmúlt és lejáratott téveszme mellett, amely szerint a kőolaj biológiai eredetű anyagokból származik. Noha az egyetemek és az olajvállalatok hozzáértő szakemberek ezreit alkalmazzák, ezek nemcsak kitartanak a biológiai eredet mellett, de mindennapi munkájukban erre támaszkodnak, és sikeresen tárják fel az olajlelőhelyeket. A laboratóriumi kísérletek is ismételten alátámasztották, hogy a petróleum ténylegesen előállítható szerves anyagból olyan feltételek mellett, amelyek utánozni próbálják a geológiai korszakokban fennállónak tekinthető körülményeket.

A tényleges helyzet pontosan a fordítottja annak, mint amit Kenney sugalmaz. A legtöbb geológus feltételezése szerint a kőolaj abiotikus eredetére vonatkozó orosz—ukrán hipotézis azért tekinthető idejétmúlt anakronizmusnak, mert olyan időszakban keletkezett, amikor még nem vált ismertté a modem lemeztektonikus elmélet. (A **tektonika** a geológiában a földkéreg-szerkezettant jelöli. A földtan földkéreg szerkezetével és mozgásával foglalkozó ágának a neve. A tektonizmus kifejezés pedig a földkéregben a hegységképző erők hatására végbemenő alakváltozásokat jelöli. A Földnek az a mintegy 700 méter vastag felső öve viseli a tektonoszféra nevet, amely részt vesz a Földnek a hegység- és szárazulatképző mozgásaiban.)

A tektonikus mozgások arról ismertek, hogy radikálisan átrendezik a kőzetrétegeket és földtanilag fiatalabb, üledékes kőolaj- és gáztartalmú kő-

zeteket lent hagynak az alsó kőzettétegekben. Így bizonyos esetekben azt a látszatot keltik, hogy a kőolaj a prekambrium korszakbeli kristálykőzetből ered. Ténylegesen pedig nem ez a helyzet. (A geológiában **prekambriumnak** nevezik a földtörténeti őskort. A tudomány jelenlegi állása szerint a Föld kialakulásának és történetének 4,5 milliárd éve kezdődött és 590 millió évvel ezelőtt véget ért legrégebbi korszakáról van szó.)

A geológusok a szénhidrogénekben az izotopikus egyensúly elemzése útján mutatják ki a szén eredetét A természetes szén csaknem teljesen 12-es izotópú, mindössze alig több mint egy százaléka 13-as izotóp. (Az **izotóp** szakkifejezés jelzi ugyanazon elemnek azonos rendszámú, de különböző tömegszámú és ezért eltérő fizikai tulajdonságú változatát. Az izotópok a tömegszámtól függően fizikai és kémiai tulajdonságaikban eltérnek.)

A szerves anyag azonban rendszerint kevesebb C-13-at, azaz 13-as izotópot tartalmaz, mert a növények fotoszintézisében elsősorban a C-12 izotópok választódnak ki, nem pedig a C-13-asok. A kőolaj és a földgáz tipikusan olyan arányban tartalmazza a C-12 és C-13 izotópokat, ahogyan azt a biológiai eredetű anyagok tartalmazzák, amely anyagokból a feltételezések szerint a kőolaj származik. A C-12, C-13 arány olyan általánosan érvényesülő tulajdonsága a petróleumnak, ahogyan azt a biológiai eredetre vonatkozó elmélet állítja. Éppen ezért ezt az arányt nem lehet merő véletlenségnek tekinteni.

Ezen túlmenően a kőolaj tipikusan tartalmaz olyan biomárkereket is, amelyek kapcsolatban állnak a növényekben előforduló klorofillal, valamint a hemoglobinná], azaz a vörös vértestek oxigént tartalmazó fehérjéjével. Más **kémiai nyomot** hagy az a kőolaj, amely például **algákból** keletkezett, és mást az, amelyik **planktonokból** Ezért a geokémikusok rutinszerűen használják a biomárkereket arra, hogy kikeressék a kőolajmintákat a specifikus kőzetekből.

A szervetlen, abiotikus eredetet valló tudósok és kutatók feltételezése szerint a kőolajban szennyeződés formájában kerülnek bele a különböző kémiai biomárkerek, olyan baktériumokból, amelyek mélyen a földkéreg alatt élnek vagy más biológiai maradványokkal odakerültek. Nem lehet azonban önkényesnek tekinteni a kapcsolatot a biomárkerek és a kőolajat tartalmazó anyagok között. Ellenkezőleg! Ezek rendszerezhetőek és előre láthatóak a biológiai eredetet valló elmélet alapján. Így például egy kőolajat tartalmazó kőzet biomárkerei kapcsolatba hozhatóak a kőzet környezetével. Szárazföldi eredetű növényzet biomárkerei a kőolajkőzetekben, szárazföldi kőolajmezőknél vagy sekélyes tengeri üledéknél fordulnak elő. Olyan petróleum-biomárkerek, amelyek viszont tengeri eredetű szerves organizmusokkal hozhatók kapcsolatba, csak a tengeri üledékben találhatóak

Richard Heinberg e témáról az interneten rövid összefoglaló tanulmányt tett közzé, amelyre számos észrevétel érkezett. Ezek mintegy felét kifejezetten szakemberek írták. Egyik részük védte az abiotikus elméletet, másik részük bírálta azt. **J. F. Kenney** tömören és meggyőzően érvelt az abiotikus teória mellett, és eddig nem készült olyan tanulmány, amely rendszeresen és megalapozva cáfolta volna állításait. Olyanok azonban akadtak, akik többé-kevésbé elfogadhatóan bírálták Kenney néhány állítását. Ha a kőolaj valóban a földköpenyben keletkezik, az abiotikus elmélet hívei nem adtak elfogadható magyarázatot arra: miként tud úgy mélyre hatolni a kőolaj - áthaladva közvetítő térségeken, ahol a hőmérséklet túlságosan magas, a nyomás pedig túlságosan alacsony —, hogy a szénhidrogén mindezek ellenére megmaradhasson.

E talán túlságosan is technikai részletek után térjünk vissza a nagyobb - a gazdasági, valamint politikai összefüggéseket is tartalmazó - elemzéshez. Egyelőre nem lehet kizárni, hogy abiotikus eredetű petróleum nem létezik. A tudományos megismerés végtelen folyamat, hipotézisek és elméletek segítségével, valamint ezek kísérleti ellenőrzésével halad előre. De azt sem lehet azonban állítani, hogy tudományosan igazolt tény lenne a kőolaj abiotikus eredete. Ehhez sok olyan bizonyítékot kellene megcáfolni, amelyek a biológiai eredet mellett szólnak. Itt olyan jól ismert folyamatok újraértékelésére — esetleg cáfolatára - is ki kellene térni, amelyeket laboratóriumi feltételek mellett már bizonyítottak.

A szellemileg maga útját járó ember már csak azért is, mert igyekszik a gyengébb pártját fogni, vonzódik a **Production Peak Oil** elmélethez, mint előremutató elgondoláshoz. Amikor azonban egy új elgondolás oldalára állunk, nem adhatunk elsőbbséget neki csupán azért, mert új. Ha pedig új, akkor egy magát progresszív személynek tekintő embernek illik elfogadnia és támogatnia. Gondoljunk csak arra, mennyire unalmas, elkoptatott, sőt őskonzervatív, hogy az ember a lábán jár. És mennyire modern, sőt posztmodern elgondolás lenne, ha mától kezdve pl. a kezén járna. A tudományban is egészen addig ragaszkodni kell a hagyományokhoz, amíg azokat nyomós érvek és tények támasztják alá. A jelen helyzetben tehát nem dönthető el, hogy a **Production Peak Oil** csak az emberiség ijesztgetésére szolgáló propaganda, és nagyobb profit kipréselésére szolgáló üzleti fogás, vagy pedig nagyon is számításba veendő fontos körülmény. A tudományos közvéleményben egy napon létrejöhet a megegyezés, hogy a kőolaj, vagy annak egy része ténylegesen nem biológiai eredetű. Számításba kell venni, hogy valóban létezhetnek 32 kilométer mélyen a földfelszín alatt metánrétegek. De nyomban fel kell tenni a kérdést, hogy egy ilyen tudományos megegyezésnek vannak-e gyakorlati következményei, és

hozzájárulnak-e annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy kimerülőben vannak-e Földünk kőolajtartalékai vagy sem?

A rendelkezésre álló jelentésekből, amelyek már számításba veszik a szaúd-arábiai és a texasi olajkitermelés adatait is, azt lehet kiolvasni, hogy a kitermelhető olajmezők feltárása csökken, és ez a folyamat már 1960 óta tart. A nélkülözhető termelési kapacitások gyakorlatilag eltűntek. A régi óriás olajmezők, amelyek biztosították a világtermelés többségét, vagy közelítenek kitermelési lehetőségük csúcsához, vagy már azon túl is haladtak Ettől nem mentesek azok az oroszországi olajmezők sem, amelyekre az abiotikus elmélet hívei bizonyítékként hivatkoznak.

2004 júniusában az Orosz Föderáció Energiahivatalának vezetője bejelentette, hogy a 2005. évi termelés vagy az előző évi szintjén marad, vagy annál kisebb lesz. Más orosz hivatalos személyek azt is közölték, hogy az orosz kőolaj-kitermelés szintjét nem lehet néhány évnél tovább fenntartani.

Peak Oíl: Tudományos vagy politikai kérdés?

A már kifejtett érvek nyomán megállapíthatjuk, hogy a kőolaj eredete sokáig szakmai kérdés volt, amely elsősorban az illetékes szaktudományok művelőit, geológusokat, vegyészeket, fizikusokat érintett. Ez megváltozott, mert az energiaellátásban mutatkozó nehézségek következtében a kőolaj eredete elsőrendű világpoktikai kérdéssé vált. Fontos lenne tudni: mennyi kőolajtartalékkal rendelkezik Földünk, és mennyire lehet támaszkodni a kőolaj eredetével kapcsolatban az abiotikus elméletekre? A tudományos és a politikai érvek összecsapása eredményezte a Production Peak Oil vitát Ez a vita nagymértékben átpolitizálódott, és a geológiai szakfolyóiratokból benyomult a főáramlatú elektronikus és nyomtatott tömegtájékoztatásba. Az Oil Peak szorosan kapcsolódik ahhoz a nézethez, hogy a szénhidrogén energiahordozók véges mennyiségben állnak rendelkezésre. Sok közgazdász ezt a nézetet soha nem fogadta el, mert az ő szempontjuk szerint egy energiahordozó forrás elérhetősége, kitermelhetősége és gazdaságossága elsősorban az ártól függ, nem pedig fizikai-geológiai tényezőktől.

Tovább élénkítette és bonyolította a vitát az, amikor központjába az az állítás került, hogy a kőolaj nem korlátozott, hanem korlátlan mennyiségben áll rendelkezésre. Az abiotikus elmélet, ahogy azt már kifejtettük, azt állítja, hogy a Föld köpenyében folyamatosan újraképződnek a szénhidrogének. Ebből viszont az következik, hogy Peak Oilra nem is fog soha sor kerülni. Az abiotikus elmélet egyes képviselői meglehetősen erőszakosak. Olyanok is akadnak közöttük, akik szerint a Peak Oil mögött valójában titkos politikai stratégia húzódik meg. Ez a stratégia többek között arra is alkalmas volt, hogy George W. Bush elnöknek kényelmes ma-

gyarázatot nyújtson arra vonatkozóan, hogy az Egyesült Államok miért foglalta el Irakot és miért erősíti folyamatosan a jelenlétét a Közel-Kelet térségében.

Az abiotikus elmélet híveinek érvei a tudományosan is megalapozott érvektől a misztikus és titkos összefüggéseken át a politikailag kellemetlen, sőt veszélyes nézetekig terjednek. Ha az objektivitás érdekében a vitából eltávolítjuk a politikailag szalonképtelennek tekinthető nézeteket, akkor is ügyelemmel kell lennünk arra, hogy egy átlagos műveltségű ember, aki nem tekinthető specialistának, nem képes arra, hogy átrágja magát azokon a tudományos ismereteken, amelyek nélkül az abiotikus teória nem érthető meg. Ezért az eddig kifejtetteket egyszerű és közérthető formában összefoglaljuk:

Abból indulunk ki, hogy az abiotikus — vagyis a kőolaj szerveden eredetére vonatkozó — elmélet helyes. Nos, ebből milyen következmények származnak ránk, emberekre, és milyenek Földünk bioszférájára? Ha úgy találjuk, hogy a következmények nem egyeznek meg azzal, amit látunk és tapasztalunk, akkor biztonsággal elvethetjük az abiotikus elméletet. Úgy utasíthatjuk el, hogy nem kellett átrágni magunkat a geológia legújabb egyetemi tankönyvein. Ha elvégezzük ezt a műveletet, akkor úgy találhatjuk, hogy vagy csekélyek ezek az érzékelhető következmények vagy pedig irrelevánsak — azaz olyanok amelyeket nem kell számításba venni, mert lényegtelenek.

Ugo Bardi egyetemi tanár, a Firenzei Egyetem Kémiai Intézetének igazgatója szerint az abiotikus elméletnek valójában két változata létezik: egy gyenge és egy erős. **A gyenge abiotikus elmélet** szerint a kőolaj nem biológiailag alakul ki, de mennyisége nem több, mint azé a petróleumé, amelyről a geológusok feltételezik, hogy a hagyományos elmélet szerint létrejöhetett. Ennek a változatnak tehát csekély a politikai jelentősége.

Az erős abiotikus elmélet szerint a kőolaj olyan gyorsasággal képződik, hogy elégséges a kitermelt cseppfolyós és gáz halmazállapotú szénhidrogének pótlására. Ez azt jelenti, hogy tízezerszer gyorsabban képződik, mint ami eddig ismert volt a petróleumgeológiában. Ennek az állításnak azonban már nagyon súlyos politikai vonatkozásai vannak. Mindkét változat szerint a petróleum úgy képződik, hogy a szénsav valamely sója kémiai reakcióba lép a vas-oxiddal és vízzel bolygónknak azon térségében, amit földköpenynek neveznek, és amely mélyen Földünkön belül helyezkedik el. **Thomas Gold** professzor 1993-ban publikált tanulmánya azt is feltételezi, hogy a földköpeny hatalmas kiterjedésű tározó, és az említett kémiai reakcióban részt vevő alkotóelemek csak néhány milliárd év során merülhetnek ki.. Ugo Bardi szerint ez nem ésszerűden feltételezés, mert a földköpeny valóban hatalmas méretű.

E mechanizmus következtében óriási mennyiségű szénhidrogén áramlik felfelé a földköpenyből bolygónk felszínére. Ezt a hatalmas mennyiségű szénhidrogént a baktériumok anyagcserével átalakítják, és ily módon szén-dioxid keletkezik. A szén-dioxid mennyisége pedig már nagy hatással van atmoszféránk hőmérsékletére. A szén-dioxid koncentrációját két biológiai ciklus szabályozza. Az egyik a **fotoszintetikus ciklus,** a másik a **szilikát** (kovasavas só) szétmálásával, eróziójával kapcsolatos ciklus. Mindkettőnek van ebben a körforgásban negatív visszacsatolása. Ez a visszacsatolás hosszú távon olyan keretek között tartja a szén-dioxid koncentrációját, hogy biztosítva van a megfelelő hőmérséklet az élőlények számára.

Ha az abiotikus kőolaj valóban hatalmas mennyiségben létezne, nagy zavart okozna a szénhidrogének és a szén-dioxid eme két ciklusában. A gyenge abiotikus elmélet esetében feltételezhető, hogy a földköpenyből eredő szén elég kevés ahhoz, hogy megküzdjön a biológiai ciklusokkal, és fennmaradhasson a szén-dioxid-koncentráció feletti kontrollja. Az erős abiotikus elmélet szerint azonban ez már nem képzelhető el. A kőolaj-kiszivárgás mennyisége több milliónyi év alatt olyan mértékű lenne, hogy valósággal úsznánk és megfulladnánk a kőolajmennyiségben.

Ezért nem lehet azon csodálkozni, hogy az abiotikus elmélet hívei — szinte kivétel nélkül - az elmélet **gyenge változatát** részesítik előnyben. Thomas Gold professzor a már hivatkozott 1993-ban publikált tanulmányában egyszer sem említi, hogy az olajkutak újratöltődnek A gyenge változatú elmélet sem ad azonban magyarázatot számos jelenségre. Így például nem magyarázza meg miért van az, hogy a kőolajlelőhelyek csaknem mindig kapcsolatban állnak a nagyarányú biológiai lerakódások oxidálástól mentes időszakaival. Az abiotikus elméletet azonban nem lehet támadhatósága ellenére sem - mint helytelent - figyelmen kívül hagyni.

Így jutunk el ahhoz a kérdéshez, hogy egyáltalán mi a jelentősége a gyakorlatban az abiotikus elméletnek? Az erős változatot hamisnak tekinthetjük, és ezért nem elfogadható. A gyenge változatot pedig azért tekinthetjük irrelevánsnak, mert még ha igaz is, gyakorlati hatása csekély. Egyik következményeként át kell majd írni a geológiai tankönyveket, de ez aligha fog változtatni azon, hogy az emberiségnek szembe kell néznie a rendelkezésére álló kőolajmennyiség fokozatos csökkenésével.

Thomas Gold és néhány hasonló gondolkodású elméleti és gyakorlati szakember úgy vélte, hogy az abiotikus elmélet gyenge változata is hatással lehet a kőolaj-kitermelés jövőjére. Így például elősegítheti, hogy olyan helyeken is végezzenek mélyfúrásokat, ahol eddig nem került rájuk sor. E szakemberek szerint van esély arra, hogy ily módon is újabb kőolaj- és gázlelőhelyeket tárjanak fel. Figyelembe kell azonban venni, hogy minél

mélyebbre fúrunk a kőolajért, annál gazdaságtalanabb a kitermelése. Ma még gazdaságtalan a tíz kilométernél mélyebbről történő kitermelés.

Arra is figyelemmel kell lenni, hogy a kőolaj-geológia olyan gyakorlati terület, amely a kőolaj utáni kutatás gyakorlatából fejlődött ki, ahol nagy szerepe volt a próbálgatás, vagyis a „trial and error" módszerének. A geológusok sok fáradság árán tanulták meg, hogy hol szabad fúrniuk, és hol nem. E gyakorlati munkájuk során alakították ki elméleti modelljüket, amit egyszerűen azért használnak, mert segíti a munkájukat Éppen ezért nehéz kételkedni a felkészült petróleumgeológusok egymást követő nemzedékeinek felhalmozódott tapasztalataiban.

Mindezek alapján azt is állíthatnánk, hogy a kőolaj eredetére vonatkozó abiotikus elmélet nyugodtan mellőzhető a közéleti vitákból. Ezt azért nem tehetjük, mert a Peak Oil problematikájának fontos politikai tartalma van. Aki e téma után kutat, pl. az interneten, sok olyan írással találkozik, amely a Production Peak Oil koncepciót már szervesen beépítette abba a világot irányító „összeesküvésbe", amely szerint a globális főhatalom a Peak Oil problematikát is csak azért találta ki, hogy ijesztgesse vele az emberiséget, és még magasabbra srófolhassa a kőolaj árát.

E sorok írójának már többször is kifejtett véleménye szerint létezik egy olyan globális főhatalom, amely a pénzrendszer magánmonopóliumára támaszkodva már hosszabb idő óta sikeresen centralizálja a saját ellenőrzése alatt a világ vagyonát. Erre vonatkozóan kidolgozott stratégiával és a végrehajtáshoz szükséges intézményi rendszerrel is rendelkezik. Elképzeléseinek jelentős részét — az eredményesség érdekében — titokban tartja. A globális főhatalom irányítóinak és hálózatainak ezt a koordinált cselekvését, amely egy titkos stratégiát hajt végre, lehet összeesküvésnek is minősíteni. Ez csak szóhasználat kérdése. Az tény, hogy a kőolaj ára soha nem látott magasságokba szökött, és az is tény, hogy a világot irányító főhatalom óriási hasznot húz ebből.

Felmerül az a kérdés is, hogy ténylegesen milyen haszonnal járna az emberiség számára, ha a kőolaj kimeríthetetlen energiaforrás lenne? Több olyan tudós is van, aki szerint a kőolaj felfedezése hosszú távú hatásaiban valójában hátrányos volt az emberiség számára. Ha korlátlan mennyiségben állna rendelkezésre kőolaj, az valószínűleg elejét venné a nyerészkedést célzó áremelkedéseknek és a kőolajhiány következtében előálló katasztrofális helyzet kialakulásának. Ezzel az előnnyel szemben viszont növekedne a világgazdaság függősége a kőolajtól, és a növekvő kőolaj fogyasztás óriási mennyiségű szén-dioxidot juttatna az atmoszférába. Ennek következtében tovább súlyosbodnának a környezetszennyezéssel kapcsolatos problémák, így például az élővilág pusztulása, a biológiai sokszínűség fokozódó eltűnése. A kőolajerőforrások kimerülése valóban rossz hír, de

legalább olyan rossz lenne az is, ha korlátlan mennyiségben állna rendelkezésre kőolaj, mert akkor az emberiség számára létfontosságú bioszférát, a Földünket körülvevő levegőréteget szennyezné be jóvátehetedenül.

Ehhez a témához kapcsolódik az, hogy a **Deutsche Bank** kutatási részlegének elemzői szerint kőolajból 43, földgázból pedig 64 év tartalékkal rendelkezik az emberiség. A jelentés készítői szerint azzal kell számolni, hogy lezárul az emberiség gazdaságtörténetének az a korszaka, amely a kőolajhoz és a földgázhoz, mint meghatározó energiahordozóhoz kötődött. Ha időközben újabb kőolaj- és földgázmezőket fedeznének fel, illetve eddig ismeretlen kitermelési technológiát fejlesztenének ki, akkor ez a 43, illetve 64 éves időhatár kitolódhat. A rendelkezésre álló idő alatt - a készlet fogyása miatt — fokozatos drágulással kell számolni.

A Deutsche Bank jelentését összeállító **Josef Auer** szerint tíz év múlva akár 60 dolláros hordónkénti olajár is elképzelhető. Az **OECD**- (Organization for Economic Cooperation and Development - a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) országok termelése 25 év múlva a jelenlegi napi 21,1 millió hordóról 12,7 millióra csökken. Az **OPEC**- (Organization Petroleum Exporting Countries — Kőolajexportőr Országok Szervezete) országok termelése meghatározó lesz és a jelenlegi napi 28,2 millió hordóról napi 64,8 millió hordóra növekszik. Ez azt jelenti, hogy az OPEC kezében lesz a világ termelésének 53%-a, a jelenlegi 37%-kal szemben. A Perzsa-öböl mentén elterülő országok részesedése 51,8 millió hordó, ami azt jelenti, hogy a világgazdaság még inkább függ majd ettől a térségtől.

Az olajfüggőséget csökkentheti az, hogy a kőolajjal szemben a széntartalékok kétszáz évre elegendőek. Figyelemre méltó az a körülmény is, hogy fokozatosan megváltozik a nukleáris erőművekkel szemben tanúsított beállítódás. Sajátos német helyzet az, hogy a zöldek nyomására a jelenlegi koalíció olyan jogszabályokat fogadtatott el, amelyek szerint 2020-ig fokozatosan le kellene állítani az atomerőműveket Németországban. Reális az az elképzelés, hogy ha a következő választásokon az uniópártok kerülnek kormányra, akkor ezt a leállítási programot visszavonják. Az úgynevezett harmadik generációs atomerőművek, amelyek az eddigieknél kevesebb urániumot használnak fel és egyben jóval biztonságosabbak, valószínűleg újból fontos energiaforrások lesznek. Őket kiegészíthetik azok a legújabb technológiával működő szénerőművek, amelyek már környezetbarátok és csak igen kevés károsító anyagot bocsátanak ki.

Mi úgy gondoljuk, hogy a legnagyobb jövő előtt a megújuló energiaforrások állnak, s ezeknek a részaránya ugrásszerűen fog növekedni. Még a vízenergiának is vannak tartalékai, de terjed a szélenergia és a napenergia fokozott kihasználása is. A bioenergia előtt szintén óriási lehetőségek áll-

nak. Itt most csak utalnék a „miscanthus"-ra, vagyis a kínai nádra, amelyből különböző célokra felhasználható biomassza állítható elő. Ez áttörést hozhat a növényi anyagból előállított gazdaságos energiatermelés területén. Előrejelzések szerint az Európai Unióban az évtized végéig az elektromos energia termelésében a megújuló energiaforrások részaránya elérheti a 21%-ot, ahogy erről a HVG 2005. január 8-i számának 62. oldalán, Weyer Béla cikkében is olvashatunk.

Nem lehet számításon kívül hagyni, hogy a tudomány előrehaladtával megoldódhat a szabályozott magfúzió bonyolult problémája is. A futurológus szakemberek szerint azonban várhatóan csak a következő évszázadban lesz ez elérhető energiaforrás az emberiség számára.

Az amerikai **John Perkins** *Confession of An Economic Hitman* (Egy gazdasági bérgyilkos vallomásai) című könyvében a kőolaj világgazdasági és világpolitikai szerepével is foglalkozik. Könyvében utal rá, hogy az Egyesült Államokban már nem érvényesül a lincolni elv „Government of the people, for the people, by the people", azaz a nép kormányzata, a nép által, a népért Felváltotta a „Government of the corporations, for the corporations, by the corporations", azaz a magáncégek kormányzata, a magáncégek által a magáncégek érdekében. Ö maga az Egyesült Államokat kormányzó uralkodó csoport szolgálatában, amelyet ő „corporatocracy"-nak nevez, évekig dolgozott azért, hogy ez az érdekcsoport az ellenőrzése alá vehesse a világ erőforrásait, többek között a legfontosabb kőolajtermelő országait. Könyvében, amely 2004-ben jelent meg, beszámol arról hogy egy Consulting firm (üzleti tanácsadó vállalat) vezetőjeként valójában azért kereste fel a különböző országokat, hogy azokat minél nagyobb mértékben eladósítsa. Ennek a fő módszere az volt, hogy ő és társai milliárdos nagyságrendű kölcsönöket kényszerítettek ezekre az országokra hatalmas és felesleges projektek finanszírozása érdekében. Szorgalmazták óriás erőművek, nagy befogadású tengeri kikötők, országutak, ipari parkok és más, ehhez hasonlók megépítését. Ezekből a projektekből az eladósításra kiszemelt országok lakóinak nem sok előnyük volt Az a vékony komprádor réteg tett szert csupán nagy profitra, amelyik együttműködött az amerikaiakkal. Amikor aztán eljött a kölcsönök és kamataik visszafizetése, ezek az országok természetesen nem tudtak eleget tenni adósságszolgálati kötelezettségeiknek. Ekkor a hitelezők arra kényszerítették az adós országokat, hogy adják át természeti erőforrásaikat, mindenekelőtt a kőolajukat — rendkívül olcsó áron.

Ezzel kapcsolatban John Perkins egyenesen azt mondja, hogy a kőolaj valóságos átok az emberiségen, mert felhasználásával óriási károkat okozott a természeti környezetben, és tönkretette a világgazdaság jelentős részét — különösen a harmadik világ országainak gazdaságát, de számos

népnek még a kultúráját is felszámolta. Ma már az a bizonyos Global Empire rendelkezik a világ erőforrásainak túlnyomó többségével, amelynek ő is a frontembere volt.

Könyvében beszámol arról, hogy ez a „Global Empire" legmagasabb szintű képviselőit küldte a szaúdi uralkodóházhoz, amelynek a képviselőiről tudták, hogy korruptak és megvesztegethetők. Felajánlották nekik, hogy az amerikai hatalom megvédelmezi rendkívül ingatag helyzetüket, de cserébe olcsón át kell adniuk a kőolaj feletti rendelkezést a „Global Empire" részére.

A szaúdi uralkodóház hatalmának megszilárdításához szükség volt az arab világ többi fontos országának is az ellenőrzés alá vételére. Ezek közül is kiemelkedett Irak — egyrészt stratégiai helyzeténél fogva, másrészt azért, mert a Közel-Kelet egyik édesvízben leggazdagabb országa, és harmadrészt kőolajtartalékai is vetekszenek Szaúd-Arábiáéval. Irak veszélyeztethette a szaúdi uralkodóház hatalmát és ezért ezt az országot is a „Global Empire" ellenőrzése alá kellett vonni. A szokásos módszerekkel közelítettek Szaddam Huszeinhez is. Elmentek hozzá az „economic hit man"-ek, és megpróbálták megvásárolni. Kiderült, hogy Szaddam Huszein nem megvásárolható. Ekkor ugyancsak a szokásos módon az úgynevezett „jackals"-ek („sakálok") mentek Irakba. John Perkins szerint a „jackals"-ek valójában a CIA számára dolgozó személyek, akik az úgynevezett „nedves feladatokat" (amelyek emberélet kioltását is jelenthetik) hajtják végre. Irak esetében azonban a „jackals"-ek sem jártak sikerrel, mert egyrészt a testőri feladatokat ellátó Köztársasági Gárda megbízható emberekből állt, másrészt Szaddam Huszeinnek számos hasonmása volt és nem lehetett tudni, hogy melyik az igazi.

Irak és az ugyancsak riválisnak számító Irán meggyöngítését szolgálta a köztük külső közreműködéssel is létrehozott ellenségeskedés és a mindkét ország erőforrásait lekötő, sőt kimerítő nyolcéves háború. Végül nem maradt más hátra, mint igénybe venni az amerikai hadsereget az ország és erőforrásai ellenőrzés alá vételéhez. Ezt a célt szolgálta az első öbölháború 1991-ben, amikor a Desert Storm (Sivatagi Vihar) hadművelet keretében sikerült megtörni Irak katonai és gazdasági erejét. Az ország teljes és végleges ellenőrzés alá vételéhez azonban újabb háborúra volt szükség és erre került sor 2003. március 19-én az Operation Iraqui Freedom nevű hadművelet keretében.

Napjainkban tehát tanúi vagyunk nemcsak a kőolaj birtoklásáért folyó harc kiéleződésének, hanem a kőolaj ára soha nem látott emelkedésének. Igen valószínű, hogy a kőolaj birtoklásáért folyó harc tovább folytatódik, valamint az is, hogy a kőolaj-kitermelés világszinten már túljutott a csúcson. Egyre több kőolaj-exportáló ország alakul át kőolajimportőrré.

Nagy-Britannia például 2004-ben már kőolaj-behozatalra szorult. Ebből következik, hogy a globális méretű energiaválság közeledése reális veszély, és e veszély elhárításáról elsősorban nem elméleti vitákat kellene folytatni, mert ezek csak elvonják a figyelmet az új energiahordozók feltárásától. Olyan új környezetbarát energiaforrások bekapcsolására van szükség, amelyek egyrészt kielégítik az energiaszükségletet, másrészt megóvják a pótolhatatlan természeti erőforrásokat. Csak egy ilyen új megközelítés biztosíthatja a bioszféra, az élővilág, benne az emberiség hosszú távú fennmaradását Földünkön, ezen a csodálatos, de ugyanakkor nagyon is törékeny bolygón.

Létbiztonság és harmónia

Síklaky István közgazdász, ismert közéleti személyiség és gondolkodó eddig már több műszaki, gazdasági és társadalomtudományi művet írt. Ezek széles témakört ölelnek fel a műszaki-gazdasági folyamatok ábrázolásától a számítógépes vállalati információs rendszerek felépítésén keresztül egészen az 1982-ben publikált *Koncepció és kritika* című kötetig. 1985-ben látott napvilágot a *Belső vállalkozás* című szakmunkája, és 1986-ban a *Konstrukciók egy világnézetről.* 1994-ben tette közzé az *Ajánlás a túléléshez— egy ökoszociális piacgazdaság felé* című munkáját, amelyben megállapítja, hogy az emberiség vonata 150 évvel ezelőtt egy váltón keresztül új vágányra tért, amelyen haladva azonban a végpusztulásba rohan. Ezért ideje, hogy megkíséreljünk egy újabb váltóállítást. Már ebben a munkájában is elemzi az új gazdasági világrend és a gazdasági demokrácia kapcsolatát. A gazdasági demokráciát úgy határozza meg, hogy a társadalom minden tagjának a többivel egyenlő esélye legyen az általa kiválasztott erőforrás feletti rendelkezésre, és az így kialakuló versenyben szerezzen jogot a tulajdonhoz, azaz az rendelkezzen az adott erőforrással, aki azt a legkedvezőbb módon tudja működtetni a társadalom számára.

Síklaky István főművének azonban egyértelműen az Éghajlat Kiadónál — **Kovács Lajos Péter** egyetemi tanár gondozásában — most megjelent *Létbiztonság és harmónia* című könyve tekinthető. A tudományos igénynyel elkészült munka hatalmas szintézis.

Noha maga a könyv csupán 150 oldal terjedelmű és további száz oldalt a függelékek foglalnak el, mégis egy egész élet munkáját betetőző nagy művel állunk szemben. Az első fejezetnek a szerző az *Alapozás* címet adta. Ebben áttekinti a jelenlegi világrend fenntarthatatlanságát alátámasztó tényeket, és bizonyítja, hogy gyökeres fordulatra van szükség. Elemzi a munkamegosztás és a tőkés termelés, a globalizmus és a lokalizmus összefüggéseit. Ezután tudományos alapossággal, mégis közérthetően megmagyarázza, hogy mi a csere és a pénz. Mi a kamat, és honnan ered? Mi az infláció, a bruttó és a nettó kamat? Mit kell érteni a kereskedők versenye és a pénz versenye alatt? Megvilágítja a csereközvetítés, a pénzkölcsönzés és a bankszektor szerepét. Kitér a kölcsönkamat és a beruházás problematikájára, a pénzkibocsátás szerepére, valamint arra, hogy mi a különbség a közpénzrendszer és a magánpénzrendszer között. Foglalkozik a szövetkezet és részvénytársaság szerepével, és meggyőzően bizonyítja a gazdasági szubszidiaritás, a szülőföldön való boldogulás előnyeit. A piacgazdasági

alapfogalmakat Síklaky a természetjogi alapú gazdaságtan szellemében értelmezi.

A gazdasági alapfogalmak után Síklaky — ugyancsak a természetjog szellemében — megvilágítja a politikai alapfogalmakat is. Ebben a fejezetben szól arról, hogy mi a nemzet helye a világegyetem rendjében. Vázolja a társadalmi szerveződés típusait, elmagyarázza, hogy mi a politikai és a nemzeti közösség, és kitér arra is, hogy ki a magyar és ki nem az. Nem kerüli meg a trianoni problémát sem. Kifejti a véleményét a faj és személyiség kérdésköréről, a rasszizmusról, a befogadásról és a nemzeti önazonosságról. Külön is szól a gazdasági szuverenitás rendkívül fontos, de mellőzött — elhallgatott — problematikájáról.

A szerző ezután a történelmi alkotmányt helyreállító nemzetgyűlés számára ajánl kiindulópontokat. Ennek az alfejezetnek a címe a *Társadalmi élet természetjogi alaptételé,* valamint e tételek időszerű magyar vonatkozásai. Röviden ismerteti az értékrendet, a társadalomszervezési alapelveket, valamint azokat az emberi személyhez kapcsolódó alapjogokat, amelyek érvényesítéséről a társadalomnak kell gondoskodnia. Kitér a magyar nemzeti közösség sajátos politikai értékeire, valamint Magyarország és a többi nemzet viszonyában érvényesítendő elvekre.

Az eddig ismertetett megalapozás készíti elő annak a társadalmi tervrajznak a megértését, amelyet a könyv második fejezete tartalmaz. A szerző **Rudolf Steiner** nyomán a társadalom hármas tagozódásából indul ki. A három szféra: a **jogi-politikai**, a **gazdasági** és a **kulturális.** Az első szféráról szóló részben Síklaky István felvázolja a részvételi demokrácia intézményrendszerét. Ennek keretében meghatározza a demokrácia fogalmát és felsorolja a képviseleti demokrácia szükségességét alátámasztó érveket. Kitér a területi és listás választásra, a képviselők visszahívhatóságára, a kétkamarás parlamentre és a legalulról fölépülő önigazgatásra.

A gazdasági szféráról szóló alfejezet **Sylvio Gesell** tanításaira támaszkodva a geselli típusú pénzreformmal és annak hatásaival foglalkozik. Ismerteti a szabad pénzzel eddig szerzett tapasztalatokat, valamint azt, hogy miként lehetne társadalmasítani a hitelrendszert és a földjáradékot. A természetjog alapján új tulajdonszerkezet váltaná fel a jelenlegit, és ennek eredményeként átalakulna a társadalmi össztermék felosztása. Síklaky elemzi a természetjogot követő adórendszert is: ennek keretében a földérték- és telekértékadót, az örökösödési adót, az általános fogyasztási adót Szorgalmazza a szolidaritáson nyugvó nyugdíjrendszer visszaállítását.

A szerző a legkorszerűbb nemzetközi szakirodalomra támaszkodva eredeti elképzeléseket fejt ki az önfenntartó kistáj szövetkezetekről. Megvilágítja, hogy a helyi szövetkezet elszámoló egység. A kistájszerveződés politikai összetevője pedig az alulról épülő helyi közigazgatás, valamint a

szomszédsági körök. Síklaky gyakorlati tanácsokat is ad arra vonatkozóan, hogy miként fogjunk hozzá egy kistájszövetkezet szervezéséhez. Ezen túlmenően még arra is vállalkozik, hogy kész cselekvési programot nyújtson át annak a kormánynak, amely kész felvállalni a természetes társadalom megvalósítását.

A továbbiakban Síklaky felvázolja azt az agrár- és energiastratégiát, amely igazodik a természetes társadalomhoz. Külön kitér a fenntartható közlekedésre, az ökopolitikára, valamint a külkereskedelemre. Figyelemre méltó az, amit a külkereskedelmet szabályozó váltópiacról ír, amelyet több változatban is bemutat Gesell példáján: az első változat az, ahogyan az Európai Monetáris Unióban szabályozták. A második, ahogyan a természetes gazdaságban működne.

A **harmadik alfejezet** a **kulturális szféra** problematikájával foglalkozik. Síklaky kifejti, hogy miként működne a szabadság elve az alsófokú és a felsőfokú oktatásban, s hogyan lehetne elérni, hogy szülőföldünknek saját értelmisége legyen. Ennek kapcsán foglalkozik az emberi és nemzeti öntudat, valamint a felelősségtudat ápolásának szükségességével. Rendkívül érdekes az, amit kultúraváltásról ír: a „munkaközpontú kultúrát" eszerint új kultúrával kellene lecserélni.

A megvalósítás magyar menetrendje

A *Létbiztonság és a harmónia* harmadik fejezete részletesen kifejti a természetes társadalom magyarországi megvalósításának **konkrét menetrendjét**. Síklaky szerint a fordulat kulcsa: hazafias, patrióta közhatalom létrehozása. Ez a fejezet azért rendkívül fontos, mert bebizonyítja, hogy van a jelenlegi szélsőségesen neoliberális vadkapitalizmusnak Magyarországon is reális alternatívája. Igenis lehetséges a jelenlegi szélsőségesen globalizált, liberalizált és agyonprivatizált társadalmat úgy megváltoztatni, hogy Magyarország talpon maradhasson. A gyökeres fordulatnak Magyarország esetében is megvan a lehetősége geopolitikailag. A fordulat alapvető feltétele azonban az önrendelkezés visszaszerzése. A vadkapitalista újgyarmatosítás elleni védekezéshez és a tulajdonszerkezet átalakításához korszerű földvédelmi törvényre és munkahelyvédelmi törvényre van szükség.

Fehér program

Síklaky szerint a gazdasági reform első lépése az ún. fehér program. Abból a tényből indul ki, hogy Magyarországon mindig is termett annyi élelmiszer, ruhának és fedélnek való, hogy senki ne éhezzen, tisztességgel öltözködhessek és lakhasson. Mindig az volt a baj, hogy az országra rátelepedett egy élősdi réteg — hol tankokkal, hol mással, pl. magánpénz-monopóliummal — és hatalmi törekvései érdekében megfosztotta a nép túlnyo-

mó részét munkája gyümölcsétől. Ez annyira nyilvánvaló tény, hogy nem szorul külön bizonyításra. E tárgyi feltételekből adódóan lehetséges az 1989—90-es évek (azaz a vadkapitalizmus előtti utolsó évek) fogyasztásának, illetve az ezt lehetővé tevő reálkeresetnek a megkétszerezése. 2003-ban a magyar termelőkapacitás jelentős része kihasználatlan. Bevetetlenek a földek, félgőzzel termelnek az üzemek, igen sok az ok nélkül megszüntetett, de azért még nagyobb befektetés nélkül helyreállítható, kisebb-nagyobb termelőegység. S igen sok a rendszeres munka nélkül tengődő képzett munkaerő.

Ha tehát megnő a fizetőképes kereslet, akkor várható, hogy a termelésbővítést segítő hiteltámogatással — a vásárlóerő mértékében — megnövekszik az alapvető cikkek hazai termelése is. Ezért a gyökeres fordulat programját azzal kell indítani, hogy érezhetően megnöveljük a kis keresetűek jövedelmét. Mivel ezeknek az embereknek az egészséges élelmiszerszükséglete nincs kielégítve, ezért csaknem bizonyos, hogy többletjövedelmüket nagyrészt élelmiszerre fogják költeni. Ma még Magyarországon az eladásra kerülő élelmiszerek nagyobbik része a globalizálás ellenére is hazai termék és viszonylag egyszerű technikával elérhető, hogy a jövedelemtöbbletet teljes egészében magyar termékek vásárlására fordítsák. Ez javítja az agrárnépesség és rajtuk keresztül a kis- és középvállalkozók életszínvonalát is, és egyidejűleg csökkenti a munkanélküliséget. A szerves fejlődés elvét követve célszerű az 1989—90-es jövedelemszintet a kétszeresére növelni. Síklaky szerint ezt évi 20%-os emelésekkel négy évre elosztva kellene megvalósítani.

Mindennek az alapfeltétele a hatalomváltás. Az elkövetkező választások során a választópolgároknak olyan Országgyűlésre kell bízniuk hazájukat, amelynek többsége előre elkötelezte magát a természetes társadalmi rendet megvalósító fordulat mellett. Így lép szolgálatba a **gyökeres fordulat kormánya**. Az e kormány által benyújtott első évi költségvetés tehát 20%-kal megnövelné a közpénzekből fizetett béreket, valamint a nyugdíjakat és a családi pótlékot. Az Országgyűlés azt is kinyilvánítja, hogy a következő években megismétli a 20-20%-os emelést egészen addig, amíg a negyedik évben a költségvetésből húzott minden jövedelem reálértéke — vagyis a vásárlóerő — el nem éri az 1989-es szint kétszeresét. Ez a lakosság közel felét érintené. Azoknak a bére, akiket nem közpénzből fizetnek, vagyis a versenyszféra dolgozói a piaci törvények nyomására lényegében el fogják érni ugyanezt a szintet. A hazai termékek iránti kereslet növekedése folytán pedig megnövekszik a gazdálkodók és a nem agrár kis- és középvállalkozók jövedelme is. Mindez szerény jólétet eredményezne.

Ez a szerző által **fehér programnak** nevezett társadalmi forgatókönyv a közpénzből fizetettek többlet vásárlóerejét a hazai termékek

megvásárlása irányába terelné. A gyökeres fordulat kormánya ugyanis létrehozná a **Magyar Aruk Bolthálózatát.** Ez a meglévő boltokból önkéntes csatlakozással megalakuló hálózat. A kormány szerződéssel kötelezné magát arra, hogy a közpénzekből fizetett bérek 20%-os emelését, valamint a nyugdíj- és családipódék-emelést nem készpénzben, hanem „fehér kártyákon" adja ki. A fehér kártya nem más, mint vásárlásra is használható bankkártya. A közpénzekből jövedelmet húzók, vagyis a köztisztviselők, a közalkalmazottak, az egészségügyiek, a pedagógusok, a postások, a tömegközlekedési dolgozók, a rendészeti szervekhez tartozók, a katonák stb. számára nyitnának egy-egy lakossági folyószámlát valamelyik bankfióknál. Ezt lehetne **fehér bankszámlának** nevezni. A fizető állami szervezetek a 20%-os emelés összegét a kedvezményezetteknek a fehér bankszámlájára utalnák át. Ez utóbbiak kapnának egy-egy fehér kártyát A **Magyar Áruk Bolthálózatához** kapcsolódó üzletek a csatlakozási szerződésben kötelezném magukat arra, hogy az ilyen kártyával fizetőknek csak magyar árukat szolgáltatnak ki. Tehát olyan árukat, amelyeknek termelői ára — mondjuk — legalább 80%-ban magyar munkáért fizetett bérből, illetve magyar állampolgárok, vállalkozók és gazdák jövedelméből tevődik össze. Ebbe bekapcsolódhat a már sikeresen megindult **Magor-mozgalom,** amely összekapcsolódhat a **fehér programmal.**

A fehér program fontos része a **fehér pénz.** Ennek sikeréhez szükséges, hogy mindenki, aki havi fizetésemelésként a fehér számláján megjelenő fehér pénzt kap, ezt még az adott hónapban magyar áruk vásárlására fordítja. Ha ezt nem teszi, azaz fehér pénzét megtakarítani kívánja, akkor gondoskodnia kell arról, hogy ez a pénz magyar árut előállító vállalkozókhoz, illetve gazdákhoz kerüljön, hogy fejlesztésre és termelésbővítésre lehessen fordítani. Ezért minden kedvezményezettnek tudomásul kell vennie, hogy ha hónap végéig nem költi el, vagy nem helyezi el egy évre lekötött takarékszámlára, akkor a hónap végén a „fehér bankszámláján" maradt pénz 1%-át levonják. Ez az 1% **a** pénztartási **díj.** Ezt a díjat hónapról hónapra meg kell fizetnie annak, aki a pénzét visszatartja. Ez az összeg Síklaky javaslata szerint a hiteltestületek által a pályázatokra szétosztható hitelkeretet növelné. Ha tehát valaki valamilyen tartós fogyasztási cikkre, vagy más célra gyűjt, akkor úgy jár el helyesen, ha utasítást ad a „fehér bankszámláját" vezető pénzintézetnek, hogy a bankszámlán maradt fehér pénzt írja át az egy évre lekötött takarékszámlájára. Ezt a pénzt egy évig nem terheli pénztartási díj, vagyis betevője vagy változatlan összegben felveheti egy év múlva, vagy újra meghosszabbíthatja a lekötést. Ha a megtakarító egy év letelte előtt mégis kiveszi a pénzét, ezt csak a havi 1%-os pénztartási díj levonásával kaphatná meg. A takarékszámlán lévő összege-

ket a bankok adják oda azoknak, akik a pénzt magyar áruk termelésének a bővítésére akarják felhasználni.

A **fehér programnak** számos hatása lenne. Ezek **közül hatot** sorol fel a szerző:

— Az **első** szerint az élelmiszert és más közszükségleti cikkeket árusító üzletek csatlakoznának a Magyar Aruk Bolthálózatához. Az ezzel járó szervezési költségek jócskán megtérülnének a nagyobb forgalomból.

— A **második** hatásként növekedne a mezőgazdasági termelők értékesítési lehetősége, nyugodtan bővíthetnék termelésüket a megnövekedett kereslet miatt.

— **Harmadik** következményként hitelszükséglet is előáll a bővítések egy részénél. A kormány erről közhitelkeret rendelkezésre bocsátásával gondoskodna. Ez az újfajta hitelpiac a fehér program után évről évre erőteljesebben hatna, mivel a fehér számlákra került havi összegek négy év alatt megötszöröződnének.

— **Negyedik** hatás lenne a lakosság fogyasztásának jelentős növekedése, elsősorban a magyar áruk vonatkozásában. Ennek folytán nő azoknak a vállalkozóknak a termelése, akik magyar munkavállalókat foglalkoztatnak. Ez viszont csökkentené a munkanélküliséget.

— Az **ötödik** hatás pedig az lenne, hogy a biztos hazai piacra támaszkodó termelők könnyebben létesíthetnének exportkapcsolatokat. Ennek révén megváltozhatna az az egészségtelen helyzet, hogy a magyar export túlnyomó részét a multik vámszabad területen létesített összeszerelő üzemeiből kikerülő termékek teszik ki.

— A **hatodik** hatás is fontos. Ennek nyomán növekedne a kereskedők érdekeltsége a magyar áruk beszerzése és gyártása iránt.

A fehér programot az állam finanszírozná. Az **Országgyűlés** határozata alapján az **Állami Valutahivatal** kibocsát tízmillió darab tízezer forintos bankjegyet. Ezt a demokratikusan választott hiteltestületek szétosztják kamatmentesen a pályázó termelők között. Csupán évi kétszázalékos kezelési költséget számítanának.

A kereseteket pedig úgy lehetne megnövelni, hogy az Országgyűlés döntése alapján az illetékes minisztériumok a fizetést, nyugdíjat, családi pótlékot kiutaló szervezetek felhívására a fizetésemelésben részesülők **fehér bankszámlát** nyitnak. Ezeken havonta megjelenik a 20%-os keresetemelés összege. A dolgozók megkapják a már említett **fehér kártyát** és ezzel a **Magyar Aruk Bolthálózata** üzleteiben levásárolják a keresetemelés összegét. A vevőktől a boltokhoz, majd onnan a termelőkhöz átterült fehér számlapénz a hitelek törlesztéseképpen visszakerül az Állami Valutahivatal számlájára, és ott megsemmisül. A keresetnövelést és a hitelek ál-

tal keltett többlet vásárlóerőt így kiegyenlítette a termelés bővítése, tehát nincs infláció.

A hivatalos közgazdászok, továbbá a közvélemény a tömegtájékoztatási szervezetek egyoldalúsága miatt azt hiszi, hogy csak a magánpénzvagyon tulajdonosaitól, és az ő tulajdonukban lévő bankoktól, pénzügyi vállalatoktól lehet a gazdaság működtetéséhez szükséges hiteleket beszerezni. Ezzel szemben az az igazság, hogy egy monetáris szuverenitással rendelkező állam önmaga is képes — magánhitel igénybevétele nélkül — finanszírozni. Síklaky István végiggondolja, hogyan menne végbe, pontosabban: miként fordulna a visszájára egy ilyen akció, a mostani, tehát a gyökeres fordulat előtti rendszerben.

Ma létezik az **Állami Adósságkezelő Hivatal.** Ez kibocsátana 400 milliárd forint értékben államkötvényt, évi 20%-os kamatozással. Ezt a kereskedelmi bankok megvennék abból a hitelből, amit e célra a Magyar Nemzeti Banktól kapnak, mondjuk évi 10%-os kamatra. A Magyar Nemzeti Bank kinyomtatna negyvenmillió darab 10 000 forintos bankjegyet. Ezt odaadná a kereskedelmi bankoknak. Azok pedig megvásárolva az állam hitelleveleit, vagyis az államkötvényeket, továbbadnák az **Állami Adósságkezelő Hivatalnak.** A hivatal pedig átutalná a minisztériumoknak, amelyek közvetítésével végül megkapnák a jogosultak. Az államkötvény kamatával — mintegy évi nyolcszázmilliárd forinttal — megnövekedne a költségvetés jelenlegi, kereken ezerkétszázmilliárd forintos adósságszolgálati tétele, amit zömmel az érték-előállító munkát végző dolgozóktól beszedett adókból fedeznek.

Ezt a kamatot megkapnák a kereskedelmi bankok, kifizetnék belőle a bankárok havi többmilliós fizetését, évi sokmilliós jutalmát, továbbá márványpalotáik rezsijét, a felét pedig tovább fizetnék kamatként a Magyar Nemzeti Banknak, amely megint kifizetné belőle a havi többmilliós fizetést, és évi sokmilliós jutalmat a saját vezető bankárainak. És ez így menne egészen addig, amíg ez a magánpénzrendszer van érvényben, amíg érvényesül a magánpénz-monopóliummal működtetett pénzgazdaság. Az Állami Adósságkezelő Központnak ugyanis - amikor eljön az államkötvények visszafizetésének ideje — újabb kötvényeket kellene kibocsátania a régiek visszavásárlásának a fedezésére, és így tovább, és így tovább. A bankárok tehát egyértelműen jól járnának. Ma már a magyar államkötvények zömét külföldiek, vagy külföldi tulajdonban lévő magyarországi bankok veszik meg. Ez tehát azt jelenti, hogy tovább növekedne a külfölddel szembeni eladósodás.

Érdemes azt is közelebbről szemügyre venni, hogy miként jutnának hozzá a mai rendszerben a termelők a százmilliárdos hitelhez.
A kormány felkérné a Magyar Nemzeti Bankot, hogy bocsásson hitelpénzt a kereskedelmi bankoknak, amiből azok hitelt nyújtanának az általuk kiválasztott hiteligénylőknek. A hitelt felvevők egy része, a bankárok tudtával — vagy anélkül — megszökik a pénzzel, vagy más módon eltünteti azt, s az így keletkezett banki veszteségeket aztán az állam időről időre kifizeti a bankoknak, természetesen az adófizetők által befizetett közpénzből. Ez az elmúlt tizenhárom évben többször is előfordult, bankkonszolidációnak, illetve adósságcserének nevezték. A hitelek más részét megkapják a valódi termelők. Az ő kamatfizetésüknek és törlesztésüknek a garantálásáról az államnak kellene gondoskodnia, nehogy a bankoknak kockázatot kelljen vállalniuk. A termelőktől befolyt kamatok busásan fedezik a bankárok sokmilliós jövedelmét éppen úgy, mint ahogyan fentebb láttuk. Azt, hogy ki milyen feltételekkel, milyen célra, mekkora összegű hitelt kapott, védi a szigorú banktitok. Ha valami visszaélés mégis kiszivárogna, s az ügyészség hajlandó lenne nyomozást elrendelni, akkor bíróság elé kerülne az ügy, beindulna egy több éven át tartó eljárás. Volt olyan bankelnök is, akinek a kezei között százmilliárdos nagyságrendben tűntek el összegek, de Bécsből üzengetett a magyar hatóságoknak, míg végül majd minden vád alól felmentették, illetve fel fogják menteni a jövőben.

A Síklaky István által kidolgozott fehér program azért is alkalmas arra, hogy a nagy átalakulás egyik kezdő lépése legyen, mert nem kell, hogy megelőzzék a nemzeti valuta védelmének és a vámrendszer átalakulásának szakmai előkészítést igénylő lépései. A legfontosabb előfeltétel a politikai jellegű hatalmi váltás. A fehér programnak elengedhetetlen feltétele a pénzkibocsátás és hitelezés visszavétele a demokratikusan ellenőrzött és politikai felelősséggel tartozó intézményekhez. Ehhez a nemzetközi pénzügyi közösséget kiszolgáló és a pénzgyarmatosítást elfogadó — négy párt színeiben politizáló — egyeden politikai erő leváltására van szükség. A rejtett pénzdiktatúrát kellene lecserélni valódi piacgazdaságra, ahol a gazdasági esélyegyenlőség szabályai szerint folyik a gazdasági verseny, s amelyben a tulajdon a személyes teljesítményhez van kapcsolva.

A fehér program azzal a következménnyel is járna, hogy a lakosság széles rétegei megismerkednének a **forgásbiztosított** pénzzel. Megtanulhatnák az ezzel kapcsolatos pénzkezelési technikákat, és a pénzforgalmi szervezetekben is kialakulnának az ezzel kapcsolatos gyakorlati ismeretek és rutineljárások. A gazdasági és pénzügyi stratégia kormányzati szintű tervezői értékes tapasztalatokhoz juthatnának, elvégezhetnék a fontos elemzéseket, és mindez lehetővé tenné, hogy mondjuk öt év múlva már nem-

csak a „fehér pénz", hanem a **nemzeti valuta is** nagyobb megrázkódtatás nélkül **forgásbiztosított pénzzé** legyen átalakítható.

Személyesen azért emeltem ki ezt a részt, mert **Sylvio Gesell, Hans Jürgen Klaussner, Thomas Estermann, Margrit Kennedy** és **Günter Oggef** nyomán ilyen megoldás irányában gondolkodtam magam is, és ennek a szellemében írtam meg a Valóság 1997/12. számában megjelent *Emberközpontú vagy pénzközpontú gazdaság,* továbbá a Valóság 1999/6. számában megjelent *A magánpénzrendszer vagy közpénzrendszer* című tanulmányaimat. Már ezek megírásakor is számos szakmai megbeszélést folytattam **Síklaky Istvánnal,** akit sok tekintetben tanítómesteremnek is tekintek **Varga Istvánnal,** a kiváló mérnök-közgazdásszal, valamint **Plenter János** és **Nagy Pongrác** nemzetközi pénzügyi szakértőkkel, továbbá **Gidai Erzsébet** és **Csath Magdolna** egyetemi tanárral együtt. Síklaky István azonban olyan rendkívül magas szintű szintézist hozott létre, amely ebben a vonatkozásban eléri, sőt egyes megoldások gyakorlati alkalmazhatóságát illetően meg is haladja a világszínvonalat.

Kikerülés az adósságcsapdából

E kis kitérő után a *Létbiztonság és harmónia* egyik legfontosabb részével, az adósságcsapda felszámolásával szeretnék foglalkozni. Síklaky István kitűnően ért ahhoz, hogy a legbonyolultabb szakmai kérdéseket is egyszerű és világos, mindenki számára érthető, szemléletes formában világítsa meg. A nemzetközi pénzügyi közösség az emberiség 80%-ától elveszi munkája eredményének mintegy harmadát. Az államokat olyan helyzet fenntartására, s olyan gazdaságpolitika folytatására kényszeríti, hogy nemzeti jövedelmük jelentős része kamat formájában hozzá kerüljön. Ennek alapvető technikája az eladósítás, aminek a végső fázisa az adósságcsapda. Ha egy ország irányítói növelni akarják a lakosság fogyasztását és termelését: vagy el kell hogy adják a nemzeti vagyon megfelelő részét, vagy kamatozó hitelpénzt kénytelenek igénybe venni. Vannak olyan helyzetek, mint például természeti katasztrófák elhárítása, védelmi célú fegyverkezés, vagy a hatékonyságot javító beruházás, amikor ezek a lépések indokoltak. De lehet nagyon káros célokra is pénzt igénybe venni. Ilyen a hódító célú fegyverkezés, a ráfizetéses beruházás, a vezető réteg aránytalan vagyonosodásának a biztosítása, vagy éppenséggel a felesleges luxusfogyasztás és a bűnös korrupció.

Az így előálló adósságot — kamataival együtt — törleszteni lehet a fogyasztást meghaladó termelésből, a külkereskedelmi és fizetési mérleg többletéből, másrészt újabb kölcsönökből. Amikor előáll az adósságcsapda, akkor az eladósított állam és a nem állami gazdasági szereplők a törlesztést és kamatfizetést már csak újabb kölcsönökből tudják teljesíteni. Ez

ugrásszerűen megnöveli a kiszolgáltatottságot, mivel az újabb hitelt a pénzvagyon-tulajdonosok olyan feltételekhez kötik, amelyek aránytalan előnyökhöz juttatják a hitelezőket. A nemzetközi pénzügyi közösség e feltételek kialakítására és végrehajtására a Nemzetközi Valutaalapot és a Világbankot használja.

Síklaky kiemelten idézi a Magyar Nemzeti Bank Műhelytanulmányok című kiadványából (1993/2., 56. oldal), hogy az időszak egészét tekintve Magyarország 1973-tól 1989-ig mintegy egymilliárd forrásbevonáshoz jutott, és ezért összesen 11 milliárd dollár halmozott kamatkiadása volt Noha az eladott nemzeti vagyon ellenértékét kizárólag adósságszolgálatra fordították, az az adósságteher, amely 1989-ben 21 milliárd dollár volt, tovább növekedett. A Magyar Nemzeti Bank és a Statisztikai Hivatal kimutatása szerint 2003. március 31-én a pénzügyi eszközök és kötelezettségek állománya a következő volt:

A termelő szektort, vagy más néven nem pénzügyi vállalatokat 15 770 milliárd forint adósság terhelte. A pénzügyi vállalatok, úgymint a központi bank nélküli monetáris intézmények, pénzügyi közvetítők, pénzügyi kiegészítők, biztosítók és nyugdíjpénztárak adóssága mindössze 123 milliárd forint volt. A központi bankot terhelte 5,3 milliárd tartozás. Az államháztartási szektor, úgymint a központi kormányzat, a helyi önkormányzatok, a társadalombiztosítási alapok eladósodása is 6808 milliárd forint volt Összesítve a nemzetgazdaság egészére nehezedő tartozás 12 134 milliárd forint volt, ami a márciusi euró-devizaárfolyamon számítva 50 milliárd eurót tesz ki. Azóta spekulációs nyomásra a forint többször is leértékelődött. A jelenlegi kormányzat hibás gazdasági politikája révén eddig további 2000 milliárd forinttal nőtt az államháztartást sújtó adósság. (2005-ben a nemzetgazdaság egészére nehezedő adósságteher elérte a 110 milliárd dollárt. Ennek a hatalmas tartozásnak kell kitermelni minden évben az adósságszolgálati terheit, a kamatokat és a törlesztéseket. Mindez elviszi a magyar társadalom teljes jövedelmét. Az ország működtetéséhez naponta nyolcmilliárd forint további adósságot kell felvállalni. A hitelpénzzel működtetett magánpénz-monopolista rendszer felszámolása nélkül ettől az adósságtehertől és a gyorsuló ütemű folyamatos eladósodástól nem lehet megszabadulni.)

Az adósságszolgálat és a kamatfizetés terheit akár állami, akár nem állami adósságról van szó, az állampolgárok fizetik. Csupán a teherviselés technikája más. Állami adósság esetében az állam kiveti az adót, és annak mintegy a felét továbbadja adósságszolgálatra és kamatra; a nem állami szektor adósságát pedig úgy viseli az állampolgár, hogy a magántulajdonosok szétosztják adósságszolgálati terheiket: egyrészt ennyivel drágább a megtermelt árujuk, másrészt kevesebb munkabért fizetnek a külföldi azo-

nos munkát végzőkhöz képest, harmadrészt a legkülönbözőbb adókedvezmények kicsikarásával kivonják magukat a közteherviselés alól. A jelenlegi kormány az előző nyomdokain haladva, csak a multinacionális cégek adókedvezményeire kért derogációt, azaz halasztást az Európai Uniótól.

Síklaky idézi **Bokros Lajost**, aki szerint az adósságcsapdából nem lehet kilábalni, de gazdaságunk, ha megerősödik, akkor — legalábbis Bokros szerint, aki a könyv megjelenésekor a Világbank kelet-európai igazgatója volt — már alig érezzük majd tehernek az adósságszolgálat fizetését. Az így vélekedők teljesen félrevezető és tényekkel cáfolható állítása az, hogy ha adósságkönnyítést kezdeményeznénk az jelentősen rontaná Magyarország gazdasági helyzetét, mert nehezebben jutna hitelhez. Ez természetesen a pénzügyi kérdésekben járatlan polgároknak címzett agymosás.

Nagy Pongrác, a kiváló nemzetközi pénzügyi szakértő ezzel szemben rámutatott arra, hogy „mialatt az adósságelengedésben" részesült országok piaci hitelképesítési minősítése 30%-kal javult, az adósságot pontosan fizető Magyarországé éppen 30%-kal romlott." „Továbbá, míg Lengyelországban az 1991-es adósságelengedést megelőző években nettó kiáramlás volt, 1992-re a beáramlás már 678 millió dollárra, 1993-ra pedig 1700 millióra rúgott." A reáljövedelem is nőtt azokban az országokban, amelyek adósságkönnyítésben részesültek. A 22 adósságkedvezményben részesült ország közül 16-nak jobb a gazdasági teljesítménye, mint az adósságot pontosan és rendületlenül fizető Magyarországé. Síklaky idézi **Antalóczy Zoltánt** is, aki a Magyar Nemzet hasábjain megállapította (1995. 08. 14-én), hogy a XX. század végén már csak két olyan ország van, amelyik nem kért valamilyen külföldi adósságelengedést (csökkentést vagy átütemezést): Peru és Magyarország.

Forgatókönyv a kormánynak

Rendkívül érdekes az a forgatókönyv, amit Síklaky István ajánl a gyökeres fordulat kormánya számára. Eszerint az adósságcsapdából úgy lehetne kilábalni, hogy a kormány a kül- és belföldi adósságszolgálatot három évre felfüggeszti, és egyidejűleg egy előre kidolgozott államgazdálkodási tervet terjeszt a hitelezők elé. Ebben kimutatja, hogy vagyonrendezéssel az indokolatlan import megfékezésével, a tőke és valutapiac kormányellenőrzés alá vonásával — amely a nemzeti valuta konvertibilitásának megszüntetését is jelenti a turistaforgalom valutaellátásának további biztosításával -, az infláció megállításával, a munkahelyek megvédésével és a megszűnt munkahelyek helyreállításával, a hazai mezőgazdaság, valamint a kis- és középvállalkozások hazai pénzkibocsátással történő finanszírozásával, a hazai termelők belföldi piacának helyreállításával többlet érhető el a fizetési mérlegben. Ezt a kedvező hatást fokozná a belföldi termelést ösztönző

adóreform, valamint az, hogy a magyar kormány a keletkező megtakarításokat a hazai gazdaság helyreállítására és fejlesztésére fordítaná. A felsoroltak összhatásaként három éven belül jelentős többlet keletkezne a kereskedelmi és fizetési mérlegben. E többlet megjelenésétől minden évben a mindenkori pozitív pénzügyi egyenleg felét a gyökeres fordulat napján fennálló tőketartozás — és annak a mindenkori londoni bankközi kamatlábhoz igazodó kamatának — a törlesztésére fogja fordítani.

A szokásos ellenvetés az, hogy ezek jó szándékú, de naiv és utópisztikus elgondolások. A hitelezők, elsősorban a nemzetközi pénzügyi közösség irányítói gazdasági zárlattal fognak válaszolni, és ez még súlyosabb helyzetbe taszítja az országot, mint amilyenben jelenleg van. Erre fel lehet készülni, ezért Síklaky szerint kivédhető az adósságcsapda fenntartásában érdekelt hatalmi körök embargója. Első lépésként tervet kell készíteni arra, hogy a létfenntartáshoz szükséges termékeket hazai forrásból biztosítsák. Erősíteni kell az adósságcsapda fenntartásában nem érdekelt államokkal és gazdasági szervezetekkel a kapcsolatokat. Így át lehet vészelni azt az átmeneti időszakot, amíg az embargószervezők belátják, hogy nekik is érdekük újra felvenni a gazdasági kapcsolatokat Magyarországgal, mint egyenrangú, érdekeit védelmező partnerrel, de most már a kölcsönös előnyök alapján.

Számolni kell azzal is, hogy a moratórium bejelentésére a pénzügyi függés fenntartásában érdekeltek zároltatják a külföldi bankokban elhelyezett magyar valutatartalékokat. Az ezt kivédő megelőző lépés, hogy a Magyar Nemzeti Bank a külföldi bankszámlákon elhelyezett valutatartalékainak lekötését — még a moratórium bejelentése előtt — feloldja. A tartalékot dollárban, euróban, jenben, svájci frankban stb. kell őrizni. Készpénzzel ugyanis embargó esetén akár a harmadik világon keresztül is pótolható az a kieső import, ami valóban létfontosságú a nemzetgazdaság működése szempontjából.

Jelenleg az import jelentős része a multinacionális cégek vámszabad területi összeszerelő üzemeibe érkező alkatrészekből és részegységekből tevődik össze. Erre a behozatalra ezek a multinacionális cégek ne a magyar valutatartalékból igényeljenek külföldi devizát Oldják meg saját forrásaikból, ez nem okozhat nekik különösebb nehézséget. Az import másik jelentős része jelenleg már élelmiszer. Ennek az elmaradása rendkívül jót tenne a magyar mezőgazdaságnak és mezőgazdasági feldolgozóiparnak. A modern autók, kozmetikumok és más luxuscikkek importját egy ideig lehet nélkülözni. Autó esetében előnyben kellene részesíteni a Magyarországon készült autókat. Az a lényeg, hogy a valóban fontos import továbbra sem bénulna meg.

A magyar export mintegy 70%-a az Európai Unióba megy. Ez fokozottabb nyugat-európai függést jelent, mint amikor a KGST-n belül egy-

oldalúan a Szovjetunióhoz, illetve a többi kelet-európai országhoz csatlakoztunk. Ha bevezetnék a **gazdasági embargót,** ami egyáltalán nem biztos, az Európai Unióba irányuló exportot is befagyaszthatják. Mint már utaltunk rá, az EU-s export túlnyomó részét azonban a magyar vámszabad területen működő nemzetközi cégek bonyolítják le. A multik exportja nyilván nem kerülne befagyasztásra, mert ez sokkal inkább nemzetközi cégeket sújtana, mint a valódi magyar gazdaságot. Az igazi magyar export befagyasztása átmenetileg okozna nehézséget, de ez is áthidalható lenne. A Nemzeti Banknál lévő 10-11 milliárd euró külföldi bankjegytartalékból (azaz a jelenleg túlságosan nagy és igen költséges devizatartalékból — kamatait nem az MNB, hanem a költségvetés fizeti —, amely kizárólag a tőke korlátlan mozgását segíti) legalább egy évig fedezni lehet az életbevágó importot. Gazdasági diplomáciával és jó szervezéssel pedig el lehet érni, hogy a nem ellenséges piacokról beszerezzük a létfontosságú importcikkeket

Síklaky egyik legfontosabb javaslatának tartom, amit most végig nagybetűvel mondanék, ha lehetne így beszélni, hogy be kell iktatni az alkotmány szerepét betöltő alaptörvénybe egy szigorú rendelkezést — **az ÁLLAMADÓSSÁG PARAGRAFUST** -, amely megtiltja, hogy deficites költségvetést terjesszenek az országgyűlés elé. A szerző — nagyon helyesen — előzetes népszavazási hozzájáruláshoz köti államkölcsön bármilyen formában történő felvételét. Ha 1982 és 89 között az akkori pénzügyi illetékesek nem adósítják el felelőtlenül Magyarországot, akkor az egész rendszerváltás menete, és a magyar nemzeti vagyon sorsa is másképpen alakult volna. Az eladósítás ugyanis a pénzgazdasági rendszerben az uralom gyakorlásának és a függésben tartásnak a legfontosabb eszköze. Az a tengely, amelyen minden áll vagy bukik. Ezért 1989 után nem is az alkotmány szerepét betöltő alaptörvényt tartom a legfontosabb jogszabálynak, hanem a teljes pénzügyi szuverenitást magánellenőrzés alá helyező Nemzeti Bankról szóló törvényt Ez ugyanis a jelenlegi pénzgazdasági rendszer igazi alaptörvénye. Ez a magyar krematisztika, azaz uzsoracivilizáció alkotmánya.

Fontos része a Síklaky által kidolgozott programnak az infláció megállítása. A gyökeres fordulat kormánya egy évre befagyasztja a termelői és fogyasztói árakat. Azzal az üzemmel szemben, amely termelését az előző évi átlaghoz képest 10%-nál nagyobb mértékben csökkenti, vagy árat emel, az állam úgy jár el, mintha az üzem a megszűnését jelentette volna be. Ez a szankció sújtaná az árdrágító üzleteket is. Az árrögzítés éve alatt a kormány felszámolja a piacgazdaság működését akadályozó monopóliumokat Ennek nyomán létrejön a tisztességes piaci verseny és a sok hasonló pénzügyi és gazdasági erejű vállalkozás árversenye biztosítja az árak tisz-

tességes alakulását, ahhoz hasonlóan, ahogy annak idején egy ideális piacgazdasági modell keretében Adam Smith elgondolta.

Vannak természetes monopóliumok is, ma már ezek is teljesen ésszerűtlenül magánosítva lettek - gondoljunk a villany-, gáz-, csatornaszolgáltatásra. Nos, ezeket az agyonprivatizált közüzemeket a kormány visszavásárolja. Nem mondhatjuk, hogy visszaállamosítja, hiszen a vízműveket úgy privatizálták, hogy a főváros eladta a francia államnak. De azt mondhatjuk, hogy visszavásárolja és újratársadalmasítja, mégpedig úgy, hogy a közüzemeket 1 /3—1 /3 arányban a kiszolgálási terület szerinti fogyasztók képviselete, illetve az üzemi kollektíva tulajdonába adja. Ennek következtében a spekulációs áremelkedés a természetes monopóliumok területén is megszűnne.

A Szovjet Birodalomhoz tartozó Grúzia népe a napokban mutatta meg, hogyan kell egy durva választási csalást elkövető kormányzatot, amely egyébként gazdasági csődbe vitte az országot — elzavarni. „Talpra, grúzok, hí a haza." — És a grúzok elzavarták kormányukat... Nos, a gyökeres fordulathoz megint arra lenne szükség, hogy ne csak mondjuk „Talpra, magyar, hí a haza" —, hanem ismét álljon is talpra az ország népe. Ma már közismert, hogy 1989-90-ben nem az a fordulat zajlott le, amire az ország lakossága számított. A tiszta közélet beindulásának előfeltételeként meg kell vonni a mérleget, és pontosan ki kell mutatni, hogy mi történt azzal a közvagyonnal, amely a magyar állampolgárok - mint természetes személyek — tulajdona volt. Az állam csak kezelte ezt a vagyont, de nem volt a tulajdonosa. Egy tiszta közélet korszakának nyitányaként nemcsak nyilvánosságra kell hozni, de jóvá is kell tenni az ország lakói ellen elkövetett legsúlyosabb bűnöket.

Síklaky javasol egy tényfeltárási törvényt. Ennek az lenne a célja, hogy 1989-től kezdődően a majdani gyökeres fordulatig tartó átmeneti időszakban pozícióban lévő közéleti szereplők adjanak számot tetteikről. Az eljárás minden ilyen közéleti szereplő ellen hivatalból vagy állampolgári bejelentés alapján indulna meg. Ha a cselekmény elévülés miatt nem büntethető, a vizsgálat eredményét akkor is nyilvánosságra kell hozni, hogy a polgárok az adott személy további közéleti szereplésénél azt figyelembe vehessék. A vizsgált személy által törvénysértően szerzett vagyont, illetve annak felkutatható részét akkor is el kell kobozni, ha ez a vagyon időközben más tulajdona lett. Nagyon lényeges Síklakynak az az ajánlása, hogy az ilyen eljárások lefolytatására olyan ügyészséget és bíróságot kell létrehozni, amelynek a tagjai a pártállam idején nem töltöttek be ilyen munkakört.

A tényfeltárási törvény hatálybalépése idején működő ügyészekre és bírókra vonatkozóan hivatalból le kell folytatni a törvényben előírt eljárást Akit ennek során elmarasztalnak, az természetesen a továbbiakban nem

tölthet be szerepet az igazságügyben. A személyi feltételeken túlmenően jogi feltételek is vannak. Így például ésszerű szankcionáltan időhatárt szabni a jogi eljárásoknak, hogy azok ne húzódhassanak el hosszú évekig. Síklaky másik javaslata: a pótmagánvád már érvénybe lépett, de ezt a jogintézményt még tovább kell fejleszteni.

A másik fontos jogszabály a **vagyonrendezési törvény** lenne, amely előírná, hogy a tulajdonosoknak bevallást kell tenniük minden olyan vagyontárgyukról, amely meghaladja a tisztes polgári életvitel szükségleteit, továbbá be kell számolniuk minden egymillió forintot meghaladó követelésükről. A legközelebbi rokonok vagyonát egybe kell számítani. A vagyonbevalláshoz nyilatkozatot kell csatolni, hogy a vagyon milyen jogcímen került a tulajdonoshoz. Ehhez természetesen kellő számú **vagyonvizsgáló bizottságot** is fel kellene állítani Ez részben az APEH és az ÁSZ szakembereiből, részben pedig a közgazdasági és jogi egyetem végzős hallgatóiból állna. A vagyonvizsgáló bizottságok és a létrehozandó **rendkívüli gazdasági bíróságok** létszámát és működésük szabályait úgy kell megállapítani, hogy a vagyonbevallásokat lehetőleg egy év alatt átvizsgálhassák. A vagyonvizsgálat eredményeképpen az **Államkincstár** javára el kell kobozni minden olyan vagyont, amelyről bebizonyult, hogy keletkezésekor nem tettek eleget az érvényben lévő adózási kötelezettségeknek, vagy más törvénysértő aktussal jött létre. Ha ennek során termőföld kerül az Államkincstár tulajdonába, azt át kell adni az illetékes önkormányzatnak hasznosításra.

Ehhez csak annyit fűznék hozzá, hogy a magyar társadalomban, a vagyoni viszonyokban beállt gyökeres változás eredményeként a hatalom is a vagyont megszerző külföldi és belföldi csoportok kezébe került, s így a politikai hatalomban is övéké ma az utolsó szó. Ezért a vagyoni viszonyok rendezése nélkül semmilyen alapvető politikai változás sem lehetséges.

Nagyon lényeges, amit Síklaky István az EU-csatlakozásról mond. Síklaky megállapítja, hogy az **európai integrációt** megálmodó alapító atyák **konföderációt** akartak, de amikor távoztak az élők sorából, akkor az utódok a nemzetközi pénzügyi közösség nyomására az önrendelkezésüket megtartó, szociális piacgazdasággal rendelkező országok önkéntes társulásából egy túlcentralizált unió irányába fejlesztették tovább az integrációt. Ennek a birodalomépítésnek a jellemzői: a tőke, az áru és a munkaerő szabad áramlása az unió országai között, valamint a közös pénznem: az euró bevezetése. Megszűntek azok a közjogi eszközök, amelyek révén egy-egy társult ország lakossága önigazgatás keretében befolyásolhatta az adott ország területén tevékenykedő állampolgárok és külföldiek gazdasági tevékenységét.

A birodalmi intézményrendszerrel működtetett Európai Unió ma a nemzetközi pénzoligarchia államok feletti hatalmi struktúrájának egyik regionális alrendszerévé alakult át Ez akkor is így van, ha az EU és a globális pénzhatalom más alrendszerei között bizonyos súrlódások vannak, és a felszínen vetélkedés folyik. A lényeg az, hogy fennmaradjon a pénzhatalmi diktatúra, amely az emberiség nagy tömegeit aláveti és kizsákmányolja. A neoliberális globalizátorok nemcsak a magyar működő tőkére pályáztak. Távolabbi és végre is hajtott terveik felölelték a magyar társadalom teljes vagyonának — benne a magyar termőföldnek - **egyetemes részvénytulajdonná** való átalakítását, és így a nemzetközi pénzügyi közösség beruházó bankárainak ellenőrzése alá vonását. Kelet-Közép-Európa népei nem attól várhatják boldogulásukat, ha beolvadnak a nemzetek feletti birodalommá átalakított EU-ba, és tulajdonukat a spekulációs tőke önkényének kiszolgáltatott transznacionális részvénytulajdonná teszik. Ezzel csak azt érik el, hogy önrendelkezésüket feladva beolvadnak a pénzuralmi világrendbe. A valódi felemelkedést az jelentené, ha hosszú távon fenntartható, a természeti erőforrásokkal takarékosan bánó, az emberek és a népek egymás közti, és a természeti környezettel való harmóniáját megvalósító természetes társadalmi-gazdasági rendszert hoznának létre. Ennek természetes hordozó közege a család és a nagyobb család, a nemzet. Azoknak a kelet-közép-európai népeknek, amelyek megvalósítják az előbbiekben vázolt fordulatot és hozzálátnak a fennmaradás feltételeinek megfelelő társadalmi-gazdasági berendezkedés kiépítéséhez, szoros együttműködést kell kialakítaniuk. Közösen kell védekezniük a nemzetközi pénzoligarchia túlereje ellen. Az új világrendnek elkötelezett erők természetesen mindent meg fognak tenni azért, hogy megakadályozzák a kelet-európai régió kiszakadását birodalmukból. Azt a nemzeti önrendelkezést fenntartó együttműködést, amelyet Kelet-Európa népei kialakíthatnának, Síklaky **Kelet-közép-európai Konföderációnak** nevezi.

Kelet-közép-európai Konföderáció

Ennek a konföderációnak meg kell akadályoznia, hogy a nemzetközi pénzoligarchia károsítsa a tagországok természeti létfeltételeit, gazdálkodását és ezáltal lakosainak egészségét, s biztonságos megélhetését. Azt várja a konföderációtól, hogy állítsa helyre és tartsa fent területén a természeti környezettel való harmóniát Külön szól arról az elvárásról, hogy járuljon hozzá a tagországok szükségleteinek a kielégítéséhez olyan termékekből is, amelyek előállítása nem gazdaságos helyi keretek között. Az ilyen ágazatokat közösen kell létrehozni és működtetni.

A Kelet-közép-európai Konföderáció biztonságának megvannak az alapvető gazdasági, közhatalmi és katonai feltételei. Az alapvető gazdasági

feltételek között Síklaky kiemeli a nemzetközi pénzoligarchia spekulációitól védett pénz- és hitelrendszer szerepét Ide sorolja a tőke és a fizetőeszközök közhatalmilag szabályozott áramlását a tagországok között, valamint a tagállamok és a világgazdaságnak a konföderáción kívüli részei között. Rendkívül fontos az **adósságcsapda felszámolása** valamennyi tagország esetében. Védekezni kell a káros import ellen, és protekcionista politikával kell támogatni a konföderáció közös ágazatait, megvédve azokat a konföderáción kívüli káros hatásoktól.

A közhatalmi feltételeknél Síklaky elsőként említi azt, hogy a tagországok közhatalmi intézményei az adott ország lakosságának demokratikus ellenőrzése alatt működjenek. Így elkerülhető, hogy a nemzetközi pénzkartell a közhatalmat gyakorlók megvásárlásával visszaszerezhesse hatalmát az egyes tagországok fölött. A nemzeti kisebbségek tekintetében a szerző példaként **Dél-Tirolt** emeli ki és azt a követelményt támasztja, hogy minden tagállamban érje el a politika humanizmusa a dél-tiroli szintet. Ezzel megelőzhető, hogy a nemzetközi pénzkartell — ismert gyakorlata szerint — egymásra ugraszthassa a különböző népcsoportokat a „divide et impera" módszerével.

A katonai feltételek közül a szerző elsőként emeli ki a **semlegességet.** A konföderáció semleges lenne, és semmilyen katonai tömbhöz sem tartozna. Nukleáris rakétacsapás elleni védekezésre nem készülne fel, ennek veszélyét ugyanis globális összefogással kell elhárítani, amelyben természetesen a Kelet-közép-európai Konföderáció is részt venne. Ellenséges katonai behatolás ellen a tagországok svájci mintára szervezett hivatásosokból és felfegyverzett polgárokból álló katonai szervezettel készülnének föl. A konföderáció légteréről közös elhárító rendszerrel gondoskodnának.

Síklaky könyve végén javasolja, hogy a magyar kezdeményezők keressék meg a térség országaiban a hasonlóan gondolkodókat és igyekezzenek velük egyetértésre jutni a konföderációról. Ha ez sikerül és e gondolkodókból és aktivistákból álló körök lefordítják hazájuk nyelvére a konföderációról eddig kialakított gondolatokat, azt célszerű az internet segítségével is megismertetni saját országuk közvéleményével. Ha sikerül ezt a programot eddig a pontig eljuttatni, akkor az elgondolásokat rendszeres közös tanácskozásokon tovább lehet érlelni és finomítani. Eközben pedig globális szinten — és magyarországi viszonylatban is — bekövetkezhetnek sorsfordító változások.

A beteg állapot gyógyításának első feltétele a **helyes diagnózis.** A második feltétele a helyes és **korszerű terápia** megtalálása. A harmadik feltétel a **terápia alkalmazása.** Síklakyt azzal szokták félretolni, hogy utópisztikus álmodozó. A világ pénzrendszere azonban rendkívül labilis, mert a forgalomban lévő pénznek és számlapénznek, továbbá a pénz szerepét

betöltő értékpapíroknak és derivátumoknak mindössze 2%-a rendelkezik áru- és szolgáltatás fedezettel. Ez a rendszer nemcsak a világgazdaság perifériáin került válságba. A krízis már elérte a centrumországokat is. A világ pénzügyi rendszerének összeomlása nagyon is reális lehetőség, ezért fel kell készülni a következményeinek az elhárítására. Egy ilyen felkészülést szolgál Síklaky Istvánnak ez a rendkívül fontos műve, mert lehetővé teszi, hogy Magyarország és a sorsában osztozkodó többi kelet-európai nép együtt dolgozzon ki védekezési stratégiát. Nagyon fontos, hogy a kibontakozó válság idején e népek kezében legyen az a térkép és iránytű, amellyel biztonságosan kikerülhetnek a pénzuralmi rendszer romjainak útvesztőiből, s felépíthetik a fenntartható természeti és humánerőforrásokon nyugvó létbiztonság harmonikus társadalmát

Síklaky István eme nagyszerű könyvével — és élete példájával —, arra ösztönöz, hogy ne legyünk sorsunkba fatalistán beletörődő pesszimisták, mert az emberiségnek nem kell elkerülhetetlenül pénzrabszolgaságban élnie. De óv a könnyelmű optimizmustól is, amely szerint elég türelmesen várni, hiszen a végén úgyis minden jóra fordul. Nem fog magától megszűnni a kamatszolgaság. Szinte biztos, hogy a pénzuralmi rendszer kialakítóit és haszonélvezőit csak kemény és szívós ellenállással lehet előjogaik feladására kényszeríteni. Síklaky a bénító pesszimizmus és a lefegyverző optimizmus helyett azt ajánlja, hogy aktívak legyünk, s vegyük saját kezünkbe a sorsunkat. E könyvével ránk bízta a cselekvés sok tudással, bölcsességgel és bátorsággal elkészített programját. Mindannyiunk feladata, hogy megvalósítsuk. Jutalmunk a létbiztonság és a harmónia lesz.

A KAPINTERN és a KOMINTERN közös forradalma

H. G. Rakovszkij a pénzhatalom világállamáról

Hrisztyián Georgijevics Rakovszkij a Szovjetunió kommunista pártjának egyik megalapítója, Szovjet-Ukrajna kormányának elnöke, majd a Szovjetunió londoni és párizsi nagykövete fontos szerepet játszott az egy tőről fakadt forradalmi kommunizmus és a forradalmi pénzuralom történetében. A nemzetközi pénzügyi közösség által irányított háttérhatalom fontos embereként — 1938-ban a sztálini tisztogatások idején — őt is bíróság elé állították, de a halálbüntetést sikerült elkerülnie. Lev Trockij így ír róla önéletrajzi könyvében: a *My life, An Attempt at an Autobiographyban.* — „Életem, egy önéletrajzi kísérlet"-ben (Penguin Books, 1928):

„**Hrisztyian Georgijevics Rakovszkij** a szocialista mozgalom egyik legismertebb személyisége. Születésénél fogva: bolgár, román állampolgár — a Balkán térképének változásai miatt; iskolái révén fogva francia orvos és svájci jogász, kapcsolatainál, vonzódásánál és irodalmi munkásságánál fogva orosz. Az összes balkáni nyelvet beszéli, továbbá négy európai nyelvet Különböző időpontokban aktív szerepet játszott négy szocialista párt vezetésében: a bolgárban, az oroszban, a franciában és a románban. Egyike lett a Szovjet Föderáció vezetőinek alapítója a Kommunista Internacionálénak és az ukrán Népbiztosok Tanácsának az elnöke. A Szovjetunió nagykövete Angliában és Franciaországban, majd osztozik a baloldali ellenzék sorsában. Rakovszkij személyes tulajdonságai, széles nemzetközi látóköre, jellemének nemes tulajdonságai különösen gyűlöletessé tették Sztálin szemében, aki pontosan mindennek az ellenkezőjét személyesítette meg."

Ez tehát Trockij véleménye. Rakovszkij 1873-ban a bulgáriai Kotellban született. (Egyes források szerint **Chaim Rakover** volt az eredeti neve - D. J.) Amikor a Dobrudzsában fekvő családi birtok román fennhatóság alá került, román állampolgár lett. Középiskoláit Bulgáriában végezte, majd 1890-ben Svájcba költözött és a Berni Egyetem orvosi karán tanult. Itt diákként több éven keresztül szerkesztette a *Sozial-Democrat* című lapot. Itt ismerkedett meg Engelsszel és **Wilhelm Liebknechttel,** aki bevonta a *Vorwarts* (Előre) című lap kiadásába. Rakovszkij Liebknecht segítségével

került közelebbi kapcsolatba a német szociáldemokrácia vezetőivel. Bernben érintkezésbe lépett az ott élő marxista emigráció olyan neves képviselőivel, mint **Plehanov, Axelrod, Vera Zaszulics** és **Lenin. Rosa Luxemburg** tanácsára marxista tanulóköröket szervezett. Ezután rövid ideig a berlini egyetemen folytatta tanulmányait, majd Angliába költözött. A franciaországi Montpellier-ben fejezte be orvosi tanulmányait. Doktori disszertációja, amelyben az orvostudomány és a társadalomtudomány kapcsolatát elemezte, nagy feltűnést keltett. Ezután a romániai Constanzában katonaorvosként szolgált, közben könyvet írt a francia történelemről. Publikációiban nemcsak a román és bolgár munkásmozgalom problémáival foglalkozott, hanem az antiszemitizmus kérdéseivel is. E tárgyban íródott vitairata: *A Dreyfus-ügy politikai jelentősége* címmel jelent meg. Ezután rövid időre az orosz fővárosba, Szentpétervárott élő feleségéhez utazott. Az orosz rendőrség elől amely rendszeresen zaklatta az akkor már Európa-szerte ismert hivatásos forradalmárt, kénytelen volt visszatérni Romániába.

Később tett még egy kísérletet, hogy letelepedhessen Szentpéterváron, de az orosz hatóságok kiutasították az országból. Ekkor orosz feleségével Párizsba utazott és joghallgató lett. 1902-ben ismét visszatért Oroszországba, de felesége halála után újból Párizs lett az otthona, ahol befejezte jogi tanulmányait. Lev Trockij és Rakovszkij 1903-ban ismerkedett meg egymással. A két Grand Orienthez tartozó szabadkőműves forradalmár barátsága 1913-ban mélyült el, amikor Trockij meglátogatta Rakovszkijt Romániában. Rakovszkij az apjától örökölt dobrudzsai birtokán gazdálkodott, s egyben széles körű forradalmi tevékenységet fejtett ki. Az I. világháború kitörése az internacionalista Rakovszkijt is konfliktusba sodorta, mert a szociáldemokrácia a természetellenes nemzetköziség helyett a természetes nemzeti utat választotta.

Az 1915 szeptemberében megtartott zimmerwaldi nemzetközi szocialista konferencián Rakovszkij aktív szerepet játszott Trockij oldalán. Tagja volt a kiáltvány szerkesztőbizottságnak is. Amikor 1916-ban Románia hadba lépett, Rakovszkijt, aki ekkor a Balkáni Szocialista Munkásföderáció titkára volt, letartóztatták. 1917 májusáig Jasiban raboskodott. A várost elfoglaló orosz csapatok parancsnoka — ekkor már a szabadkőművesekből álló és a Grand Orient fehér szárnyának irányvonalát követő Kerenszkij-kormány állt Oroszország élén — Miljukov orosz külügyminiszter kérésére kiharcolta a Grand Orient szabadkőművességhez tartozó Rakovszkij szabadon bocsátását.

Rakovszkij 1917 decemberében belépett a bolsevik pártba, majd 1918 januárjában Petrográdon találkozott az ugyancsak magas rangú grand orientes szabadkőműves Leninnel, aki a Népbiztosok Tanácsa megbízott-

jaként Dél-Oroszországba küldi, hogy a Besszarábiát elfoglaló román erőkkel szemben megszervezze a szovjet ellenállást. Ezután átkerült Ukrajnába, ahol a bolsevikellenes erők leverését irányító kollégium, az ukrajnai CSEKA elnöke lett. Rakovszkijt nevezték ki 1919 januárjában Szovjet-Ukrajna Népbiztosi Tanácsa elnökévé (azaz az ukrán kormány vezetőjévé) és egyidejűleg ő töltötte be a külügyi népbiztos (az ukrán külügyminiszter) tisztjét is. A hadikommunizmus idején ő lett az Ukrán Köztársaság Forradalmi Katonai Tanácsának elnöke is. Közben beválasztották a bolsevik párt központi vezetőségébe. Széles körű nemzetközi kapcsolatai révén Rakovszkij képviselte Szovjet-Oroszországot a genovai tárgyalásokon, ahol a küldöttség pénzügyi szakértője volt.

A történelmi jelentőségű rapallói tárgyalásokon is ő volt a szovjet delegáció gazdasági szakértője. 1923-ban végleg diplomáciai pályára került. Ebben szerepet játszott az is, hogy a Lenin betegsége miatt egyre nagyobb hatalomhoz jutó Sztálin gyengíteni akarta legfőbb riválisát, Trockijt — többek között úgy is, hogy eltávolította mellőle, valamint a szovjet hatalmi centrumokból egyik legtehetségesebb hívét: Rakovszkijt. Londoni nagykövetként Rakovszkij nem volt népszerű, mert a brit birodalom felbomlására vonatkozó — a háttérhatalom véleményével egyező — nézetei miatt az angol sajtó nem keltette jó hírét Ennek ellenére sikeres diplomatának bizonyult, és 1924 áprilisában ő vezette a szovjet küldöttséget Nagy-Britannia és Szovjet-Oroszország tárgyalásain.

Rakovszkij 1923 őszén a baloldali ellenzékhez csatlakozott és véglegesen elkötelezte magát Lev Trockij irányvonala mellett. Ö lett az ellenzék egyik vezéralakja. Sztálin kívánságára 1925-ben már nem választották be a Központi Bizottságba. A fokozatosan nemzetibolsevista útra térő Sztálin ellenfeleként határozottan elutasította „a szocializmus felépítése egy országban" tételét és továbbra is a világforradalom nemzetközi továbbvitelét, a permanens forradalmat szorgalmazta. 1925-ben Szovjet-Oroszország franciaországi nagykövete lett, de Párizsban „persona non gratá"-nak nyilvánították, miután 1927 augusztusában aláírta a trockista ellenzék azon nyilatkozatát, amely felszólította az európai proletariátust a kapitalizmus megdöntésére. Ez év szeptemberében Trockijjal együtt kizárták a Kommunista Internacionálé, a Komintern Végrehajtó Bizottságából

A XV. pártkongresszus után már a bolsevik pártból is kizárták, és Asztrahánba száműzték gazdasági szakértőnek. Mivel könyvtára és archívuma a rendelkezésére állt, ezért társadalomtudományi kutatásokat folytatott az utópikus szocializmus és a világkommunizmus témakörében. A rá nehezedő nagy nyomás ellenére kitartott az ellenzék platformja és személy szerint Lev Trockij támogatása mellett. Cikkeiben, vitairataiban újra és újra az elméleti szocializmussal szembesítette a korabeli szovjet valóságot.

Rakovszkijnak ez az elméleti munkássága felbosszantotta a Kreml urát, és ezért a szibériai Baraulba, majd Jakutszkba száműzték. A trockista veterán azonban 1934 elején levonta a következtetéseket abból, hogy Németországban a nemzetiszocializmus és Hitler került hatalomra, és ekkor önkritikát gyakorolt.

Michael Sayers és **Albert E. Kahn** számol be a következőkről a *A nagy összeesküvés* (Szikra-kiadás, Budapest, 1948) c. könyvük 249—250. oldalá**n:**

1934 szeptemberében Rakovszkij egy szovjet küldöttséggel Japánba utazott, hogy részt vegyen a Nemzetközi Vöröskereszt októberben, Tokióban, rendezett konferenciáján. Mielőtt azonban elutazott volna Japánba, egy borítékot kézbesítettek neki a moszkvai Nehézipari Népbiztosságtól. A borítékban levél volt, amelyet Tokióban kellett átadnia Jurenyev nagykövetnek Látszatra a levél kereskedelmi felvilágosításra vonatkozó szokványos kérést tartalmazott A levél hátán azonban — láthatatlan tintával — üzenet volt Jurenyev számára, hogy használja fel Rakovszkijt a japánokkal való tárgyalásokon. Egy nappal Tokióba való megérkezése után Rakovszkijt felkereste egy japán ügynök. A találkozásra a Vöröskereszt épületének egyik folyosóján került sor. Az ügynök közölte Rakovszkijjal, hogy az orosz trockista mozgalom céljai egybeesnek a japán kormány céljaival. Az ügynök hozzáfűzte, hogy Rakovszkij bizonyára értékes adatokat szolgáltathatna Tokiónak a szovjet-oroszországi belső helyzetre vonatkozóan.

Ugyanazon nap estéjén Rakovszkij tájékoztatta Jurenyevet a japán ügynökkel folytatott beszélgetéséről, vagyis arról, hogy be akarják szervezni kémnek, a japán kormány besúgójának. A trockista Jurenyev azt válaszolta, hogy nincs helye a habozásnak, mert a kocka el van vetve.

Néhány nappal később Rakovszkij előzetes megbeszélés alapján együtt vacsorázott a japán titkosszolgálat egyik magas rangú tisztjével, aki közölte — tudatában van annak, hogy Rakovszkij Trockij közeli barátja és munkatársa, majd így folytatta: „Meg kell kérnem önt arra, írja meg neki, hogy kormányunk nagyon elégedetlen a kínai kérdésről írott cikkeivel, valamint a kínai trockisták magatartásával. Jogunk van elvárni, hogy Trockij úr más irányú vonalat vegyen fel. Meg kell értenie, hogy mire van szükség. Nem szükséges belemenni a részletekbe, de világos, hogy egy Kínában kiprovokált incidens kedvező ürügyet szolgáltatna ahhoz, hogy ott beavatkozzunk" A japán hírszerző tiszt azt is elmondotta Rakovszkijnak, hogy milyen bizalmas természetű közlések érdekelnék a japán kormányt az orosz trockisták részéről — így például adatok a kollektív mezőgazdasági üzemek, a vasútvonalak, a bányák és iparvállalatok hely-

zetéről — különösképpen a Szovjetunió keleti részén. Rakovszkij még rejtjeleket és neveket is kapott arra a célra, hogy információt eljuttathassa.

Mielőtt távozott Tokióból, Rakovszkij még egyszer elbeszélgetett az ugyancsak trockista Jurenyevvel. A követ lehangolt volt: „Olyan kalamajkába keveredtünk, hogy néha nem tudja az ember, milyen magatartást tanúsítson. Folyvást attól félek, hogy ha az egyik partnerünket kielégítjük, ezzel megbánthatjuk a másikat. Például a kínai kérdéssel kapcsolatban ellentétek merülnek fel Nagy-Britannia és Japán között, és közben mindkét ország titkosszolgálatával fenn kell tartani a kapcsolatot... és mindebben ki kell ismernem magamat!" - mondotta baljóslatúan.

Rakovszkij ekkor csak ennyit válaszolt: „Nekünk, trockistáknak, jelenleg három húron: németen, japánon és angolon kell játszanunk... Jelenlegei politikánkban mindent felteszünk egy lapra; de ha egy kockázatos kaland sikerül, a kalandorokat nagy államférfiaknak hívják!"

Azért időztünk Rakovszkij tokiói útjánál, hogy bemutassuk, milyen nehéz körülmények között kellett helytállnia Sztálin kibontakozó személyi diktatúrája idején, rendkívül bonyolult nemzetközi helyzetben. Rakovszkij 1934 elején tett önkritikája látszólag eredményesnek bizonyult, mert 1935-ben visszavették a pártba. Ezt követően az Egészségügyi Népbiztosságnál irányította a kutatóintézetek munkáját. 1937-ben a nagy sztálini tisztogatási hullám második szakaszában az ő neve is elhangzott azzal kapcsolatban, hogy a trockista centrumhoz tartozott 1937 nyarán letartóztatták, és mint már utaltunk rá, 1938 elején őt is bíróság elé állították Moszkvában.

A koncepciós per előkészítése során Rakovszkijt a börtönben kihallgatta Sztálin egyik bizalmasa: **Gavril G. Kuzmin tábornok,** aki **Gabriellként** is ismert volt. A kihallgatás során Rakovszkij egy meglepő, de meggyőzően hangzó tervet tárt fel arra vonatkozóan, hogy miként kellene megindítani a II. világháborút úgy, hogy annak ne a Szovjetunió legyen a vesztese. Ezt a tervet Sztálin elfogadta. Az így kapott információért cserébe a bolsevik diktátor nem végeztette ki Rakovszkijt, és később pedig nagy valószínűséggel szabadon is engedte. A kihallgatást tanúként végighallgatta **dr. Josef Landovszkij** orvos, egy eloroszosodott lengyel, aki Moszkvában élt, de Párizsban is tanult. Rakovszkij izgalmas, sőt drámainak bizonyult kihallgatása francia nyelven folyt, minthogy **René Duval (Alias Gavril Kuzmin, az NKVD tábornoka), dr. Landovszkij és Rakovszkij** egyaránt anyanyelvi szinten beszélt franciául.

Landovszkijnak köszönhető, hogy Rakovszkijnak ez a börtönben kidolgozott stratégiája ismertté vált. A kihallgatásáról készült jegyzőkönyv — a történelmi tények utólagos tanúsága szerint — a II. világháború tényleges forgatókönyvének bizonyult. Rakovszkijnak a Ljubljankában tett vallomá-

sát Don Mauricio Carlavilla adta ki Madridban *Sinfonia en Rojo Major* (Egy vörös őrnagy szimfóniája) címmel. Eddig tizenegy kiadást élt meg és számos világnyelvre lefordították. Hrisztyián Georgijevics Rakovszkij - a bolsevizmus egyik alapítója és kiemelkedő személyisége —, hogy életét megmentse, olyan háttér-információkat hozott Sztálin tudomására, amelyek a szó legszorosabb értelmében befolyásolták a világtörténelem alakulását.

A könyv kiadója, **Carlavilla** szerint a *Vörös őrnagy szimfóniája* több vastag füzet tartalmának gondos fordítása. Ezeket a füzeteket a Leningrád körüli frontvonalon egy kunyhóban találta meg a spanyol önkéntes hadosztály egyik tagja dr. Landovszkij orvos holtteste mellett. Ez a spanyol tiszt hozta el azokat a Szovjetunióból Spanyolországba. A kéziratok megrongálódtak, s csak fáradságos és hosszadalmas munkával lehetett őket helyreállítani. Amikor a munka elkészült, még mindig igen kétséges volt, hogy tartalmuk publikálható-e. Olyan különleges és hihetetlen volt, amit tartalmaztak, hogy sohasem merte volna senki Spanyolországban kiadni őket, ha a benne szereplő személyek és tények nem egyeztek volna meg a bekövetkezett és ismertté vált történelmi tényekkel.

Carlavilla elmondta, hogy felkészültek az éles támadásokra. Ezért lényegében minden a könyvben említett személy, valamint esemény vonatkozásában összegyűjtötték és dokumentálták a legfontosabb tényeket. Eddig azonban még senki nem jelentkezett, hogy megalapozott bírálatával kétségbe vonja a könyv tartalmát. Már említettük, hogy dr. Landovszkij eloroszosodott lengyelként élt Oroszországban. Apja az orosz birodalmi hadsereg ezredese volt és az 1917-es bolsevik forradalom során lőtték agyon. Dr. Landovszkij Oroszországban fejezte be orvosi tanulmányait és szerzett diplomát. Később tovább képezte magát Párizsban, a Sorbonne Egyetemen. Kutatóként az érdekelte, hogy miként hatnak az emberi szervezetre a kábítószerek és a különböző vegyszerek. Elsősorban a sebészeket kívánta segíteni, hogy hatásos érzéstelenítő szerek álljanak a rendelkezésükre az operációknál. Rendkívül tehetséges orvos volt. Sikeres kísérletei eredményeként számos új és jelentős eredményt tudott felmutatni.

A bolsevik forradalom után azonban karrierje derékba tört. Nagy szegénységben élt családjával együtt és alkalmi munkákból tartotta fenn magát Mivel el volt zárva attól, hogy tudományos eredményeit a saját neve alatt jelentesse meg, ezért hozzájárult ahhoz, hogy azokat a nálánál szerencsésebb kollégái publikálják a saját nevük alatt Az NKVD mindent látó szemét nem kerülte el ezeknek a publikációknak a rendkívül érdekes tartalma. Könnyedén rájött arra, hogy ki ezen tudományos eredmények igazi felfedezője. Az NKVD számára ugyanis Landovszkij kutatási területe rendkívül fontos volt Ezért 1936-ban egyszer csak kopogtattak lakása aj-

táján. Látogatói felszólították, hogy kövesse őket. Ezután többé nem térhetett vissza a családjához.

Az NKVD Moszkva közeli vegyi laboratóriumában kellett élnie. Főnökei a legkülönfélébb feladatok elvégzésére kényszerítették. Tanúként részt kellett vennie Ljubljankában kihallgatásokon, kínzásokon. A legszörnyűbb bűnöket kellett jelenlévőként átélnie. Kétszer külföldre is elvitték, de mindig csak fogolyként — szigorú felügyelet alatt. Igen sokat látott és tudott, és mindettől rendkívül sokat szenvedett, mert mélyen vallásos és becsületes ember volt. Vállalva a lebukás kockázatát, elég bátor volt ahhoz, hogy a legszigorúbb ellenőrzés mellett is jegyzeteket készítsen titokban arról, amit látott és hallott. Amikor csak lehetséges volt, le is másolta azokat a dokumentumokat és leveleket, amelyek eljutottak a kezéhez. Ezeket a jegyzeteit a vegyészeti laboratóriumban lévő asztala üreges lábaiba dugta el. Landovszkij még életben volt a II. világháború kitörésekor. Azt, hogy miként került Leningrádba (ma: Szentpétervár), és hogyan vesztette életét, egyelőre nem ismerjük.

A Rakovszkij-jegyzőkönyv néven ismert dokumentum azon párbeszédnek a fordítása, amely Hrisztyián Georgijevics Rakovszkij és NKVD-s kihallgatója között zajlott le. Rakovszkijt 1938 elején a trockisták ellen lefolytatott koncepciós per keretében együtt vonták felelősségre **Nyikolaj Buharin**nal**, Alekszej Rikov**val, **Genrih G. Jagodá**val, **Levy M. Karakhán**nal **dr. Levin**nel és másokkal.

Rakovszkij, hogy megmeneküljön a kivégzéstől, elmondta kihallgatóinak, hogy különlegesen fontos információkat adhat át cserébe életéért. Sztálin tisztában volt Ukrajna korábbi elnöke, a Szovjetunió párizsi, majd londoni nagykövete fontosságával és ezért képzett francia származású ügynökére bízta Rakovszkij kihallgatását. A kirakatper többi vádlottjához hasonlóan Rakovszkij is szerepelt a halálra ítélendők listáján. Életét azonban megkímélték és büntetését agyonlövetésről húszévi börtönre változtatták.

Érdemes bemutatni Sztálin francia származású ügynökét, **René Duval**t is, aki felvette a **Gavril Gavrilovics Kuzmin** nevet. René Duval dúsgazdag francia milliomos fia volt, jó megjelenésű és tehetséges. Franciaországban végezte tanulmányait és megözvegyült édesanyja imádattal csüngött rajta. A fiatalember azonban a kommunista propaganda hatására az NKVD hálójába került. Az NKVD Moszkvába csalta tanulni, amit René Duval ideológiai okokból örömmel elfogadott. Sikerrel elvégezte az NKVD meglehetősen nehéz iskoláját és külföldi hírszerzővé vált. Ekkor jutott odáig, hogy nemet mondjon, de ezzel a döntésével már elkésett. Az NKVD nem hagyta távozni Mivel tehetséges és erős akaratú ember volt,

az NKVD ördögi szervezetén belül is a csúcsra jutott, tábornokká léptettek elő és elnyerte a legfőbb személy — Sztálin — személyes bizalmát is.

Már említettük, hogy Rakovszkij kihallgatása francia nyelven folyt. Dr. Landovszkij elsősorban azért volt jelen, hogy észrevétlenül olyan tablettákat helyezzen el Rakovszkij poharába, amely egyrészt javította közérzetét, másrészt fokozta fizikai állóképességét. A kihallgatóhelyiség fala mögött volt egy hangrögzítő készülék, de a technikus, aki működtette, nem tudott franciául. Dr. Landovszkij feladata volt, hogy az így rögzített szöveget oroszra fordítsa, és arról két kópiát készítsen — egyet Sztálin, egyet pedig Kuzmin tábornok számára. Titokban azonban egy harmadik másolatot is készített a saját maga számára, és ezt elrejtette.

Dr. Landovszkij beszámolója az előkészületekről

Landovszkij a koncepciós perek időszakában egyre többet tartózkodott a Ljubljankában, az NKVD moszkvai központjában. Kuzmin tábornok szinte mindennap hívatta. Rettegett attól, hogy laboratóriumából ismét vissza kell térnie az NKVD központjába és szörnyű kínzásokon kell jelen lennie. Ez a tisztességes tudós szégyellte magát, hogy ahhoz az emberi fajhoz tartozik, amely ilyen mélyre süllyedhetett. Landovszkij annyira megbénult az átéltektől, hogy napokig egy sort sem tudott lejegyezni. Ekkoriban az foglalkoztatta, hogy kik azok, akik névtelenül jelen vannak a kínzásokon. Elképzelhetőnek tartotta, hogy Jezsov, aki ebben az időszakban az NKVD élén állt. Nem értette azonban, hogy miért kell álcáznia magát. Landovszkij pszichológusként nem talált magyarázatot arra, hogy miért kellene rejtőzködnie az NKVD rettegett főnökének, ha személyesen megelenik a kínzásoknál.

Landovszkij úgy érezte, hogy egy hirtelen döntés révén kellett a szörnyű kínzásnál jelen lennie. Ha Jezsov szabadon dönti el az időpontot, akkor megfelelően előkészíthették volna ezt a sátáni aktust. Akkor viszont őt, az orvost nem kellett volna váratlanul berendelni. Mindez arra utal, hogy nem Jezsov volt a titkos látogató. Ha pedig nem ő volt, ki az, aki még nálánál is nagyobb főnök? A szovjet hierarchiában csak egyetlen ilyen ember volt: Sztálin.

Ezt a következtetését megerősítette az, amikor az ablakon át kinézett a Dzserzsinszkij térre néhány perccel azt megelőzően, hogy lement a kihallgatási „látványossághoz". Ekkor szemtanúja lehetett annak, hogy három nagy, teljesen azonos autó érkezett a Ljubjankához. Moszkvában mindenki tudta, hogy Sztálin az, aki azonos gépkocsik karavánjában közlekedik alteregóival együtt. Ez személyes biztonságát szolgálta.

Amikor kitűzték Rakovszkij kihallgatásának időpontját, Kuzmin tábornok felkereste dr. Landovszkijt. Kuzmin optimista hangulatban volt.

Miután megebédeltek, Kuzmin közölte a doktorral, hogy újabb „vendég" érkezett, H. G. Rakovszkij - a korábbi párizsi és londoni nagykövet. Landovszkij azonban nem ismerte Rakovszkijt. Kuzmin elmondta még, hogy őt bízták meg a Rakovszkij-üggyel és már gondoskodott is arról, hogy kíméletesen bánjanak vele. Landovszkij szeretett volna kimaradni az ügyből, de Kuzmin elmagyarázta, hogy itt ezúttal nem alkalmaznak erőszakot Rakovszkij már be van törve, nincs szükség kínzásra és vérre. Csupán arról van szó, hogy mérsékelt mennyiségű kábítószert adjanak be neki. **Dr. Levin**, az NKVD orvosa ebben a koncepciós perben maga is vádlott volt, ezért már csak a tanácsait tudta továbbítani Kuzmin tábornok Landovszkijnak. Rakovszkij hajlandó vallomást tenni, és mindent elmondani, amit a folyamatban lévő üggyel kapcsolatban tud. Amikor Landovszkij tudakolta, hogy ilyen esetben miért van szükség mégis drogokra, Kuzmin Levinre hivatkozott, aki szerint mérsékelt mennyiségű speciális szer a kihallgatott személyt optimistává teszi, nem veszíti el reményét és hitét az életben. A kábítószer hatására visszanyeri életkedvét. Ez az egyik hatás, amire szükség van, a másik pedig az, hogy emelkedett hangulata ellenére megmaradjon szellemi kapacitása és fizikai állóképessége. Pontosabban: szellemi teljesítményét még fokozni is kell.

Amikor Landovszkij a hipnózist említette, Kuzmin azt mondta, hogy ilyesmiről van szó, de álmosság, illetve elalvás nélkül. Landovszkij ellenvetésére, hogy nem képes most ilyen szert előállítani, Kuzmin közölte vele: Levin doktor már megoldotta ezt a problémát, és a kábítószer rendelkezésre áll. Az alkohol nem jöhet számításba, mert hatására az érintettek gyakran értelmeden dolgokat beszélnek. Kuzmin hivatkozott Landovszkij tisztességére és megnyugtatta: csupán az a feladata, hogy a megfelelő dózist válassza ki a Levin által már előállított drogból. Ezért felszólította, hogy tanulmányozza át Levin instrukcióit, és ezt követően vizsgálja meg Rakovszkijt.

Landovszkij könnyen megtalálta a laboratóriumban a kívánt ajzószert. Parányi tablettákban egy milligrammnyi hatóanyag volt. Elvégezte a tesztet és a tabletta valóban könnyedén feloldódott a vízben, és még inkább az alkoholban. Landovszkij kutatási területe ugyan más volt, de ő is jól kiismerte magát a hallucinogén anyagokban. Levin írása szerint egy tabletta már a kívánt eredményhez vezet. Felhívta azonban a figyelmet, hogy ha a páciensnek szívgyengesége van, akkor aluszékonysághoz, esetleg letargiához vezethet és eltompíthatja az agyat. Landovszkij ezután felkereste Rakovszkijt, aki egyedül tartózkodott zárkájában, amelyben egy keskeny ágy és két pici asztal volt. Elküldte az őrt és megkérdezte tőle: rágyújt-e? Rakovszkij azt válaszolta, hogy egészségügyi okokból abbahagyta a dohányzást, de miután már felgyógyult gyomorbántalmaiból — rágyújt.

Landovszkij ekkor bemutatkozott, hogy ő orvos. Rakovszkij mondta, hogy ezt már észrevette abból, ahogyan viselkedett. Amikor közölte, hogy meg akarja vizsgálni és a szíve után érdeklődött, Rakovszkij mondta, hogy nem érez semmiféle bántalmat. S amikor Landovszkij erre azt válaszolta, hogy mégis lehetnek ilyenek, annak dacára, hogy a beteg ezeket nem érzékeli, akkor Rakovszkij közbevágott, hogy ő maga is orvos. Amikor Landovszkij ezen meglepődött, megerősítette, hogy az. Arra a kérdésre, hogy hol tanult, Moszkvában vagy Petrográdon, Rakovszkij elmondotta, hogy abban az időben nem volt orosz alattvaló és Nancyben, valamint Montpellier-ben szerzett diplomát.

Landovszkij ekkor megjegyezte, hogy ezek szerint egy időben végezték tanulmányaikat Franciaországban, mert ő is felvett több kurzust Párizsban. Megkérdezte, hogy volt-e francia állampolgár. Rakovszkij azt válaszolta, hogy szándékában volt felvenni a francia állampolgárságot. Bulgáriában született, de az ő hozzájárulása nélkül románná minősítették át, amikor szülőföldje, Dobrudzsa a békeszerződés következtében Románia részévé vált. Landovszkij ezután a sztetoszkópjával meghallgatta a szívét és ő sem észlelt gyengeségen túlmenően más problémát. Amikor megjegyezte, hogy valamilyen táplálékot kell adni a szívnek, akkor Rakovszkij ironikusan megjegyezte: „Csak a szívnek, elvtárs?" Az orvos nem vett tudomást az iróniáról, és azt válaszolta, hogy: „Igen". Ezután Rakovszkij engedélyt kért, hogy a sztetoszkóppal ő is meghallgassa a saját szívét. Miután ezt elvégezte, megjegyezte, hogy ő is arra számított, hogy rosszabb állapotban van. Landovszkij ajánlotta, hogy vegyen be néhány csepp digitáliszt. Rakovszkij megkérdezte, hogy feltétlenül szükség van-e erre, mert az ő szíve elég arra a néhány napra, illetve hónapra, ameddig még dobognia kell. Landovszkij tudatta vele, hogy ő másként gondolja, és lényegesen tovább fog élni. Ekkor Rakovszkij a következőket mondta neki: „Ne bosszants, kolléga, tovább élni, még tovább élni — már meghozták a döntéseket, a bírósági eljárás sem tart sokáig és aztán itt a vég."

Landovszkij megjegyzi naplójában, hogy amikor ezt mondta, csaknem boldognak tűnt az arckifejezése. Ebbe beleborzongott. Látta, hogy minél előbb szeretne meghalni és távozni az élők sorából. Ezért részvétet érzett iránta és fel akarta egy kicsit vidámítani: „Nem értettél jól, elvtárs. Azt akartam mondani, hogy a te esetedben olyan döntés is születhet, hogy tovább élj, szenvedés nélkül. (Magázva folytatta). Miért hozták önt ide? Nem bánnak most önnel jól?" — „Az utóbbira az a válaszom, hogy: igen. A többire vonatkozóan hallottam bizonyos célzásokat..." Landovszkij, miután adott Rakovszkijnak egy újabb cigarettát — közölte vele: „Reménykedjen — ami engem illet, a főnök által engedélyezett mértéken belül mindent meg fogok tenni, hogy semmilyen bántalmazás se érje. Nyomban el-

kezdem a táplálásával, de nem túlzott mértékben, mivel tekintettel kell lennem a gyomorbántalmaira. Teljes diétával kezdjük és némi adalékot is teszünk hozzá. Azonnal intézkedem." Landovszkij valóban kiadta az utasítást, hogy adjanak fél liter cukrozott tejet Rakovszkijnak.

A továbbiakban szó szerint idézünk Landovszkij feljegyzéseiből:

„Éjfélkor felkészültünk a Rakovszkijjal való találkozóra. E kihallgatás »barátságos« jellege minden részlet vonatkozásában hangsúlyt kapott. A szobát kellemesen bemelegítették, a kandallóban lobogott a tűz, hangulatvilágítás volt, kicsi, de jól megválasztott vacsora, finom borok. Mindez tudományosan lett átgondolva. »Mint szerelmesek randevújára« — jegyezte meg Gavril (Kuzmin tábornok, alias René Duval - D. J.). Nekem kellett segédkezni. Fő kötelességem az volt, hogy olyan módon adjam be a rabnak a kábítószert, hogy ne vegye észre. E célból az italok, mintha csak véletlenül történne, az én közelemben voltak elhelyezve és nekem kellett kitölteni a bort. Figyelnem kellett a drog hatásának a csökkenését azért, hogy új dózist adagoljak a megfelelő pillanatban. Ez volt a legfontosabb feladatom. Gavril azt akarja, hogy a kísérlet sikeres legyen, s már az első kihallgatáson valódi előrehaladást lehessen elérni az ügy lényegét illetően. Ő reménykedik a sikerben. Alaposan kipihente magát és jó állapotban van. Érdeklődéssel vártam, hogy miként küzd meg Rakovszkijjal, aki hozzá méltó ellenfélnek tűnt a szememben.

Három karosszéket helyeztek a kandalló mellé. Az ajtóhoz legközelebb álló volt az enyém, Rakovszkijé a középső és a harmadik pedig Gavrilé, aki optimista hangulatban volt és még az öltözéke is ezt fejezte ki: egy fehér orosz nyakú inget viselt. Már elmúlt éjfél, amikor a rabot bekísérték hozzánk tisztességes ruhába volt öltözve és meg volt borotválva. Orvosi szemmel néztem meg és élénkebbnek találtam. Elnézést kért, hogy egy pohárnál többet nem képes inni gyomorbántalmaira hivatkozva. Ebbe a pohárba még nem tettem be a drogot, és ezt sajnáltam. A társalgás közhelyekkel kezdődött... Gavril tudja, hogy Rakovszkij sokkal jobban beszél franciául, mint oroszul, s ezért franciául kezdi. Utal a múltban történtekre. Világos, hogy Rakovszkij kiváló társalgó, beszéde pontos, elegáns, sőt dekoratív — nyilvánvalóan nagyon művelt Időnként könnyen idéz és mindig pontosan. Néha célzásokat tesz meneküléseire, a száműzetésre, hivatkozik Leninre, Plehanovra, Rosa Luxemburgra, és még azt is megemlíti, hogy amikor gyermek volt, alkalma volt kezet fogni az öreg Engelsszel.

Whiskyt iszunk Miután Gavril hagyta beszélni mintegy félórát, megkérdeztem, mint csak úgy rögtönözve tenném: »Adhatok még némi szódavizet?« »Igen, adjon még«, válaszolta szórakozottan. Manipuláltam

az italt és beletettem egy tablettát, amelyet a kezemben tartottam kezdettől fogva. Először Gavrilnak adtam whisykt, jelezve neki, hogy a feladatot végrehajtottam. Átadtam Rakovszkijnak is a poharát és elkezdtem inni a magaméból. Rakovszkij örömmel kortyolgatott a poharából — »te kis gazember« — gondoltam magamban. Ez csak futó gondolat volt és eltűnt a kandalló kellemes tüzénél. Mielőtt Gavril rátért a fő témára, a beszélgetés hosszú és érdekes volt. Szerencsém van, mert megszereztem egy dokumentumot, amely pontosabban adja vissza mindazt, ami megvitatásra került Gavril és Rakovszkij között, mint a gyorsírással készült jegyzet, íme itt van."

Rakovszkij élete a Ljubljankán valójában Sztálintól függött, ezért úgy kellett megfogalmaznia mondanivalóját, hogy ne csak kihallgatója, Kuzmin tábornok értse meg helyesen, hanem annak főnöke — Sztálin is, akinek az NKVD-s tábornok a rábízott ügyekről részletesen jelentést tett. Ezért a részletes és pontos jegyzőkönyv virtuálisan jelenlévő negyedik szereplőjének, az akkori Szovjetunió teljhatalmú urát kell tekintenünk. A nagy tisztogatások és koncepciós perek idején Sztálin szó szerint élet és halál ura volt Joszif Visszarionovics Dzsugasvili a rózsakeresztes irányzatú szabadkőművességhez tartozott Még kaukázusi évei alatt került kapcsolatba a rózsakereszteseкkel és ismerte meg tanításaikat. Amikor Lenin halála után a hatalom csúcsára került, Sztálin törvényen kívül helyezte 1925-ben a szabadkőművességet, mert magát a bolsevik pártot tekintette a szabadkőművesség igazi megtestesítőjének.

Joszif Visszarionovics Dzsugasvili akkor változtatta Sztálinra a nevét, amikor 1903-ban pártmegbízatásként rendszeresen bankokat rabolt, hogy a forradalmi mozgalom számára pénzt szerezzen. Ezzel vívta ki magának - szabadkőműves körökben - a kaukázusi Jessie James elnevezést. A fiatal Dzsugasvili eredetileg egy papi szeminárium növendéke volt Tbilisziben. 1900-ban már nem folytatta tanulmányait, mert korábban kicsapták a papneveldéből botrányos viselkedése miatt. Ebben az évben együtt lakott Georg Ivanovics Gurgyijevvel, a neves mágussal, aki a Grúziában élő tibeti misztériumhívők szellemi vezére volt. Gurgyijev rózsakeresztes szabadkőműves volt és baráti kapcsolatokat ápolt az angol szabadkőművesekkel. A faji alapon álló gnosztikus miszticizmus tekintélyes védelmezőjének, terjesztőjének és tanítójának számított Gurgyijev volt az, aki Sztálint beavatta a martinista szabadkőművességbe, amely mindig is rivalizált a francia irányítás alatt álló Grand Orient (Nagyoriens) irányzatú szabadkőművességgel. A rózsakeresztes Sztálin tehát 1925-ben, mint bolsevik diktátor, lényegében az oroszországi Grand Orienthez tartozó páholyokat tiltotta be. Ezt nemcsak azért tette, mert a szovjet hírszerző szolgá-

lat révén tisztában volt a Grand Orient és a hírszerzés szoros kapcsolatával, hanem azért is, mert ő a rivális szabadkőművességhez tartozott.
Rakovszkij és Sztálin közvetett párbeszéde tehát nemcsak a két bolsevikvezető, de az egymással másfél évszázada rivalizáló Grand Orient és a martinista szabadkőművesség két jelentős képviselőjének közvetett vitája is volt a világtörténelem és a Szovjetunió akkori sorskérdéseiről.

(A http://yamaguchy.netfirms.com weblapon olvasható **George Knupffer** angol nyelvű fordítása dr. Josif Landovszkij feljegyzéseiről, valamint Rakovszkij kihallgatásáról. A fordítás alapját a francia eredeti és az arról készült spanyol szöveg képezte. Ezt a szöveget egybevetettük a német **CODE** című havi folyóirat 3/1994. és 4/1994. számaiban közzétett szöveggel. A CODE-t a leonbergi Verlag Diagnosen Kiadó jelenteti meg. A „Kuz" a továbbiakban Gavril Kuzmint, a „Rak" Hrisztyian Georgijevics Rakovszkijt jelöli. A magyarázó megjegyzéseket e sorok írója tette, zárójelben, világosan elválasztva a jegyzőkönyv szövegétől — D. J.)

A kihallgatás, ahogyan rögzítették

Kuz: Ahogy a Ljubjankában megegyeztünk, azon fáradoztam, hogy utolsó lehetőséget biztosítok önnek. Jelenléte azt bizonyítja, hogy ezt elértem. Nézzük, át akar-e bennünket ejteni?

Rak: Kívánom és remélem, hogy nem.

Kuz De előbb egy baráti tanács: itt most a valódi igazságról van szó. Nem a „per igazságáról", amelynek a tárgyalás folyamán a többi vádlott vallomásának a fényében kell megjelennie, és amely, ahogy ön is tudja, teljesen a politikai szükségszerűségnek, vagy ahogyan Nyugaton mondják, az „államérdeknek" van alárendelve. A nemzetközi politika szükségszerűségei az egész igazságot, a „valódi igazságot" titokban tartatja velünk. Teljesen mindegy, hogy miként folyik le a per, az emberek és népek azt fogják megtudni, amit meg kell tudniuk — de egyvalakinek, Sztálinnak, mindent tudnia kell.

Itt elhangzó szavai helyzetét nem súlyosbítják, tehát mondhat, amit jónak lát. Ez egyébként, ahogy ön is tudja, semmiféle hátrányt nem von maga után. Csak a javát szolgálhatja. Már ebben a pillanatban visszanyerheti elvesztett életét. Nos, lássuk: Be fogjátok-e mindannyian ismerni, hogy Hitler kémjei vagytok, a Gestapo és az OKW (Oberkommando der Wehrmacht, a hitleri hadsereg főparancsnoksága — D. J.) zsoldjában álltok? Igaz?

Rak: Igen!

Kuz: És Hitler kémjei vagytok?

Rak: Igen!

Kuz: Nem, Rakovszkij, nem! Most az igazat mondja, ne a perigazságot!

Rak: Nem vagyunk Hitler kémjei. Ugyanúgy gyűlöljük Hitlert, mint ahogy ön gyűlöli, ahogy Sztálin gyűlölheti, vagy talán még jobban. De a dolog igen bonyolult.

Kuz: Segíteni fogok önnek. Talán én is tudok valamit. Önök, trockisták, felvették a kapcsolatot a német vezérkarral. Igaz?

Rak: Igen!

Kuz: Mióta van kapcsolatuk velük?

Rak: A pontos dátumot nem tudom, de hamarosan Trockij bukása után, jóval Hitler uralomra jutása előtt.

Kuz: Akkor önök nem Hitlernek vagy rezsimjének személyes kémjei?

Rak: Nem. Már előbb azok voltunk.

Kuz: És milyen szándékkal? Hogy győzelemre juttassák Hitlert és néhány orosz területet Németországnak ajándékozzanak?

Rak: Nem, semmiképp.

Kuz Akkor tehát közönséges kémként, pénzért dolgoztak?

Rak: Pénzért? Egyeden márkát sem kaptunk Németországtól. Hitler messze nem rendelkezik annyi pénzzel, amennyivel például a Szovjetunió belügyi népbiztosát megvehetné, mert ennek olyan szabad költségvetés áll a rendelkezésére, amely nagyobb, mint a Ford, Morgan és Vanderbilt vagyona együttvéve anélkül, hogy el kellene számolnia vele.

Kuz Akkor hát milyen okból?

Rak: Szabad egészen nyíltan beszélnem?

Kuz: Megkérem rá, hiszen erre szólítottam fel.

Rak: Nem Leninnek magának volt egy fontosabb oka, hogy Németország segítségét elfogadja, amikor el akart jutni Oroszországba? Helyben kellene tehát hagyni azokat a rágalmakat, amelyeket aztán ellene felhoztak? Nem nevezték-e Lenint is a császár (II. Vilmos német uralkodóról van szó - D. J.) kémjének? Nem ismeretes-e a császárhoz fűződő kapcsolata, és a német beavatkozás, amellyel a bolsevikok a vereség előmozdítóiként Oroszországba kerültek?

Kuz: Hogy ez igaz, vagy sem, nem tartozik a tárgyhoz.

Rak: De engedje meg, hogy ezt kifejtsem. Nem nyert-e megerősítést, hogy Lenin eljárása jól jött a német államnak? Engedje már meg Itt van a breszt-litovszki béke, amelyben a Szovjetunió óriási területeket engedett át Németországnak. Ki az, aki már 1913-ban bolsevik fegyvernek nyilvánította a vereség előidézését? Lenin. Kívülről tudom azokat a szavait, amelyeket egy levélben intézett Gorkijhoz: „Az Ausztria és Oroszország közötti háború igen hasznos lenne a forradalom számára, de nem nagyon valószínű, hogy Ferenc Jóska (Ferenc József osztrák császár és magyar király, az Osztrák-Magyar Monarchia uralkodója - D. J.) és Nyikita (II. Miklós orosz cár - D. J.) megadja nekünk ezt a lehetőséget" Nézze: Mi,

úgynevezett trockisták terveltük ki 1905-ben a vereség előidézését, e módszer mellett aztán 1913-ban Lenin is kiállt, még most is ezt a taktikát követjük, Lenin taktikáját...

Kuz: Azzal a kis különbséggel, Rakovszkij, hogy ma a Szovjetunióban a szocializmus van uralmon, és nem valamiféle cár.

Rak: Ön hisz abban, hogy létezik szocializmus a Szovjetunióban?

Kuz: Hát nem szocialista a Szovjetunió?

Rak: Számomra csak a neve szocialista. Ebben rejlik az ellenzék igazának az oka. Megengedi nekem — csak a tiszta logika alapján meg kell hogy engedje —, hogy elméletileg az ésszerűség alapján ugyanúgy „nemet" mondhassunk, mint ahogy Sztálinnak joga van „igent" mondani? És ha a kommunizmus győzelme igazolja a vereség előidézését, ha valaki meggyőződött arról, hogy Sztálin bonapartizmusa (A bonapartizmus Bonaparte Napóleonról elnevezett fogalom. Azt a politikai rendszert jelöli, amely az 1789-ben kezdődött francia forradalomból nőtt ki, s a szervezett közhatalom, az állam hegemóniáján alapuló, egyszemélyi diktatúrát valósította meg. Ebben a formális demokrácia egyes elemei is megtalálhatóak, de mögöttük már a magánpénzrendszer tulajdonosai gyakorolják az arctalan pénzviszonyokba elrejtett pénzügyi-gazdasági hatalmat. Az 1789 utáni események „forradalmi jellegét" ennek a magánpénzrendszernek a Franciaországban történő berendezkedése és észrevétlen hatalomátvétele jelentette — D. J.) elárulta és eladta a kommunizmust, akkor ugyanúgy joga van előidézni a vereséget, ahogy ezt Lenin tette.

Kuz: Azt hiszem, Rakovszkij, fölényes stílusa önt dialektikus teoretizálásba viszi át. A nyilvánosság előtt ellentmondanék önnek, ez világos. Elismerem az érvelését, ez az egyetlen lehetőség az ön helyzetében, jóllehet bebizonyíthatnám önnek, hogy ez csak szofizma. De ezt majd máskor. Remélem, lesz módom revánsot adni. E pillanatban csak annyit: Ha az önök által előidézett vereség és a Szovjetunió saját veresége csak azt a célt szolgálja, hogy a szocializmust — ön szerint a trockizmust — megvalósítsa, úgy pillanatnyilag egy ilyen vereség céltalan és hasztalan, mert az önök összes vezetői és káderei konzekvensen likvidálva lennének, mint ahogy ezt már meg is tettük. A vereségnek csak egy „vezér" vagy egy fasiszta cár trónra emelése lenne a következménye. Nemde?

Rak: Valóban, a következtetés helyes.

Kuz: Nos, ahogy gondolom, ez világosan bizonyítja, hogy már sokat elértünk. Én, a sztálinista, és ön, a trockista, a lehetetlent lehetővé tettük, és eljutottunk egy ponthoz, amelyben megegyezünk: mégpedig abban, hogy ma a Szovjetuniót nem szabad, hogy legyőzzék.

Rak: Elismerem, nem gondoltam volna, hogy ilyen intelligens emberrel állok szemben. Valóban, jelenleg és még sokáig, nem szabad a Szovjet-

unió vereségét sem kívánni, sem előidézni, mert ma - annyi biztos — egyáltalán nem lennénk abban a helyzetben, hogy ezt a vereséget a hatalom megragadására használhatnánk fel. Nekünk, kommunistáknak nem származna belőle hasznunk. Így néz ki most a helyzet, ebben egyetértek önnek. A sztálini állam lerombolása nem fűthet most bennünket. Ezt mondom, amikor még egyszer azt hangsúlyozom, hogy ez az állam a leginkább antikommunista. Látja, nyílt vagyok.

Kuz: Kétségtelenül ez az egyeden mód, hogy értsük egymást. Arra kérem azonban, hogy világítson meg valamit, amit magában ellentmondásosnak találok: Ha önnek a szovjet állam a leginkább antikommunista — miért nem kívánja a pusztulását? Egy másik állam kevésbé lenne antikommunista, tehát kisebb akadály lenne, hogy az ön tiszta kommunizmusát be tudja vezetni...

Rak: Nem, ez túlságosan leegyszerűsített következtetés. Még ha Sztálin bonapartizmusa olyan mértékben áll is szemben a kommunizmussal, mint Napóleon a forradalommal, akkor is nyilvánvaló, hogy a Szovjetunió továbbra is kommunista kaliberű és formájú, még ha formális és nem valóságos kommunizmussal rendelkezik is. És amikor Sztálin, megengedve Trockij eltűnését, a reáks kommunizmust automatikusan formálissá változtatta, ugyanúgy lehetővé teszi majd számunkra Sztálin eltűnése, hogy formális kommunizmusát reálissá változtassuk. Egy óra elég lenne nekünk hozzá. Ért engem?

Kuz: Igen, persze. Ön egy klasszikus igazságot fogalmazott meg itt nekünk, mégpedig azt, hogy senki sem pusztítja el azt, amit örökölni kíván. Nos, mindez csak szofisztikus szövevény. Olyan feltételezésre alapozódik, amely ellentmond a tényeknek, mégpedig Sztálin antikommunizmusára vonatkozóan. Van magántulajdon a Szovjetunióban? Vannak osztályok? Nem akarok több tényt felhozni — minek?

Rak: Sztálinnak szüksége van a kommunizmusra, hogy a kommunizmust legyőzze.

Kuz: Igen? És milyen célból? Vagy csupa kedvtelésből?

Rak: Nem, ez szükségszerűség! Fel lehet tartóztatni a történelem objektív menetét, de nem annyira, mint azt elméletileg feltételezni lehet Annyira legyőzhetetlen az az erő, amely az emberiséget a kommunizmus felé hajtja, hogy csak maga ellen fordul az, aki a fejlődés gyorsaságát, pontosabban szólva, a permanens forradalom előrehaladását feltartóztatja.

Kuz: Mondana egy példát?

Rak: Hitler. A legnyilvánvalóbb eset. Szüksége van a szocializmusra, hogy legyőzze a szocializmust Sztálinnak szüksége van a kommunizmusra, hogy legyőzze a kommunizmust. Azért antikommunista a kommunizmusa, mert ez nemzetikommunizmus. A párhuzam szembetűnő. De

Hitler antiszocializmusa és Sztálin antikommunizmusa ellenére szocializmust és kommunizmust csinál, és még sokkal többet Akár akarják, akár nem, akár tudják, akár nem, de formális kommunizmust építenek, amelyet nekünk kell sorsszerűen örökölnünk, Marx örökségét.

Kuz: Örökölni? De hát ki örököl? A trockizmus likvidációja maradéktalan.

Rak: Még ha mondja is, akkor sem hiszem, még ha óriási a „tisztogatás" — mi, kommunisták, mégis túléljük. Nem minden kommunistát tud Sztálin elfogni, még ha olyan hosszú is Ohránájának keze. (Az Ohrana a cári politikai rendőrség elnevezése volt — D. J.)

Kuz: Rakovszkij, megkérem, ha kell, megparancsolom, tartózkodjon a sértő célozgatástól. Nem él ön vissza a diplomáciai immunitásával?

Rak: Ejha, talán nem vagyok meghatalmazott miniszter? Követ? Ki tett azzá?

Kuz: Pontosan szólva ez az elérhetetlen trockizmus, ha így akarjuk nevezni.

Rak: A trockizmus, amire ön utal, nem hatalmazott fel. Nem hagyta rám képviseletét, és én nem is képviselem. A hatalmat önök adták nekem.

Kuz: Kezdek bízni önben. Feljegyzem a javára, hogy amikor a trockizmusra utaltam, nem tagadta a létét. Ez jó kezdet.

Rak: Hogy tagadnám? Én említettem meg.

Kuz: Miután elismertük egy igen különös trockizmus fennállását (Itt a trockizmus szó a pénzhatalom világállamának a létrehozását célzó permanens forradalom, vagyis az 'igazi kommunizmus' szinonimája, amit a nemzetközi bankárok szolgálatában álló és általuk finanszírozott Lev Trockijról neveztek el - D. J.), szeretném, ha néhány utalást tenne nekem, hogy a felhozott azonosságokat kiértékelhessem.

Rak: Valóban, utalhatok arra, ami számomra úgy tűnik, hogy a tárgyhoz tartozik anélkül, hogy biztosíthatnám, hogy ez mindig pontosan megfelel „Azok" gondolatmenetének. (Az ‚Azok" itt utalás a háttérhatalom HÁLÓZATÁNAK az ismeretlenségbe burkolózó, de létező és nagy hatalmú legfelsőbb vezetőire, akiket a téma kutatói az „ismeretlen kilencek", vagy csak egyszerűen a „titkos főnökök" néven szoktak emlegetni — D. J.)

Kuz: Én is ezt fontolgatom.

Rak: Abban egyetérthetünk, hogy most az ellenzék nem lehet érdekelt Sztálin vereségében vagy bukásában, mert nem rendelkezünk azzal a fizikai lehetőséggel, hogy helyettesítsük. Ebben mindketten megegyezünk. Azonban van egy vitathatatlan tény: A potenciális támadó létezik. Itt van ez a nagy nihilista Hitler, aki a Wehrmachtot, mint legfélelmetesebb fegyverét, szögezi az egész horizontra. Közreműködésünkkel vagy anélkül —

tüzet fog nyitni a Szovjetunióra. Egyezzünk meg abban, hogy ez számunkra a döntő ismeretlen. Helyesnek látja a probléma felvetését?

Kuz: Helyesnek. De számomra nincs döntő ismeretlen. Én Hitler támadását a Szovjetunió ellen okvetlenül biztosnak tartom.

Rak: Miért?

Kuz: Egyszerűen azért, mert az, aki a parancsot adja neki, ezt így rendelte el. Hitler a nemzetközi kapitalizmusnak csak egy zsoldosvezére.

Rak: Elismerem a veszély létezését, de ettől a ténytől még egy szakadék tátong addig a kijelentésig, hogy Hitler támadása a Szovjetunió ellen okvetlenül biztos.

Kuz: A Szovjetunió megtámadását már maga a fasizmus belső lényege meghatározza. Ezenkívül arra készteti csaknem az összes kapitalista állam, amelyek felhatalmazták az újrafelfegyverkezésre, valamint az erre szolgáló összes gazdasági és stratégiai bázis tulajdonba vételére.

Rak: Ön elfelejt valami fontosat: Hitler újrafelfegyverzése és azok a lehetőségek és büntetlenségek, amelyeket egészen mostanáig a versailles-i nemzetek adtak neki, jegyezze meg jól, egy különleges időszakban történtek. Akkor, amikor még az ellenzék a helyén volt, amikor még mi léphettünk volna a legyőzött Sztálin örökségébe. Véletlen időbeli egybeesésnek tartja ezt? (Rakovszkij itt arra utal, hogy a pénzhatalom HÁLÓZATA a német hadsereg segítségével akarta visszaszerezni a szovjet állam feletti ellenőrzést attól a Sztálintól, aki nem az ő internacionalista világforradalmi programját hajtotta végre. A visszavett hatalmat pedig át akarta adni a trockista ellenzéknek, azaz saját megbízható ügynökeinek — D. J.)

Kuz: Nem látok összefüggést aközött a tény között, hogy a versailles-i nemzetek engedélyezték a német újrafelfegyverkezést, és hogy létezett a trockista ellenzék. A hitlerizmus jelentősége önmagában véve is teljesen világos és logikus. A Szovjetunió megtámadása a létrejötte óta megtalálható a programjában. A kommunizmus elpusztítása és a keletre irányuló terjeszkedés a Mein Kampfnak, a nemzetiszocializmus e Talmudjának egyik dogmája. És hogy az ön vereségre irányuló politikája ezt az ismert fenyegetést ki akarja használni, ez, tekintve az ön felfogását, természetes.

Rak: Igen, az első pillanatban az egész logikusnak és természetesnek tűnik, de túlságosan logikusnak és természetesnek, hogy így legyen.

Kuz: Ha ez nem így lenne, akkor bíznunk kellene a Franciaországgal kötött szövetségben. Ez bizonyára elmés ötlet. De akkora ostobaság, mintha abban akarnánk bízni, hogy a kapitalizmus feláldozza magát a kommunizmus megmentéséért.

Rak: Ha csak akkora politikai ismeret birtokában vitatkoznánk, mint egy tömeggyűlés résztvevője, akkor önnek igaza van. De ha ezt komolyan

gondolja - bocsásson meg, akkor csalódtam. Sztálin híres rendőrségének politikai képzettségét többre becsültem.

Kuz: A hitlerizmus Szovjetunió elleni támadása ezenkívül dialektikus szükségszerűség. Ez a sorsszerű osztályharc nemzetközi szintre emelését jelenti. Hitler mögött szükségszerűen ott fog állni az egész kapitalista világ.

Rak: Így, látva az ön skolasztikus dialektikáját, még személyesebb fogalmat alkothatok a sztálinista képzésről. Ön úgy beszél, mintha Einsteint hallanám, ahogy egy gimnazistának magyaráz a négydimenziós fizikáról. Látom, a marxizmusból csak az elemieket ismeri, a demagógot, a populárist

Kuz: Amennyiben nem túl hosszú, és nem túl homályos, áruljon el valamit nekem a marxizmusnak erről a „relativitáselméletéről" és „kvantummechanikájáról".

Rak: Csak semmi irónia. Egy jobb óhajtól indíttatva beszélek. Ebben az elemi marxizmusban, amit önöknek Sztálin egyetemein tanítanak, találhat egy okot, ami ellentmond az ön tézisének Hitler Szovjetunió elleni támadásának bizonyosságára vonatkozóan. Nem azt tanítják-e még mindig a marxizmus sarkalatos tételeként, hogy a belső ellentmondás a kapitalizmus gyógyíthatatlan és halálos betegsége?

Kuz: De, így van.

Rak: Ha ez így van, akkor a kapitalizmus állandó belső ellentmondásban szenved gazdasági téren. A gazdasági és a politikai terület azonban nem alkot önmagában véve egységet. A belső ellentmondások szociális területen jelentkeznek, s kihatnak a gazdasági és a politikai területre, vagy attól függően, mindkettőre. Abszurd lenne feltételezni a tévedés lehetőségét gazdasági téren, és a tévedhetetlenséget a politikai szférában, s mindezt annak előfeltételeként, hogy bizonyíthassa a Szovjetunió elleni támadás elméletét.

Kuz: Így ön mindenben a belső ellentmondásra épít, a sorsszerűségre, az elkerülhetetlen tévedésre, amelyeknek a burzsoázia alá kell hogy vesse magát, ha el akarja kerülni Hitler támadását a Szovjetunió ellen. Én marxista vagyok, Rakovszkij, de itt, magunk között, anélkül, hogy egyetlen harcost meg akarnék sérteni, hívő marxistaként mondom önnek, hogy **a Szovjetunió létezését mégsem szeretném az önök tévedésének a javára írni** — és ezt Sztálin ugyanúgy gondolja.

Rak: **Én azonban igen.**.. Ne nézzen úgy rám, nem viccelek, és őrült sem vagyok.

Kuz: Engedje meg legalább, hogy kétségeim legyenek, amíg állítását be nem tudja bizonyítani.

Rak: Látja, milyen igazam volt, amikor marxista képzettségét középszerűnek tartottam. Indítóokai és reakciói megfelelnek a tucatharcosénak.

Kuz: És ezek nem igazak?

Rak: De, a gyalogos párttagnak, a bürokratának és a tömegnek igazak. Célszerű azoknak, akik szépen, a sorban harcolnak... Nekik hinni kell benne, és szó szerint ismételgetni... Hallgasson rám bizalommal — a marxizmussal ugyanaz a helyzet, mint az antik ezoterikus vallásokkal. Azok híveivel is csak az elemi tudnivalókat közölték. Igen, a vallást csak körülbelül kellett ismerniük, ha azt a hitet akarták beléjük oltani, hogy van valami abszolút szükségszerű mind a vallásban, mind a forradalomban.

Kuz: Nem valami titkos marxizmust akar felfedni most előttem, valamiféle új szabadkőművességet?

Rak: Nem, semmi ezoterikusat. Ellenkezőleg — a napnál világosabban be fogom mutatni önnek az egészet. A marxizmus, még mielőtt filozófiai rendszer lett, előbb a gazdaságnak, illetve a politikának volt a rendszere. Összesküvés volt a forradalom érdekében. (A **forradalom** szó itt a nemzetközi pénzhatalom HALÓZAT-ának a célját jelentő **globális pénzuralmi diktatúra** — ha kell, erőszakos eszközökkel történő — megvalósítását jelenti az egy központból irányított világállam létrehozásával. A HÁLÓZAT a nemzetközi pénzügyi közösség formális és informális szervezeteinek a koordinált rendszere, amely a háttérből irányítja a világ pénzügyi, gazdasági és politikai rendszerét **Carroll Quigley** főráramlatú amerikai történész nevezte HÁLOZAT-nak a globális pénzhatalmat gyakorlók csoportját, és a koordinált stratégia szerint általuk működtetett formális és informális szervezeteket. Ennek a transznacionális HÁLOZAT-nak a célja „nem kevesebb, mint létrehozni a pénzügyi ellenőrzés olyan magánkézben lévő világrendszerét amely képes uralni valamennyi ország politikai rendszerét és a világgazdaság egészét. Ezt a rendszert a világ központi bankjai feudális módon kontrollálnák, összhangban azokkal a titkos megállapodásokkal, amelyeket a rendszeresen tartott magántalálkozókon és konferenciákon elfogadnak". *Tragedy and Hope* — Tragédia és remény c. kötet, New York, 324. old. - D. J.). És mivel a forradalom a számunkra az egyeden abszolút valóság, így a filozófia, a gazdaság és a politika is csak annyiban igazság, amennyiben azok a forradalomhoz vezetnek A belső, mondjuk így, a szubjektív igazság a filozófiában, a gazdaságban és a politikában, valamint az erkölcsben egyáltalán nem létezik. Ez csak a tudományos absztrakció értelmében lehet igazság vagy tévedés. Azonban számunkra a forradalom dialektikájának van alárendelve — az egyeden valóságnak, és ezért az egyeden igazságnak. Ezért ezt kell hogy jelentse minden forradalmár számára is, tehát Marx számára is, és olyan következményekkel is kell járnia.

Emlékszik, mit mondott Lenin, amikor valaki szembeszegült vele? Azt mondta, hogy szándéka szemben áll a valósággal. Gondolja, hogy Lenin

ostobaságot mondott? Nem, Lenin számára mindenféle valóság relatív volt az egyetlen abszolúthoz, a forradalomhoz képest.

Marx zseniális volt. Ha műve csak a tőke alapos kritikája lenne, már akkor is egyedülálló teljesítményt nyújtott volna, de azon a szinten, ahol elérte a mestermű kategóriáját, ott ironikus alkotássá változik: „A kommunizmusnak győzedelmeskednie kell mert ellensége, a tőke, megszerzi neki ezt a győzelmet." Ez Marx vezérgondolata. Van ennél nagyobb irónia? Ha hisz neki az ember, elegendő a kapitalizmust és a kommunizmust elszemélyteleníteni, az emberi lényt racionális lénnyé változtatni, mint egy csodálatos játékot.

És zseniális eszköz volt azt mondani a kapitalistáknak, akik a tőkét jelenítik meg, hogy a kommunizmus a velük született idiotizmusuk segítségével fog győzedelmeskedni. Mert a **homo economicus** (gazdasági tevékenységet folytató ember — D. J.) folyamatos idiotizmusa nélkül nem létezhetne a Marx által hirdetett tartós belső ellentmondás a kapitalizmusban. **A homo sapiens** (a gondolkodó ember - D. J.) **homo stultusszá** (értelmetlen lénnyé — D. J.) átváltoztatásához szinte mágikus hatalomra van szükség, amely képes odáig hatni, hogy az ember újra az állattani létra legalsó fokára ereszkedjen alá, azaz bestiává változzon.

Csak azért, mert a homo stultus létezése a kapitalizmus csúcsponti szakaszában adott, Marx axiomatikus egyenletét így fejezhette ki: **belső ellentmondás + idő = kommunizmus.** Higgye el nekem, amikor mi, beavatottak meglátunk egy Marx-képet, még ha történetesen éppen itt a Ljubljanka főbejárata fölött büszkélkedik is, alig tudunk egy belső nevetőgörcsöt elnyomni — látjuk, amint szakálla mögött nevet az egész emberiségen.

Kuz: Ön tényleg képes a kor legcsodálatosabb tudósán tréfálkozni?

Rak: Tréfálkozni? Dehogy — ez a csodálat kifejezése! Hogy Marxnak sikerüljön a gazdaság oly sok emberét félrevezetnie, mindannyiunk felett kellett állnia. Most azonban, hogy Marxot egész nagyságában megítélhessük, az igazi Marxra kell irányítani figyelmünket, a forradalmárra, a Kommunista Kiáltvány Marxára. Azaz az összeesküvő Marxra, mert egész életében létezett már a forradalom, igen, az összeesküvés állapotában. A forradalom nem véletlenül köszönheti sikereit eme összeesküvő tevékenységet végző férfiaknak és végső győzelmét. (Fontossága miatt újból emlékeztetjük az olvasót, hogy a Grand Orient szabadkőművességhez tartozó Rakovszkij számára a forradalom a világállam megvalósulását jelentette a kiválasztottakból álló és monopolhatalommal rendelkező pénzelit abszolút uralma alatt - D. J.)

Kuz: Tagadja tehát a kapitalizmus belső ellentmondásának dialektikus folyamatát a kommunizmus végső győzelmében?

Rak: Abban biztos lehet, ha Marx úgy gondolta volna, hogy a kommunizmus győzelme pusztán a kapitalizmus belső ellentmondásaiból adódik, akkor egyetlenegyszer sem említette volna a belső ellentmondást tudományos és forradalmi műveinek sok ezer oldalán. Ebben az esetben ez az elhallgatás lett volna Marx műveinek valódi, azaz forradalmi kategorikus imperativusa, nem pedig írásainak tudományos természete. Egy forradalmár — egy összeesküvő — soha nem leplezi le ellensége győzelmének atkát. Soha nem ad neki információt - hanem dezinformációval látja el —, mint ahogy ezt a kémelhárításban ön is tenni szokta. Nem igaz?

Kuz: Az ön beállítása szerint ahhoz a végkövetkeztetéshez jutunk, hogy nincs is ellentmondás a kapitalizmusban, és amikor Marx ilyesmire utal akkor ez csak egy stratégiai-forradalmi fogás. Így van? Azonban a kolosszális, és állandóan növekvő ellentmondások mégis megvannak a kapitalizmusban. Ebből adódik, hogy Marx színlelve mondta ki az igazat.

Rak: Dialektikusként ön veszélyes lenne, ha a skolasztikus dogmatika gyeplőit szétszakítaná, és saját képzelőerejének folyást engedne... így van, Marx színlelve mondta ki az igazat. Hazudott, amikor azt a téveszmét állította, hogy a belső ellentmondás a tőkegazdaság történetében „állandó", és amikor azt „természetesnek" és „sorsszerűnek" nyilvánította. Azonban az igazat mondta, mert már tudta, hogy az ellentmondások emelkedő mértékben jönnek létre és legmagasabb pontjukig éleződnek ki.

KUZ: Most pedig ön keveredett ellentmondásba.

Rak: Itt nincs ellentmondás. Marx taktikai okokból vezet félre a kapitalizmus eredeténél, nem tagadva szembetűnő létezésüket. Marx tudta, hogyan keletkezik, élesedik, és végül hogyan hat a kapitalista termelés totális anarchiája a kommunista forradalom győzelmére. Tudta, hogy bekövetkezik, mert ismerte "Azokat", akik ezt az anarchiát előidézték. (Az „Azok" a világuralomra törő transznacionalista pénzkartell - a nemzetközi pénzügyi közösség — felső és titkos vezetőit jelöli — D. J.)

Kuz: Újdonság most felfedezni, hogy nem a kapitalizmus sajátossága, és veleszületett törvénye az, ami arra készteti, hogy „önmagát pusztítsa el", ahogyan ezt — Marxot megerősítve — egy polgári gazdaságtörténész, **Schmalenbach** egy szerencsés megfogalmazásban kifejezte. De nagyon érdekelne, hogy vajon kilyukadunk-e már valami személyeshez?

Rak: Még nem sejtette? Nem vette észre, hogy Marx szavai és művei ellentmondanak egymásnak? Marx kinyilvánítja a kapitalizmus belső ellentmondásának szükségszerűségét, sőt sorsszerűségét, és utal az értéktöbbletre és a tőkefelhalmozásra. Ezzel igazi valóságra utal. A termelőeszközök nagyobb koncentrációja — mondja éleslátóan — kielégíti a nagyobb proletártömegeket, a nagyobb erőt, amellyel a kommunizmust meg lehet valósítani. Nemde? Azonban egyidejűleg, amikor ezt követeli, megalapítja

az Internacionálét. És az Internacionálé a napi osztályharcban „reformot hozó", azaz olyan szervezet, amely korlátozza az értéktöbbletet, és ha lehet, meg is szünteti. Ezért objektíven tekintve az Internacionálé, Marx elmélete szerint, egy ellenforradalmi, antikommunista szervezet.

Kuz: És ez azt jelenti, hogy Marx ellenforradalmár, antikommunista lenne?

Rak: Na látja, hogyan lehet egy puszta marxista elemi képzést kivesézni. Ha az Internacionálét logikus és doktriner világossággal ellenforradalminak és antikommunistának nevezzük, ez azt jelenti, hogy a tényekben csak a láthatót, és annak azonnali hatását vesszük észre, azaz a szövegben csak a betűket látjuk. Ilyen abszurd eredményeket kapunk — éppen, mert meggyőzőnek tűnnek —, ha elfelejtjük, hogy a marxizmusban a szavak és a tettek a magasabb tudomány szabályainak vannak alárendelve: az összeesküvés és a forradalom szabályainak.

Kuz: Eljutunk-e már végre a végső következtetésig?

Rak: Azonnal. Ha a gazdasági osztályharc közveden hatásában reformot jelent, és ezért szemben áll a kommunizmus megvalósításának első elméleti feltételével, akkor ez a maga igazi és valódi jelentőségében tisztán forradalmi. Azonban, még egyszer ismétlem, alá van rendelve az összeesküvés szabályainak. Az értéktöbblet korlátozása és az osztályharcon alapuló felhalmozás csak látszat, amolyan álarc, hogy a tömeg első forradalmi mozgalmát kiváltsa. A sztrájk már kísérlet a forradalmi mozgósításra. Függetlenül attól, hogy sikeres vagy elbukik, a gazdasági hatása anarchikus.

Végül is ez az eszköz — amely egy osztály gazdasági helyzetének megjavítására irányul — az általános gazdaság elszegényítésére szolgál. Teljesen mindegy, hogy mekkora egy sztrájk kiterjedése és eredménye, mindenképpen érvágás a termelésen. Az általános eredmény: több nyomor, amelyből a munkásosztály nem szabadíthatja ki magát. Ez már valami. De nem ez az egyetlen hatás, még csak nem is a fő hatás.

Mint tudjuk, gazdasági téren az osztályharc egyeden célja: többet keresni és kevesebbet termelni. Egy ilyen abszurd gazdasági eljárás - a mi lexikonunk szerint egy ilyen „belső ellentmondás" — észrevétlen a tömeg számára, amelyet pillanatnyilag elvakít a fizetésemelés, amely automatikusan áremeléssel egyenlítődik ki, még akkor is, ha ezt állami kényszerrel korlátozzák. Az ellentmondás, hogy többet fogyasztunk, mint amennyit termelünk, mással egyenlítődik ki: a pénz inflálódásával. És így hívja elő az ember állandóan a sztrájknak, az éhezésnek és az inflációnak ezt az ördögi körét.

Kuz: Azt kivéve, amikor a sztrájk a kapitalizmus értéktöbbletének számlájára megy.

Rak: Ez csak elmélet, merő absztrakció! Vegye elő egy tetszés szerinti ország tetszés szerinti gazdasági évkönyvét, és ossza el a jövedelmet a munkavállalók között, és látni fogja, hogy micsoda „rendkívüli" hányados jön ki. Ez a világ legellenforradalmibb hányadosa, és nekünk a legnagyobb titokként kell őrizni. Mert ha az elméleti osztandóból levonjuk a fizetéseket, és azokat az összegeket, amelyek a magántulajdonosok megszüntetéséhez szükségesek úgy csaknem mindig passzív osztandó marad a proletároknak. Még kevesebb marad, ha a termelékenység csökkenését és a minőség romlását is hozzávesszük.

Az az állítás, hogy a sztrájk a proletariátus jólétéért folytatott harc, csak ürügy, valódi célja a kapitalista termelés szabotálásának elősegítése. Ezzel egyesítjük a burzsoá és a proletár rendszer ellentmondásait, és így kettős fegyvert kovácsolunk a forradalom (a pénzhatalom világdiktatúrájának mielőbbi megvalósítása — D. J.) számára. Kézenfekvő, hogy ez magától nem következik be, szükséges hozzá a szervezet, a vezér és a fegyelem. Nem támad önben gyanú, hogy a kapitalizmus híres belső ellentmondásait, különösen a pénzügyieket, valaki megszervezheti? A bevezetés alapjaként emlékeztetem arra, hogy a Proletár Internacionálé az infláció kiváltásában egy húron pendül a Pénzügyi Internacionáléval. És ahol összhang van, ott egyezménynek is lennie kell. Ezek az ön saját szavai. (Figyelemre méltó, hogy az illuminátus szabadkőműves Rakovszkij mennyire világosan megjelöli, hogy a világ sorsát az önálló pénzhatalommá szerveződött nemzetközi pénzkartell irányítja, vagyis a Pénzügyi Internacionálé — D. J.)

Kuz: Itt akkora képtelenséget látok — vagy kísérletet egy új paradoxon felállítására —, hogy még csak el sem tudom képzelni. Úgy tűnik, mintha egyfajta kapitalista Internacionálé létezését akarná állítani egy másik vele rivalizáló Kommunista Internacionáléval, a Kominternnel egyetemben.

Rak: Teljesen így van. Amikor a Pénzügyi Internacionálét mondtam, pontosan úgy használtam a megszemélyesítést, mint amikor Kominternt mond az ember. Ugyanakkor egy Kapinternt mégsem akarok elismerni, mert hiszen az ellenség...

Kuz: Ha azt akarja, hogy az időt szőrszálhasogatással és fantáziálgatással töltsük, akkor rossz pillanatot választott.

Rak: Azt hiszi talán, hogy a kedvenc rabszolganő vagyok az „Ezeregy éjszaka meséiből", aki estéről estére arra használja a képzelőerejét, hogy megmentse az életét? Nem. Ha arra gondol, hogy elkalandozom, téved. De hogy oda jussunk, ahová ki akarunk lyukadni, akkor először tisztába kell jönnie bizonyos dolgokkal, tekintve teljes tudatlanságát a „magasabb marxizmus" területén. Nem tekinthetek el egy ilyen kellő megvilágítástól, mert jól tudom, hogy a Kremlben képzezlenség uralkodik. Mondja, folytassam-e?

Kuz: Folytathatja, de megmondom önnek nyíltan: ha csak fantáziálásról van szó, szórakozása igen rosszul fog végződni. A magam részéről figyelmeztettem önt.

Rak: Folytatom, mintha semmit se hallottam volna... Mivel ön a „tőke" skolasztikusa, és én szeretném felkelteni induktív adottságait, ezért valami különösre szeretném emlékeztetni. Vegye figyelembe, hogy Marx micsoda éleslátással festi meg kora Angliájának fejleden iparosításával szemben az egész jövőbeli óriási iparosítást, továbbá ahogyan analizálja és ostorozza, s amilyen visszataszítónak ábrázolja a gyárosokat. Az ön fantáziája - ugyanúgy, mint a tömegé -, ha megszemélyesíti a szörnyű „tőkét", ugyanazt látja, mint amit Marx lefestett: egy nagy hasú gyárost, akinek Havanna szivar füstöl a szájában, elégedetten böfög, és elcsábítja a munkás feleségét vagy lányát. Nem így van?

Másrészről emlékezzen Marx önmegtartóztatására, és polgárosan derekas mértékletességére, amikor a pénzkérdést ecseteli. A pénz kapcsán nem jelennek meg híres belső ellentmondásai. A pénzügy, mint magában való egység, számára nem létezik, az ő szemében a kereskedelem és a pénzforgalom a gonosz kapitalista termelési rendszer következménye, amelynek teljesen alá van rendelve, és amely meghatározza.

A pénzkérdésben Marx reakciósnak mutatkozik, és az is volt. A legnagyobb meglepetésre reakciósnak bizonyult, jóllehet szeme előtt ott lebegett az ötágú csillag — a szovjet csillaghoz hasonló —, amely egész Európát beragyogta fényével: az öt Rothschild fivér a bankjaikkal. Ekkora felhalmozott tőke mellett — amekkorát eddig nem ismert a világ, és amely vagyon méretei minden képzelőerőt felülmúlnak - Marx észrevétlenül elmegy. Ez azért mégiscsak furcsa? Nem?

[Éveken keresztül tartó erőfeszítéseink dacára csak annyit tudtunk kideríteni, hogy a Rothschild Family Trust — Rothschild Családi Alapítvány vagyona ma magáénak mondhatja a világ vagyonának mintegy a felét. **John Daniel** a *Scarlet andthe Beast* (Tyler, Texas, 1995) III. kötetének 58-ik oldalán 1995-ben hétezer milliárd dollárra becsülte ezt a vagyont. **Frederick Morton** becsléseiből kiindulva szakértők 2004-ben 491 409 trillió amerikai dollárra becsülték azt a vagyontömeget, amely a Rothschild-ház együttes ellenőrzése alatt áll (1 trillió = 1000 milliárd). 2004. március 8-án megkerestem kérdéseimmel a londoni „Rothschild Archive Research Forum" nevű kutatóintézetet, amely nem tudta megmondani, mekkora a Rothschild-ház és a Rothschild Family Trust együttes vagyona. Annyit közöltek, hogy csak 1930-ig nyújtanak adatokat, de azok sem a vagyon nagyságára és értékére vonatkoznak. Ismételt kérésemre annyit azonban közöltek, hogy a fentebb ismertetett adatokat eltúlzottaknak találják. Pontos adat tehát nincs, de a legkülönbözőbb források megegyeznek abban,

hogy a Rothschildok a XXI. század elején a világ vagyonának körülbelül a felét ellenőrizhetik. Erről a vagyoncentralizációról Marxnak tudomással kellett bírnia még akkor is, ha ez a vagyonmennyiség a XIX. század második felében természetesen még nem érte el a jelenlegi méreteit és koncentrációját - D. J.]

Talán Marxnak ebből a különös vakságából adódik az utóbbi idők forradalmainak egy közös jelensége. Mindannyian bizonyíthatjuk, hogy ha a tömeg hatalmába kerít egy várost vagy egy nemzetet, csaknem mindig babonás félelmet tanúsít a bankokkal és a bankárokkal szemben. A királyokat, tábornokokat, püspököket, rendőröket, papokat és a gyűlölt kiváltságosok más képviselőit kivégzik, kifosztják. Felgyújtják a tudomány épületeit is. De mint gazdasági-szociális forradalmárok respektálják a bankárok életét, és a pompás banképületeket sértetlenül hagyják. Tudomásom szerint egészen letartóztatásomig ma is ugyanez ismétlődik.

Nem tűnik mindez különösnek az ön számára? Nem tudom, észrevette-e a különleges hasonlóságot a nemzetközi pénzügy és a nemzetközi proletariátus ügye között? Azt mondhatnánk, hogy az egyik a másik tükörképe.

Kuz: Miben látja a hasonlóságot ezeknél az annyira élesen szemben álló dolgoknál?

Rak: Objektíve azonosak. Igen, amint már rámutattam, a reformisták, és az egész szakszervezeti mozgalom által támogatott Komintern az, amely a termelés anarchiáját, az inflációt, a tömeg nyomorát és kétségbeesését előidézi. Másrészről a nemzetközi pénzügy teremt hasonló körülményeket, csak az előbbinek a sokszorosát, s ezt a magánpénzrendszer tudatosan vagy tudatlanul támogatja. Most már elképzelhetjük az okokat, miért tussolta el Marx a pénzügy ellentmondásait, amelyek éles megfigyelése előtt nem maradhattak rejtve. A pénzügyben szövetségesre lelt, amelynek ténykedése objektíven tekintve forradalmi, és ez már akkoriban is rendkívüli jelentőségű volt.

Kuz: Kérem, folytassa.

Rak: Ahhoz, hogy tudjuk, miként lett a Pénzügyi Internacionálé a pénznek, ennek a mágikus talizmánnak az urává, amely egészen jelenünkig az emberek számára növekvő mértékben lett az, ami valamikor az Isten és a nemzet volt. A pénz az a valami, ami a tudományos vizsgálódásban még a forradalmi stratégia művészetén is túltesz, mert művészet ez is, és forradalom ez is. Ezt akarom elmagyarázni önnek.

Amikor a történetírók és a tömeg szemét elvakította a francia forradalom lármája és sikere, a nép részeg volt a győzelemtől A királyt a többi kiváltságossal együtt minden hatalmától megfosztották, ugyanakkor nem vették észre, hogy egy maroknyi ember némán, óvatosan, feltűnés nélkül

magához ragadta a királyság igazi hatalmát, egy mágikus, csaknem isteni hatalmat, akik ezt úgy birtokolták, hogy senki sem tudott róla. A tömeg nem vette észre, hogy idegenek ragadták magukhoz ezt a hatalmat, akik a tömegeket nemsokára sokkal keményebb szolgaságra kényszerítették, mint amilyenben a királyság alatt voltak, mert a király — vallási és erkölcsi kötöttsége, valamint balgasága miatt — képtelen volt ekkora hatalom gyakorlására. Ezért van az, hogy a király legnagyobb hatalmát olyan emberek ragadták magukhoz, akiknek erkölcsi, intellektuális és kozmopolita természete ezt megengedte, hogy így cselekedjenek. Természetesen ezek születésüktől fogva nem voltak keresztények, hanem kozmopoliták voltak.

Kuz: Mi lehet az a mitikus hatalom, amelyet magukhoz ragadtak?

Rak: Kisajátították a pénzverés királyi jogát... Ne nevessen, mert különben azt kell hinnem, hogy ön nem tudja, hogy mi is valójában a pénz. Megkérem, hogy képzelje magát az én helyembe. Önnel szembeni helyzetem ahhoz az orvoséhoz hasonlít, akinek a bakteorológiát kell elmagyaráznia egy másik, Pasteur előtt elhunyt, és most életre keltett orvosnak. De tisztában vagyok az ön tudatlanságával és megbocsátom. Egy olyan nyelv, amely olyan szavakkal zsonglőrködik, amelyek hamis képzeteket ébresztenek a dolgokról és a tettekről, nem közvetít valódi, pontos fogalmakat. A pénzt említettem - lelki szemei előtt természetesen a pénz fizikai alakja jelenik meg fémből vagy papírból. De nem ez a pénz! A forgalomban lévő tényleges pénz igazi anakronizmus. Amíg létezik, és forgalomban van, egy aktivizmus tartja fenn, mert praktikus fenntartani. A tényleges pénz ma már csak illúzió, puszta fikció.

Kuz: Egy ilyen briliáns paradoxon merésznek, csaknem költőinek nevezhető.

Rak: Ha akarja, briliáns, de nem paradoxon, amit itt mondok. Én is tudom — és nevetni fog rajta —, hogy most még az államok, a királyok képeit vagy országok címereit nyomják rá a fémdarabokra vagy papír bankjegyekre —, de mit jelent ez ma már? A forgalomban a pénz nagy részét, a nagy tranzakciók részeit, a nemzeti vagyon biztosítékát — vagyis a pénz kibocsátását — megakadályozták azok az emberek, akikre céloztam. Bankkönyvi tételek, utalványok, csekkek, pénzváltás, forgatmány, leszámítolás, árfolyam, fizetés és állandóan fizetés. Ez olyan, mint egy áttört zuhatag, amely elárasztja a népeket. Mi volt ezzel szemben a fémpénz és a papírpénz? ‚Azok" (Rakovszkij *így* nevezi a nemzetközi pénzkartell hálózatának névtelenségbe burkolózó legfelsőbb irányítóit - D. J.) azonban igen finom pszichológusként — az általános tudatlanság biztosította büntetlenségükből kifolyóan — sokkal többhöz jutottak.

A tőkepénz óriási szériáján túl, hogy nagyságát a végtelenségig növeljék, és forgathatóságát a gondolat gyorsaságával ruházhassák fel, megal-

kották a kölcsönpénzt... Egy absztrakciót, egy kiagyalt fogalmat, egy számjegyet... Kölcsön... Hitel... Érti már? Mindez csalás. Hamis pénz törvényes árfolyammal!... Más szavakkal, hogy jobban megértessem magam, a bankok és a börzék, az egész pénzügyi rendszer egy gigantikus gépezet, amelyet azért találtak ki, hogy egy szörnyűség kerüljön a természetes folyamatok helyébe — ahogyan ezt Arisztotelész nevezte —, hogy a pénz újra pénzt fialjon, azaz valami olyasmit tegyen, ami bűn a gazdasági élet ellen, és ami a pénzemberek esetében a büntető törvénykönyvek rendelkezéseibe is ütközik. Ez a valami az uzsorakamat.

Tudom már, mi lesz az ellenvetés. Az, hogy törvényesen tesznek szert kamatra. Még ha jogukban áll is mindez - és ez azt jelenti, hogy nagyon sok illeti meg őket —, ez a kamat akkor is uzsora marad, mert ezt a kamatot nem létező tőke után szedik csaló módon.

A bankok mindig olyan mennyiségű, csak számokban létező kölcsönpénzt hiteleznek, vagy tartanak a termelő gazdaságban forgalomban, amely ötször-százszor nagyobb, mint a fizikailag létező pénz.

Nem akarok azokról az esetekről beszélni, amikor a kölcsönpénz — ez a kiagyalt hamis pénz! — felülmúlja a bankok által összegyűjtött pénzt. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy valójában nem ez az igazi tőke, hanem egy nem létező tőke kamatozik, akkor még jogtalanabb a kamat szedése. A bankok — csaló módon — a valódi tőkének a sokszorosát kölcsönzik ki... És vegye figyelembe, kérem, hogy az a rendszer, amit itt bemutatok, még a legártatlanabb eszköz ahhoz, hogy hamis pénzt állítsanak elő.

Képzelje el hogy néhány korlátlan hatalommal rendelkező ember tulajdonába kerülnek a reális javak. Ezek egyben korlátlan diktátorokká is válnának, vagyis a termelés és az elosztás egyedüli uraivá, és ezzel egyben a munka és a fogyasztás diktátoraivá is. Ha megengedi képzelőereje, gondolja ezt el világméretekben, és fel fogja ismerni a szociális és morális területen az anarchikus, tehát forradalmi hatást. Érti már?

Kuz: Nem, még nem értem.

Rak: Természetesen igen nehéz megérteni ezt a csodát

Kuz: Csodát?

Rak: Igen, a csodát! **Hát nem csoda az, ha egy faasztal katedrálissá változik?** (A középkorban bancónak nevezték azt a faasztalt, amely mellett a pénzváltók, az akkori bankárok ültek. Ezekről a faasztalokról nevezték később bankoknak a pénzintézeteket. A faasztalok gyönyörű és fényűző palotákká alakultak át, a bankok központjaivá, modern korunk katedrálisaivá — D. J.) Ilyen csodát azonban az utóbbi évszázadban ezerszer megértek az emberek anélkül, hogy akár csak megrezzent volna tőle a szempillájuk. Mert bámulatra méltó csoda az, hogy azok a bankok, amelyekben pénzükkel kereskedő, megvesztegethető uzsorások ültek valami-

kor, templommá változtak, amelyek a pogány kor oszlopos stílusát utánzó homlokzatukkal ott díszelegnek a modern városok utcáin, és amelyekhez tódul a tömeg attól a hittől megszállva, hogy mindent lelkesen felajánljanak annak a pénznek nevezett istenségnek, amelyről azt hiszik, hogy a bankárok páncélszekrényeiben trónol, átadva magát isteni küldetésének, a kamat formájában való végtelen szaporodásnak.

Kuz: Ez a rothadó burzsoázia új vallása.

Rak: Az biztos, hogy vallás. **A hatalom vallása!**

Kuz: Ön tehát a gazdaság poétája.

Rak: Az embernek szüksége van költészetre, hogy fogalmat alkothasson a pénzügyekről, minden idők legzseniálisabb és legforradalmibb műalkotásáról.

Kuz: Ez téves nézet. A pénzügyet, ahogy Marx, de mindenekelőtt Engels definiálta, a kapitalista termelési rendszer határozza meg.

Rak: **Így van, csak fordítva.** A kapitalista termelés rendszerét a pénzügy határozza meg. Amit ezzel szemben Engels mond, sőt bizonyítani akar, az a legmeggyőzőbb bizonyíték arra, hogy a pénzügy uralkodik a polgári termelés fölött. Nos, ez úgy van, hogy Engels és Marx a pénzügyet, a forradalom leghatalmasabb gépezetét — amelyhez képest a Komintern csak gyerekjáték —, nem akarja felfedni és megvádolni. Ellenkezőleg. Gazdasági tehetségüket felhasználva még egyszer **„rejtjelezniük"** kellett az igazságot a forradalom érdekében. És mindketten ezt tették.

KUZ: A történet nem új. Hasonlót, emlékszem, már Trockij is írt tíz évvel ezelőtt...

Rak: Mondja csak nekem...

Kuz: ...amikor kinyilvánította, hogy a Kominform konzervatív szervezet a New York-i tőzsdéhez képest, és a nagy bankárok a „forradalom kovácsai".

Rak: Igen, ezt mondta egy kis könyvben, amelyben megjósolta Anglia összeomlását. Valóban ezt mondta, és a következőket fűzte hozzá: „Ki űzi majd Angliát a forradalom útjára?" És ezt válaszolta: „Nem Moszkva, hanem New York."

Kuz: De ő állította azt is, emlékszik rá, hogy ha a New York-i pénzemberek készítik elő a forradalmat, akkor ezt nem tudatosan teszik.

Rak: Lev Trockijra is vonatkozik az az ok, amit megjelöltem, hogy Engels és Marx miért rejtjelezte az igazságot.

Kuz: Trockijban csak egy bizonyos — már eléggé ismert nézetet — becsülök, amellyel aztán meg is elégedett, miután kijelentette, hogy ezek a bankárok „ellenállhatatlanul, öntudatlanul teljesítik forradalmi küldetésüket.

Rak: És teljesítik küldetésüket annak ellenére, hogy Trockij ujjal mutat rájuk? Különös, hogy nem változtatnak rajta!

Kuz: A pénzemberek öntudatlan forradalmárok ugyanis szellemi tehetetlenségük miatt nem látják a végső hatásokat.

Rak: Ön tényleg ezt hiszi? Azt hiszi, hogy ezek az igazi zsenik öntudatlanul cselekednek? Néhány idiótának tartja azokat az embereket, akiknek ma az egész világ engedelmeskedik? Ez megdöbbentő ellentmondás lenne.

Kuz: Mit akar ezzel mondani?

Rak: Egészen egyszerűen azt állítom, hogy ezek a pénzemberek objektíven és szubjektíven, vagyis teljesen tudatosan forradalmárok. (A „forradalom" szó ezúttal is a nemzetközi pénzkartell irányítása alatt álló, monopolista világállam létrehozása érdekében folytatott szervezett és erőszakos politikai-gazdasági küzdelmet jelöli — D. J.)

Kuz: A bankárok? Megőrült?

Rak: Én nem. És ön? Gondolkozzon már el! Ezek a férfiak ugyanolyan emberek, mint ön meg én. Az, hogy pénz fölött rendelkeznek, hogy hitelezők, ez még nem jelenti a becsvágyuk végét. Ha valami kielégüléshez luttatja őket, az a hatalom utáni becsvágy. Miért ne éreznének ösztönzést az uralkodásra, a totális uralomra ezek a bankárok? Ugyanúgy, amint ön is, meg én is érzek

Kuz: De ha ők már úgyis univerzális hatalommal rendelkeznek, ahogy ön hiszi — és most én is így teszek —, mit kívánhatnának még maguknak?

Rak: Már mondtam: a **totális hatalmat**. Egy olyan hatalmat, mint amilyennel Sztálin rendelkezik a Szovjetunióban, **csak még nagyobbat, univerzálisát.**

Kuz: Egy olyan hatalmat, mint Sztáliné? De fordított céllal.

Rak: A hatalom, ha valóban abszolút, csak egy lehet. Az abszolút fogalma kizárja a sokféleséget Ennyiben annak a hatalomnak, amelyre a „Kapintern", és amelyre a „Komintern" törekszik - mert mindkettő azonos, vagyis politikai területen akar hatásos lenni —, hasonlónak kell lennie. **Az abszolút hatalom vagy öncél - vagy pedig nem abszolút hatalom**. És a mai napig nem találták fel a totális hatalom más gépezetét, mint a kommunista államot. A polgári-kapitalista hatalom — még legfelsőbb fokán, a cézári szinten is — korlátozott hatalom, mert amikor ez a hatalom az ókorban elméletileg az istenség megtestesülése volt a fáraóknál és a császároknál, akkor a gazdasági élet még olyan primitív, és az államapparátus még annyira elmaradott volt, hogy mindig maradt szabad terület, szabad mozgástér az egyes ember számára. Érti már, hogy azok, akik bizonyos értelemben már a föld népei és kormányai fölött uralkodnak abszolút uralmat akarnak? Értse meg, ez az egyeden, amit még nem értek el...

Kuz: Ez érdekes, mindenesetre őrültségnek tűnik.

Rak Ez kisebb őrültség, mint amilyen Lenin őrültsége volt, aki arról álmodott, hogy a világot egy svájci padlásszobából uralja, vagy Sztáliné, aki hasonlóról álmodott egy szibériai fakunyhóban. A pénz urainak ilyesfajta becsvágya a New York-i felhőkarcolók magasából számomra sokkal természetesebbnek tűnik.

Kuz: Fejezzük be! Kik azok az **„Azok"?**

Rak: Gondolja, hogy itt raboskodnék, ha név szerint tudnám, hogy kik ők?

Kuz: Miért?

Rak: Egészen egyszerű okból: aki , Azokat" személyesen ismeri, azt nem hozzák olyan helyzetbe, hogy kényszeríthető legyen a megnevezésükre. Ez ennek az intelligens összeesküvésnek a legelemibb szabálya, ahogyan azt ön is tudja.

Kuz: Nem azt mondta, hogy bankárok?

Rak: Én nem. Emlékezzen! Mindig **„nemzetközi pénzügyet**" emlegettem, és mindig **„Azokat"** mondtam, és nem többet. Ha informálnom kellene önt, csak tényeket mondanék, neveket nem, mert nem ismerek neveket. Azt hiszem, nem csalódik, amikor azt mondom, hogy **„Azok"** nem tartoznak azon emberek közé, akik hivatalok tulajdonosaiként, vagy a világpolitikában, vagy a bankok világában felbukkannak. Annyit megértettem Rathenau - a **rapallói Rathenau** - meggyilkolása óta, hogy a politikában és a pénzügyben csak közvetítőket használnak fel. Természetesen olyan embereket, akikben teljesen megbíznak, és akik ezerszeres módon garantált hűséggel viseltetnek irántuk. Így biztosak lehetünk, hogy a bankárok és a politikusok csak az , Azok" bábjai - és elképzelhetjük, hogy milyen nagy lehet a hatalmuk, és mennyire ők az események személyes kezdeményezői.

Kuz: Jóllehet, ez érthető is, meg logikus is, de nem lehet, hogy indokolt tudatlansága csupán bújócska az ön részéről? Személyes tapasztalatom és aktáim szerint ön sokkal nagyobb szerepet játszott ebben az összeesküvésben, hogy ne tudjon többet. Nem gyanít talán mégis egy konkrét személyt ‚Azok közül?

Rak: De igen, csak talán nem hisz nekem. Azt feltételezem, hogy egy — hogy is mondjam? - misztikus személyiségű férfiról, vagy férfiakról van szó, egyfajta Ghandiról, de annak feltűnő alakja nélkül, a puszta hatalom misztikusáról. Nem tudom, ért-e engem? Tehát ‚Azok" nevét és címét nem ismerem. Képzelje el, hogy Sztálin, aki ma az egész Szovjetuniót uralja, falak és testőrség nélkül élne, és nem rendelkezne több garanciával az életét tekintve, mint bármelyik polgár. Mi lenne ilyen esetben az az eszköz, amely megvédené a merénylettől? Csak a névtelenség védené meg. Ez az,

amely minden összeesküvő eszköze, és ha még ráadásul olyan sok hatalommal rendelkezik, mint Sztálin, akkor különösen!

KUZ: Van logika abban, amit mond, de mégsem hiszek önnek.

Rak: Higgye el, nem tudok többet! Ha tudtam volna, milyen boldog lennék ma! Nem itt ülnék, hogy mentsem az életemet! Teljesen megértem a kérdéseit és a szükségszerűséget, amit a rendőri foglalkozás alapján érez, hogy valami kézzelfoghatót szedjen ki belőlem. Az ön megelégedésére, és arra is, mert a célhoz szükséges, amelyet mindketten el kívánunk érni, meg fogom tenni a tőlem telhetőt, hogy orientáljam önt. (Rakovszkij arra utal, hogy Kuzmin ígéretet tett életének megmentésére, ha megfelelő információkat ad neki, és rajta keresztül Sztálinnak, akinek ez a részletes kihallgatási jegyzőkönyv továbbítva lett — D. J.)

Tudja, hogy a meg nem írt történelem, amelyet csak mi, beavatottak ismerünk, az első Internacionálé megalapítójának, **Adam Weishaupt** nevét csak titokban közli? Emlékszik egyáltalán a nevére? **Az illuminátusok** néven ismert szabadkőműves páholy vezére volt Az illuminátus nevet Weishaupt a másik kereszténységellenes és kommunista összeesküvés korától, **a gnosztikától** kölcsönözte. Amikor ez a nagy forradalmár, szemita és exjezsuita, aki a francia forradalom győzelmét előre látta, elhatározta (vagy megbízták - főnöke a nagy filozófus-bankár **Moses Mendelsohni** volt), hogy alapít egy szervezetet, amely titkos, és amelynek a francia forradalmat — politikai céljain túl — tovább kell fejlesztenie, hogy átalakuljon olyan szociális forradalommá, amelynek célja a kommunizmus létrehozása. Ezekben a hősi időkben óriási veszélyt jelentett volna, akárcsak célként is megnevezni a kommunizmust.

Ezért van az összes megelőző intézkedés, vizsga és misztérium, amelyekkel Weishauptnak az illuminátusokat körül kellett vennie. Még hiányzott egy évszázad, amíg börtön és kivégzés veszélye nélkül nyilvánosan kommunistának vallhatta magát valaki.

Ami nem ismeretes, az Weishauptnak és híveinek **az első Rothschildokhoz** való kapcsolata. E híres bankárdinasztia meggazdagodásának titka az, hogy ők voltak az első Komintern kincstárnokai. Számos jel utal arra, hogy amikor ez az öt fivér maga között felosztotta Európa pénzügyi birodalmát, egy titokzatos hatalom segített nekik mesés vagyonukat összegyűjteni. Ezek a segítők lehettek az első kommunisták, akik a bajor katakombákból egész Európában szétszóródtak.

Mások azt mondják, amit én is valószínűnek tartok és elhiszek, hogy **a Rothschildok nem a kincstárnokai, hanem a vezetői voltak ennek a titkos kommunizmusnak.** Ez a felfogás arra a biztos tényre támaszkodik, hogy Marx, valamint az első kommunisták, azaz a most már nyilvános Internacionálé legfőbb vezetői, köztük **Heine** és **Herzen, báró Lionel**

Rothschildnak engedelmeskedtek, akinek a forradalomról alkotott képét **Disraeli** angol miniszterelnök írta meg regényében. Főhősét, **Sidoniát Lionel Rothschildról** mintázta, aki multimilliomosként számtalan kémet, carbonarit, szabadkőművest, titkos zsidót, cigányt és forradalmárt ismert, és akinek parancsolt.

Mindez fantasztikusnak tűnik, de bizonyított, hogy Sidonia az öreg Nathan Rothschild fiának idealizált képét jeleníti meg, amit bizonyít az a harc, amit megnyert. Ha minden igaz, ami ezekből a tényekből leszűrhető, akkor most már nevén nevezhetjük annak a felhalmozásnak az óriási gépezetét, amelyet a nemzetközi pénzügy képvisel. Ez egyenlő azzal a gépezettel, amely a forradalmi Internacionálét létrehozta.

Valami zseniális. A kapitalizmussal érhető el a tőke legnagyobb mértékű felhalmozása, ami a proletariátust munkavállalásra kényszeríti, kétségbeesésbe kergeti, és egyidejűleg egy olyan szervezetet hoz létre, amelynek egyesítenie kell a proletariátust, hogy a forradalomba hajtsa. Ez lenne a történelem legkiemelkedőbb eseménye. És ami még több: emlékszik az öt Rothschild fivér anyjának arra a mondatára, hogy „ha a fiaim nem akarnák, nem lenne háború." Azaz ők voltak a döntőbírák háború és béke fölött, és nem a császár.

El tud képzelni egy ilyen kozmikus jelentőségű tényt? Nem látja már itt a háborút a maga forradalmi funkciójában? Háború - kommün! Tehát azóta minden háború egy óriási lépés a kommunizmus felé. Mintha egy titokzatos hatalom elégítette volna ki Lenin kívánságát, amit Gorkijnak kifejtett. Emlékezzen 1905-re és 1914-re!

Legalább azt ismerje el, hogy abból a három emelőből, amelyek a világot a kommunizmusba emelik, kettőt nem képes kezelni a proletariátus. Sem a harmadik Internacionálé, sem a Szovjetunió, amely akkor még nem is létezett, nem idézett elő, és nem viselt háborúkat. De a háborút a szám-űzetésben lévő maroknyi bolsevik sem tudta kirobbantani, bármennyire is kívánta. Ez világos, mint a nap. És még kevésbé tudta és tudja az Internacionálé, vagy a Szovjetunió elérni a tőkének ezt az óriási felhalmozását, és a kapitalista termelés nemzeti és nemzetközi anarchiáját Ez akkora anarchia, hogy képes óriási mennyiségű élelmiszert elégetni ahelyett, hogy az éhező embereknek adná, és képes arra, amelyet Rathenau így fogalmazott meg „Odáig hasson, hogy a fél világ szart termeljen, és a világ másik felének azt meg kelljen vennie."

Végül a proletariátus nem írhatja a maga javára a négyzetesen emelkedő inflációt, az elértéktelenedést, az értéktöbbletet, a nem pénzügyi takaréktőke, és a nem uzsoratőkének minősülő pénz folyamatos elrablását, a vásárlóerő állandó süllyedését se, amely így biztosan vezet a forradalom tulajdonképpeni ellenségének, a középosztálynak az elnyomorodásához.

Tehát nem a proletariátus kezeli a háború és a gazdaság mozgató emelt-tyűit. A proletariátus kétségtelenül a harmadik mozgató, az egyeden látható és feltűnő erő, amely a végleges támadást intézi a kapitalista állam erődítménye ellen, és be is veszi. Biztos, hogy beveszi, ha, "Azok" kiszolgáltatják neki.

Kuz: Újra azt mondom, hogy mindannak, amit ön oly irodalmian ábrázol, annak neve van, és már unalomig ismételgettük beszélgetésünk során, hogy az nem más, mint a kapitalizmus belső ellentmondása. És ha van egy akarat és egy akció, ahogy ön állítja, amely idegen a proletariátus számára, akkor most felszólítom, nevezzen meg nekem konkrétan ilyen eseteket.

Rak: Meg lesz elégedve eggyel? Nos, „Azok" politikailag izolálták a cárt az orosz-japán háború idején, és az Egyesült Államok pénzelte Japánt, pontosabban szólva **Jacob Schiff**, a Kuhn és Társa Bankház főnöke, amely a Rothschild-ház New York-i érdekeltsége. Olyan nagy volt a hatalma, hogy elérte: Ázsia gyarmati sorban tengődő népei azt az idegengyűlölő Japánt támogatták, amelynek idegengyűlöletét most Európa is tapasztalhatja.

A hadifogolytáborokból a legjobb harcosok jöttek Pétervárra, akiket Amerikából küldött forradalmi ügynökök képeztek ki, miután engedélyt kaptak erre Japántól, azokon a bankárokon keresztül, akik Japánt pénzelték. Az orosz-japán háború a cár seregeinek megszervezett vereségével idézte elő az 1905-ös forradalmat, amely megbukott ugyan, de közel volt a győzelemhez. Ha a győzelem nem is adatott meg ennek a forradalomnak, mégis létrehozta a szükséges politikai feltételeket az 1917-es győzelemhez.

Olvasta Trockij életrajzát? Emlékszik forradalmársága első idejére? Még ifjonc, aki szibériai száműzetése után emigránsoknál tartózkodik Londonban, Párizsban és Svájcban. **Lenin, Plehanov** és **Martov** csak sokat ígérő kezdőnek tartja. De már az első szakadásnál független merészel maradni, és ő akar az egyesülés döntőbírája lenni. 1905-ben még csak 25 éves, és már egyedül tér vissza Oroszországba, párt és saját szervezet nélkül. Olvassa el Sztálin ki nem „tisztogatott" tudósítását az 1905-ös forradalomról, vagy **Lunacsarszkij** tudósításait, aki nem volt trockista. Pétervárott Trockij állt a forradalom élén - ez az igazság. Presztízzsel és népszerűséggel csak ő kerül ki a forradalomból. Nem Lenin, Martov, vagy Plehanov nyerte meg, és tartotta életben a forradalmat. - Hogyan és miért emelkedik fel az ismeretlen Trockij, és nyer azonnal hatalmat a legidősebb és legtekintélyesebb forradalmárok fölött? Egész egyszerűen azért, mert megházasodott. Vele jön Oroszországba felesége, Szedova. Tudja, ki ez a nő? Annak a **Jivotovskynak a lánya**, aki szoros összeköttetésben állt a Warburg-bankárokkaL Jacob Schiff vagyonának résztulajdonosaival és ro-

konaival, vagyis azzal a pénzügyi csoporttal, akik Japánt is pénzelték, és Trockijon keresztül az 1905-ös forradalmat is finanszírozták. Itt van tehát annak az oka, hogy miért kerül Trockij azonnal a forradalmi lépcsőfok tetejére. És ez a kulcsa Trockij valódi személyiségének.

De ugorjunk 1914-re. Az osztrák trónörökös elleni merénylet mögött Trockij áll, és ez a merénylet váltja ki az európai háborút. Valóban azt hiszi, hogy merő véletlen volt a merénylet és a háború? Ahogy azt egy cionista kongresszuson **Lord Mechett** mondta? Analizálja az oroszországi hadjárat fejlődését a „nem véletlen" fényében! A vereség előidézése mestermű. A cárnak nyújtott segítséget a szövetségesek úgy szabályozták és adagolták, hogy az érveket adott a szövetségesek követeinek ahhoz, hogy II. Miklóst az egyik öngyilkos támadás után a másikra késztessék. Ostobaságát tekintve egyébként ez nem is volt nehéz. Az orosz hústömeg óriási volt, de ez csak mellékes szerepet játszhatott.

Szervezett támadások vezettek a forradalomhoz. Amikor minden oldalról forradalom fenyeget, ez recept a demokratikus köztársaság megteremtéséhez. A küldöttek köztársasága bejelenti, hogy büntetlenséget biztosít a forradalmároknak. Valami még azonban hiányzik. Kerenszkijnek egy további gyilkos támadást kell elrendelnie és keresztülvinnie, hogy ezzel felforduljon a demokratikus forradalom. Még Kerenszkijnek kell véghezvinnie, és befejeznie az állam átadását a kommunistáknak. Trockij így „észrevétlenül" átvehette az egész államapparátust. Micsoda különös vakság! Ez a sokat megénekelt októberi forradalom valósága: a bolsevikok átvették a hatalmat, amelyet, Azok" kiszolgáltattak nekik.

Kuz: Ön tehát azt meri állítani, hogy Kerenszkij Lenin tettestársa volt?

Rak: Nem Leniné, hanem Trockijé. Jobban mondva:, Azoké"!

Kuz: Abszurdum!

Rak: Nem képes felfogni? Éppen ön nem? Ezen igen csodálkozom. Ha ön kémként elérné, hogy az ellenséges erőd parancsnoka legyen — nem nyitná meg azoknak a támadóknak a kapukat, akiket valóban szolgál? Nem lenne akkor több egy közönséges legyőzöttnél, vagy fogolynál? Talán nem tenné ki magát annak a veszélynek, hogy az erőd megtámadása során meghal, mert egy támadó, aki az egyenruháját nemcsak maszknak tartja, önt igazi ellenségnek tekinti? Higgye el nekem, emlékmű és mauzóleum nélkül a kommunizmus többet köszönhet **Kerenszkijnek, mint Leninnek.**

Kuz: Ezzel azt akarja mondani, hogy Kerenszkij tudatosan és önszántából hagyta magát legyőzni.

Rak: Igen, ez teljesen nyilvánvaló számomra. De még ennél is többet mondok önnek: tudja, ki pénzelte az októberi forradalmat?

„Azok" pénzelték, pontosan azokon a pénzembereken keresztül, akik Japánt és az 1905-ös forradalmat is pénzelték. Jacob Schiff és a Warburg fivérek, azaz a bankok nagyszövetsége. Köztük az öt Federal Reserve Bank egyike, valamint a Kulin, Loeb és Társa Bank, amelyben más európai és amerikai bankárok is részt vettek, olyanok, mint **Guggenheim, Hanauer**, és **Aschberg**, a **stockholmi „Nya Bank**tól".

„Véletlenül" ott voltam Stockholmban, és részt vettem a pénzek átvételében. Amint Trockij megérkezett, én voltam az egyeden, aki a forradalom részéről részt vett ebben. Trockij megjött végre. Ezt hangsúlyoznom kell, mert a szövetségesek kiutasították Franciaországból a vereségért elkövetett tevékenysége miatt, és ugyanezek a szövetségesek szabadon engedték, hogy aknamunkát folytasson a szövetséges Oroszország veresége érdekében. Ez megint csak egy véletlen?

Ki tette ezt? Ugyanazok, akik elérték, hogy Lenin keresztülutazhasson Németországon. „Azok" el tudták érni Londonban, hogy Trockijt — a védelem szétbomlasztóját — kihozták egy kanadai táborból, és azt is el tudták intézni, hogy amerikai útlevéllel az összes szövetséges ellenőrző ponton keresztülutazhatott. Mások, köztük Rathenau, elintézte Lenin keresztülutaztatását az ellenséges Németországon.

Ha egyszer majd előítéletek nélkül tanulmányozhatja a forradalom és a polgárháború történetét, olyan rendőrségi vizsgálat szellemében, mint amilyenre csak ritkán kerül sor, akkor az események lefolyásában, valamint az egyes részletekben — sőt még bizonyos anekdotikus vonatkozásokban is — egy egész sor igen meglepő „véletlent" fog találni.

Engedje meg, hogy lezárjam ezt a történetet, hogy mindketten levonhassuk a tanulságot. Lenin tehát fenntartás nélkül engedi működni Trockijt, amikor az Petrográdba érkezett. Ahogy azt ön is jól tudja, a két forradalom idején igen mély volt a véleménykülönbség kettőjük között. A forradalom győzelmének azonban Trockij a mestere, ha akarja ezt Sztálin, ha nem. Miért? Ennek titkát Lenin felesége, Krupszkaja őrizte meg. Ő tudta, ki is valójában Trockij. Lenint is Krupszkaja győzte meg, hogy vegye fel Trockijt munkatársai közé. Különben Lenin Svájcban maradt volna leblokkolva, és már ez a tény is óriási indíték volt a számára. Indíték volt annak a tudata is, hogy Trockij mekkora segítséget hozott a forradalomnak. Lenin tisztában volt vele, hogy Trockij jelenléte pénzt és hatalmas nemzetközi segítséget jelent. Ezt bizonyította a leplombált vagon is. (Itt Rakovszkij arra az utazásra céloz, amikor a német titkosszolgálat, amelynek az élén akkor Max Warburg hamburgi bankár állott, Lenint és társait átutaztatta a háborúban álló Németországon, hogy Helsinkin keresztül Szentpétervárra mehessenek — D. J.)

A baloldali forradalmi szárny egysége, vagyis a szocialistáké, a forradalmároké és az anarchistáké nem a jelentéktelen bolsevik párt, hanem Trockij műve volt, és nem Lenin hajlíthatatlansága hozta létre. Nemhiába volt a „pártnélküli" Trockijnak az igazi pártja a zsidó „proletariátus" régi szövetsége, amelyből a forradalom összes ága származik Oroszországban. Ez a kör adta a forradalom vezetőinek a kilencven százalékát. Természetesen nem a hivatalos és nyilvános szövetség, hanem az összes szocialista pártban jelenlévő titkos szövetség az, melynek minden vezetője ennek a rejtett szövetségnek a vezetése alatt áll.

KUZ: Kerenszkij is?

Rak: Kerenszkij is, és még néhány nem szocialista pártvezér. A polgári pártok vezetői.

Kuz: Ezek mennyiben?

Rak Elfelejti a szabadkőművesség szerepét a forradalom első polgári demokratikus szakaszában?

Kuz: Azok is a „szövetség"-nek engedelmeskedtek?

Rak: Mint közvetlenül felettük álló fokozatnak, de a valóságban „Azoknak" engedelmeskedtek. (Ismét utalunk rá, hogy Rakovszkij a nemzetközi pénzhatalom legfelsőbb és névtelenségbe burkolózó, szupertitkos vezetőit ‚Azoknak" nevezi. ‚Azok" irányítják a szabadkőművesség különböző irányzatait is, amelyek viszont a szocialista mozgalomban működő titkos szövetség irányítói — D. J.)

Kuz: A marxista hullám ellenére, amely feltornyosulva az ő jogaikat és életüket fenyegette?

Rak: Mindezek ellenére! Természetesen nem látták a veszélyt. Vegye figyelembe, hogy minden szabadkőműves többet látott a képzelőerejével. Meg voltak győződve, hogy többet látnak mint ami igaznak bizonyult. Valóságosnak képzelték azt, amit kívántak. Ezért vannak jelen a szabadkőművesek növekvő számban a polgári nemzetek kormányaiban és az államvezetésben. Számukra ez a tény társaságuk politikai hatalmának bizonyítéka. Vegye azt is figyelembe, hogy abban az időben az összes szövetséges nemzet kormányzó poktikusai — egészen kevés kivétellel — mind szabadkőművesek voltak. Ez igen fontos érv volt a számukra. Abban a biztos hitben ringatták magukat, hogy ez a forradalom francia típusú polgári forradalomba torkollik majd.

Kuz: Az 1917-es évről most lefestett kép alapján igen ravasznak kellett lenniük, ha azt hitték...

Rak: Azok is voltak. És azok ma is. Csakhogy a szabadkőművesek nem fogták fel azt az első világos leckét, mégpedig a nagy forradalomét, (az 1789-es francia forradalomra utal - D. J.), amelyben fontos forradalmi szerepet játszottak, és amely a legtöbb szabadkőművest felfalta, élén nagy-

mesterükkel, Fülöp orléans-i herceggel. De vérpadra juttatta testvérét, a királyt is (XVI. Lajost - D. J.), aki szintén szabadkőműves volt, aztán a girondistákat, a hébertistákat, a jakobinusokat... és ha néhány túlélte, az életét csak Bonaparte Napóleonnak és a brumaire-ben végrehajtott puccsának köszönhette. (Brumaire a francia forradalom által bevezetett új naptárban az október 22-től november 20-ig terjedő hónap, a „ködös" hónap. I. Napóleon 1799. brumaire 18-án államcsínyt hajtott végre, amely megvetette katonai diktatúrája alapját — D. J.)

Kuz: Ezzel azt akarta mondani, hogy a szabadkőművesség arra van ítélve, hogy a forradalom kezétől pusztuljon el, amelyet saját maga idézett elő?

Rak: Egészen pontosan. „ Ön most egy szigorúan titokban tartott igazságot fogalmazott meg. Én szabadkőműves vagyok. Tudta? Vagy nem? Hát jó. Elmondom önnek a nagy titkot, amit mindig megígérnek a szabadkőműveseknek, hogy majd feltárnak előttük, de sem a huszonötödik, sem a harmincharmadik, sem a kilencvenharmadik, de még a legmagasabb fokozat rítusában sem árulnak el nekik. **Én ismerem a titkot.** Természetesen nem azért, mert szabadkőműves vagyok, az kevés lenne, hanem azért, **mert származásilag „Azokhoz" tartozom:** zsidó vagyok. (A politika és pénzgazdaság nem nyilvános terének — a láthatatlan hatalom döntéshozó hálózatának — több tekintélyes kutatója szerint, „Azok" elsősorban nem az etnikai vagy vallási hovatartozás, hanem a kamatszedő magánpénzrendszer kialakításában és fenntartásában, valamint az ebből származó hatalom megszerzésében és megtartásában való közös érdekeltségük alapján működtetik formális és informális szervezeteiket, kapcsolati hálójukat. Ezért tárgyi tévedésnek tekinthető a privátpénz-monopólium szervezett magánhatalmát, és e hatalom világuralmi törekvéseit egyeden néphez vagy etnikumhoz kapcsolni. A pénzhatalom hálózatában ugyanis szinte minden nép és etnikum vagyonos elitje megtalálható. A pénzhatalom irányítói valójában egyik néphez sem tartoznak, csak önmagukhoz. Kizárólag a saját elkülönült érdekeiket követik, és uralmuknak egy világállamban való véglegesítése a céljuk. Úgy tűnik, hogy Rakovszkij itt túlértékelte zsidó származásának jelentőségét - D. J.)

Kuz: És mi ez a titok?

Rak: A szabadkőművesek egész képzése, és a szabadkőművesség egészének célja arra irányul, hogy különböző ürügyek alatt, mint amilyen pl. a francia forradalom hármas jelszava (Rakovszkij itt a „szabadság, egyenlőség, testvériség", soha komolyan nem gondolt és soha meg nem valósított, csupán propaganda- és manipulációs célokra kitalált és használt jelszavára utal — D. J.) megteremtsék a szükséges feltételeket a kommunista forradalom számára, hogy e feltételek rendelkezésre álljanak. És mivel a kommu-

nista forradalom a burzsoázia egész osztályának, és a burzsoázia minden vezetőjének fizikai likvidálását helyezi kilátásba, a szabadkőművesség valódi titka a szabadkőművességnek, mint szervezetnek az önfelszámolása, és minden valamiképpen jelentős szabadkőművesnek a fizikai öngyilkossága-

Nos, érti már? Ha a szabadkőművesre ilyen vég, ilyen sors vár, miért van szükség a misztériumokra és a teátrális jelenetekre és más egyéb „titkokra"? Hogy az igazi titok rejtve maradjon. Ha alkalma nyílik rá bármilyen jövendőbeli forradalomban, ne mulassza el megfigyelni annak a szabadkőművesnek a rémült és ostoba arckifejezését, aki elkezdi felfogni, hogy a forradalom kezétől kell meghalnia. Hogy fog sivalkodni és hivatkozni a forradalmi harcban szerzett érdemeire. Az lesz ám a cirkusz, amin majd meg kell halni — de a nevetéstől!

KUZ: És még tagadja a burzsoázia született ostobaságát?

Rak: Mint osztályét igen, de bizonyos részének ostobaságát nem. A bolondokházának léte még nem bizonyítja azt, hogy az őrültség általános jelenség. A szabadkőművesség is lehet bolondokháza, de csak a szabadságban.

Továbbmegyek. Ha győzött a forradalom, végbemegy a hatalomátvétel. Fellép az első probléma: a béke és vele együtt az első szakadás a párton belül amelyben a koalíció azon erői vesznek részt, amelyek hatalmon vannak. Nem akarok belemenni annak a harcnak a részleteibe, amely Moszkvában a breszt-litovszki béke hívei és az ellenzék között zajlott le, mert ez már régóta jól ismert. Csupán arra akarok utalni, hogy a későbbi, ún. trockista ellenzék, akiket már likvidáltak, és azok, akiket majd még likvidálni fognak, már ott megmutatkozott.

Mindannyian ellenezték a békeszerződés aláírását. **Ez a béke tévedés volt**, Lenin öntudatlan árulása a nemzetközi forradalommal szemben. Képzelje el, ha bolsevikok ültek volna Versailles-ban a békekonferencián, és később a Népszövetségben. Fegyveres erővel kovácsolták volna meg a németek szovjet államát. Európa térképe ma egészen másként nézne ki.

De Lenin megrészegülve a hatalomtól, és Sztálintól is támogatva, aki már szintén ittas volt a parancsolási lehetőség alkoholától, követte a párt nemzeti orosz szárnyát, fizikai erőszakkal vitte keresztül az akaratát. Így született meg a „szocializmus egy országban" tantétel, tehát az, amit ma Sztálin mindenek fölé emel. Természetesen volt harc, de csak olyan formában és mértékben, amely nem tudta szétrombolni a kommunista államot. Az ellenzék számára ez máig érvényes előfeltétel. De ez volt első csődünk oka, és minden későbbi sikertelenségünké is. Van azonban egy kíméletlen rejtett harc is, hogy ne veszélyeztessük részvételünket a hatalomban. Összeköttetései révén Trockij megszervezte Kaplan merényletét

Lenin ellen. (1918. aug. 30-án **Dora Kaplan** szociálforradalmár — eszer — nő pisztolylövésekkel súlyosan megsebesítette Lenint — D. J.) Trockij parancsára ölték meg **Blumkin Mirbach** követet. **Spiridonova** és szociálforradalmárai államcsínye szintén Trockij közreműködésével történt. Erre a célra kiszemelt embere minden gyanú felett állt, ő volt az a **Rosenblum,** egy litván zsidó, aki **O'Reilly** néven az angol Intelligence Service egyik legjobb kémeként ismeretes. A választás azért esett Rosenblumra, mert csak angol kémként volt ismert, tehát a merénylet vagy összeesküvés meghiúsulása esetén sem Trockijt, sem bennünket nem lehetett volna felelőssé tenni, hanem Angliát. Ez így is történt.

A polgárháború arra kényszerített minket, hogy feladjuk az összeesküvési és terrorista módszereket. Az, hogy Trockij lett a Vörös Hadsereg szervezője és vezetője, azt a lehetőséget kínálta nekünk, hogy az igazi államhatalom a mi kezünkben legyen. A szovjet haderő, amely szakadatlanul hátrált a „fehérek" elől, és Szovjet-Oroszország területét a régi moszkvai nagyhercegség egykori területére hagyta zsugorodni, egyszerre csak győzedelmeskedni kezdett, mintha valami csoda történt volna. Miből gondolja, hogy mindez csodával határos módon, vagy egyszerűen csak véletlenül történt így? Amikor Trockij átvette a Vörös Hadsereg parancsnokságát, már kezében volt a szükséges erőszakszervezet ahhoz, hogy a hatalmat megragadja. A győzelmek az ő presztízsét és az ő hatalmát erősítették, a „fehéreket" most már le lehetett győzni. Valóban elhiszi azokat a hivatalos állításokat, hogy a szovjet győzelem minden csodája a közepes, rosszul felfegyverzett, fegyelmezetlen Vörös Hadseregnek tulajdonítható?

Kuz: Hát ki másnak lenne az érdeme?

Rak: Kilencven százalékig „Azok" javára írandó. Nem szabad elfelejtenie, hogy a fehérek a maguk módján „demokratikusak" voltak. Közéjük tartoztak a mensevikek és minden régi liberális párt maradéka. A fehéreken belül — tudva vagy tudatlanul -, Azoknak" mindig igen nagy erők álltak a szolgálatukra. Amikor Trockij átvette a parancsnokságot, azt a feladatot kapták, hogy rendszeresen árulják el a fehéreket, és egyidejűleg azt ígérték nekik, hogy előbb vagy utóbb tagjai lehetnek a szovjet kormánynak. **Ivan Majszkij** volt az egyike ezeknek az embereknek, azon kevesek közé tartozott, akiknek beváltották ez irányú ígéretüket, de csak azért, mert Sztálin meggyőződhetett a hűségükről. Amikor a Fehér Hadseregen belüli szabotázs párosult a fehér generálisoknak nyújtott pénzügyi segítség fokozatos csökkenésével, akik ezen túlmenően sajnálatra méltó idióták is voltak, akkor egyik vereséget a másik után szenvedték el.

Végre felvette Wilson a híres 14 pontjába a hatodikat, amely elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy a „fehérek" minden Szovjet-Oroszország elleni kísérletének véget vessen. A polgárháború alatt **Trockijt szemelték**

ki Lenin utódjának. Ehhez nem fér kétség. Az öreg forradalmár már meghalhatott dicsőségben. Megúszta Kaplan golyóját, de nem élte túl azt a burkolt halálba segítést, amelyet ellene alkalmaztak.

Kuz: Trockij rövidítette meg Lenin életét? Ez lenne a szenzáció az ön bírósági tárgyalására? Nem Levin volt, aki Lenint kezelte?

Rak: Trockij? Talán beleavatkozott. De az biztos, hogy tudott róla. A technikai kivitelezés és a vele járó dolgok? Ki tudja ezt? , Azoknak" annyi csatornájuk van, amelyeken elérhetik céljukat.

Kuz: Mi lenne, ha Lenin rafinált meggyilkolása, amely elsőrendű ügy a maga nemében, egy következő per tárgya lenne? Mit gondol, Rakovszkij, mellékesnek tűnik önnek az előidéző? Természetesen, ha ez a beszélgetés köztünk kudarcba fullad... a technikai rész önre, mint orvosra igen jól illik.

Rak: Ezt nem tanácsolnám önnek. Inkább ne nyúljon az ügyhöz. Ez magára Sztálinra is túl veszélyes. A propagandájukkal azt csinálhatnak, amit akarnak, de „Azoknak" is meg van a propagandájuk, és az sokkal hatalmasabb. Sokkal erősebb bizonyíték áll rendelkezésre, mint bármilyen más beismerés, amelyet Levintől, tőlem vagy bárki mástól kicsikarnának. A **Cui prodest?** (vagyis: Kinek jó ez? - D. J.) Sztálinban látja Lenin gyilkosát.

Kuz: Mit akar ezzel mondani?

Rak: Azt, hogy a klasszikus csalhatatlan szabály, amellyel fel lehet fedni a gyilkost, így szól: azt kell kideríteni, kinek van hasznára a gyilkosság. És Lenin esetében Sztálin, az ön főnöke az, akinek ez jól jött. Gondoljon erre, és ne tegye ezeket a közbevetéseket, amelyek zavarnak, és nem engedik, hogy végezzek.

Az nyílt titok, hogy amikor nem Trockij lett Lenin utódja, nem emberi erő volt az, amely ezt megakadályozta. Lenin utolsó betegsége idején a hatalom összpontosulása nagyobb volt Trockij kezében, mint amire szüksége volt Már a kezünkben volt Sztálin halálos ítélete. Az a levél, amelyet Krupszkaja préselt ki férjétől, egy olyan diktátor kezében, mint Trockij, elegendő lett volna mostani főnöke ellen, hogy likvidálja őt. De egy ostoba véletlen - mint látni fogja - minden tervünket megsemmisítette. Trockij ugyanis véletlenül megbetegedett a döntő pillanatban, amikor Lenin meghalt, és hónapokon keresztül képtelen volt bármilyen tevékenységet kifejteni.

Ez az a hátránya annak — az előnyök mellett —, ha minden egy személyre koncentrálódik. Természetes, hogy Trockij, akit a feladat megvalósítására képeztek ki, hirtelenjében nem improvizálhatott. Senki közülünk, sem **Zinovjev,** sem **Kamenyev** nem rendelkezett azzal a képzettséggel,

de a szükséges eszközök sem voltak kéznél. Ezeket Trockij féltékenységből, hogy ne legyen helyettesíthető, senkinek sem akarta átengedni.

Amikor tehát Lenin halálakor szembekerültünk Sztálinnal, aki titokban lázas tevékenységet folytatott, látnunk kellett a Központi Bizottságban a vereség bekövetkezését. Kényszerűségből azt a megoldást rögtönöztük, hogy azt, aki felkínálkozott: csatlakozik Sztálinhoz, sztálinistábbnak kellett nyilvánítanunk mint magát Sztálint, vagyis eltúlozni és szabotálni. A többit ismeri: a Sztálin elleni földalatti harcunkat és ismétlődő csődünket Sztálinnal szemben, aki a rendőrművészet példátlan zsenijének bizonyult. Sztálin rendőrművészeti „zsenialitása" elsősorban abban állott, hogy a politikai rendőrségre időben rátette a kezét, és így lényegében egy közpénzen fenntartott magánhadsereggel rendelkezett riválisaival szemben a hatalom megszerzéséért vívott küzdelemben. Ehhez járult cinikus gátlástalansága, amellyel kiérdemelte egyes életrajzíróitól a „kaukázusi gengszter" minősítést — D. J.)

Még ennél is több, hogy Sztálin, aki talán nemzeti aktivizmusból oroszságát hangsúlyozza (grúz létére — D. J.), egy olyan kört hívott életre maga körül amelyet nekünk ki kellene irtani, mert a nemzetikommunizmus ellentétben áll az internacionalista kommunizmussal, amelyet mi képviselünk. Sztálin az Internacionálét a Szovjetunió szolgálatába állítja, s mivel a Szovjetunió őt szolgálja, így lényegében a saját maga szolgálatába.

Ha történelmi párhuzamot akarunk találni, akkor a bonapartizmusra kell utalnunk, és ha egy hasonló személyiséget akarunk keresni, mint Sztálin, akkor nem találunk hozzá hasonlót a történelemben. De azt hiszem, talán mégis van egy párhuzam. Ha két alakot vetünk egybe, **Fouche**-t és **Napóleont**. Az utóbbinál hagyjuk el életének második felét, a mellékeset, az egyenruhát, a katonai hierarchiát, a koronát, mindazokat a dolgokat, amelyek, úgy tűnik, nem hozzák Sztálint kísértésbe, s amelyek együttesen sem eredményezik Sztálint. Ehelyett vegyük a legfontosabbat: annak a forradalomnak a megfojtását, amelyet Sztálin nem szolgál, hanem amelyből kiszolgálja magát, amellyel államát a legrégibb orosz imperializmussal teszi egyenlővé, mint Napóleon esetében a gall imperializmus, továbbá egy olyan arisztokrácia megteremtését, amely nem katonai, mert Sztálin még nem aratott győzelmet, hanem csupán bürokratikus-rendőri szintű...

Kuz: Elég, Rakovszkij! Nem azért van itt, hogy trockista propagandát folytasson. Rátér-e végre a lényegre?

Rak: Természetesen rá fogok térni, de csak akkor, ha már elértem, hogy fogalmat alkot „Azokról", akikkel önöknek gyakorlatilag és konkrétan számolniuk kell. Előbb nem. Nekem fontosabb az, hogy ne mondjak csődöt önnél, mint az, hogy önt hogyan fogják megérteni.

Kuz: Akkor kérem, lehetőleg röviden.

Rak: Csődünk, amely évről évre nyilvánvalóbbá válik, magában foglalja azt a tényt is, hogy mindaz, amit a háború utáni időben „Azok" a forradalom újraélesztéséért tettek, céltalan maradt. **A versailles-i szerződés,** amely a politikusok és közgazdászok számára megmagyarázhatatlan, mert valódi célját senki sem gyanította, a legdöntőbb előfeltétel volt a forradalom számára.

Kuz: Ez az elmélet egészen érdekes. Hogyan akarja ezt megmagyarázni?

Rak: Egyetlen nép érdeke sem követelte meg a versailles-i jóvátételeket és gazdasági korlátozásokat. A versailles-i szerződés abszolút kalkulációja annyira kézenfekvő volt, hogy még a győztes hatalmak legtekintélyesebb közgazdászai is nyomban megtámadták. Egyedül Franciaország akkora összeget követelt kártérítésként, amely nagyobb volt, mint egész nemzeti vagyona, mintha Franciaország egész területét a Szaharává változtatták volna a háború folyamán.

De még ennél is rosszabb volt ez az őrült „egyezmény", mert ennek alapján sokkal nagyobb fizetésre kötelezték Németországot, mint amire képes volt. Így egészében kiárusították, és egész nemzeti jövedelmét elrabolták. A következmény: a német belső piac beszűkülése, éhezés, a győztes országokban viszont sztrájkok a német áruk bevitele miatt. Ha viszont Németország nem fizetne, akkor ott munkanélküliség, a győzteseknél pedig zavarok lennének a gazdasági életben. Ez volt az első következménye Versailles-nak. Nem volt tehát forradalmi a versailles-i szerződés?

Sőt még ennél is tovább mentek. Megkísérelték kierőszakolni **a teljesítmény egyöntetű** szabályozását. Olyan képtelen rendszert akartak bevezetni, amely minden nemzeti gazdaság számára kielégítően és megfelelően termel. Úgy képzelték, hogy elhanyagolhatóak az éghajlati viszonyok, a nemzeti nyersanyagkészlet, sőt még az igazgatók és munkások műszaki képzettsége is. A természet adta egyenlőtlenség, a talaj, a klíma, a nyersanyagok különbözősége, az egyes nemzeti gazdaságokon belül eddig mindig azzal egyenlítődött ki, hogy a szegényebb országoknak többet kellett dolgozniuk, mint a jobb adottságúaknak. A talaj szegénysége következtében rá voltak kényszerítve arra, hogy ezt a szűkösséget teljesítőképességük erőteljesebb kihasználásával egyenlítsék ki az ipar területén és más területeken még inkább.

Nem akarom tovább részletezni, de a Népszövetség által a munkára kivetett szabályozás, amely a **napi munkateljesítmény absztrakt elvét** vette figyelembe, a valóságban a gazdasági egyenlőtlenség kikényszerítését jelentette. Figyelmen kívül hagyta a munka célját, a kielégítő termelést. Azonnali hatásként súlyos zavarok jelentkeztek a termelésben, amely megmutatkozott az ugrásszerűen megnövekedett nyersanyagzavarban,

amelyért arannyal kellett fizetni, már ameddig Európa rendelkezett aranynyal. Másik eredménye az lett, hogy az Egyesült Államok úszott a bankjegyekben, mert óriási termelését aranyért és aranyfedezetű bankjegyekért értékesítette. A termelésnek ezt a példátlan méretű anarchiáját, amilyet még nem látott a világ, a pénzügyi közösség, azaz , Azok" aknázták ki azzal az ürüggyel, hogy egy még nagyobb anarchiával kúrálják ki az előállott anarchiát: mégpedig a hivatalos pénz inflációjával, és a saját pénzük, a kölcsönpénz, az általuk előállított hitelpénz százszor nagyobb inflációjával. Emlékszik az egymást követő pénzleértékelésekre egy sor országban? A német pénz leértékelésére, az amerikai krízisre és vesébe vágó hatására? Az eredmény a rekord munkanélküliség volt Több mint **harmincmillió munkanélküli egyedül Európában** és az Egyesült Államokban! Nos, elhiszi már, hogy a versailles-i szerződés és a Népszövetség feltételei a forradalmat szolgálták? (A „forradalom" kifejezés itt is a nemzetközi pénzkartellnek — a pénz magánmonopóliumán alapuló — totális uralmához, a Globális Unióhoz vezető szervezett erőfeszítésekre utal — D. J.)

Kuz: Lehet, hogy mindez nem volt szándékos. Ön nem tudja nekem bebizonyítani, hogy a logikus továbbfejlődéstől, a forradalomtól és a kommunizmustól miért hátráltak meg, és ezen túlmenően miért alkottak közös frontot a fasizmussal, amely győzedelmeskedett Olaszországban és Európában? Nos, erre mit válaszol?

Rak: Ha „Azok" létét és célját figyelmen kívül hagyjuk, akkor önnek teljesen igaza van. De „Azok" kilétét és célkitűzését nem szabad mellőzni. Éppoly kevéssé, mint azt a tényt, hogy Joszif Sztálin kezében van a hatalom a Szovjetunióban.

Kuz: Nem látok összefüggést ezen dolgok között

Rak: Mert nem akar! Utalás és támpont azonban van elegendő. Még egyszer megismétlem: Sztálin a szemünkben bonapartista és nem kommunista.

Kuz: De a fasizmus lényegét tekintve antikommunistább, jóllehet egyaránt ellenfele mind a sztálinista, mind a trockista kommunizmusnak! És ha, Azok" hatalma olyan nagy, miért nem akadályozzák meg?

Rak: Mert ők azok, akik hagyják, hogy Hitler győzedelmeskedjen.

Kuz: Most túlszárnyalta az abszurditás minden rekordját.

Rak: Az abszurd és a csodálatos formai képtelenségbe olvad össze. Figyeljen rám: már elismertem a trockizmus csődjét Végül „Azok" is felismerték, hogy Sztálint államcsínnyel nem lehet megbuktatni. Történelmi tapasztalataik egy másik megoldást diktáltak nekik: mégpedig azt, hogy Sztálinnal ugyanazt tegyék, mint amit egykoron a cárral tettek. A nehézség azonban abban állt, amely számukra leküzdhetetlennek tűnt, hogy egész Európában nem akadt ország, amely alkalmas lett volna egy invázió-

ra. Egyiknek sincs olyan megfelelő földrajzi helyzete vagy elegendő hadserege, amely alkalmas lenne arra, hogy bevonuljon a Szovjetunióba. Mivel nem akadt ellenfél, hát kreálni kellett egyet. Népességénél és stratégiai helyzeténél fogva csak Németország volt abban a helyzetben, hogy behatoljon Oroszországba, és előidézze Sztálin vereségét. A Weimari Köztársaság azonban nem úgy volt felépítve, hogy megtámadhasson másokat, hanem éppen ellenkezőleg, hogy mások támadhassák meg őt.

És a német éhezés egén elkezdett ragyogni Hitler csillaga. Egy éleslátású szem függesztette rá tekintetét. A világot csodálattal töltötte el üstökösszerű megjelenése. Nem akarom azt mondani, hogy mindez a mi művünk lett volna. A versailles-i forradalmi-kommunista gazdaság egyre nagyobb tömegeket vezetett hozzá. Az a feltétel, amelyet Versailles teremtett Németország számára, vagyis az elproletarizálódás, az éhség és a munkanélküliség, és az ezekből adódó következményeknek, a kommunista forradalom győzelmét kellett volna előidézniük. Ehelyett Hitler győzelmét idézték elő. A forradalom győzelmét a Sztálin vezette Szovjetunió és az Internacionálé meghiúsította, továbbá az, hogy nem akarták Németországot egy új Bonaparténak átengedni, így a **Dawes- és Young**-terv enyhített valamennyit Németország szorongató körülményein abban a reményben, hogy az ellenzék (azaz Trockij és elvbarátai - D. J.) győzedelmeskedhet Oroszországban.

Amikor ez nem következett be, akkor számolni kellett az „Azok" által megteremtett feltételek következményeivel: Németországban a gazdasági meghatározottságok forradalomra kényszerítették a proletariátust. Mivel Sztálin hibájából a szocialista-internacionalista forradalom nem bontakozhatott ki, ezért a német proletariátus a nemzetiszocialista forradalomba sodródott. Ez dialektikus tény. De minden előfeltétel és alap ellenére még további feltételek voltak szükségesek a nemzeti forradalom győzelméhez. Szükséges volt, hogy a trockisták és a szocialisták utasításának megfelelően szakadás jöjjön létre az éber és ép osztályöntudattal rendelkező tömegekben. Mi már ekkor beavatkoztunk.

De még többre volt szükség. Az 1929-es évben, amikor a nemzetiszocialista párt válságba került, mert elfogytak a pénzügyi eszközei —„Azok" követet küldtek hozzájuk, még a nevét is ismerem, **egy Warburg nevezetű egyén** volt (A New York Times 1933. november 21-i számában beszámolt arról, hogy **Sidney Warburg** szerzőségével 1933-ban megjelent Amsterdamban a Van Holkema & Warendorf kiadónál egy könyv *Drie Gesprekken Met Hitler* — Tárgyalások Hitlerrel címmel. A könyv utólag igaznak bizonyult tényekre, és csak bennfentes számára rendelkezésre álló ismeretekre támaszkodva, aprólékos részletességgel számol be arról, hogy a Wall Street olyan reprezentánsai, mint a Rockefellerek és a Warburgok

mekkora összegeket, mikor, milyen módon és milyen feltételekkel juttattak el Hitlerhez és a náci párthoz azért, hogy hatalomra juttassák. A könyvet ismeretlenek néhány nap alatt felvásárolták, és mindössze három holland nyelvű példány maradt fenn belőle. Ezekről készült az angol és német fordítás. A New York Times arról is tájékoztat, hogy a Warburg család közölte: Sidney Warburg nem azonos Felix Warburg Wall Street-i bankár fiával. 1953-ban egy másik Warburg, James Paul Warburg, a Federal Reserve létrehozásában döntő szerepet játszó Paul Warburg fia is kiadott egy hivatalos nyilatkozatot, hogy az említett könyvnek nem ő a szerzője. Kellően bizonyított tény viszont, hogy az I. G. Farben világcég Hitler egyik fő pénzügyi támogatója volt. E cég amerikai részlegének Paul Warburg, a németországi részlegének pedig testvére, Max Warburg volt az egyik igazgatója - D. J.) A Hitlerrel való közveden tárgyalásokon megegyeztek a nemzetiszocialista párt finanszírozásában, és Hitler egy-két év alatt dollárok millióit kapta, amit a Wall Street küldött, és márkák millióit, amelyeket Schachton (Hjalmar Schachtról van szó, aki 1923-tól 1930 márciusáig a Reichsbank elnöke volt a weimari korszakban, majd Hitler uralomra jutását követően ismét a Reichsbank elnöke lett 1939-ig, közben egy ideig gazdasági csúcsminiszter is volt. Schacht a Wall Street megbízottja volt Hitler mellett. Egyike azon keveseknek, akik nyíltan megmondták magukról, hogy szabadkőművesek A nürnbergi perben csak tanúként hallgatták ki, köztiszteletben álló személyiségként halt meg 1970-ben. A müncheni Ostffriedhof temetőben helyezték örök nyugalomra - D. J.) keresztül juttattak el hozzá. Ezekből a dollárokból és márkákból tartották fenn az SA-t és az SS-t, és finanszírozták a következő választásokat, amelyek Hitlert hatalomra segítették.

Kuz: Akik az ön által ábrázolt tökéletes kommunizmus megvalósítására törekednek, pont azt a Hitlert fegyverzik fel aki arra esküszik, hogy kiirtja az első kommunista népet? Ha ez hihető, akkor ez már igazán a pénzügyi körök zagyva „logikája"!

Rak: Megint elfelejti Sztálin bonapartizmusát. Emlékezzen csak! Napóleonhoz, a francia forradalom megfojtójához képest maga XVIII. La-]os, Wellington, Metternich, sőt az egyeduralkodó cár is objektíven tekintve forradalmi volt Ez a legjobb sztálinista tanítás. Ön kívülről fogja tudni Sztálin téziseit, hogyan kell fellépni azon imperialista hatalmakkal szemben, amelyek gyarmataik megtartására törekednek. Ezek szerint objektíven tekintve az afgán emír és Faruk egyiptomi király kommunisták, mert őfelsége a brit uralkodó ellen harcolnak. Akkor Hitlert, aki az autokratikus orosz cár, azaz **I. Koba** ellen vív harcot, miért ne lehetne objektíven kommunistának tekinteni? (Koba Sztálinnak a bolsevik mozgalomban használt egyik - talán legkedveltebb - álneve volt a Sztálin álnév után,

amely aztán felvett neve lett. Eredeti neve Joszif Visszarionovics Dzsugasvili volt - D. J.)

És végül anélkül, hogy elkalandoznánk, itt van önöknek Hitler növekvő katonai hatalmával aki gyarapítja a Harmadik Birodalmat, meg még amit hozzá fog toldani, míg a szükséges hatalmat el nem éri, hogy Sztálint megtámadhassa és megdönthesse. Nem látja, hogy mennyire kezesek most a versailles-i farkasok, hogy tiltakozásukat csak halk morgásra korlátozzák? Talán ez is csak véletlen?

Hitler be fog törni a Szovjetunióba, és ahogy 1917-ben a cár veresége ahhoz segített minket, hogy kivágjuk a cárt, hasonlóan fog Sztálin veresége is arra szolgálni, hogy őt is kidobjuk és kicseréljük. És újra üt a világforradalom órája. Mert a demokratikus nemzetek, amelyeket elaltattak, általános változást fognak észlelni, mint egykor, a polgárháború idején, mihelyt Trockij újra megragadja a hatalmat. Akkor majd Nyugatról meg fogják támadni Hitlert, akinek a generálisai fel fognak lázadni, és likvidálni fogják. .. Objektíven tekintve mindezt, kommunistaként cselekedett tehát ekkor Hitler, vagy sem?

Kuz: Sem mesékben, sem csodákban nem hiszek!

Rak: Ha nem akarja elhinni, hogy „Azok" meg tudják valósítani azt, amit már eddig is megvalósítottak, készüljön fel arra, hogy esetleg egy éven belül megérheti a bevonulást a Szovjetunióba és Sztálin végét. Mindegy, hogy ezt csodának vagy véletlennek tartja, készüljön fel rá, hogy meg fogja érni, és el fogja szenvedni. Tényleg képtelen arra, hogy elhiggye azt, amit önnek mondtam, még akkor is, ha az csak hipotézis?

Kuz: Jó. Beszéljünk feltételesen, mit javasol?

Rak: Előzőleg utalt kettőnk egyetértésére. Bennünket nem érdekel a Szovjetunió elleni támadás, mert Sztálin bukása annak a kommunizmusnak az összeomlását jelentené, amely, még ha formális is, mégiscsak minket illet, mert meg vagyunk győződve, hogy egyszer még sikerülni fog nekünk, hogy megdöntsük a nemzetibolsevista rendszert, és igazi (internacionalista-globalista — D. J.) kommunizmussá változtassuk. Azt hiszem, pontosan adott a jelen pillanat szintézise.

Kuz: Kiváló! És mi a megoldás?

Rak: Mindenekelőtt gondoskodnunk kell arról, hogy Hitler részéről megszűnjön egy támadás potenciális veszélye.

Kuz: Ha ‚Azok" voltak, ahogy ön állítja, akik Hitlert „vezérré" tették, akkor kell annyi hatalmuknak lenni Hitler fölött, hogy az engedelmeskedjen nekik.

Rak: Mivel a sietség miatt nem jól fejeztem ki magam, ön nem értett meg jól. Ha igaz is, hogy „Azok" finanszírozták őt, sem létüket, sem céljukat nem fedték fel. Warburg álnevet használva ment Hitlerhez, s úgy tű-

nik, Hitler még a származását sem ismerte fel. Ezenkívül Warburg hazudott azt illetően, hogy kiket képviselt. Warburg azt mondta, hogy egy Wall Street-i pénzügyi csoport küldte, akik érdekeltek abban, hogy a németországi nemzetiszocialista mozgalmat, mint Franciaország elleni fenyegetést, finanszírozzák, mivel a francia kormány olyan pénzügyi politikát követ, amely az USA-ban gazdasági válságot idéz elő.

Kuz: És Hitler ezt elhitte?

Rak: Azt nem tudjuk. Ez még attól sem függ, hogy elhitte-e az okokat. Célunk az volt, hogy diadalmaskodjon anélkül, hogy bármilyen feltételt szabtak volna neki. A valódi cél, a célunk az volt, hogy háborút provokáljunk — és Hitler a háború, érti már?

Kuz: Értem. Ezek után nem látok más módszert Hitler visszatartására, mint a Szovjetunió és a demokratikus népek szövetségét, amely megfélemlíthetné Hitlert. Úgy gondolom, Hitler nem elég erős, hogy egyidejűleg forduljon a világ összes állama ellen, ellenben elég erős ahhoz, hogy egyiket a másik után...

Rak: Nem tűnik ez önnek túlságosan egyszerűnek, mondhatnám csaknem ellenforradalmi megoldásnak?

Kuz: Ahhoz, hogy egy Szovjetunió elleni háború elkerülhető legyen?

Rak: A közepén vágja ketté ezt a mondatot:, A háborút elkerülni", ez nem teljesen ellenforradalmi? Minden igaz kommunistának — bálványát, Lenint, és a többi nagy forradalmi vezért utánozva — mindig háborút kell akarnia. Semmi sem sietteti úgy a forradalom győzelmét, mint a háború. Ez olyan marxista—leninista dogma, amely mellett önnek ki kell állnia. Vagyis ez a sztálinista nemzetikommunizmus, ez a bonapartizmus képes arra, hogy a legtisztább kommunista értelmét is elhomályosítsa, és így a Sztálin kezére jutott, visszájára fordított forradalmat már egyáltalán nem ismeri fel. Tehát nem ismeri fel azt, hogy Sztálin a forradalmat a nemzet alá rendeli ahelyett, hogy a nemzetet rendelné alá a forradalomnak!

Kuz: A Sztálin elleni gyűlölet önt elvakítja, és ellentmondásokba kergeti. Nem egyeztünk meg abban, hogy egy Szovjetunió elleni támadás nemkívánatos?

Rak: És a háborúnak miért kell szükségképpen a Szovjetunió ellen irányulnia?

Kuz: Miért? Melyik más népet támadhatná meg egyébként Hitler? Egészen világos, hogy támadását a Szovjetunió ellen fogja irányítani, ahogyan ezt beszédei is jelezték Milyen további bizonyítékot akar még?

Rak: És ha ön, meg a Kremlben ülő emberek ezt olyan határozottan és vita nélkül hiszik, akkor miért provokálták ki a polgárháborút Spanyolországban? Ne mondja nekem, hogy ez csupán forradalmi okokból történt. Sztálin egyáltalában nem képes semmilyen marxista elméletet megva-

lósítani. Ha lett volna forradalmi ok, akkor nem volt helyes oly sok kitűnő nemzetközi forradalmi erőt elprédálni. A legelemibb stratégiai képzettség sem tanácsolhatta ezeknek az erőknek az elfecsérlését egy olyan népre, amelyik meglehetősen távol él a Szovjetuniótól. Hogyan segíthetett volna Sztálin konfliktus esetén egy spanyol szovjetköztársaságot, és hogyan támogathatta volna katonailag? Komolyra fordítva: egy másik szempontból volt helyes Spanyolországban a forradalom és a háború. Ott egy fontos stratégiai pont van: keresztút, amely a kapitalista hatalmak befolyási vonalát metszi. Ezzel háborút lehetett volna közöttük provokálni! Elismerem: ez elméletileg helyes volt, de a gyakorlatban már nem. Máris láthatja, hogy nem tör ki a háború a demokratikus és a fasiszta kapitalizmus között. Én azt mondom önnek: ha Sztálin képesnek tartja magát arra, hogy magától indítóokot eszeljen ki, amely alkalmas lenne arra, hogy háborút provokáljon ki a kapitalista nemzetek között, akkor miért ne lehetne azt feltételezni, hogy ezt mások is elérhetik?

Kuz: Ha megvannak a feltételek, akkor a feltételezés is megengedhető.

Rak: Tehát van egy további pont, amelyben megegyezünk. Először, hogy nem kell háború a Szovjetunió ellen, másodszor, hogy azt a burzsoá nemzetek között kell előidézni.

Kuz: Egyetértek. Ezt egyéni véleményként mondja, vagy „Azok" véleményeként?

Rak: Saját véleményemként. Sem megbízásom, sem összeköttetésem nincs , Azokkal", de biztosíthatom, hogy ők ebben a két pontban egyetértenek a Kremllel.

Kuz: Fontos előre leszögezni, hogy ez a fő dolog. Ennek ellenére szeretném tudni, hogy mire hivatkozik, amikor azt állítja, hogy biztosan tudja: „Azok" egyetértenek.

Rak: Ha elég időm lett volna, hogy az egész tervüket bemutassam, már tudná az okokat, miért értenek egyet. Ma csak hármat akarok közülük megnevezni.

Kuz: Melyek ezek?

Rak: Az egyik, amint már említettem, hogy Hitler, ez a műveleden, egyszerű ember természetes intuícióiból, sőt Schacht bizonyos fokú ellenzése dacára egy igen veszélyes gazdasági rendszert hozott létre. A gazdasági elméletek analfabétájaként — csupán a szükségszerűségnek engedelmeskedve — ugyanúgy, ahogy mi a Szovjetunióban csináltuk, kikapcsolta mind a nemzetközi, mind a privát pénzvilágot. Ez azt jelenti, hogy újra kiváltsága van arra, hogy pénzt teremtsen. Kisajátította nemcsak a kézzelfogható pénz, hanem a financiális pénz kibocsátását is. Magához ragadta a hamispénz-gyártás sértetlen gépezetét, és azt most már csak az állam számára működteti. Megelőzött bennünket, mert mi ezt másképp csináltuk. A ma-

gánpénzrendszert egy nagy apparátussal, az un. államkapitalizmussal helyettesítettük. Ez a forradalom előtti demagógiánk számára tett igen drága engedmény volt.

Sőt a sors Hitlernek kedvezett, mivel szinte semmiféle pénzzel nem rendelkezett, így nem eshetett abba a kísértésbe, hogy pénzt tegyen pénze fedezetévé. Pénze számára egyeden biztosítékként csak a németek technikai tehetségét és hatalmas munkaerejét használhatta. A technika és a munka lett az aranyfedezet, ami annyira lényegbevágóan ellenforradalmi, hogy mint ezt ön is tudja, mintegy varázsütésre megszüntette több mint hatmillió munkás és technikus munkanélküliségét. (Ismét utalunk rá, hogy Rakovszkij szóhasználatában forradalmi az, ami elősegíti a magánpénzrendszert birtokló nemzetközi pénzkartell világuralmát, és ellenforradalmi mindaz, ami ezt akadályozza — D. J.)

Kuz: A gyorsított fegyverkezéssel.

Rak: Ó, ennek semmi nyoma! Ha Hitlernek megadatna — ellentétben azokkal a burzsoá gazdaságokkal, amelyek körülveszik —, igencsak képes lenne arra, hogy rendszerét háborús veszély nélkül békés termelésre is alkalmazza. El tudja képzelni, mit jelentene, ha egy sor népet megfertőzne ez a rendszer, akik így gazdaságilag önálló kört képeznének? Olyasmit, mint az angol Commonwealth? Képzelje el, ha ez a maga ellenforradalmi módján működne! A veszély egyelőre még nem fenyegető, mert Hitler rendszerét nem egy tőle eredő elméletre építette. Nem fogalmazta meg tudományosan, hanem csupán empirikusan valósította meg. Azaz rendszere nem ment keresztül egy racionális-deduktív folyamaton. Nincs róla tudományos tétel, elméletet sem dolgoztak ki róla. (Rakovszkij itt téved, mert a produktív célokra történő kamatmentes állami pénzkibocsátást, és a kereskedelmi váltók széles körben való pénzhelyettesítő használatát **dr. Wilhelm Lautenbach,** a weimari köztársaság egyik vezető közgazdásza elméletileg is megalapozta. A nemzetközi pénzkartell ennek a tervnek a megvalósítását 1931-ben azért akadályozta meg, mert nem akarta a gyenge weimari rendszer konszolidálódását. Amikor Hitler került hatalomra, akkor már hozzájárult az alkalmazásához, hogy a harmadik birodalom gazdaságilag képes legyen a neki szánt szerep betöltésére. A kamatmentes pénzrendszer elméleti kidolgozását pedig elvégezte **Silvio Gesell német-argentin közgazdász és üzletember,** akinek 1918-ban Németországban publikált *A természetes gazdaság rend c.* főműve 2004-ben magyarul is megjelent — D. J.) De a veszély lappangó. Indukció útján minden pillanatban adódhat szabály. Ez igen komoly veszély, komolyabb, mint a nemzeti-szocializmus minden cirkusza és minden szörnyűsége. Propagandánk nem is támadja, mert a vitatkozó párbeszédből kinőhet az ellenforradalmi köz-

gazdaságtan megfogalmazása és rendszerezése. Csak egy lehetőség van a veszély kikerülésére: a háború!

Kuz: És mi a második indítóok?

Rak: Az orosz forradalom sztálini ellenforradalma, amely nem történhetett volna meg az orosz nacionalizmus nélkül. Egy ilyen nacionalizmus nélkül a bonapartizmus lehetetlen lett volna. És ha ez megtörténhetett Oroszországban, ahol a nacionalizmus csak embrionálisán létezett, és a cár személyesítette meg, akkor mekkora akadályt talál a marxizmus egy teljesen kifejlett nyugat-európai nacionalizmusban?

Marx a forradalmi győzelem helyét illetően tévedett. A marxizmus nem az iparosodott nemzeteknél győzött, hanem Oroszországban, amely szinte alig rendelkezett proletariátussal Itt aratott győzelmünk annak a javára írandó, hogy Oroszországnak nem volt igazi nacionalizmusa, míg a többi nemzetnél fejlődésének legmagasabb fokán állott. Láthatja, miként emelkedik önöknél a nacionalizmus fasizmussá, és válik ragályossá. Meg fogja érteni, hogy ez most Sztálin javát szolgálja, és éppen ezért megér számunkra egy háborút ennek a nacionalizmusnak az elfojtása.

Kuz: Összefoglalva tehát ön egy gazdasági és egy politikai okot nevezett meg. És melyik a harmadik?

Rak: Ezt könnyű kitalálni. Még egy vallási okunk is van. A maradék kereszténység leverése nélkül lehetetlen győzelemre vinni a kommunizmust. (Megvalósítani a nemzetközi pénzügyi közösség világuralmát biztosító világállamot - D. J.) A történelem sokatmondó: a forradalomnak tizenhat évszázadába került, amíg az első részeredményt el tudta érni, amikor is elő tudta idézni a kereszténység első szakadását: a **protestantizmust** Valójában a kereszténység az egyeden ellenségünk, mert a kereszténység következménye a polgári népeknél kialakult politikai és gazdasági berendezkedés. A kereszténység, amely meghatározza az egyént, képes arra, hogy a semleges, világias vagy ateista állam forradalmi kisugárzását közömbösítse, ahogyan ezt most tapasztaljuk Oroszországban. Sőt előidézi azt a szellemi nihilizmust, amit még húsz év marxizmusa sem tud meghaladni.

El kell ismernünk, hogy a vallási szférában Sztálin nem volt bonapartista. Mi sem tettünk volna többet vagy mást, mint ő. Ha Sztálin ugyanúgy, mint Napóleon, megpróbálta volna felhasználni a vallást, akkor ezerszeresen meg tudta volna sokszorozni nemzetiszocializmusát és ellenforradalmi hatását.

Kuz: Az a személyes véleményem, hogy ön három alapvető pontot dolgozott ki, amelyből ki lehet venni egy terv körvonalait. E pillanatban ennyit elismerek önnek. De kikötöm elvi fenntartásomat és kételyeimet a részleteket illetően, azaz teljes hitetlenségemet mindarra vonatkozóan,

amit az emberek, szervezetek és tények vonatkozásában kifejtett. De ismertesse már a terv fővonalát!

Rak: Igen. Eljött a pillanat Csak egy kikötés: saját felelősségemre beszélek. Magamra vállalom a felelősséget az előbb ismertetett három pont felfedéséért, amelyek „Azok" gondolatait képviselik. Ugyanakkor elismerem, hogy „Azok" a három cél eléréséért egy részleteiben teljesen más tervet is hatásosabbnak tarthatnak annál, mint amit én ajánlok. Kérem, ezt vegye figyelembe!

Kuz: Megteszem, csak beszéljen!

Rak: Foglaljuk össze röviden! Mivel a német katonai hatalomnak nem ugyanaz a célja, mint amiért létrehozták, hogy tudniillik nekünk, az ellenzéknek megszerezze a hatalmat a Szovjetunióban, ezért el kell érnünk a frontok átállítását, vagyis Hitler támadását Keletről Nyugatra kell fordítani.

Kuz: Kiváló! Gondolkodott a gyakorlati megvalósítás tervén?

Rak: Elég időm volt rá a Ljubjankában. Nézze, olyasmit kell találni, amelyben Sztálin és Hitler is megegyezhet

Kuz: Igen, de el kell ismernie, hogy ez már maga is probléma.

Rak: De nem olyan megoldhatatlan, mint gondolja. Valójában csak akkor megoldhatatlan, ha szubjektíve zár magába egy dialektikus ellentétet. Hitler és Sztálin azonban egyetérthetnek, mert minden különbözőségük ellenére azonosak gyökereikben. Meglehet, Hitler betegesen az indulatok embere, és Sztálin normális, mégis mindkettő egoista, egyik sem idealista, vagyis mindkettő bonapartista, más szóval klasszikus imperialista. Mivel ez így van, könnyen összhangba lehet őket hozni. Miért is ne, ha ez még egy cárnő és egy porosz király között is lehetséges volt

Kuz: Rakovszkij, maga javíthatatlan...

Rak: Nem találja ki? Ha Lengyelország elérte, hogy II. Katalin és II. Frigyes egyetértésre jusson, akkor miért ne szolgáltatná megint Lengyelország az okot a megértésre Hitler és Sztálin között? A történelmi vonal a cároktól a bolsevistákhoz és az egyeduralkodóktól a nemzetiszocialistákig éppúgy, mint minden személyes jellemvonás Hitlernél és Sztálinnál, Lengyelország vonatkozásában találkozhat. A mi vonalunk hasonlít "Azokéhoz". Egyébként a lengyel keresztény nép, és további súlyosbító körülmény, hogy katolikus.

Kuz: Feltéve, ha megegyeznek ebben a harmadikban...

Rak: Ha fennáll az akarat azonossága, akkor lehetséges egy szerződés.

Kuz: Hitler és Sztálin között? Őrültség! Lehetetlen!

Rak: Semmi őrültség nincs a politikában, még kevésbé lehetetlen.

Kuz: Tehát tegyük fel, Hitler és Sztálin megtámadja Lengyelországot...

Rak: Képesnek tartja Angliát és Franciaországot a maguk gyengébb hadseregével és légierejével arra, hogy Hitlert és Sztálint megtámadják, ha ezek összetartanak?

Kuz: Valóban. Nehéznek látszana ez, ha nem lenne Amerika.

Rak: Hagyja ki egy pillanatra az Egyesült Államokat a játékból. Elismeri tehát azt, hogy Hitler és Sztálin támadása Lengyelország ellen nem válthat ki európai háborút?

Kuz: Logikus, nem látszik nagyon valószínűnek.

Rak: Ebben az esetben egy Lengyelország elleni támadás csaknem értelmeden lenne. Nem vezetne a polgári államok kölcsönös megsemmisítéséhez. Hitler fenyegetése a Szovjetunió ellen Lengyelország felosztása után is fennállna, mert a Szovjetuniónak nincs szüksége se területre, se nyersanyagra, hogy erősebb legyen, annál nagyobb szüksége van minderre Németországnak.

Kuz: Ezt helyesen látja. De nem látszik más megoldás.

Rak: De van egy megoldás.

Kuz: Éspedig?

Rak: Hogy a demokráciák egyrészt megtámadják az agresszort, másrészt mégse támadják meg.

Kuz: Most aztán elkalandozik a tárgytól. Megtámadni, és mégsem megtámadni, teljesen lehetetlenség egyidejűleg.

Rak: Gondolja? Nyugodjon meg! Nem értettünk egyet abban, hogy csak akkor támadnak (mármint a náci Németország és a sztálinista Szovjetunió — D. J.), ha mindketten részt vesznek benne? Mi lenne elképzelhetetlen abban, ha a demokráciák csak az egyik agresszort támadják majd meg?

Kuz: Mit akar ezzel mondani?

Rak: Egyszerűen azt, hogy a demokráciák (Anglia és Franciaország - D. J.) csak az egyik támadónak üzennek hadat, pontosan szólva Hitlernek!

Kuz: Ez csak olcsó hipotézis.

Rak: Igen, hipotézis, de semmiképpen sem olcsó. Gondolja meg, minden népnek, amelynek ellenséges államok koalíciója ellen kell harcolnia, az a legfontosabb stratégiája, hogy a koalíciós feleket szétválasztva egyiket a másik után verje le. Ez közismert és ésszerű szabály, amelyet bizonyítani sem kell. Tehát egyetért velem, hogy nem volna rossz egy ilyen helyzetet teremteni. Ha Sztálin nem érzi magát megtámadva, amikor a demokráciák megtámadják Hitlert, és nem ugrik Hitler mellé, felvetődik a kérdés: nem ez lenne a helyes út? Azonkívül a földrajz, és mindenekelőtt a stratégia is ezt tanácsolja.

Franciaország és Anglia nem lesz olyan bolond, hogy egyidejűleg harcoljon két olyan hatalom ellen, amelyik közül az egyik kész arra, hogy sem-

leges maradjon, és a másik egyébként is kemény dió a számukra. És hogyan tudnának egy Szovjetunió elleni támadást megvalósítani? Nincs közös határuk vele, hacsak nem a Himaláján keresztül támadják meg. Biztos, hogy a front a légtérre korlátozódna, de mivel és honnan támadnák meg Oroszországot? A levegőben teljesen alulmaradnak Hitlerrel szemben. Amikről most beszélek, az nem titok, hiszen közismert tények. Ahogy látja, minden leegyszerűsödik.

Kuz: Igen, ha a konfliktust a négy nagyhatalomra korlátozzuk, akkor következtetései logikusak. De nem négy van, hanem sok, és a semlegességet egy ilyen méretű háborúban nem könnyű megőrizni.

Rak: Ez biztos, de a további nemzetek esetleges beavatkozása nem változtat az erők kölcsönös viszonyán. Ha levonja a következtetést, látni fogja, hogy az egyensúly megmarad még akkor is, ha az összes európai nemzet beavatkozna. Ezenkívül egyeden más nemzet — amelyik Anglia és Franciaország oldalán belépne a háborúba - se vehetné át a vezetést ezektől. Ezzel pedig érvényesek maradnak az okok, amelyek ezeket az országokat megakadályozzák abban, hogy támadást intézzenek a Szovjetunió ellen.

Kuz: Elfeledkezik az Egyesült Államokról.

Rak: Azonnal látni fogja, hogy nem feledkezem meg róla. Arra szorítkozom, hogy megvizsgáljam Amerika helyzetét az előttünk fekvő problémában, és azt mondom önnek, hogy Amerika nem tud hatást gyakorolni Franciaországra és Angliára, és nem tudja elérni, hogy egyidejűleg támadják meg Hitlert és Sztálint. Ahhoz, hogy ezt megtehessék, ahhoz az Egyesült Államoknak az első napokban be kellene lépnie a háborúba. És ez leheteden. Az USA, ha nem akkor támadják meg, amikor az kapóra jön neki, soha nem visel háborút.

Ha a provokáció nem jár eredménnyel, mert az ellenség eltűri, akkor az agresszió majd egy kitalálás lesz. Az USA első nemzetközi háborújában 1898-ban Spanyolország ellen, az agressziót egyszerűen csak kitalálták, vagy ‚Azok" koholták. 1914-ben a provokáció sikerrel járt.

Tehát a csodálatos amerikai taktika, amelytől nem tagadhatom meg elismerésemet, mindig egy feltételnek van alárendelve: azaz ínyére kell lennie „a megtámadottnak", vagyis az Egyesült Államoknak. A háborúnak akkor kell bekövetkeznie, amikor Amerika katonailag fel van fegyverkezve. Erről van ma szó? Nyilvánvalóan nem. Az Egyesült Államoknak ma alig százezer embere van fegyverben, és közepes légierővel rendelkezik. Csak a hadiflottája elismerésre méltó. De az USA ezzel nem tudja megnyerni a szövetségeseket egy Szovjetunió elleni támadásra. Anglia és Franciaország is csak egyeden helyen van fölényben, a levegőben. Tehát újra megállapíthat-

juk, hogy erről az oldalról most nem adódhat változás az erők viszonyában.

Kuz: Ha ezt elismerem, fejtse ki nekem a technikai megvalósítás lehetőséget.

Rak: Igen, ahogy látta, Sztálin és Hitler érdekei egybeesnek Lengyelország megtámadását illetően, s csak az marad hátra, hogy ezt az összhangot megfogalmazzák, és szerződést kössenek a kettős támadásról.

Kuz: És ezt könnyűnek tartja?

Rak: Biztosan nem. Olyan tapasztalt diplomáciára van szükség, mint amilyennel Sztálin rendelkezik. De most azokra is szükség lenne, akiket Sztálin lefejeztetett, vagy jelenleg a Ljubjankában rohadnak. A korábbi időkben **Litvinov** képes lett volna rá, ha bizonyos nehézségekkel is (mert etnikai hovatartozása a Hitlerrel történő tárgyalások során nagy hátránnyal járt volna - D. J.), de ma, mint embernek, vége van, páni félelem üldözi, és állatian retteg nem is annyira Sztálintól, mint inkább Molotovtól. Összes tehetségét arra fordítja, hogy ne tartsák trockistának. Ha megtudja, hogy neki kellene a Hitlerhez való közeledés szálait megszőni, ez annyit jelentene, mintha arra biztatnák, hogy saját maga szállítsa trockizmusának bizonyítékait.

Nem látok alkalmas embert - azonkívül tiszta vérű orosznak kellene lennie az illetőnek. Magamat ajánlanám az első kapcsolat felvételére. És azt indítványozom, hogy aki a beszélgetést elkezdi, azt mindig a tisztességnek kell áthatnia. Hitlert csak az igazsággal lehet átejteni.

Kuz: Megint nem értem paradoxonba rejtett beszédét

Rak: Bocsásson meg, ez csak látszólag van így. Az összefoglalás szükségessége kényszerít rá. Azt akartam mondani, hogy a konkrétumokban és a kézenfekvő ügyekben Hitlerrel nyílt kártyával kell játszani. Meg kell neki mutatni, hogy nem provokációk alattomos játékáról van szó, amellyel kétfrontos háborúba akarják keverni. Például meg lehet ígérni Hitlernek, és az adott pillanatban ezt demonstrálni is kell, hogy mozgósításunk csak olyan korlátozott számú erőt érint, mint amennyi a Lengyelországhoz való bevonuláshoz szükséges lesz. Ehhez tényleg kevés csapatra van szükség.

Valódi intézkedésünknek arra kellene irányulnia, hogy Hitler a rendelkezésére álló haderejét egy feltételezett angol-francia támadás leverésére kösse le. Sztálinnak nagyvonalúnak kellene lennie azokkal a szállításokkal, amelyeket Hitler kér tőle, különösen, ami a nyersolajat illeti. Egyelőre ezek azok a meggondolások, amelyek e pillanatban eszembe ötlenek. Ezer egymással összefüggő kérdés fog adódni, valamennyit hasonló módon kell megoldani.

Ez meg fogja győzni Hitlert arról, hogy Lengyelországból csak a részünket akarjuk elvenni. És mivel a gyakorlatban ez kerül megvalósításra, ezzel Hitler valójában meg lesz tévesztve.

Kuz: De ebben az esetben hol lenne itt a megtévesztés?

Rak: Hagyok magának néhány pillanatot, hogy maga fedezze fel, miben rejlik Hitler megtévesztése. Előbb azonban szeretném hangsúlyozni, és ezt, mint lényegeset fel kell jegyeznie, hogy eddig a pillanatig egy logikus, normális tervet dolgoztam ki, amellyel el lehet érni, hogy a kapitalista országok kölcsönösen pusztítsák el egymást. Ez az, amikor két csoportjukat sikerül egymásra uszítani. De ismétlem, tervem logikus és normális. Ahogyan látta, se misztikus, se idegenszerű tényezők nem kerülnek szóba. Egyszóval „Azok" nem avatkoznak bele, hogy lehetőség legyen a megvalósítására. És azt hiszem, kitalálom a gondolatait — e pillanatban azt gondolja, hogy ostobaság volt az időt arra fecsérelni, hogy „Azok" bizonyíthatatlan létét és hatalmát próbáljam bebizonyítani... Nem igaz?

Kuz: De igaz.

Rak: Legyen őszinte hozzám! Nem látja a beavatkozásukat? Segítségként mondom önnek, hogy beavatkozásuk létezik, és döntő hatású. Akkor is az, ha a terv logikája és természetessége csupán látszat. Valóban nem ismeri fel „Azokat"?

Kuz: Az igazat megvallva, nem!

Rak: Tervem logikája és természetessége mégis csak látszat. A természetes és logikus az lenne, ha Hitler és Sztálin kölcsönösen megsemmisítenék egymást Egyszerű és könnyű feladat lenne a demokráciáknak, ha céljuk valóban az lenne, amit kinyilvánítanak, mert elég lenne, ha megengednék Hitlernek — fogóddzon meg ebben a szóban — ha „megengednék", hogy Sztálint megtámadja. Ne mondja nekem, hogy Németország győzhet Ha az orosz térség, valamint Sztálin és övéinek Hitler bárdja alatti kétségbeesése, vagy áldozatainak bosszúja nem lenne elegendő ahhoz, hogy a katonai hatalom Németországát megsemmisítse, akkor semmi nem áll annak útjába, hogy a demokráciák okosan, módszeresen támogassák Sztálint, ha úgy látják, hogy legyengült, és hogy segítségükkel a harcot mindkét hadsereg a teljes kimerülésig folytassa. Ez biztosan könnyű lenne, természetes és logikus, ha a demokráciák indítóokai és szándékai, amelyeket sokan igaznak tartanak, tények lennének, és nem azok, amik valójában: csupán ürügyek.

Egy cél van, egyeden cél — a kommunizmus győzelme, amit azonban senki más nem kényszerít a demokráciákra, mint New York. Nem a Komintern, hanem a Wall Street Kapinternje. Rajtuk kívül ki tudna egy ilyen nvilvánvaló és teljes ellentmondást rákényszeríteni Európára? Mi lehet az

az erő, amely a teljes öngyilkosságba kerget? Erre csak egy erő képes: a pénz. **A pénz a hatalom, az egyetlen igazi hatalom**.

Kuz: Nyílt leszek önhöz, Rakovszkij. Elismerem különleges tehetségét. Briliáns, agresszív, finom dialektikával rendelkezik, s ha ezek pácban hagyják, fantáziája még akkor is olyan színes hálót tud szőni, amely világító és tiszta perspektívának látszik. De mindez, még ha örömet is okoz, nekem nem elég. Úgy kérdem tehát önt, mintha mindent elhittem volna magának, amit mondott.

Rak: És én azzal az egyeden feltétellel válaszolok önnek, hogy se többet, se kevesebbet nem teszek hozzá, mint amit mondtam.

Kuz: Beleegyezek. Tehát azt mondja, hogy „Azok" kapitalista nézőpontból megakadályozzák — meg fogják akadályozni — a logikus háborút Németország és Oroszország között? Jól értettem?

Rak: Teljesen jól.

Kuz: De jelenleg az a helyzet, hogy „Azok" engedélyezték a német terjeszkedést és az újrafelfegyverkezést. Ez tény. Felfogását ismerve tudom már, mi volt az indítóoka a most „tisztogatással" meghiúsult trockista tervnek Az új helyzettel szemben csupán arra buzdít, hogy Hitlernek és Sztálinnak egyezményt kellene kötnie, és felosztania Lengyelországot. Azt kérdem: mi garantálja nekünk, hogy szerződéssel vagy anélkül Lengyelország felosztásával vagy anélkül, Hitler nem támadja meg a Szovjetuniót?

Rak: Erre nincs garancia.

Kuz: Akkor minek beszéljünk tovább?

Rak: Ne kapkodjon annyira. A Szovjetunió elleni fenyegetés gyakorlatias és reális. Ez nem hipotézis vagy szavakkal való fenyegetőzés. Ez tény. „Azoknak" már fölényük van Sztálin fölött, amelyet nem szabad feladniuk. Sztálin számára csak egy lehetőség kínálkozik, ha állampolgárságot választ, és nem a teljes szabadságot. Hitler támadása egészen magától lezajlik, „Azoknak" semmit sem kell tenniük, hogy ez megvalósuljon, csupán csak engedniük kell Hitlert cselekedni. Ez a döntő, alapvető tény, amelyet a Kreml által meghatározott gondolkodási módjával elfelejtett... Változtassa meg véleményét, uram, és kezdjen másképpen gondolkodni!

Kuz: Miféle állampolgárságról beszél?

Rak: Még egyszer meghatározom: vagy Sztálint tapossák el, vagy megvalósítja azt a tervet, amelyet bemutattam, hogy az európai kapitalista államok kölcsönösen megsemmisítsék egymást. Ezt egy lehetőségnek neveztem. Sztálin a túlélése érdekében magától kényszerül majd arra, hogy a javasolt tervet megvalósítsa, mielőtt „Azok" hozzájárulnak.

Kuz: És ha nemet mond?

Rak: Ez lehetetlen lesz. A német terjeszkedés és fegyverkezés tovább fog folytatódni. Ha Sztálin szembetalálja magát a fenyegető óriással, akkor mit csinál majd? Saját önfenntartási ösztöne fogja ezt diktálni neki.

Kuz: Úgy néz ki, hogy az eseményeknek az „Azok" által kidolgozott terv szerint kell lefolyniuk.

*Rak: Í*gy van. Természetesen a Szovjetunióban ma még ez nincs így, de előbb vagy utóbb ez így fog történni. Nem nehéz megjósolni, ha valami valakire passzol, akkor Sztálin — akit nem tartok öngyilkosjelöltnek — az a személy, aki alkalmas erre a feladatra —, s neki kell ezt a tervet megvalósítania. .. Sokkal nehezebb a megvalósítással sújtani olyan valakit, akinek ez nincs ínyére, tehát ebben az esetben a demokráciáknak. E pillanatban óvakodom attól, hogy konkretizáljam a valódi helyzetet. De szakadjon el attól a gondolattól, hogy az adott helyzetben önök a döntőbírók. ‚Azok" a döntőbírák!

Kuz: Újra és újra, „Azok"! Muszáj kísértetekkel foglalkoznunk?

Rak: A tények kísértetek? A nemzetközi helyzet tele van csodával, de nem kísértetszerű szellemjárás. Reális, és joggal reális. Nincs bűvészmutatvány. Ott határozzák meg ugyanis a jövendőbeli politikát. Ezt ön a szellemek művének tartja?

Kuz: Majd meglátjuk. Tegyük fel, hogy terve elfogadásra lel. Valami kézzelfoghatót, személyeset ismernünk kellene, hogy tárgyalhassunk.

Rak Például?

Kuz: Egy képviselői hatalommal vagy meghatalmazással felruházott személyt.

Rak: És miért? Hogy meglegyen az az élvezet, hogy ismerik őket, és beszélnek velük? Vegye figyelembe, hogy a feltételezett személy, amennyiben jelentkezik, nem fog pecsétes, diplomáciai megbízólevelet magával hozni, nem visel diplomata-egyenruhát, legkevésbé ‚Azokét". S amit mond és ígér, amit szerződésekben rögzít, nem lesz jogi jellegű vagy szerződési értékű. Értse meg, „Azok" nem egy állam, ‚Azok" olyasmik, mint ami az Internacionálé volt 1917 előtt, és ami hivatalosan még ma is — egyszerre semmi és minden.

Képzelje el, hogy a Szovjetunió a szabadkőművességgel, egy kémszervezettel, a macedón Komitadcsival, vagy a horvát Usztasával akarna tárgyalni. Lenne ott valamiféle hivatalos, írásba foglalt jogi szerződés? Az olyan szerződések, mint amilyeneket Lenin és a német generálisok, vagy amit Trockij, Azokkal" kötött, nem hagytak nyomot maguk után. Teljesülésük egyeden garanciája abban volt, hogy hasznosnak bizonyult a szerződő felek számára a szerződés betartása. Ez az egyeden valódi garancia minden szerződésnél akkor is, ha nagy ünnepség keretében kötik meg.

Kuz: Ebben az esetben ön hogyan kezdené?

Rak: Őszintén szólva már holnap elkezdenék Berlinben puhatolózni.

Kuz: Hogy a Lengyelország elleni támadásban megegyezzen?

Rak: Nem ezzel kezdeném. Előzékenyen megmutatnám, hogy csalódtam a demokráciákban, továbbá engednék valamit Spanyolországban... Ez bátorságra ösztönző tény lenne. Akkor azután merészen rájátszanék Lengyelországra. Amint látja — semmi kötelezettség, de elég ahhoz, hogy az OKW (Oberkommando der Wehrmacht, a hitleri hadsereg főparancsnoksága — D. J.) elemei, a Bismarck-vonal emberei, ahogy nevezik magukat, Hitlerrel szemben érvekhez jussanak.

Kuz: Többet ne?

Rak: E pillanatban többet ne! Már ez nagy diplomáciai feladat.

Kuz: Őszintén szólva a Kremlben most uralkodó gondolkodásmód mellett nem hiszem, hogy jelenleg bárki is megkísérelné, hogy a nemzetközi politikában egy ilyen radikális fordulatot tanácsoljon. Még egyszer felszólítom, Rakovszkij, képzelje magát a Kreml kulcsemberének a helyébe! Csak a leleplezéseivel, indítóokaival, feltételezéseivel és ösztönzéseivel — el kell, hogy ismerje nekem — senki sem engedi meggyőzni magát. Jómagam, aki kihallgattam önt, és rám erős benyomást gyakoroltak a szavai és személye, mégsem éreztem egy pillanatig sem kísértést arra, hogy létrehozzak egy szerződést a gyakorlatban a Szovjetunió és Németország között.

Rak: A nemzetközi események majd ellenállhatatlan erővel kényszerítenek erre.

Kuz: De ez értékes idő elfecsérlését jelentené. Beszéljen valami kézzelfoghatóról, ami bizonyítékul szolgálhat a szavahihetőségének. Egyébként nincs bátorságom, hogy a beszélgetésünkről szóló jelentést feljebb adjam. Még akkor is, ha a legteljesebb hűséggel fogalmazom meg, a Kreml archívumában fog porosodni.

Rak: Hogy figyelembe vegye az elhangzottakat, elég lenne, ha valaki egy fontos személyiséggel beszélne, ha nem is hivatalosan?

Kuz: Az már valami kézzelfogható lenne, azt hiszem.

Rak: De kivel?

Kuz: AZ a személyes véleményem, Rakovszkij, hogy ön konkrét személyekről beszélt, nagy pénzemberekről, ha jól emlékszem, egy bizonyos Schiffet említett, és egy bizonyos másikat is, aki összekötő emberül szolgált Hitlerhez, annak pénzeléséhez. Bizonyára adódnak olyan rangos politikusok vagy személyiségek, akik ‚Azokhoz" tartoznak, vagy „Azokat" szolgálják. Így egyikük bennünket is szolgálhatna. Nem ismer ott senkit?

Rak: Nem látom a szükségszerűségét. Gondolja csak meg, miről akar tárgyalni? Bizonyára arról a tervről, amit itt megemlítettem, nem igaz? De minek? E terv megvalósításához e pillanatban „Azoknak" semmi tennivalójuk nincs, jelenlegi feladatuk az, hogy ne cselekedjenek. Tehát ön nem

tud pozitív akcióban megegyezni, vagy egy ilyet követelni. Emlékezzen, és gondolja ezt jól át

Kuz: Ha így is van, személyes felfogásunk kikényszeríti a kézzelfogha-tót, még ha szükségtelen is... Egy embert, akinek személyisége valószínű-vé teszi azt a hatalmat, amelyet „Azok" gyakorolnak.

Rak: Meg fogom tenni önnek ezt a szívességet, jóllehet meg vagyok győződve a haszontalanságáról. Már mondtam, nem tudom, kik azok az „Azok". Biztonságból még az is ezt mondta nekem, akinek pedig ezt tud-nia kellett.

Kuz: Ki?

Rak: Trockij. Mert Trockij mondta ezt nekem. Csak azt tudom, hogy „Azok" közül egy a **rapallói Walther Rathenau** volt. Most láthatja „Azok" közül az utolsót, aki nyilvánosan gyakorolt politikai hatalmat. Mi-lyen is volt ő, aki a Szovjetunió körüli gazdasági blokádot széttörte, jólle-het, egyike volt a leghatalmasabb milliomosoknak? Aztán ott volt **Lionel Rothschild.** Biztonsággal több nevet nem tudok megnevezni. Biztos, hogy még több nevet is mondhatnék, akik személyiségük és cselekedeteik alapján számomra teljesen ‚Azokkal" egybeesőknek tűnnek. De hogy ezek az emberek ott parancsolnak vagy engedelmeskednek, azt nem tu-dom megmondani.

Kuz: Nevezzen meg nekem néhányat!

Rak: Mint egység a „Kuhn, Loeb and Co." bankház a Wall Streeten. E bankházon belül a **Schiff** család, a **Warburg,** a **Loeb** és **Khun.** Családot mondok a különböző családnevek helyett, mert valamennyit házassági kapcsolatok kötnek össze egymással. **Baruch, Frankfurter, Altschul, Cohen, Benjamin, Straus, Steinhardt, Blum, Rosenman, Lippman, Lehman, Dreyfus, Lamont, Rothschild, Lord Mandel, Morgenthau, EzechieL Lasky.**.. Gondolom, ennyi név elég. Ha megerőltetem a me-móriámat, még többre is emlékszem. De ismétlem, nem tudom, ki lehet „Az" személyesen „Azok" közül, és azt sem garantálhatom, hogy szük-ségszerűen egy is közéjük tartozik. Ezért minden felelősséget el kell hárítanom. De szilárdan hiszem, hogy minden egyes általam megnevezett személy, ha maga nem „Az", akkor is egy „Azokhoz" intézendő megala-pozott javaslatot eljuttathat hozzájuk. Aztán — akár a megfelelő személyre lelt az ember, akár nem — nem kell közvetlen válaszra várni. A választ a tények adják. Ez változatlan technika. Amit ők figyelembe vesznek, azt meg tudják valósítani. Például, ha ön diplomáciai lépést akar tenni, nem kell személyes formát használnia, és azokhoz fordulnia. Korlátozódjon ar-ra, hogy mérlegelést, ésszerű feltételezést fejezzen ki... Aztán csak ki kell várnia az embernek a dolog végét.

Kuz: Megérti, hogy most nem áll rendelkezésemre névjegyzék, hogy mindazoknak a neveknek utánanézzek, akiket említett, de úgy hiszem, ezek igen messze vannak. Hol vannak tulajdonképpen?

Rak: Nagy részben az Egyesült Államokban.

Kuz: Megérti, hogy ha egy akciót kezdeményezünk, az sok időnkbe kerül. És sietnünk kell. Nem nekünk, hanem magának, Rakovszkij.

Rak: Nekem?

Kuz: Igen, önnek. Emlékezzen csak, perének hamarosan meg kell kezdődnie. Nem tudom, de nem tartom túl okosnak az időhúzást, hogy ha itt a szerződésnek érdeklődést kellene kiváltania a Kremlben, akkor azelőtt kellene, hogy érdekelje Sztálint, még mielőtt ön megjelenik a bíróság előtt. Ez az ön számára döntő dolog lenne. Azt hiszem, hogy saját érdekében igen gyorsan kellene szállítania valamit nekünk. A lényeg az lenne, hogy inkább napok, mint hetek alatt bizonyítékhoz jussunk arra vonatkozólag, hogy ön igazat mondott. Ha a bizonyítékot szállítani tudná, viszonylag nagy biztonsággal állíthatom, hogy megmentem az életét... Ellenkező esetben semmit sem garantálok.

Rak: Jó, megkísérlem. Tudomása szerint Davies Moszkvában van? Igen, az amerikai követ. (Joseph E. Davies üzletemberről és diplomatáról van szó, a *Moszkvai jelentés* c. könyv szerzőjéről, aki a kihallgatás idején az Egyesült Államok moszkvai nagykövete volt — D. J.)

Kuz: Azt hiszem, igen. Vissza kellett, hogy térjen.

Rak: Ez lenne egy út.

Kuz: Azt hiszem, ha ez így van, akkor vele kellene kezdenie.

Rak: Úgy gondolom, egy ilyen különleges eset feljogosít arra, hogy szabályellenesen a hivatalos utat használjam.

Kuz: Ezek után feltételezhetjük, hogy mindezek mögött az amerikai kormány áll?

Rak: Nem mögötte, **alatta.**..

Kuz: Roosevelt?

Rak: Amennyire én tudom, ő is. Próbáljon meg követni a kémregények iránt táplált mániákus vonzalmával! Hogy elnyerjem tetszését, tudnék kerek történeteket fabrikálni, de nem sokkal meggyőzőbbek a szembetűnő és ismert tények?

Emlékezzen arra az október 24-i reggelre, 1929-ben! Eljön még az idő, amikor ez a nap fontosabb lesz a forradalom számára, mint 1917. október 24-e. Ez a 24-e a New York-i tőzsde csődjének a napja, az ún. gazdasági világválság kezdete, vagyis a valódi forradalomé. A Hoover elnök kormányzása alatti négy év a forradalom előretörésének ideje. 12-15 millió munkanélküli! 1933 februárjában bekövettezik a krízis utolsó csapása a bankok bezárásával. Többet a pénzvilág nem tehetett, hogy a klasszikus

amerikainak, aki elsáncolva ült iparának fellegvárában, a fejére verjen, és gazdaságilag a Wall Street rabszolgájává tegye... Ismeretes, hogy a gazdaság minden elszegényedése a parazitizmus virágzását jelenti — és a pénzügy a legnagyobb parazita.

De az amerikai forradalomnak (A „forradalom" szó itt konkrétan az 1929-es nagy világgazdasági válságra utal. Ezt a „forradalomnak" nevezett pénzügyi összeomlást a Federal Reserve magánpénzkartell, amely az amerikai alkotmánnyal ellentétesen tölti be az Egyesült Államok központi bankjának a szerepét, valamint a Bank of England, amely Nagy-Britannia formailag állami, valójában teljesen magánellenőrzés alatt álló központi bankja, együttesen robbantotta ki - D. J.) nemcsak ez az uzsoraszerű célja volt, hogy a pénz hatalmát növelje, sokkal többet akart. A pénz hatalmát, jóllehet politikai hatalom, eddig mindig **csak indirekt** módon gyakorolták - most azonban **közvetlen hatalommá** akarják változtatni. Az az ember, akin keresztül ezt gyakorolni akarják, **Franklin Delano Roosevelt**. Megértette? Jegyezze meg. ebben az évben, 1929-ben, az amerikai forradalom első évében, februárban hagyja el Trockij Oroszországot. A tőzsde csődje pedig októberben következik be. Hitler pénzügyi támogatását 1929 júliusában engedélyezik. Gondolja, hogy mindez csupa véletlen? Hoovet négy évét arra használják fel, hogy a hatalom megragadását előkészítsék az Egyesült Államokban és Oroszországban. Ott pénzügyi forradalommal, itt háborúval és az azt követő vereség előidézésével... Szolgálhat önnek több bizonyító erővel egy jó regény?

De meg fogja érteni, hogy egy ilyen méretű tervhez rendkívüli emberre van szükség, az Egyesült Államok végrehajtó hatalmának a vezetőjeként, amely arra rendeltetett, hogy szervező és meghatározó erővé váljék: ez az ember Franklin Delano Roosevelt volt és vele együtt felesége, Eleanor Roosevelt. Engedje meg, hogy megjegyezzem, hogy ez a biszexualitás nem irónia, kerülni kell az egyenlőtlenségeket.

Kuz: Roosevelt „Azok" közül való?

Rak Nem tudom, hogy „Azok" közül való-e, vagy csak engedelmeskedik nekik. De van ennek jelentősége? Azt hiszem, tudatában van megbízatásának, de nem tudom pontosan megmondani, hogy zsarolással késztették-e engedelmességre, vagy ő maga is a vezetőséghez tartozik? Mindenesetre teljesíti feladatát, véghezviszi azt az akciót, amellyel megbízták, méghozzá a legteljesebb lelkiismeretességgel. Ne kérdezzen tovább, nem tudok többet.

Kuz: Abban az esetben, ha elhatározzák a Kremlben, hogy Joseph Davieshez fordulnak — milyen formát ajánlana?

Rak Először a személyt kell helyesen kiválasztani. Egy olyan, mint **a Baron,** használható lenne. Él még?

[**Joseph E. Davies** írja *Moszkvai jelentés* (Anonymus Kiadó, Budapest 1945) című munkájának 82. oldalán, hogy 1937. február 17-én az amerikai nagykövet — vagyis maga Davies — Henderson és Kennan amerikai diplomaták jelenlétében vendégül látta **„Báró" Steigert, „Baront"**, akiről tudták, hogy a Kreml bizalmasa. Steiger véleménye szerint a Szovjetunió mindennél jobban vágyik a békére és ezért talán még egy Hitlerrel kötendő egyezmény nagy árát is megfizetné. Másnap, február 18-án Davies feljegyzi a naplójában, hogy érdekes adatokat hallott „Báró" Steiger múltjáról. Atyja ukrajnai német bevándorló volt. Családjának megengedték, hogy Svájcba távozzon, de a fiút mintegy túszként visszatartották. Az idézett mű 82. és 83. oldalán olvasható, hogy Daviest visszaemlékezései írásakor meglepte Steiger közléseinek feltűnő pontossága. Steiger személyiségét Moszkvában titokzatosság övezte. Hivatalos állása szerint a Kultúrhivatal főnöke volt. De Davies szerint ez csak valóságos feladatainak leplezésére szolgált. Nyilván az összekötő szerepét töltötte be a Kreml és a diplomáciai testület között és feladata főként abban állott, hogy a Kreml és a diplomáciai testület között lehetővé tegye a kapcsolatok kiépítését a Külügyi Népbiztosság megkerülésével. Amikor Davies vendégül látta a „Bárót", az ebéd után félrevonta és megkérdezte tőle, miképpen maradhatott a helyén, tekintve a folyamatban lévő tisztogatásokat. Steiger sokatmondóan megvonta a vállát. Davies így folytatja naplóbejegyzését:
„Steigert nem csalta meg előérzete. Valamivel később egy este a kormány az új opera megnyitó előadására hívott meg bennünket a cári páholyba. Steiger is a meghívottak között volt. Előadás után Steiger Ekay lányomat, Ms. Wells Stanley-t és Joan Richardsont tánccal egybekötött frissítőre hívta a Hotel Metropol helyiségébe. Ők beszélték el, hogy kevéssel éjfél előtt, amikor mindnyájan az asztal körül ültek, két civil ruhás ember állt Steiger háta mögé és az egyik megkopogtatta a vállát. Velük ment, miután kimentette magát. Azt mondotta, hamarosan visszatér. Sohasem jött vissza és azóta sem látták."

Joseph E. Davies, aki nemcsak Franklin Delano Roosevelt elnök barátja volt, de bensőséges baráti viszony fűzte **Edward Mandell House** ezredeshez is, aki Wilson elnök árnyékaként valójában a Fehér Házat irányította a nemzetközi pénzügyi közösség megbízásából Wilson elnökségének teljes ideje alatt.

Rakovszkij tehát „Baron" alatt Steigert értette, de már a börtönben is sejthette, hogy időközben Steiger is a tisztogatások áldozatává válhatott. Ezért ajánlotta végül is, hogy Kuzmin tábornok és kremli főnökei kivételesen közvedenül Joseph E. Davies amerikai nagykövethez forduljanak.]

Kuz: Nem tudom.

Rak: Jó. A személy kiválasztása az ön dolga marad. Követüknek bizalmat és .diszkréciót kell mutatnia. A legjobb, ha álcázva ellenzékinek tünteti fel magát. A beszélgetést ügyesen szőve arra kell irányítania, hogy az ún. európai demokráciák szövetségükkel a Szovjetuniót a nemzetiszocializmussal szemben álló helyzetbe hozzák. Azaz, hogy a Szovjetunió az angol és a francia imperializmussal, két valódi imperializmussal szövetkezzen egy potenciális imperializmussal szemben. A beszélgetés egy része arra szolgálna, hogy a Szovjetunió helytelen álláspontját a demokráciák szintén helytelen álláspontjával hasonlítaná össze... Az amerikai demokrácia is, úgy látszik, arra van szorítva, hogy megvédjen egy belső demokráciát Franciaországban és Angliában, hogy ily módon fenntartson egy gyarmatosító imperializmust. (Rakovszkij itt arra utal hogy a legrégibb európai demokráciák egyben kizsákmányoló gyarmati birodalmak fenntartói is, vagyis imperialista hatalmak — D. J.) Amint látja, a kérdést igen szilárd logikai alapokra lehet helyezni.

Az aztán már gyerekjáték, hogy a feltevést cselekedetté formálja az ember. Ha sem a Szovjetuniónak, sem az Egyesült Államoknak nem fűződik érdeke az európai imperializmus fennmaradásához, akkor a vita a személyes uralom kérdésére zsugorodik. Ideológiailag, politikailag és gazdaságilag azonban hasznára lenne Oroszországnak és Amerikának az európai gyarmati imperializmus szétrombolása. Teljesen mindegy, hogy közvetve vagy közvetlenül, de az Egyesült Államoknak még inkább a hasznára lenne.

Ha Európa minden erejét elveszti egy új háborúban, akkor Anglia a brit birodalom angol nyelvével azonnal az Egyesült Államok felé gravitálódik, minthogy ez politikailag és gazdaságilag szükségszerű.

Ha eljutottak idáig, akkor egy-két nap szünetet lehet beiktatni. Aztán, ha hatás mutatkozik, lehet tovább törni előre. Hitler agressziót követ el, bármilyet, lényegét tekintve agresszor, ebben nem lehet tévedni. Aztán tovább lehet kérdezni. Milyen közös magatartást vegyen fel az Egyesült Államok és a Szovjetunió egy háborúval szemben, amely mindig imperialisták közötti háború - teljesen mindegy, milyen okból tört ki! - egyik oldalon azok állnak, akik tulajdonnal bírnak, a másikon azok, akik a tulajdon birtoklására törekednek. De hogy semleges maradhasson valaki, az nem csak a saját akaratától függ, hanem az agresszortól is.

A semlegesség biztonsága csak akkor áll fenn, ha az agresszor a semleges állam megtámadásában nem lát előnyt, vagy a támadást nem tudja kivitelezni. Ebben az esetben világos, hogy az agresszor egy másik nemzetet támad meg, természetesen akkor is egy imperialistát. Aztán tovább kell folytatni. Biztonsági és morális okokból azt kell tanácsolni, hogy ha az im-

perialisták között az összeütközés nem tör ki magától, akkor azt elő kell idézni.

És ha már ez az elmélet elfogadásra kerül — hogyne fogadnák el! —, akkor a gyakorlati teendőkben kell megegyezni, ami egészen mechanikus ügy. Itt a következő lehet a menetrend.

1. Egyezmény Hitlerrel Csehszlovákia és Lengyelország felosztásáról, de leginkább az utóbbiéról.

2. Hitler el fogja fogadni. Ha Hitler otthonos a blöffel való hódítási játékban, azt, hogy a Szovjetunióval együtt vegyen el valamit, csalhatatlan garanciának fogja tartani arra, hogy a demokráciák tárgyaljanak vele. Nem lesz képes arra, hogy higgyen fenyegető szavaiknak, mert tudja, hogy a legtöbb háborús fél egyidejűleg a leszerelésért lép fel, és hogy leszerelési szándékuk valódi.

3. A demokráciák Hitlert, és nem Sztálint fogják megtámadni. Népeiknek pedig azt fogják mondani, hogy bár mindkettő egyformán bűnös az agresszióban és Lengyelország feldarabolásában, stratégiailag és utánpótlási okokból azonban arra kényszerültek, hogy egyenként verjék meg őket. Először Hitlert, aztán Sztálint.

Kuz: És ők nem fognak bennünket az igazság eszközével becsapni?

Rak: Hogy csapnának be? Nem marad meg Sztálinnak az a választási szabadsága, hogy a szükséges módon támogassa Hitlert? Nem hagyjuk-e meg neki azt a lehetőséget, hogy a kapitalisták közötti háborút az utolsó emberig és az utolsó időpontig teljes mértékben elhúzza? Mivel támadnák meg Sztálint? Már a belső kommunista forradalommal is elég tennivalójuk lesz a kapitalista államoknak.

Kuz: De ha Hitler gyorsan győzedelmeskedik? Ha ő is, mint Napóleon, egész Európát mozgósítja a Szovjetunió ellen?

Rak Ez leheteden! Elfelejt egy igen fontos tényezőt, az Egyesült Államok létét Nem természetes-e az, hogy az USA Sztálint utánozza, és a maga részéről a demokratikus népeket támogassa? Ha az „óra járása ellen" hagyják hatni ezt a kétféle segítségnyújtást, úgy csalhatatlanul biztosítani tudják a háború elhúzását

Kuz: És Japán?

Rak: Nincs már elég baja Kínával? Sztálin majd készségesen garantálja neki, hogy „nem követ el ellene intervenciót". A Japánok hajlanak az öngyilkosságra, de nem olyan nagyon, hogy egyidejűleg támadják meg a Szovjetuniót és az Egyesült Államokat. Van még ellenvetése?

Kuz: Nincs. Ha tőlem függne, ez már elég bizonyíték lenne. De gondolja, hogy az amerikai követ...?

Rak: .. .elhiszi? Nem engedtek vele beszélni, de figyelembe kell venni egy részletet - Davies kinevezését 1936-ban hozták nyilvánosságra. Téte-

lezzük fel, hogy Roosevelt már korábban tervezte és szorgalmazta diplomáciai küldetését. Ismerjük a körülményeket és az időt, amely egy követ hivatalos kinevezéséhez szükséges. Tehát körülbelül augusztusban meg kellett, hogy egyezzenek a kinevezésében. Ugyanakkor mi történt 1936 augusztusában? Akkor lőtték agyon Zinovjevet és Kamenyevet. Esküdni mernék, hogy kinevezésének az az egyeden oka, hogy lefektesse „Azok" új politikáját Sztálinnal szemben. Igen. A leghatározottabban így gondolom. Daviesnek aggodalommal kellett látnia, hogyan esnek el az ellenzék vezetői, egyik a másik után, az egymást követő párttisztogatások során. Tudja, hogy jelen volt a Radek elleni peren?

Kuz: Igen!

Rak: Ön szokta látni őt! Beszéljen vele! Már hosszú hónapok óta várja.

Kuz: Ma éjszaka be kell fejeznünk. De mielőtt elválunk, valamivel többet akarok tudni. Tegyük fel, hogy minden igaz, amit ön mondott, és teljes sikerrel megvalósítható. Akkor „Azok" bizonyos feltételeket fognak állítani. Ki tudná találni, hogy mik lesznek ezek a feltételek?

Rak: Nem nehéz kitalálni. Az első az lesz, hogy fel kell hagyni a kommunisták kivégzésével, pontosabban a trockistákéval ahogy bennünket neveznek. Aztán néhány befolyási övezetet fognak megállapítani — hogy is mondjam? Meghúzzák azokat a határokat, amelyek a formális kommunizmust elválasztják a valóditól. Lényegében nem lesz több. Aztán az ígéretről fognak tárgyalni a terv időtartamára. Még meg fogják élni, például azt a paradoxont, hogy egy sor ember, Sztálin ellenségei, segíteni fogják őt, és ezek nem lesznek se proletárok, se hivatásos kémek. A társadalom minden rétegében, még a legmagasabban is, támadnak majd „bátor" emberek, akik Sztálinnak ezt a formális kommunizmusát támogatni fogják, amikor a reálkommunizmusból az objektív kommunizmusba megy át. Megértett?

Kuz: Egy kissé. De a dolgot olyan homályos szőrszálhasogatásba rejti...

Rak: Mivel be kell fejeznünk, csak így fejezhetem ki magam. Majd meglátjuk, hogy segíthetek-e még megérteni. Ismeretes, hogy a marxizmust hegelianizmusnak is nevezik. A kérdést így ábrázolták vulgárisan. Hegel idealizmusa vulgáris alkalmazkodás Spinoza természetes miszticizmusának durva nyugati értelmezéséhez. „Azok" spinozisták, de talán érvényes az ellenkezője is — a spinozizmus egyenlő „Azokkal". És az egész csak a korszaknak megfelelő változat, „Azok" saját, sokkal régebbi és magasabb filozófiája számára... Tehát Marx, mint hegeliánus, és ezért, mint spinozista, hűtlen lett hitéhez, de csak időlegesen és taktikai okokból.

Nem úgy van, hogy a marxizmus azért szállt síkra, hogy az ellentét megsemmisítésével szintézis jöjjön létre? A tézis és antitézis integrációjával, mint szintézissel, valóság keletkezik: igazság, a szubjektív és objektív záróakkordjában. Moszkvában kommunizmus — New Yorkban kapitalizmus: tézis és antitézis. Analizálja mindkettőt! **Moszkva:** szubjektív kommunizmus és objektív kapitalizmus, vagyis **államkapitalizmus. New York:** szubjektív kapitalizmus és **objektív kommunizmus.** Valódi **szintézis,** igazság: **nemzetközi pénzvilág** = kapitalizmus - kommunizmus. S mind **„Azoké".**

Ezekkel a szavakkal — a későbbi konvergenciaelmélet látnoki megelőlegezésével — fejeződik be a Rakovszkij 1938. január 26-ról január 27-re virradólag tartott éjszakai kihallgatásáról készített jegyzőkönyv. A kihallgatást teljes egészében rögzítette az NKVD technikusa. Erről a hangfelvételről készült az a francia és orosz írásos változat, később pedig a spanyol, angol és német fordítás, amelyről viszont az itt közölt magyar fordítás készült.

Dr, Landovszkij feljegyzései a kihallgatás után

Hrisztyian Georgijevics Rakovszkij kihallgatása hat órán át tartott Landovszkij a kihallgatás folyamán még egyszer adott a különleges kábítószerből Rakovszkijnak. A drog nyilvánvalóan hatott, noha dr. Landovszkij csak bizonyos élénkítő tüneteket volt képes megfigyelni. Az ideg- és elmegyógyász Landovszkijnak az volt a véleménye, hogy drogok nélkül is, vagyis teljesen normális állapotban, Rakovszkij hasonló módon beszélt volna. A párbeszéd témája a szakterületéhez tartozott és szenvedélyesen kiállt álláspontja mellett. Landovszkij megjegyzi saját magának, hogyha mindaz igaz, amiről a fogoly trockista bolsevikvezető beszélt, akkor nagyon hatásosan kísérelte meg elgondolásainak és stratégiai tervének a győzelemre segítését. Ha viszont nem igaz, amiről szólt, akkor rendkívüli képzelőerővel rendelkezik, s csodálatos manővert hajtott végre azért, hogy megmentse az életét

Landovszkij úgy gondolta, hogy nagyon is fontos volt mindaz, amit hallott. Nem volt elég tájékozott ebben az irányban, s így nem tudta teljes mértékben megérteni mindannak a horderejét és egyetemességét, ami elhangzott Amikor Rakovszkij a téma legfontosabb részét érintette, Landovszkij úgy érezte magát, mint amikor életében először készítettek róla röntgenfelvételt. Szemein akkor elmosódó, diffúz és sötét foltokat látott, azonban olyasmit, ami valami valóságosat tükrözött. Valami kísértetszerű jelent meg. Koordinálnia kellett az alakját és a mozgásait, a kölcsönhatásokat és akciókat egészen addig a fokozatig, amikor már a logikai intuíció se-

gítségével lehetségessé válik az összefüggések helyes felmérése. Órákon át figyelhette „a forradalom világméretű röntgenképét". Lehetséges, hogy részben kudarcot vallott, eltorzult a körülményeknek és a személyeknek betudhatóan, akik ezt a forradalmat megjelenítették. Megértette: Nemhiába tekintik erkölcsösnek a hazugságot, a színlelést és a félrevezetést a forradalmi küzdelemben. Rakovszkij szenvedélyes és nagy műveltségű dialektikus, kiváló szónok, de mindenekfelett fanatikus forradalmár.

Landovszkij többször is átolvasta az elhangzott párbeszédet, és egyre inkább úgy érezte, hogy ebben a vonatkozásban nincs kellő felkészültsége. Valami, ami eddig számára és a világ számára is igaznak — nyilvánvaló és sziklaszilárd valóságnak — látszott, s amelyen a társadalmi rend állandósága nyugszik, egyszerre csak sűrű ködd é változott. Úgy tűnt neki, hogy hatalmas és láthatatlan erők ellentmondást nem tűrő szükségszerűséggel, mindennel szembeszegülnek, ravaszul és egyben tiáni módon, hasonlóan a mágneshez, az elektromossághoz és a föld vonzóerejéhez. E nem mindennapi leleplezés közepette Landovszkij kőkorszakbeli ősembernek érezte magát, akinek a feje még tele van a természet jelenségeivel kapcsolatos primitív babonákkal, és egyszer csak, egyik napról a másikra, a mai Párizs közepén találja magát. Landovszkij azonban még egy ilyen ősembernél is kábultabbnak érezte magát.

Amikor ismételten átrágta magát a szövegen, gyakran nem értett egyet az olvasottakkal. Először arról volt meggyőződve, hogy mindaz, amiről Rakovszkij beszélt, csupán rendkívüli képzelőerejének a terméke volt. De amikor meggyőzte magát, hogy játékszerré vált a novellaírók egyik legnagyobbjának a kezében, nem talált elég erőt, logikai ésszerűséget és kiemelkedő személyiségeket, akik meg tudták volna magyarázni a forradalom gigantikus előrehaladását. Landovszkij bevallotta önmagának, ha tehát csupán olyan erők és személyek vettek részt ebben a folyamatban, amelyek és akik a hivatalos történetírásban szerepelnek, akkor is ki kellene jelenteni, hogy az így értelmezett forradalom - **a forradalmi kommunizmus és a forradalmi pénzuralom lényegi azonossága** - a történelem csodája.

Szó szerint ezt jegyezte fel Landovszkij:

„Amikor Rakovszkijt hallgattam, akaratlanul is be kellett vallanom, hogy egy kis csoporthoz tartozó zsidók, akik Londonból emigráltak, véghezvitték a forradalomnak azt a 'kísértetjárását', amelyre Marx szólított fel a Kommunista Kiáltvány első mondataiban, és elérték, hogy mára gigantikus valósággá és egyetemes fenyegetéssé váljon. Vajon igaz-e, vagy se, amit Rakovszkij mondott, s vajon a kommunizmus titka és valódi ereje tényleg a nemzetközi pénztőkében lenne? Számomra magától értetődő igazság volt az, hogy Marx, Lenin, Trockij és Sztálin személye nem ele

gendő magyarázat mindarra, ami történik. A kérdés az, hogy valóságosak-e vagy csak a fantázia szüleményei azok az emberek, akiket Rakovszkij 'Azoknak' nevez szinte vallásos áhítattal a hangjában? De ha 'Azok' nem léteznek, akkor azt kell róluk mondanom, amit Voltaire mondott Istenről: 'Ki kell találni' őket, minthogy csak ebben az esetben magyarázhatjuk meg a világméretű forradalom létezését, méreteit és erejét."

Landovszkij úgy látta, hogy neki nincs reménye arra, hogy megtudja a bizonyosságot A körülményei olyanok, hogy nem sok esélye van a túlélésre. De feltette a kérdést önmagának: Talán az európai polgári államok öngyilkossága (amelyről Rakovszkij beszélt, és amelyről bizonyította, hogy elkerülhetetlen) lenne az ő számára is (aki immáron be lett avatva a titokba) a döntő és végleges bizonyíték?

Visszatérve az 1938. január 27-éhez, a kihallgatás végeztével az őrök elvezették Rakovszkijt a zárkájába, miközben Gavril Kuzmin csöndben ült magába mélyedve. Landovszkij is elmerült a gondolataiban és úgy nézett rá, hogy szinte nem látta őt. A világról alkotott eddigi fogalmai elveszítették az értelmüket Ekkor kérdezte tőle Kuzmin, hogy mi a véleménye minderről. Landovszkij azt válaszolta, hogy nem tudja. Nyomban hozzátette, hogy Rakovszkijt lenyűgöző embernek találta, és ha hamisítással állnak szemben, akkor is rendkívüli az, amit mondott. Bárhogyan nézik is, egy zsenivel állnak szemben.

Kuzmin tábornok a következő megjegyzést tette:

„Ha van időnk, eszmecserét kell folytatnunk... mindig érdekel a kívülálló véleménye. Most azonban állapodjunk meg a programunkban. Szükségem van önre, mint hivatásos és szerény emberre. Amit ön hallott, különleges feladatköréből kifolyóan lehet olyasmi, amit elfúj a szél, de olyasvalami is, ami fontosságában minden mást felülmúlhat. Ebben az esetben a mérsékelt kifejezések használata nem kielégítő. Ebből az utóbbi lehetőségből kiindulva az elővigyázatosság arra kényszerít, hogy korlátozzam azon személyeknek a számát, akik erről tudnak. Pillanatnyilag csak mi ketten tudjuk, mi hangzott el. Az, aki a hangrögzítő berendezést kezelte, nem tud franciául. Nem az én szeszélyem volt, hogy nem oroszul beszéltünk Röviden: hálás leszek, ha ön lesz a fordító. Pihenjen néhány órát Kiadom a szükséges utasításokat úgy, hogy a technikus megállapodik önnel az időben, és önnek le kell fordítania, és le kell írnia a beszélgetést olyan gyorsan, ahogyan csak lehetséges, amit aztán a technikus hangszalagra rögzít, hogy meghallgathassa. Ez kemény munka. Ön nem használhat írógépet, és a magnetofonnak nagyon lassan kell forognia.

Amikor elkészült a francia változattal, el fogom olvasni. Néhány megjegyzés és utóirat szükséges lesz, ezeket majd hozzáteszem. Tud ön gépírni?"

Landovszkij azt válaszolta, hogy csak nagyon lassan és két ujjal.

„Majd elrendezzük valahogy" — mondotta Kuzmin, és hívta a technikust, akivel Landovszkij megállapodott: 11 órakor már hozzálátnak a munkához. Mivel már reggel hét óra volt, elsietett, hogy néhány órát pihenjen. A feladathoz pontosan nekiláttak Landovszkij kis irodájában. A fordításról két másolat készült, Landovszkij azonban magának is készített egy kópiát. Az utókor Landovszkij íróasztalának a belülről üreges lábába elrejtett titkos kópiából ismerhette meg Rakovszkij vallomását.

A történelmi tények alapján biztonsággal állíthatjuk, hogy Sztálin megfogadta Rakovszldj tanácsait, és annak megfelelően alakította át a Kreml politikáját Megkötötte a paktumot Hitlerrel és a II. világháború majdnem oontosan annak a forgatókönyvnek megfelelően zajlott le, ahogyan azt Rakovszkij a kihallgatáson felvázolta.

„Hangjukat hallottuk és nyelvüket megértettük.."

Kuzmin és Landovszkij beszélgetése a kihallgatásról)

Kuzmin őszintén tépelődött, sőt vívódott napokon, sőt heteken keresztül. Már csak emiatt is tudni akarta az orvos véleményét. Néhány hónap múlva, amikor ismét találkoztak, megkérdezte tőle, hogy mennyire emlékszik az elhangzottakra és milyen következtetéseket vont le belőlük?

Landovszkij (a továbbiakban Land): Egészen jól emlékszem. Ne feledje, hogy én kétszer hallgattam meg ezt az eszmecserét. Azután kétszer le is írtam. És még le is fordítottam. Megtudhatom, hogy kik azok az emberek, akiket Rakovszkij egyszerűen csak **„Azoknak"** nevezett? Idézzük szó szerint az orvos és a tábornok beszélgetését:

„Kuz: Megbízom önben, és őszintén megmondom, hogy nem tudjuk. Helyesebben, nem tudjuk pontosan, hogy kik is azok az „Azok", de az utolsó pillanatban számos dolog megerősítette mindazt, amit Rakovszkij mondott. Például **igaznak bizonyult, hogy Hitlert a Wall Street bankárai finanszírozták.** Sok minden más is igaz. Ezekben a hónapokban, amelyekben nem találkoztam önnel, olyan kutatómunkának szenteltem az időmet, amely a Rakovszkij által adott információval kapcsolatos. Igaz, nem voltam képes pontosan megállapítani, kik ezek a tekintélyes személyiségek, de tény, hogy olyan környezet veszi körül őket, amelyben megtalálhatóak a pénzemberek, a politikusok, a tudósok és még a magas rangú egyházi személyek is. Vagyon és hatalom van jelen olyan személyekkel együtt, akik magas tisztségeket viselnek. Ha fel akarjuk mérni a helyzetű-

ket, akkor az eredmény meglehetősen különösnek és megmagyarázhatatlannak tűnik, legalábbis mindennapi fogalmaink fényében... Nézeteik nagy hasonlóságot mutatnak a kommunista elképzelésekkel, természetesen nagyon különös kommunista ideákkal. De hagyjuk most ezeket a kérdéseket, jellegzetességeiket, politikai irányultságukat és arculatukat; objektíven, ahogyan azt Rakovszkij mondaná, 'Azok' vakon utánozzák Sztálint tetteikben és hibáikban, s ténylegesen, a kommunizmust építik. 'Azok' csaknem betű szerint követték Rakovszkij tanácsát. Semmi konkrét jelt nem adtak, de nem is volt elutasítás .. .ellenkezőleg, 'Azok' nagy figyelmet szenteltek mindennek. Davies nagykövet gondosan célzott az elmúlt perekre és még olyan messzire is elment, hogy jelezte: igen jó benyomást tenne az amerikai közvéleményre, ha Rakovszkij amnesztiában részesülne a közeljövőben. Gondosan figyelték őt a márciusi tárgyalások alatt, ami természetes. A nagykövet személyesen volt jelen valamennyin. Nem engedtük meg, hogy technikai személyzetet hozzon magával, és így bármiféle kapcsolatot teremtsen a vádlottal. Davies nem hivatásos diplomata, és nem ismeri a specifikus technikákat. Megfigyelésre kényszerült és véleményem szerint a szemével próbált kommunikálni. Úgy gondoljuk, hogy Rosenholtzban és Rakovszkijban tartotta a lelket Ez utóbbi visszaigazolta a nagykövet érdeklődését és bevallotta, hogy egy titkos szabadkőműves jellel üdvözölte őt

Van egy másik különös ügy is, amit nem lehet félreérteni. Március 2-án hajnalban fogtunk egy rádióüzenetet valamelyik rendkívül nagy erejű adóállomásról: 'Amnesztiát vagy növekszik a náci veszély...' Ezt a rejtjelezett rádióüzenetet saját londoni nagykövetségünk titkos kódjával továbbították. Meg kell értenie, hogy ez valami rendkívüli fontosat jelentett.

Land: De nem volt valóságos a fenyegetés?

Kuz: Hogyhogy nem?! Március 12-én fejeződött be a Legfelsőbb Bíróság tárgyalása és este 9 órakor kezdődött meg az ítélethozatal. Ugyanazon a napon, március 12-én reggel 5.30-kor Hitler kiadta a parancsot gépesített hadosztályainak, hogy hatoljanak be Ausztriába. Ez természetesen csupán katonai díszfelvonulás volt. Elegendő okot adott azonban ahhoz, hogy elgondolkodjunk rajta. Vagy olyan korlátoltnak kellett volna lennünk, hogy Davies üdvözleteit, a rádióprogramot, a rejtjelet, az invázió egybeesését az ítélethozatallal, valamint Európa hallgatását csupán merő véletlenszerűségeknek tekintsük? Nem! **Fizikai valóságukban nem láttuk 'Azokat', de hangjukat hallottuk és nyelvüket megértettük."**

Foglaljuk össze Rakovszkíj főbb tételeit

A párizsi békeszerződések és a versailles-i szerződés, továbbá a Népszövetség mind a forradalom - a világforradalmi folyamat, azaz a világállamhoz vezető forradalmi kommunizmus és forradalmi pénzuralom — előfeltételei voltak. A versailles-i szerződést kifejezetten úgy alkották meg, hogy elősegítse Németország elszegényedését, proletarializálódását, a tömeges munkanélküliséget és éhínséget, amelynek együttes hatásaként győznie kellett volna a kommunista forradalomnak Németországban is Oroszországhoz hasonlóan.

A Pénzügyi Internacionálé, amit Rakovszkij Kapinternek nevezett, azt akarta, hogy Lev Trockij legyen Szovjet-Oroszország diktátora Sztálin helyett. Ez lehetővé tette volna, hogy a Pénzügyi Internacionálé közvetlenül is a nemzetközi kommunista mozgalom irányítója legyen. De a rendőrzseninek bizonyult Sztálin magához ragadta az abszolút hatalmat. Az ő egyszemélyi diktatúrája azonban már túl sok volt a Pénzügyi Internacionálénak. A Pénzügyi Internacionálé, amely ma nemzetközi pénzügyi közösségnek hívja magát, úgy gondolta, hogy Sztálin annyira a bonapartizmus útjára tért, hogy formálisan is Oroszország cárja lesz. A Pénzügyi Internacionálé szemében Sztálin legnagyobb bűne az volt, hogy a forradalmat értsd a nemzetközi bankárok világuralmának szervezett erőszakkal történő elősegítését) alárendelte az államnak ahelyett, hogy az államot állította volna a bankárok világuralmának szolgálatába. De a Pénzügyi Internacionálé attól is tartott, hogy ha Sztálint idő előtt elpusztítja, akkor azzal a kommunizmust — saját találmányát — is, mint rendszert elpusztítja.

A pénzdiktatúra és a kommunista diktatúra ikertestvérek

Rakovszkij szóhasználatából kiderül, hogy **kommunizmus** alatt a nemzetközi pénzügyi közösség diktatórikus uralmát, illetve uralmának az egyik lehetséges modelljét kell érteni. Ebben a hatalmi konstrukcióban a nemzetközi bankárok a háttérből irányítják az objektíve szolgálatukban álló kommunista vezetőket, és rajtuk keresztül a kommunista államot. A kommunista állam viszont erőszakkal elveszi a társadalom teljes vagyonát Ezzel lehetővé válik az önálló anyagi bázisuktól megfosztott állampolgárok önrendelkezésének a korlátozása, illetve felszámolása. A pártállami diktatúra uralkodócsoportja az állampolgárok vagyonának elvételével együtt kisajátítja magának az egyes emberek életével való rendelkezést is az emberi jogok és a politikai szabadságjogok önkényes korlátozásával. A társadalom nyíltan a kommunista diktatúráé, ez utóbbi pedig álcázva a nemzetközi bankároké.

Szemtanúi lehetünk annak, hogy az 1989 utáni rendszerváltás eredményeként egyre inkább kibontakozik a nemzetközi bankárok irányítósze-

repe a világ pénzügyi, gazdasági és politikai életében. Az egykori kommunista világrendszer országaiban már nem a mindenható kommunista állam révén teszik rá a kezüket a társadalom vagyonára, és nem rendőri elnyomással tartják függésben az állampolgárokat Ma a kezükben lévő pénzmonopólium segítségével hajtják uralmuk alá a kormányzatokat, és tömeges eladósítással valamint a gazdasági függés legváltozatosabb eszközeivel ellenőrzik a vagyont és az állampolgárok életét A globalizációnak nevezett pénzügyi forradalommal felszámolták a polgári demokráciák szociális piacgazdaságon alapuló jóléti államát, magukhoz ragadva a szuverén nemzetállamoktól a legfontosabb uralmi eszközt: a gazdasági és pénzügyi hatalmat. A kommunista forradalomtól a pénzügyi forradalom vette át a stafétabotot A világforradalom győzelméhez, a globális pénzdiktatúra világállamához (Rakovszkij szóhasználatával a kommunizmushoz) vezető leghatékonyabb eszköz továbbra is a háború. Ez változatlanul megmaradt „a történelem mozdonyának." A terrorizmus ellen meghirdetett örök háború is valójában az egy központból irányított világállam mielőbbi létrehozásáért, a globális pénzdiktatúra „örök békéjéért" folyik.

A kommunista diktatúrát a nincstelen proletárok diktatúrájának, proletárdiktatúrának, vagy szépítgetve a munkásosztály uralmának is nevezték. Mint tudjuk, ebből annyi volt igaz, hogy a társadalom túlnyomó része valóban nincstelen proletár volt. A munkásosztály pedig csak annyiban volt „uralkodóosztálynak" tekinthető, hogy önuralmat kellett gyakorolnia, amikor a fegyveres erőszak következményeként el kellett tűrnie az idegen zsoldban álló önjelölt kisebbség illegitim hatalmát

A jelenlegi pénzdiktatúra a nemzetközi bankárok egyre kevésbé álcázott uralmát jelenti a társadalom többi része felett. Az integrált hatalmi elit és a részét alkotó politikai elit ennek az alibidemokráciával álcázott pénzdiktatúrának a kiszolgálója. Mind a kommunista diktatúra, mind a pénzdiktatúra kétpólusú rendszer, mert mindkettőben az egyik oldalon a hatalmat gyakorló szűk érdekcsoportok, a másik oldalon pedig a tőlük függő, bérből és fizetésből élők, illetve segélyezettek találhatóak. A nemzetközi pénzügyi közösség, azaz a Rakovszkij által Pénzügyi Internacionálénak nevezett háttérhatalom csupán a kétpólusú uralom rendőri változatát cserélte le az uralom pénzügyi módszerekkel gyakorolt, álcázottabb változatára. Így válik érthetővé, hogy miért tudott a korábbi internacionalista-kommunista uralkodó réteg olyan simán átalakulni kozmopolita-globalista vezetőréteggé.

Az egykori szovjet birodalomhoz tartozó országokban a nincstelen és formailag is jogfosztott proletárok helyébe az ugyancsak nincstelen - nagyrészt csak papirosjogokkal rendelkező - adósproletárok léptek. Az adósproletárok Magyarországon is rendelkeznek formailag emberi jogok-

kal és politikai szabadságjogokkal, de a **pénzügyi feudalizmus** kialakult viszonyai miatt évente máris három-négy hónapot ingyen (kamatfizetésért) kénytelenek dolgozni - robotolni! - az arctalan pénzviszonyok mögé elrejtőzött névtelen uraiknak. Az ország erőforrásait piócaként elszívó parazita adósságtömegtől a közpénzrendszer visszaállítása nélkül nem lehet megszabadulni, mert ekkora adósság soha nem fizethető vissza. Az adósságszolgálati terhek, a törlesztés és a kamatfizetés valójában örök szolgaságra kényszeríti a formailag szabad embereket. A magyar adósproletár így soha nem lehet önrendelkezéssel bíró szabad állampolgár, akinek van kellő anyagi bázisa és politikai befolyása ahhoz, hogy érvényt szerezzen saját akaratának.

Látnunk kell, hogy a világot irányító háttérhatalom az elmúlt két évtizedben nemcsak keleten, de nyugaton is rendszerváltoztatást hajtott végre. Mind az idejétmúlt keleti kommunista rendszert, mind a világstratégiájának útjában álló nyugati szociális piacgazdasági rendszert (és annak jóléti államát) a saját pénzdiktatúrájára cserélte le. Ezzel nagy lépéssel vitte előre a világforradalmat, amelynek a célja a globális pénzdiktatúra, a valódi kommunizmus bevezetése az egy központból irányított világállam, a Globális Unió keretében.

Ma a világállamot alkotó világrégiók (pl. az Európai Unió, az egész amerikai földrészt tömörítő Amerikai Unió, az EU mintájára Ázsiai és Afrikai Unió) létrehozása és az ENSZ globális kormányzati intézménnyé való átalakítása van folyamatban. A tervezett világállam pénzdiktatúrájának nincs szüksége államokra (sem keleti diktatúrákra, sem nyugati demokráciákra), csak szuverenitás nélküli régiókra. Így már érthető, miért tartotta szükségszerűnek az állam elhalását a marxizmus a kommunizmus világméretű győzelme idején. De az is így válik érthetővé, hogy a jelenlegi pénzuralmi rendszer miért tesz meg mindent az önálló államiság felszámolására.

A kommunista rendszerben a pártdiktatúra bevezetése az állampolgárok érdekeit képviselő közhatalom — a lakosság önrendelkezését szavatoló állam — szinte teljes felszámolásával járt együtt. Az a kommunista párt, amely egy szűk érdekcsoport partikuláris érdekeit képviselte, lenyelte az egész társadalom érdekeit és akaratát megtestesítő államot. A szovjet birodalom felbomlása után az alulról nem ellenőrizhető nemzetek feletti struktúráknak a népekre való rátukmálásával számolják fel a szuverén államiságot. Így kényszerítik ki az állam Marx által meghirdetett „elhalását". Mindez csak alátámasztja, hogy Rakovszkij igazat mondott, amikor hangsúlyozta, hogy a Kominternt és Kapinternt egyaránt „Azok" irányítják, s hogy magasabb szinten a kommunizmus sohasem az elnyomottak érdekeit szolgálta. A beavatottak számára a „magasabb marxizmus" szerint ér-

telmezett kommunizmus kezdettől fogva „Azoknak" a világuralmát jelentette, a globális pénzdiktatúra világállamának a létrehozását.

Az Európai Unió - a világállam régiója

Az EU alkotmányának nevezett megállapodás francia és holland elutasítása egy évek óta érlelődő mélyebb válság tünete. Az EU még Franciaországot és Hollandiát sem tudta megvédeni a pénzuralmi globalizáció romboló hatásaitól, pl. a termelő vállalatok elköltözésétől, a tartós munkanélküliségtől, a magas adóktól, az egyre növekvő eladósodástól, a szociális intézményrendszer gyorsuló ütemű lebontásától. Az emberek védelmet keresnek természetes közösségeiknél - a családnál, és a nagyobb családnál, a nemzetnél - de nem találnak. A nemzetállam ugyanis ma már eszköztelenné, csaknem cselekvőképtelenné vált. A legfőbb hatalmi eszköz, a monetáris szuverenitás közvetlenül a nemzetközi bankárokhoz került a Frankfurtban működő Európai Központi Bank révén, amely szuverén államként működik az Európai Unión belül. Sem az EU irányító szervei - a tanács, a bizottság és a parlament -, sem az egyes tagállamok kormányai nem szólhatnak bele, miként gyakorolja a monetáris hatalmat. Ezért nem tudnak már az egyes tagállamok nagyarányú munkahelyteremtő programokat beindítani.

Az EU-ról egyre inkább nyilvánvaló lett, hogy nem a benne társult népek szükségleteit és érdekeit képviseli, hanem az önös érdekeit hajszoló pénztőke engedelmes kiszolgálója. Az önrendelkezésüket megtartó, szociális piacgazdasággal rendelkező jóléti államok helyét, amelyek azért társultak, hogy egyes termelési és kereskedelmi feladataikat optimálisabban láthassák el egy nemzetek feletti birodalmi struktúra és bürokrácia foglalta el, amely tervgazdasági technikákkal (kvótarendszerrel), valamint adminisztratív eszközökkel történő újraelosztással kormányoz. Ebben a konstrukcióban nem érvényesül az egyenlő elbánás, a kölcsönösség és a viszonosság, valamint a valódi szolidaritás elve. A nemzetek Európája helyére a pénzvagyonosok önző uralma került. Ez a birodalmi struktúra azonban természetellenes. Egyrészt kiszolgáltatta Európát a globalizáció pusztító hatásainak, másrészt megakadályozza, hogy a nemzetállamok védekezhessenek ellene. Ha ugyanis a nemzetek, államok együttműködésének az elmélyítése, a kooperatív integráció hasznos és kívánatos, a nemzetek feletti birodalomba való beolvadást eredményező eltúlzott integráció már egyértelműen károsnak minősíthető.

Onnan lehet tudni, hogy az EU a jelenlegi formájában szükségtelen, hogy nem volt képes megnövelni az egy főre és négyzetkilométerre eső teljesítményt. Ha pedig egy államszervezeti szuperstruktúra nem jár a telje-

sítmény és a versenyképesség növekedésével, akkor arra nincs szükség. Természetellenes képződménnyé vált, és ezért le kell bontani.

Az Európai Unióról tehát fokozatosan nyilvánvalóvá vált, hogy nem a benne résztvevő népek érdekeit szolgálja, hanem annak a világstratégiának a részét képezi, amelynek a célja a pénzdiktatúra világállamának mielőbbi létrehozása. Az EU ennek a Globális Uniónak csak az egyik régiója lenne. A franciák és hollandok ráéreztek erre a problémára. Valószínűleg más népek is csatlakoznának hozzájuk, ha ez népszavazás formájában meg lenne nekik engedve. A nemzetközi pénzügyi közösség vezetői, vagyis "Azok" hozták létre az Európai Uniót a nagy hatalmú Bilderberg-csoport segítségével. Irányítását pedig az Európai Üzletemberek Kerekasztala (European Round Table of Industrialists) nevű zárt társaság végzi, amely szintén, "Azok" szervezetének tekinthető.

A Szovjetunió „Azok" világtörténelmi kísérlete volt

Az 1920-as és 1930-as években még javában folyt a kommunizmussal való kísérletezés, és a Pénzügyi Internacionálé nem akarta ezt Sztálin miatt feladni. Ezért inkább tűrte, hogy átmenetileg egy bonapartista irányítsa kísérleti államát, a Szovjetuniót. Ma már világosan látható, hogy a demokratikus burzsoá államok is a nemzetközi pénzuralom útjában állnak, és ezért a világforradalomnak (vagyis a nemzetközi bankárok globális pénzdiktatúrájának) fel kell számolnia ezeket a hagyományos polgári államokat is a megfelelő időpontban. 1938-ban azonban mindezt úgy kellett elérni, hogy ne induljon háború a nemzetközi bankárok fontos kísérleti állama, a Sztálin bonapartizmusa miatt „elhajlóvá vált" Szovjetunió ellen.

Rakovszkij szerint a megoldás erre a dilemmára Németország felerősítése és egy erős ember, Hitler hatalomra segítése volt. A háttérhatalom vezérkarához tartozó Warburg-bankház vezetői ezért küldték el megbízottaikat Hitlerhez, és állapodtak meg vele, hogy nagyarányú pénzügyi támogatásban részesítsék a nemzetiszocialista pártot. Ennek eredményeként a nemzetiszocialisták éveken át dollármilliókat kaptak a **City of London** és a **Wall Street** vezető pénzembereitől, valamint sok millió márkát a német bankároktól és nagytőkésektől a Wall Street berlini megbízottján, **Hjalmar Schachton** keresztül. Hitler azonban hatalmas bűnt követett el a Pénzügyi Internacionáléval szemben, amikor megszegve a megállapodást, magához vonta a pénz kibocsátásának előjogát, és nemcsak fizikai formát öltő pénzt bocsátott ki, de ún. számlapénzt is. Így Hitler lényegében támadást intézett a nemzetközi pénzügyi közösség gazdasági hatalmának legfontosabb pillére, a pénzkibocsátás-hitelezés és kamatszedés magánmonopóliuma ellen. Ezért a többi burzsoá állammal együtt az ő rendszerének is pusztulnia kellett.

Rakovszkij tehát úgy látta, hogy újabb nagyszabású háborúra van szükség a nemzetállamok felszámolására, valamint a kereszténység, mint vallás- és értékrendszer eltörlésére. A kihallgatásán szó szerint ezt mondotta: „Valójában a kereszténység az egyeden igazi ellenségünk." De figyelemre méltó az is, amit az illuminátus Rakovszkij a háborúval kapcsolatban hangsúlyoz: eszerint

„Minden őszinte kommunista Lenint utánozza. A bolsevik bálvány szerint a legnagyobb forradalmi stratégáknak mindig akarniuk kell a háborút Semmi sem tudja olyan hatékonyan közel hozni a forradalom győzelmét, mint a háború. Ez alapvető marxista-leninista tanítás."

1938-ban a cél az volt, hogy Hitler háborúját kelet felől nyugati irányba térítsék el. Azok ellen a keresztény államok ellen kellett felsorakoztatni a német katonákat, amelyek látszólag a háttérhatalom szövetségesei. Rakovszkij úgy gondolta, helyesen, hogy a Pénzügyi Internacionálé biztosítani fogja, hogy ezek a szövetséges keresztény államok csak Hitlernek üzenjenek hadat, a Szovjetuniónak pedig ne. Sőt! Támadás helyett egyenesen segíteni fogják a Szovjetuniót. Az Egyesült Államok pedig egészen addig nem lép be a háborúba, amíg nem éri támadás.

„De az Egyesült Államok urai meg tudják szervezni, hogy támadás érje őket Az Amerika elleni támadást ki lehet találni. A kapitalista államok el fogják pusztítani egymást, ha megszervezik az összecsapást két szárnyuk a fasiszta és a burzsoá szárny között"

— fogalmazta meg Rakovszkij.
A továbbiakban ezt állítja:

„Csak egy cél van, egyetlenegy a kommunizmus győzelme. Nem Moszkva fogja rákényszeríteni ezt a demokratikus államokra, hanem New York. Nem a 'Komintern' (Kommunista Internacionálé), hanem a 'Kapintern' (Kapitalista Internacionálé) a Wall Streeten."

Az eljövendő háborúban a demokratikus államok és a vezető fasiszta állam a végsőkig ki fog merülni. Ezzel szemben a Szovjetunió megerősödik.

„Ki más lenne képes rákényszeríteni Európára egy ilyen nyilvánvaló és tökéletes ellentmondást? Mi lenne képes elvezetni a teljes öngyilkossághoz? Erre csak egyetlen erő képes: a pénz. A pénz hatalom, amely ténylegesen az egyeden hatalom.

1929. október 24-én összeomlott a tőzsde és ez fontosabb a forradalom (értsd a nemzetközi beruházó bankárok pénzdiktatúrájának a bevezetése) szempontjából, mint az 1917-es nagy októberi szocialista forradalom. Ezt — az 1929-est — nevezték a „nagy forradalomnak", minthogy a nagy gazdasági válságból indult ki."

1938. március 11-én, Rakovszkij bírósági tárgyalását megelőzően az Egyesült Államok akkori moszkvai nagykövete: **Joseph E. Davies** nyíltan kijelentette, hogy az amerikai közvélemény szemében sokat javítana a Szovjetunió megítélésén, ha Rakovszkij amnesztiában részesülne. A kirakatper bírósága végül is olyan ítéletet hozott, amelyben megállapította, hogy Rakovszkij nem vett részt semmilyen államellenes összeesküvésben. Ez azonban — mint láthattuk - nem akadályozta meg a bíróságot abban, hogy 20 évi börtönbüntetést szabjon ki rá.

Az 1938-as év további eseményei, valamint az azt követő évek történelmi tényei, úgy tűnik, mintha csak azt bizonyítanák, hogy Sztálin és a többi világtörténelmi szereplő csupán végrehajtotta azt a forgatókönyvet, amelyet a zseniális Hrisztyián Georgijevics Rakovszkij felvázolt. Anthony **C. Sutton**, a Stanford Egyetem, valamint a Hoover Intézet kutatója és egykori tanára a *Wall Street and the Rise of Hitler* — A Wall Street és Hitler felemelkedése (Seal Beach, CA: 76 Press, 1976) című könyvében bizonyítja, hogy az amerikai pénzemberek finanszírozták Hitlert és hozták olyan helyzetbe, hogy megindíthatta a II. világháborút.

Azt a körülményt, hogy a nemzetközi bankárok részt vettek az 1917-es forradalom pénzügyi támogatásában és a bolsevikok hatalomra segítésében, Anthony C. Sutton ugyancsak bebizonyította dokumentált szakmunkájában. E munkájának címe: *Wall Street and the Bolshevik Revolution.* — A bolsevik forradalom és a Wall Street (Rochelle, NY: Arlington House, 1981). Ezen túlmenően Sutton háromkötetes *Western Technology and Soviet Economic Development 1917—1965* — A nyugati technológia és a szovjet gazdasági fejlődés 1917 és 1965 között (Stanford, California: Hoover Institution Press, 1973) művében nem kevesebbet állít hatalmas tényanyagra támaszkodva, mint azt, hogy az a fejlett technológia (know-how) és a nyersanyagoknak egy jelentős része, valamint a pénzügyi eszközök döntő többsége, amelyek révén a Szovjetunió fel tudta építeni hatalmas ipari és katonai gépezetét és fenyegethette a nyugati világot, valójában az Egyesült Államoktól származott. Sutton szerint ez olyannyira igaz, hogy az egykori Szovjetunióra nyugodtan rá lehetett volna írni, hogy „Made in the USA".

A szovjet kormányzat a II. világháború idején kapta az Egyesült Államoktól a legnagyobb arányú katonai és technológiai támogatást az ún.

Lend-Lease Program keretében. A kölcsönbérleti törvényt (Lend-Lease Actet) az Egyesült Államok törvényhozása, a washingtoni Kongresszus 1941. március 11-én fogadta el. Ez felhatalmazta az amerikai elnököt, hogy a nemzetiszocialista Németország és a fasiszta Olaszország elleni koalícióban részt vevő államoknak hadianyagokat, hadifontosságú nyersanyagokat és más árukat adjon kölcsönbe, illetve bérletbe. A hadban álló antifasiszta országoknak nyújtandó segítséggel együtt a kölcsönbérleti törvénynek még egy másik célja is volt: az Egyesült Államok kivitelének fokozása, és a nagy amerikai cégek profitjának növelése. E törvény alapján az Egyesült Államok 1941 márciusától 1945 augusztusáig 46 milliárd dollár értékű árut szállított. Ebből 30 milliárd 269 millió értékűt Nagy-Britanniának. A Szovjet Birodalom lényegesen kevesebbet kapott — 9800 millió dollár értékű árut. Az Egyesült Államok cserébe 7300 millió dollár értékben kapott árucikkeket a szövetséges országoktól. A Lend-Lease keretében nyújtott áruk és szolgáltatások értéke a németellenes koalíció összes háborús kiadásának mintegy 6%-át tette ki. A II. világháború után a Lend-Lease-ből származó kötelezettségek nagy részét elengedték. Moszkva és Washington **1972. október 18**-án egyezett meg, hogy egy csomagterv részeként végleg lezárják a kölcsönbérleti szerződésből származó tartozások ügyét

Anthony Sutton adatai szerint azonban az Egyesült Államok nem 9800 millió dollár értékben, hanem több mint 11 milliárd dollár értékben szállított a Szovjetuniónak hadianyagokat, bombázó- és vadászrepülőgépeket, légvédelmi fegyvereket, olajfinomító berendezéseket, mozdonyokat, teherjárműveket, komplett gyárakat és más ipari berendezéseket. Mindezt betetézte az, hogy nem nyíltan és nem hivatalosan, de az Egyesült Államok (pontosabban a háttérben irányító pénzhatalom) átjátszotta Oroszországnak az atombombagyártáshoz szükséges technológiai ismereteket is. Ezt **George Racey Jordan** őrnagy, aki meg volt bízva a Lend-Lease keretében küldendő szállítmányok irányításával és ellenőrzésével, fedezte fel a **Montana** tagállamban lévő **Great Falls** légitámaszpontján. Megtalálta az atombombagyártás teljes dokumentációját és a hozzá szükséges anyagokat is, valamint közel háromnegyed tonna atombomba gyártásához szükséges urániumot.

James Roosevelt, Franklin Delano Roosevelt elnök fia részletesen beszámol 1980-ban megjelent könyvében *(A Family Matter* — Egy családi ügy), hogy apja miként adta át a Szovjetuniónak 1943-ban és 1944-ben az atombomba építéséhez szükséges dokumentumokat A könyv borítójára azt írták rá, hogy James Roosevelt „a hátborzongató" drámát és a hitelességet ötvözte regényében. A szovjet tudósok Sztálin parancsára már 1949-ben felrobbantották az első orosz atombombát.

Megvilágításra szorul az a körülmény is, hogy miként lépett be az Egyesült Államok a II. világháborúba. Ezt ismerteti Alex Jones, a *Fake Terror— The Road To Dictatorship* — Színlelt terror — Út a diktatúrához című
írásában (elérhető az interneten, az alábbi címen: www.infowars.com):

„Megnyitotta az utat a háborúhoz, amikor Japán aláírta a háromoldalú megállapodást Olaszországgal és Németországgal, és ebben mindhárom fél kölcsönös kötelezettséget vállalt a másik védelmére. Hitler még a provokáció ellenére sem üzenne hadat az Egyesült Államoknak De ahhoz kéznél voltak az eszközök hogy Japán tegye ezt meg.

Az első feladat olaj- és acélembargó életbe léptetése volt Tokióval szemben, felhasználva ürügyül az ázsiai szárazföldön folytatott japán háborúkat Ez arra kényszerítette Japánt, hogy mérlegelje az olajban és nyersanyagokban gazdag térségek megszerzését Indonéziában. Az európai hatalmak katonailag kimerültek az európai háborúban és az Egyesült Államok volt az egyetlen csendes-óceáni hatalom, amely képes volt arra, hogy megakadályozza Japánt Holland Kelet-India (a mai Indonézia) elfoglalásában. Japánnak olajra volt szüksége, ezért el kellett foglalnia Indonéziát. Ennek előfeltétele volt az amerikai hadiflotta fenyegetésének elhárítása Pearl Harbornál. Vagyis Japánnak soha nem volt valódi választási lehetősége.

Ahhoz, hogy kellően felrázzák az amerikai népet, Rooseveltnek szüksége volt arra, hogy Japán elsőként és nyíltan támadjon. A japán támadásnak a lehető legvéresebbnek kellett lennie. Olyan álnok hátbatámadásnak kellett látszódnia, amely hasonló ahhoz, ahogyan azt a japánok tették az oroszokkal szemben. (Az orosz—japán háború a japánok Port Arthur elleni meglepetésszerű támadásával kezdődött 1904. február 8-án.) Ettől a pillanattól kezdve egészen az 1941. december 7-i Pearl Harbor elleni japán támadásig Roosevelt és munkatársai gondoskodtak arról, hogy a Hawaiiban tartózkodó Short tábornok és Kimmel tengernagy teljes tájékozatlanságban legyen tartva a japán hadiflotta helyzetéről és támadási szándékáról. Ők lettek a támadás bűnbakjai.

Az amerikai kongresszus, az Egyesült Államok törvényhozása a közelmúltban posztumusz felmentette a felelősség alól mind Short tábornokot, mind **Kimmel** tengernagyot és helyreállította katonai rangjukat is.
A hadsereg testülete arra a döntésre jutott, hogy az időközben titkosítás alól felmentett dokumentumok megerősítették: a Fehér Ház és a washingtoni kormányzat időben tudott a közelgő támadásról, pontosan ismerte, hol tartózkodik a japán hadiflotta, és azt is tudta, hogy milyen céllal, hová hajózik Roosevelt elnök ténylegesen parancsot adott arra, hogy a repülőgép-anyahaj ók és a hajóhad védelmét ellátó rombolók tá-

vozzanak Pearl Harborból, hogy az vonzóbb támadási célpont legyen. Megismételjük, hogy mindezt a hadsereg szakértői testülete állapította meg utólag.

Következzék néhány idézet

„Az a sokat ismételt állítás, hogy a japán hadiflotta rádiós hírzárlatot tartott fenn útban Hawaii felé, hazugság. Azok között a lehallgatott rádióüzenetek között, amelyeket ma is őriznek az NSA archívumaiban, megtalálható az az üzenet, amelyet a japán Shirya küldött kódolatlanul: 'Közelítünk az északi szélesség 30., valamint keleti hosszúság 154,2 fokához. Várható megérkezési időpont Hawaii közelébe: dec. 3-a"

Franklin Delano Roosevelt jelentette ki:

„Semmi sem történik magától; ami megtörténik, az meg volt tervezve."

Annak a szemléltetésére, hogy melyek a „megtervezett" dolgok, legyen itt egy idézet az ismert brit író, **Douglas Reed:** *Far and Wide* (Messze és távol) című könyvéből (London: Jonathan Cape, 1951) Ebben az idézetben Douglas Reed beszámol egy 1942-ben tett jövendölésről:

„Milyen valódi célt érvényesített, vagy követett Mr. Roosevelt, amikor latba vetette birodalmi hatalmát? A földünk újrafelosztásáról szóló és 1942-ben publikált tervnek azon alapelveit követte, amelyet a **Csoport az Új Világrendért** nevű titkos társaság készített sokkal korábban, élén **Moritz Gomberggel.** Amit ez a csoport javasolt, abban az időben megdöbbentő volt, de messzetekintőnek bizonyult. Legfőbb ajánlásaik szerint a kommunista birodalmat ki kell terjeszteni a Csendes-óceántól a Rajnáig, amelynek így az érdekszférájába tartozna Kína, Korea, Indokína, Sziám és a Maláj-félsziget; és hogy a zsidó államot létre kell hozni. Ezt a két projektet nagyjából megvalósították Kanada és számos 'stratégiai sziget' átkerül az Egyesült Államokhoz. Nyugat-Európa fennmaradó országainak el kell tűnniük az 'Európai Egyesült Államokban' (ezt az elgondolást ma rendkívüli módon erőltetik). A brit világbirodalmat le kell csökkenteni, Holland Nyugat-India Új-Zélanddal együtt csatlakozzon Ausztráliához. Ez az elgondolás úgy tűnik, mint egy három szakaszból álló hatalmas művelet második lépésének forgatókönyve, amelynek a leglényegesebb részét végrehajtották; és ami még hátramaradt, azt energikusan éppen most kísérlik meg végrehajtani)." - (Idézett mű 245—246. ol-

A **Douglas Reed** által hivatkozott jelentés egészen profetikusnak bizonyult Minden ebben az irányban halad anélkül, hogy elhangzana, hogy az Új Világrend érdekében tevékenykedő titokzatos csoport tervét hajtják végre.

Érdemes még egyszer visszatérni **Joseph E. Davieshez**, az egykori moszkvai nagykövethez, aki 1943. január 20-án előadást tartott a Los Angeles-i Városházán rendezett tanácskozáson, amelyről a London Times 1943. január 22-én számolt be olvasóinak. Eszerint Nagy-Britannia nem volt a II. világháborút megelőzően Németország háborús célpontja. A németek 1940-ben felajánlották, hogy elmozdítják Hitlert, ha cserébe megteremthetnék a békét Nagy-Britanniával. Azt szabták feltételül, hogy Anglia és szövetségesei engedjék meg Németországnak, hogy fenntarthassa vezető szerepét Európában. Ezt a német ajánlatot azonban gondosan eltitkolták a brit polgárok elől egészen addig, amíg Davies nagykövet mégis-csak említést tett róla.

London és Párizs Varsótól tette függővé, hogy mikor kezd háborút Németország ellen a kilátásba helyezett hadüzenet elküldésével. A lengyel vezetés felbátorodva ezen az ígéreten nem volt hajlandó semmilyen kompromisszumra sem Danzig (a jelenlegi Gdansk), sem a Kelet-Poroszországhoz vezető közlekedési folyosó („Korridor") kérdésében. A már ismert Molotov—Ribbentrop-paktum nyomán valóban Németország kezdett elsőként katonai akcióba Lengyelország ellen. A II. világháborút formailag mégsem ő kezdte el, hanem Nagy-Britannia, amikor ezért hivatalosan hadat üzent Németországnak. Hamarosan Párizs is csatlakozott Londonhoz. Moszkva címére természetesen nem ment hadüzenet, noha Lengyelország nagyobb részét, 52%-át a Vörös Hadsereg szállta meg. Mindössze két hét különbség volt a két támadó fellépése között

Hitler még 1941. május 10-én is tett egy kísérletet, hogy létrehozza a megegyezést Londonnal. Pártbeli helyettesét, Rudolf Hesst Skóciába küldte egy kis repülőgépen, azzal az üzenettel, hogy nem kívánja legyőzni Angliát, és véget akar vetni a harcoknak. Berlin egyeden feltétele az volt, hogy a Németország és Anglia között folyó tárgyalásokat ne a Churchill vezette kormány folytassa. Rudolf Hesst brit részről fogolyként kezelték, majd háborús bűnösként elítélték. Ő volt a spandaui börtön utolsó foglya. Hess 1987-ben halt meg; halálának homályos körülményeiről máig viták folynak.

Rakovszkíj halála és a jegyzőkönyv utóélete

Kuzmin NKVD-es tábornok (René Duval) betartotta szavát és megmentette Rakovszkij életét. Ennek köszönhető, hogy az 1938 márciusában megrendezett harmadik moszkvai koncepciós perben három másik vád-

lott-társával — **Sz. A. Bezszonowal, Pletnyevvel** és **dr. Levinnel** - egyetemben **Rakovszkijt** is börtönbüntetésre ítélték és nem végezték ki, mint a másik 18 vádlottat — köztük Buharint. Mint már utaltunk rá, húsz év lágerben letöltendő szabadságbüntetést kapott.

A háborúra készülődő szovjet vezetés 1939-ben elhatározta, hogy a Belügyi Népbiztosság keretében NKVD-s (Narodnij Komisszariat Vnutrennih Gyel — Belügyi Népbiztosság) hadosztályokat állítanak fel a gulagtáborok lakóiból speciális feladatok ellátására (gulag - Glavnoje Upravlenyija Lagerej — Állami Táborfelügyelet). Ezeket a gulagfoglyokból szervezett NKVD-s hadosztályokat és kisebb katonai egységeket **fekete hadosztályoknak,** illetve **fekete egységeknek** nevezték, mivel ezeknek a katonái a hadsereg khakiszínű egyenruhája helyett a gulagtáborok fekete egyenruháját viselték. A Szovjetunió felbomlását követően nyilvánosságra került, hogy az egyik ilyen fekete hadosztály parancsnokát Hrisztyián Georgijevics Rakovszkijnak hívták. Abból a feltételezésből indulunk ki, hogy ez a hadosztályparancsnok csaknem bizonyosan azonos azzal a RakovszkijjaL aki korábban a legfelső szovjet vezetéshez tartozott.

Életrajzírói eddig úgy tudták, hogy Hrisztyián Georgijevics Rakovszkij 1941 nyarán, 68 éves korában, nem tisztázott körülmények között, a gulag valamelyik táborában, illetve börtönben halt meg. Más források szerint széles körű tájékozottsága miatt végeztek vele a fogságban. Valószínűsíthető az a feltételezés is, hogy a fronton halt meg, és az ő NKVD általi kihallgatásának hosszú jegyzőkönyvét — annak eredetijét vagy másolatát — találta meg a német támadást követően egy faluban a spanyol önkéntes „Kék Hadosztály" egyik tisztje. Eddig egyeden hivatásos történésznek sem sikerült bebizonyítania, hogy a Rakovszkij-jegyzőkönyvek nem hitelesek, ámbár több főáramlatú, vagyis a hivatalos irányzatot követő történész is elmondotta e sorok írójának, hogy a bizonyítási teher azokon nyugszik, akik Hrisztyián Georgijevics Rakovszkij kihallgatási jegyzőkönyvét valódinak fogadják el.

A Szovjetunió felbomlásával elvileg megnyílott a lehetőség az orosz és ukrán irattárak - köztük az egykori NKVD- és KGB-dokumentumok, valamint a Kreml korábban szigorúan titkos iratai egy részének a kutatására. Gyakorlatilag azonban ma is hozzáférhetetlenek a szovjet korszak fontos dokumentumai. Tény, hogy a Rakovszkij-jegyzőkönyv, amely a franciául zajlott kihallgatás francia eredetijét és Sztálin számára készült orosz fordítását tartalmazta, egyelőre még nem került elő. Ez azonban nem jelenti, hogy nem létezik, és hogy valamikor a jövőben nem kerül majd elő, illetve nem hozzák majd nyilvánosságra. Valószínűleg megtalálható az orosz FSZB (Federalnaja Szluzsba Bezopasznosztyij — Szövetségi Biztonsági Szolgálat) archívumában az a jelentés is, amelyet Gavril Kuzmin NKVD-s

tábornok készített a koncepciós per minden részletét személyesen ellenőrző szovjet diktátor részére Rakovszkij kihallgatásáról.

A Molotov-Ríbbentropp-paktum

A Rakovszkij-jegyzőkönyvhöz hasonló volt a sorsa az 1939. augusztus 23-i Sztálin-Hitler- (Molotov-Ribbentropp-) paktumnak. A szovjet-német megnemtámadási egyezmény titkos mellékleteiről egészen 1989 decemberéig hivatalosan nem akartak tudni a Szovjetunió illetékesei. **Valentyin Falin** történész, németszakértő - aki a Szovjetunió bonni nagykövete, majd a szovjet birodalom utolsó éveiben az SZKP Központi Bizottságának vezető beosztású munkatársa volt, a közvélemény nyomására jelezte, hogy keresik a szovjet-német megnemtámadási egyezményhez csatolt titkos jegyzőkönyveket a szovjet irattárakban. A gorbacsovi „glasztnoszty" és „peresztrojka" időszakában már fel kellett valamit mutatniuk a nyugati közvélemény számára, hiszen a német irattárakból már régóta ismeretes volt a titkos jegyzőkönyvek szövege. Végül tényleg meg is találták a szovjet irattárakban is ezeket a dokumentumokat.

A Szovjetunió Népi Küldötteinek Kongresszusa 1989 decemberében megállapította, hogy „a szovjet-német megnemtámadási egyezményhez hozzáfűzött titkos záradék mind módszereiben, mind tartalmában eltér a szovjet külpolitika lenini elveitől és normáitól. A titkos jegyzőkönyvben rögzített érdekszférák és német-szovjet befolyási övezetek elhatárolása ellentétes a nemzetközi joggal és sérti egy sor állam szuverenitását és függetlenségét." Ezért a moszkvai Kongresszus visszamenőleg érvénytelennek és semmisnek nyilvánította az 1939. augusztus 23-án kötött német-szovjet megállapodás titkos jegyzőkönyvét, azok záradékait és egyéb mellékleteit.

Ötven éven át nem tudott senki hivatalosan semmit a Szovjetunióban ezekről a titkos megállapodásokról, noha azok tartalma más forrásokból ismertté vált és a történelmi események kellően bizonyították, hogy a megállapodás minden részlete át is lett ültetve a gyakorlatba. Ahogyan ez a hivatalos nem tudás nem bizonyította azt, hogy a letagadott titkos dokumentumok nem léteznek ugyanúgy feltételezhető, hogy a Rakovszkij-jegyzőkönyv esetében meglévő hallgatás is véget ér egyszer. Csaknem biztos, hogy Rakovszkij kihallgatási jegyzőkönyvének az eredetije is megvan a titkos iratok között, és valamikor a jövőben majd rábukkan egy kutató. Az előkerült füzetek nagy valószínűséggel másolatok, és a Sztálin számára készült hivatalos kihallgatási jegyzőkönyv először kézírással majd pedig gépírással készülhetett. Az, hogy az eredeti dokumentum még nem áll a történelemtudomány rendelkezésére, nem jelenti azt, hogy a dr. Landovszldjnál talált jegyzőkönyvek nem hitelesek. Az ilyen dokumentumok hitelességé-

nek elfogadása mindig támadható, de titkos dokumentumok esetében a közvetett bizonyítékokat is gondosan mérlegelni kell. A Rakovszkij kihallgatásáról készült jegyzőkönyv keletkezésének ideje, helye és körülményei eléggé ismertek. Elég sok információval rendelkezünk a jegyzőkönyvben szereplő személyekről is. A jegyzőkönyv valódiságát azonban mégiscsak döntő módon a történelmi események bizonyítják. Felsorolunk ezek közül néhányat:

— Az 1938 tavaszán elkezdődött német-szovjet közeledés, és a Sztálin—Hitler- (Molotov—Ribbentropp-) paktum megkötése 1939 augusztusában. Lengyelország felosztása, és az a tény, hogy az együttesen végrehajtott agresszióért csak Berlin címére érkezett a nyugati hatalmak részéről hadüzenet;

— Sztálin manőverezése a Németország számára létfontosságú nyersanyagszállításokkal, a nyersanyagszállító „csapok" időnkénti kinyitásával és elzárásával. (Ennek részleteit ismerteti **Ernst Topitsch**: *Stalin's Krieg* — Sztálin háborúja című 1985-ben Münchenben is megjelent munkája. Ez adatok sorával bizonyítja, hogy a szovjet diktátor támadó háborúra készült a nemzetiszocialista Németországgal szemben. Csak azért mutatott túlzott engedékenységet Hitler iránt 1941 tavaszán, mivel a Vörös Hadsereg még nem készült fel eléggé a háborúra. Ami pedig az Egyesült Államokat érinti, már a hivatalos háborúba lépését megelőzően is hatalmas fegyverszállítmányokkal, páncélosok és repülőgépek ezreivel sietett a szorongatott sztálini rendszer megmentésére. Ennek ellenére a támadásra felkészített Vörös Hadsereg nem volt képes az eredményes védekezésre. A legnagyobb segítség azonban Roosevelt elnök részéről az volt, hogy Japánt belemanőverezte a Pearl Harbor elleni támadásba, és ezzel megnyitotta az utat arra, hogy az Egyesült Államok nyíltan beléphessen a II. világháborúba.)

Az ún. „main stream", azaz a hivatalos irányzatot követő történetírás ma is többé-kevésbé mellőzi Rakovszkij kihallgatási jegyzőkönyvét, de a revizionistának nevezett történészek közül egyre többen (Des Griffin, Johannes Rothkranz, Heinz Scholl, Peter Blackwood, Henry Makow és mások) kordokurnenturnként hivatkoznak rá. Többen kapcsolatot látnak a Rakovszkij által elmondott történelmi narratíva és a hírhedt hamisítvány, a *Cion bölcseinek jegyzőkönyve* egyes gondolatmenetei között. Ez azt a látszatot keltheti, hogy a Rakovszkij-jegyzőkönyv hitelessége is ugyanúgy kétségbe vonható, mint a „Cion bölcseinek jegyzőkönyve".

A Cion bölcseinek jegyzőkönyve c. irat eredetét és szerzőit ma már ismerjük. (Lásd: Drábik János, Uzsoracivilizáció, III. kötet, 251-314-ig old.) Bizonyíthatóan nem azok között folyt a párbeszéd, akiket a cári titkosszolgálat, az Ohrana hamisítást készítő ügynökei feltüntettek. Mindez nem vál-

toztat azon, hogy a hamisítók ne lettek volna tisztában a nemzetközileg megszerveződött pénzhatalom rejtett céljaival, stratégiájával, szervezeti és működési rendjével. *A Cion bölcsének jegyzőkönyve* máig élő igazságát olvasói szemében az támasztja alá, hogy a történelem menete utólag tartalmilag igazolta. Nem pontosan ugyanez a helyzet a Rakovszkij kihallgatásáról készült feljegyzésekkel Itt nincs arról szó, hogy valaki tudatosan másnak a szájába adott volna gondolatokat csupán azért, hogy rosszindulatúan izgasson egy bűnbaknak kiválasztott etnikum vagy nép ellen. Itt csak azt lehet kérdésessé tenni, hogy a II. világháború során Oroszországban megtalált iratok eredetiek-e, vagy sem. A Rakovszkij-jegyzőkönyv belső igazságtartalma, valamint a létrejötte után bekövetkezett történelmi események az eredetiségét támasztják alá, mert szinte filmforgatókönyhöz hasonlóan tartalmazza a II. világháború előzményeit és lefolyását. A legfontosabb bizonyíték valódisága mellett az, hogy Sztálin szinte pontról pontra végrehajtotta a Rakovszkij által felvázolt stratégiát.

A gazdasági demokrácia előfeltétele a magánpénz-monopólium megszüntetése

Amikor a pénzügyi rendszer megváltoztatását vesszük közelebbről szemügyre, fel kell tennünk néhány kérdést

Kinek a joga és kötelessége legyen a pénz megteremtése és forgalomba hozatala?

Hitel formájában kell-e létrehozni a pénzt és kamattal megterhelve forgalomba hozni, vagy pedig lehetséges kamatmentes pénz kibocsátása és forgalomba hozatala is?

Van-e különbség a pénz és a hitel között?

A jelenlegi pénzrendszer érett formájában először Nagy-Britanniában jött létre. Angliában ma a forgalomban lévő pénz 5%-a tekinthető adósságmentes pénznek, amit állami szervek bocsátanak ki a központi bank bankjegyeinek formájában, valamint a királyi pénzverde pénzérmék formájában. A forgalomban lévő pénz több mint 95%-át a kereskedelmi bankok hozzák létre és kölcsönzik ki kamattal terhelt hitelpénz formájában. A kereskedelmi bankok ezt a számlapénzt, könyvelési pénzt, elektronikus pénzt a semmiből teremtik elő és elnevezik hitelnek. Úgy jön létre, hogy ügyfeleiknek számlát nyitnak, erre ráírják a levegőből létrehozott hitel összegét, és ezzel az máris átalakul profitot hozó kölcsönné. Nagy-Britanniában ez ma 20 milliárd font kamatjövedelemhez juttatja ezeket a bankokat minden évben, miközben az adófizető brit polgárok kevesebb mint hárommilliárd font normális pénzhez juthatnak bankjegyek és pénzérmék formájában.

Ha azonban a kereskedelmi bankoknak megtiltaná a parlament, hogy hitelpénzt kreáljanak a semmiből, továbbá ha ez a jogosítvány csak az állam nevében, annak megbízottjaként eljáró központi bankot illetné meg és ebből következően a központi bank kamatmentesen adná át ezt a pénzt az államnak, hogy közkiadások formájában forgalomba hozza, akkor a pénzkibocsátásból évente a társadalom egészének 45 milliárd font jövedelme lenne. Az erre vonatkozó amerikai, német és magyar adatokat is ismerjük, és a későbbiekben majd még hivatkozunk rájuk.

Maradjunk azonban még mindig Angliánál, a jelenlegi globális pénzrendszer történelmileg talán legfontosabb államánál. Mi következik a fent ismertetett adatokból?

Először az, hogy az adózás és az államadósság csökkenthető vagy a közcélú kiadások növelhetők évente 45 milliárd fonttal attól függően, hogy kié a pénzkibocsátás joga.

Másodszor, ha az állam és a kormány biztosítaná a megfelelő pénzmennyiséget a gazdaság számára, akkor az ebből származó jövedelem a társadalom egészét gazdagítaná és nem a pénzvagyon-tulajdonosokat privát profitként. Ezzel fel lehetne számolni a társadalmi igazságtalanság egyik legfőbb forrását.

Harmadszor, ha a brit parlament és a londoni kormány visszavonná ezt a rejtett támogatást a bankoktól és a bankrendszer egészétől, akkor sokkal szabadabb piac jönne létre a pénzügyek terén, sokkal versenyképesebb bankári tevékenység és a bankok szolgálataihoz is olcsóbban lehetne hozzájutni az ügyfeleknek.

Negyedszer, az adósságmentes pénz jelentős mértékben és viszonylag gyors ütemben lehetővé tenné az államadósság és a magánszemélyek adósságának a csökkentését. Az eladósodás ugyanis jelentős részben annak köszönhető, hogy a ma forgalomban lévő pénz 95%-a hitelként jön létre, és adósságként kerül forgalomba, amelyet kamattal tetézve kell visszafizetni.

Ötödször, a gazdaság sokkal szilárdabbá válna. Nem a bankoktól függne, hogy mennyi pénzt hoznak forgalomba, és ily módon csökkenne az a lehetőségük, hogy egyrészt pénzhiánnyal gazdasági visszaesést, depressziót és válságot idézhessenek elő, másrészt — ha az érdekük úgy kívánja, mesterségesen felpörgessék a gazdasági életet.

Hatodszor, a köztulajdonú központi bank hatékonyabban tudná ellenőrizni a pénzellátást és az inflációt, ha a demokratikus állam által meghatározott közérdek szerint döntene a gazdaság számára biztosított új pénz mennyiségéről. Jelenleg a központi bank közvetett módon tesz kísérletet az infláció féken tartására oly módon, hogy meghatározza az alapkamatlábat, amelyhez igazodóan vehetnek fel az emberek kölcsönöket a bankoktól. A kamatok megemelése valójában fokozza az inflációt, mert a kamatokkal megnövelt hitelek visszafizetéséhez még nagyobb mennyiségű pénzt kell forgalomba hozni, ez pedig egyértelműen gerjeszti az inflációt

Az elmondottakat seigniorage-reformoknak is nevezhetjük. A seigniorage vagy szegniorázs nem más, mint a „kamara haszna". Történelmileg és a pénz esetében a pénzverdébe bevitt nemesfémre kivetett adó volt, amely az érmeverés költségeinek a fedezésére szolgált és az államot megszemélyesítő király jövedelmét jelentette. Ezért a szegniorázs királyi előjog volt

A jelenlegi monetáris rendszerben ezzel a szakszóval azt a jövedelmet jelölik, amelyet valamely pénzkibocsátó hatóság csapol le a saját maga szá-

mára. Mivel a pénzkibocsátás pénzteremtést jelent, ekkor a központi bank olyan hitelt nyújt, amely mögött nincs betéti fedezet. Az ebből származó speciális nyereség az államkincstárt gazdagítja. Ez lényegében a seigniorage, vagyis a pénzállomány adója.

A bevezetőben javasolt reform visszaadná a demokratikus közhatalomnak azt az előjogát, hogy közcélra fordítsa a pénzkibocsátásból és annak a forgalomba hozatalából eredő többletjövedelmet Egyes közgazdászok és politikusok arra hivatkozva utasítják el ezt a javaslatot, hogy a kereskedelmi bankok által a levegőből létrehozott pénz nem valódi pénz, hanem csak hitelpénz. Nem mást állítanak, mint azt, hogy a hitel az nem pénz. Ennek azonban ellentmond a pénzügyi rendszer és a gazdasági élet egész gyakorlata. Jelenleg ugyanis a kereskedelmi bankok által kibocsátott bankjegyek, valamint a könyvelési úton létrehozott számlapénz és elektronikus pénz mind a forgalomban lévő készpénz funkcióit teljesíti. A bankjegyek nem egyszerűen azt jelentik, ami az eredeti funkciójuk volt, hogy „én tartozom neked". Ezek ma már gyakorlatilag készpénzként vannak forgalomban. Az is bizonyítja ezt az állítást, hogy nincs más pénz, amire be lehetne őket váltani, például nemesfémekre vagy az abból készült érmékre.

A pénz kibocsátása és forgalomba hozatala nemcsak egy-egy ország szintjén, de nemzetközi szinten is megvalósítható. A világgazdaságban ma használt több nemzeti valuta is, így az amerikai dollár, a japán jen, az Európai Unió pénze az euró és a brit font, mind tartalék valuta funkciót is betölt. Egy globális pénzreform esetében olyan egységes világpénzzel lehetne felváltani ezeket, amelyet egy világszintű monetáris hatóság bocsátana ki. Az ebből befolyó hasznot azonban kizárólag csak közcélra lehetne fordítani, az erre létrehozott világszintű monetáris irányítótestület segítségével.

A pénzkibocsátás meghatározza a demokráciát

Miért kell a gazdasági élet szereplőinek, a társadalom minden tagjának eladósodnia ahhoz, hogy hozzájuthasson a létfenntartásához szükséges javakhoz? Jelenleg pénz csak úgy érhető el, ha eladósodunk. Miért szükséges kizárólag adósság formájában létrehozni a gazdasági élet közvetítő közegét, a valódi értéket hordozó termékek és szolgáltatások jeleit? Miért kell a demokratikus államnak és a politikai felelősséggel tartozó kormányoknak átadniuk a pénzkibocsátás és forgalomba hozatal jogát és felelősségét a magántulajdonban lévő bankrendszernek? Ez azért is fontos kérdés, hiszen az alkotmányok — így például az amerikai Alkotmány vagy a Német Szövetségi Köztársaság Alkotmánya, de a magyar Alkotmány is — az álla-

mot hatalmazzák fel a pénz kibocsátásának és forgalomba hozatalának jogával.

Mit jelent a demokrácia számára az, ha a polgároknak kizárólag a magántulajdonban lévő bankrendszerhez kell fordulniuk a gazdasági és a társadalmi élet közvetítő közegének beszerzése végett? Hogyan működhet egy népszuverenitáson nyugvó rendszer (a nép kormánya, a nép által, a népért), ha teljesen ki van szolgáltatva a bankárok kénye-kedvének? A főáramlatú, hivatalos tudományosság, a szakképzett közgazdászok és egyetemi tanárok, valamint a választott politikusok miért nem látják a szoros kapcsolatot a hatványozottan növekvő eladósodás és a társadalmi problémák között? Valószínűleg látják, de gondosan hallgatnak róla, és ezekről az összefüggésekről nincsenek viták a tömegtájékoztatási intézményekben.

Amikor a monetáris felségjogokról beszélünk, azaz egy ország pénzügyi szuverenitásáról, akkor lényegében az erőforrások és a javak felosztásáról is szólunk. Ha a hitelek létrehozása és szétosztása kizárólag a magántulajdonban lévő bankrendszer privilégiuma, akkor e bankrendszer irányítói döntenek arról, hogy ki jut a társadalomban vásárlóerőhöz, és ahhoz a lehetőséghez, hogy mint gazdasági szereplő fennmaradhasson. Amikor az igazságos társadalmi viszonyok megteremtése érdekében felmerült az erőforrások és javak igazságos elosztása, nem került igazán elemzésre, hogy ez valójában a hitel szétosztásától függ.

(Sokat ismételt, divatos jelszó ma Magyarországon, hogy „csak egy Magyarország van". Ez földrajzi értelemben annyiban igaz, hogy a történelmi Magyarország egyik maradékát még mindig Magyarországnak nevezik. A többi maradékát, ahol szintén élnek nagy létszámban az egykori Magyarország polgárai és leszármazottai, már nem hívják Magyarországnak, de azért az a föld még ma is magyarnak tekintendő annyiban, hogy magyarok is élnek rajta. Gazdasági értelemben egyértelműen két Magyarország van, amelyet tátongó szakadék választ el egymástól. Az egyik a milliárdos vagyonok Magyarországa, a másik a hárommillió koldus, a további hárommillió létminimumon lévő és a további kétmillió állásban lévő, de egyre eladósodók Magyarországa. E két társadalmi és gazdasági csoporthoz tartozó embereknek a szükségletei és érdekei kibékíthetetlen ellentétben állnak egymással. A kétféle Magyarország-lakók közti tátongó szakadékot az egykor közös tulajdont képező nemzeti vagyon igazságosabb elosztásával lehetne áthidalni. Ezt a megjegyzést csak azért tettük, mert a pénzvagyonos uralkodó réteg fél attól a megosztottságtól, amelyet a közvagyon szélsőségesen igazságtalan kisajátításával maga hozott létre. A megszerzett vagyont és előjogokat szeretné nyugodtan élvezni, és ehhez jó lenne a rendszerváltás veszteseinek is a támogatását megnyerni. Ezt a

támogatást azonban a megvásárolt sajtó és tömegtájékoztatás segítségével csak ideig-óráig tudja biztosítani a maga számára.)

Egyre többen ismerik fel és mondják is ki: helytelen és szükségtelen, hogy a gazdasági és társadalmi élet közvetítő közege, a pénz, kizárólag magánszemélyek és magánintézmények útján kerül forgalomba. Akik ezt felismerték, egyre hangosabban követelik, hogy a közhatalom teremtse meg és hozza forgalomba ezt a közvetítő közeget! A társadalom minden tagjának joga van ahhoz, hogy valamilyen érdekeltsége legyen a pénz kibocsátásában és forgalomba hozatalában. Jelenleg a pénzkibocsátás és forgalomba hozatal hasznát a szervezett pénzhatalom irányítói élvezik. A bankok szedik be a hatalmas összegű kamatokat és a beruházónak nevezett spekulánsok teszik el a pénzzel és a pénzhelyettesítő eszközökkel való manipulációból, valamint a vállalati átvételekből (hostile take-overből) származó hatalmas hasznot

Egyre többen képviselik azt az álláspontot, hogy amíg a pénz kibocsátása és forgalomba hozatala a magántulajdonban lévő bankok előjoga, akik ezt a hatalmat kizárólag saját hasznukra gyakorolják, addig nem lehet valódi demokráciáról, a népakarat érvényesüléséről beszélni. Az egyik legtöbbet hangoztatott érvelés a közpénzrendszer ellen az, hogy ha az egyes államok és kormányok kezébe kerülne a pénzkibocsátás és forgalomba hozatalának joga, akkor azt egyrészt arra használnák, hogy elárasszák a gazdaságot ilyen adósságmentes pénzzel, másrészt a saját kezükben centralizálnák a hatalmat. Amikor ezt az érvet hangoztatják, valójában nem a közpénzrendszer pénzügyi és gazdasági helyességét cáfolják, hanem rámutatnak a jelenlegi kormányzati rendszer demokratikus ellenőrzésének hiányára. Ha ugyanis az alulról jövő demokratikus ellenőrzés hatékony, akkor az egyes kormányok a közpénzrendszer irányítása révén nem tehetnének szert olyan különleges hatalomra, amely már a társadalom egészének az érdekeit sérti.

Miként cáfolhatjuk a kőzpénzrendszer elleni érveket?

Első érv: ‚A legutolsó, amire szükségünk lehet, az, hogy a kormányzatnak hozzáférése legyen korlátlan mennyiségű pénzhez."

A közpénzrendszer hívei nem korlátlan mennyiségű pénz kibocsátását szorgalmazzák. A közpénzrendszer nem korlátlan mennyiségű pénz felelőtlen forgalomba hozatalát jelenti. A közpénzrendszer sürgetői azt ajánlják, hogy egy demokratikusan ellenőrzött és felelősségre vonható állami hatóság hozzon forgalomba meghatározott gazdasági programokhoz meghatározott mennyiségű adósságmentes közpénzt. Ezt a pénzt csak akkor lehetne forgalomba hozni, ha már a finanszírozandó projektet az arra illetékes hatóságok elfogadták. A kibocsátott közpénzt kizárólag erre a

termelői programra lehet elkölteni. A pénz nem kamatozó hitelpénz lenne, hanem a konkrét programot finanszírozó közvetítő közeg.

Második érv: „Mivel lehet majd bármely kormányt megakadályozni abban, hogy annyi kamatmentes közpénzt hozzon forgalomba, amennyit csak akar, azért, hogy így szerezzen népszerűséget magának a választópolgárok körében az elkövetkező választáson? A kormány azért, hogy növelje népszerűségét, egyszerűen arra használhatná a kamatmentes közpénzt, hogy csökkentse az adókat."

Ha az egyes kormányok visszakapnák azt a jogot, hogy kamat- és adósságmentes közpénzt hozzanak forgalomba, akkor ehhez a joghoz szigorú jogi kötöttségeket is csatolni kell. Az új pénz létrehozására és kibocsátására csak törvény által meghatározott keretek között és alkotmányosan is garantált paraméterek betartásával kerülhet sor.

A kormányok abban is érdekeltek, hogy az általuk létrehozott és kibocsátott adósságmentes közpénzzel ne okozzanak romboló erejű inflációt. Ezért ezt a fajta pénzkibocsátást gondosan hozzá kell igazítani a reálgazdaság szükségleteihez, a forgalomban lévő áruk és szolgáltatások mennyiségéhez, valamint a lakosság létszámához. Ha egy kormányzat elmulasztja ezeknek a szabályoknak a betartását, valójában a saját jövőjét teszi kockára, hiszen egy infláció által sújtott társadalom nem fogja újból megválasztani. Ezért egy felelős kormánynak legalább annyi érdeke fűződik a túlzott pénzkibocsátás és költekezés, valamint a nyomukban járó infláció elkerülésére, mint ahhoz, hogy olcsó közpénzzel optimálisan tartsák mozgásban a gazdasági életet.

Harmadik érv: „Közismert, hogy a pénzügyi problémák legfőbb okozói az államok és a kormányok. Miért adnánk nekik még több hatalmat és hatáskört a pénzügyek terén?"

Mindent megelőző feladat a forgalomban lévő pénz mennyiségének demokratikus kontrollja, mégpedig a konkrét számonkérés és felelősségre vonás lehetőségével. Ezért nem kizárólag kormány által kibocsátott közpénzről kell gondolkodni, hanem minden olyan más módozatról, amellyel elérhető, hogy a szervezett közhatalom — a társadalom egésze — ellenőrizze a forgalomban lévő pénz mennyiségét. A kormányzat szerepe ebben csak az egyik lehetséges megoldási módozat. De a közérdek érvényesítése a pénzrendszer ellenőrzésében más módokon is megvalósítható.

Valójában a gazdasági demokráciáról van szó, a teljesítményhez kötött tulajdoni rendszer megvalósításáról és a gazdasági hatalomban való részesedésnél az egyenlő esélyek biztosításáról. A gazdasági hatalomban nem lehet az egyenlő esélyek alapján részesedni akkor, ha a gazdasági élet közvetítő közege, a pénz nincs demokratikus ellenőrzés alatt. A magánpénzrendszert közpénzrendszerré kell átalakítani ahhoz, hogy a formális de-

mokrácia tényleges demokráciává alakulhasson át A többpártrendszerű parlamenti demokráciák kormányait nem lehet kihagyni a közpénzrendszer működtetéséből. Való igaz, hogy e feladattal azonban csak a demokratikus ellenőrzési technikák továbbfejlesztésével lehet megbirkózni. A kormányok felelősségre vonása és alulról jövő szoros ellenőrzése azonban nemcsak pénzügyi-gazdasági követelmény, hanem elsősorban politikai. A kormányokat a monetáris reformból, a közpénzrendszer visszaállításából nem lehet kizárni. Ezt a demokratikus pénzrendszer hívei nem is tűzték ki célul. Azt viszont megoldhatónak tartják, hogy a közpénzrendszer irányítását a kormányok a társadalom szigorú és alulról jövő ellenőrzésével végezzék.

Negyedik érv: „Ha figyelemmel vagyunk a jelenlegi demokratikus rendszerek fogyatékosságaira - arra, hogy milyen feszültség van a kormányok és a lakosság között, akkor könnyen elképzelhető, hogy ezek a kormányok még több hatalomhoz jussanak."

Erre az érvre is az a válasz, hogy nem cáfolja a közpénzrendszer visszaállításának pénzügyi és gazdasági megalapozottságát, társadalmi szükségszerűségét. Ez lényegében csak annyit állít, hogy a jelenleg működő reáldemokrácia tökéleden rendszer és szükség van lényegi demokratikus reformokra az alibidemokrácia kulissza jellegének megszüntetésére a pénzügyek demokratikus szabályozása érdekében. A pénzügyi-gazdasági kérdéseket azonban nem szabad a politikai demokrácia kérdéseivel összekeverni csupán azért, mert szorosan összefüggnek egymással.

Ötödik érv: ‚Az az elképzelés, hogy a kormányzat bocsásson ki és hozzon forgalomba adósságmentes és kamatmentes pénzt, tovább fogja centralizálni az egyes kormányok hatalmát. Ez a fajta hatalomnövekedés végül is elvezet a zsarnoksághoz."

Ismét arra kell hivatkoznunk, hogy a pénzügyi és gazdasági kérdéseket meg kell különböztetni a politikai hatalom problémáitól. A közpénzrendszer hívei egyetértenek azzal, hogy nem az egyes kormányzatok kezében lévő gazdasági hatalmat kell tovább centralizálni és koncentrálni. Ugyanakkor még a jelenlegi tökéletlen reáldemokráciákban is az egyes kormányokat sokkal több politikai felelősség terheli a társadalom egészével szemben, mint a szervezett magánhatalommá integrálódott bankokat, pénzintézeteket Az integrált pénzrendszer ma állam az államban, és e pénzrendszer irányítói rejtett kormányt alkotnak, amely nem tartozik felelősséggel a választópolgároknak.

A bankárokat senki nem választja, és nem is lehet őket elmozdítani Ha viszont a monetáris döntések meghozatala a politikai felelősséggel tartozó legitim kormány illetékességébe tartozik, akkor ennek a kormánynak a tagjai rossz döntéseikért felelősségre vonhatók és leválthatók. A kormá-

nyokat a választások útján el lehet mozdítani, a bankárokat, beruházó pénzembereket azonban nem.

Hatodik érv: „Akik a közpénzrendszert akarják visszaállítani, valójában marxisták, mert Marx hirdette meg a Kommunista Kiáltványban, hogy a hitelt centralizálni kell az állam kezében és a pénzrendszer irányítását kizárólagos állami monopóliummá kell tenni."

A közpénzrendszer visszaállítói nem kívánják valamennyi hitel centralizálását. Azt szorgalmazzák, hogy a forgalomban lévő pénz mennyiségének nagyobb része legyen olyan adósság és kamatmentes közpénz, amelyet egy demokratikusan felelősségre vonható és elmozdítható köztestület, állami intézmény hoz forgalomba, és nem hitelként kölcsönzi ki a gazdasági élet résztvevőinek. A közpénzrendszerben is lehet bizonyos fokú szerepe a magántulajdonban lévő pénzintézeteknek. Az adósságmentes közpénz kibocsátása elsősorban nem politikai elképzelés és nem is lehet sem baloldalinak, sem jobboldalinak minősíteni. Természetesen van politikai vonatkozása is és egyik fontos célja a formális demokrácia kiegészítése gazdasági demokráciával. Semmiféleképpen nem az a célja, hogy centralizálja az állam kezében a gazdasági hatalmat, hanem az, hogy megteremtse valamennyi állampolgár számára a gazdasági esélyegyenlőséget és a saját teljesítmény révén létrejött tulajdonhoz való jogát.

Hetedik érv: „Az adósságmentes közpénz kibocsátása lehetővé teszi társadalmilag kívánatos progamok finanszírozását, de megkönnyíthetik azt is, hogy az egyes államok kifejezetten kártékony dolgokra tudjanak több pénzt fordítani."

Ez igaz, de itt is arról van szó, hogy elsősorban politikai és nem pénzügyi kérdést érint A kormányok, amikor pénzügyi kiadásokról döntenek, a politikai racionalitás szerint mérlegelnek, amely természetesen az általuk képviselt ideológiához is igazodik. Az a tény, hogy a kormányok még a jelenlegi tökéletlen demokrácia körülményei között is sokkal inkább felelősségre vonhatóak és elmozdíthatóak, mint a jelenlegi magánpénzrendszer vezetői, amellett szól hogy a pénzrendszer irányítását át kell adni a hatáskörükbe. A polgároknak fel kell tenni választott képviselőiknek és kormányuknak a kérdést, hogy ki az, aki a döntéseket hozza. Van-e a választópolgároknak választási lehetőségük egy adott kérdés tekintetében? Megfelelő előkészítés és konzultációk után hozták-e a döntéseket? Ezek vajon a lakosság közös szükségleteit és érdekeit tükrözik vagy sem? Továbbá, hogy ezeket a döntéseket arra figyelemmel hozták-e, hogy a döntéshozók személy szerint felelősek-e értük, és ha hibáztak, akkor elmozdíthatók-e?

Szó sincs arról, hogy a közpénzrendszer visszaállítása mindent megoldó csodamódszer. Csupán arról van szó, hogy a közpénzrendszer jobb, mint a magánpénzrendszer, és bevezetése elősegítheti, hogy a formális

demokráciát kiegészíthessük a gazdasági esélyegyenlőséget is biztosító alapvető demokratikus jogokkal. A közpénzrendszer felgyorsíthatja azokat az erőfeszítéseket, amelyek a szervezett magánhatalom korlátozását célozzák a jelenlegi a pénzuralmi rendszerben.

Nyolcadik érv: „Amennyiben az állam és a kormány kezébe kerül a pénzkibocsátás, a kamat- és árfolyam-szabályozás, akkor ez korrupcióhoz vezet

Kétségtelenül számításba kell venni a visszaélés lehetőségét. Ez azonban akkor is lehetséges, ha a pénzkibocsátás a szervezett magánhatalom kezében van. A korrupcióhoz nincs szükség, hogy a pénzkibocsátás felségjogát a közhatalom gyakorolja. Ha az államok és a kormányok élnek vissza a monetáris jogaikkal, akkor a választópolgároknak módjukban áll a korrupcióba keveredett köztisztviselők felelősségre vonása és elmozdítása. Ahhoz, hogy ezt a jogukat gyakorolhassák, valójában a demokrácia technikáit kell tökéletesíteni

Ha viszont a pénzkibocsátás és az ezzel kapcsolatos monetáris jogok magánintézmények monopóliumát képezik, a visszaélés sokkal inkább rejtve marad. Ezért nehezebb a korrupciót felderíteni és megfékezni. A szervezett magánhatalomnak pontosan az a rendkívüli hátránya a közhatalommal szemben, hogy miközben befolyásolja, sőt meghatározza a társadalom egészének az életét, a társadalom nem tudja felelősségre vonni. Valójában arra kell törekedni, hogy olyan átlátható és számon kérhető közintézmények gyakorolják a monetáris jogokat, amely intézmények a parlamenti demokrácia eszközeivel ellenőrizhetőek. Ezért a demokrácia egyik előfeltétele, hogy a közhatalom által kibocsátott közpénz legyen forgalomban.

Milton Fríedman javaslata a magánpénz-monopólium szabályozására

A Nobel-díjas közgazdász, Milton Friedman azt javasolta, hogy az úgynevezett **fractional reserve system,** azaz a részlegesen fedezett pénz kibocsátását meg kell szüntetni. Az ő módszere szerint az Egyesült Államok — a világ legeladósodottabb állama — három év leforgása alatt úgy tudná kifizetni államkötvényekben lévő hatalmas adósságát, hogy ehhez saját kibocsátású adósság- és kamatmentes pénzt használna a néhai Lincoln elnök által kibocsátott állami dollárhoz (greenbackshez) hasonlóan. Friedman szerint mindezt inflációmentesen is végre lehet hajtani. El lehet kerülni mind az inflációt, mind a deflációt, miközben megfelelő mennyiségű pénz marad forgalomban, és az állam adóssága is felszámolható. Az amerikai államkincstár a korábban kibocsátott államkötvényeket (adósleveleket) visszavásárolja állami kibocsátású bankjegyekkel az úgynevezett nyílt pia-

con. Az így keletkező hatalmas pénzmennyiséget azonban nem engednék rá a gazdaságra, hanem előírnák a bankoknak, hogy fokozatosan emeljék a jelenlegi 10%-ról 100%-ra tartalékaikat. Az így kibocsátott állami pénz a bankoknál maradna, és nem kerülne forgalomba. A bankok tulajdonában lévő visszavásárolt államkötvényeket kivonnák a forgalomból és helyükre adósságmentes állami kibocsátású bankjegyek kerülnének. Amikor az államkötvények kicserélése kamatmentes állami kibocsátású pénzre eléri a 100%-ot, akkor a bankok már csak olyan pénzeszközökkel folytathatnák tevékenységüket, amelynek a fedezetével 100%-osan rendelkeznek.

Az Egyesült Államok központi bankjának szerepét betöltő — magántulajdonban lévő — pénzintézet, a Federal Reserve Bank, a FED ettől kezdve már csak arra szolgálna, hogy központi klíringház legyen, ahol átváltják (amerikai állami bankjegyekre a csekkeket. Ez egyben azt is jelenti, hogy az 1913-ban elfogadott Federal Reserve Törvény feleslegessé válik és minden további nélkül hatálytalanítani lehet. Ezáltal a monetáris hatalom visszakerülhetne a közhatalmat képviselő amerikai kormányhoz, azon belül is a pénzügyminisztériumhoz. Mindennek nyomában megszűnne a bankok lehetősége arra, hogy a forgalomban lévő pénz mennyiségét növeljék vagy csökkentsék. Ezzel a módszerrel az államadósságot viszonylag rövid idő alatt fel lehetne számolni. A FED-et, valamint a részleges tartalékrendszeren alapuló banki működést tehát úgy lehetne végérvényesen megszüntetni, hogy nem lenne szükség államcsődre, pénzügyi összeomlásra, inflációra vagy deflációra, illetve bármely lényeges változásra az amerikai gazdasági életben.

Az átlag adófizető polgár először kerülhetne 1913 óta — amióta a FED-re vonatkozó törvényt elfogadták — olyan helyzetbe, hogy jelentősen csökkennének az adóterhei és egyidejűleg az infláció is fokozatosan kiküszöbölődne. Mindez természetesen csökkentené a magánpénz-monopólium alapján működő bankok szerepét és a hatalmát

Mit tartalmazzon egy monetáris reformtörvény?

1. Legfontosabb az államadósság kifizetése állami kibocsátású kamatmentes pénzzel. Itt érdemes emlékeztetni Thomas Edison szavaira:

„Ha az Egyesült Államok kibocsáthat dollárkötvényt, akkor dollárbankjegyet is forgalomba hozhat."

Mindkettő vásárolóereje azon a bizalmon nyugszik, hogy az Egyesült Államok olyan fizetési kötelezettséget vállalt, amelyet teljesíteni fog. A két állami kötelezettségvállalás között az a különbség, hogy a kibocsátott államkötvényért (adóslevélért) kamatot kell fizetni, a kibocsátott pénzjegyekért

pedig nem. Az eddig kibocsátott FED-dollárok fokozatosan kikerülnének a forgalomból és helyükre a kamatmentes állami kibocsátású dollár lépne.

2. Meg kell szüntetni a részleges tartalékráta rendszerét. Ahogyan fokozatosan kifizetésre kerül az államadósság, és a bankoknak a tartalékrátáját egyidejűleg a jelenlegi 10%-ról 100%-ra növelik azért, hogy az ő trezorjaikban kössön ki az állami kibocsátású pénz, ezzel megelőzhető az infláció. A 100%-ra növelt banki tartalékok feleslegessé tennék a Federal Reserve pénzkibocsátási tevékenységét. A FED már egy év után megszüntethetővé válik.

3. Ennek megfelelően az 1913. évi Federal Reserve Act (FED-törvény), valamint az 1864. évi National Banking Act (Nemzeti Banktörvény) érvényteleníthető. Ez az a két törvény, amely a monetáris hatalmat átruházta a magántulajdonú bankrendszerre és állami monopóliumból magánmonopóliumot hozott létre. Mindezek nyomában a monetáris hatalom Lincoln elnök idejéhez hasonlóan az Egyesült Államok Pénzügyminisztériumánál lenne. Ezt követően többé egyetlen magánbankház sem szabályozhatná a pénzügyi intézmények és a pénzrendszer működését.

4. Ezek után az Egyesült Államoknak ki kell lépnie a Nemzetközi Valutaalapból, a baseli Nemzetközi Fizetések Bankjából, a BIS-ből, és a Világbankból. A felsorolt nemzetközi pénzintézetek az amerikai Federal Reserve Systemmel együtt azt a célt szolgálják, hogy centralizálják a nemzetközi bankárok hatalmát a világ pénzrendszere és a világ gazdasági élete felett. Azok a tevékenységek, amelyek hasznosnak minősíthetők, így a valutaátváltás szabályozása, megoldható más és a közérdek által jobban ellenőrzött új intézmények által. A tervezett monetáris reformtörvény olyan biztosítékokkal rendelkezne, amelyek garantálják, hogy a forgalomban lévő pénz mennyisége stabil maradjon, és így minimálisra csökkenti az infláció és a defláció veszélyét. Az elmúlt három évtizedben a FED tízévenként megkétszerezte a forgalomban lévő pénz mennyiségét Amerikában. Ez párosulva a részleges tartalékráta-rendszerrel, folyamatosan hajtotta előre az inflációt A pénzhígulás eredményeként pedig egyre csökkent a lakosság vásárlóereje, azaz rejtett adót kellett fizetnie. Ez a rejtett adó, valamint a magánpénz monopóliuma nyomában járó egyéb adók okozták azt, hogy az amerikai családokban most már mindkét szülőnek dolgoznia kell és még így sem tudják tartani korábbi életszínvonalukat, mint amikor csak egy kereső tartotta el az egész családot.

A forgalomban lévő pénz mennyiségét megfelelő technikákkal ellenőrzés alatt lehet tartani, és így megoldhatóvá válik, hogy a lakosság létszámához és a gazdaság szükségleteihez igazodva arányosan növekedjék, mondjuk évi 3%-kal. Ezeket a technikákat és eljárásokat is törvényekkel

szükséges szabályozni. Ez nagy változást jelentene a jelenlegi magánpénz-monopóliummal szemben, amikor bankárok egyes csoportjai saját partikuláris érdekeik és kényük-kedvük szerint tudják változtatni a társadalom rendelkezésére álló pénz mennyiségét A komputertechnológia és elektronika lehetővé teszi, hogy tudományos módszerekkel, statisztikai adatokra támaszkodva lehessen hozzákapcsolni a pénzmennyiség szabályozását a népesség növekedéséhez és az árak alakulásához. A tervezett monetáris reform számításba veszi egy olyan bizottság létrehozását a pénzügyminisztériumon belül amely szigorúan a közérdek szem előtt tartásával — a pártok befolyásától távol tartva — hozhatná meg döntéseit. Ily módon biztosítani lehetne, hogy minden évben mintegy 3%-kal növekedjék a forgalomban lévő pénz mennyisége. Ez nemcsak szilárd árakat eredményezne, de megakadályozná a pénzhiány miatti csődöket, valamint a túlzott pénzmennyiség miatti inflációt

Joseph Stiglitz javaslatai a globális pénzügyi rendszer reformjára

Joseph E. Stiglitz, aki 1997-től 2000-ig a Világbank első elnökhelyettese és fő közgazdasági szakértője volt, számos tudományos fokozattal rendelkezik. Olyan egyetemeken oktatott, mint a Stanford és a Columbia. Stiglitz arra a meggyőződésre jutott, hogy a világ pénzügyi rendszerét alapvetően meg kell változtatni. Azt feltételezhetnénk, hogy normális körülmények között a pénz a gazdag országokból áramlik a szegény országokba és ily módon hozzájárul a világ gazdasági egyensúlyához. A valóságban pont az ellenkezője történik Egy kiegyensúlyozottan működő pénzügyi rendszerben lenne jogilag szabályozott lehetőség az újrakezdésre azoknak, akik valamilyen okból nem tudták teljesíteni adósságszolgálati kötelezettségeiket

A jelenlegi pénzügyi rendszer nem ad ilyen lehetőséget. Ezért egyre gyakoribbak a válságok, illetve a válságközeli helyzetek. Már nem az a kérdés, hogy ilyenekre sor kerül-e vagy sem, hanem az, hogy hol és mikor fordul elő biztosan. Eddig már Mexikó, Dél-Korea, Indonézia, Thaiföld, Oroszország, Brazília, Argentína és Törökország ment keresztül nagyarányú pénzügyi válságon. Ez a felsorolás nem teljes és a kisebb méretű országokat mellőzi. Egyre ritkábbá válik, hogy egy országban ne legyenek fizetési nehézségek és válságközeli helyzetek A Nemzetközi Valutaalap, amely azért jött létre, hogy közreműködjön a világ pénzügyi rendszerének stabilizálásában, nem volt képes ezt a feladatát teljesíteni. Tevékenysége inkább fokozza a világ pénzügyi nehézségeit. Szakértők már régóta tudják, hogy az úgynevezett „harmadik országok" gazdasági nehézségeinek fő oka a tőke megfelelő áramlásának hiánya. Változatlanul érvényesül, hogy a bankárok, befektetők és spekulánsok azoknak kölcsönzik a pénzt, akiknek

nincs szükségük rá és nem hajlandók hitelezni, amikor arra a legnagyobb szükség lenne. Ha abból indulunk ki, hogy a hitelezés nem jótékonykodás, akkor ezt meg lehet érteni. A felelősség sokkal inkább a Nemzetközi Valutaalapé és az Egyesült Államok pénzügyi kormányzatáé, amely azt ígérte a fejlődő országoknak, hogy ha megnyitják piacaikat a spekulációs tőkebeáramlás előtt, akkor az nagyobb stabilitást eredményez. Bebizonyosodott, hogy a tőkepiac liberalizációja olyan kockázatoknak teszi ki ezeket az országokat, amelyeket nem tudnak kezelni a reálgazdaság megfelelő növekedése nélkül.

A hitelező bankok még pénzügyi válság idején is kényszerítették a fejlődő országokat, hogy fizessék kamatterheiket és viseljék az árfolyamváltozás költségeit Ezt ezek az országok csak úgy tudták teljesíteni, hogy csökkentették az iskolaügyre, az egészségügyre és a szociális feladatok ellátására fordított kiadásaikat. Az 1980-as években a FED által bevezetett példa nélküli magas kamatláb fizetésképtelenségbe sodorta ezeket az országokat. Ezt a helyzetet nem a latin-amerikai országok okozták maguknak, ez a megváltozott amerikai pénzügyi politikának a következménye. Ezeknek az országoknak mégis egyedül kellett viselniük a pénzügyi csődel járó terheket. Mivel nincs megfelelő nemzetközi csődeljárási megállapodás, így ezek az országok magukra maradtak és a gazdasági növekedés szempontjából egy egész évtizedet elveszítettek.

A nemzetközi pénzügyi és gazdasági intézmények feladata az ilyen helyzetek megelőzése, illetve az előidéző okok megszüntetése. A Nemzetközi Valutaalap egyoldalúan csak a piaci viszonyok előnyeiről beszélt, azt állítva, hogy a piac alkalmas az alapvető problémák gazdaságos megoldására. John Maynard Keynes, aki a Nemzetközi Valutaalap (IMF) egyik létrehozójának tekinthető, elsősorban a teljes foglalkoztatottságot akarta biztosítani. Véleménye szerint a kormányoknak vagy növelni kell kiadásaikat vagy csökkenteni adóbevételeiket. Keynes tudta azt is, hogy egyes országok a pénzpiacok tökéletlen működése következtében így sem fognak hozzájutni a szükséges pénzügyi eszközökhöz. Ezért világszintű megoldáson fáradozott, olyan globális makrogazdaság megteremtésén, amelyben nemzetközi pénzügyi alapok nyújtanak pénzügyi támogatást a nehézségekkel küszködő országoknak.

Stiglitz szerint az IMF-nek segítenie kellett volna a gyengébb államokat a gazdasági növekedésben, lehetővé téve költségvetési kiadásaik növelését. Ehelyett pontosan az ellenkezőjét, azaz a pénzügyi kiadásaik nagyarányú csökkentését kényszerítette rájuk. Ezek a gazdasági megszorító intézkedések csak tovább növelték a gazdasági hanyatlást Ez vezetett azokhoz a tragikus eseményekhez, amelyek a felsorolt országokban bekövetkeztek. Hasonló nehézségekkel az Egyesült Államok is küzdött, de ott a

FED révén megvolt a lehetőség a gazdaság stimulálásához szükséges pénzek előteremtésére. Nemzetközi szinten ezt az IMF-nek kellett volna biztosítania a többi ország számára. A Nemzetközi Valutaalapnak számos eszköze lett volna arra, hogy segítse azoknak a problémáknak a megoldását, amelyek nagyrészt a kamatlábak nagyarányú megemeléséből és a devizaárfolyamok szélsőséges ingadozásából keletkeztek.

A Világbank korábbi első elnökhelyettese szerint a világ pénzügyi rendszerének legfőbb fogyatékossága a globális tartalékrendszerben található. A világ országainak évről évre nagy mennyiségű pénzt kell tartalékba helyezniük azért, hogy védekezhessenek olyan váratlan és kiszámíthatatlan jelenségekkel szemben, mint a külföldi beruházók bizalmának gyöngülése vagy elvesztése, a nemzetközi kereslet nagyarányú csökkenése és az export összeszűkülése. Ily módon a jövedelem jelentős része nem tudja finanszírozni a globális szintű keresletet, ami előfeltétele a reálgazdaság növekedésének és a világkereskedelem bővülésének. Századunk első éveiben a világ országai két és fél, háromtrillió dollár közötti összeget tartottak ily módon tartalékban. Ezeknek a tartalékoknak lépést kell tartaniuk az importok és az adósságszolgálati terhek növekedésével. Ha ez a növekedés évi 10%, akkor az országoknak mintegy 200 milliárd dollárt kell minden évben e célra félretenniük. A tartalékok nagy része ma még aranyban és amerikai államkötvényekben van, de már megindult az átállás az euró bevonására is a tartalék valuták sorába. Az amerikai államkötvények hozama 1,25%, jóval kisebb, mint amit a beruházások jövedelmeznek ezen országokban. Ez a különbözet az ára annak, amit a fejlődő országoknak azért kell fizetniük, hogy bebiztosítsák magukat a váratlan piaci fejlemények következményeivel szemben.

Hogy még szemléletesebb legyen a probléma, vegyünk egy szegény országban működő vállalatot, amely százmillió dollárt kölcsönöz egy amerikai banktól. Ezért a kölcsönért 18% kamatot fizet. Az adott ország is félretesz százmillió dollár tartalékot, amelyet a mai helyzetnek megfelelően amerikai államkötvényekben tart. Az adott ország tehát egyszerre kölcsönvett és egyszerre hitelezett százmillió dollárt az Egyesült Államoknak. Az általa felvett kölcsönért 18 millió dollárt fizet, az őáltala nyújtott kölcsönért viszont csak 1 250 000 dollárt kap. Ez azt is jelenti, hogy az adott szegény ország az Egyesült Államoknak „ajándékozott" abban az évben 16 750 000 dollárt

Egy ország, amely nemzeti összтermékének (GDP-jének) a 30%-át importálni kényszerül, általában a GDP 15%-át helyezi tartalékba. Ebből már kiszámítható, hogy az úgynevezett fejlődő országok ily módon elveszítik nemzeti összтermékük 1,5%-át, ami lényegesen nagyobb, mint a részükre nyújtott gazdasági támogatás összege együttvéve. Tovább fokozza

a nehézséget az, hogy a nemzetközi kereskedelemben a kereskedelmi deficit nagysága megegyezik a kiviteli többletek nagyságával, mivel ami az egyik országnak deficit, az a másik országnak kiviteli többlet. A deficitért részben azok az országok is felelősek, amelyek — mint Japán és Kína — erre állították át gazdaságukat. A jelenlegi rendszerben azonban, ha az egyik ország megszabadítja magát a deficittől, az a világgazdaság egységes rendszeréből következően valamilyen másik országnál jelentkezik.

Stiglitz úgy véli, hogy a jelenlegi világgazdasági rendszer azért működőképes még, mert az Egyesült Államok betölti a **deficit of last resort** — a deficit utolsó felvevőhelye funkcióját, azaz az a nagybevásárló, aki megengedheti, hogy tartósan többet költsön, mint amit tényleges forrásai fedeznek. Egy jól működő globális pénzügyi rendszernek az ugyancsak globálisan jelentkező megtakarításokat úgy kellene a legszegényebb országokhoz eljuttatnia, hogy azok reálgazdasága szervesen növekedhessék. Ehelyett a megtakarítások a leggazdagabb országba áramlanak, amelynek polgárai még többet fogyaszthatnak. Nyilvánvaló, hogy ez a helyzet csak korlátozott ideig tartható fenn, még akkor is, ha megmaradna az egyes országok azon hajlandósága, hogy pénztartalékaikat amerikai dollárban tartsák.

Milyen lenne egy globális valódi pénz?

Amikor **John Maynard Keynes** részt vett a Nemzetközi Valutaalap létrehozásában, egy olyan globális pénzben gondolkodott, amelyet a Lincoln által kibocsátott állami dollár (a „greenbacks") után globális greenbacksnek képzeltek el. Ez a pénz úgy vált ismerté, hogy **SDR (Special Drawing Rights).** A nemzetközi közösség szerint az SDR alkalmas arra, hogy fizetőképes keresletet hozzon létre és megnövelje az adott ország vásárlóerejét. Az SDR ugyanis egyfajta nemzetközi pénz, amely becserélhető kemény valutákra, valamint termékek és szolgáltatások beszerzésére is alkalmas.

Ez a bizonyos „global greenbacks" finanszírozhatja a legfontosabb közjavakat — így a környezeti erőforrások megtartását, a betegségek terjedésének megakadályozását, az általános műveltségi és kulturális színvonal emelését a fejlődő országokban. Azok az országok, amelyek kevesebb támogatást kapnak, mint amekkora tartalék félretételére kényszerülnek, ez az új globális pénz olyan kiegészítő tartalékul szolgálhatna, amely felszabadíthatna a termelő gazdaság számára olyan pénzeket, amelyeket egyébként féke kellene tenniük. Ahhoz, hogy ez az új világpénz hatékonyan működjön, elégséges a legfejlettebb országok hozzájárulása.

A fizetésképtelenség újraszabályozása

Argentína pénzügyi összeomlása nyomán, amelyet már megelőzött Brazília, Oroszország, Dél-Korea, Thaiföld és Indonézia válsága, még a Nemzetközi Valutaalap szerint is szükségessé vált alternatív pénzügyi válasz keresése. Az egyik széles körben vitatott alternatíva a csődeljárás, vagy úgynevezett „standstill" eljárás. A „standstill", amely szó szerint leállást, megállást, mozdulatlanságot jelent, sikeres válságmegoldó módszernek bizonyult Dél-Koreában, ahol ily módon stabilizálták a valutaátváltási arányt. Gyakran kívánatos ellenőrzés alá vonni a tőkemozgásokat egy gazdasági válság megállítására. Ugyanez a tőkemozgás-ellenőrzés akkor is kívánatos, ha egy országban erőteljes gazdasági növekedés van, s már nincs szükség újabb külföldi tőke bevonására. A tőke gyors ki-be áramlása egy országból hatalmas többletköltségekkel jár. Ilyenkor kívánatos a szakszerű kormányzati beavatkozás. Chile és Malajzia példája szemlélteti, hogy a tőke ki- és beáramlásának ez az állami szabályozása nemcsak lehetséges, hanem végrehajtható is, mégpedig káros mellékhatások nélkül. A piacok túlzott reagálását megfelelően tudják kiegyensúlyozni a szakszerűen alkalmazott standstill módszerek és így stabilizálhatják a válsággal szembenéző ország gazdaságát.

Stiglitz abból indul ki, hogy a nemzetközi csődeljárás szabályozásához az első feltétel különbséget tenni a magánszféra és a közszféra eladósodottsága között. A magánadósságot nem szabad átalakítani köztartozássá. Ezt a hibát számos esetben elkövették a válsággal sújtott országok a nyugati bankok és kormányok nyomására. Makrogazdasági zavar esetén szükség van a magánadósság gyorsított átütemezésére, amely lehetővé teszi az adott korporáció gyors átszervezését úgy, hogy közben folytatódik a termelés. Amikor csak néhány vállalatot fenyeget csőd egy országban, a halasztás költséges lehet a részvényesek és az alkalmazottak, de nem a gazdaság egésze számára. Ha azonban egy ország vállalatainak a fele válik fizetésképtelenné, mint Dél-Koreában, vagy a háromnegyede, mint Indonéziában, akkor a halasztás már nagyon költséges és az egész gazdaságra nézve súlyos következményekkel jár. A csődeljárás szabályozásánál gondosan kell egyensúlyozni a hitelezők és az adósok érdekei között, ezért egy ilyen szabályozás egyben politikai tevékenység is. A Nemzetközi Valutaalap már megpróbálkozott egy nemzetközi csődeljárás bevezetésével, de mivel rendkívül szoros kapcsolatban áll a hitelező pénzintézetekkel, ez irányú törekvéseit bizalmatlanul fogadták. Tudomásul kell venni, hogy az a csődtörvény, amely jól működik az Egyesült Államokban, katasztrofális következményekkel járhat Oroszországban vagy Thaiföldön.

Mí a teendő az eladósodott államokkal?

Itt valójában nemcsak az államok-kormányok adósságaitól van szó, hanem minden közintézmény eladósodásáról. Az Egyesült Államokban is nemcsak a szövetségi kormány van eladósodva, de az egyes tagállamok és városi önkormányzatok is. Az Egyesült Államok csődtörvénye például részletesen szabályozza: milyen eljárást kell lefolytatni, ha a városi önkormányzatok nem képesek teljesíteni adósságszolgálati kötelezettségeiket. Egy kormány fizetésképtelensége esetén mind a belföldi, mind a külföldi hitelezők bevonandók az összes érdekelttel lefolytatott tárgyalásokba. Itt kiemelt feladatot jelent a társadalombiztosítási kötelezettségek teljesítése, az iskolák és az egészségügyi intézmények zavartalan működésének biztosítása.

Azért, hogy egy ilyen eljárást nemzetközi szinten is hatékonyan működtetni lehessen, pártatlan intézményekre van szükség. A Nemzetközi Valutaalap azért nem játszhat ebben meghatározó szerepet, mert az IMF maga is az egyik fő hitelező és tevékenységét a hitelező országok ellenőrzik. Stiglitz javasolja egy olyan önkéntes hitelezőkből és adósokból álló bizottság létrehozását, amelyek kidolgozhatnák egy igazságos és hatékony csődeljárásra vonatkozó tervezetüket. Ennek az az előnye, hogy viszonylag gyorsan munkához láthatna. Ezen túlmenően szükség lenne ugyancsak önkéntes alapon egy csődeljárással foglalkozó világszervezet létrehozására, esetleg egy szakosított bíróság felállítására a nemzetközi bíróságon belül. Stiglitz itt az International Court of Justice-ra gondol, amelyet az ENSZ Nemzetközi Bíróságának, vagy egyszerűen a Hágai Nemzetközi Bíróságának is neveznek. Rövid távon újra kellene fogalmazni a hitelszerződéseket úgy, hogy magába foglalják az úgynevezett kollektív cselekvésre vonatkozó rendelkezéseket, amelyek felbátorítják a kötvényeseket, hogy együttesen oldják meg a problémákat. Ez azonban csak részleges megoldást jelent, mert még ilyen kiegészítő rendelkezések esetén is szüksége lehet a kormányoknak a bírói út igénybevételére.

A nemzetközi csődeljárásra vonatkozó változtatások megnövelhetik a kamatkiadásokat, ez a költség mégis hatékonyan korlátozhatja a magán- és a közszféra túlzott méretű eladósodását, amely már mindenkinek sérti az érdekeit. A Világbank volt elnökhelyettese arra is kitér, hogy az amerikaiak eddig nem érezték a pénzügyi világrendszer fogyatékosságainak hátrányait Az Egyesült Államok maga határozza meg a kamatok mértékét, és amerikai dollárban vesz fel kölcsönöket. Így Amerikát nem sújtják az árfolyamváltozások és a kamatlábak kockázatai, amelyek viszont a fejlődő országok központi problémáját jelentik. Valójában az Egyesült Államok a haszonélvezője ennek a rendszernek. Az elmúlt években lezajlott pénzügyi válságok, valamint az a mód, ahogyan a Nemzetközi Valutaalap azt kezelte,

óriási költségeket okozott Kelet-Ázsiának, miközben az Egyesült Államokban a fogyasztási cikkek rendkívül alacsony árai csökkentették a fedezetlen pénzkibocsátás nyomán előállott inflációs nyomást. Ugyancsak emiatt csökkentek a kamatlábak, amelyek viszont életben tartották a gazdasági fellendülést. A globális tartalékrendszer a többi országot — beleértve a szegény országokat is — arra késztette, hogy hatalmas összegű kölcsönöket nyújtsanak az Egyesült Államoknak, még akkor is, ha azért csak igen csekély kamatot kaptak.

Miután a jelenlegi pénzügyi világrendszernek Amerika a központja, ezért felelősség terheli azért, amit ez a globális gazdasági rendszer eredményez: az egyre ismétlődő és mélyülő gazdasági és pénzügyi válságokért; a leküzdhetetlen munkanélküliségért; a világ nagyobb részének egyre növekvő elszegényedéséért; a gazdasági és közbiztonság meggyengüléséért.

Joseph Stiglitz is felteszi a kérdést, hogy meddig lesz hajlandó a világ kölcsönözni az Egyesült Államoknak - különösen azt követően, hogy Amerika a világ legnagyobb hitelezőjéből a világ legeladósodottabb országává vált. Tanúi lehettünk annak, hogy 10 év többlete, 3000 milliárd dollár elpárolgott és átalakult 2000 milliárd dollár deficitté. Ha ehhez még hozzászámítjuk az ugyancsak költségvetési hiányt növelő adócsökkentési javaslatokat, valamint az egyre nagyobb számú korporációs botrányokat és összeomlásokat, akkor fogalmat alkothatunk arról, hogy mennyire veszélyekkel terhes a jelenlegi hibás és Stiglitz szerint is sürgősen megreformálandó pénzrendszer.

Az Egyesült Államok a világ pénzrendszerének a központja, és mint ilyen, számos eszközzel rendelkezik ahhoz, hogy átmeneti időre kikerüljön a jelenlegi globális méretű válságból is. A magánpénz-monopóliumon alapuló hitelpénzrendszer alapvető fogyatékosságait azonban előbb-utóbb orvosolni kell és magának a nemzetközi pénzügyi közösségnek is érdekében áll, hogy megreformálja a világ pénzügyi rendszerét.

A helyi pénzek térnyerése

Valódi pénzreformnak csak azt lehet tekinteni, amely világszinten képes biztosítani a gazdasági esélyegyenlőséget és a javak igazságosabb elosztását Ez nemcsak javítana a jelenlegi pénzrendszer kárvallottjainak helyzetén, de ugyanakkor a jelenlegi pénzügyi rendszer központját, az Egyesült Államokat is erősítené mind gazdasági, mind biztonsági szempontból. Ilyen gazdasági esélyegyenlőséget elősegítő módszer a helyi kibocsátású pénzek széles körű használata. A helyi pénzkibocsátás fellendülése védekezés a globalizáció túlkapásaival szemben és a meglévő nemzeti valuták egységes világpénzbe való beolvasztása ellen hat. A világ centrumországaiban is egyre szélesebb körben ismerik fel, hogy a helyi kibocsátású

pénzek hatékonyan képesek mozgásban tartani a gazdasági életet és fellendíteni lassú kihalásra ítélt körzeteket.

A Federal Reserve System által kibocsátott FED-dollár, amely azonban „full legal tender" (azaz olyan elismert pénz - gazdasági közvetítő közeg, amelyben az adott állam elfogadja az adót és az illetékeket) nem zárja ki azt, hogy helyi kibocsátású pénzek is legyenek legálisan forgalomban. A FED-nek és a Szövetségi Adóhivatalnak (Internal Revenue Service — IRS) a jogszabályok megengedik, hogy elfogadják a helyi pénzeket, amennyiben azok értéke hozzá van kapcsolva a FED-dollárhoz, másrészt alapegységük legalább 1 dollárt ér és a kibocsátott papírpénzek nem hasonlítanak a FED-dollárra. Az egyébként hosszú múlttal rendelkező helyi pénzek újabb előtérbe kerülése 1973-ban kezdődött, Massachusetts állam Exeter nevű városkájában. Kezdeményezője a magyar nevű Ralph Borsodi New York-i közgazdász volt Borsodi szembeszállva az egyre erősödő inflációval és a keynesi közgazdaságtan egyeduralmával, be akarta bizonyítani — elsősorban azokkal együtt, akikkel egy lakóközösségben élt —, hogy igenis lehet használni olyan alternatív pénzt, amely nem értéktelenedik el.

A helyi bankkal, a helyi kereskedőkkel és újságokkal együttműködve Borsodi kibocsátotta a „constant" elnevezésű helyi pénzt, amelynek a fedezetét 30-féle áru alkotta, és amelyet meg lehetett vásárolni FED-dollárért a bankban. Ösztönzésére sokan vásároltak és használtak pénzként **constant-**ot és csak igen kevesen váltották be dollárra. A helyi pénz éveken át kiválóan működött és a kísérletet lényegében a természet fejezte be, mert amikor Borsodi már 90-es éveiben járt, nem tudta megfelelően irányítani.

A következő mérföldkövet 1989 jelenti, amikor egy bank elutasította az ugyancsak Massachusetts államban lévő Great Barringtonban az egyik csemegeüzlet-tulajdonos hitelkérelmét. Ebben a városban működik az 1960-as évek világhírű tudósa és társadalomreformere, az **Eric Fritz Schumacher** nevét viselő társaság, amely egyik feladatának tekintette a helyi pénzek használatának fellendítését Azért karolták fel ezt a célt, mert a helyi pénzek nemcsak alátámasztják egy adott közösség tagjainak a munkáját, de hatékonyan erősítik is az adott közösség kohézióját. Great Barringtonban egy Frank Tortoliello nevű tulajdonos az úgynevezett **deli dollárokat** bocsátotta ki vásárlói számára, akik 8 dollár értékű helyi pénzért 10 dollár értékű árut vásárolhattak. A deli dollárok hatékonyan növelték a forgalmat és további eladósodás nélkül biztosították a megfelelő finanszírozást.

A siker nyomán további öt helyi üzlet is hasonló programot indított be, amelyhez csatlakozott két mezőgazdasági üzem is, amely úgynevezett **Berkshire Farm Preserve Notes**ot bocsátott ki. 1993-ban a Schumacher

Society az egész városra kiterjedően megszervezte a Berkshare kibocsátását, amelyet azonban úgy terveztek meg hogy csak hat héten át van forgalomban, az elkövetkező három nyár idején. A vásárlók kaptak egy Berkshare-t minden 10 dollárt elérő vásárlás után a programban részt vevő üzletekben. Ezek az üzletek 150 dollárt fizettek azért, hogy a programban részt vehessenek. Az egymást követő esztendők szeptemberében a vásárlók dollárként használhatták a náluk lévő Berkshare-eket és az általuk vásárolt áruk 25-től 100-ig terjedő százalékát így egyenlíthették ki. A kibocsátott 75 000 Berkshare-ből már az első évben 28 000-et levásároltak. Az egész akció valósággal mozgásba lendítette a város lakóit Nemcsak az üzleti forgalom lendült fel, de az emberek kapcsolatára is jó hatást tett. Egyesek, amikor nyári szabadságukra mentek, abban az időszakban, amikor a helyi pénz levásárolható volt, átadták a szomszédaiknak felhasználásra.

Most már a bankok és a kereskedők is arra törekednek, hogy a helyi pénz egész éven át levásárolható legyen. A lakosok 90 dollár ellenében 100 dollár helyi pénzt kapnak a banktól. Mindez látszatra ellenkezik egy bank normális tevékenységével, valójában a Bank of Boston — a városban működő egyedüli bank — kedvező hatása miatt támogatta. Susan Witt, a Schumacher Társaság egyik igazgatója szerint a **deli dollárok** és a Berkshare-ek rendkívül sikeres nevelési funkciót teljesítettek. Az emberek megértették: fontos, hogy helyben vásároljanak, segítsék a környezetükben működő üzleteket, továbbá hozzájárult ahhoz is, hogy a EED-dollárral jobban bánjanak.

Az Ithaca-dollár nagy sikere

Paul Glover, miután pénzügyi támogatást kapott ökológiai tanulmányok folytatására, elhatározta az Ithaca-dollár kibocsátását. Azt tapasztalta ugyanis, hogy a környezetvédelmi megfontolásokat igen sokan félretolják a munkáért és a profitért folytatott hajszában, ezért környezetvédelmi újításokra igen nehéz volt pénzügyi támogatásokat szerezni. Az Ithaca-dollár kibocsátásával akarta elősegíteni azt a helyi gazdasági és kereskedelmi tevékenységet, amely figyelembe veszi a környezetvédelem és a társadalmi igazságosság szempontjait is. Ha például a helyileg rendelkezésre álló javak forgalma növekszik a városban, akkor feleslegessé válik, hogy azt messziről szállítsák oda. Ezzel máris nagy mennyiségű energiahordozót lehet megtakarítani. A városka lakói többet találkoztak a közösen látogatott piacokon és üzletekben. Ez elősegítette, hogy ne csak ismerősök, hanem adott esetben barátok is legyenek. Ez jelentősen megjavította a városka lakóinak a közérzetét. Egyik kedvező tapasztalat az volt, hogy leszoktatta az embereket a kényszeres vásárlásról, amellyel valójában a bennük lévő ürességet próbálták pótcselekvéssel kitölteni.

Glover 90 fővel kezdte. Nekik mutatta meg az általa megtervezett helyi pénz mintapéldányát. Az alapegység, aminek ő az **Ithaca Hour** (Ithaca Óra) elnevezést adta, 10 dollárral volt egyenértékű, és arra az órabérre utalt, amit egy átlagos munkavállaló tartósan igényelhet. Magasabb szakképzettséget igénylő személyek több Ithaca Hourt is kérhettek. Az Ithaca Hourst elsősorban azoknak bocsátották ki, akik azt elfogadták bónuszként, azaz többletjuttatásként. Ebben a helyi pénzben kamatmentes kölcsönökhöz is lehetett jutni. A helyi pénz 5%-a az adminisztratív költségeket, úgymint a kinyomtatást, a jogi jellegű díjakat és a népszerűsítést fedezte. A helyi pénz működését segítette egy kéthavonta megjelenő jegyzék az Ithaca Hoursért beszerezhető árukról és szolgáltatásokról. Ennek a pénznek a fedezetét az érte vásárolható áruk és szolgáltatások biztosították.

A program keretében eddig 66 000 dollár értékben bocsátottak ki Ithaca Hourst, és ma már 370 üzlet, bank, filmszínház, sportklub, egészségügyi intézmény, vendéglátó egység, javító és szolgáltató kisiparosok, valamint kórházak fogadják el pénzként A legtöbbjük áruja és szolgáltatása 100%-ban kiegyenlíttiető Ithaca HourszaL de vannak olyanok is, amelyek csak költségeik egy részét fogadják el ebben a helyi pénzben. A helyi pénz elősegítette, hogy a városka lakói jobban megismerjék egymást, ki mivel foglalkozik, milyen üzletben érdekelt és fellendítette a helyi gazdasági élet egészét

Tervbe van véve nagyobb összegű Ithaca Hour-támogatás nyújtása a helyi önkormányzatnak azért, hogy azt szociális kiadásokra fordíthassa. A kommunális adót elfogadják Ithaca Hourban is, így olyan alkalmazottak is elfogadhatják, akik a lakbéreiket is már ebből fizethetik. Az **Ithaca Hour** hatása minden várakozást felülmúlt. Ma már 66 különböző rendszer működik az Ithaca Program alapján. Sok város működteti helyi pénzét a **Home Town Money Starter Kit** (Szülővárosi-pénz kezdőcsomag) alapján. A közös példa nyomán azonban a legváltozatosabb gyakorlat alakult ki. Ez annak is a következménye, hogy egyes helyi közösségek áru- és szolgáltatáscsere csoportokkal kezdték, nonprofit kezdeményezésekkel vagy az iskolák támogatásával anélkül, hogy használtak volna helyi kibocsátású pénzt. **Philadelphiában** például az **Equal Hours** egy olyan nonprofit csoport tevékenységéből bontakozott ki, amely 120 szolgáltatási programot működtet és 80 000 dollárnak megfelelő helyi pénzt forgalmaz. Működik helyi pénz New Orleansban, forgalomban van a **Valley Dollar** Massachusettsben és a **Sound Hours** a Washington állambeli Olympiában, és még számos más helyen.

A felsorolt tényekből láthatjuk, hogy számos helyen létesültek közösségi bankok és hitelforrások, növelve ezzel a helyi vállalkozások számára

rendelkezésre álló tőkét, lehetővé téve, hogy az emberek a pénzüket saját közösségükben fektessék be, ne pedig távoli vállalatokba.
A **vásárolj helyi terméket** mozgalmak segítik a helyi vállalkozók fennmaradását akkor is, ha erősen támogatott nagyvállalatokkal kell versenyezniük. Ezek a mozgalmak megakadályozzák a pénz távozását a helyi gazdaságból és ráébresztik az embereket a rejtett költségek meglétére. Az olcsóbb, de távolról szállított áruk vásárlása a környezet károsítása és a szállítási költségek miatt terhelik a közösséget és a természetet egyaránt. Az Egyesült Államokban, Kanadában és Európában létrejött csoportok szembeszálltak a nagyvállalati láncok falusi és kisvárosi gazdaságba történő behatolásával.

A pénz helyi gazdaságban tartására az egyik legismertebb módszer az úgynevezett helyi cserekereskedelmi rendszer, amit a **Local Exchange Trading Systems** kezdőbetűiből **LETS**-nek neveznek. A LETS keretében a tagok felsorolják az általuk kínált szolgáltatásokat és javakat, és azt is megjelölik hogy mit kérnek cserébe azokért. A számlájukon a javukra írják mindazokat az árukat és szolgáltatásokat, amelyeke a LETS más tagjainak nyújtottak. Az így kapott jóváírást aztán a LETS többi tagjától kapott szolgáltatásokra és javakra tudják fordítani. A LETS-ben a kispénzű emberek is részt vehetnek, és előnyökhöz juthatnak a helyi gazdaság keretein belül. A LETS először Angliában jött létre és a szigetországban már több mint 250 szervezet működik, de vannak hasonló cserekereskedelmi rendszerek Írországban, Kanadában, Franciaországban, Argentínában, az Egyesült Államokban és Új-Zélandon. A helyi cserekereskedelmi rendszer lehetővé teszi a legkülönfélébb szolgáltatások és áruk - tetőfedés és ácsmunka, kőművesmunka, kocsijavítás, kertgondozás, gyermekfelügyelet, varrás, festés és mázolás, könyvelés, ápolás-gondozás, valamint helyben előállított mezőgazdasági és ipari termékek - cseréjét. -

A helyi cserekereskedelmi rendszer igen sikeres olyan területeken, ahol magas a munkanélküliek száma. Több helyi és városi önkormányzat azért támogatta a LETS-rendszert működési területén, mert a helyi cserekereskedelmi rendszer a lakosok közérzetét is megjavította. Sok lakos, aki addig „csak" munkanélküli volt, a LETS hatására értékessé vált és a mások hasznára tudta fordítani szakértelmét és tudását.

A LETS-hez jól kapcsolhatóak az úgynevezett helyi kölcsöneszköztárak. Ezek révén az emberek meg tudják osztani szerszámaikat, munkagépeiket a közösséggel. Ezzel csökkenteni lehet a mezőgazdaságban, erdészetben, kertészetben, a háztartási javítások során használt eszközök egyéni birtoklását. Az együttműködő lakosok pénzt takarítanak meg ily módon, és ezzel erősítik a szomszédsági együttműködést, a kölcsönös előnyök alapján való együttes tevékenységet

Létrejött már az úgynevezett **CSA-mozgalom** is **(Communitíes Supported Agriculture** - Közösségi Támogatott Mezőgazdaság), amelynek keretében a városi fogyasztók közvetlen kapcsolatba kerültek egyes közeli termelőkkel. A gyakorlatban az is kialakult, hogy a fogyasztók előre megveszik az egész évi termést - megosztva a kockázatot a termelővel. Más esetekben a termést havi vagy negyedévi részletekben veszik meg. A fogyasztónak joga van rá, hogy rendszeresen meglátogathassa a gazdaságot, ahol számára terem az élelem. Egyes esetekben magába a termelőmunkába is bekapcsolódik. Napjainkban ez a rendszer terjed Európában, Észak-Amerikában, de még a távol-keleti Japánban is.

Az **ökofalu** alapítási mozgalom is sikeresnek bizonyult a transznacionális cégek által uralt világpiactól való függetlenedésre. A világ számos részén jöttek létre közösségek, amelyek igyekeznek megszabadulni a környezet szennyezésétől és az értelmetlen versengéstől. Helyébe az együttműködést helyezik. Arra törekednek, hogy a megújuló energiaforrásokra támaszkodva önellátó helyi gazdaságokat fejlesszenek ki. Ezeket a mozgalmakat az **Ökofalu-hálózat** (Global Eco Village Network) kapcsolja össze. A túlzott globalizációval szemben tehát növekvő ellenhatásként felértékelődtek a helyi erőforrásokra támaszkodó lokális rendszerek. Ezekben az emberek újra felfedezték a közösségekben rejlő előnyöket, a jó értelemben vett lokálpatriotizmust

Miként lehetne a pénzhiányt megszüntetni Magyarországon?

A magyar költségvetésnek többek között azért nincs pénze, mert a magyar állam adóbevétele fedezetére több mint egy évtizede már csak hitellevelet bocsátott ki és nem normális állami pénzt A hitellevél formájában történő pénz kibocsátásnak viszont az a hátránya, hogy érte tetemes kamatot kell fizetni a bankrendszernek. Mára már több mint 12 000 milliárd forint értékű állami hitellevél van forgalomban államkötvények, kincstárjegyek és más állami adóslevelek formájában. Ezeket a hitelleveleket a magyar állam saját kibocsátású pénzzel visszavásárolhatná. Ennek nincs alkotmányos akadálya. Jogi akadályát is csupán az képezi, hogy az egyszerű többséggel megváltoztatható nemzeti banki törvényben az állam önként lemondott pénzkibocsátási jogáról, s azt átengedte az MNB-nek. Ezt a jogszabályt az állam minden további nélkül egyszerű parlamenti többséggel megváltoztathatná. Az igazi akadályt nem ez jelenti, hanem az ellenérdekű bankrendszernek, valamint azok tulajdonosainak ellenállása.

Mi is valójában a „kötelező tartalékráta"?

Amennyiben az állam hajlandó lenne saját kibocsátású pénzzel visszavásárolni a hitelleveleit, akkor egyidejűleg azt is elő kellene írnia a Magyarországon működő bankok és pénzintézetek számára, hogy a **részleges tartalékrendszerről** fokozatosan át kell térniük a **száz százalékosan fedezett tartalékrendszerre**. 2002. augusztus 1. óta a bankok számára Magyarországon előírt **kötelező tartalékráta 5%.** Amennyiben az állam előírná a bankoknak, hogy tartalékalapjaikat **5%-ról 100%-ra** töltsék fel, úgy a bankok a tőlük állami kibocsátású pénzzel visszavásárolt államkötvények ellenértékét erre a célra használhatnák. Ez azt jelenti, hogy a magyar állam úgy szabadulhatna meg a több mint 12 000 milliárd forintnyi adóslevelétől, hogy az nem okozna inflációt, mert a bankrendszerbe kerülne a hitellevelek ellenértéke és ez a pénz nem lenne forgalomban. Ez a költségvetést tehermentesítené évi mintegy 1200 milliárd forint kamatkiadás alól. Nyilvánvaló, hogy ebből az összegből megfelelően finanszírozni lehetne az egészségügy, az iskolaügy és a nyugdíjrendszer konszolidálását, korszerűsítését.

A jelenlegi magyar pénzügyi rendszerben egy kereskedelmi bank az általa a betétesektől összegyűjtött pénzt tartaléknak minősítheti. Ha tehát összegyűjt a betétesektől egymilliárd forintot, akkor ezt az 1 milliárdot 5% „tartaléknak" tekinti és saját kibocsátású hitelpénzzel, amellyel valójában nem rendelkezik, kiegészítheti 100%-ra, azaz a példánkban szereplő egymilliárd forintot húszmilliárd forintra növelheti. Ténylegesen tehát húszmilliárddal gazdálkodhat, noha a betétesektől csak egymilliárdot gyűjtött össze. A magántulajdonú kereskedelmi bank akkor bocsátja ki a pénzt, amikor valaki hitelt vesz fel tőle. Ily módon óriási a pénzszaporulat és a bankok hatalmas profitra tesznek szert a saját kibocsátású milliárdok révén.

Vannak közgazdászok, akik azt állítják (tájékozatlanságból vagy megtévesztés végett), hogyha egy bank összegyűjt egymilliárdot a betéteseitől, akkor annak az 5%-át köteles az MNB-nél, mint központi banknál tartalékba helyezni A józan ész szerint így is lehetne és kellene értelmezni a Magyarországon előírt 5% tartalékrátát. De nem így értelmezik és nem is így alkalmazzák a gyakorlatban, hanem úgy, ahogyan azt az előző bekezdésben ismertettem: a betétesektől összegyűjtött összeget tekintik 5%-nak, és a hitelnyújtás során ezt saját kibocsátású hitelpénzzel kiegészíthetik (és ki is egészítik) 100%-ra. Az ekkor megnyitott számlákra a bank egyszerűen ráírja a levegőből (semmiből) előteremtett hitelpénz összegét. És szedni kezdi az utána járó kamatokat és egyéb hasznokat. Ez a bank- és pénzrendszer hatalmas profitjának az egyik, de talán a legfőbb „titka".

Ez azt is jelenti, hogy ma Magyarországon - alkotmányellenesen! - pénzkibocsátási jogosultsága van a magántulajdonban lévő kereskedelmi bankoknak is a központi bank szerepét betöltő jegybank, az MNB mellett. Ezt a pénzhamisítás legalizált változatának is tekinthetjük.

Fizessék vissza a bankkonszolidációs segélyt!

Közismert, hogy amikor a bankok pénzügyi nehézségekkel küszködtek, az állami költségvetésből három ízben is kaptak nagy összegű támogatást - összesen 500 milliárd forint került a bankokhoz 20 évi kamatozású állami kötvények révén a háromszori bankkonszolidáció keretében. A Postabank többszöri állami támogatás keretében további 130 milliárd forintot kapott a költségvetéstől. Így összesen **630 milliárd forint ajándékot kaptak a bankok** a költségvetéstől - az adófizetőktől - a bankkonszolidáció keretében. **Ezt a pénzt az eladósodott termelővállalatok is megkaphatták volna.** Így sok elkerülhette volna a csődöt és több tízezer ember munkahelye megmaradhatott volna. (Egyébként Csehországban nem a bankokat, hanem a termelővállatokat konszolidálták.) Ma a bankrendszer egésze folyamatosan óriási nyereséget ér el, ezért az ország jelenlegi eladósodása indokolttá teszi, hogy a bankrendszer visszafizesse a számára nyújtott konszolidációs támogatást. Ennek nincs sem pénzügytechnikai, sem jogi akadálya - mindössze a politikai akarat hiányzik hozzá.

Felül kell vizsgálni a költségvetés és a Magyar Nemzeti Bank, illetve a költségvetés és az egész bankrendszer kapcsolatát. Ezen igény alátámasztására vegyünk közelebbről szemügyre egy konkrét esetet. 2001-ben sor került a forint felértékelésére. Ebből a Magyar Nemzeti Banknak könyvelésileg hátránya származott. A központi költségvetés 250 milliárd forintot fizetett ki készpénzben a Magyar Nemzeti Banknak könyvelési veszteségei pótlására. Az úgynevezett veszteség alapja a 10 milliárd euró (mintegy 2500 milliárd forint) devizatartalék forintértékének csökkenése, a magyar pénz már említett felértékelése miatt.

A 2001. évi LVIIL törvény a Magyar Nemzeti Bankról úgy rendelkezik, hogy az MNB a külföldi pénznemben fennálló követeléseinek és kötelezettségeinek az év utolsó napján érvényes hivatalos árfolyamon történő **átértékelési különbözetét**, akár mint nyereséget, akár mint veszteséget tartalékalapjába köteles helyezni. Így kell eljárnia értékpapírállományával is, piaci értékelés figyelembevételével. A hivatkozott törvény 17. §-a arról is rendelkezik, hogy a pénz- és értékpapír eredetű árfolyamkülönbözetek tartalékai nem vonhatóak össze. Ha az ilyen nyilvántartás pozitív egyenlegű, akkor a pénz a Magyar Nemzeti Banké, ha hiány mutatkozik, akkor azt a központi költségvetés készpénzben megtéríti. Az ösz-

szeget a tárgyévet követő március 31-ig kell kifizetni, de a tárgyév december 31-re kell elkönyvelni.

Miután semmire sincs pénz, jogos a kérdés, hogy honnan lehet mégis ilyen hatalmas összeget biztosítani az MNB támogatására? A tények azt mutatják, hogy az Államadósság-kezelő Központ, amely részvénytársaság, már hónapokkal korábban növelte hitelfelvételét és kötvénykibocsátását. Az így kapott pénzt a költségvetés egyszámlájára helyezte, és innen az MNB inkasszóval leemelte.

Milyen következtetések vonhatók le ebből a tényállásból?

1. A központi költségvetés adósságvállaló képessége felülről nincs korlátozva, ha az így hitelből szerzett pénzt a bankrendszernek fizeti, mint kötelezettséget. A társadalomra nehezedő, ténylegesen érezhető teher a kamatokon keresztül jelentkezik.

2. Az így létrejövő hitelfelvétellel és további eladósodással számos életbe vágóan fontos társadalmi cél is finanszírozható lehetne, de ez nem történik meg. Az államháztartási és a költségvetési törvény számos korlátot szab a pénzügyi döntések meghozóinak, ugyanakkor kivételt tesz, ha az eladósodásból származó pénz ugyanoda megy vissza, ahonnan a hitelt felvették, vagyis a bankrendszerbe.

3. A szóban forgó 250 milliárd forint elég nagy összeg ahhoz, hogy a tömegtájékoztatás foglalkozzon vele. Ez azonban nem történt meg. A kifizetés esedékessége akkor volt, amikor a nyugdíjasok a **19 ezer forint kegyelemösszeget** megkapták. Erről sok hír hangzott el, de arról már nem, hogy egyidejűleg ugyanezek a nyugdíjasok a többi magyar állampolgárral együtt 25 000 forintot fizettek, mert ennyivel nőtt az ország megnövekedett adósságterheiből a rájuk eső rész.

4. Amikor a Nemzeti Bank megajándékozására sor került, a minden egyes magyar állampolgárra nehezedő adósságteher szintje elérte az egymillió forintot. Ez azt jelenti, hogy minden évben a nevükben és a terhükre ekkora összeg után fizet a költségvetés kamatot, amely eléri a 80 000 forint/fő/év összeget.

A felsorolt észrevételek nyomán válaszolni kell arra a kérdésre: Indokolt volt-e a kifizetés, illetve mennyire elfogadható társadalompolitikailag és jogilag az a hivatkozás, amely szerint az MNB-nek ez a segélyezése megtörtént? Több okból is kifogásolható ez az eljárás.

Először. Feltételezve, hogy a devizatartalék rögzített euróban kifejezett érték, akkor az a forint árfolyamának változása következtében több vagy kevesebb forintösszeggel kerül az üzleti könyvekbe. Senki nem jogosult magyar gazdasági alanyként devizában vezetni pénzügyi könyveit. Így

az árfolyamváltozás hatása úgy mutatkozik meg, hogy ha a forintot leértékelik, akkor devizabevétele forintban nagyobb lesz és e nagyobb összeg után adózik. Ha azonban a forint felértékelődik, akkor a bevétele kisebb lesz és ennek megfelelően adóalapja is lejjebb száll. Senki nem értékelheti át úgy a devizaértéket, hogy valakitől követeli a megtérítését, hacsak ilyen esetben nem áll fenn az ajándékozás szándéka.

Másodszor. A hivatkozott jogszabály úgy működik, mint egy vízcsapó szelep. A pénzáramlást csak a költségvetésből engedi a jegybank irányába, de visszafelé már nem. Ha a forindeértékelés miatt ugyanaz az érték forintban nagyobb összeg, akkor a különbözetet az MNB megtarthatja, ha kisebb, akkor azt az adófizetőknek kell megfizetniük. Tehát az MNB abban érdekelt, hogy a forint felértékelődjék, mert *így* ebből tiszta bevétele származik.

Harmadszor. A költségvetés elvben azt vállalta fel, hogy adóbeszedéssel vagy pedig vagyoneladással előteremt 250 milliárd forintot. Ezt azonban nem tudta megvalósítani, ezért hitelt vett fel, ami azt jelenti, hogy évekig fizetnie kell e hatalmas összeg kamatait. A Magyar Nemzeti Bank a kapott pénzből — ha úgy akarja — vásárolhat egymilliárd eurót, azaz úgy növelheti meg egymilliárd euróval a kizárólag az ő rendelkezésére álló devizatartalékot, hogy ezért semmilyen ellentételezéssel nem tartozik. Így lett lényegében egy könyvelési trükkből egymilliárd eurónyi reálbevétel.

Negyedszer. 1997-ben a *de jure* 100 százalékosan állami tulajdonban lévő MNB-től a költségvetéshez került az adósság, de nem ment vele együtt a devizatartalék. A költségvetésnek az MNB-vel szemben fennálló kamatmentes, lejárat nélküli forintadóssága kamatozó, meghatározott lejáratú devizaadóssággá lett átminősítve. Ezt 2006-ig kell letörleszteni. A köznyelvbe ez **adósságcsere** néven került be, bár csere nem történt. Még a rendszerváltást megelőzően az MNB-nél külön számlát létesítettek, amelyen a költségvetéssel szembeni kamatmentes, lejárat nélküli követelésként tartották nyilván az árfolyamváltozásból származó, forintban jelentkező tartozásnövekedést. Ez részben abból adódott, hogy az infláció hatására egy adott devizának a forintban kifejezett összege az adott év januárjában kisebb volt, mint decemberében. Ez a külön számlán jelentkező összeg az évek során a forintárfolyam leértékelése következtében egyre nőtt és 1995. végén elérte a 2023 milliárd forintot. (Ez akkori dollárértéken 14,5 milliárd dollárnak felelt meg.)

Ez az óriási összeg azért nem jelentett gondot, mert kamatmentes, lejárat nélküli összeg lévén nem rótt semmiféle terhet a magyar gazdaságra. Egyszerű könyvelési tétel volt a Magyar Nemzeti Bank mérlegében. Az MNB és a kormány közös megegyezéssel és az Országgyűlés hozzájárulásával azonban ezt a fiktív „adósságot" (azért fiktív, mert az állam egyik

zsebe tartozott a másik zsebének) kamatozó, meghatározott lejáratú valódi adóssággá minősítette át. Ez két lépésben történt — 1996-ban ebből a fiktív adósságból 500 milliárd állampapírban megjelenő tényleges adóssággá lett átalakítva; 1997 januárjában pedig a maradék 1563 milliárdot a költségvetésnek az MNB-vel szembeni ténylegesen fennálló devizaadósságává minősítették át. Ennek az adósságátminősítésnek volt a következménye, hogy az államháztartás kamatozó adóssága 1997-re a nemzeti össztermék 67%-ára növekedett.

[Nagy Pongrác: *Mindenkinek: a rendszerváltás gazdaságpolitikája* című (C.E.T. Belvárosi Könyvkiadó, 2001) munkájának 108. oldalán e ténnyel kapcsolatban két kérdést tesz fel. **Az első kérdés:** miképpen számította ki az MNB az árfolyamváltozásból származó költségvetéssel szemben fennálló kamatmentes, lejárat nélküli követelésének éves növekedését? Ugyanis a devizára átváltott 1563 milliárd forint 9,5 milliárd dollárnak felelt meg. Ezzel szemben az MNB nettó külföldi adóssága csak 6,4 milliárd dollár volt. Az átváltáshoz pedig csak a nettó adósság jöhetett számításba. Ez azért van így, mert a devizatartalékok feltöltésére felvett külföldi hiteleket a Magyar Nemzeti Bank nem kölcsönözte tovább, s így abból nem keletkezhetett árfolyamváltozásból származó követelés a költségvetéssel szemben. **A második kérdés,** amit Nagy Pongrác feltesz, így hangzik: Miért kellett az átváltásnak éppen 1997 januárjában megtörténnie?

Az **első kérdésre a válasz** röviden ez: Az MNB az árfolyam-különbözetből származó forintadósság növekedését azután is teljes egészében a költségvetés terhére írta, miután a költségvetés a neki továbbkölcsönzött összegeket már részben vagy egészben visszafizette. Azaz olyan külföldi adósság után is számított árfolyam-különbözetet a költségvetésnek, amelyet nem kölcsönzött tovább sem az államnak, sem a vállalatoknak. Az adósságnak abból a részéből, amelyet az MNB a devizatartalékok feltöltésére vett fel nem származhatott a mérlegben egyensúlyhiány. Amikor tehát az MNB az árfolyam-növekedésből származó forintadósság-növekedést bruttó adóssága után számította ki, akkor a devizatartalékokkal egyenértékű adósság forintértékének az árfolyam-növekedésből származó növekedését kétszer számolta el. Másként kifejezve az MNB költségvetési támogatást utalt ki önmagának.

A második kérdésre Nagy Pongrác ezt a választ adja: 1996-ban főként a sterilizáció miatt az MNB veszteséges volt. Ez egy teljesen független központi bank esetében szokatlan jelenség. Az MNB a költségvetésből 58,1 milliárd forintnyi támogatásra szorult, noha bevételeit jelentősen növelte annak a mintegy 500 milliárdos kötvénycsomagnak a kamata, amely a lejárat és kamat nélküli adósság első részletének átminősítéséből származott. 1996 végén előre látható volt, hogy a következő évben tovább

kell folytatni a **sterilizációt** (a forgalomban lévő pénz mennyiségének a csökkentését magas kamatozású nemzeti banki hitellevelek kibocsátásával). Ezt az eljárást azért nevezik sterilizációnak, mert ezzel az MNB egyéb monetáris intézkedése révén előálló inflációs hatás semlegesíthető, közömbösíthető. 1997-ben a mérlegben fel kellett tüntetni az MNB bécsi leányvállalatának (Central Kredit Wechselbank) 85 milliárd forintra becsült veszteségét is. Mivel újabb, az előző évinél jóval nagyobb veszteség lehetőségével is számolni kellett, talán ezért volt az MNB-nek szüksége a maradék kamat és lejárat nélküli adósság kamatozó adóssággá való átminősítésére.

A magyar állam — pontosabban a költségvetés — 2002-ben ugyanilyen módon ismert el egy adósságot a forint felértékelése miatt. Miután az MNB-nél nem a hitel van, hanem a tartalék, a megváltozott számítási alapra tekintettel megváltozott az ösztönző rendszer. Ezúttal nem le, hanem fel kellett értékelni a forintot ahhoz, hogy a költségvetés terhére és az MNB javára fizetést generáljon. Ily módon még magasabb összeg után fizetünk évente kamatot csupán ezen árfolyammal folytatott könyvelési játék következményeként]

Ötödször. Fel kell tenni azt a kérdést is, hogy mi lesz ezzel a pénzzel, amikor átkerül az MNB-hez? Logikus feltételezés, hogy nettó nyereség képződik, amit lévén az MNB 100%-ig a magyar állam tulajdona, be kellene fizetni a költségvetésbe. Erre azonban azért nem kerül sor, mert még az Orbán-kormány idején beterjesztett törvényben az szerepel, hogy az ilyen befizetés az MNB tőkéjét képezi és ezt a pénzt csak a központi bank költheti el. Ha az MNB mérlegét megvizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy el is költötte ezt a pénzt.

Hatodszor. Az eddigiekben árfolyam-különbözetről szóltunk. De nem ez képezi a kifizetés alapját. A devizatartalékoknak csak elenyésző hányada van készpénzben, a többségük értékpapírban fekszik. Az MNB-törvény 17. § (2) bekezdése szerint:

„Az MNB a devizában fennálló, értékpapíron alapuló követelések piaci értékelése
alapján megállapított különbözetet — a nyitóállomány visszavezetése után — a deviza-
értékpapírok kiegyenlítési tartalékába köteles helyezni."

Az MNB maga dönti el, hogy milyen értéket tulajdonít a devizakövetéseknek minőségüktől függően, azaz saját maga minősíti a követeléseit Ha rosszabb szám jön ki egy minősítésnél, nem történik semmi baj, hiszen a költségvetés állja a számlát Az MNB maga definiálja az állományok változását. Ennek módja a tranzakció, az átértékelődés és az egyéb úgynevezett technikai változás. Az MNB írja:

„Minden pénzügyi instrumentumra igaz a következő alapvető összefüggés: nyitóállomány + tranzakció + átértékelődés + egyéb volumenváltozás = záróállomány".

Más szóval a törvényben lévő értékkülönbözet az a nyitó- és záróállomány különbözete. Ha tehát valakinek van 10 milliárd eurója vagy dollárja, akkor természetesen tudja gyarapítani ezt a készletet, aminthogy azt a nemzetközi pénzügyi közösség tagjai és intézményei meg is teszik. Az MNB-nél azonban ez az állomány vagy gyarapszik, vagy csökken számos okból, például átalakul forintállománnyá. Egy kívülállónak az MNB nyilvánosságra hozott kimutatásaiból követhetetlen a tranzakció oka és eredménye. Az MNB az itt említett 250 milliárd forint igényére nyilvánvalóan letesz egy számítási alapot. De az is elképzelhető, hogy a Pénzügyminisztérium ilyen vagy olyan okból még erre sem tart igényt A valódi probléma az, hogy az MNB számítását senki nem ellenőrizheti, mert az MNB-törvény külön kitér arra, hogy ezeket az átértékelődéseket még az Állami Számvevőszék sem ellenőrizheti.

A már idézett 2001. évi LVIII. törvény a következőképpen rendelkezik:

„45. § (1)

(2) Az Állami Számvevőszéknek az MNB feletti ellenőrzési jogköréről azÁllami számvevőszékről szóló törvény rendelkezik..

(3) Az MNB könyvvizsgálójára az ÁSZ tesz javaslatot és visszahívását kezdeményezheti a közgyűlésnél

(4)

Az MNB alapvető feladatairól az új MNB-törvény 4. §-a rendelkezik:

(1)AzMNB megvalósítja a monetáris politikát.

(3) Az MNB hivatalos deviza- és aranytartalékot képez és kezeli azt.

(4) Az MNB a devizatartalék kezelésével és az árfolyam-politika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez

(5) Az MNB kialakítja a fizetési és elszámolási, valamint az értékpapír-elszámolási rendszereket és figyelemmel kíséri (felvigyázza) azok tevékenységét, e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom lebonyolítása érdekében..

(6) Az MNB a feladatai ellátásához szükséges statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra.

(7) Az MNB támogatja a pénzügyi rendszer stabilitását, valamint a pénzügyi rendszer prudenciális felügyeletére vonatkozó politika kialakítását és hatékony vitelét."

Ez azt jelenti, hogy az MNB-jogszabály megalkotói — köztük az Országgyűlés tagjai — bekötötték a kormány szemét arra az esetre, amikor fizetni kell, és megkötötték a kezét, amikor azt a kormány a köz érdekében kinyújthatná az őt megillető összegért. Ez a szabályozás ellentmond a logika és a közgazdaság egyébként szokásos eljárásainak, mert nem teszi lehetővé az elszámoltatást. A költségvetésnek sem kötelezettsége, sem követelése nem lehet az árfolyamváltozásból kifolyólag.

További javaslatok az eladósítás csökkentésére

1. A bankkonszolidáció keretében több mint **630 milliárd forint** „ajándékot" kaptak a bankok és pénzintézetek. Mind a Központi Statisztikai Hivatal mind a Nemzeti Bank adatai szerint most egyedül a pénzügyi szektor nyereséges, miközben a termelőszféra, a magánháztartások, valamint a költségvetés óriási mértékben el van adósodva. Logikusan merül fel az az igény, hogy a hatalmas nyereséget elkönyvelő bankok fizessék vissza azt a közpénzből kapott ajándékot, amit a bankkonszolidáció keretében kaptak. Ebből a pénzből fokozatosan vissza lehetne juttatni az egészségügyi szektorba az onnan kiemelt ezermilliárd forintot és az oktatási rendszert is konszolidálni lehetne. De fel lehetne belőle gyorsítani a nyugdíjak felzárkóztatását az Európai Unió alsó harmadának átlagos szintjéhez.

2. A nemzetközi nagyvállalatok számos kedvezményt kaptak a magyar államtól azért, hogy Magyarországon működjenek és a magyar munkaerőt foglalkoztassák. Ez az úgynevezett működő tőke azonban az elmúlt öt évben gyorsított ütemben távozik keletre - Romániába, Ukrajnába, Kínába — ahol még olcsóbb a munkaerő. A távozó multinacionális korporációk nagy összegű extraprofithoz jutottak a magyar államtól kapott adókedvezmények révén. Távozásukat természetesen nem lehet megakadályozni, de el lehet fogadni olyan törvényt, amely kötelezi őket arra, hogy távozásuk esetén a kapott adókedvezményeket, vagy azoknak egy részét fizessék vissza a magyar költségvetésnek.

3. Indokolatlan, hogy a költségvetés fizesse az általa nem ellenőrizhető Magyar Nemzeti Bank devizatartalékának a kamatait. A mintegy 10 milliárd euró körül mozgó devizatartalékot az MNB forgatja a saját hasznára, de mint már utaltunk rá, elszámolni nem köteles vele a költségvetésnek, és egyetlen állami szerv sem szólhat bele érdemi döntéseibe. Ezek után teljesen indokolatlan, hogy a magyar adófizetők viseljék a 10 milliárd eurónyi devizatartalék kamatterheit.

4. Meg kell változtatni azt az egyébként nem 2/3-os törvényt, hogy az állam adóbevételének a fedezetével csak adóslevelet, államkötvényt, kincstárjegyet bocsáthasson ki. Az állam ugyanerre a fedezetre támaszkodva normál pénzt is kibocsáthatna, amire nem kellene kamatot fizetnie. Jelen-

leg 12 000 milliárd forintot meghaladó nagyságrendben került államkötvény (adóslevél) kibocsátásra, és ennek kamatai legalább 1200 milliárd forinttal terhelik meg évről évre a költségvetést. Az állam saját maga tiltotta meg önmagának, hogy normál pénzt bocsásson ki adóbevétele fedezetével. Erre az önkorlátozásra semmilyen logikus magyarázat nincs, s ha ezzel kapcsolatban tudakozódunk, akkor azt a választ kapjuk, hogy egyrészt más országokban is így van ez, ez az, ami eurokonform, másrészt a nemzetközi pénzügyi közösség nem tűrné el, hogy Magyarország külön utakon járjon. Válaszunk erre az, hogy amíg Magyarországon nincs bevezetve az euró és formailag Magyarország még a pénzügyi szuverenitás alanya, addig elvileg nincs akadálya annak, hogy Magyarország az Európai Központi Bank, valamint a Baselben működő Nemzetközi Fizetések Bankja iránymutatásaitól eltérően önállóan járjon el saját pénzügyeiben.

5. Többszörösen bebizonyosodott a gazdaságtörténetben (Németország, 1933 után; Franciaország, De Gaulle elnöksége alatt; az Egyesült Államok, Franklin Delano Roosevelt elnöksége idején), hogy a termelőprogramokhoz kötött olcsó állami pénzkibocsátásból nyújtott közhitelek nem okoznak inflációt. Az ilyen termelőprogramokhoz kötött pénznek a forgalomba hozatala a gazdaság egészében kiegyensúlyozásra kerül a folyamat révén előálló termelői kapacitás megnövekedésével, a többletobjektumok, termékek és szolgáltatások értékével.

6. A tőzsdei árfolyamnyereséget és kamatjövedelmet a többi nyugati országban érvényes módon adóköteles jövedelemmé kellene tenni. Az Egyesült Államokban kötelező e tőkejövedelem után adót fizetni (capital gain tax). A Német Szövetségi Köztársaságban is adóköteles a tőkejövedelem és a kamat.

7. A rendszerváltás óta tizedére, 760 milliárd forintra csökkent az állami vagyon — állapította meg az Állami Számvevőszék az Országgyűlés illetékes bizottsága előtt. Az Állami Számvevőszék által készített tanulmány megállapítja, hogy a teljes közvagyon mindössze harmadát értékesítették. A nemzeti vagyon 10%-át felszámolások és végelszámolások emésztették fel, további 20%-át az önkormányzatoknak és más — nem állami vagyonkezelőknek adták át. Az Állami Számvevőszék szerint az 1990. évi induló vagyonból mintegy 30% hiányzik. Ennek egy része a piaci értékvesztés és a rossz gazdálkodás áldozata lett. Míg a fennmaradó hányad a gazdasági kényszerek és a rövid távú érdekek által diktált alulértékelés miatt veszett el. El kellene készíteni a konkrét felelősök megnevezésével a nemzeti vagyon elveszett 30%-ának pontos részletezését. A konkrét tények alapján pedig — még az elévülési idő előtt — intézkedni kellene kármentés, a kárenyhítés érdekében, és erről tájékoztatni kell e vagyon tulajdonosait, a magyar állampolgárok összességét. Ha nem is lehet az eredeti állapotot visz-

szaállítani, rendkívül fontos, hogy az állampolgárok tudják: mi történt a nemzeti vagyonnal?

8. Újra kell tárgyalni az európai uniós tagság néhány Magyarországra különösen hátrányos feltételét, elsősorban azért, hogy az Európai Unió régebbi tagjaihoz hasonlóan a magyar termőföld is védelemben részesüljön és megmaradhasson a magyar természetes személyek tulajdonában. A magyar nép csak a magyar földdel együtt magyar nép! Ne kelljen 500 ezer magyar gazdálkodónak kényszerűségből eladnia földjét és elhagynia szülőföldjét.

9. Semmilyen formában sem szabad privatizálni az egészségügyi és az oktatási rendszert. Nincs olyan privatizálási módszer, amely ne vonna ki több pénzt az egészségügyi és az oktatási rendszerből, mint amennyit kezdetben oda bevisz. Privatizálás esetén az egészségügynek és az oktatásnak nemcsak a saját költségeit kellene „kitermelnie", de a magánbefektetők profitját is. A magánosítás hosszú távon profitszerzési eszközzé degradálja az egészségügyet és az oktatási rendszert is.

Nincs szűkség újabb Bokros-csomagra

Az előzőekben ismertetett javaslatok újabb Bokros-csomag nélkül tudnák megteremteni a pénzügyi és gazdasági egyensúlyt Magyarországon. Az utóbbi időben a magyar tömegtájékoztatásban egyre többször értékelik pozitívan Bokros Lajos pénzügyminiszteri tevékenységét a Horn-kormány idején. Ezért szükségesnek tartjuk, hogy kitérjünk Bokros Lajos tevékenységének elemzésére.

A Bokros-csomagot a külgazdasági egyensúly helyreállításának szükségességével indokolták. Minimális és látszólagos gazdasági javulás érdekében a magyar társadalmat azonban óriási összegű áldozatvállalásra kényszerítették, amely nemcsak hogy felesleges volt, hanem óriási károkat okozott az ország és annak lakosai számára. 1995 és 1998 között összesen 31 milliárd dollárt préseltek ki a magyar társadalomból. Hacsak a külkereskedelmi mérleg négy év alatti javulását, a 0,6 milliárd dollárt tekintjük, akkor a rendelkezésre álló hivatalos adatok szerint is a befektetett összeg több mint 97%-a — vagyis 30 milliárd dollár — egyszerűen elveszett. Ha összeadjuk az egészségbiztosítási és a nyugdíj-biztosítási alaptól, a helyi önkormányzatoktól, a központi költségvetési szervektől elvont pénzeket, továbbá a vállalkozásoknál elvont nettó béreket, és összesítjük az 1995-ben, 1996-ban, 1997-ben és 1998-ban eszközölt elvonásokat, akkor megkapjuk a fent megjelölt 30 milliárd dollárnyi összeget.

A mesterségesen megnövelt infláció is romboló hatást gyakorolt. Az 1994. évi 18,8%-os infláció 1995-ben 28,2%-ra ugrott és még a következő évben is 23,6% volt. 1997-ben 18,3%-ra csökkent, ami lényegében az

1994. szint elérését jelentette. Eközben az európai uniós partnereinknél az infláció mérséklődött. A magas infláció elsősorban az állampolgárokat, továbbá a hazai kis- és középvállalkozásokat sújtotta.

A Bokros-csomag következtében 1994-hez viszonyítva 1998-ig 300 ezer munkahely szűnt meg, és ezzel Magyarországon a foglalkoztatás katasztrofálisan mélyre süllyedt. A családokat egyre kevesebb keresőnek kellett eltartaniuk. Az államháztartás nettó hiánya 1997-ben 150 milliárd forinttal nőtt az adó- és társadalombiztosítási járulék bevételeinek kiesése és a szociális kiadások megnövekedése miatt. Ezeket a változásokat az OECD **(Organisatíon for Economic Co-operation and Development - a Gazdasági Együttműködés és Fejlesztés Szervezete)** is nyomon követte. A Bokros Lajos nevével jelzett pénzügyi restrikció 1997-ig, 1994-hez viszonyítva további 4,4 százalékponttal csökkentette az amúgy is alacsony foglalkoztatási szintet. Egyetlen százalékpontos változás 69 000 munkahely elvesztését jelentette. Több mint 300 000 ember vesztette el munkahelyét, amely miatt a lakosság jövedelme további 8%-kal csökkent a reálbér mérséklésén felül. A lakosság megtévesztésére mindig a munkanélküliek számának csökkenését mutatták ki, amiből csak annyi igaz, hogy aki kiesett az ellátásból, az statisztikailag is eltűnt.

A lakossági kereseteket és jövedelmeket az alábbi módon csökkentették: Az egy keresőre jutó reálkeresetek szintje 1998-ra — az 1994. évihez viszonyítva — 9,35%-kal csökkent. További 8%-os jövedelemelvonást okozott a foglalkoztatottak számának 300 000 fővel való csökkenése. Ez tragikus viszonyokat hozott létre az egykeresős vagy kereső nélkül maradt családoknál. 14,6%-kal lett alacsonyabb a reálértéken számított minimálbér is.

Az importált energia ára ebben az időszakban csökkent (1998-ban egy hordó kőolaj 11 dollárba került). Ennek ellenére 1995 és 1998 között a fogyasztói árak megkétszereződtek. A szándékosan felpörgetett infláció miatt a költségvetés kamatkiadásai is megugrottak. Az adósságszolgálat kamata évente egymilliárd dollárral nőtt, ami jelentékenyen rontotta a folyó fizetési mérleget.

1995 és 1998 között a privatizáció során 11,1 milliárd dollár összegű magyar vagyont árusítottak ki a külföldieknek (1998. évi áron számolva a dollárt). Ebből az összegből csökkentették az államadósságot és az ezzel járó kamatköltséget Levonva a külkereskedelmi mérlegjavulás 0,6 milliárd dollár összegét a kamatkiadások 4,6 milliárd dollárnyi többletéből megkapjuk, hogy a Bokros-csomag ezen a téren összesen 4 milliárd dollár kárt okozott az országnak.

Vannak olyan káros hatások is, amelyek nem számszerűsíthetők. Az oktatásból kimaradt fiatalok egy része bűnözővé válhat, mert nem jut

munkához. A Horn-kormány úgy emelte meg a nyugdíjkorhatárt, hogy nem indított munkahelyteremtő programokat Emiatt — mint már utaltunk rá — félmillió munkahely tűnt el Európa egyik legalacsonyabb foglalkoztatottságú országában. A fiatalok jelentős része számára a tanulás még a tandíj bevezetése miatt is nehezebbé vált *A* felsőoktatási intézmények a puszta létükért küzdöttek. 2002. évi áron számolva 554 milliárd forintot vontak el a költségvetés oktatási támogatásából. Ezekben az években ezer oktatót bocsátottak el a magyar felsőoktatásból.

Az egészségügy tudatos leépítése

A Bokros-csomag hatása talán az egészségügyben volt a legsúlyosabb. Az akkori egészségügyi miniszter, **Kovács Pál** le is mondott az egészségügyet sújtó pénzügyi elvonások miatt. A lakosság egészségi állapotáról szóló jelentés szerint az elkerülhető halálozások 11—18%-áért az ellátás pénzügyi hiányosságai okolhatóak. A Bokros-csomag 1995 és 1998 között - 2001. évi áron és kamatok nélkül számolva - **1048 milliárd forintot** vont el az egészségügyi alaptól és ezzel statisztikailag alátámaszthatóan több ezer ember korai halálát okozta.

Az emberi életek veszélyeztetése és kioltása a következőkkel bizonyítható:

1. Az ezermilliárd forintot kitevő elvonás lehetetlenné tett nélkülözhetetlen életmentő műtéteket.
2. A szociális katasztrófába kergetett embereknek — az egészségügy kiadásainak említett nagyarányú és folyamatos csökkentése következtében — egyéni tragédiák egész sorát kellett átélniük. Ez is tényekkel bizonyítható.
3. A Bokros-csomag következményeként ugrásszerűen nőtt a terhességmegszakítások száma. Ez demográfiai következményein túl tartós egészségkárosodást is okoz az esetek nagy részében, továbbá halálozás is rendszeresen előfordul. A fogamzásgátlás módszereinek fejlődése következtében eleve csökken a terhességmegszakítások száma. Ennek ellenére a Bokros-csomag következtében nőtt az abortuszok száma.
4. A Bokros-csomag keretében megszüntették a korábban ingyenes fogmegtartó kezeléseket. Az évente elvégzett fogtömések száma háromnegyedmillióról a felére csökkent, a megmenthető fogakat tehát egyszerűen kihúzták. Az elmaradt fogpótlás pedig rontja a táplálkozás hatékonyságát és így egészségi károsodást, rövidebb életet jelent
5. A gyógyszertámogatások esetében a Bokros-csomag „nagyvonalúan" járt el. A külföldi gyógyszerek dobozonkénti ára a hazaiaknál négyszer drágább. Mégis a külföldi gyógyszerek támogatása terén érvényesült az abszolút liberalizmus:

— vám- és áfamentesség
— 75%-os társadalombiztosítási támogatás. A negyedannyiba kerülő hazai gyógyszerek kiszorítása a drágább külföldiek által 1998-ig további 36 milliárd forintot vett el az egészségbiztosítástól és ezzel a betegektől, tovább csökkentve a gyógyításra fordítható összegeket.

A globalizáció neoliberális dogmatikusai tudatosan hajtják végre a családi közösségek felbomlásának programját. Magyarországon ezt a szélsőséges neoliberális programot Bokros Lajos vezényelte le a családi jövedelmek szétzilálásával. Az élveszületések csökkenő száma ellenére az anyagi okokból veszélyeztetett kiskorúak száma 1996 és 1998 között 200 000 fővel nőtt.

Nincs szükség a nyugdíjasokra

A szélsőségesen neoliberális Bokros-csomag a nyugdíjasokat sújtotta a legerőteljesebben. A magyar nyugdíjasok több mint 20%-ának a nyugdíja a létminimum fele körül volt és ezért számukra minden egyes forint elvonása szinte létkérdés. A Bokros-csomag minden gátlás és differenciálás nélküli elvonó intézkedései megalázó helyzetbe hozták a magyar nyugdíjasokat. A nyugdíjelvonás a következőképpen történt 1995-ben a fogyasztói árak 28,2%-kal, a nyugdíjak pedig csak 14,7%-kal emelkedtek. Emiatt a nyugdíjak reálértéke 10,5%-kal csökkent. 1996-ban ez a folyamat folytatódott, a reálnyugdíj tovább csökkent és 1997-ben ezen az alacsony szinten maradt 2002. évi áron számolva 1995-ben 1994-hez viszonyítva egy átlagos nyugdíjastól havi 4626 forintot, éves szinten 55 512 forintot vontak el. 1996-ban már havi 7626 forintot — egész évre vetítve 91 512 forintot vettek el. 1997-ben is 90 648 forinttal és 1998-ban 64 452 forinttal folytatódott az elvonás.

Ezt az összeget természetesen vissza kellene adni a nyugdíjasoknak, ez 2002 végéig 175 737 forintot tesz ki, évi 2% reálkamattal számolva ez az összeg minden magyar nyugdíjast megilletne.

A Bokros-csomag megszorító intézkedései olyan időszakban roncsolták a magyar társadalmat, amikor az Európai Unióban 1994-ben beindult konjunktúra jó piaci lehetőséget biztosított a magyar export növelésére, amelyre a magyar gazdaság már fel is készült. Lehetőség volt a külkereskedelmi hiány fokozatos ledolgozására, s ha erre kerül sor, akkor gazdasági fejlettségünk szintje ma legalább 10%-kal lehetne magasabb. Magyarország 1995-ben és 1996-ban nemzeti összterméükének a 3%-át kitevő növekedési lehetőséget vesztett el. Ez számszerűsítve 500 milliárd forintot tesz ki.

Az OECD módszereit alkalmazva kiszámítható, hogy a Horn-kormány négy éve alatt a növekedést mesterségesen fékező Bokros-csomag neoliberális pénzügyi túlzásai következtében 2500 milliárd forint növekedési deficitet halmozott fel Magyarország. Ez azt jelenti, hogy ilyen összegű kár ért minden magyar állampolgárt, csecsemőket is beleértve. Ez egy főre átszámítva 250 ezer forintot jelent.

A kizárólag pénzügyi érdekeket szolgáló restrikció nyomán 1996-ra visszaesett a népegészségügyi szempontból fontos termék, a hazai tej felvásárlása és fogyasztása. A termelőknek fizetett felvásárlási ár reálértékben csökkent, a forgalmazók árrése pedig csúcsot döntött. A külföldiek kezére játszották a magyar tejipar döntő részét A mezőgazdasági vertikum — termékpálya — privatizációját olyan feltételekkel bonyolították le, hogy a magyar parasztokból sajtolták ki az ahhoz szükséges tőkét. Így például a tej árát a termelőknek csak két hónap elteltével fizették meg, amikor azt már régen eladták. Ezzel a módszerrel 21 milliárd forinttal rövidítették meg a magyar gazdákat A magyar tej háttérbe szorításával megindult „Reggeli ital" címén értéktelen termékek forgalomba hozatala, amiből a nyugati exportálók profitálnak.

A magyar energiaipar privatizálására is szakszerűtlen módon került sor és tényekkel bizonyítható, hogy a magyar erőműveket mélyen reális értékük alatt adták el külföldieknek. A külföldieknek óriási kedvezményeket jelentett az is, hogy a gépjárműadóról szóló 1991. LXXXII. törvény kijátszásával — a külföldi rendszámú kamionok számára — 1994 és 1998 között a magyar állam elengedett 238,6 milliárd forint összegű adót. A pénzügyminiszter ezzel az intézkedésével még az államháztartásról szóló törvényt is megsértette. A kamionok elhasználták útjainkat Egy kamion útigénybevételi kára — szakértői becslés szerint - 1 000 000 személygépkocsi által okozott útigénybevételi kárral egyenértékű. Az utak megromlott állapota a magyar személygépkocsik állagát több százmilliárd forinttal károsította. Emiatt a magyar autóklub milliárdos nagyságrendű kárigényt nyújthat be a pénzügyi kormányzat ellen. Hozzá kell ehhez még számítani a természeti környezetben okozott kárt, amely évente eléri a 48 milliárd forintot. A külföldieknek biztosított ingyenes út miatt a Magyar Államvasút vesztett versenyképességéből, mivel a MAV-ot a vasúti pálya fenntartásának a költsége is terheli. Ezért a MAV is jogosan követelhetne kárpótlást az akkori pénzügyminisztertől. Hivatásos pénzügyi szakemberek (Pavics Lázár közgazdász, nyugalmazott pénzügyminisztériumi főtanácsos; valamint dr. Minarik György) a felsorolt tényezőkből származó halmozott kár összegét — 2002. évi áron — 500 milliárd forintra becsülték.

Lehetne még sorolni a szomorú, sőt tragikus tényeket. Fárasztó mindez. De pénzuralmi korszakban élünk, elkerülhetetlen a pénzviszonyok tanulmányozása. A magyar társadalom bajai a lakosság szegénységében gyökereznek A szegénység legfőbb oka pedig a magánpénz-monopólium. Azért kell megismerni működését, hogy közös erővel fel tudjuk számolni. Magyarországnak közpénzrendszerre, a teljesítmény és a tulajdon összekapcsolására, az adósságcsapdából történő kikerülésre van szüksége! Ezért kell átrágni magunkat az unalmas és fárasztó adatokon.

A Drágakő-akta és a történelmi igazság

A *Drágakő-akta* néven (Gemstone File) ismertté vált irat bármennyire is furcsán hangzik, amerikai szamizdatnak tekinthető. Az Aviator című film ismét felkeltette iránta a figyelmet, mert számos részlete Howard Hughes életével foglalkozik, méghozzá annak a korszakából, amikor a különc milliárdos eltűnt a közvélemény szeme elől. A *Drágakő-aktákat* több részletben éveken át írta egy **Bruce Porter Roberts** nevű amerikai, aki San Franciscóban élt. Egyes részleteit már 1969-ben elkezdték terjeszteni. A kézzel írott dokumentum jóval több, mint ezer oldal terjedelmű. A *Drágakő-aktát* végül is egy rövidített változat **(Skeleton Key** - összefoglaló vázlat) tette ismertté, amely 1975. május 1-je óta van forgalomban. Eleinte másolták, ma már az internet a legfőbb terjesztője.

A Gemstone File eddig öt vagy hat különböző változatban került forgalomba. Az egyik leghatásosabb változata az úgynevezett **Kiwi Gemstone,** amely az Új-Zélandra vonatkozó eseményekkel egészíti ki az eredeti amerikai változatot. Már most előrebocsátjuk, hogy a Gemstone File egyes kutatói szerint az immáron nagy sikerű globális szamizdat tipikus formája annak a dezinformációnak, amit az átlagemberek átlagos eszközeikkel saját köreikben terjesztenek. Más szóval nem a hatalom birtokosai az életben tartói a rendelkezésükre álló tömegtájékoztatási ipar útján.

Az említett **Skeleton Key** az 1975. május 1-jei dátumot viseli. Szerzője azzal indokolta elkészítését, hogy Bruce Roberts feljegyzései oly terjedelmesek, komplexek és témái oly különböző módon kapcsolódnak egymáshoz, hogy csak egy ilyen — elsősorban az időrendet követő — elrendezésben válnak érthetővé. Az összefoglaló tömören ismerteti azoknak a történéseknek a hátterét, amelyek erős nyomot hagytak a világtörténelem alakulásán. Bruce Roberts, az eredeti feljegyzések szerzője, nyilvánvalóan sokat látott és hallott, továbbá elég motívuma lehetett ahhoz, hogy vállalja mindennek a leírását és a közreadását. A rövid változat olvasói természetesen feltették a kérdést: hol vannak az eredeti dokumentumok? Az olvasók közül többen is úgy vélték, hogy egy beavatott által megfogalmazott dezinformációs célzatú szamizdatról van szó. Ezúttal azonban nem orosz, vagy valamelyik kelet-európai nyelven, hanem angolul.

Tényként állapíthatjuk meg, hogy a *Skeleton Key to the Gemstone File* az amerikai alternatív kultúra egyik legnagyobb hatású irományává vált. Sok amerikai kézről kézre adta és tömegesen másolták. Egyes változatai megjelentek különböző folyóiratokban, így például **Larry Flynt** lapjában, a

Hustlerban. Még tréfás rajzsorozatú változat is készült róla. A 24 oldalnyi Skeleton Key világszerte örökzöld darabja lett az alternatív kiadványokat terjesztő könyvesboltoknak. Különösen az arab államokban népszerű. Egyes országokban még a helyi viszonyokhoz is adaptálták, kiegészítve az adott ország hasonló történeteivel. Ez történt például Új-Zélandon. A *Drágakő-akta* hamarosan megjelent regényekben és filmek is készültek a benne foglaltakról.

Jogosan merül fel a kérdés, hogy mi vonzza az embereket ehhez az íráshoz, és miért hiszik el bizarr történeteit? Kétségtelen, hogy a különböző vallási és faji türelmetlenség az egyik tényező. Rejtett — pontosabban belemagyarázható — antiszemitizmusa nyilván hozzájárult népszerűségéhez a Közel-Keleten. Az akta egyes állításai viszont kemény támadást intéznek a katolikus egyház ellen. Ez viszont egyes protestáns fundamentalisták szemében jelenthet jó pontokat.

A legtöbb olvasó azonban nem elvakultságai vagy szűk látókörű állításai miatt állt e különleges írásmű mellé, hanem azért, mert számukra hihetőnek tűnő megoldást ad a John F. Kennedy JFK) elleni merénylet hátterére, Mary Jo Kopechne chappaquiddicki tragédiájára, J. Edgar Hoovernek, az FBI egykori főnökének a hiányzó dokumentumaira és nem utolsósorban Howard Hughesnak, az excentrikus milliárdosnak a különleges eltűnésére. Magát a rövid változatot sok olvasója meggyőzőnek találta rövidsége és tömörsége miatt is. Az is igaz, hogy a szöveg nem érvel, csak állít Tömör, velős, magvas megfogalmazásai lenyűgözően hatnak az olvasóra. Ha valaha is létezett Bruce Roberts, akkor meg lehet ezzel a rövid változattal elégedve.

Hogyan szemléli a világot a Skeleton Key?

Bruce Roberts abból indul ki, hogy a látható világ mögött létezik egy nem látható érdekcsoport, amit ő röviden és képletesen értelmezve egyszerűen „maffiának" nevez, és ez az érdekcsoport irányítja az Egyesült Államokat, tartja kézben az úgynevezett katonai-ipari komplexumot, a hírszerző és titkosszolgálatokat, de még a Vatikánt is. Arisztotelész Onassis, a görög származású hajómágnás ennek a háttérhatalomnak az egyik fontos frontembere, aki ezt a maffiát, legalábbis a látható részét, a háttérből irányítja. A Kennedy család is ehhez az érdekcsoporthoz csatlakozott és annak a koordinátái között cselekedett és cselekszik. Ha nem, akkor számolnia kell a kemény szankciókkal.

Bruce Roberts szerint Arinak (vagyis Arisztotelész Onassisnak) azonban kemény versenytársa támadt az aviátor-iparmágnás **Howard Hughes** személyében. Hughes az 1950-es években nagy összegekkel támogatta az akkori alelnököt, **Richard Nixont** és a politikába fektetett

pénz jó üzletnek bizonyult. Sikerült adómentességet élvező virágzó vállalatbirodalmat létrehoznia. Az akta szerint Onassis 1957-ben elrabolta Hughest, mégpedig a milliárdos saját munkatársainak segítségével. A rablás nem ment simán, mert Hughes ellenállt. Ennek nyomait az élete végéig viselte a fején és a testén, sőt az agysérülések nyomán súlyos „idegrendszeri károsodást" is szenvedett. Bruce Roberts szerint Howard Hughes életének hátralévő részét az Onassis magántulajdonában lévő Skorpió-szigeten töltötte. Egyik hasonmása, **L. Wayne Rector** lépett a hirtelen remetévé átalakult igazi Hughes helyébe, míg a milliárdos kettes számú dublőre, **Broocks Randall** színész lett az egyes számú hasonmás, az ál-Hughes dublőre. Hughesnak a kézírását pedig erre a célra készített speciális szoftver segítségével számítógéppel utánozták. Hughes, akit masszívan adagoltak heroinnal, kábítószerfüggővé vált és élőhalottként fejezte be életét.

1960-ra már a pénzhatalom nem látható kormányzatának akkori ügyeletes frontembere — Onassis — ellenőrizte mind a republikánus, mind a demokrata párt színeiben pályázó politikusokat, köztük az elnökjelölteket is. Amikor a Kennedy család feje, **Joseph Kennedy** meghalt, fiai — az elnök john F. Kennedy és az igazságügy-miniszter Robert Kennedy — önállósították magukat a „maffiától" és nem teljesítették többé annak az utasításait A JFK által irányított legitim kormányzat még arra is merészkedett, hogy lecsapjon egy Castro-ellenes szervezkedésre Louisianában. Ez a szervezkedés lényegében Onassis, illetve az Onassis által is képviselt háttérerők irányítása alatt állott. Ezért, valamint más sérelmekért is, Onassis (és akiket képviselt) a hivatalban lévő elnök ellen fordultak.

Ahhoz, hogy az engedelmességet megtagadó JFK-t eltávolítsák, először **Estes Kefauver** szenátorral kellett leszámolni. A szenátor bűne az volt, hogy átlátott a háttérerők mesterkedésein és azzal fenyegetőzött, hogy leleplezi őket. Kefauver állítólag „szívinfarktusban" halt meg a szenátus üléstermében, miután megevett egy almás rétest, amelyet szódium-morfáttal ízesítettek. Bruce Roberts szerint a történelmet a háttérből irányító erőknek ez már évszázadok óta a kedvelt mérgezési eszköze, mert úgy okoz szívelégtelenséget, hogy magában a testben nem hagy nyomot A méreg kellemes ízű és illatú, süteményben észreveheteden. Hasonló „öngyilkosságot" készítettek elő a **Washington Post** című napilap főszerkesztője, **Phil Graham** eltávolítására is. A főszerkesztő azért volt útban, mert a kibontakozó hatalmi küzdelemben JFK oldalára állt. Bruce Roberts szerint Onassisnak vezető szerepe volt Kennedy elnök meggyilkolásában. A háttérerők által rábízott feladat végrehajtásához **Ari** frontemberként igénybe vette **Johnny Roselli** maffiafőnököt. (Ezúttal már a szűken értelmezett valódi maffiáról van szó.) JFK kiiktatásának a forgatókönyve a klasszikus maffiaszabályok szerint történt. Aki legyilkolja

ellenfelét, az zsákmányként magával viszi az asszonyát is. Edward Kennedy tanult a történtekből és örök hűséget esküdött Onassisnak, valamint azoknak, akiknek a görög hajómágnás ebben az időben az egyik ügyvezető képviselője volt. Bruce Roberts szerint Edward Kennedy szándékosan és személyesen távolította el az élők sorából **Mary Jo Kopechne**-t Chappaquiddick szigetén azért, hogy megakadályozza azoknak az információknak a közreadásában, amelyekhez Robert Kennedy titkárnőjeként hozzájutott, valamint azokért az információkért, amelyek a Kennedy család üdülőjében tartózkodva akaratlanul is a tudomására jutottak. Mary Jo Kopechne rájött a Kennedy család és a maffia szoros kapcsolatára. Onassis fedezte ezt a bűncselekményt. Az igazság Chappaquiddickről azonban mégiscsak valahogy eljutott **Eugenie Niarchos**hoz, aki **Stavros Niarchos**nak, a másik görög hajómágnásnak volt a felesége. Stavros rettegve Onassis bosszújától személyesen ölte meg Eugenie-t, még mielőtt bárkinek is elmondhatta, amit megtudott.

Eredetileg Robert Kennedy is nyilvánosságra akarta hozni mindazt, amit testvére 1963-ban történt meggyilkolásáról tudott. Könyvének a címe *The Enemy Within* (Az ellenség belül van), soha nem jelenhetett meg, legalábbis ezt állítja Bruce Roberts a *Drágakő-aktában.* Ténylegesen a könyv 1960-ban íródott és a **Teamsters Union** (Amerikai Teherautó-sofőrök és Fuvarosok Szakszervezete) és annak vezetője, **James P. Hoffa** körüli bűncselekményekkel foglalkozott. Amikor Robert Kennedy 1968-ban beszállt az elnökválasztási kampányba, Onassis új taktikát használt: agykontroll alatt álló merénylőt vetett be Robert Kennedy eltávolítására, Sirhan Bishara Sirhant

Bruce Roberts szerint Onassisnak és az általa képviselt világuralmi érdekcsoportnak kulcsszerepe volt a vietnami háborúban, amelyet arra kívánt felhasználni, hogy az ebben a térségben található kőolajat megszerezze, valamint az úgynevezett Arany-háromszögben bebiztosítsa ellenőrző szerepét a kábítószer-kereskedelem, elsősorban a heroinforgalom felett. Ugyanez az érdekcsoport bocsátotta ki a hamisnak bizonyult *Pentagon Paperst* (Pentagon-iratokat) abból a célból, hogy eltereljék a közvélemény figyelmét a közéleti személyiségek elleni merényletekről. Állítólag a kínai kormány is Bruce Roberts írásaiból szerzett tudomást ezeknek az eseményeknek a hátteréről, és az így szerzett információkat arra használta fel, hogy zsaroljon velük az ENSZ-ben. **J. Edgar Hoover** ugyancsak nyilvánosságra akarta hozni a JFK elleni merénylet és a Hughes elrablásával kapcsolatos tényeket, miután azokról **Bruce Roberts** írásaiból tudomást szerzett. Az FBI főnöke is hamarosan szódium-morfáttal ízesített ételt kapott, halála után pedig a nyilvánosságra szánt iratait elégették. Emlékez-

tetjük az olvasót, hogy mindezt Bruce Roberts állítja a szamizdat-bestsellerré vált *Drágakő-aktában.*

Az újraválasztáshoz közeledve Nixon elnök, aki korábban már elolvasta Bruce Roberts beszámolóját Hughes elrablásáról, egyre inkább aggódott azért, hogy demokrata riválisai mennyit tudhatnak minderről. Különösen azért aggódott, hogy **Larry O'Brien**, a Demokrata Párt elnöke mennyit tudhat, és adott esetben mit használhat majd fel ellene. Ezért Nixon - állítja Bruce Roberts - felbérelte azokat a személyeket, akikből később összeállt a Plumbers (vízvezeték-szerelők) elnevezésű csoport, azzal a feladattal, hogy akadályozzák meg az információk kiszivárgását, szerezzék meg, ha kell betöréssel is, a szükséges iratokat. 1972 februárjában a „vízvezeték-szerelők" Roberts után is kémkedtek San Fransicóban, ahol ebben az időben élt. Az általa látogatott vendéglőben, ahol törzsvendégnek számított, Roberts őszintén beszélt barátainak mindarról, amit tudott. Kedvenc témái közé tartozott a drágakövek szintetikus módszerekkel történő előállítása is. Ezért **Gordon Liddy**, aki a Watergate-betörést végrehajtó Plumbers-csoport főnöke volt, átvette a Gemstone (Drágakő) elnevezést és ezt használta a Nixon újraválasztását célzó ambiciózus terv kódneveként. Ennek a San Fransiscó-i bárnak a tulajdonosa ezeket a beszélgetéseket teljes terjedelemben magnetofonszalagra rögzítette. Mindezt Catherine Graham, a Washington Post tulajdonos-főszerkesztője megbízásából tette, akinek titkos alkalmazottja volt.

A „vízvezeték-szerelők" ezt követően valóban betörtek a Demokrata Párt washingtoni Watergate Szállodában lévő központjának az irodahelyiségeibe. A betörést végzők nem tudták azt, hogy San Fransiscóban még egy másik személy is gyűjtött adatokat Catherine Graham megbízásából - név szerint **Hal Lipset** magándetektív. Lipset, aki ugyancsak tudomást szerzett a készülőben lévő tervekről, rejtve egy másik magnetofonszalagot is készített és ez vezetett a Watergate Hotelba betörők elfogásához. Egyébként az egész eseményt videokamerák is rögzítették.

Amikor a botrány kitört, Nixon neheztelve beszélt Bruce Robertsről. Ez a szövegrész az, amelyet eltávolítottak a Fehér Házban készült magnószalagokról. Ezért hiányzik az a hírhedté vált 18,5 perc. Lipset magánnyomozó ugyancsak fültanúja volt azoknak az információknak, amelyeket Bruce Roberts, a San Fransicó-i orosz (szovjet) konzulátuson adott. Ezek az információk vezettek végül is Nixon lemondásához. Ha ezt nem teszi meg, akkor az elnök felelősségre vonását célzó impeachment eljárás feltárta volna az igazságot Howard Hughes elrablásáról és Onassis tevékenységéről. (Legalábbis így látja az a Bruce Roberts, aki érthetően nagy fontosságot tulajdonít saját személyének és írásainak.)

Az 1970-es évek elején bejárta a világsajtót az a hír, hogy egy álmarxista úgynevezett forradalmi szervezet, a **Symbionese Liberation Army (SLA)** - Együttélési Felszabadítási Hadsereg elrabolta **William Randolph Hearst** sajtómágnás unokáját, **Patty Hearstöt,** a Hearst-sajtóbirodalom örökösnőjét A *Drágakő-akta* szerint az SLA, amelyet a CIA irányított és finanszírozott, ezt azért tette, hogy lejárassa a baloldalt Hasonló módon a maffia ösztönzésére került sor a hírhedté vált „zebra"-gyilkosságokra, amelyeket a **Nation of Islam** (Iszlám népe) mozgalom befeketítésére használtak. A mozgalom megszállottjai vállalták magukra a felelősséget a bűncselekményekért 1975 márciusában Arisztotelész Onassis meghalt Ezt követően kitört az utódlási küzdelem a vezető szerepért a maffián belül, és a szemben álló frakciók számos gyilkosságot követtek el.

Stephanie Caruana és Mae Brussell szerepe a Drágakő-akták karrierjében

Az előzőekben csak a vázlat kivonatát ismertettük, amelyből sok mindent ki kellett hagynunk. Válaszolnunk kell arra, hogy honnan származik, hogyan jött létre ez a különleges tartalmú szöveg és mennyit lehet igaznak elfogadni állításaiból. Az első kérdésre sem egyszerű a válasz, mert többen is állítják, hogy ők azok, akik az eredeti Bruce-féle szövegekből — ha nem is az egészből, de annak jelentős részéből — kivonatot készítettek. E sorok írója úgy gondolja, hogy a legvalószínűbb szerző **Stephanie Caruana,** az egykor nagyon sikeres és nagy példányszámban fogyó *Playgirl* nevű magazin munkatársa volt

Bruce Porter Roberts valóban létezett, noha kevés dokumentummal alátámasztható adatot ismerünk róla. Valószínűleg New Yorkban született 1917-ben és San Fransiscóban halt meg 1975. július 30-án, állítólag agydaganatban, egy lánya ma is él. Fénykép is van róla, ahol éppen ékszert tűz egy neves művész ruhájára. Ez egybecseng azzal az állítással, miszerint a szintetikus drágakövek előállítása volt a valódi szakmája. Az 1969-től 1975-ig terjedő időben hosszú, kézzel írott leveleket küldött különböző ismert személyeknek. Azt is mondják róla, hogy megélhetése érdekében tetőfedő munkát is végzett.

Caruana Roberts leveleihez **Mae Brussel**len keresztül jutott, akit az összeesküvéstan királynőjének becéztek. Brussell volt az, aki Roberts leveleit egy dossziéban gyűjtötte és ráírta, hogy **Gemstone File,** mivel a szerzője a szintetikus drágakövek szakembere volt. Mae Brussell híres Los Angeles-i rabbinak volt a leánya, és csak hajszálon múlott, hogy nem szerzett PhD-t pszichológiából a híres Stanford Egyetemen: férjhez ment és ez más irányba terelte életét. 1963-ban a televízión keresztül láthatta Lee

Haivey Oswald letartóztatását és ez a jelenet kényszerítette arra, hogy életét az igazság kiderítésének szentelje. Így lett belőle „összeesküvés-kutató", hivatásos konspirológus. A legtöbb összeesküvési kutatótól eltérően Brussellnek nem voltak sem antiszemita, sem kommunistaellenes előítéletei. Ezzel szemben a II. világháború utáni újfasiszta jelenségeket célozta meg. Nézeteit a különböző újságokban publikálta és heti rádióprogramja is volt, amelyet „World Watchers Internatonal"-nek neveztek. Ezt a műsort 17 éven át sugározták a Monterey Radio stúdióiból. Érdekfeszítő elemzéseit sokan hallgatták, és számos követője akadt. Több alkalommal életveszélyesen megfenyegették, különösen azután, hogy átvette egy Los Angeles-i rádió is a programját. Ezt követően 1988 októberében gyanúsnak is nevezhető gyors lezajlású rákbetegségben meghalt.

Mae Brussell nem volt hivatásos kutató vagy médiaszakember, de rendkívül alapos és tisztességes munkát végzett. Ezenkívül több gyermek édesanyjaként családját is ellátta. Stephanie Caruanara már inkább illik a „magányos kívülálló" meghatározás. Ö magát így jellemezte:

„A Playgirl magazin számára írtam cikkeket, elsősorban a nőket érdeklő témákról — így a korai abortusz új módszeréről olyan időben, amikor a magzatelhajtás még csak New Yorkban és Kaliforniában volt engedélyezve, írtam a megfelelő táplálkozásról, a terhesgondozásról, interjút készítettem a néger költőnővel, Maya Angelouval és a fekete feminista aktivistával, Flo Kennedyvel. A Playgirl nagy lendülettel indult, valószínűleg a benne látható meztelen férfifotók miatt, de szeretném azt hinni, hogy részben az én cikkeim miatt is, amelyek segítették a nőket."

Ez a karrier 1974-ben fordulathoz érkezett, amikor is Caruana segített Mae Brussellnek megírni a **Patty Hearst** elrablásáról szóló történetet Ebben azt állították, hogy a hírszerző szolgálat emberei manipulálták az SLA-t. Cikkükre reagálva az SLA vezetője durva kirohanással válaszolt.

A Playgirl főszerkesztője tette azt az ajánlatot, hogy a szerzőpáros írjon egy cikket **Howard Hughes**ról. Miközben Caruana Mae Brussell háziarchívumában kutatott, kezébe akadtak Bruce Roberts levelei. Már utaltunk rá, hogy Bruce Roberts rendszeren hallgatta Mae Brussel műsorait, és hosszú leveleket küldött számára. A műsorkészítő és hallgatója még személyesen is találkozott. Brussellnek azonban komoly fenntartásai voltak Robertsszal kapcsolatban, erről így számol be Caruana:

„Mae azt ajánlotta, hogy ne olvassam el a leveleket, inkább csak lapozzam át őket és csak azokat a részeket olvassam el rendesen, amelyek Howard Hughesra vonatkoznak. Éjszaka — hosszú, kemény nap után —

kimerülten kezdtem az olvasást Az első oldal tele volt mindenféle gyilkossággal, méreggel, trágár szavakkal. Első reakcióm az volt, hogy ez a fickó paranoid skizofréniás. Sokat hallottam az ilyenekről. Arra voltam beállítódva, hogy automatikusan elutasítsam azokat, akik ilyesmiről és ilyen stílusban beszéltek. Úrrá lettem első reakciómon és elhatároztam, hogy előítélet-mentesen fogom végigolvasni. A kép összeállt az elsőtől az utolsó oldalig."

Caruana végül is szakított Brussell-lel és felkereste **Bruce Roberts**et. Caruanára úgy hatott Roberts, mint egy megelevenedett James Bond, aki a kémek, bérgyilkosok és a lehallgatott telefonok világában él. Roberts meggyőzte látogatóját, hogy valóban ő találta fel a szintetikus rubint, amelyet a lézerkísérletekhez használnak, és gyakran eladott mesterséges drágaköveket külföldi kormányoknak titkos adatokért cserébe. Erről állította Caruana, hogy létezett egy világot behálózó, magas szintű információcsere. Caruana tehát Bruce Roberts meggyőződéses hívévé vált és az általa készített kivonat, a Skeleton Key, valójában Caruana hitvallásának tekinthető.

A legnehezebb kérdés azonban az, hogy mennyire lehet igaznak tekinteni Bruce Roberts állításait. A Gemstone File eddigi elemzései abból indultak ki, hogy az akta tézisei olyan hiteles személytől származnak, aki be volt avatva olyan információkba, amelyek az átlagember számára elérhetetlenek Ha Bruce Roberts valóban paranoiás skizofrén lenne, vagy ha nem rendelkezne a titkosszolgálatok zárt köreihez tartozó informátorokkal, akkor ki hinne el bármit is, akár az eredeti iratoknak, akár a belőlük készült kivonatnak? Ha tehát Bruce nem lenne tiszta elméjű és különlegesen informált személyiség, akkor ő is csak egyike lenne azoknak a rajongó félnótásoknak, akik szenvedélyesen gyűjtik az újságkivágásokat, és spekulációkból építenek légvárakat

A Caruana által készített Skeleton Key azonban nem — vagy csak alig — tartalmaz bizonyítékokkal alátámasztott igaz adatokat, amelyek más módon nem lettek volna elérhetőek a nagyközönség számára az akta keletkezésének időpontjában. A történelem menete gyakran kemény tényekkel támasztja alá a korábban nem bizonyított állításokat. De a *Drágakő-akta* alátámasztására eddig csak kevés ilyen bizonyítékot nyújtott a történelem, vagyis az akta állításainak többsége még bizonyításra vár.

Nézzük, mit is állít az akta és mit mondanak a történelmi tények

1. **Arisztotelész Onassis**, a görög hajómágnás nem éppen az ideális pályázó arra, hogy a képletesen értelmezett „maffia" (háttérhatalom, látha-

tatlan kormányzat) és az eredeti értelemben vett (szűken értelmezett) maffia legfőbb főnöke legyen. Először is nem volt olasz. Bruce Roberts értelmezésében a „maffia" tehát mást jelent, mint a háttérhatalom egész hálózatát A Skeleton Key azonban sokkal több hatalmat tulajdonít Onassisnak, mint amit akár a legrosszindulatúbb életrajzírója is állít róla. Tény, hogy a görög hajómágnás vagyona túlszárnyalta szülőhazájának, Görögországnak az egész évi jövedelmét, de azért vagyona nem versenyezhetett olyan családokéval, mint a Rockefeller- vagy a Rothschild-dinasztia. Sem barátai, sem ellenségei, de még családtagjai sem céloztak arra, hogy a háttérhatalom hálózatának világszintű vezetője lett volna. **Maria Meneghini Callas,** a világhírű operaénekesnő, aki hosszú időn át Onassis élettársa volt, szintén nem tett erről említést. Jackie Kennedyről, a későbbi Jackie Onassisról még elképzelhető, hogy tudott hallgatni, de egy nagyon is emocionális és impulzív operaénekesnőről aligha.

Az is elfogadhatatlan, hogy a háttérből Onassis irányíthatta a CIA-t. Az 1954. évi **Jiddah-megállapodás** valóban biztosította Onassisnak, hogy hajói szállíthassák a szaúdi kőolaj túlnyomó részét. Ez azonban sértette az **Aramco** (Arabian-American Oil Company) által képviselt amerikai érdekeket. Ezért az Aramco valójában azt kérte az amerikai kormányzattól, hogy fékezze meg a görög hajómágnást Tény, hogy az FBI főnöke, Edgar Hoover Amerika-ellenesnek nevezte Onassist. Az amerikai hatóságok elkobozták hajóit, és le is tartóztatták a görög hajómágnást. Korábban lehallgatták telefonbeszélgetéseit, az újságok negatívan írtak róla és nemzetközi bojkott fenyegette vállalatát. 1956-ban Onassis kiegyezett ellenfeleivel, de a Szaúd-Arábiával kötött szerződést át kellett engednie sógorának, Stavros Niarchosnak, az Aramco jelöltjének.

Amikor Bruce Roberts feljegyzéseit készítette, ezek a tények még nem voltak ismertek és legendák vették körül a titokzatos Onassist. A görög hajómágnás sok amerikait megsértett, amikor feleségül vette a mártírrá vált amerikai elnök özvegyét Ezt úgy tekintették, mint amikor a maffiás háborúban valaki trófeaként megszerzi a legyőzött ellenfél asszonyát. A CIA is hozzájárult reputációjához. Ezért sokan túlértékelték lehetőségeit Ma már azonban tudományos alapossággal megírt tanulmányokból is lehet tájékozódni, és ezek alapján Onassis életútja más megvilágításba kerül. Onassis karrierjét az 1920-as évek közepén azzal kezdte, hogy titokban dohánynak álcázott kábítószert szállított Törökországból Argentínába. Onassis számos nagy befolyású emberrel épített ki kapcsolatot, köztük a Rothschild-dinasztia vezető tagjaival, Peron argentin elnökkel, Winston Churchill-lel. Amikor a II. világháború elején Franklin Delano Roosevelt elnök aláírta az ellenséggel való kereskedést szabályozó rendeletet (Tra-

ding With The Enemy Act), legálissá vált, hogy háború idején is szállítani lehessen Németországnak, ha ehhez az akkori pénzügyminiszter, Hans Morgenthau engedélyt adott. Onassis a legmagasabb illuminátus körök tagjaként mindkét oldal számára szállított kőolajat és fegyvert. Az ITT amerikai világcég telefonjait használták a német tengeralattjárók. A görög hajótulajdonosok 450 kereskedelmi hajóval rendelkeztek a II. világháború előtt. Ezekből — Onassis állításai szerint — 410-et elsüllyesztettek a háború idején. Hivatalos források szerint azonban csak 360-at. A görög hajótulajdonosok tehát elveszítették nagy kereskedelmi hajóikat. A német tengeralattjárók és vadászgépek azonban egyetlenegyszer sem támadtak rá Onassis hajóira, noha azok rendszeresen hajóztak a háborús zónában. Ugyanezt tették a szövetségesek is. Így Onassisnak egyetlen hajója sem süllyedt el, és egyetlen tengerészének sem görbült meg a haja szála. Még az a hajója is veszteség nélkül úszta meg, amelyik éppen Skandináviában tartózkodott, amikor a németek megszállták Norvégiát. Minderre csak azért hivatkozunk, hogy Onassisnak mégiscsak kivételes befolyással rendelkező személynek kellett lennie.

2. **Howard Robard Hughes**, akinek a személye már életében legendává vált, ismét a közvélemény figyelmébe került a számos Oscar-díjat kapott Aviator című filmje révén. Hughes azonban nemcsak kiváló repülő, de az 1930-as és 1940-es években sikeres filmproducer és üzletember is volt. Hughes 1957-ben eltűnt a nyilvánosság szeme elől. Sokan — köztük Mae Brussell és Jim Keith is — kétségbe vonták, hogy még él. A legfantáziadúsabb személyek még azt is bizonyítékokkal próbálták alátámasztani, hogy Hughes azért tűnt el a nyilvánosság elől, hogy teljesen új személyazonosságot vegyen fel. Így például **George LoBuono** 2001-ben arról tett közzé tanulmányt, hogy Richard Helms nemcsak megszólalásig hasonlított a különc milliárdosra, hanem a CIA korábbi főnöke valójában maga Howard Hughes volt
(l. http:// www.newsmakingnews.com/helmslobuono.htm).

Ma már többet tudunk az 1966-tól 1970-ig terjedő időszakról, amikor az excentrikus milliárdos (illetve aki helyettesítette a nyilvánosság előtt) számos kaszinót vásárolt Las Vegasban áron felül miközben a Desert Inn nevű hotel legfelső emeletén lévő lakosztályban élt szinte hermetikusan elzárkózva a külvilágtól. Egészsége és lelkiállapota sokat romlott. Ezt különböző szerzők más-más oknak tulajdonítják. Ki vérbajra, ki túlzott gyógyszerszedésre, szegényes étkezésre hivatkozik, de még olyan életrajzírója is akad: **Charles Higham**, aki szerint valójában az AIDS egyik korai változatával állunk szemben. Hughes mindig fontos hadiszállító volt és részt vett a CIA költséges programjaiban. Ezt jól mutatja a Glomar Explorer története.

A Glomar Explorert 1973-ban azért építette Hughes cége, hogy kiemeljen egy szovjet atom-tengeralattjárót, amely elsüllyedt a Csendes-óceánon és 5200 méter mélységben feküdt a tengerfenéken, 750 mérföldre Hawaiitól. A szovjet haditengerészet is ki akarta emelni, de nem találta. Az 1970-es években Howard Hughes, a Deep Ocean Mining Project keretében hozta létre a Glomar Explorert, amely 1974 júniusában megtalálta az elsüllyedt szovjet atom-tengeralattjárót és megkezdte azt részletekben a felszínre hozni.

1957-ben az üzleti körökben nevet szerzett, és korábban az FBI és CIA számára dolgozó **Robert Maheu** vette át Hughes vállalkozásainak irányítását. Nagy önuralmat gyakorolva teljesítette a milliárdos excentrikus kívánságait. (Több kutató szerint Robert Maheu Ari Onassisnak is dolgozott.) **Michael Drosnin** a Wall Street Journal a New York Times és a Washington Post munkatársa *Citizen Hughes* című bestsellerében hasonmásban közli Hughes számos kézzel írott feljegyzését, amit az árnyékként őt kísérő Maheuhoz intézett. Ezek többségének a szövege komikus. Állítólag a legfantáziadúsabb regényíró sem tudta volna kitalálni Hughes elkeseredett kívánságát egy abszolút tökéletes televíziókészülék iránt. A két férfi indulatos kitörésben vált el egymástól. 1970 novemberében Hughes egyre jobban félt a Nevadában végzett nukleáris kísérletektől. Emiatt a Bahamákra távozott, ahová vagy önként, vagy kényszerből ment. Innen útja Nicaraguába vezetett. Robert Maheu meggyőződött arról (legalábbis ezt állította), hogy az Intertel nevű magánnyomozó cég rabolta el a milliárdost. Chades Higham viszont úgy gondolja, hogy betegsége ellenére Hughes irányította üzleti ügyeit.

Martin Cannon 2001-ben megjelent *The Real Gemstone File* nevű tanulmányában (http://www.newsmakingnews.com /mcgemstoneexpose datlasthtm) Caruanától eltérően azt állítja, hogy Hughest nem 1957-ben, hanem 1970-ben rabolták el, ha egyáltalán sor került emberrablásra. Visszavonultsága ellenére többé-kevésbé tudni lehetett Hughesnak (vagy az őt helyettesítő személynek) a hollétéről 1957 és 1976 között. Martin Cannon szerint eddig írásszakértők meggyőzően nem vonták kétségbe azoknak a személyes feljegyzéseknek az eredetiségét, amelyeket Hughes intézett Maheuhoz. Bruce Robertsnek az az állítása, hogy a nagyiparos kézírását számítógépes technikával utánozták, Cannon szerint azért nem fogadható el, mert állítólag ezt még ma sem lehet tökéletesen elvégezni komputerekkel, és még kevésbé volt lehetséges Hughes életében.

3. A következő nagy téma: **a Watergate-ügy.** Caruana összefoglalójában azt állítja, hogy **G. Gordon Liddy** kezdte használni a Gemstone kifejezést, miután az általa vezetett csoport tagjai hallották ezt Bruce

Robertstől 1972 februárjában, egy San Fransiscó-i bárban. Itt az időrend okoz problémát. Liddy formálisan 1972 januárjában terjesztette elő a „Gemstone-tervet" Nixon igazságügy-miniszterének. Az úgynevezett „vízvezeték-szerelők" irányítója a szóban forgó tervet már jóval korábban kidolgozta. A Watergate-botrányról szóló könyvek egyike sem említi, hogy a „vízvezeték-szerelők" valaha is elutaztak volna San Fransiscóba ezekben az időkben. S ha Liddy mégiscsak elutazott, miért tartotta volna azt olyan szigorúan titokban, hogy egy bárban találkozott Bruce Robertsszel. Martin Cannon azt is állítja, hogy az eredeti Bruce Roberts-levelekben egyáltalán nem szerepel ekkoriban a Gemstone kifejezés. Csak később kezdte ezt használni, miután Liddy tervét az újságok megírták. Ekkoriban a sajtóban — de a sajtó nyilvánosságán túl is — sokan gondolták úgy, hogy a Watergate-betörés kapcsolatban állhatott Nixon és Hughes pénzügyi kapcsolataival, amelyek ebben az időben széles körben ismertek voltak. Ez az elgondolás tehát nem Bruce Robertstől származik. (A Nixon elnök lemondásához vezető Watergate-botrány részleteire még visszatérünk, mert erre vonatkozóan sokkal elfogadhatóbb magyarázat is van. A teljes tényállásra a Watergate-ügy kapcsán még várni kell, mert a botrányt megszellőztető **Bob Woodward** újságíró, a Washington Post jelenlegi főszerkesztője csak akkor nevezheti meg állítólagos informátorát — „Deep Throat"-ot, Mély Torkot — ha a titkos tájékoztatást adó személy már meghalt.)

4. A **John Fitzgerald Kennedy** elleni merénylet a Skeleton Key következő fő témája. A benne olvasható verzió hasonló azokhoz a változatokhoz, amelyek az erről szóló irodalomban bőségesen fellelhetőek. A Bruce Roberts által emlegetett **Eugene Hale Brading** 1967-ben sok újságcikkben előfordult, amikor is a New Orleans-i ügyész, **Jim Garrison** lépéseket tett a kiadatása érdekében. 1973-ban jelent meg egy újabb könyv **Peter Noyes** tollából *(Legaey of Doubt*— Kétes hagyaték), amely részletesen foglalkozik a Brading-üggyel. Bruce Roberts azt állítja, hogy a maffia főnöke, **Johnny Roselli** lőtt rá Kennedyre a híressé vált **Grassy Knoll**ról (Dallasban a texasi tankönyvraktárral szembeni füves-fás területről), majd pedig eltűnt a kerítés mögött egy búvólyukban. Ilyen búvólyuk azonban nem létezett. Azt, hogy Roselli részt vett a CIA által szervezett Castro-ellenes merénylet előkészítésében, 1967 márciusában vált ismertté, amikor két neves újságíró: Drew Pearson és Jack Anderson ezt megírta egy országszerte több lapban is megjelentetett cikkben. Ebben az is olvasható volt, hogy a maffia és a CIA közös erőfeszítése vezetett a Kennedy-merénylethez. Ez a cikk győzhette meg Bruce Robertset arról, hogy Rosellit kell központba állítania. Az az elgondolás azonban, hogy maga a maffia vezére adja le személyesen a gyilkos lövést, teljesen életszerűtlennek és nevetségesnek tűnik. (E sorok írójának az álláspontját a JFK elleni merény-

letről a „Miért kellett meghalnia a három Kennedynek?" c. könyv tartalmazza, amely 2003-ban jelent meg az Intermix Budapest Kiadó gondozásában.)

5. Patty Hearst elrablása és az úgynevezett „Zebra-gyilkosságok" alkotják a következő két témát. Bruce Roberts írásai itt lényegében Mae Brussellnek a rádióműsorában elhangzott nézeteit visszhangozzák. Minthogy Roberts rendszeresen hallgatta Brussellt, ezért ez a forrás nem szorul további bizonyításra. Ugyanakkor itt sem árt megemlíteni, hogy attól még egy állítás tartalma nem válik igazabbá, mert többen és sokszor ismétlik ugyanazt. Az ismétlés nem bizonyítás. Sokkal meggyőzőbb, hogy ha különböző forrásokból származnak az azonos tartalmú megállapítások Minthogy Mae Brussell és Bruce Roberts szorosan együttműködött, így nem lehet állításaikat különböző forrásból származónak tekinteni.

Többször is szerepel a különlegesen hatékony szuperméreg, a szódium-morfát. Roberts szerint ez az állítólagos méreg olyan szagot áraszt mint az alma. Második állítása az, hogy ezt a mérget már a középkor óta alkalmazzák. Harmadik állítása az, hogy boncolásnál nem mutatható ki a testben. Negyedik állítása pedig az, hogy a patkányméregnek egy szokásos alkotóeleme. Ez utóbbi állítását akkor is megerősítette, amikor személyesen beszélt Caruanával. Martin Cannon szerint a patkányméreg-csomagokon ezt az alkotóelemet nem sorolják fel. Ugyancsak nincs a szódium-morfátról szó a mérgekről szóló szakkönyvekben. A patkányok irtására általában arzént, sztrichnint és warfarint használnak, amelynek a szaga nem hasonlít az almáéra. A morfát kifejezés arra utal, hogy a morfiumnak lehet valamilyen származéka, de a morfiumot nem tudták szintetizálni a középkor idején. Ennek az anyagnak a szaga sem hasonlít az almáéra. A morfium csak igen nagy adagban halálos méreg, minthogy az emésztőrendszeren való felszívódása csökkenti a hatékonyságát Injekcióval való bevitel esetén más a helyzet. A boncolás a morfium jelenlétét gyorsan ki tudja mutatni. A tudomány jelenlegi állása szerint sokkal hatékonyabb mérgek is rendelkezésre állnak, ha valaki ily módon akar ellenségétől megszabadulni

6. További téma a **Gemstone-akta kapcsolata Ian Flemminggel** és könyveinek híres hősével, **James Bond**dal. **D. H. Childress**, aki szilárdan meg van győződve a Gemstone-akta hitelességéről, azt írja, hogy **Ian Flemming,** a *Diamonds Are Forever* (Gyémántok az örökkévalóságnak, című könyvében megerősítette Bruce Robertsnek azt az állítását, hogy Onassis elrabolta Howard Hughest Childress úgy véli, hogy Flemming. aki a brit hírszerzés magas beosztású munkatársa volt a II. világháború alatt, hősét, a briliáns agyú bűnözőt, **Ernst Stavro Bloefeldet** Onassisról mintázta. A *Gyémántok az örökkévalóságnak* filmváltozatában Bloefeld elrabolja a világtól elzárkózottan élő Las Vegas-i milliárdost, Willard

Whyte-ot, akiben még a legegyszerűbb néző is Howard Hughes népszerűsített figuráját ismerheti fel. A film készítői White-ot a mára már lebontott „Landmark Hotel"-ben filmezték, ahol valamikor tényleg lakott Hughes. Childress úgy véli, hogy Ian Flemminget hírszerzői kapcsolatai informálták Hughes 1957-es elrablásáról és említett regénye valójában tényirodalom, amit szépirodalomnak álcáztak.

A Whyte—Hughes-rablás nemcsak Flemming regényében, de **Richard Maibaum** filmjében is szerepel. Flemming 1964-ben meghalt A film 1971-ben készült, amikor sok hír terjengett Hughes Las Vegas-i különcségeiről. Feltételezhető, hogy a filmkészítő ki akarta használni a Hughes figurájában rejlő hatásvadászó lehetőségeket. Mindezt azért említjük, mert Bruce Roberts láthatta a filmet, és annak állításait átvehette. Ian Flemming ettől függetlenül támaszkodhatott Onassis életére, amikor megformálta hősét, Bloefeldet. Amikor a CIA 1954 és 1956 között konfliktusba keveredett Onassisszal, valóban igyekezett szörnyetegnek beállítani a görög hajómágnást. **Martin Cannon** azonban úgy véli, hogy a mintául szolgáló személy **Aleister Crowley** lehetett, az OTO (Ordo Templi Orientis) nevű kvázi szabadkőműves titkos társaság vezetője. A briliáns tehetségű Crowley kérgesszívű, önimádó volt. Kinézetre hatalmas testű, kopasz és csúnya. Mégis egészen különleges hatást gyakorolt a nőkre, akik nem tudtak neki ellenállni. Mindez Bloefeldre is ráillik. Crowley is olyan főnemesi címmel dicsekedett, amellyel soha nem rendelkezett, és ugyanezt tette Bloefeld is.

Ezt az elemzést természetesen a Gemstone-akta hívei nem fogják elfogadni. Először is felhozhatják azt az érvet, hogy ez csak Stephanie Caruanának a Skeleton Key néven ismertté vált összefoglalóját teszi a helyére. Az ebben fellelhető kétes részeket megoldaná az, ha nem az eredeti írások kivonatával foglalkoznánk, hanem magukkal az eredeti feljegyzésekkel. Egészen addig, amíg azokat nem lehet közvetlenül megismerni, addig nem lehet eldönteni: mekkora az igazságtartalmuk. Bruce Roberts eredeti feljegyzéseinek hiányában tovább lehetett spekulálni, hogy valójában mi lehet még bennük.

Martin Cannon már hivatkozott tanulmányában azt állítja, hogy neki sikerült megszereznie Roberts Bruce levelei egy részének a fotókópiáját Cannon szerint Caruana Skeleton Key-je nem az eredeti Gemstone File, hanem csupán annak a 400 oldalnyi kézzel írott levélnek az összefoglalása, amelyekhez Caruana Mae Brussell dossziéjából jutott. De ez a 400 oldal is csak egy részét képezte annak a több mint ezeroldalnyi kéziratnak, amit maga Roberts írt. Egyelőre senki sem tudja, hogy hol van a hiányzó több

mint hatszáz oldal. Elképzelhető, hogy valaki egyszerűen kidobta, amikor Roberts meghalt. Caruana ugyan azt állítja, hogy nála van egy kisebb gyűjtemény, amely mindössze 351 oldal terjedelmű. Ezeket azonban Caruana Mae Brussell dossziéjából másolta le. Ezek alkotják a tényleges *Drógakő-aktákat*

Amikor Mae Brussell 1989-ben meghalt, barátai, követői és örökösei nem tudták, hogy mit kezdjenek az általa létrehozott archívummal. Hiányzott egy szakképzett könyvtáros, aki ezt az anyagot megfelelően kezelhette volna. Még Mae Brussell lekicsinylő bírálói szerint is a gyűjtemény oly sok értékes anyagot tartalmazott, hogy érdemes lett volna szakszerűen rendezni, feldolgozni. Brussell ritkaságai között természetesen ott volt az eredeti Gemstone File is. Az is felmerült, hogy létrehoznak egy Mae Brussell Kutatási Központot, élén a híres baloldali konspirológussal: **John Judge**-dzsal.

Végül is Brussell archivált anyagai **Virginia McCullough** gondozásába kerültek. Előzőleg **Tom Davis**nél volt a gyűjtemény, akit Brussellhez hosszan tartó barátság fűzött. De neki sem sikerült Brussell-könyvtárat létrehoznia a kaliforniai Santa Barbarában. Mindenesetre Martin Cannon Tom Davis útján jutott hozzá a Brussell által összegyűjtött Bruce-féle iratokhoz. Kiderült, hogy a legendás Roberts-féle levelek már nincsenek a Gemstone feliratú csomagban. Az eredeti kézírású oldalak eltűntek. Elképzelhető, hogy Mae Brussell visszaküldte őket Bruce Robertsnek, de mielőtt ezt tette, fotókópiát készített a jogi méretű lapokhoz (az Egyesült Államokban a jogi természetű iratok nagyobbak, mint a normál iratlapok). **Jim Keith,** aki 1992-ben publikálta a Skeleton Key-t és a különböző hozzáfűzött kommentárokat, valóságos keresletet hozott létre az eredeti Bruce Roberts-féle levelek iránt. Ezért felmerült, hogy Tom Davis kiadja ezeket. Ettől azért állt el, mert az eredeti iratok sokkal kevésbé meggyőzőek, mint az, amit Caruana készített. Martin Cannon kezdettől fogva kétségbe vonta, hogy Onassis irányította a JFK elleni merényletet és Howard Hughes elrablását, mégis azt remélte, hogy az eredeti Roberts-iratok többé-kevésbé világos formában tájékoztatnak arról: honnan szerezte információt? Ehelyett azt kellett megállapítania, hogy Roberts állítólagos bennfentes forrásai továbbra is teljesen ismeretlenek. Valószínűleg soha nem is léteztek. Egyik helyen van ugyan utalás arra, hogy szintetikus rubint adott egy külföldi országnak cserébe Onassis naplójáért. Roberts azonban soha nem nyújt közelebbi leírást erről a naplóról, nem idéz belőle, és nem nevezi meg azt az országot sem, ahonnan kapta. Cannonnak az is problémát okozott, hogy a Skeleton Key számos állításának nincs nyoma az eredeti levelekben. Caruana összefoglalója az eredeti szövegnél komplettebb ösz-

szeesküvési elméletet tartalmaz. További gondot jelentett, hogy az eredeti írások arra utaltak, hogy Bruce Roberts elmebeteg lehetett. Nem egyszerűen neurotikus, bolondos, excentrikus, fanatikus, önfejű, téveszméket követő, paranoid és ehhez hasonló jelzőkkel illethető, hanem a szó legszorosabb értelmében - pszichiátriai definíció szerinti - őrült.

Semmi nem támasztja alá az önmagáról tett állításait. Nincs bizonyíték arra, hogy személyesen közrehatott volna az elnökválasztások kimenetelében, hogy az írásai elősegítették Kína felvételét az ENSZ-be, és hogy Hughes vállalata ellopta volna az általa feltalált módszert a szintetikus rubin előállítására. Aki valaha is tanulmányozta a skizofrén betegek írásait, azonnal felismeri ezen írások közös tulajdonságait Bruce Robertsnál is. Ismétlő, formátlan és ömlesztett tudatáramlás. Mindez nem változtat azon a tényen, hogy Gemstone-akta tézisei körbejárták Földünket Igen sok ember számára váltak ezek a tézisek hitvallássá.

Felmerül az a kérdés is, hogy a Caruana által írott tömör kivonat miért tartalmaz egy sor olyan állítást, amely nincs az eredeti levelekben. A tömör kivonat miért bővíti ki a téziseket ahelyett, hogy azokat rövidített formában összefoglalná? Azért, hogy erre választ kapjon, Cannon levelet írt Caruanának. Ő először arra kért bizonyítékot, hogy Cannon valóban elolvasta-e Roberts eredeti írásait Egy részletes válasz meggyőzte erről. Végül is azt a választ adta Cannonnak, hogy a Skeleton Key számos információja nem a levelekből származik, hanem azokból a személyes beszélgetésekből, amit ő Caruana Bruce Robertsszel folytatott. Mae Brussell elítélően nyilatkozott a Skeleton Key-rőL de ennek mélyebb okait nem mondta meg. Mindenesetre Brussell ellenezte Roberts leveleinek másolását és szétosztását Ugyanakkor ezzel a titkolódzással akaratlanul is hozzájárult a legenda kialakulásához.

Caruana cikke a Playgírl magazinban

Stephanie Caruana 1974 decemberében Mae Brussellre, a szerzőtársára és egy Tiger Eye (Tigrisszem) fedőnevet használó informátorra hivatkozva állítja, hogy **Howard Hughes 1971. április 16-án** meghalt a Görögországhoz tartozó **Tenos** szigetén. Állítólag e tényről sokan tudnak, csak hallgatnak. Ennek a neve **Golden Silence,** vagy más néven **Omerta.** A kanadai **Midnight** című lap 1971. október 18-án két fényképet is közölt Az egyiken egy erőtlen férfi ül tolószéken, sebészeti kötéshez vagy műtőssapkához hasonlóval a fején. Egy férfi és egy nő kíséri. Az asszony megszólalásig hasonlít Jackie Kennedy Onassisra. A második fényképen két férfi látható, amint sétálás közben támogatják a béna beteget, miközben egy nő figyeli őket

Egy George Duncastle nevű férfi azt állította, hogy ő készítette a fényképeket az Oriana nevű sétahajóról, amelyen tíznapos kirándulást tett Elhaladtak Skorpió szigete mellett (ez Onassis tulajdona volt) és az idegenvezető tájékoztatta erről az utasokat.

1971. augusztus 30-án a **Midnight** felhívta a figyelmet egy szemtanúra, alá beszámolt arról, hogy mit látott Skorpió szigetén. Természetesen azonnal megindult a spekuláció, hogy ki lehetett ez a szinte teljesen mozgásképtelen nyomorék. Hamarosan felkutattak egy ápolónővért, aki elmondotta, hogy 1968 novemberétől 1969 januárjáig állt Onassis alkalmazásában és azért kapta meg az állást, mert jól tudott angolul. A beteggel ugyanis angolul kellett beszélni. Kiemelkedően magas fizetést kapott, de elő volt írva a legszigorúbb titoktartás. A szigeten, Onassis magánkórházában két orvos és három nővér dolgozott, de csak egy beteg volt. Ez a beteg magas volt, 180 cm feletti és szinte mindig hallgatott. Súlya alig volt. Magatehetetlen volt, mint egy csecsemő. A béna beteget Mr. Smihnek szólították, és fejének hátsó része csupa seb volt, mintha többször is operálták volna. Az ápolónővérnek azt mondották, hogy a beteg agyának egy részét el kellett távolítani.

Amikor ez az ápolónővér 1969 januárjában távozott a szigetről, kapott egy nagyobb összeget és újból hallgatásra kötelezték. Caruana és szerzőtársa, Mae Brussell felteszi a kérdést, hogy ez a titokzatos beteg vajon nem Howard Hughes volt-e? Ha igen, akkor viszont ki volt az, aki az Egyesült Államokban kezelte Howard Hughesként a milliárdos hatalmas vagyonát és irányította az egyre növekvő Hughes-birodalmat?

A Midnight idézi a Hellas nevű hajó idegenvezetőjét is. Eszerint az idegenvezető az elmúlt három évben sokszor látta a tolószékes embert, amikor a hajó elhaladt a Skorpió szigeténél. Utoljára 1971 tavaszán látta **David Cordrey** amerikai őrnagy ugyanezt a férfit Az őrnagy azt is elmondotta, hogy 1971. április 18-án szemtanúja volt egy temetési szertartásnak a Ión-tengeren. Két nagyobb gyorsjáratú motorcsónak érkezett a Skorpióról és megkezdte a vízfelszín tisztítását a sziget egyik sziklás pontjánál. Később emberek érkeztek és az őrnagy távcsővel figyelte a történteket. Az egyik jelenlévő egy pap volt, a másik Jackie Onassis, egy harmadik pedig Ted Kennedy. Végig ott maradtak a szertartáson és figyelték, amint a koporsót a tengerbe bocsátják.

A Brussell és Caruana által írott cikk harmadik közreműködője **Tiger Eye,** az informátor, azt állította, hogy Howard Hughes 1971. április 16-án meghalt és következő nap Tenosnál eltemették az Égei-tengerben. **Tenos** Athéntól délkeleti irányban, 120 kilométerre fekszik az Égei-tengerben. A **Skorpió-sziget** pedig 256 kilométerre nyugatra, a Ión-tengerben található.

A szerzők felteszik a kérdést, hogy egy és ugyanazon személyt, vagy pedig két különböző embert temettek-e el? És vajon kik voltak ők?

Tiger Eye szerint, aki széles körű információs kapcsolatokkal rendelkező szerkesztő volt, Howard Hughes magatehetetlen nyomorék volt, és már 1957 óta nem élt az Egyesült Államokban. Ezért a cikk szerzői fel is teszik a kérdést, hogy vajon ez az oka-e annak, hogy Hughes hirtelen életformát változtatott és a teljes visszavonultságot választotta a korábbi nagyvilági élet helyett, amikor habzsolta az élet örömeit és élvezte a nyilvánosságot. A remete életmódra áttérés lehet azok erőfeszítéseinek a következménye, akiknek titkolniuk kellett, hogy a Hughes gazdasági birodalmat már nem valódi tulajdonosa irányítja. A Hughesről ismert adatok mind 1957 előttről származnak, elsősorban abból a könyvből, amelyet **Noah Dietrich** írt *Howard: The Amazing Mr. Hughes* címmel. Hughes 1925-ben örökölte a **Hughes Tool Companyt** (Hughes Szerszámkészítő Vállalatot), amely közismert tény volt. Az 1930-as években Hughes világhírű repülőként megjavította a föld körüli repülés világrekordját, és ezért színes szerpentinszalagok tonnáival, a nagy megtiszteltetést jelentő ticket-tape parádéval ünnepelték New Yorkban. Új repülőgépeket tervezett és fontos szerződéseket kapott a kormánytól. Falta a csinos nőket, és fényképein kora legszebb színésznőivel és színésznő-jelöltjeivel volt látható. 1942-ben felbérelte sajtómenedzsernek John Meyert, aki a cikk írásakor Onassis alkalmazásában állott, és egyik legfőbb feladata Jackie Onassis szemmel tartása volt.

Dietrich szerint Hughes az 1940-es és az 1950-es években nagy összegekkel támogatta a különböző politikusok kampányait. Ezek között voltak helyi hivatalnokok, adóellenőrök, seriffek, bírák, kormányzók, képviselők és szenátorok, de még alelnökök és elnökök is. Hughes „remetesége", úgy tűnik, hogy 1946. július 7-éhez kötődik, amikor gépével lezuhant és súlyos sérüléseket szenvedett. Dietrich szerint kilenc bordája eltört és megroncsolódott a tüdeje is. Más beszámolók szerint számos égési sérülést szenvedett a fején, a koponyacsontja és arccsontja is összetört. Emiatt jelentősen megromlott a hallása is. Felgyógyulása után Hughes bajuszt növesztett, hogy rejtse az arcán lévő sérüléseket. Hipochonderként kényszeresen viselkedett és legtöbb idejét magányosan töltötte. Egy korábbi FBI- és CIA-ügynök, **Robert Maheu** lett a közeli munkatársa, személyes biztonságáról pedig a mormon egyházhoz tartozó korábbi rendőrök gondoskodtak testőrökként. Különcségeiről egész legendák terjengtek. Hughes és Dietrich is csak telefonon keresztül tartották a kapcsolatot egymással.

1957 elején Hughes egyik jogásza azt ajánlotta, hogy helyezzék Hughest gondnokság alá, mert nem teljesen cselekvőképes. Két héttel ké-

sőbb **dr. "Verne Mason,** a milliárdos háziorvosa, aki ekkor már a **Hughes Medical Institute** igazgatója volt, ugyanezt javasolta Dietrich-nek. Dietrich azonban elutasította ezt.

1957. március 12-én Dietrich telefonon keresztül felmondta az állását Állítólag Hughes ekkor a Beverly Hills Hotel magánlakosztályában tartóz-kodott. Több beszámoló szerint is Howard Hughes másnap „feleségül vette" **Jean Peterst,** akivel már évek óta volt viszonya. Hughes azonban színésznők egész sorával tartott kapcsolatot, és semmiféle jelét sem mutat-ta annak, hogy valamelyiknél ki akarna kötni.

Stanton O'Keefe: *The Real Howard Hughes Story* című könyvében így számol be az esküvőről:

„Klasszikus példája annak, hogy milyen vonzalmat érzett Hughes a titko-lódzás iránt. A nevadai Tonopahban volt a szertartás. **Howard Cannon** szenátor, aki ekkor ügyvéd volt Las Vegasban és barátságban állt Hughesszal, intézte el a jogi formaságokat. Ebbe az a trükkös megoldás is beletartozott, amely biztosította a házassági szerződés érvényességét, miközben megengedte a párnak, hogy álnév alatt regisztráltassák magu-kat."

Riporterek egész hada akart tudósítani az esküvőről, de hiába. Éveken át úgy szólt a hivatalos változat, hogy Hughes és Jean Peters „együtt élt" **Bel Air** egyik luxusvillájában. A házaspárt soha nem látták együtt házasságuk 13 éve alatt és egyetlen olyan fénykép sincs, ahol együtt lennének láthatók. Miután „Hughes" (pontosabban, az a valaki, akit annak hittek) 1966 végén Las Vegasba költözött. „Házasélete" abban merült ki, hogy Jean Peters időnként eltávozott a Bel Air-i házból, hogy meglátogassa „Howardot" Las Vegasban egy-két órára három-négy hetenként. 13 évi „házasság" után Jean Peters beadta a bontókeresetet és 1971 júniusára el is vált. Jean állítólag mindezért kétmillió dollárt kapott. Brussell és Caruana fel is teszi a kérdést vajon ez a „házasság" csak a nagyvilágnak szánt magyarázat arra, hogy Hughes miért hagyta abba a fiatal színésznők habzsolását, amikor 1957-ig ez volt az egyik legfőbb kedvtelése? Ha Hughest valóban eltemet-ték 1971 áprilisában, akkor a „bontókereset" nem csupán egy trükk volt-e azok elhallgattatására, akik azt állították, hogy Hughes halott vagy halálán van? A halottak nem szoktak elválni és Jean Peters pedig hallgat.

Dublőrök főszerepben

Amikor **Noah Dietrich** eltűnt a színről 1957-ben, Hughes üzleti biro-dalmában **Robert Maheu** és **Chester Davis** került az első sorba. Egy San Fransiscó-i újság idézte a volt FBI-alkalmazottat, Maheut:

„1957-ben (Hughes) Montrealba ment Onnan a Bahamákra távozott és ott töltött hat vagy hét hetet a nassaui Emerald Beach Hotel ötödik emeletén, mielőtt visszatért Los Angelesbe."

Maheu tehát elismerte, hogy alkalmazásának 16 éve alatt személyesen mindössze kétszer látta Hughest, röviden 1954-ben és 1966-ban. Valaki azonban visszatért Nassauból Los Angelesbe. Vagy Hughes volt, vagy Hughes egyik hasonmása. Számos fénykép van Howard Hughesről, amelyek 1947 körül készültek, azt követően, hogy majdnem meghalt repülőszerencsétlenségben. Az arca egy kissé ferde és bajusza túlságosan hosszú, a mosoly pedig szinte teljesen eltűnt arcáról.

Noah Dietrich könyvében láthatjuk először azt a férfit, aki Hughes hasonmása lehetett. A képen egy rokonszenves, mosolygó Hughes ellenőrzi a repülőgépét. A kép dátuma 1947. május 1. Ez a férfi nem úgy néz ki, mint az a Hughes, akit ugyanezekben az időkben láthattunk a fotókon. Sokkal inkább hasonlít **Broocks Randallre,** akiről 1954-ben készült fénykép. A **San Jose Mercury** című lap 1972. január 24-i száma szerint Broocks Randallt, a kisebb szerepekben fellépő színészt Hughes egyik munkatársa, **Gerald Chouinard** szerződtette le, hogy Howard Hughes alteregója legyen 1957-ben és 1958-ban. Feladata az volt, hogy magára vonja az újságírók, s más kíváncsiskodók figyelmét, és így biztosítsa az igazi Howard Hughes számára a nyugalmat. Chouinard elmondotta, hogy mindezt a saját ötlete alapján tette, mert félt engedélyt kérni ehhez Hughestól. Ezt mondta:

„Félrevezettük a sajtót, félrevezettünk mindenkit. Soha nem kellett mondanunk ez itt Howard Hughes — bárhová is mentünk. Soha nem említettük a nevet senkinek Hagytuk, hogy mindenki gondoljon, amit akar."

Mivel **Broocks Randall** mégiscsak saját életet élő, különálló embernek tekintendő, és Brussell és Caruana cikkének megírásáig ő volt az egyetlen, akit Hughes dublőreként beazonosítottak jogosan merül fel a kérdés, hogy a kritikus 1957-es és 1958-as esztendőkben látta-e valaki Randallt.

A Time magazin munkatársa, **Frank McCullogh** 1958 elején megkereste Hughest a kérdéseivel. Mintegy ötven kérdést juttatott el hozzá munkatársain keresztül. Két nappal később csöngött a telefon és egy színtelen orrhang a vonal végén Howard Hughesként mutatkozott be. A különc milliárdos éjszaka szokott telefonálni és hosszú monológokat folytatott. Amikor McCullogh személyes találkozóhoz ragaszkodott, Hughes a Los Angeles-i nemzetközi repülőtér egyik épülőben lévő kifutópályájához

irányította. Egy hórihorgas, lezseren sétáló férfi jött hozzá a sötétben, megkérdezte a nevét és megállt előtte. McCullogh kezet nyújtott neki: „Good to meet you personally, Howard!" (Jó, hogy személyesen találkozunk, Howard!) — mondta neki. Az illető gyorsan visszalépett és a mellé-hez kapta a jobb kezét. „Nem foghatok kezet." — magyarázta. Lehet, hogy Hughes kényszerképzetén túl attól is tartott, hogy szükségtelenül ujjlenyomatokat hagy maga körül? „Hughes" magával vitte egy 707-es típusú repülőn McCulloghot egy másodpilótával, valamint Jean Petersszel. McCullogh szerint Hughes, a virtuóz aviátor ezúttal igen rossz pilótának bizonyult. Amikor leszállt, a gép keményen hozzáütődött a földhöz, ötször is bukdácsolt és csak néhány centire állt meg egy kerítés előtt. Ez volt az első és az utolsó alkalom, hogy „Howard" és Jean együtt jelent meg. Felmerül a kérdés: a rendkívül ügyetlen pilóta az igazi Howard Hughes volt-e, vagy pedig hasonmása, **Broocks Randall?** És vajon kinek állhatott érdekében, hogy megrendezzen egy ilyen gondosan kidolgozott félrevezető manővert? Az 1950 óta terjengő Hughes-történetek tele vannak különböző hasonmásokra, alteregókra, dublőrökre való hivatkozással.

Robert Maheu azt állítja, hogy amikor „Hughest" átszállították Bostonból Las Vegasba 1966 novemberében, Hughes dublőre felszállt egy vonatra, miközben „az igazi Hughes" egy másik vonaton utazott. Maheu arról is tájékoztat, hogy „a hamis Hughes"-t titokban átvitték a Desert Inn szálloda lobbyján egy hordágyon, miközben a „valódi Hughes" észrevétlenül sétált át a lobbyn kíséretének többi tagjával. A Las Vegas-i lakosok egyik kedvenc társasjátékává lett Hughes megfigyelése. Számos helyen vélték felismerni vendéglőkben, bárokban, kaszinókban, repülőtereken, természetesen álcázva. A beszámolók mindig úgy szóltak, hogy egy Hughes kinézetű jelent meg itt vagy ott. Ez így volt **1968-ig.** Ekkor Hughes kettes számú hasonmását ismeretien okból elbocsátották. Ezt követően eltűnt **Van Nuys**ban, egy családi házban. Azóta senki nem látta sem kijönni a házból, sem másutt megjelenni.

„Hughes" állítólag 1970-ben, a hálaadás napján távozott a Las Vegas-i Desert Inn tetején lévő lakosztályából. Ez az időpontmegjelölés azért fontos, mert híresztelések szerint Hughes halálosan beteg volt Egyre többen követelték, hogy személyesen jelenjen meg és tegyen nyilatkozatot Las Vegas-i üzleti birodalmának újjászervezéséről. Egyre forróbbá vált a talaj. Megint felmerül a kérdés, hogy Howard Hughes, vagy pedig az egyik alteregója távozott-e Las Vegasból. Valaki mindenesetre megjelent a Bahamákon, és „Hughes" gyorsan áthaladt a vámvizsgálaton, és az amerikai konzul figyelő szemei sem leltek rá. „Hughes" egyszer sem jelent meg sehol a Bahamákon való tartózkodása idején. 1970 decembere után egyre bizarrabb hírek érkeztek „Hughes" ritka feltűnéséről itt vagy ott. Lehet,

hogy a valódi Hughes tényleg a végnapjait élte valahol? Az is lehet, hogy meg kellett tenni a felkészülést halálára, hogy az ne zavarja a Hughes-birodalom zavartalan működését. A kérdés csupán az, hogy ki az, akinek mindezt meg kellett tennie?

Az egymásnak ellentmondó leírásokból arra lehet következtetni, hogy 1971-ben és 1972-ben Hughesnak két dublőre is mozgásban volt egyidejűleg a nagyvilágban. Egy ványadt, vézna, beteges, szakállas, félig nyomorék, aki kevesebb mint ötven kilót nyom, 15 centiméter hosszúak a körmei, kócos, ősz haja hátul a derekáig ér, és aki alkalmanként papírzsebkendő-tartót húz a lábára, hogy elkerülje a kapcsolatot a földdel. A másik .,Hughes" életerős, jól nevelt, fegyelmezetten viselkedő üzletember, aki divatos Van Dyke-szakállat visel, szürke haja normális hosszúságú, könynyedén fog kezet, barátságosan beszél látogatóival és időnként interjúkat is ad, de csak olyan kivételes személyeknek, mint például Nicaragua elnöke, másokkal csak telefonon érintkezik.

Egy luxusjacht kapitánya, **Bob Rehak** azt állítja, hogy ő szállította „Hughes"-t a Bahamákról Floridába 1972 februárjában. Rehak egy újságnak adott interjújában így írja le a hajóján utazott „Hughes"-t: „Tapadós, szálkás szakálla van, amely igen vékony és a derekáig ér. Haja valóban nagyon finom volt, az egész vállát befedte... Az utazás 12 órája alatt hatnyolc doboznyi zsebkendőt használt el, hogy megtörölje az állát, az arcát, a kezeit, az evőeszközeit — mindent, amit megérintett"

A cikk szerzői azonban úgy vélték, hogy **Tiger Eye** nevű informátoruknak azt az állítását, hogy Hughes már 1971-ben meghalt, több okból is komolyan kell venni. A hivatkozott **Noah Dietrich** beszámolója szerint Howard Hughes már 1952-ben jelentős összegekkel beszállt a választási kampányba. Ezúttal még csak egy szenátort támogatott 60 000 dollárral. 1956 novemberében, néhány héttel az elnökválasztást követően Hughes hitelszerződés útján 205 000 dollárt „kölcsönzött" az akkori alelnök, Richard Milhous Nixon testvérének, **Donald Nixonnak.** Erről a kölcsönről annyit lehet tudni, hogy soha nem fizették vissza. Hivatalos indoka az volt, hogy konszolidálni kellett Donald Nixon csőd előtt álló vendéglőjét a kaliforniai Whittie-ben. Az akkor igen nagy összegnek számító kölcsön fedezete olyan beépítetlen telek volt, amelynek az adózási szakértők által becsült értéke 13 000 dollár volt. A vendéglő a kölcsön ellenére csődbe ment és senki nem tudja, hogy mi történt a szanálására nyújtott 205 000 dollárral.

Több megfigyelő, nem is csendesen, arra célozgatott, hogy Hughes kölcsönadott pénze Donaldnak valójában a Fehér Házat akkor ténylegesen irányító Nixon alelnök megvásárlására szolgált. Ebből arra lehet következtetni, hogy röviddel ezután gyorsan véget értek a Hughes tulajdona-

ban lévő TWA légitársaságnak a nehézségei a hatóságokkal. Ugyancsak félretették a Hughes Szerszámkészítő Cég ellen megindított antitröszt-eljárást De szép csendben értek véget más Hughes-érdekeltségek ellen indult hatósági eljárások is. A legérdekesebb döntést azonban az IRS (Internal Revenue Service — Amerikai Szövetségi Adóhivatal) hozta, amely szerint a Howard Hughes Medical Institute, HHMI (Howard Hughes Egészségügyi Intézet) megkapta az adómentes státust Korábban az adómentes státus iránti kérvényt már kétszer is elutasította mind az adóhivatal mind a pénzügyminisztérium. 1957 elején azonban az intézet megkapta ezt a kedvezményt (ez óriási összegeket jelentett, mert a hatalmas méretű Hughes Repülőgépgyár összes részvényének a tulajdonosa a Hughes Egészségügyi Intézet lett). Ennek eredményeként a Hughes Aircraft által előállított profitot teljes egészében a Howard Hughes Medical Institute, HHMI kapta, amelynek a központja a floridai Miami-ban volt.

A Howard Hughes Egészségügyi Intézet egyetlen célvagyonkezelője, vagyis a trösztvagyon jog szerinti tulajdonosa maga Howard Hughes volt. Magántulajdonban álló, adómentes alapítványként a Howard Hughes Medical Institute, HHMI nem köteles elszámolni arról, hogy mennyi a bevétele és azt hogyan költi el. Ez alól csak az IRS a kivétel. Többen is úgy látták, hogy nyít végű csatorna létesült, amelyen adómentes dollárok milliói tűnhettek el. Azt is feltételezték, hogy aki egy ilyen pénzáramoltató csatornát ellenőriz, az akár döntő módon is befolyásolhatja a politikai választásokat az Egyesült Államokban, méghozzá adómentes hozzájárulásaival. A Hughesszal kapcsolatos kérdéseket az is bonyolította, hogy miközben Las Vegasban a kaszinók minden képzeletet felülmúló nyereséget könyvelhettek el, addig a Hughes tulajdonában lévő kaszinók csaknem veszteségesek voltak. Lehetséges, hogy a kaszinóknál elvesztett pénzek valahogy megtalálták az utat az adómentes Hughes Egészségügyi Intézethez?

A **Las Vegas Sun** című lap szerkesztője, **Hank Greenspun** beszámolt arról, hogy 1972 nyarán megkíséreltek betörni archívumába, hogy átnézzék az ott őrzött anyagot. Lehet, hogy erre is azért került sor, mert ezek között olyan dokumentumok is voltak, amelyek Hughes politikai terveire is vonatkoztak, mégpedig szenátorok, kormányzók és elnökök pénzügyi támogatására.

Howard Hughes és a számítástechnika

1971. január 28-án a **Los Angeles Times** beszámolt egy számítógépről, amely úgy volt programozva, hogy tökéletesen tudta utánozni Howard Hughes kézírását — mindenekelőtt az aláírását. A komputer tökéletes aláírást tudott varázsolni bármely irat alá. írásszakértők akkor még azzal ér-

veltek, hogy a számítógépes aláírás nyilvánvalóan hamisítvány, de — tették hozzá — egy digitalizált komputer rajzológéprendszer, amely már kifinomodottabb és fejlettebb technikát használ, olyan aláírást is tud produkálni, amelyről már nem képesek a kézírásszakértők felismerni: eredeti-e vagy sem.

Hughes egyik munkatársa 1968-ban megrendelt egy komputer által készített időrendi szinopszist minden történetről, újságcikkről, könyvről, amely valaha is megjelent Howard Hughesról. Ehhez még hozzáadták a Hughes Szerszámgépvállalat által nyújtott dokumentumokat is. Ennek az eredményeként létrejött egy életrajzi adatokat tartalmazó vastag könyv Howard Hughesról. Ebből kizárólag csak a Hughes-érdekeltségek legfelsőbb vezetői kaphattak egy-egy példányt Az Associated Press hírügynökség 1972 januárjában célul tűzte ki, hogy egyszer s mindenkorra bebizonyítja: Howard Hughes él és jól van. A Hughes-érdekeltségek által kiválasztott hét újságírónak lehetővé tették, hogy konferenciateremben ülve beszélgethessenek egy hanggal, amely egy kis dobozból hangzik. Az újságírók úgy találták, hogy a hang megegyezik Hughes hangjával. Ezt két hangszakértő is megerősítette. Az újságírók megegyeztek abban is, hogy egyes kérdéseikre egész részletes válaszokat kaptak. Más elemzők azonban a válaszokat nem találták megfelelőnek.

Az új elektronikus fényképezési technika már lehetővé teszi a legfinomabb arcrészletek megkülönböztetését is egyes személyek portréfotóin. Tény az, hogy 1968 körül a Hughes-érdekeltségek szép csöndben felvásárolták az összes Hughesról készült filmrészletet, fényképet, minden dokumentumot, amihez csak hozzájutottak.

1972-ben a Hughes-érdekeltségeket irányító központi vezetés új nevet adott a Hughes üzleti birodalomnak: **Rosemont Enterprises.** Ennek a vezetősége sikeresen betiltott egy publikációt, amelyet **Clifford Irving** írt Hughesról. Azt viszont engedélyezte, hogy egy-egy részlet nyilvánosságra kerülhessen, mint a Howard Hughes önéletrajzából való részlet. **Robert P. Eaton** szerkesztésében egy könyv is készült. Azt közölték a nyilvánossággal, hogy a könyv Hughestól származó két kéziraton alapult, amelyeket Robert Eaton állítólag 1970-ben kapott **Howard Hughestól.** A szóban forgó részleteket 1972 februárjában a **Ladies' Home Journal** publikálta. Ezekben olvasható az a megjegyzés, amit ugyancsak állítólag Hughes mondott: „Lehetséges éveken keresztül titokban tartani egy ember halálát - számítógépes hangrögzítés felhasználásával amely képes megszólalni és még kérdésekre is válaszolni — telefon segítségével."

Robert P. Eaton, aki azt állította, hogy 1957-től kezdve csaknem 13 éven át közeli barátságban állott HughesszaL *My Life And Opinions* (Életem és gondolataim) című általa szerkesztett könyvben azt is megírta:

Hughesnak az volt a kívánsága, hogy halála után fagyasszák be testét, hogy egy későbbi korban, amikor az orvostudomány már rendelkezik az ehhez szükséges technikákkal, újraélesszék. Howard Hughes tehát Eatonon keresztül ezt közli az emberiséggel:

„Ha olyan utasítások maradnak hátra, hogy a vagyont és az üzleti érdekeltségeket továbbra is az elhunyt irányítsa, a komputer meg fogja adni a szükséges utasításokat, az irányítást végző menedzsereknek — mintha az elhunyt még élne. Még az is lehetséges, hogy komputer segítségével kiválasszuk azokat a szavakat, kifejezéseket és beszédhangsúlyokat is — a már magnetofonszalagra rögzített hangokból — hogy bárki azt hihesse, az igazi személy maga szólott hozzá. Lehetséges, hogy egy ember halála rejtve maradjon éveken át, mindenki számára — néhány hűséges és bizalmas közelállót kivéve."

Mindezt a már hivatkozott Ladies' Home Journalben olvashatjuk.

Brussell és Caruana felteszi a kérdést, hogy miért hozták nyilvánosságra Robert P. Eaton könyvét. Milyen célt kívántak ezzel elérni? Azt akarták talán elhitetni, hogy Hughes leghőbb vágya az, hogy szükség esetén még a sírjából is irányíthassa vállalatbirodalmát? Úgy tűnik: részletesen kidolgozott végrendelet segítségével minden erőfeszítést megtettek, hogy Howard Hughes üzleti vállalkozásai egyben maradjanak egészen addig, amíg jogos tulajdonosuk feltámadhat a sírjából, és egy másik Jézus Krisztusként ismét magához veheti az irányítást Mindezt természetesen a tudományos eredmények csodálatos teljesítményeinek köszönhetően.

Az is lehet, hogy ezekkel az írásokkal Hughest „mélyhűtött ütődöttként" próbálták beállítani a közvélemény előtt. Így aztán testi maradványai mélyfagyasztott állapotban, biztonsági zárral ellátva elrejthetőek egy nagyméretű kapszulában, távol tartva minden esetleges hatósági vizsgálattól. A rendészeti szerveknek több szempontból is kötelességük lett volna megállapítani: az igazi Hughes, vagy pedig egy alteregója van lefagyasztva? Ez a koporsónak használt kapszula természetesen mást is tartalmazhat - például egy hangrögzítő dobozt; önéletrajzi írásokat, komputer által imitált kézírással; több ezer kiválogatott és igazolt ujjlenyomatot; néhány régi filmhíradórészletet és természetesen azt a komputerprogramot, amely úgy tudja utánozni Howard Robard Hughes kézírását, hogy egyetlenegy hibát sem vét.

A Hughes cégei által gyártott távközlési műholdak már 1974-ben is keringtek Földünk fölött és rendelkeztek azzal a technológiával, hogy elérjenek minden tévékészüléket a világon. Hughes kaszinói Las Vegasban hatalmas profitokat hoztak. Ugyancsak ebben az évben még két különböző

ügyben is büntetőeljárást indítottak a milliárdos ellen. 1956-tól kezdődően Hughes állítólag minden nagyobb politikai választást befolyásolt, nagy összegekkel támogatva mind a demokrata, mind a republikánus színekben induló pályázókat fel egészen az elnöki szintig. Hughes neve összekapcsolódott a Watergate-botránnyal is. A milliárdos tulajdonában lévő kőolajkutak ezrével működtek, és hatalmas mennyiségű kőolajat hoztak a felszínre. Sokan utaztak a Hughes-vállalatbirodalom által előállított repülőgépeken, és a rendőrség is Hughes-helikoptereket használt. Mae Brussell és Stephanie Caruana írása kérdésekkel ér véget:

„Meghalt-e Howard Hughes? Vajon a legendás milliárdos elformátlanodott földi maradványai az Égei-tenger fenekén nyugszanak-e egy koporsóban? Lehet, hogy Howard Hughes csupán egy számítógépfantom? Polipként nem egy újabb birodalmat ragadott magához Arisztotelész Onassis?"

Jím Keith a Drágakő-aktákról

Jim Keith alaposságáról ismert amerikai oknyomozó újságíró. Több könyve nagyszámú olvasót vonzott. 1992-ben írt „Gemstone File" címmel könyvet, amely elsősorban a *Drágakő-akta* Kennedy elleni merénylettel foglalkozó részeit taglalta. Jim Keith szerint is a *Drágakő-akta* mintegy ezer oldal terjedelmű írást tartalmaz, és szerzője, Bruce Roberts 1975-ben homályos körülmények között meghalt. A *Drágakő-aktát* híressé tevő kivonatot minden valószínűség szerint Stephanie Caruana készítette. Jim Keith találkozott Caruanával és meggyőződött róla, hogy őt illeti a Skeleton Key szerzősége. Jim Keithnek sem sikerült azonban az eredeti Gemstone File-t átvizsgálnia. Ennek legfőbb oka az, hogy az eredeti írások tulajdonosai túl sok pénzt kérnek azok átadásáért.

Miután Jim Keith tekintélyes konspirológusként az elrejtett vagy letitkosított dokumentumok és tények szakavatott kutatója, ezért többször is feltették neki már a kérdést: milyen szabályok szerint végzi munkáját, és hogyan állapítja meg az ilyen eltitkolt dokumentumokról és rejtett összefüggésekről, hogy mi igaz belőlük és mi nem? Keith azt válaszolta, hogy ha nincs kemény, konkrét és cáfolhatatlan bizonyítéka, akkor azzal kezdi, hogy őszintén megmondja: spekulál, és gondolati kísérleteket végez. Ez bizonyos fokig eltér a többi összeesküvési elmélettel foglalkozó gyakorlatától, mert a többségük nem hivatásos kutató és elég hiszékeny. Ezek az amatőr konspirológusok azonban tisztában vannak azzal hogy az eltitkolt tények és dokumentumok széles körben érdeklődésre tarthatnak számot. Ha kellő határozottsággal állítanak valamit, akkor az olvasók többsége elhiszi. Jim Keith tehát elismeri, hogy nagyon gyakran csak gondolati kísér-

leteket végez, de úgy gondolja, hogy a spekuláció nemcsak hasznos, de elkerülhetetlen is, mivel a háttértörténésekre vonatkozó anyagok el vannak rejtve és először csak különböző elméletek segítségével lehet ezeket az eltitkolt összefüggéseket megközelíteni.

Az 1990-es évek végén egy nevadai újságíró interjút készített Jim Keithtel, és idézetet olvasott fel neki egy 1957-ben megjelent könyvből. Eszerint Onassis gondosan kidolgozott tervet hajtott végre, amikor Howard Hughest elrabolta a saját Beverly Hills-i otthonából, felhasználva ehhez Hughes saját alkalmazottait. Ezt követően Hughes emberei távoztak, vagy elbocsátották őket. Akik maradtak, azok az Onassis által irányított hálózat befolyása alá kerültek. Ugyancsak ebben a könyvben olvasható, hogy Cannon Nevadában megrendezett egy látszatesküvőt Jean Petersszel. Ezzel meg lehetett magyarázni, hogy a milliárdos miért nem érdeklődik többé a filmcsillagok után. A megsérült Hughest a Bahama-szigeteken lévő Emerald Isle Hotelbe szállították. A szálloda teljes felső szintjét Hughes és kísérete foglalta el. Itt 30 napon át heroinnal injekcióz-ták, később pedig az Onassis tulajdonában lévő Skorpió-szigetre vitték Ennek következtében Onassisnak jóval nagyobb hatalmi bázisa lett, mint korábban volt, és a Hughes által finanszírozott politikusok most már az Onassis-érdekcsoportot szolgálják ki. L. Wayne Rector, aki 1955 óta Hughes alteregója volt, átvette a nyilvánosság előtt az igazi „Hughes" szerepét.

Jim Keith az idézett könyvrészletre azt válaszolta: mindez valószínűleg igaz. Sok ember állítja azok közül, akik ebben az időben figyelemmel kísérték Hughes életét, hogy valami ehhez hasonlónak kellett történnie. Ugyanakkor az általuk előadott történetek kisebb-nagyobb mértékben eltérnek egymástól — mégis azt kell mondani, hogy igen nagy a valószínűsége annak, hogy Hughest elrabolták. Akár Onassis volt mögötte, akár valaki más.

Sokan vannak, akik számára azért elfogadhatatlan, amit Jim Keith is valószínűnek tart, mert képtelenségnek tűnik, hogy a nagy nyilvánosság szeme láttára eltüntethessenek egy aktív közéleti életet élő személyt a világ egyik legfejlettebb országában a XX. század közepén. Ami ekkora képtelenség, az nem lehet igaz. Erre csak azt válaszolhatjuk, hogy szembesíteni kell egymással az elrablás mellett és az elrablás ellen szóló érveket. Tükörbe állítva őket előtűnik, hogy az elrablás mellett szóló motívumok, elérhető dokumentumok, bizonyítható, ámbár közvetett tények, lehetőségek és valószínűségek életszerűbbek, meggyőzőbbek, mint amelyek az eltávolítást (elrablást) tagadják. Aki tehát úgy dönt, hogy az elrablás hihetetlen és ezért nem lehet igaz, egyúttal annak a terhét is vállalja, hogy bizonyítania kell miért tartja erősebbeknek az elrablást tagadó érveket? A túlzott titoktartás

és a közéleti titkolódzás korszakában az igaz tények megismerésénél számolni kell azzal, hogy nem minden összeesküvési elméletnek minősített hipotézis eleve hamis. A hatalmon lévő érdekcsoportok a legkülönfélébb okokból mindent elkövetnek, hogy a számukra hátrányos tények titokban maradjanak. Kialakították az álcázásnak, a fedőtörténetek elterjesztésének technikáját, és adott esetben a legkeményebb eszközöket is igénybe veszik, hogy távol tartsanak kutatókat az igazság kiderítésétől. Ezeket a technikákat a különböző titkosszolgálatoknál — valamint a magánjellegű titkos és zárt társaságokban — éveken át finomítják, tanítják és tanulják.

Howard Hughes és Robert Maheu

Howard Hughes 1953 decemberében hozta létre azt a nonprofit jótékonysági intézményt, amelyet elnevezett **Howard Hughes Medical Institute-nak, HHMI-nek,** és amelynek deklarált célja az orvosi kutatás és oktatás elősegítése. Önmagát nevezte ki az egyetlen vagyonkezelőnek és a Hughes Aircraft Company teljes vagyonát átruházta erre a Medical Institute-ra. Ettől kezdve a repülőgépgyártó vállalat menedzserei többé nem kérhettek tulajdoni részesedést a vállalattól, hiszen az teljes mértékben már ennek a jótékony célú intézménynek a tulajdonában volt. Már utaltunk rá, hogy a Szövetségi Adóhivatal (IRS) 1955 végén elutasította az adómentes státus megadását a Howard Hughes Medical Institute-nak. Az adóhivatal szerint valójában arról volt szó, hogy a másképpen adóköteles jövedelmet kivonják az adózás alól. Az IRS 1957 márciusában azonban érthetetlen módon megváltoztatta az álláspontját és a HHMI-nek biztosította a jótékonysági szervezeteket megillető adómentes státust. Ez az adómentesség a Howard Hughes vállalatokat illette meg, nem személyesen Howard Hughest. De a milliárdos kiadásait üzleti költségnek tekintették. Magának igen csekély fizetést utalt ki a Hughes Tool Companytól amelynek az egyedüli részvénytulajdonosa volt Mindennek az eredményeként Hughes vállalatai sokmilliós profitot hoztak, miközben személyi jövedelemadója kevesebb volt, mint évi 20 000 dollár.

Robert Aime Maheu 1917-ben született francia kanadai felmenőktől. Angolul és franciául is anyanyelvi fokon beszélt. Közgazdaságtanból szerzett diplomát és az FBI alkalmazásába került. A II. világháborút követően saját céget alapított. Ennek a cégnek az 1950-es és 1960-as években a CIA az állandó ügyfele volt. Egyik megbízatásként azt kapta, hogy az akkori indonéz elnököt, Sukarnót kompromittálja. Maheu együttműködött a Teamsters szakszervezet elnökével, **James Hoffá**val. Az ő feladata volt lehallgatókészülékeket elhelyezni irodájában. Maheu több más CIA-megbízatást is teljesített. Így részt vett a CIA által Castro ellen tervezett merénylet előkészítésében. Maheu bekapcsolódott a CIA-nak az Onassis el-

leni akciójába is. Ő készítette el az Egyesült Államok Nemzetvédelmi Tanácsa részére azt a dokumentumot, amely szerint Onassisnak a szaúdi uralkodóval kötött megállapodása veszélyezteti Amerika biztonsági érdekeit. A CIA támogatásával Maheunak sikerült Onassis szállodai lakosztályába is lehallgatóberendezéseket felszereltetnie.

Howard Hughes először Jean Peters hollywoodi sztár szemmel tartásával bízta meg Maheut Később azt a feladatot kapta, hogy derítse fel az ipari kémeket Hughes vállalatainál. Hughes Maheut olyan csoport élére állította, amely nagyrészt korábbi CIA-ügynökökből állott, és az volt a feladata, hogy megfelelő információkkal lássa el a milliárdost. Ennek a csoportnak kellett félretájékoztatásokat adni Howard Hughes valódi tartózkodási helyéről. Ekkor került sor **L. Wayne Rector** alteregóként való alkalmazására, aki rendkívüli mértékben hasonlított a nyilvánosság előtt korábban sokat szereplő Howard Hughesra, akit az emberek még jól ismerétek.

Robert Maheu fokozatosan Howard Hughes üzleti birodalmának a legfőbb ügyvezető menedzserévé vált, noha ez a megbízatása informális volt Hosszú éveken át tartó kapcsolatuk során Maheu állítólag csak kétszer találkozott személyesen Howard Hughesszal, legalábbis ezt állította. Hughes — a róla terjesztett legenda szerint — ragaszkodott ahhoz, hogy kézzel írott emlékeztetőkkel tartsa a kapcsolatot beosztottjaival, mert az írásban adott utasításaival nem lehetett vitatkozni. Ugyanakkor szinte mindennap órákon át beszélt telefonon Maheuval. Sőt állítólag egy alkalommal 24 órás volt a telefonbeszélgetésük. 1970 őszétől kezdve Hughes nem beszélt többet telefonon Maheuval és Maheu üzeneteire többé nem érkezett válasz. A ügyvezető igazgató először azt gondolta, hogy Hughest elrabolták, ezért erőfeszítéseket tett annak kiderítésére: hová tűnhetett Howard Hughes? Ez az erőfeszítése azonban nem járt sikerrel.

Röviden már érintettük, hogy 1971-ben a McGraw-Hill nevű könyvkiadó megjelentette Howard Hughes „önéletrajzát". A Life Magazin ezt cikksorozat formájában kívánta leközölni. Clifford Irving, a könyv szerzője, aki azzal szerzett nevet magának, hogy könyvet írt a műalkotások hamisításáról, a Howard Hughes életéről szóló könyvért 650 000 dollár tiszteletdíjat kapott. Irvingnek a tulajdonában volt Hughes kézírásával egy feljegyzés, amely megerősítette a könyv hitelességét. A kézírásszakértők kezdetben hitelesnek minősítették ezt a feljegyzést.

A Hughes Szerszámgépgyár vezetői azonban hamisítványnak nevezték Clifford Irving könyvét. Hughes ekkor már több mint egy évtizede eltűnt a nyilvánosság elől. Végül is megegyeztek, hogy Hughes telefoninterjút ad egy hét riporterből álló csoportnak, akik korábban személyesen ismerték őt. A két és fél órán át tartó telefoninterjú azonban a kiadót nem

győzte meg. Az Intertel nevű magánnyomozó cég képviselői megállapították, hogy csekk volt letétbe helyezve a könyv tiszteletdíjának fedezésére egy svájci bankban „H. R. Hughes" számlájára és Clifford Irving felesége volt megjelölve jogosultként Az asszony a Helga Hughes nevet használta. Clifford Irving végül is beismerte, hogy Howard Hughes általa írt „önéletrajza" hamisítvány.

A már hivatkozott telefoninterjú során Hughes (vagy aki a nevében beszélt) annak a gyanújának adott hangot, hogy Maheu szponzorálhatta a hamisítványt. Howard Hughes ehhez hozzátette, hogy „Maheu semmire se jó, becstelen gazember és az orromnál fogva vezetett". Maheu ezt követően rágalmazásért és becsületsértésért pert indított a Hughes Szerszámgépgyár ellen és 17,5 millió dollár kártérítést követelt A per sokáig elhúzódott és bejárta az összes jogi fórumot. Egyes kutatók szerint valójában fékeértés okozta a pert, mert azok, akik a fékeállított Howard Hughes helyett valójában Maheu főnökei voltak, azt hitték, hogy ő volt az, aki a Howard Hughes életéről szóló könyvhöz az adatokat átadta. Erről utóbb kiderült, hogy nem így volt, és valószínűleg ez vezetett el végül is ahhoz, hogy Maheu hozzájutott a perelt összeghez.

Maheuról azt is állítják, hogy szoros kapcsolatban állt Sam Giancanával, a maffia egyik erős emberével, még akkor, amikor Maheu az Onassis családhoz tartozó Stavros Niarchosnak dolgozott Niarchos a nagy tekintélyű Bilderberg-csoport tagja és Arisztotelész Onassis unokaöccse. Robert Maheu a CIA embere is volt és ezért joggal kérdezhető: miként működhetett együtt Giancanával? Ez az együttműködés is arra utal hogy megbízást teljesített Robert Maheu még Howard Hughes feltételezett elrablását megelőzően csatlakozott a milliárdos üzleti birodalmához. Azok, akik az elrablás tényét tartják igaznak, azt állítják, hogy 1957 márciusában a háttérhatalom legfelsőbb irányítóit tömörítő illuminátusok egyik csoportja rendelte el az elrablását A pénzvagyont és a hatalmat centralizáló csoport számára, amelyet ezen elmélet követői szerint a 13 leghatalmasabb illuminátus család irányít, Howard Hughes veszélyes riválist jelentett. Valószínűleg megpróbálták először az ellenőrzésük alá vonni, mivel ez nem sikerült, így eltávolítása mellett döntöttek.

Már említettük, hogy e feladat végrehajtásához két személyt is felhasználtak, akik a megszólalásig hasonlítottak Howard Hughesra. Az elrablást követően az „igazi Howard Hughes" **L. Wayne Rector** lett, aki azt a feladatot kapta, hogy ritka alkalmakkor személyesen megjelenjen. A Howard Hughes elrablását elrendelő és vagyonának irányítását átvevő illuminátus csoport azonban arra utasította elsősorban L. Wayne Rectort, hogy amennyire csak lehetséges, tartsa távol magát a nyilvánosságtól. Az akció tervezői úgy találták, hogy egy másik alteregóra is szükség van és ezt a sze-

repet - ahogy már korábban utaltunk rá - **Broocks Randall** hollywoodi színésznek szánták. Az ő feladata volt az újságírók és más, Hughes nyomában járó személyek előtt eljátszani a különc milliárdos szerepét. Amikor L. Wayne Rector, mint „igazi Hughes" távozott, akkor a csalétek Broocks Randall kötötte le a nyomában járó fényképészek és újságírók figyelmét Több szerző is határozottan állítja, hogy Broocks Randallt Robert Maheu alkalmazta. Természetesen Maheunak is volt egy főnöke, akitől valójában a Hughes üzleti birodalom ügyvezető igazgatója az utasításokat kapta. Ez a személy **Eric Bundy** volt, a nagy tekintélyű illuminátus Bundy család tagja.

Eric Bundy felügyelte a fogságban tartott valódi Howard Hughest Azok, akik ezt a verziót tartják igaznak, az igazi Howard Hughes valószínű halálát **1971-re** teszik. A nyilvánosság számára azonban **1975**-ben játszották el a megrendezett elhalálozás színjátékát. Az amerikai szenátus *Alieged Assassination Plots involving Foreign Leaders* (Külföldi vezetők elleni állítólagos merényletkísérletek) című **94-465** számú jelentéskötetében részletesen tárgyalja Robert Maheu szerepét. Ebből kiderül, hogy Maheu egyik jobbkeze **Lou Russell** volt, aki Maheun kívül a CIA és az Onassis család számára is dolgozott. Lou Russell nyújtott biztonsági és nyomozati támogatást a republikánus párt országos bizottságnak és azzal a vállalattal is kapcsolatban állt, amely a Watergate-betörés időpontjában a Washington központjában lévő szállodakomplexum őrzéséről és biztonságáról gondoskodott.
Az egyik dublőr - **Broocks Randall színész** - 1968-ban látogatást tett a Nagy-Los Angeles területén lévő **Van Nuys** egyik magánlakásában, ahonnan már senki nem látta kijönni. Először tehát elbocsátották minden indokolás nélkül, majd pedig végleg eltűnt (vagy eltüntették) egy magánházban. Tény az, hogy azóta Randallt senki nem látta sem Kaliforniában, sem másutt. A másik dublőrt, **L. Wayne Rectort,** aki az ‚igazi Howard Hughes" szerepét játszotta évekig, miután teljesítette küldetését és így már feleslegessé vált, Londonban ölték meg 1973 januárjában a „Rothschild's Inn of the Park" nevű vendéglőben.

Kié lett Howard Hughes vagyona?

Arisztotelész Onassis fia 1973-ban (25 éves korában) homályos körülmények között lezuhant repülőgépével. **Christna** nevű leánya négy sikertelen házasság után, állítólag fogyasztótabletták túladagolásában halt meg 1988-ban. Leányunokája, Christina **Athina** nevű gyermeke Svájcban élt francia származású apjával, Thierry Roussellal és svéd mostohaanyjával. **Athina Onassis Roussel,** aki 18 éves korában 2,7 milliárd dolláros vagyont örökölt, további kétmilliárd dollár vagyon várományosa lett. Ezt 21 éves korában kapja meg, amikor átveszi az Onassis Alapítvány irányítását

is. Athina hírek szerint 2005. december 3-án köt házasságot Alvaro Netoval a brazíliai Sáo Paulóban.

A hivatalos verzió szerint Howard Hughes — útban a mexikói Acapulcóból a texasi Houstonba — repülőgépen halt meg 70 éves korában. 1976. április 5-én a houstoni Methodist Hospitalben különleges vizsgálatnak vetették alá holttestét, mert az teljesen felismerhetetlen volt. Az FBI William Simon pénzügyminiszter kívánságára ujjlenyomatokat vett Hughes földi maradványairól, hogy be tudják azonosítani.

Személyes vagyonát először kétmilliárd dollárra becsülték. Később kiderült, hogy valójában több mint hatmilliárd dollárra rúg. Negyven hamisnak bizonyult végrendelet került elő és négyszázan tartottak igényt örökségére. 1983-ban végül is ezt a vagyont 22 unokatestvére között osztották szét a hatóságok. Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának a döntése alapján a Hughes Aircraft nevű óriás-repülőgépvállalat a Howard Hughes Medical Institute (HHMI) tulajdonát képezte. A HHMI ezt a repülőgépgyárat 1985-ben ötmilliárdért eladta a General Motorsnak. A HHMI jelenlegi vagyona, Howard Hughes egykori vagyonának a nagyobb része 12 milliárd dollár és ezzel a HHMI a világ második leggazdagabb — orvosi és biológiai kutatással foglalkozó - jótékonysági intézményévé vált.

Az örökösödési per tulajdonképpen a rokonokat képviselő egyik unokatestvér: **Will Lummis,** másrészt **Chester Davis** között folyt. Davis azért tartott igényt a vagyonra, mert 1970-től valójában ő irányította Howard Hughes üzleti birodalmát További vitát okozott, hogy a hatalmas vagyonból két amerikai tagállam is — Texas és Kalifornia — igényt tartott örökösödési illetékre. Ezt végül is úgy rendezték, hogy Texas kapott 50 milliót, Kalifornia pedig 119 milliót

Mae Brussell egy 1978-ban adott interjújában (a Conspiracy Digest III. évfolyamának 1. számában jelent meg) kifejtette: a Howard Hughes tulajdonát képező **Summa Company,** továbbá a **Hughes Medical Institute** és más ehhez hasonló cégek és alapítványok valójában azt a célt szolgálták és szolgálják, hogy a háttérhatalom (a Bilderberg-csoport, a CIA, a CFR, alapjában véve az angolszász árja uralkodócsoport) rá tudja tenni a kezét olyan jelentős jövedelmet hozó forrásokra, amelyek alkalmasak a kongresszus (a politikai osztály) megvásárlására — legyenek azok republikánusok vagy demokraták. Akiket pedig nem tudnak megvásárolni, azokat megzsarolják.

E sorok írója azon tűnődik: Lehet, hogy a világ Hughes különleges életútja során egy egész vállalatbirodalom mesteri elrablásának volt a tanúja? De kik az új tulajdonosok? A tudományos kutatásokon felül mire futja még a HHMI Hughestől kapott 12 milliárd dollárnyi vagyonának a hozamából? Kik élvezik ténylegesen a zseniális üzletember örökségének hasz-

nát, és mire fordítják azt? Miért csak 1957-ig mutatja be Howard Hughes eletet az „Aviator” című film is? Kérdések, amelyekre még évtizedekig kell várni a válaszokat A *Drágakő-akta* nevű amerikai szamizdat pedig mindaddig világérdeklődésre tarthat számot, amíg a tudomány nem ad kielégítő választ a fenti kérdésekre.

Emberközpontú vagy pénzközpontú gazdaság

A rendszerváltás szabadvállalkozáson, versenyen alapuló szociális piacgazdaságot, valamint népszuverenitáson alapuló parlamenti demokráciát ígért a magyar népnek, amely majd lehetővé teszi Magyarország felzárkózását a fejlett országokhoz. Ma már tudjuk, hogy az államháztartásra nehezedő adósságteher 2005-ben elérte a 13 ezer milliárd forintot, és az egész nemzetgazdaságot terhelő adósság pedig meghaladja a 110 milliárd dollárt. A magyarországi gazdaságnak ekkora adósságtömeg után kell fizetnie a kamatokat és a törlesztéseket. Mindez akadályozza a magyarok rendszerváltáshoz fűzött reményeinek megvalósulását.

Az állampolgárok közös tulajdonát képező nemzeti vagyon 90%-át eladták, de az ellenértéke nem került hozzájuk, mert az MNB a vételárként befolyt mintegy hatmilliárd dollárt adósságszolgálatra fordította, illetve megtartotta magának. A Magyar Nemzeti Bank a túlnyomórészt külföldiek számára privatizált vagyon ellenértékeként befolyt devizáért tehát csak általa kibocsátott forintot adott át a költségvetésnek. Ez a jegybanknak csak a papír és a festék árába, valamint a nyomdaköltségbe került. Az így előállott többletforintot egyrészt elinflálta, másrészt drága kötvénykibocsátásokkal kivonta a forgalomból, azaz sterilizálta.

A magyar társadalom nemcsak termelővagyonát — fizikai vagyontárgyait — veszítette el de az ellenértékként befolyt, és értéket képviselő pénzvagyonát is. A privatizált közvagyon ellenértékének egy része az MNB devizatartalékába került, másik részét adósságszolgálatra fordították, a többi pedig felszívódott az MNB könyvelési útvesztőiben. Érdemi ellenőrzés híján nem ismerhetjük meg a nemzet közös tulajdonát képező pénz eltűnésének tényeit.

A központi jegybank a kapott deviza alapján kibocsátott forinttal cserélte le a forgalomban lévő forintot. Azaz a ma forgalomban lévő magyar pénz valójában külföldi hitelpénz, amely forintruhába lett felöltöztetve. Ezért ma már minden egyes forintért kamatot kell fizetniük a magyaroknak. Lehetne természetesen olyan forintjuk is, amelyet a jogilag (de jure) ma is köztulajdonban álló MNB valóságos magyar pénzként bocsátana ki és hozna forgalomba, és amelyért nem kellene az államnak és a társadalomnak kamatot fizetnie. Ilyen valódi magyar pénznek tekinthető forint azonban már nincs forgalomban, mert a ténylegesen (de facto) magán-

bankká átalakult MNB új tulajdonosainak, a nemzetközi pénzügyi és korporációs oligarchiának ez az érdeke.

A mintegy 11 milliárd euróra becsült MNB-devizatartalék kamatait ma is a költségvetés fizeti, de ennek a hatalmas összegnek a haszna az MNB-nél marad. Az így kisajátított nyereséggel feltőkésítheti magát. A monetáris gazdálkodás lényegi összefüggéseit még ki lehet deríteni, de a pontos adatokat már nem lehet tudni, mert az MNB érdemi tevékenysége ki lett véve a közellenőrzés minden formája alól, s így az állam illetékes szervei — az Országgyűlés, a kormány és a pénzügyminisztérium, továbbá az Állami Számvevőszék — nem szólhatnak bele az MNB érdemi döntéseibe. Az MNB nem köteles tételesen elszámolni a költségvetésnek, és így máig nem lehet pontosan tudni, mi történt a privatizációért kapott külföldi devizával.

Tény az, hogy a magyar társdalom döntő része teljesen vagyontalanná vált és így nem rendelkezik tőkejövedelemmel. Mivel az állam is csaknem teljesen elveszítette vagyonát, így csak adóból fedezheti kiadásait A gazdaságilag erős nagyvállalatok azonban alig adóznak, ezért az állam arra kényszerül, hogy az amúgy is szegénnyé tett polgárai uniós átlag alatti munkabérének fokozott adóztatásából, továbbá drága külföldi hitelek folyamatos felvételéből gazdálkodjon. Ebből fizeti az egyre nagyobb adósságszolgálati terheit is. Az eladósodás így gyorsított ütemben fokozódik, mert a jól működő gazdaság versenyképes részének a jövedelme már nem a magyar lakosságé, nem is a magyar államé, hanem külföldre áramlik és a globalizálódott részvényvagyon tulajdonosait gazdagítja.

Nem lehet kikerülni azt a kérdést, hogy mi okozta ezt az eladósodást, és ha már beleestünk — pontosabban belerántottak minket — az adósságcsapdába, akkor miként lehetne kikerülni belőle? Magyarország eladósodása világfolyamat része. A világ eladósodásának alapvető oka az a szélsőségesen liberális, neokonzervatívnak nevezett libertáriánus pénzügyi politika, amely minden gazdasági problémát monetáris eszközökkel kíván megoldani Ennek a szélsőséges monetarista politika egyenes következménye a rekordméretű munkanélküliség, a termelőgazdaság stagnálása és leépülése, a gazdasági megszorító intézkedések és a szociális intézményrendszer világszintű korlátozása, lebontása. Ezért a helyzet megértéséhez a monetarizmust kell közelebbről szemügyre vennünk.

Az ipari forradalom egyszer s mindenkorra megváltoztatta a termelőpotenciál nagyságrendjét. Ugyanakkor senki nem hozta létre a reálgazdaság működéséhez szükséges adekvát pénzgazdasági rendszert, a gazdasági élet kellően beszabályozott monetáris oldalát, amely a javak termelésével arányosan szisztematikusan növeli a forgalomban lévő pénz mennyiségét. Ekkor már léteztek bankok a világgazdaság centrumországaiban. Így más intézményrendszer hiányában ők vállalták magukra ezt a feladatot. A ter-

melő gazdaságot kiszolgáló, ahhoz képest csak másodlagos monetáris rendszer rögtönözve, nagy kilengésekkel, meglehetős összevisszasággal fejlődött. Ha volt elég arany, akkor bővült a ráépült papírpénz kibocsátása és volt elég pénz a reálgazdaság számára. Ha nem volt elég arany, akkor szűkült a ráépülő pénzkreálás, és pénzhiány keletkezett. Mivel periodikusan hol sok pénz és hitel volt, hol pedig kevés, ezért ennek megfelelően vagy inflációra, vagy deflációra került sor. Ez a monetáris ingadozás tehát pénzbőség idején fellendülést, pénzszűke idején pedig recessziót okozott a reálgazdaságban.

Az ismétlődő recessziók megosztották a politikusokat és a szakembereket. Egyesek beletörődve elfogadták ezt a helyzetet, mások viszont egy jobban átgondolt, szakmailag megalapozottabb és társadalmilag igazságosabb rendszert akartak és akarnak a helyébe. John Maynard Keynes — 150 évvel az ipari forradalom után — azt tanácsolta, hogy amikor pénzhiány és recesszió van, akkor a kormányok vegyenek fel hiteleket, és amikor fellendülés és pénzbőség van, akkor fizessék vissza ezeket. Háborúk idején a pénz aranyra váltását, azaz a pénz aranyfedezetét rendszerint felfüggesztették, de békeidőben visszaállították. Így folytatódott az a rendszer, hogy amikor volt bőségesen arany és ráépülő pénz, akkor virágzott a piacgazdaság, amikor nem volt, akkor a pénzmennyiség zsugorodása gazdasági pangást, visszaesést, sőt válságot idézett elő az értéktermelő reálgazdaságban.

Már a nagy világgazdasági válság idején, 1932-ben egyes gazdaságtudósok azt ajánlották, pl. az Egyesült Államok kormányának, hogy csökkentse költségvetési deficitjét, és állítsa helyre a költségvetés egyensúlyát. Vagyis a mai restrikciós gazdaságpolitikai elképzelések már akkor forgalomban voltak. Mások viszont azt javasolták, hogy a pénzkibocsátást el kell választani az aranytól, azaz meg kell szüntetni a pénz részleges aranyfedezetét. Franklin Delano Roosevelt New Deal néven ismert gazdasági kurzusa úgy számolta fel a gazdasági és pénzügyi válságot, hogy a II. világháborúra való felkészülés érdekében a kormányzat jelentősen megnövelte az állami kiadásokat és a Federal Reserve System pedig fokozta a forgalomban lévő pénz mennyiségét és egyidejűleg több milliárd dollárnyi **kamatmentes pénzt** pumpált ekkor a gazdaságba. Tehát ismét bizonyítást nyert, hogy lehetséges kamatmentes pénzt is kreálni és vele a gazdasági növekedést stimulálni úgy, hogy az ne legyen inflációs hatású. Ebből következik, hogy a kamatmentes finanszírozásnak most sincsenek elvi, pénztechnikai, fiskális és monetáris akadályai, csupán az az akadálya, hogy a pénzvagyon monopóliumával rendelkezők jelenleg nem hajlandóak még időlegesen sem korlátozni kamatigényeiket. Azaz nem készek egy másik fontos érdeküknek — a gazdasági és társadalmi stabilitás megőrzésének -

alárendelni gazdagodási vágyukat, ahogyan azt a háborús körülmények kényszere alatt a győzelem elérése érdekében átmenetileg megtették.

1944-ben az ipari országok létrehozták a Nemzetközi Valutaalapot és a Világbankot, elsősorban az arany, a dollár és a többi valuta átváltási arányának stabilizálására. A II. világháború utáni korszakot magas termelékenység, ésszerű bérszínvonal és alacsony kamatlábak jellemezték, amelyek az adósságnak a bruttó nemzeti össztermékhez viszonyított arányát többé-kevésbé azonos szinten tartották. Ez a helyzet később megváltozott. Egyrészt, mert a reálgazdaság monopolizálódása fokozódott, másrészt a **Big Business** mellett kialakult az ugyancsak monopolhelyzetű erős **Big Labor.** Ennek következtében rendszeresen nagyobb arányú volt a bérnövekedés, mint a reálgazdaság termelékenységének a növekedése. Az egységnyi termékre eső munkaköltség gyorsabban emelkedett az indokoltnál, és a megnövekedett pénzmennyiség gyorsította az áremelkedés ütemét. A központi bankoknak választaniuk kellett: vagy engedik a pénzellátás növekedését és ezzel nagyméretű inflációt okoznak, vagy elutasítják ezt, de akkor a reálgazdaság a pénzszűke miatt összezsugorodik, és ez nagyarányú munkanélküliséghez vezet. Ekkor az történt, hogy mindkét követelménynek eleget téve, úgynevezett **stagflációt** hoztak létre. Vagyis egyszerre stagnált a gazdaság és egyszerre volt magas az infláció. Egyidejűleg zsugorodott a reálgazdaság, és nőtt a forgalomban lévő pénz mennyisége. Ezután kísérletezni kezdtek az árak és bérek állami szabályozásával - gondoljunk csak Nixon elnök ár- és bérstopjára —, de valamennyi próbálkozás kudarcot vallott. Egyrészt azért, mert ezek az intézkedések nem voltak kötelezőek, másrészt túlságosan bürokratikusak voltak, harmadrészt a termelékenység növekedéséből adódó hasznok igazságtalanul kerültek elosztásra. E súlyos gazdasági és társadalmi problémák megoldására a közgazdászok **absztrakt matematikai formulákat** kezdtek keresni, és sajnos alkalmazni is a valóságos gazdasági folyamatokban.

Néhány szó a problémák eltérő természetéről

Itt kell egy kitérőt tennünk annak bemutatására, hogy megoldásuk lehetősége szempontjából a problémák vagy **konvergensek,** vagy **divergensek.** Ez azért fontos, mert konvergens problémák megoldására alkalmas módszerekkel divergens problémákat nem lehet megoldani. A monetarizmus esetében pedig éppen egy ilyen kudarcra ítélt kísérlettel állunk szemben. A konvergens problémák természettudományos módszerekkel véglegesen megoldhatóak, míg a divergensek nem. A természettudományok konvergens problémáira az absztrakt matematikai módszerek jól alkalmazhatóak, mert itt elvileg minden kérdés megoldható. Ezzel szemben az emberrel, az emberi társadalommal és annak tevékenységével, így a közgazdasággal

foglalkozó problémák megoldására is a matematikai módszerek csak igen korlátozottan, elsősorban technikai-kisegítő eszközként és nem érdemben alkalmasak.

Miért divergens minden emberrel kapcsolatos probléma? Azért, mert az élet és minden emberi tevékenység annyira összetett és dinamikus, hogy csak komplementer ellentétpárok kettős követelményével ragadható meg. Minden életjelenség ellentétes oldalak közt húzódó egyensúlyi állapot, amely minduntalan megbomlik és ezért folyamatosan helyreállítandó, ha szélsőséges állapot kialakulását, az egyensúly tartós megbomlását — egy beteg állapot kialakulását - el akarjuk kerülni. A két problémafajta különbözőségének a szemléltetésére nézzünk néhány példát: Először vegyünk szemügyre egy konvergens problémát. Erre jó példa annak a feladatnak a megoldása, hogy létrehozunk — mondjuk — egy emberi erővel hajtott kétkerekű járművet. Számos megoldási javaslat után szűkülnek majd a válaszok, végül megjelenik egy tartósnak bizonyuló válasz: ez a jármű a kerékpár. A válasz azért időtálló, mert megfelel a természeti törvényeknek és az emberi igényeknek. A konvergens problémákra az a jellemző — mutatott rá Eric Fritz Schumacher, akinek az elemzésére a továbbiakban is támaszkodunk — , hogy minél behatóbban tanulmányozzuk őket, a rájuk adandó válaszok egyre közelítenek egymáshoz. Természetesen ezek a problémák is feloszthatóak már megoldott és még megoldandó problémákra. A lényeg azonban az, hogy ezek a természettudományos, műszaki-technikai problémák elvileg véglegesen megoldhatóak, mert ezekben nincs jelen az ember. Általában a természettudományok: a fizika, kémia, csillagászat, vagy az olyan elméleti tudományok, mint a matematika és a geometria foglalkoznak konvergens problémákkal.

Az emberre, a társadalmi életre, köztük a közgazdaságra érvényes másik problémafajtánál viszont azt tapasztaljuk, hogy noha számos felkészült kutató tanulmányozza őket, egymásnak szögesen ellentmondó válaszokra jutnak. Sőt minél logikusabbak és világosabbak ezek a válaszok, annál inkább ellentmondanak egymásnak. Ezért nevezhetőek **szétágazó, divergens** problémáknak. A társadalomban pl. a leggyakrabban szembekerülő két követelmény a szabadság és az egyenlőség. A szabadság az erőseknek, az egyenlőség a gyengébbeknek kedvez. Egyesek szabadsága csökkenti mások egyenlőségét és egyesek túlzott szabadsága pedig meg is szünteti az egyenlőséget. Az egyenlőség korlátozza a szabadságot, az eltúlzott egyenlőség, az egyenlősdi pedig csaknem meg is szünteti azt. Tehát mihelyt az ember és a társadalom kérdéseivel foglalkozunk, azonnal szembe kell néznünk az emberi élettel és az azt jellemző ellentétpárral: a születéssel és a növekedéssel, valamint a hanyatlással és pusztulással. Társadalmi vonatkozásban pedig a szabadsággal és a renddel.

Ezek miatt a ki nem küszöbölhető ellentétek miatt, amelyek mindegyike valóságos életfolyamatokat, reális szükségleteket és érdekeket jelenít meg, az emberi élet — így a társadalmi és gazdasági élet — egyensúlyának a megteremtése absztrakt matematikai formulákkal nem oldható meg egyszer és mindenkorra. Absztrakt formulákkal még időlegesen sem. De ha nem is oldhatóak meg véglegesen ezek a problémák, emberközpontú komplex megközelítéssel **átmenetileg meghaladhatóak,** amennyiben a kölcsönös egymásrautaltság és felelősség alapján szem előtt tartjuk a másik ember alapvető érdekeit is. A Biblia szavait használva: Ha tényleg „úgy szeretjük felebarátunkat, mint önmagunkat", ha valóban csak azt kívánjuk neki is, mint önmagunknak. A szabadság és egyenlőség ellentétes irányú igénye ugyanis a testvériség, a szolidaritás, a közösségi érzés segítségével alkothat csak harmonikus, egyszersmind egymást kiegészítő és fenntartó egységet. Ebben az esetben nem a logika, hanem az emberi-történelmi tapasztalat és az ember isteni eredetű — vagy ha úgy tetszik a természeti törvényekből levezethető — magasabb képességei a mérvadóak. Az alkotó értelem isteni (természeti) adományával rendelkező embernek ezeket a magasabb képességeit kell újból és újból aktivizálnia.

Nézzünk most meg néhány divergens problémát a társadalmi életben. A népszuverenitáson alapuló valódi demokráciában — mint harmonikus társadalomban — egyszerre van szükség az igazságszolgáltatásra és a könyörületre. Noha az egyik látszólag tagadja a másikat, valójában a köztük lévő feszültség és egymásrautaltság teszi élővé és kiegyensúlyozottá a demokrácia rendjét Ugyanis az igazságszolgáltatás könyörület nélkül kegyetlenség. A könyörület fegyelmező kényszer nélkül — rend nélkül — káosz és anarchia. A társadalomnak egyaránt szüksége van a változásra és a stabilitásra, a hagyományok őrzésére és a megújulásra, a közérdek és a magánérdek együttes érvényesülésére, folyamatosan megújítandó konszenzusára.

A gazdasági életben is **követelménypároknak, kettős követelményeknek** kell egyszerre eleget tenni. A harmonikus, stabil, kiegyensúlyozott gazdasági életnek egyszerre van szüksége a piac működésének szilárd kereteire, és szereplőinek a szabad mozgására, az előrelátó tervezésre és a laissez faire-re, gazdasági rendre és a „tégy, ahogy óhajtod" gazdasági szabadságára. Az egészséges növekedésre és a természetes hanyatlásra. A társadalom és benne a gazdasági élet egészsége ezeknek az ellentétes követelményeknek az együttes és folyamatos teljesítésétől függ. Ha csak az egyik követelmény érvényesül, az kegyedenné teszi az adott társadalmat, kiegyensúlyozatlansághoz, majd felbomláshoz vezet Ez történt a Szovjetunióval, de ez a veszély fenyegeti a szélsőséges liberalizmus globalista rendszerét is.

Jól példázza a kettős követelmények érvényesítésének szükségszerűségét a gazdasági életben az 1997 nyarán Amszterdamban megtartott úgynevezett második maastrichti tanácskozás, ahol éles vita bontakozott ki az egységes európai pénzrendszer bevezetése körül. A vita a tagállamok pénzügyi-gazdasági szuverenitásának a megszüntetése és egy demokratikusan nem ellenőrzött nemzetek feletti szervezetre, az Európai Központi Bankra való átruházása körül éleződött ki. Ez az új szerv az Európai Unió demokratikus politikai intézményrendszere nélkül nem képes eleget tenni a független szakszerűség és a társadalmi befolyásolás, a politikával szembeni autonómia és a demokratikus politikai ellenőrzés egyszerre érvényesítendő követelményeinek. Az árstabilitás egydimenziós követelménye a reálgazdaság komplex szempontjai rovására érvényesülhet, a pénzügyi szféra partikuláris érdekei pedig háttérbe szorítják az általános társadalmi szükségleteket és érdekeket.

Az akkor hivatalban lévő szocialista irányzatú francia kormány a gazdasági növekedés és az új munkahelyek teremtését is központilag kezelendő uniós feladatnak tekintette, és ennek is meg akarta teremteni az uniós intézményrendszerét. Az akkor pénzügyi szuverenitásával még rendelkező Németország és Kohl kancellár kormánya a gazdasági növekedést és a munkahelyteremtést elsősorban a tagországok feladatának tekintette, mivel az országonként eltérő sajátosságok így jobban figyelembe vehetőek. Csakhogy a legjobban a pénzkibocsátástól és a kamatszabályozástól, azaz a monetáris politikától függ a növekedés és a munkahelyek száma. Vagyis pontosan attól, ami kikerült a tagállamok hatásköréből, és amely felett nem lehetséges az alulról jövő demokratikus ellenőrzés. A központi bankok autonómiáját tagállami szinten is biztosítani lehetett volna a tevékenységüket összehangoló **egységes és kikényszeríthető uniós működési szabályzat** bevezetésével. Így a monetáris politikában továbbra is érvényesülhetett volna az országonkénti eltérő sajátosságok figyelembevétele. A jelenlegi **monetáris konfekcióöltözék helyett a tagállamok testre szabott monetáris ruhát viselhetnének ma is.** Ez tette volna lehetővé az uniós és tagállami érdekek jobb harmonizálását, azt, hogy a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés követelményei legalább olyan mértékben érvényesüljenek, mint a pénzügyi stabilitás monetáris szempontjai. A kettős követelmények együttes érvényesítése azonban Amszterdamban és később Nizzában sem sikerült. Ez olyan kiegyensúlyozatlan helyzetet eredményezett, amelynek a tartós munkanélküliség és a gazdasági stagnálás a következménye. Az EU-ban 20 millió felett van a nyilvántartott munkanélküliek száma. Ha figyelembe vesszük a nyilvántartásból már kikerült munkanélkülieket is, akkor ez a szám elérheti a 40 milliót.

Megállapíthatjuk, hogy az absztrakt, vagyis az egyén és társadalom összetett szükségleteit kiiktató, egyetlen vonatkozásra leszűkítő, monetarista dogmákra felépített nyugati világgazdasági rendszer is alapjaiban egyoldalúvá és kiegyensúlyozatlanná vált az elmúlt két és fél évtized során.

A szélsőséges liberalizmus antilíberális

A kiegyensúlyozatlanságnak van egy **elvi oka** és egy **módszertani oka.** Először elemezzük az elvi okot. Ha a szabadság jó dolog, azt hihetnők hogy a még több szabadság még jobb dolog. Ez azonban tévedés. A még több, azaz a végletes szabadság, a szabadosság, vagy új keletű szóval libertarianizmus, a kiegyensúlyozatlanság, az egyoldalúság, a káosz, azaz a szabadsággal való visszaélés szabadságához juttatja a társadalom egy elenyésző kisebbségét.

Mi a baj az eltúlzott liberalizmussal? Az, hogy ez a liberalizmus már nem liberális, hanem autokrata. A monopóliumok által dominált gazdasági életre is azokat a szabályokat erőlteti, amelyek csak akkor érvényesek, ha hozzávetőleg egyenlő erejű, egymást kiegyensúlyozni, és ezért egymással versenyezni képes szereplők vannak jelen a piacon. A liberalizmus legfőbb belső fogyatékossága, hogy a végletesen megosztott társadalomra alkalmazott formailag azonos elvekkel valójában kettős mérce alkalmazására kényszerül az individuális jogok gyakorlati érvényesítése során.

Az egyenlő liberális elvek azáltal válnak szélsőségessé, hogy szélsőségesen egyenlőtlen helyzetű egyénekre alkalmazzák őket A liberalizmus minden egyes egyén, polgár szabadságáról és autonómiájáról beszél, de ténylegesen csak az erősek, a vagyonosok és ezért hatalmasok korlátlan egyéni szabadságát és autonómiáját segíti érvényesülni a társadalmi, politikai és gazdasági élet gyakorlatában. És ezt nem csupán szubjektív hibából teszi, nem egyszerűen hirdetőinek esetleges személyes rosszhiszeműségéből, hanem objektív okokból is, szükségszerűen kényszerül erre. Ugyanis a vagyontalan, hatalom nélküli és függő helyzetű egyének szabadsága és autonómiája csak az erősek, vagyonosok és hatalmasok aránytalanul nagyra nőtt szabadságának és autonómiájának korlátozásával érvényesülhetne.

Ezt a korlátozást a hátrányos helyzetű egyének csak a közhatalom, azaz a demokratikus állam igénybevételével tudják érvényesíteni, mert önvédelmükre csak ez az eszköz áll a rendelkezésükre. A minden egyes polgárt egyformán megillető szabadság és autonómia megkövetelné a hatalmi túlsúlyba került egyének túl nagy szabadságának és autonómiájának állami beavatkozással történő átlagos szintre való korlátozását Tehát a liberalizmus fenntartása mindenki számára csak az állam hathatós és folyamatos közreműködésével, vagyis „antiliberális" módon lehetséges. Ezt a beavat-

kozást azonban a jelenlegi neoliberalizmus a végsőkig ellenzi, és ezzel válik szélsőségessé. Az a rendszer lenne nem szélsőségesen liberális, amely a gyengék számára is kész volna állami eszközökkel megvédelmezni, és tartalommal megtölteni a liberális jogokat. Ez a mérsékelten liberális berendezkedés már nem egy alibidemokrácia lenne, nem elitkormányzást gyakorló rejtett oligarchikus uralom, hanem valamennyi polgár egyenlő szabadságát garantáló, népszuverenitáson alapuló demokrácia. A szabadság motorja csak akkor működhet biztonságosan, ha az egyenlőség fékberendezése is hatékonyan működik. Amikor meglódul a szélsőséges liberalizmus, akkor rá kell taposni az egyenlőség fékjére. Ez pedig állami beavatkozást jelent a társadalom többségét alkotó hátrányos helyzetűek érdekében.

Ha nem érvényesül a szervezett közhatalom, a demokratikus állam ellenőrző és korlátozó funkciója, akkor a vagyonosok, hatalmasok egyéni szabadsága és autonómiája — az előnytelen helyzetűek rovására — korlát nélkülivé válik. Megteremtődik az önzés, a hatalommal való visszaélés lehetősége, **azaz a mindenkit megillető szabadság csupán a kivételezett egyeseket megillető szabadsággal való visszaélés szabadságává degenerálódik.** Így vált lehetségessé, hogy napjainkra a pénzteremtés és kamatszabályozás világszintű szupermonopóliumával rendelkező kis létszámú embercsoport számára a szabadság a korlátlan és globális méretűvé felfúvódott nyerészkedés szabadosságává torzuljon. Ez a helyzet természetesen sérti a vagyontalan, pénztelen és hatalom nélküli egyének szabadságát és autonómiáját, amelyet csak a közhatalom képes a túlhatalmú egyénekkel szemben megvédeni. Vagyis a komolyan gondolt liberalizmus megkövetelné a szélsőségesen egyenlőtlenül elosztott vagyoni, társadalmi és gazdasági szabadság folyamatos újraelosztását, a liberalizmus szélsőséges változatának a megtagadását. Ezt azonban csak egy népszuverenitás elvére felépült demokratikus állam képes megvalósítani, amely valóban a szuverén polgárok megbízásából és azok szoros ellenőrzése alatt tevékenykedik.

Természetesen a szélsőséges liberálisok is azt vallják, hogy az egyéni szabadságjogok mindenkit egyformán megilletnek. A formális jogok egyenlő alkalmazása azonban a kettéhasadt társadalom szélsőségesen eltérő helyzetű tagjaira antiliberális, nem demokratikus. Hiszen tudjuk, hogy akinek van pénze, annak van szabadsága, akinek nincs pénze, annak ténylegesen szabadsága sincs. Ha tehát a szélsőséges liberálisok a vagyontalan, pénztelen, függő helyzetű polgárok jogait nem védik meg az erősek, vagyonosak korlátlanul érvényesülő szabadságával, egyre növekvő túlhatalmával szemben, akkor azt is mondják és gyakorolják, hogy csak a vagyonos, hatalommal bíró egyének szabadságjogai számítanak. Gyakorlatilag

csak ők a liberális szabadságjogok alanyai, a többi embert pedig csak névlegesen, látszólag illetnek meg ezek a jogok, tartalmatlan papirosjogok formájában. A liberálisok elleneznek minden közösségi-állami beavatkozást a privilegizált helyzetű emberek szabadságjogaiba. Az állam szinte minden újraelosztó, a gyengéket védelmező szociális tevékenységét fel akarják számolni. Egyedül azt az állami beavatkozást helyeslik, amely a vagyonosok tulajdonát és privilegizált helyzetét védelmezi a jogállam és az állami erőszak minden eszközével, a hátrányos helyzetű többséggel szemben. A mai Magyarországon azt az állami beavatkozást is helyeslik a szélsőséges liberalizmus magyar képviselői, amely kormányzati segédlettel csoportosítja át máig tartó folyamatossággal a közvagyont egy elenyésző kisebbség tulajdonába.

Összefoglalva: az eltúlzott, állami beavatkozást, társadalmi korlátozást nem ismerő liberalizmus szükségszerűen megtagadja önmagát, és a társadalom többségének szabadsága — gazdasági és tényleges szabadságjogai — ellen fordul egy privilegizált kisebbség korlátlan gazdagodása és cselekvési szabadsága érdekében. A liberalizmus antiliberalizmussá, oligarchikus uralommá, autokráciává fajul. **Ezért napjaink igazi liberálisai azok, akik újra mindenki számára biztosítani kívánják a tartalmas egyéni szabadságjogokat. Ezeket ma közösségben gondolkodó nemzetieknek, populistáknak nevezik. De valójában ők az igazi szabadelvűek, mert korlátozni kívánják a pénzhatalmat birtokló előnyös helyzetűek szűk rétege szervezett és ellenőrzetlen magánhatalmát azért, hogy a társadalom többségét alkotó hátrányos helyzetű egyének szabadságjogai is érvényesülhessenek.**

A monetarista dogmák fogyatékosságai

Most térjünk rá a monetarista dogmák módszertani fogyatékosságára. A szélsőséges liberalizmusra épülő monetarista közgazdászok a különböző jövedelemelosztási rendszerek kudarcainak alapos elemzése, megértése, és ennek megfelelő megoldások kidolgozása helyett **absztrakt matematikai formulákat** kezdtek kieszelni és alkalmazni annak kimutatására, hogy a legfőbb társadalmi bajnak kikiáltott inflációt a pénzmennyiség bővülése okozza. Azaz olyan körülmények kialakulása, amikor a pénzkibocsátás üteme meghaladja a reálgazdaságban előállított áruk és szolgáltatások egészének növekedési ütemét. Az absztrakt matematikai formulák ráhúzása a valóságos gazdasági életre mind társadalmilag, mind gazdaságilag katasztrofális következményekkel járt. Az érték-előállító reálgazdaság növekedése lelassult, az állami bevételek csökkentek, a költségvetési deficitek megnőttek, amelyek aztán nagyméretű állami és társadalmi szintű eladósodást eredményeztek. Ez az eladósodás azóta is mértani haladvány szerint

növekszik a csupán időmúláshoz és nem a gazdasági növekedéshez kötött aránytalanul magas kamatlábak következtében. Nemcsak a nominális, de a tényleges kamatok is jelentősen emelkedtek. Az eladósodás és a magas kamatlábak következtében összehúzódott a reálgazdaság és e zsugorodás nyomán folyamatosan nő a munkanélküliség. Ma már egyeden hivatalos gazdasági irányzat sem említi a teljes foglalkoztatottság és a szilárd árak együttes megvalósításának követelményét és lehetőségét. Ez komoly társadalmi konfliktusok veszélyét is felidézi.

A korlátozástól mentes szabad kereskedelem, a laissez faire irányzat — érvényességi körét túlfeszítve - mindent megoldó csodaszer rangjára emelte az **Adam Smith** által metaforikusan **láthatatlan kéznek** elnevezett gazdasági hatást. Ez a láthatatlan kéz — az invisible hand — az egyes egyének cselekvéseit irányító önérdek. Ezen elmélet szerint, ha mindenki önző érdekét követi, akkor végül is az egyéni akaratoktól eltérő, a közjót szolgáló eredmény áll elő, mert mindenki önzően hasznosat tesz a másiknak a viszonzás ugyancsak önző reményében. Azért, hogy az önérdeknek ez a „természeti törvénye" szabadon működhessen, alakították ki a laissez faire tantételét. E doktrína képviselői ellenezték az olyan szociális törvényeket, amelyek betiltották a gyermekmunkát, szabályozták a munkaidőt és a munkakörülményeket. Joggal teszi fel a laissez faire képviselőit bírálva a kérdést **Paul Hellyer** kanadai közgazdász és politikus, hogy a bankok, vagy a társadalom érdeke-e az, hogy a jelenlegi pénzügyi rendszerben az állampolgárok adóikkal garantálják saját pénzüket, amelyekkel viszont a bankok tulajdonosai gazdálkodnak és spekulálnak a maguk hasznára.

A pénzmonopólium globális ernyője

A XIX. század végén a Rockefellerek, a Mellonok, a Carnegie-k és a Morganok egy évtized leforgása alatt felfalták versenytársaikat. Rockefeller nyíltan hirdette, hogy monopolhelyzet kialakításával óvni kívánja magát és vállalatát a „romboló versenytől." Vajon kinek az érdekét szolgálta a monopóliumok és monopolhelyzetek ilyen nagyarányú kialakulása? Ezek a monopóliumok ragaszkodnak ahhoz, hogy beszállítóik versenyezzenek árajánlataikkal, miközben ők maguk aránytalanul nagy extraprofitot tartalmazó monopolárakat diktálnak. A monopolgazdaság létrejötte aláásta saját alapját, a laissez faire gazdaságot, azaz a szabad vállalkozáson alapuló piacgazdaság rendszerét. Ezt a piacgazdaságot már csak állami beavatkozással lehetett és lehet megmenteni. Ha létrejönnek a magánmonopóliumok, akkor csak a közhatalom, az állam képes féken tartani korlátlanná vált gazdasági hatalmukat vagy úgy, hogy feloszlatja őket, vagy úgy, hogy szigorúan szabályozza működésüket. Monopolellenes törvényhozásra van szükség, mert ekkor már csak állami beavatkozással lehet az állami beavat-

kozást ellenző, annak a tagadásaként létrejött szabadvállalkozáson alapul: laissez faire piacgazdaságot fenntartani. A monopóliumok szervezett magánhatalmát csak az állam, a szervezett közhatalom képes kordában tartani, megszabályozni. Azaz a liberalizmust csak állami beavatkozással lehe: saját elfajulásától megmenteni.

Napjainkban ismét járványos méreteket öltött a monopóliumok és monopolhelyzetek kialakulása. Globális szinten ugyanis most fejeződik be a piacgazdaságnak monopóliumok és oligopóliumok által dominált rendszerré való átalakulása a pénzvagyon, a kamatozó hitelpénz és a pénzpiac univerzális hegemóniája alatt. A tömeges vállalati egyesülések, beolvadások szisztematikusan aláássák a gazdasági versenyt, a szabad vállalkozást. Ezek a monopóliumok világszerte rendszerint olyan székhelyeket választanak, ahol nagyrészt kibújhatnak az adózás alól. Termelőegységeiket oda telepítik, ahol a legolcsóbb a munkabér, a nyersanyag, az energia, ahol legalacsonyabb az adó és nincsenek, vagy alig vannak környezetvédelmi előírások. Egyes helyeken még kedvezményekben és állami támogatásban is részesülnek, mint például a szovjet birodalomból kivált kelet-közép-európai új demokráciákban.

Joggal kérdezhetjük, hogy ezek a szinte járványos méretűvé vált egyesülések a menedzserek és a részvényesek önös érdekeit, vagy pedig a lakosság és a társadalom egészének az érdekit szolgálják-e? Amikor az egyik vállalat kölcsönt vesz fel. akkor valójában felhígítja a forgalomban lévő pénz mennyiségét, mert ezt a pénzt a kölcsönadó bank a kölcsön felvételekor nagyrészt a levegőből állítja elő. Az így elővarázsolt bankkölcsön után fizetendő kamat viszont levonható az adóból. Ez csökkenti az államháztartás közcélokat szolgáló bevételeit. Ily módon az egyszerű adófizetőé lehet az az „előjog", hogy pénzével támogathatja a nagyban spekuláló és csillagászati jövedelmet zsebre vágó keveseket, akik ezért a jövedelmükén semmilyen tényleges értéket nem állítottak elő a társadalom számára. A gazdaságtörténet tanulsága szerint az állami szabályozást és a monopóliumok korlátozását nélkülöző, azaz a csak részükre fenntartott laisseze faire nem egyéb, mint **engedélyezett lopás.** A józan megfontolás olyan szabályokat igényelne, amelyek lehetővé tennék a fair play, az üzleti tisztesség kötelező érvényesítését.

Az amerikai politikai rendszer például összes fogyatékosságával együtt egyelőre még a súlyok-ellensúlyok és kölcsönös ellenőrzések mechanizmusára épül. Ez az egyensúlyozó-ellenőrző rendszer azonban a gazdasági szférában sem nélkülözhető. **John Stuart Mills** figyelmeztetése, hogy az egyes egyének és csoportok érdekei ott érnek véget, ahol más egyének és csoportok érdekei kezdődnek, annál inkább időszerű, mivel az erős egyének és csoportok túlhatalma manapság egyre jobban akadályozza a gyenge

helyzetű egyéneket és csoportokat jogaik érvényesítésében. Csak az állami szabályozás, a szervezett közhatalom képes az ő jogaikat megvédelmezni a szervezett magánhatalom túlkapásaival szemben.

Itt célszerű visszatérni arra, hogy a szovjet birodalomból kikerülve milyen gazdasági és társadalmi rendszerbe csöppent a magyar társadalom. A kommunista parancsgazdálkodás központi tervutasításos rendszerével olyan államkapitalizmusnak volt tekinthető, ahol a pártállami bürokrácia teljes monopolhatalommal rendelkezett a gazdaság egésze felett. Ez a rendszer, amely a laissez faire kapitalizmus, azaz a monopolkorszak előtti, szabad vállalkozáson alapuló piacgazdálkodás alternatívájaként jött létre, kudarcot vallott, mert döntéshozó irányító szervezete túlzottan centralizált volt. A döntés túl lassú, a szakmai hozzáértés pedig korlátozott volt, és a személyes érdekeken alapuló felelősség alig volt jelen. Ahogyan helytelen volt a tervgazdálkodás és a szocializmus azonosítása, ugyanúgy helytelen a piacgazdálkodás és a kapitalizmus összekeverése. A pénzvagyon monopolrendszerében, a kapitalizmusban csak egy korcs piac létezhet, mert csak olyan termékek és szolgáltatások előállítására kerülhet sor, amelyek kamat és profit formájában a pénztulajdonosok által előírt mértékű nyereséget biztosítanak a befektetett tőke számára.

Magyarországon sem a szabadvállalkozáson alapuló piacgazdálkodás (szociális piacgazdálkodás) váltotta fel a parancsgazdálkodás bukott rendszerét, ahogyan azt reméltük, hanem a pénzpiac hegemóniájának alárendelt, monopóliumok és monopolhelyzetek által dominált, igen kevés mozgástérrel rendelkező csökevényes piacgazdálkodás. Surányi György, a Nemzeti Bank korábbi elnöke 1997 márciusában **magántulajdonon és pénzügyi koordináción alapuló versenyrendszerként** határozta meg a jelenlegi magyar gazdasági rendszert. Szavaiban a kulcskifejezés **a pénzügyi koordináció,** amely a pénzpiaci diktatúra enyhítő, szépítgető kifejezése. A pénzpiaci koordináció ugyanis a hitelpénzteremtés, a kamat- és árfolyamszabályozás szupermonopóliumán alapszik. **A mai világgazdaságban ez a minden egyéb gazdasági tényezőt meghatározó és befolyásoló globális méretű szupermonopólium a legfőbb gazdasági hatalom, mert hegemóniáját a gazdaság minden szereplőjére kiterjeszti, a reálgazdaságot uraló multinacionális világcégeket, transznacionális monopóliumokat és oligopóliumokat is beleértve.**

A jelenlengi gazdasági rendszer tehát a **fundemantalista liberalizmus** monetarista gazdasági kurzusának a következménye, amely azt színleli, hogy szabad vállalkozáson alapuló piacgazdasági rendszer, nem pedig egy olyan pénzpiaci diktatúra, amelyben a pénzteremtés és kamatszabályozás szupermonopóliuma a domináns tényező, s amelynek teljesen alá van rendelve az árutermelő reálgazdaság. Ha tehát a szélsőséges monetarizmus

a bajok fő oka, akkor miként lehetne és kellene végrehajtani egy olyan gazdasági reformot, amely megszabadíthatna minket ettől a Soros Györgv által is **téveszmének** minősített eszmerendszertől és gazdasági egyeduralmától? Olyan komplex gazdasági megközelítésre van szükség, amely ismét az embert, a társadalmat, az emberi élet lehetőségének az optimális kibontakoztatását állítaná a központba, amiként az a szabad vállalkozáson alapuló piaci rendszerben, ha nem is tökéletesen, de mégis megvalósult Olyan gazdaságpolitikára és azt megvalósító szabályozásra és intézményrendszerre van szükség, amely újra az érték-előállító reálgazdaságot fejlesztené, szemben a jelenlegi helyzettel, amelyben az értéket elő nem állító, spekulációs pénztőkének van korlátlan mozgástere. Ma már a pénzteremtés és kamatszabályozás fontos közügye néhány pénzember magánügyévé vált, a köz teljes kizárásával. Ezt a mérhetetlen hatalmat zárt ajtók mögött, titokban hozott döntéseikkel gyakorolják, amely felett már szinte nincs semmilyen demokratikus kontroll.

A kamatmentes állami pénzteremtés

Az emberközpontú gazdaság tehát elsősorban egy átfogó monetáris reform megvalósítását igényli. Mindenekelőtt meg kell változtatni a pénzteremtés jelenlegi módját, és csökkenteni kell a hitel vagy adósság szerepét a pénzteremtésben. Több mint két évszázad óta ugyanis csaknem minden új pénz adósságként, illetve hitelként kerül a gazdasági életbe. A normális pénztől eltérően az ilyen hitelpénzre kamatot kell fizetni, amely állandóan növeli az eladósodást. **Át kell térni a kamatmentes állami pénzteremtés és finanszírozás rendszerére. Ha az állam ki tud bocsátani államkötvényeket, amelyeknek a gazdasági tevékenység és az adó a fedezete, akkor pénzt is kibocsáthat ugyanilyen fedezettel. A különbség azonban igen nagy. Az államkötvények után tetemes kamatot kell fizetni a kincstárnak, az állam által teremtett pénz viszont kamatmentes.** Az amerikai jegybank szerepét betöltő magántulajdonban lévő pénzkartell a Federal Reserve System, a FED, ha úgy dönt, hogy megnöveli a pénz mennyiségét, akkor vásárol — mondjuk — 1 milliárd dollárért államkötvényt. Ezt egy fiktív csekkel fizeti ki, amelynek nincs pénzfedezete. Az amerikai államkincstár azonban elfogadja mint készpénzt, és kamatot fizet érte. Ezt a pénzt angol kifejezéssel „high-powered money"-nak, azaz nagy erejű pénznek nevezik. Azért „nagy erejű" ez a jegybanki pénz, mert a kereskedelmi bankrendszerben ez képezi a banki letétek alapját — erre utal a tartalékot jelentő reserve szó használata —, amely tartalékra támaszkodva aztán megteremtik a kikölcsönzésre kerülő, de csak a kölcsönfelvétel pillanatában megszülető fiktív hitelpénzt. Több mint 200 évvel ezelőtt, a mintául szolgáló Bank of England megszületése

idején, a bankok még csak a kétszeresét adhatták kölcsön, mint amivel rendelkeztek Ma már az átlag az, hogy **minden egyes tartalék dollárra támaszkodva 20-tól 30 dollárig terjedő mértékben teremtenek és kölcsönöznek ki fiktív pénzt a bankok és szednek utána kamatot. A kamat fedezetére szolgáló pénzmennyiséget azonban nem teremtik meg. Ezzel ciklikusan pénzszűkét és recessziót okoznak.**

Ez a rendszer ma már nemzetközi standarddá vált. (Nem azért, mert olyan jó és hatékony, hanem azért, mert a nemzetközi pénzügyi közösség oligarchái elég erősek voltak, hogy a világra kényszerítsék ezt a kizárólag az ő érdekeiknek kedvező rendszert. Ez sajnos napjaink tudományos vitáira is érvényes. Nem az érvek igazságtartalma szabja meg elfogadásukat vagy elvetésüket, hanem az, hogy képviselőik mögött ott áll-e a pénzhatalom vagy sem.) A kormányok és a központi bankok a jelenleg forgalomban lévő pénzmennyiségnek csak mintegy a 8 százalékát bocsátják ki, a pénz 92 százalékát a pénzkreálásra felhatalmazott magánbankok teremtik meg.

A bankok levegőből előállított fiktív pénzükért azonban nemcsak kamatot kérnek, hanem kölcsönbiztosítékokat, rendszerint jelzálogjogot is. Ez utóbbi bármi lehet, ha nem fizetés esetén értékesíthető és a bank kielégítheti belőle követelését. Bank kreálta mesterséges pénzszűkével és a nyomában járó recesszióval így lehet nem valódi pénzért valódi értéket jelentő fizikai tulajdonra szert tenni. Mivel a hitelpénz megteremtésekor a kamatot nem teremtik meg, a pénzszűke bekövetkezése előre van programozva. A bankok maguk diktálják a kölcsönfelvétel feltételeit. Ha a kapott biztosíték értéke csökken, akkor gyakran felmondják a hitelt és követelik fiktív pénzük valódi pénzzel történő azonnali visszafizetését.

Ha ezek a kereskedelmi bankok különböző államoknak nyújtanak kölcsönt, akkor azt végrehajtó útján természetesen nem tudják behajtani. Helyette az adós országgal szemben tulajdonosként kezdenek viselkedni, és diktálni kezdik a választott politikusoknak, hogy azok hogyan irányítsák országukat. Mivel a privát tulajdonban álló bankrendszer és központi intézménye, az autonóm jegybank a pénzteremtés monopóliumával bármikor visszaélhet, ezért rendkívül fontos ennek a monopolhatalomnak a szoros, demokratikus ellenőrzés alá vétele. Pl. az amszterdami ún. „Maastricht 2" tanácskozást megelőzően fontos kérdéssé vált, hogy az Európai Unió csaknem abszolút függetlenséget élvező közös jegybankja, az Európai Központi Bank fölé ellenőrző szervként egy demokratikusan megválasztott közös gazdasági kormányzatot helyezzenek, amely érvényt szerez a költségvetési fegyelem, a takarékosság és a valutastabilitás mellett a közös gazdaságfejlesztési és foglalkoztatási politikának is. Az volt az elgondolás, hogy az egységes pénznek az előzőleg létrejött politikai unió gazdasági kifejeződésének kell lennie.

Az egységes pénz, az euró úgy szüntette meg az egyes tagországok gazdasági szuverenitását, hogy az átkerült egy demokratikusan nem ellenőrzött és nem is befolyásolható nemzetek feletti intézményhez. A pénzkibocsátás és kamatszabályozás monopóliumával rendelkező Európai Központi Bankra vonatkozó minden előírást csak az EU valamennyi tagjának egyetértésével lehet módosítani. Ez valójában érinthetetlenné tette ezt az intézményt, amely intézkedéseivel a kormányokénál is nagyobb hatalommal rendelkezik az adózás, a költségvetés, a gazdasági növekedés, a munkahelyteremtés és a szociális gondoskodás kérdéseiben.

Ma már tény, hogy a frankfurti Európai Központi Bank, az ECB az Európai Unió tényleges kormányává vált, amely ellenőrzés nélkül, szuverén módon dönt a monetáris kérdésekben, és ténylegesen irányítja a nála lévő pénz- és hitelmonopólium segítségével az unió egész gazdasági tevékenységét. Az ECB diktátori hatalommal trónol az országok és népek felett, és döntéseiért nem lehet elszámoltatni sem Brüsszelben, sem Strasbourgban, sem az egyes tagállamok fővárosaiban. Ez nem más, mint a nemzetközi pénzoligarchia autokratikus kormányzati intézményrendszerének a bevezetése, azaz egy történelmi visszalépés a népszuverenitáson alapuló demokráciától az oligarchikus, alibidemokrácia irányába.

Érdemes utalni a lezajlott vitákra. A jobboldali pártok elismerték a reálgazdaság növelésének, a munkahelyteremtésnek a fontosságát, de ezekre az alapvető és kritikussá vált problémákra csak konkrét nemzeti megoldásokat, nem pedig uniós szintű kötelező és egységes lépéseket tartottak lehetségesnek és elfogadhatónak. Az alkudozások idején Nagy-Britanniában és Franciaországban hatalomra került baloldali pártok — noha szalonszociáldemokrata, azaz a nemzetközi pénzügyi közösséget kiszolgáló pártoknak tekinthetők — mégis kezdeményezték egy olyan uniós gazdasági kormányzat beiktatását a „Maastricht 2" megállapodásba, amely demokratikus ellensúlyát képezhetné a gyakorlatilag teljesen független uniós központi banknak.

Létrejöttük óta a központi jegybankok arra hivatkozva igénylik a teljes függetlenséget, hogy csak így lehet leküzdeni a főellenségnek kikiáltott inflációt. Ha megnézzük a gazdaságtörténet tényeit, akkor azt látjuk, hogy az infláció akkor kezdett jelentősen növekedni, amikor a központi bankok átvették a pénzrendszer irányítását. **Az infláció két legfőbb oka egyrészt a reálgazdaság tényleges növekedésétől elszakított, annál lényegesen magasabb kamat, másrészt a termelékenység fokozódási ütemét meghaladó munkabér-növekedés.** E két körülményből az is következik, hogy az inflációt nem lehet csupán monetarista — gazdasági megszorító — intézkedésekkel megfékezni. A pénzkibocsátást és kamatszabályozást a fizikai értékek és a szolgáltatások előállításának a növekedé-

séhez kell kapcsolni. Ehhez pedig közirányítás alá kell helyezni a jegybankokat fel kell számolni a pénzkibocsátás és kamatszabályozás magánmonopóliumát. Ugyanakkor intézményesített társadalmi egyeztetéssel el kell érni, hogy a munkabérek se növekedjenek a reálgazdaság növekedésénél nagyobb arányban. Ha ez a két lépés megtörténik, akkor helyreáll az egyensúly és úgy szűnhet meg az infláció, hogy nem csökkent, hanem nőtt a munkahelyek száma.

Ha viszont a restrikciót és az egyoldalú monetarizmust erőltetjük, akkor csak sok millió munkahely felszámolásával érhető el az infláció megfékezése. A jegybankok monetarista megszorításai következtében kisemberek milliói veszítették el földjeiket, házaikat, családi vállalataikat. Ez a tényleges érték mind a bankokhoz és azok tulajdonosaihoz vándorolt és vándorol. Egyidejűleg a magas kamatlábak következményeként az államok és a társadalom egészének az eladósodása is exponenciálisan növekedett. Ha nem történik meg a monetarizmus téveszméjének a feladása, figyelmeztetett még **Soros György** is, akkor egyedül az adósságtömeg maga alá temetheti a világ jelenlegi pénzügyi rendszerét.

A legfejlettebb ipari országok, a G-7-tek de facto magánellenőrzés alatt álló jegybankjai azonban nemcsak a pénzrendszert ásták alá monetarista-restrikciós kurzusukkal, hanem a közvélemény bizalmát is megrendítették a fennálló politikai intézményekben és a politikusokban. A központi bankok matematikai formulákat követve lehetetlenné tették a reálgazdaság növekedését, munkahelyek teremtését, amit viszont a politikusok megígértek választóiknak A jegybankok vezetői ténylegesen hatalmasabbak, mint az elnökök vagy kormányfők a gazdasági helyzet, a munkahelyteremtés és a jövedelmek vonatkozásában. Ma már az Egyesült Államokban sem érvényes Lincoln meghatározása, hogy ott a nép kormányoz, a nép által, a népért. Pontosabb, ha azt mondjuk, hogy a bankok és korporációk kormánya intézi az ügyeket, a bankok és korporációk által túlnyomórészt a bankok és korporációk privát érdekének megfelelően. A közérdek szolgálata már csak alig érzékelhető nyomokban van jelen.

Emberközpontú reformokra van szűkség

A gazdasági növekedés beindítására és a munkanélküliség felszámolására, valamint a népszuverenitás visszaállítására a következő világszintű reformokra van szükség:

Először: A privát bankok ne teremthessenek hitelpénzt külföldi kormányoknak való kikölcsönzésre. Helyette a reálgazdaságban működő érték-előállító vállalkozóknak adjanak kölcsönöket alacsony kamatra.

Másodszor: Ne adhassanak a bankok kölcsönt részvények vásárlására, hogy felnyomva azok árát a spekulánsok nyomban továbbadhassák

őket. A kölcsön kamatát aztán levonják az adóból. Ez a spekuláció növeli a pénzmennyiséget, inflációs hatású és ugyanakkor semmilyen új értéket nem állít elő.

Harmadszor: Korlátozni kell a kötvényekkel, de különösen a derivatívákkal való gátlástalan spekulációt, mert összeomlással fenyegetik a mérhetetlenül felfúvódott pénzpiacot. Ha a bankok — más pénzpiaci szereplőkkel együtt — nem akarnak felhagyni ezzel a szerencsejátékos magatartással, akkor teljesen meg kell vonni tőlük a pénzteremtés privilégiumát, és arra kell korlátozni a bankokat, hogy csak azzal a pénzzel gazdálkodjanak, amelyet a betéteseik rájuk bíztak és éljenek meg az ezért a tevékenységükért kapott díjakból

Negyedszer: James Tobin Nobel-díjas közgazdász javaslatát megvalósítva meg kell adóztatni a valutaspekulánsok tranzakcióit. Ma naponta több ezer milliárd dollár értékben történnek átutalások és ebből egy százaléknál kevesebb szükséges az árumozgások és kereskedelmi ügyletek finaszírozásához. Egy félszázalékos adó már hatékonyan korlátozná a fékevesztett spekulációt. Ez azért is fontos, mert a pénzpiac összeomlásának a költségeit végső soron az adófizetőknek kell majd kifizetniük, ahogyan ez eddig is volt.

Ötödször: A központi jegybankoknak nem az autonómiáját, hanem az állami ellenőrzését kell fokozni. Titkosítás helyett áttekinthetővé kell tenni működésüket, legfontosabb intézkedéseiket, döntéseiket pedig nyilvánosságra kell hozni, mivel azok az egész lakosság alapvető érdekeit érintik, tehát fontos közügyet képeznek.

Végül **hatodszor,** de elsőként is lehetett volna említeni: radikálisan csökkenteni kell a kamatokat A bankban elhelyezett pénznek kevesebbet kell jövedelmeznie, mint annak, amelyet befektetnek a termelő gazdaságba, és értéket állít elő. Csak így lehet arra kényszeríteni a pénztulajdonosokat, hogy improduktív spekuláció helyett értéket állítsanak elő tőkéjükkel a reálgazdaságban.

Azért van szükség ezekre a pénzügyi reformokra, mert a jelenlegi finánckapitalizmus problémái pénzrendszerében gyökereznek. A pénz szupermonopóliumának ebben a rendjében két kiegyensúlyozatlanságot okozó tényező is hat. Az egyik a forgalomban lévő pénzmennyiség túlzott növekedése, amely inflációt gerjeszt, a másik pedig az értékpapírokból, hitelekből és pénzkövetelésekből álló pénzvagyon aránytalan nagysága, amely egyrészt növekvő eladósodásra kényszerít, másrészt kierőszakolja a szükségtelen mértékű gazdasági növekedést. A pénzvagyon vízfejszerű rákos növekedése csak a pénzmennyiség szigorú állami ellenőrzésével lehetséges. Enélkül ez a rendszer matematikai törvényszerűségek miatt összeomlásra van ítélve, mivel az exponenciálisan növekvő, de önmagában ér-

téktelen pénzvagyon kamat formájában elszívja a lényegesen kisebb mértékű gazdasági növekedés eredményét. **Csak a pénz- és hiteláramlás állami szavatolásával** lehet elérni, hogy feleslegessé váljon az **infláció,** azaz azok megbüntetése, akik visszatartják pénzüket a reálgazdaságtól, másrészt feleslegessé váljon **a kamat,** azaz azok megjutalmazása, akik pénzüket mások rendelkezésére bocsátják.

E célok elérése érdekében **először** fel kell oldani azt az ellentmondást, hogy a pénz egyrészt a gazdaság egészének a működését szolgáló közszolgáltatás, másrészt pedig a köz ellenőrzése alól kivont magántulajdon. **Második** feladat a pénz csereeszköz és értékőrző-felhalmozó funkciójának összhangba hozása. **A harmadik** feladat pedig megoldást találni arra az ellentmondásra, hogy a pénz egyszerre szolgál a kereslet érvényesítésére és a hitelnyújtásra. Az első és a harmadik ellentmondás akadályozza jelenleg a pénzmennyiség megfelelő áramoltatását és ezáltal az **infláció leküzdését.** Az első és a második ellentmondás pedig akadályozza **a kamatok megfelelő csökkentését.** Ha nem sikerül csökkenteni a jelenlegi kamatszintet, akkor nemcsak fennmarad a pénzvagyon és az eladósodás növekedésének már kialakult üteme, és ennek következtében a társadalmi össztermék igazságtalan elosztása, hanem még fokozódik is. Ennek a kiegyensúlyozatlan fejlődésnek pedig már érezhetőek a következményei: élesebbé és gyakoribbá válnak a szociális és gazdasági konfliktusok, szaporodnak az ökológiai zavarok és egy általános válság jelei mutatkoznak.

Ezek a válságjelek így foglalhatóak össze: A gazdasági élet monetáris szektorában túl nagyok az ingadozások. A pénztőke növekvő kamathozamai révén állandóan nő a pénzvagyon, amelynek az igényei egyre nagyobbak a reálgazdasággal szemben. E vagyon birtokosai évről évre nagyobb szeletet hasítanak ki maguknak a gazdasági össztermékből, és emiatt folyamatosan zsugorodik az a rész, amely az érték-előállító termelők számára fogyasztásra és újratermelésre rendelkezésre áll. Az eladósodás fokozódásával arányosan csökken a vállalkozók és a munkavállalók jövedelme. Ennek következtében kisebb a kereslet és elmaradnak a beruházások, tömegessé válnak a csődök és rekordméretűre nő a munkanélküliség. A rövid életű fellendülések megszakadásával a társadalmi feszültségek fokozódnak és ez destabilizálja a társadalmat. Az általános válságot csak az érték-előállítók jövedelemcsökkenésének megállításával lehet elkerülni. A társadalmi összterméket minden évben legalább olyan mértékben kell növelni, hogy az értéktermelők megrövidítése nélkül lehessen kielégíteni a tőke igényeit. Tehát a reálgazdaság növekedésének százalékosan meg kell felelnie a pénzvagyon növekedési ütemének. Ez a megoldás azonban felgyorsítja az ökológiai válságot, amely természeti katasztrófákkal fenyeget és kiélezi a harcot a szűkössé váló természeti erőforrások megszerzéséért.

A fentebb pontokba szedett javaslatok kiküszöbölhetnék a felvázolt problémák végső okát, a pénzmennyiség exponenciális növekedését. Ha ez a pénzmennyiség nem kerül hitel formájában vissza a gazdasági életbe, akkor gazdasági visszaeséssel, sőt válsággal kell számolni. Ha viszont visszakerül akkor folytatódik az eladósodás és az értéktermelők elszegényedése. Ez gazdasági-társadalmi összeomláshoz vezethet. Ha pedig ennek elkerülése végett fokozzuk a termelést, akkor sajnos ökológiai katasztrófával kell szembenéznünk. Ebből az ördögi körből a fenti javaslatokkal, mindenekelőtt a kamatok radikális csökkentésével lehet kikerülni. A kamatlábak csökkentésével lelassul a pénzvagyon növekedése és mérséklődik a további eladósodás. A csökkenő kamatteher és eladósodás tehermentesíti a gazdasági életet, ezáltal lassítja az értéktermelők elszegényedését, és lazít az erőltetett gazdasági növekedés kényszerén.

A kamatot azonban csak úgy lehet jelentősen mérsékelni, **ha a demokratikus állam jogi eszközökkel megszünteti a pénzvisszatartás lehetőségét.** Az államnak meg kell tiltania a pénzvagyon — időközben szervezett magánhatalomra szert tett — birtokosainak, hogy a pénzt, ezt az önmagában értéktelen, de mégis nélkülözhetetlen közvetítőeszközt, akárcsak időlegesen is kivonhassák a gazdasági élet vérkeringéséből. Csak akkor állhat elő egyensúly, ha a pénztőke kamatigénye a reálgazdaság növekedésének mértéke alá süllyed. A természet is így regenerálódhat és a termelők is így juthatnak munkájukkal arányos jövedelemhez.

Ezen túlmenően több szakember szerint is mérlegelni kellene a Nemzetközi Valutaalap esetleges megszüntetését, mert tevékenysége ma már anakronizmusnak tekinthető. A Nemzetközi Valutaalap az 1944-ben létrejött Breton Woods-i rendszer része, amely az aranyhoz kapcsolta a dollár értékét és a többi ország valutáját pedig a dollárhoz kötötte. A Nemzetközi Valutaalap eredeti célja ennek a rendszernek a fenntartása és a gazdasági alkalmazkodás elősegítése volt. A valuták rögzített árfolyama tartósan azért nem volt fenntartható, mert arra késztette az egyes országok gazdaságát, hogy polgáraik érdekei helyett a valutaátváltási arányokhoz igazodjanak. Ez a rendszer csak addig működött, amíg az ipari országokban viszonylag alacsony volt a kamatláb, magas volt a termelőgazdaság növekedése, csaknem teljes volt a foglalkoztatottság és a bérek emelkedése nem szárnyalta túl a termelékenység emelkedését Mindezen okok miatt az infláció is alacsony volt. A különböző valuták reálértéke lassan változott és ezért a valutaárfolyamokra nem nehezedett nyomás.

Ez az 1960-as évek végétől megváltozott. A bérek emelkedése többé nem volt szinkronban a termelékenység növekedésével. Az előzőekben felsorolt tényezőkben mutatkozó országonkénti eltérés különböző mértékű inflációhoz vezetett, amely megváltoztatta a valuták reálértékét. A vá-

laszként bevezetett monetarizmus olyan pénzrendszert eredményezett, amelyben erőteljesen ingadoztak a kamatlábak és velük együtt mozgott a spekulációs pénz is, keresve a legnagyobb hozadékot. Ilyen körülmények között sem a központi bankok, sem a Nemzetközi Valutaalap nem képes a valutaátváltási arányok stabilizálására. A Nemzetközi Valutaalap főtevékenysége jelenleg az, hogy a nemzetközi pénzügyi közösség, azaz a magán kereskedelmi bankok kölcsöneit behajtsa az adós országoktól és e célból rájuk kényszerítse parancsot jelentő ajánlásait. Ezek rendszerint amerikai megoldási módozatok, amelyek az adós országok sajátos körülményeire nem alkalmazhatóak sikeresen. Ezek az ajánlások valójában olyan kárt okozó tanácsok, amelyek a tények ismeretében kivétel nélkül mindenütt tovább rontották az adós országok helyzetét.

A Nemzetközi Valutaalap legfontosabb mai teendője kölcsönökkel segíteni a harmadik világ és Kelet-Európa eladósodott országait, hogy azok a nemzetközi bankvilágnak teljesíteni tudják adósságszolgálati kötelezettségeiket. Ma már kellően dokumentálható, hogy a Bilderberg-csoport 1973 májusában a svédországi Saltsjöbadenben megtartott tanácskozásán határozták el a kőolajár négyszeresére emelését, amire a „Jom Kippur" háború után sor is került. Ezt követte a **kamatlábak gondosan előkészített „felrobbantása"** 1979-ben. Az egy csapásra **háromszorosára-négyszeresére** növekedett adósságszolgálati terhek képtelenné tették ezeket az országokat fizetési kötelezettségeik teljesítésére. A központi bankok nem fizethették meg közvetlenül a magánbefektetőknek veszteségeiket, amelyek felelőtlen kölcsönzéseik következtében keletkeztek. A magánbankok ezért rávették a Nemzetközi Valutaalapot: kölcsönözzön az adósoknak, de csak annyit, hogy az esedékes kamatokat fizethessék. Ezen kölcsönöknek azonban igen kemény feltételei voltak és vannak. Az adós országoknak olyan gazdaságpolitikát kell folytatniuk, amely nem lakosságuk alapvető érdekeit szolgálja, hanem minden eszközzel a valutabevételeiket növeli, hogy abból aztán adósságszolgálati kötelezettségeiket teljesíthessék. A Nemzetközi Valutaalap a tagállamoktól kapott közpénzekkel gazdálkodik. Az adófizetők pénze nem arra való, hogy a magánbefektetőket megmentse attól, hogy viselniük kelljen hibás döntéseik következményeit. Ma tehát már nincs többé legitim funkciója ennek az intézménynek, ezért indokolt búcsút venni tőle. Vagyonát át kellene adni egy olyan intézménynek, amely ténylegesen a szegény országok megsegítésével foglalkozna, pl. kamatmentes kölcsönökkel segítené a Nemzetközi Valutaalap kényszerfeltételei által megnyomorított országokat.

Látva az absztrakt monetarizmusnak, a szélsőséges liberalizmus gazdasági változatának, a minden korlát nélküli szabad kereskedelemnek azaz a **globalizmusnak** a következményeit - a kialakult pénzpiaci spekulációs

buborék kipukkadásának és a gazdaság összeomlásának reális lehetőségét — felmerül a kérdés, hogy a világpolitika és a világgazdaság felelős irányítói miért ragaszkodnak görcsösen ehhez a téveszmének bizonyult rendszerhez?

Két emberkoncepció és két gazdasági stratégia

Itt két emberkoncepció és két ennek megfelelő társadalmi modell és világgazdasági stratégia versengéséről van szó. A keresztény (humánus) társadalom és gazdaságmodell központjában az ember áll, akit Isten a saját képmására teremtett és alkotó értelemmel áldott meg. Ha a gazdasági életet úgy kívánjuk megszervezni, hogy az valamennyi ember optimális kibontakozását és harmonikus életét szolgálja, akkor a következő öt alapelvet kell szem előtt tartanunk:

— A gazdaság van az emberért és nem fordítva.

— A gazdasági életben is erkölcsi elveknek és etikai normáknak kell érvényesülniük.

— A gazdasági döntéseket aszerint kell értékelni, hogy azok gazdagítják-e vagy pedig veszélyeztetik az emberi életet, az emberi méltóságot és az emberi jogokat.

— Alapvető jelentőségű a primer közösségek életének — a családnak, az egyháznak és a nemzetnek, a nagyobb családnak — a támogatása.

— Bármely gazdaság erkölcsi mércéje az, hogyan boldogulnak benne a gyengébb helyzetűek, a gyerekek, az öregek, a betegek és a szegények.

Ha ezeket az elveket követve akarunk igazságos társadalmat és gazdasági életet kialakítani, akkor hatalmas beruházásokat kell eszközölni hosszú távú fejlesztésekbe. Világszinten ki kell építeni a mezőgazdaság és az ipar mind kemény, mind puha infrastruktúráját, öntözőművekkel, utakkal, gépesítéssel, modern közlekedési és információs rendszerrel. Erőművek építésével meg kell oldani a tartós és olcsó energiaellátást. Fejleszteni és mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni az iskolarendszert, az egészségügyi ellátást, igazságos cserearányokat kell bevezetni a nemzetközi kereskedelemben. Mindez nagy összegű tőke és más erőforrások hosszú évekre szóló lekötését igényli a termelőgazdaságba. Egy ilyen gazdasági koncepció az érték-előállító reálgazdaságot helyezné a gazdasági élet központjába és a pénzpiac szerepét másodlagossá tenné, sőt sok esetben, mint feleslegeset, kiiktatná. A pénzpiaci spekulációra nem jutna elég pénz, mert a szabad pénztőkét az érték-előállító gazdasági tevékenység használná fel. Ez a rendszer biztosíthatná a kiegyensúlyozott életet sokkal több ember számára, mint amennyi jelenleg földünkön él. Ez a rendszer tehát mindenki számára jobb lehetne, mint a jelenlegi, kivéve a nemzetközi pénzoligarchiát, amely **a pénz szerepének másodlagossá válásával maga is másod-**

lagossá válna az alkotó emberekkel és az értéktermelő gazdasági tevékenységet folytató közösségekkel szemben. A pénzpiac hegemóniájával együtt pedig politikai és gazdasági hatalma is erodálódna, és fokozatosan megszűnne. Világos, hogy a globális stratégiát már hosszabb ideje meghatározó és a legfontosabb kérdések eldöntéséhez a kezdeményező impulzusokat megadó, a világfolyamatokat ily módon közvetve a háttérből befolyásoló-irányító pénzoligarchia ezt a keresztény és humánus koncepciót nem támogathatja saját uralmának, privilegizált helyzetének veszélyeztetése nélkül.

A jelenlegi szélsőséges szabadkereskedelem — a globalizmus — és az önálló életet élő spekulációs tőke azonban annyira kiegyensúlyozatlan állapotot hoztak létre, hogy reálisan számolni kell a rendszer esetleges összeomlásával. Ezért a stratégiai döntéseket hozó körök mindent megtesznek annak érdekében, hogy egy **totális világállam** létrehozásával megmentsék ezt a rendszert és kézben tartsák a könnyen veszélyessé válható folyamatokat. A megvalósítandó új uralmi formának már több neve is volt: Pax Americana, Világföderáció vagy csak egyszerűen New World Order. Ha közelebbről szemügyre vesszük a Novus Ordo Seclorumot — ez az új világrend latin elnevezése —, amely latin felirat megalakulása óta szerepel az Egyesült Államok állami nagypecsétjén, akkor nyomban látjuk, hogy az új világrend elképzelése nem teljesen új találmány. Valójában a Római Birodalom modelljét és állameszméjét kísérli meg utánozni.

A pogány Róma történelmének oligarchikus szakaszában kibontakozó **Apolló-kultusz** később valamennyi oligarchikus rendszert befolyásolt. Az oligarchikus rendszerek, köztük az egyre oligarchikusabbá váló mai neoliberális világrend is érthetőbbé válik, ha a mezopotámiai és a görög panteizmus tanításait összevetjük a szélsőséges liberalizmus jelenleg domináns nézetrendszerével. Az elfogulatlan szemlélőnek azt kell látnia, hogy az ókor panteizmusa gnoszticizmusként van jelen a vallási szférában, különösen az egyre erősödő szabadkőművességben; szélsőséges liberalizmusként és kommunizmusként (szocializmusként) a társadalomfilozófiában, pozitivizmusként a jogban és birodalomépítő imperializmusként az államelméletben, valamint a politikai gyakorlatban. A gazdasági életben pedig a parazita elsajátítás uzsorás-kamatszedő formájának valamelyik változatát valósítja meg.

A világra erőltetett korlátlan szabadkereskedelem — a történelem tanúsága szerint — még sehol nem teremtett jólétet, mert a kereskedés és spekuláció korlátlan szabadsága valójában nem segíti elő a társadalom minden egyes tagjára eső energia- és termékmennyiség növelését. Ezért a kamatszedésre, uzsorás elsajátításra épülő rendszer nem képes bővülő javakkal ellátni a növekvő lakosságot. Emiatt előbb vagy utóbb, de mindig a népes-

ség korlátozására kényszerül. A Római Birodalom bukásához is jelentősen hozzájárultak Diocletianus császárnak a lakosság növekedését korlátozó rendelkezései. Az Egyesült Államokban Kennedy elnök halálát követően vezettek be olyan intézkedéseket, amelyek szisztematikusan korlátozták az értékteremtő reálgazdaság növekedését, technológiai fejlődését. Gondoljunk az olcsó és tiszta atomenergiát lejáratő manipulált ökomozgalomra, a technikaellenes, családellenes, a fizikai terméket előállító ipari társadalmat elavultnak minősítő, az új, informatikus rendet és a fogyasztást misztifikáló propagandára. Miközben a pénzoligarchia bevezette a reálgazdaságot gúzsba kötő, azt leépítő monetáris-restrikciós kurzusát, egyidejűleg elöntötte a nyugati társadalmakat a dionüszoszi **„New Age" ellenkultúrája**, egy neomalthusianus és irracionális **rock-drug-sex** szubkultúra, amely tudatosan rombolja nemcsak a családot, a vallást és a nemzetet, de minden valódi együvé tartozást kifejező közösséget is. Az egyes emberben pedig széttöri az ösztönök és az önzés felett uralkodni képes magasabb rendű etikai, morális, szociális lelki struktúrákat.

Ugyanezt teszi társadalmi szinten az egymás iránti felelősség, a szolidaritás és a gazdasági életben a szociális piacgazdaság kiépült és a társadalmi igazságosságot hatékonyan érvényesítő struktúráival. Ezzel eléri az emberi személyiség saját szintje alá szorítását, az egyént védelmező közösségek felbomlását és a társadalom atomizálódását. Egy ilyen társadalom nem tud már védekezni, regenerálódni, bomlásra, szellemi-fizikai leépülésre kényszerül. Ez maga után vonja a népesség óhajtott csökkenését is, ami elengedhetetlen feltétele a pénzközpontú világgazdasági rend fennmaradásának.

Ha tehát a pénzvagyon véget nem érő növelése a főcél és az embert csak **profittermelő eszköznek** tekintjük, akkor nem érdemes óriási összegeket beruházni és a pénzvagyont hosszú időre lekötni az emberi szükségleteket szolgáló infrastruktúrába, hanem rövid távon kell forgatni a pénzt a minél nagyobb nyereség lehető legrövidebb időn belüli elérése érdekében. Egy ilyen gazdasági rend megkövetek a lakosság létszámának jelentős csökkentését.

Ha viszont az ember optimális kibontakozása és harmonikus életének biztosítása a főcél, akkor a reálgazdaságot az ember szolgálatába kell állítani és hosszú távú fejlesztéseket kell eszközölni. Egy ilyen gazdasági növekedés megkövetek a szakítást a monetáris egyensúly mindenáron történő erőltetésével, mert a pénzkibocsátásnak is elsősorban a reálgazdaság növekedését, az alkotó értelem isteni (a természet törvényeiből eredő) szikrájával megáldott ember értékteremtő potenciáljának a maximális kibontakozását kell szolgálnia. Egy ilyen emberközpontú gazdasági rend az élet kiteljesedését, az egyén testi, lelki, szellemi gyarapodását szolgálja. Ehhez

hozzátartozik az isteni parancs (természeti törvény) teljesítése is, hogy gyarapodjatok, sokasodjatok, népesítsétek be a földet. Egy emberközpontú világgazdasági rendnek nincs szüksége a lakosság mesterséges csökkentésére.

A nemzetközi pénzhatalom háttér-hierarchiáit kiszolgáló gondolati műhelyek mint pl. a Római Klub vagy az oxfordi Tavi Stock Institute hálózatába tartozó „tbink-tank"-ek jól megfizetett társadalomtudós szakértői pedig ontják a különböző tanulmányokat földünk végességéről, a növekedés határairól és a lakosság csökkentésének szükségességéről. Ebben a pénzközpontú értékrendszerben, a krematisztikában a reálgazdaság a pénzgazdaságért van. A legfőbb cél a pénzből még több pénzt előállítani. Az emberre pedig csak addig van szükség, amíg pénzt lehet rajta keresni. Minden ember, aki nem termel profitot a pénzpiac számára, az felesleges. Attól meg kell szabadulni, mert csak a költségeket növeli és a hasznot csökkenti. Először csak a munkahelyekről, később pedig bolygónkról is el kell távolítani őket úgy, hogy világra se jöhessenek.

Napjainkban tanúi lehetünk az emberközpontú és a pénzközpontú világstratégiai koncepció kemény küzdelmének. A pénzhatalom olyan Európai Uniót akar, ahol a tagországok gazdasági önállósága megszűnik, és végleg átkerül egy nemzetek feletti ellenőrizeden szervezethez, az Európai Központi Bankhoz. Az emberközpontú stratégia viszont megköveteli, hogy amikor Nyugat-Európában 20 millió munkanélküli van, ne lehessen mellőzni a gazdasági növekedést és a munkahelyteremtést elősegítő uniós intézményrendszer kiépítését és egységes gazdaságpolitika megvalósítását. Ezért az emberközpontú gazdaság hívei követelik, hogy az Európai Unió Tanácsa és az EU bizottsága egyenjogú partnere legyen a pénzteremtés és kamatszabályozás monopóliumával felruházott Európai Központi Banknak. Csak így lehet a demokratikus ellenőrzés alól kibújt pénzhatalomnak ezt a fontos intézményét arra kényszeríteni, hogy a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés követelményeit a stabilizációs és takarékossági célkitűzésekkel egyenrangúan vegye figyelembe, mert a gazdasági növekedés beindítása és a munkanélküliség leküzdése legalább olyan fontos cél, mint a költségvetési fegyelem erősítése és az infláció megfékezése.

Mivel a stabil valuta fontosabb, mint a közös valuta, ezért legalább utólagosan meg kellene teremteni annak az intézményes feltételeit, hogy a társadalom beavatkozhasson, ha az Európai Központi Bank Tanácsa nem tudja biztosítani tartósan az árak stabilitását mind az inflációval, mind a deflációval szemben. Ha nem lesz módjuk a tagállamok polgárainak még az utólagos korrekcióra sem, akkor nemcsak a már bevezetett euróból ábrándulnak majd ki, de az egész európai integrációs folyamat kerülhet történelme legsúlyosabb válságába.

Az EU-tag Magyarország egyelőre még nem tagja az eurórendszernek A budapesti kormányzat azonban a rendszerváltás óta szélsőségesen pénzközpontú gazdasági stratégiát követ. Már szó volt ennek tragikus következményeiről. Úgy lehetne áttérni az emberközpontú, gazdasági növekedést és munkahelyeket biztosító gazdaságpolitikára, hogy a Magyar Nemzeti Bankot mielőbb az Országgyűlés és a kormány teljes ellenőrzése alá kellene visszahelyezni. Nem elég a kamatokat csökkenteni a reálgazdaság vonzóvá tételére. A valutamozgás szabályozásával elejét kellene venni, hogy a spekulációs tőke pánikszerűen elhagyja az országot. Az idő előtt bevezetett valutakonvertibilitást mindaddig fel kellene függeszteni, amíg a magyar ipar termelékenysége és a magyar áruk minősége nem lesz azonos az euróövezethez tartozó országok termelékenységével. Ugyanis valóságos valutakonvertibilitás csak akkor van, ha a termelékenység azonos a különböző valutájú országok között. Ha ez nincs meg, akkor a Nemzeti Banknak — monetáris megszorításokkal kikényszerített — pénzszűkét kell előidéznie a mesterséges konvertibilitás fenntarthatóságára. Azaz csökkentenie kell a vásárlóerőt, a termékkeresletet.

Az állam által kibocsátott kamatmentes pénz nem okozna inflációt, mivel a reálgazdaság finanszírozásával új munkahelyek százezrei keletkeznének és a többlet ám lekötné a megnövekedett fizetőképes keresletet. Az inflációs hatások lehűthetők korlátozott árszabályozással is. Az árak emelkedését meg lehet fogni az alapanyagoknál, és előírható egy általános haszonkulcs. A Magyar Nemzeti Bank ma már állam az államban és a most felvázolt pénzpolitikának pontosan az ellenkezőjét valósítja meg. A társadalom minden beleszólási lehetősége nélküli mivel tevékenységét az érdemi kérdések vonatkozásában saját hatáskörben letitkosította. Ezzel a gyakorlattal a nemzetközi pénzoligarchia teljesen elégedett, csak a magyar nép került ezeréves történelmének egyik mélypontjára.

Az arany középutat kell megtalálnunk, mellőzve minden szélsőséget és „végső megoldást". A jelenlegi világgazdasági helyzetben az arany középút megköveteli az ésszerű gazdasági növekedést és a jelenleginél lényegesen nagyobb, optimális foglalkoztatottságot, a pénzkibocsátás és kamatszabályozás kormányellenőrzés alá vételét, valamint kamatmentes pénz bevitelét a gazdasági életbe. Szükséges a köztartozások, az államadósság kamatainak a nagyarányú csökkentése és a spekulációs pénztranzakciók megadóztatása, továbbá hogy a bankban tartott passzív pénz kamata lényegesen kisebb legyen, mint a reálgazdaságban értéket előállító aktív pénz hozama. Mindez lehetővé tenné nemcsak az államadósság csökkentését, a szociális intézményrendszer megtartását és továbbfejlesztését, de elejét venné az adóssághegy alatt nyögő nemzetközi pénzügyi rendszer összeomlásának is. Ennek a katasztrófának is elsősorban az adófizető polgárok viselnék a

terheit. A vázolt emberközpontú stratégia megvalósításához nem elég a józan ész és a politikai akarat, hanem vissza kell térni a keresztény és a többi világvallás által is vallott erkölcsi elvek, a valódi — minden embert felölelő — demokratikus humanizmus szilárd talajára. Azokat pedig, akik nem képesek egy jottányit sem engedni vagyonukból és privilegizált helyzetükből azért, hogy egy igazságosabb gazdasági és társadalmi rend jöhessen létre, nem árt emlékeztetni arra, hogy nemcsak a keresztény hagyomány, de a zsidó vallás, az iszlám és a buddhizmus tanításai szerint is a munka terméke annak létrehozóját illeti. A kamatszedést nemcsak Jézus ellenezte, de Mózes és Mohamed is elítélte és szigorúan megtiltotta követőinek. A tulajdon sohasem abszolút, mert kizárólag Isten, a Teremtő (a világegyetem „Nagy Építőmestere") vagy ha úgy tetszik, az emberiség egésze birtokolja a világot. Minden vagyon és tulajdon igazi mértéke pedig az, hogy miként szolgálja a közjót, azaz valamennyi ember közös szükségleteit, érdekeit és értékeit.

Más nemzetekhez tartozó embertársaink megbecsüléséhez és az egész emberiséget felölelő humanizmushoz pedig csak saját nemzetünk és kultúránk szeretetén keresztül juthatunk el. Aki saját népét, nemzeti közösségét nem tisztek és becsüli, az más népekhez tartozó embertársait sem képes tisztelni és megbecsülni. Az emberközpontú társadalom ezért megkövetek a liberális és a nemzeti minimum, a közösség iránti felelősséggel párosuló egyéni szabadság kettős követelményének együttes érvényesítését. Ha a mérsékelt liberalizmus jó, a még több — szélsőséges — liberalizmus már rossz. A liberalizmust hazafisággal, a nemzeti közösség kollektív érdekeinek a védelmével, a „nemzeti minimummal" kell kiegészíteni. Ha a patriotizmus, a mérsékelt nacionalizmus jó, a még több nacionalizmus, a sovinizmus már rossz. Miként Illyés Gyula mondotta, az előbbi jogot véd, az utóbbi pedig jogot sért. Ezért a mérsékelt nacionalizmust, a nemzet kollektív érdekeinek érvényesítését minden egyes ember egyéni és polgári jogainak a védelmével, a „liberális minimummal" kell kiegészíteni, tekintet nélkül az egyes egyének etnikai és vallási hovatartozására.

A jelenlegi magyarországi liberalizmus szélsőséges, mert az egyenlőtlen helyzetű egyénekre egyenlő — absztrakt — normákat alkalmaz és ezáltal szükségszerűen a pénzvagyonnal rendelkező kisebbség privilégiumait védelmezi, cserbenhagyva a nemzet többségét alkotó polgárok érdekeit. A XIX. századi szabadelvűség — ugyancsak szélsőségesen egyenlőtlen tulajdonviszonyok közepette — valamennyi magyar polgár politikai és gazdasági szabadságjogainak a bővítésén fáradozott. Egyszerre volt liberális és nemzeti, mert a politikai szabadságjogok, valamint a gazdasági esélyegyenlőség és vállalkozási szabadság biztosításával be akarta emelni az alkotmányos nemzetbe, a politikai közéletbe és gazdasági tevékenységbe mind-

azokat, akik onnan korábban ki voltak rekesztve. A nemzeti elkötelezettségű szabadelvűség ma is járható középút lehet, ha kész vállalni olyan kiegyensúlyozó, **„egyenlőtlen" normák alkalmazását,** amelyek alkalmasak a mai magyar társadalmat jellemző szélsőséges megosztottság csökkentésére, a szabadságjogokban és a gazdasági demokráciában való érdemi részesedés esélyének a helyreállítására, majd pedig folyamatos megújítására a nemzet többségét alkotó hátrányos helyzetű polgárok számára.

Ma nem a nemzeti, konzervatív, kereszténydemokrata vagy pedig a liberális és szocialista irányzatok között húzódik a tényleges választóvonal. A jobb- és baloldal megkülönböztetése üressé vált és eljárt felette az idő, ahogyan a baloldali és jobboldali liberalizmus és a szabadelvűség elhatárolása is tartalmatlanná válhat, ha a magukat ezekkel a kategóriákkal jellemző politikai erők, pártok és kormányok **változatlanul a pénzközpontú gazdasági és társadalmi stratégiát folytatják. Ma a pénzrendszerhez, azon belül is a monetáris jogosítványokhoz való viszony a vízválasztó, mert a közpénzrendszer visszaállítása vagy a magánpénzmonopólium fenntartása jelenti a valódi alternatívák közötti választást. Aki kitart a jelenlegi pénzrendszer mellett és lemond a kamatmentes finanszírozás bevezetéséről, a közpénzrendszer visszaállításáról - függetlenül szubjektív szándékaitól - az a pénzközpontú és ezért nemzeti érdekeinkkel ellentétes stratégiát folytatja némi retorikai különbséggel.**

A döntő különbség ugyanis ma a magyar lakosság túlnyomó többségének a szükségleteit, érdekeit és értékeit képviselő **emberközpontú stratégia** és a pénzvagyon monopóliumával rendelkező kisebbség **pénzközpontú stratégiája** között van. Az emberközpontú társadalom szükségszerűen csak humánus és demokratikus lehet. A pénzközpontú társadalom viszont elkerülhetetlenül antihumánussá és oligarchikussá torzul, mert benne a demokratikus formák ellenére is elsősorban a pénzvagyont birtokló szűk elit partikuláris és önző érdekei érvényesülnek. Ezerszer leírt közhely, de igazsága miatt elismételjük, hogy ebben a pénzközpontú társadalomban a gazdagok egyre gazdagabbá, a szegények pedig egyre szegényebbé válnak.

Arról kell tehát ma vitatkozni, hogy a társadalom egésze vagy pedig egy lényegében ellenőrizhetetlen, szűk elit kezében maradjon a pénzteremtés és kamatszabályozás szupermonopóliuma, amely most a legfontosabb gazdasági hatalom Magyarországon, mert végső soron ettől függ minden nemzetstratégiai döntés. Azt kell eldönteni, hogy a népszuverenitást képviselő demokratikus kormány vagy pedig egy politikai felelősséggel nem tartozó pénzügyi technokrata csoport és a mögötte álló nemzetközi pénzügyi közösség irányítsa-e a Magyar Nemzeti Bankot vagy sem? Csak a

Magyar Nemzeti Bank szoros kormányellenőrzés alá vételével — „visszaállamosításával" — lehet alkalmazni Magyarországon is a kamatmentes finanszírozás sikeres nemzetközi példáinak bevált tapasztalatait és megakadályozni, hogy a pénzvagyon tulajdonosai — akár csak időlegesen is — kivonhassák pénzüket a gazdasági életből.

Magyarországon elsősorban a kamatmentes — vagy alacsony kamatozású közhitellel történő — finanszírozástól és a pénzáramlás zavartalan biztosításától függ a tartós gazdasági növekedés beindítása, munkahelyek teremtése, a munkanélküliség hatékony csökkentése. A kamatmentes finanszírozás teszi lehetővé az infláció leküzdését és a kamat mértékének a reálgazdaság növekedési szintje alá szorítását Az eladósodás vég nélküli spirálját is csak így lehet megszakítani és áttérni a társadalmi össztermék igazságosabb elosztására, hogy végre ne csökkenjen az értéket előállító vállalkozók és munkavállalók jövedelme a pénzvagyonuk után aránytalanul nagy kamatjövedelmet és tőzsdei árfolyamnyereséget húzó pénztulajdonosok javára. A magyar nemzet felemelkedését leginkább akadályozó adósságcsapdából is csak a kamatmentes finanszírozásra való áttéréssel lehet belátható időn belül kikerülni.

Azok a politikai erők, amelyek ezt a most legfontosabbnak tekinthető kérdést megkerülik, vagy radikális változtatás helyett beérik e súlyos problémának csupán tüneti kezelésével, legőszintébb szándékaik ellenére sem képviselhetnek nemzeti programot, bármennyire is törekednek erre. Kormányra kerülve — némi kozmetikai változtatással — ők is ugyanazt a fiskális kérdésekre (adózásra és költségvetésre) szorítkozó pénzpolitikát lesznek kénytelenek folytatni, amely már két évtized óta tart Magyarországon a jól ismert káros következményekkel. Ma csak az lehet a valóban demokratikus, szabadelvű és egyben legfontosabb nemzeti érdekeinket is képviselő program, amely vállalja a jelenlegi pénzrendszer gyökeres megreformálását és a pénzvagyon felett rendelkezők egyre erősödő, szervezett magánhatalmának a korlátozását

Az a pénzközpontú, transznacionális „nyílt társadalom", amely időközben Magyarországon berendezkedett, egydimenziós, kiegyensúlyozatlan, **szélsőségesen liberális rendszer,** amely egy absztrakt humanizmus nevében valójában megfosztja az egyént elsődleges közösségeitől és így emberi méltósága, egyéni szabadságjogai érdemi gyakorlásának létfeltételeitől is. A „nyít társadalomnak" minderre azért van szüksége, hogy a pénz tulajdonosainak se földrajzi határokat, se vagyoni korlátokat nem ismerő globális szabadságot biztosítson időtlen időkig a folyamatos gazdagodásra. Ezért ez a rendszer végső soron életellenes. Ennek szemléltetésére idézzünk egy budapesti hírt, amelyet Bencsik András, a Demokrata c.

hetilap főszerkesztője még évekkel ezelőtt (1997-ben) hozott nyilvánosságra és az internethálózatra is rátett:

„Február végén zártkörű tanácskozást tartott a budapesti Soros-egyetemen a Világbank. Az előadók elmondták, hogy elképzelésük szerint Magyarországon csak 8 millió lakosnak kellene élni. Ebből kétmillió ún. narrow minded szakember legyen, a többi 6 milliónak pedig a hátteret kellene biztosítania. Az előadók úgy vélték azokat a magyarokat, akik egy bizonyos szellemi szint fölé emelkedtek ösztönözni kellene a kivándorlásra. A világbanki instruktorok üdvözölték ugyan a kormány oktatási és egészségügyi reformját, de hozzátették véleményük szerint a kórházi ágyak számát tovább kell csökkenteni, a reform utáni állapot felére. Ezt követően — közölte egy oda meghívott, de a hallottakon felháborodott üzletember a Demokratával — egy 30 fős még zártabb körű tanácskozásra került sor, ahol a jelenlévő pénzügyi és kormányzati emberekkel ismertették azt a forgatókönyvet, amit a továbbiakban követniük kell, s amit a Demokrata informátora szerint 30 évre titkosítottak."

Felhasznált irodalom jegyzéke;

AII. Vatikáni Zsinat Tanítása, Szent István Társulat, Pécs 1975
Az egyház a társadalomról, Az amerikai, a német és a magyar püspökkari körlevél tükrében, Vigília 1996/11
Az Egyház Társadalmi Tanítása, Dokumentumok Szerk Tomka Miklós és Coják János, Szent István Társulat, Budapest
Csoóri Sándor: Tenger és diólevél, Második kötet, Püski, Budapest, 1994
David C. Korten: Tőkés társaságok világuralma, Magyar Kapu Alapítvány, Budapest, 1996
Demokrata, 4. évfolyam 13. szám, 1997. május 8.
Demokrata: Interjú a világpolgár Orbánnal; A Fidesz Magyarország pártja próbál lenni; 1997. július
E. F. Schumacher: A Guide for the Perplexed, Harper and Row, 1977
E. F. Schumacher: Small Is Beautiful, Harper and Row, 1973
F. Wílliam Engdahl: Mit der Ölwaffe zur Weltmacht, Dr. Böttiger Verlags-GmbH,Wiesbaden,1993
Faragó Béla: Nyugati liberális szemmel, Párizsi Magyar Füzetek könyvei 10.
Franz-Ulrich Willeke (Hg), Die Zukunft der D-Maris, Olzog, München, 1997
Friedrich List: Outlines of American Political Economy, Dr. Böttiger Verlags-GmbH,Wiesbaden,1996
G. Edward Griffin: The Creature from Jekyll Island, American Media, Westlake Village, Califomia, 1995
Gazdaságpolitika más megközelítésben, Aula Kiadó, 1997

Gergely László Surányi György MNB-elnökkel készített interjúja az infláció mérsékléséről és a fedezetlen pénzkibocsátásról, Magyar Nemzet, 1997. március 29.
Hans-Peter—Harald Schumann: Die Globalisierungsfalle, Rowohlt, 1996
Helmut Creutz: Das Geld Syndrom, Ullstein, Frankfurt a. M., Berlin, 1996
Henry George: Haladás és szegénység, Az Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt. kiadása, Budapest, 1914
Hermann Benjes: Wer hat Angst vor Silvio Gesell?, Benjes, Bickenbach 1995
Igazságosabb és testvériesebb világot, A Magyar Katolikus Püspöki Kar körlevele, Budapest 1996
Immanuel Wallerstein: After Liberalism, The New Press, New York, 1995
Jacques S. Jaikaran: Debt Virus, Glenbridge Publishing, 1995
James M. Buchanan and Richard E. Wagner: Democracy in deficit, Academic Press New York, London,
James M Buchanan and Richard E. Wagner: Fiscal responsibility in a constitutional democracy, Boston, 1978
Kopátsy Sándor: Gazdaságpolitikai úttévesztés, Privatizációs Kutatóintézet, Budapest 1993
Lyndon LaRouche: Christentum und Wirtschaft, Dr. Böttiger Verlags-GmbH, Wiesbaden, 1992
Marjorie Deane-Robert Pringle: The Central Banks, Penguin Books, New York, 1995
Orosz István: Politikai restség a jóra, Népszava, 1997. június 27.
Paul Hellyer: Surviving the Global Financial Crisis, Chimo Media Limited, Toronto
Populism and Plutocracy, Edited by Willis A. Carto, Liberty Lobby, Washington, 1996
René Rémond: A keresztény és a politika, Katolikus Szemle, Róma, 1980, 2.
Ripp Zoltán: A liberális-szabadelvű szövetség esélye, 1997. június 12.
Soros György: A lehetetlen megkísértése, 2000 Könyvek 2. Budapest 1991
Soros György A pénz alkímiája, Európa Könyvkiadó, Budapest 1996
Tamás Gáspár Miklós: A koalíció felbontása, HVG, 1997. július 19.
The Capitalist Threat, By George Soros, The Atlantic Monthly, February 1997
Udo Herrmannstorfer. Schein-Marktwirtschaft, Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart
William Greider: One World Ready Or Not, The Manic Logic of Global Capitalism, Simon and Schuster, New York, 1997
William Greider. Secrets of the Temple, How the FED runs the country, Simon and Schuster, New York

Magánpénzrendszer vagy közpénzrendszer

A világot veszélyeztető globalizációval nem az a baj, hogy az egész földgolyót átfogó folyamat, hanem az, hogy a magánkézbe került monetáris hatalmat és a pénzvagyon-tulajdonosok kamatszedési monopóliumát teszi globálissá. Ki kell mondani, hogy a fejlett nyugati világ pénzrendszere rossz, a benne működő kamatmechanizmus világszerte és országokon belül is folyamatosan és egyre igazságtalanabbul újraosztja a javakat, növeli a szegénységet, a munkanélküliséget és milliók mérhetetlen szenvedésével jár. Ez a rendszer nem azért terjedt el, mert jó, hanem mert jól szolgálja kialakítóinak határokat és korlátokat nem tűrő gazdagodási és hatalmi igényeit. A fejlett ipari országok lakói nem ezen magánpénz-monopólium miatt, hanem ennek ellenére élnek még viszonylagos jólétben. Egyelőre.

A kamatszedő magánpénzrendszerben élő államok már elveszítették a pénzkibocsátás és a nemzeti valuta feletti ellenőrzési jogukat. Erről a jogról ezeket mondta **Abraham Lincoln,** az Egyesült Államok 16. elnöke:

„A kormánynak kell megteremtenie, kibocsátania és forgalomba hoznia minden szükséges pénzt és hitelt, hogy kielégítse a kormány kiadási és a fogyasztók vásárlási igényeit. A pénzteremtés és kibocsátás privilégiuma nemcsak a kormány legfontosabb előjoga, de ez egyben a kormány legnagyobb alkotási lehetősége. Ezen elvek elfogadásával kielégíthető a már régóta áhított igény egy egységes közvetítő közeg iránt. Az adófizetők óriási összegű kamatokat takaríthatnak meg maguknak A közfeladatok finanszírozása és az államkincstár irányítása gyakorlati igazgatási feladattá válnak. A pénz többé nem ura, hanem szolgálója lesz az emberiségnek”[1]

Lincoln egyik elődje, az Egyesült Államok 3. elnöke, **Thomas Jefferson,** a magánpénzrendszerrel való visszaélésről így nyilatkozott:

„Polgáraink nem látják világosan bajaink igazi okát. Mindennek tulajdonítják, kivéve igazi okozójának, a bankrendszernek... Őszintén hiszem, hogy a bankok veszélyesebbek, mint a fegyverben álló hadseregek. Olyan pénzek elköltése befektetés címén, amit majd utódainknak kell megfizetni, nem egyéb, mint nagy tételben szerencsejátékot űzni jövőnk rovására."[2]

1. A kamatmentes pénzrendszer geselli modellje

A kamatszedő magánpénzrendszer két legsúlyosabb fogyatékossága egyrészt, hogy kamat és a kamatos kamat mechanizmusa működik benne, másrészt, hogy közérdek helyett a pénzvagyon-tulajdonosok szűk csoportjának a magánérdekeit szolgálja. A tartós megoldást a felesleges kamatmechanizmus teljes kiiktatása és a kamatmentes közpénzrendszer bevezetése jelentené, ahogyan azt **Silvio Gesell** kidolgozta. Gesell abból indult ki, hogy a pénz közmegegyezés tárgya, állami törvényhozás útján újraszabályozható. Olyan pénzrendszert kell bevezetni, amely nem teszi többé lehetővé veszteség nélkül a pénz felhalmozását A pénztulajdonos ezáltal hasonló helyzetbe kerülne, mint minden más árunak a tulajdonosa, akinek minél előbb túl kell adnia áruján, ha el akarja kerülni veszteségeit. A geselli új elvű, szabad pénz forgását nem a kamat, hanem **használati díj** szedése biztosítja. A pénzkibocsátó kincstár vagy valutahivatal a hagyományos pénzt új, forgásbiztosított, azaz használati díjjal terhelt pénzre cseréli ki. Ezt követően, szükség szerint, szabadpénz-bankjegyeket állít elő, amelyeket forgalomba hozatal végett átad a kormánynak. Az államkincstár (valutahivatal) szükség esetén be is vonja a bankjegyeket. Ez úgy is történhet, hogy az államkincstár nem, vagy csak részben pótolja a forgalomban lévő pénz — használati díj folytán előálló — havi értékvesztését. A statisztikai hivatal jelezné az államkincstárnak az árszínvonal alakulását, amely általános áremelkedés esetén pénzt von be és csökkenti a keresletet, árcsökkenés esetén pedig pénzt bocsát ki és növeli a keresletet. Ezzel fenntartja a pénzrendszer egyensúlyát és kiküszöböli az inflációt és a deflációt.

A kamat helyett ezután már a használati díj a pénzforgalom motorja. A 0%-tól fölfelé haladó **kamatlépcső** helyébe a 0%-tól lefelé haladó **használati lépcső** kerül, állapítja meg a 2005 nyarán elhunyt **Síklaky István** *Magyar modell* c. tanulmányában (kézirat, 1999), amelyben kísérletet tett a geselli elgondolás magyar viszonyokra való alkalmazására. Síklaky így foglalta össze a geselli pénzreformtól várható hatásokat:

„A pénzreform **előtt** a piaci kereslet a magánpénzkészletektől, és ennek révén a pénztulajdonosok akaratától, hangulatától, szeszélyétől, nyereségvágyától, a spekulációtól függ, tehát a kereslet, és ezzel az általános árszint (infláció) közhatalmilag nem tartható kézben. Ciklikus válságok léphetnek és lépnek fel. A pénzreform **után** a piaci kereslet a valutahivatal által kibocsátott pénzmennyiségtől és a kereskedelmi „berendezések" által lehetővé tett legnagyobb forgási sebességtől függ, a magánpénzkészletek felolvadnak, így a kereslet és ezzel az általános árszint (az infláció) közhatalmilag jól kézben tartható. Megszűnnek a ciklikus válságok.

A kölcsönkínálat megnövekedése folytán a kamat lecsökken, tendenciában a nulláig, következésképpen

— a lakosság vásárlóereje mintegy harmadával nő (mivel a hagyományos pénzrendszerben az árak mintegy harmada kamat),

— az új vállalkozók piacra lépési lehetősége, és általában a vállalkozói szabadság (verseny) megnő, megszűnnek a kihasználatlan kapacitások, felszívódik a munkanélküliség.

— A pénzvagyonok megmaradnak, de a belőlük eredő járadék megszűnik. A pénzvagyon-tulajdonosokból vállalkozók lehetnek, vagy felélhetik vagyonukat."[3]

Ez a kamatmentes geselli pénzmodell lenne a tartós megoldás. Még azok a szakemberek is, akik elismerik Gesell nézeteinek helyességét, megvalósítását az ellenérdekű fél — az államok feletti pénzhatalom szervezett hálózatának — a túlereje miatt **utópiának** minősítik. Ezt az ellenvetést komolyan kell venni. Ezért indokolt egy **átvezető megoldás** felvázolása. Ez a **köztes modell** a kamatmechanizmust megtartó **közpénzrendszer,** amelyben a monetáris hatalom visszakerül a demokratikus legitimitással rendelkező törvényhozás és kormány kezébe. Ennek keretében, alkotmányosan szabályozott módon, kizárólag a demokratikus állam erre feljogosított intézménye bocsáthatna ki pénzt. A költségvetés finanszírozása teljes egészében kamatmentes pénzzel történne, míg a kereskedelmi bankok és a gazdasági élet szereplői alacsony kamatra kapnának hitelt vagy közvetlenül a kincstártól vagy a kereskedelmi bankok közvetítésével. A kincstár által nyújtott hitelek után fizetett kamatok azonban kizárólag közcélra fordíthatók és a társadalom egészét gazdagítanák. Magyarországon ma olyan magánpénzrendszer működik, amelyik történelmi okokból még számos átmeneti vonást őriz.

II. A jelenlegi kamatszedő magánpézrendszer

Hogyan működik a félállami pénzrendszer Magyarországon?

A félállami pénzrendszer *de jure* részben köztulajdonban van, *de facto* azonban csaknem teljesen független az állami ellenőrzéstől és elsősorban magánérdekek szolgálatában áll. Ezért az 1989 után Magyarországra importált félállami pénzrendszer olyan átmeneti forma, amely a magánpénzrendszer egyik változatának tekinthető. A magánpénzrendszer másik változata a nemcsak ténylegesen, de jogilag is magántulajdonban lévő pénzrendszer. Ezen utóbbira jó példa az Egyesült Államok központi bankjának szerepét betöltő magánkartell a Federal Reserve System, a FED, amely kezdettől fogva nyolc kereskedelmi bank tulajdonában volt és jelenleg is jogutódaik a tulajdonosok. Ennek a magánkartellnek 1913-ban sikerült ki-

sajátítania és magánellenőrzés alá vennie az Egyesült Államok pénzrendszerét Tevékenysége eredményeként az 1913-ig gyakorlatilag nem létező államadósság mára 6000 milliárd dollár fölé emelkedett és kamatai elviszik az amerikai költségvetés felét. A nem állami szektor adóssága meghaladta a 14 000 milliárd dollárt. Ezen állami és nem állami adósság — 20 000 milliárd dollár — kamatai mind a magánbankokhoz, illetve azok tulajdonosaihoz folynak be évről évre. A FED előtt az amerikaiak nem fizettek szövetségi jövedelmi adót, ma ez elviszi jövedelmük mintegy 25 százalékát.[4]

Az ugyancsak félállaminak tekinthető magyar központi bank, az MNB fel van jogosítva, hogy a hitelnyújtás pillanatában — számviteli technikával - a semmiből teremtse meg a hitelbe nyújtott pénzt. A készpénz kibocsátására monopóliuma van, tehát működtetheti a bankóprést. A pénzkibocsátás szempontjából az a fontos, hogy legyen olyan szereplő, aki kész hitelt felvenni, azaz eladósodni. A hitelfelvevő lehet magánszemély, egy vállalat, leggyakrabban azonban a kereskedelmi bankok és az állam vesz fel hiteleket. Az MNB, lévén *de facto* privát intézmény, természetesen csak biztosítékok ellenében adja oda a „pénzét" Ha az állam az ügyfél, elegendő, ha adóslevelet ad cserébe, azaz kamatozó állampapírokat, amelyeknek a jövőben beszedett adók képezik a fedezetét. A kereskedelmi bankok lényegében bármilyen értékpapírt átadhatnak fedezetként. A hitelfelvevő készpénz vagy csekkszámlapénz formájában juthat az MNB újonnan létrehozott pénzéhez, amely ezután bekerül a pénzforgalomba. A döntő fontosságú tény az, hogy ez az újonnan kibocsátott pénz mindig adósság és kamatot kell utána fizetni.

Valamennyi címletű forintbankjegy azt jelzi, hogy valaki ekkora összeggel tartozik az MNB-nek. Az MNB azonban, amely ezt a pénzt könyvelési művelettel, illetve a bankóprés használatával a semmiből teremtette - a papírpénz nyomási költségein túlmenően — nem nyújt semmilyen ellenértéket, hitelpénze mögött nincs tényleges értéket jelentő teljesítmény. A készpénz megteremtésekor és hitelbe nyújtásakor áruk és szolgáltatások cseréjére nem került sor. Olyan pénzmozgás történt, amelyet a reálgazdaságban nem kísér annak megfelelő változás. Ha szem előtt tartjuk, hogy a pénz a reálgazdaságban testet öltő teljesítmények szimbóluma, amelynek ilyen teljesítmény nélkül nincs értéke, mert üres — fedezet nélküli — jel csupán, akkor világossá válik, hogy az MNB jogtalanul kér az ilyen üres szimbólum kölcsönadásáért díjat, kamatnak nevezett uzsorajáradékot. **Ha ez a jövedelem kizárólag közcélra lenne fordítható, akkor természetesen nem lenne uzsora, hanem törvényes állami bevétel.**

Félreértések elkerülése végett célszerű itt világosan elhatárolni a pénz kibocsátását (teremtését) és a forgalomban lévő pénz megszerzését. A pénz teremtése „természetes," tehát közpénzrendszerben is „semmi-

ből" történik, hiszen a pénz nem az anyagától pénz, hanem az elfogadási készségtől és kényszertől, tehát anyagi értelemben „semmitől". Az tehát rendjén van, hogy a kibocsátott pénz mögött nincs tényleges értéket jelentő teljesítmény. A kibocsátás után megszerzett pénz esetében azonban már nincs rendjén, hogy azt bárki cserébe adott teljesítmény nélkül szerezze meg. Az így szerzett pénz a kamat, a járadék, az uzsora, a sarc, a kizsákmányolás. A mai magyar pénzrendszer baja tehát nem az, hogy az MNB hitelbe adja a teremtett pénzt, és ezért kamatot szed, **hanem az, hogy az MNB, mint ténylegesen magántársaság teremti a pénzt, és így rajta keresztül magánzsebekbe kerül a pénzteremtés haszna ahelyett, hogy közcélokat szolgálna.**

A Magyar Nemzeti Bank *de facto* privatizálása azzal kezdődött, hogy új jogszabály került kidolgozásra és elfogadásra, az 1991. évi LX. törvény, amelynek a 19-ik paragrafusa előírja, hogy az adott évben a központi költségvetésnek nyújtott hitelek állományának a növekedése az év egyetlen napján sem haladhatja meg a központi költségvetés adott évi tervezett bevételeinek a három százalékát. 1996-ban ezt a háromszázalékos keretet is eltörölték, azaz az MNB most már teljesen kivonult a közfeladatok kamatmentes pénzzel történő finanszírozásából. Ez a magyar állam pénzügyi szuverenitásának önkéntes feladását jelentette. Ez a rendelkezés az egyik legfontosabb oka a magyar állam gyors eladósodásának, különösen annak, hogy az államháztartásra nehezedő adósság mára rekordméretűre, 13 ezer milliárd forintra növekedett.

Több neves közgazdász még a Horn-kormány idején nyílt levélben hívta fel a magyar törvényhozók figyelmét arra, hogy ezzel a módosítással a kormánynak többé nem marad befolyása az MNB döntéseire, amelyek igen súlyosan érintik a költségvetést és ezen keresztül az egész társadalmat A levél írói így foglalták össze a törvénymódosítással járó hátrányos következményeket

1. A központi banknak ezután tilos lesz a költségvetést hiteleznie, államkötvényeket ezentúl **csak közvetítőktől vásárolhat** és az államháztartás e két főszereplője közé - teljesen feleslegesen — magánközvetítők kerülnek

2. A külső és a belső adósság közvetlenül a költségvetésé, a megtakarítás azonban a Magyar Nemzeti Banké.

3. A pénzkibocsátás joga és haszna az MNB-é, ugyanakkor a költségvetés drága hitelre kényszerül, ami gerjeszti az inflációt.

4. Az Országgyűlésnek a kormány felel a gazdaságpolitikáért, de eszköze alig marad. A pénzpolitikát számonkérés nélkül az MNB alakítja, az Országgyűlés sem dönt róla.

5. A Magyar Nemzeti Bank egyszemélyes irányítás alá kerül, az alelnökeit és a jegybanktanácsi tagok személyét is az MNB elnöke javasolja, a miniszterelnök csak egyetértési joggal rendelkezik (ezt 2005-ben csekély mértékben módosították).

6. Az állami felügyelet nélküli központi jegybank külföldön és saját alkalmazottai javára kereskedelmi bankként működik.

7. A költségvetés havonta megtéríti az MNB veszteségeit, de a nyereséggel az MNB folyamatosan feltőkésíti magát az infláció függvényében.

8. A hitelből képzett devizatartalék költségeit, sőt e devizatartalék túlzott mértékének a terheit is, valamint a forintleértékelés hatását a költségvetés viseli, mégpedig kamatozó kötvényekkel.[5]

Az akkori szociálliberális koalíció kormánya — az időben elhangzott szakszerű figyelmeztetés ellenére is — elfogadta ezt a törvényjavaslatot, és ez van ma is érvényben, mivel az 1998 és 2002 között kormányzó polgári-nemzeti-konzervatív koalíció sem tűzte napirendre a megváltoztatását, holott erre módja lett volna, mert nem kétharmados, hanem feles törvényről van szó.

Azért kellett kitérni erre a levélre, mert ez konkrét tényekkel világítja meg mit értünk azon, hogy az MNB ténylegesen privatizálásra került és csupán formálisan (jogilag) van még állami tulajdonban, valamint akkor, amikor veszteségeit pótolja mindannyiunk közös pénzéből, az állami költségvetésből.

A számlapénz előállítása

E kitérő után folytassuk a pénz előállításával foglalkozó fejtegetéseinket. A **bankszámlapénzt** még a készpénznél is egyszerűbb előállítani, mivel létrehozása azonnali és gyakorlatilag költségmentes. Mindössze egy számot kell a hitelt igénylő számlájára vezetni, és az illető ugyanúgy fizeti érte a kamatot, mintha teljesítménnyel megszolgált, a bank által összegyűjtött és általa csak kikölcsönzött pénzről lenne szó. Az adósnak persze nemcsak a kamatot, de a semmiből előállított pénz teljes összegét is vissza kell fizetnie.

Az adósság megfizetésével beindul egy fordított folyamat. A visszafizetett pénz kikerül a forgalomból, és az MNB megsemmisíti. Az MNB azzal hogy a hitelpénz teremtésekor a kamatok fedezésére szolgáló mennyiséget nem hozza forgalomba, mindig pénzszűkét idéz elő, ami viszont újabb MNB-hitelek felvételét kényszeríti ki a reálgazdaság szereplőitől. Így működik az eladósodás véget nem érő spirálja.

A magánpénzrendszerben forgalomban lévő pénz kiegészül a kereskedelmi bankok által teremtett pénzzel. A kereskedelmi bankok az MNB-hez hasonlóan — könyvelési módszerekkel - a levegőből állítják elő az álta-

luk kikölcsönzött pénz jelentős részét. A kereskedelmi bankok készpénzt nem tudnak létrehozni, ez az MNB monopóliuma. Számlapénzt azonban igen. Minél kisebb a készpénzforgalom és minél nagyobb a készpénzt kikapcsoló számlapénz forgalma, annál nagyobb volumenű számlapénzt tudnak a kereskedelmi bankok a semmiből teremteni, és forgalomba hozni. A kereskedelmi bankoknak a fizetőképességük megtartásához szükségük van bizonyos mennyiségű készpénzre. Mivel a készpénz kizárólag MNB által kibocsátott pénz, ezért minden kereskedelmi banknak rendelkeznie kell MNB-bankjegyekkel azaz papírpénzzel is. Ezt a készpénzmennyiséget nevezik **tartaléknak,** amelyre ráépül, mint alapra, a kereskedelmi bankok számlapénzteremtése. Magyarországon a banki tartalékráta 2002 augusztusa óta 5%.

Már utaltunk rá, hogy a kereskedelmi bankok által nyújtott hitelek volumene a forgalomban lévő készpénznek a többszöröse. A GDP és GNP forintban kifejezett összegét 1,5—2-szeresen meghaladja a kereskedelmi bankrendszer által nyújtott hitelek volumene. Ez csak hatalmas mennyiségű számlapénz megteremtésével és forgalomba hozatalával lehetséges. Kamatterhei viszont elszívják és lekötik a reálgazdaság erőforrásait. A közgazdaságtanban pénzmultiplikátornak nevezik ezt a jelenséget, amelynek a nagysága több tényezőtől függ. A fizetési szokásoktól függően egy-egy országban akár ötszörös vagy még nagyobb is lehet. Szakértői becslések szerint a semmiből való pénzteremtés 1/5-ét az egyes központi bankok (nálunk az MNB) és 4/5-ét pedig a kereskedelmi bankok végzik.

Mitől függ a kamat nagysága?

Itt is érdemes kitérni rá, hogy Gesell élesen különválasztja az **árupiacot,** ahol a csere folyik, és a **hitelpiacot.** Mindkét piacon a kereslet-kínálat törvénye uralkodik. Az árupiacon az egyes árufajták kereslete és kínálata alakítja ki az egyes árufajták árát Az árutömegnek, azaz a **megtestesült kínálatnak** és a piacon megjelenő pénztömegnek, **a megtestesült keresletnek** a viszonya alakítja ki az áruk általános **árszínvonalát.** A hitelpiacon viszont a hitel (kölcsön) kereslete és kínálata alakítja **a hitelkamatot.** A kettő között ott van kapcsolat, hogy a pénz csereeszközként való rendelkezésre bocsátásáért szedett kamat — amelyet a pénznek más csereközvetítési módokkal folytatott versenye korlátoz, és így **évezredek óta** 4-5% - meghatározza a hitelkamat minimumát, mint ahogy a reáltőke kamatának (profitjának) a minimumát is.[6]

Tehát a kamat nagysága is alá van vetve a kereslet és kínálat törvényének. Minél nagyobb a tőkekínálat, annál mélyebbre süllyed a kamat. Elméletileg egy hosszan tartó konjunktúrának olyan tőkefelhalmozódáshoz kellene vezetnie, hogy a kereslet már nem múlná felül a kínálatot. Ennek

eredményeként a bankköltségen és a kockázati díjon fölül már egyáltalán nem kellene kamatot fizetni. A gyakorlat tényei azonban azt mutatják, hogy a befektetést kereső tőke, ha a kamat 3% alá süllyed, kivonul a reálgazdaságból. A pénzvagyon-tulajdonosok várakozó álláspontra helyezkednek és pénzüket egészen addig likvid állapotban tartják, amíg a kamatok nem kezdenek újra emelkedni. Az aranyhoz kötött pénzrendszer idején a pénzvisszatartás gazdasági visszaesést vagy válságot okozott Az aranymennyiség (aranytartalék) korlátozott volta miatt ugyanis nem lehetett korlátlanul növelni az arany mennyiségéhez kapcsolt forgalomban lévő pénzmennyiség — készpénz és számlapénz — mennyiségét. A papírpénz általánossá válása óta a központi bankok a hiányzó pénzt új pénz teremtésével és forgalomba hozásával pótolják.

Ma tehát a pénzvisszatartás először a pénzmennyiség növekedéséhez vezet. A megnövekedett pénzmennyiség viszont inflációt eredményez. Ekkor megindul a harc az infláció ellen. A pénzrendszert irányító központi bankok ekkor a kamatláb felemelésével csökkentik a pénzkeresletet, a növekvő kamatkiadások miatt pedig emelkedik az általános árszint, mivel a kamatok termelési költségként beépülnek az áruk és szolgáltatások áraiba. A magas kamatok végül megfojtják a konjunktúrát. Előáll a gazdasági visszaesés munkanélküliséggel, a bérszínvonal csökkenésével, csődökkel. Két-három év elteltével csökken az infláció. Az elhúzódó gazdasági visszaesés és a reálgazdaság leépülése azonban súlyos, rendszerint maradandó károkat okoz az értéktermelő reálgazdaságban. A magánkézben lévő pénzvagyon-tulajdonosok pénzvisszatartása, pénzkivonása, tehát a központi bankok — jegybankok — beavatkozása ellenére is recesszióhoz, depresszióhoz és ismétlődő kamatciklusokhoz vezet. Így sarcolják meg a pénzrendszerbe beépített kamatmechanizmussal a pénzvagyon-tulajdonosok a társadalom értéket előállító, munkát végző tagjait A reálgazdaság szereplőinek és valamennyi dolgozónak a munkajövedelme a kamatok, vagyis a munka nélkül húzott tőkejövedelmek következtében legalább egyharmaddal kisebb. Mint már utaltunk rá, ezek a kamatok valamennyi áru és szolgáltatás árába beépülnek. Ezek a költségelemek különösen megemelik a bérleti díjakat, mert azok 70-80%-a jelzálogtőke után fizetendő kamat. A kamat tehát a munka nélküli jövedelem legfontosabb és matematikailag kimutatható forrása.

A pénz, mint kamatozó adósság

A nyugati országokban a pénzt, mint adósságot egyrészt a ma már csaknem korlátlan autonómiával rendelkező központi bankok (jegybankok, nemzeti bankok) hozzák forgalomba, másrészt a pénzmennyiség nagy része a kereskedelmi bankok által teremtett hitelpénz. A magánpénz-

rendszerben, mint láttuk, úgy keletkezik a pénz, hogy egy bank kölcsönt nyújt egy gazdasági szereplőnek. Anélkül jön létre eladósodás, hogy az áruk és szolgáltatások körében cserére került volna sor. A pénzügyi szférában lezajló történések nem a reálgazdasági folyamatokat tükrözik elsősorban, hanem az eladósodás mértékéhez igazodnak. Egy ország gazdaságában akkor van elég forgalomban lévő pénz, ha magas az eladósodás mértéke. Ha az eladósodás kisebb, akkor a reálgazdaság működéséhez és növekedéséhez szükséges csereeszköz nem áll kellő mennyiségben rendelkezésre.
A pénznek kamatozó adósság formájában való kibocsátása azonban súlyos következményeket von maga után. A növekvő adósság és terheinek viselése, elsősorban a kamatok fizetése folyamatosan még nagyobb mennyiségű, új adósságpénz forgalomba hozását igényli. Ez eredményezi azt az erőszakolt gazdasági növekedést, amely felemészti a nem pótolható természeti erőforrásokat, és jóvátehetetlenül rombolja az ökoszférát. A magánpénzrendszer nem az emberi szükségletekre, hanem saját növekedési igényére van tekintettel. Egy adósságpénz és kamatmechanizmus által uralt reálgazdaság nem rendezkedhet be nulla növekedésre. Az ökológiai és gazdasági követelményeknek ezt a kibékíthetetlen ellentétét csak a közpénzrendszerre való mielőbbi áttéréssel lehet feloldani.

Az ókor és a középkor uralkodói ragaszkodtak ahhoz a szuverén jogukhoz, hogy saját pénzüket ők verjék és hozzák forgalomba. Tisztában voltak vele, hogy ez uralmuk alapja. Ebben a korban pénzérmék voltak forgalomban, ezért ezek verése jelentette a pénzmonopóliumot. Az elmúlt 250 év banktechnikai fejlődésének eredményeként létrejött a bankjegy, azaz a papírpénz és a számlapénz, amely a bankszámlákon vezetett számokból áll. E két utóbbi pénz megteremtése és forgalomba hozatala már kezdettől fogva magánkézben, részben pedig félállami bankok kezében volt. Ahogyan a papír bankjegy és a bankszámlákon vezetett számlapénz (könyvelési pénz) kiszorította a pénzérméket, úgy került egyre inkább közösségiből magánellenőrzés alá a pénzrendszer, a pénz feletti hatalom. Ezzel a változással súlyos deficit jött létre a népszuverenitásból fakadó jogok terjedelmében. A demokratikusan választott törvényhozási testületek és a kormányok fokozatosan elveszítették pénzügyi szuverenitásuk és cselekvőképességük döntő részét.

Ez az átalakulási folyamat még nem fejeződött be. Világszerte zajlik az áttérés a készpénzmentes fizetési rendszerre, ahol az elektronikus eszközök veszik át a papír bankjegyek feladatait. Már ma is az elektronikusan nyilvántartott számlapénzből tevődik össze a forgalomban lévő pénz túlnyomó része. Ezt a hatalmas mennyiségű pénzt a magánbankok teremtik és hozzák forgalomba. A demokratikusan választott és politikai felelős-

séggel tartozó parlamentek és kormányok tesznek ugyan időnként erőtlen kísérleteket, hogy valamilyen módon szabályozzák ezt a nagy volumenű pénztömeget, de hatáskörük a pénzügyek terén erőteljesen korlátozásra került a pénzvagyon-tulajdonosok részéről, akik kifejlesztették és irányítják a nemzetközi magánpénzrendszert, és ebbe integrálták az egyes államok nemzeti pénzrendszereit is. **A közpénzrendszerben a kereskedelmi bankoknak szigorúan előírná a törvény, hogy csak 100%-os fedezettel azaz saját tőkéjük és a náluk elhelyezett, tartósan lekötött betétek összegénél nem nagyobb mértékben nyújthatnak hiteleket. Másként megfogalmazva 100%-ra emelnék a kötelező banki tartalékrátát.**

A központi bankok ma már annyira önállóak, autonómiájuk gyakorlatilag a teljes függetlenségig növekedett és így *de facto* magánintézményekké váltak. Kikerültek az állam, a kormány, a társadalom, azaz a köz tényleges ellenőrzése alól. Másrészt a központi bankok hatalma is korlátozott, ők sem képesek közvetlenül irányítani a kereskedelmi bankok semmiből való pénzteremtését és ennek a pénznek a kamatra való kikölcsönzését. Csupán bonyolult módon és közvetett eszközökkel tudják tevékenységüket befolyásolni. Az értékpapírok kibocsátása, vásárlása, eladása, a nyíltpiaci műveletek, az MNB-nél letétbe helyezett tartalékok meghatározása, a kamatszabályozás, az árfolyam-szabályozás (csúszóleértékelés), a sterilizációs beavatkozások, a „lender of last resort" feladatkör betöltése stb. mind ilyen központi banki eszközök. Tény, hogy a magántulajdonban lévő bankrendszer uralja a pénzrendszert, kisajátítva a társadalom egészét az államon keresztül megillető pénzügyi szuverenitást. Ez a partikuláris érdekeket képviselő magánpénzrendszer pedig monopolhatalmat gyakorol az értéket előállító reálgazdaság felett. De a társadalom egészét képviselő demokratikus politikai hatalmat is fokozatosan maga alá gyűri a magánkézbe került pénzmonopólium.

A magánpénzrendszer hibái

A magánpénzrendszer szerkezeti hibája a reálgazdaságot kiszolgáló forgalomban lévő pénzmennyiség, az Ml **szűkössége,** amely krónikus pénzhiányt okoz. A magánpénzrendszerben a halmozódó kamatok kényszerítik ki az adósságtömeg növekedését. A magánpénzrendszernek ez a súlyos fogyatékossága annak a következménye, hogy a bankrendszer csak a hitelt teremti meg, de az utána fizetendő kamatot már nem. Emiatt minden kamattörlesztés csökkenti a forgalomban lévő, a reálgazdaságot kiszolgáló, termelő pénz mennyiségét és egyidejűleg növeli a stagnáló, csak járadékot húzó passzív (nem termelő) pénz — "idle money" — nagyságát. A kamatfizetés céljára felvett újabb kölcsönök pedig csak az adósság mértékét növe-

lik a gazdaságban, de nem a gazdasági tevékenységet szolgáló pénzmennyiséget. A növekvő adósság felhajtja az áruk és szolgáltatások árait, mer a kamat termelési költségként folyamatosan beépül azok fogyasztói árába. Az emelkedő adósságtömeg nem növeli a termelékenységet, nem tesz: versenyképesebbé a gazdaságot, viszont folyamatosan pénzhiányt okoz a reálgazdaságot kiszolgáló pénzforgalomban. Az adósság formájában történő pénzteremtés ördögi körbe zárja a gazdasági életet, mivel egyre több kamattal terhes újabb hitelt kell felvenni csupán azért, hogy maradjon egy minimális mennyiségű pénz a forgalomban. A főkövetelések és a kamatok megfizetése viszont a következő esedékességkor még több pénzt emel ki a forgalomból. A reálgazdasági szereplőknek tehát még nagyobb kamatozó adósságot kell csinálniuk, hogy a gazdasági élet egyáltalán működhessék Ebből az ördögi körből csak a magánpénzrendszer adósságspiráljának megtörésével és a közpénzrendszerre való áttéréssel lehet kitörni.

Mi az uzsora és mi a kamat?

Ma Magyarországon az állam és a magánszektor adóssága az idő múlásával együtt automatikusan növekszik. A magánosított bankrendszer irányában fennálló teljes tartozás egy része az ún. **monetizált adósság,** egy másik része a **nem monetizált adósság.** Előbbibe tartozik az adósságpénznek az a része, amely bankjegyek és pénzérmék formájában, valamint **a** csekkszámlákon, folyószámlákon vezetett pénzként megjelenik a pénzforgalomban. A nem monetizált tartozás csak a kölcsönt igénybevevők bankszámláin vezetett számok formájában létezik. **Az uzsora a reálgazdaság szükségleteit kiszolgáló pénzforgalomban lévő kölcsönpénz, azaz a monetizált pénz és a teljes adósság közötti különbség. Az uzsora azonos a nem monetizált pénzmennyiséggel. Vagyis uzsora minden olyan pénzkövetelés, amelyet bármely magánpénz-kölcsönző olyan pénz után követel, amelyet könyvelési módszerekkel — a magán „bankóprés" működtetésével - a semmiből teremtett, mint hitelt, és amely kamatozó pénzvagyont képez ezen magánpénz - kölcsönző számára.**

Nem egyedül a kamat vagy a kamat mértéke a döntő, és az sem, hogy ezt a pénzt egy magánszemély, egy vállalat vagy az állam veszi fel kölcsönként. Nem a kamat túlzott mértéke teszi az uzsorát uzsorává, hanem az, hogy egy **magáncsoport** a kölcsönző és olyan pénzt ad hitelbe kamattal amelyet nem birtokolt, hanem könyvelési és számviteli technikával a semmiből teremtett. Mivel ilyen pénz mögött nincsen reálgazdasági teljesítmény, ezért az erre a kölcsönre számított legkisebb pénzhasználati díj, „kamat", uzsorának tekintendő.

Röviden: A magánkölcsönző által kreált pénz, ha kikölcsönzik, **elsődleges adósságot** hoz létre és az ezért felszámított díjat — amelyet a közhasználatban pontatlanul „kamatnak" hívnak - helyesen **uzsorának** kell tekinteni, nem pedig kamatnak. Ha valaki teljesítménye ellenértékeként jut nénzhez és ezt kikölcsönzi, az **másodlagos adósságot** hoz létre és az így hitelbe adott pénz használati díja már **kamat és nem uzsora.** Amikor az elsődleges adósságot visszafizetik annak a magánkölcsönzőnek, amely a semmiből, könyvelési módszerekkel teremtette ezt a pénzt, akkor a magánkölcsönző a visszafizetett pénzt egyszerűen leírja a számláról, megsemmisíti, vagyis ezzel az összeggel csökken a forgalomban lévő pénz mennyisége. Az ezen kölcsön használatáért fizetett díjnak, az **uzsorának** a megfizetése is csökkenti a forgalomban lévő, termelést kiszolgáló, működő pénz mennyiségét, de nem kerül megsemmisítésre, hanem folyamatosan növeli a stagnáló, parazita módon csak munkanélküli járadékot húzó, elfekvő pénznek, az „idle money" mennyiségét.

Amikor a **másodlagos** adósságot fizetik vissza a kölcsönadónak, akkor ez a pénz nem kerül megsemmisítésre, hanem továbbra is a pénzforgalomban marad. Mindössze egyik csekkszámláról egy másik csekkszámlára kerül. Ily módon a másodlagos adósság megfizetése nem szűkíti a reálgazdaság működéséhez szükséges pénz mennyiségét, az M1-et. Ugyanakkor ezen adósság kamatköltsége is - az uzsorához hasonlóan — termelési ráfordítást jelent és növeli az árak és szolgáltatások árait. A kamat- és uzsoraterhek kombinált hatása ingataggá teszi a pénzrendszert, mert hatványozott ütemben növeli az eladósodást A forgalomban lévő pénz mennyisége a stagnáló uzsorapénz bővülése következtében minden évben fokozott mértékben csökken. A pénz minőségét és a lakosság vásárlóerejét is tovább csökkenti, hogy a növekvő kamat- és uzsoraköltségek folyamatosan beépülnek a fogyasztói árakba.

Egy ilyen adósságpénzzel működtetett magánpénzrendszerben a társadalmat sújtó teljes adósság egyenlő az uzsora és a forgalomban lévő pénz együttes összegével. A hitelpénzzel működő magánpénzrendszer éppen azért ingatag, mert a forgalomban lévő pénz túlnyomó része kölcsön, azaz adósság. A bankrendszer azonban, mint már említettük, csak a főkövetelést hozza forgalomba, de a hitelbe adott pénz használati díját, az uzsorát és a kamatot azonban nem. Az uzsora és a kamat megfizetése szükségszerűen összeszűkíti a forgalomban lévő pénzmennyiséget, és nem teszi lehetővé az összes felvett kölcsön időre történő megfizetését, azaz eleve megfizethetetlenné teszi az adósságot és beindítja az **adósságspirált,** amiből aztán nem lehet többé kikerülni a magánpénzrendszer átalakítása nélkül. Mivel az adósság növekedése szükségszerűen mindig gyorsabb ebben a rendszerben, ezért az adósságnak a pénzmennyiséghez viszonyí-

tott aránya exponenciálisan növekszik. Az uzsorafizetés évről évre egyre nagyobb részt hasít ki a forgalomban lévő pénzből. Magyarországon például 1999 januárjában mindössze a nemzeti össztermék 11 százaléka volt a forgalomban lévő pénz mennyisége. Ez az arány 1986-ban még 22 százalék volt. Elfogadott nézet a közgazdaság-tudományban, hogy egy gazdaság teljesítő- és fejlődőképessége egyenesen arányos a reálgazdaságot kiszolgáló, forgalomban lévő pénz mennyiségével. A pénzellátásnak a hazánkban is tapasztalt folyamatos csökkenése lehetetlenné teszi a tartós gazdasági növekedést és ez előbb-utóbb ki fog kényszeríteni egy újabb radikális beavatkozást az adósságspirálba. Azonban bármilyen radikális egy beavatkozás, ha az nem jár a rendszer lecserélésével, akkor csak ideiglenes megoldást eredményezhet.

Mi okozza, és ki irányítja a pénzhígulást?

Az árak állandó emelkedésének elsősorban az adósság hatványozott ütemű növekedése az oka. A logikus az lenne, hogy először a teljesítményt hordozó termék és szolgáltatás jöjjön létre és csak ezt követően az eme teljesítményeket szimbolikusan jelző, önmagában értéktelen pénz. A magánpénzrendszerben azonban először a szimbólumot, azaz az absztrakt jelet alkotják meg, és csak ezután kell a gazdasági élet alanyainak létrehozniuk ehhez az üres jelhez a tartalmat, azaz a konkrét termékeket és szolgáltatásokat. A kis költséggel, csaknem ingyen előállított jelek használati díjaként pedig tényleges teljesítménnyel kell fizetni a társadalomnak. Így kerül aztán az értéket előállítók munkájának az eredménye a pénzelőállítás és kamatszabályozás magánmonopóliumával rendelkező kis csoporthoz.

Az infláció (általános árszintemelkedés) oka, hogy az árutömeghez viszonyítva megnő a piacon keresletként megjelenő pénztömeg. Már elemeztük, hogy az adósságok kamatai számára újabb és újabb pénzteremtésre van szükség. Ha pedig ez a pénztömeg-növekedés nagyobb az árutömeg növekedésénél, akkor infláció jön létre. Természetesen más okokból is kerülhet több pénz a piacra. Így például az 1990-es években Magyarországon a pénzhiány ellenére hatósági áremelésekkel, és az importáruknak a forintleértékelést követő áremelkedésével tartották fenn az inflációt. Az ár az áru egységéért fizetendő pénzmennyiség. Ha ez a pénzmennyiség bármely okból nő, akkor emelkedik az ár, és egyben csökken a pénz vásárlóereje az adott áru vonatkozásában. Ha pedig az áremelkedés általános, akkor szinte minden áru vonatkozásában.

Mégis félrevezető az a sokat hangoztatott állítás, miszerint az inflációt az okozza, hogy „túl sok pénz vadászik túl kevés árura". Ez ugyanis az infláció okának megkerülésével csak a felszínen érzékelhető látszat egyik vonatkozására utal. Már a mindennapi tapasztalat is ellentmond ennek a

hamis állításnak, hiszen egyik üzletben sem „vadásznak" a vásárlók hatalmas pénzmennyiséggel a hiányzó árukra, hanem fordítva: rengeteg dráguló ám van és az embereknek nincs elég pénzük, hogy megvegyék, noha szükségük lenne rá. Az infláció, a pénz felhígulása, valójában csak nominálisan, mennyiségileg, a számok növekedése szerint jelent „sok" pénzt. Ez a pénz minőségét, azaz vásárlóerejét tekintve kevesebb pénz, mert kisebb értéke van. Tény, hogy a jelenlegi magánpénzrendszerben a felvett kölcsönök összege gyorsan növekszik, de ennek az adósságpénznek a minősége, tartalma állandóan romlik, vásárlóereje csökken.

A magyar államháztartás tartozása 2005 nyarán elérte a 13 ezer milliárd forintot. A magyarországi gazdaság egészére nehezedő adósság pedig 110 milliárd dollárra növekedett. Mivel ezután a bruttó tartozás után fizeti az ország — az állam és a magánszektor egyaránt — az adósságszolgálatot, ezért a hitelek és kamataik megfizetése után egyre kevesebb pénz marad a forgalomban az újratermelésre és a fogyasztásra. Ez utóbbira jutó rész egyre szűkül, ezért nem jut elég pénz a reálbérek és a nyugdíjak arányos növelésére. A reálbérek tartós csökkenése a rendszerváltás után versenyképesebbé tette az exportra termelő vállalatokat külföldön. A belföldi, nem exportra termelő gazdaság helyzete azonban a forgalomban lévő pénz szűkülésével folyamatosan romlott. A pénzszűkülés vonta maga után az inflációt és a tömeges munkanélküliséget is. Az a vélekedés, hogy az infláció - a pénzhígulás — elsősorban emelkedő árakat és nem növekvő eladósodást jelent, téves. Ahhoz hasonló látszattal van dolgunk, mint pl. az, hogy „a Nap forog a Föld körül". Amikor több pénzt kell kiadnunk ugyanazért az áruért, figyelmünket az árak nominális, mennyiségi növekedése köti le és nem az, hogy a kezünkben lévő pénz minősége változott meg, annak csökkent a vásárlóértéke. A pénz vásárlóerejének a csökkenése viszont a kamat miatt hatványozottan növekvő eladósodás közveden következménye.

Ha egy vállalkozó vissza akarja fizetni a banknak növekvő kölcsönét kamataival együtt, emelnie kell árujának és szolgáltatásának az árát Az áru és a szolgáltatás ugyanaz marad, de előállítója most nagyobb árat kénytelen kérni érte, mivel költségei a hatványozott ütemben növekvő és kamatozó kölcsönökkel megemelkedtek. Az adósságra alapozott pénzrendszerben a pénzteremtés szükségszerűen gyorsuló ütemben növekszik. A kamatok fizetése egyre több és több hitel megteremtését és kikölcsönzését igényli. A felvett kölcsönök nagyobb része bizonyos idő elmúltával már csak a kamatok megfizetésére szolgál. A magánbankrendszer által a levegőből előállított újabb és újabb kölcsönök használati díja, „kamata", már láttuk, hogy uzsorának vagy uzsorakamatnak tekinthető, mert egyrészt nem teljesítményt kifejező pénz használati díjáról van szó, másrészt pedig kizárólag

magánszemélyek gazdagodását szolgálja. A teljesítménnyel fedezett pénz kikölcsönzése után szedett használati díj, hasonlóan a bérbe adott lakás vagy autó bérleti díjához, jogosnak tekinthető. Ez az igazi kamat. Mivel közfeladatok ellátására fordítható törvényes állami bevételt képez, ezért jogosnak tekinthető az állam által kibocsátott és hitelbe adott pénz után szedett kamat is. Azonban mind az uzsorakamat, mind a jogos kamat beépül a termelési költségbe és növekedésük következményeként automatikusan hajtják fel az árakat.

Nézzük meg közelebbről, hogy miként eredményezi az adósság a pénz vásárlóerejének a csökkenését. Az adósság kamatai fizetéséhez nem elegendő hasonló összeget kölcsönvenni, mert az csak a meglévő adósság tovább görgetéséhez és a kamatok felhalmozódáshoz elegendő. Az adósságterhek csökkentéséhez természetesen több pénzre van szükség, ezért elkerülhetetlen az áruk és szolgáltatások árainak a felemelése, a termelékenység fokozása, a munkabérnek és a rezsiköltségeknek a leszorítása. A termelékenység növelésének azonban fizikai, a munkabér csökkentésének pedig biológiai és szociális korlátai vannak. Az uzsorakamat növekedése viszont nem ismer ilyen korlátot.

Az adósságból álló magánpénzrendszerben a kölcsöntartozások és kamataik soha nem egyenlíthetők ki, mivel ennyi pénz egyeden időpontban sem áll a gazdaság rendelkezésére. Szükségszerűen újabb adósság felvételére van szükség a soron következő részletek törlesztésére, a kamatok fizetésére, a gazdasági tevékenység működtetéséhez és a megélhetéshez. Ezzel az automatikusan növekvő adósságszolgálati teherrel csak az áruk és szolgáltatások árainak folyamatos emelésével lehet lépést tartani. A termelési költségekbe beépülő uzsora növekedésével azonban a termelékenység nem tud lépést tartani, elsősorban ezért kell egyre több pénzt fizetni ugyanazért az áruért A pénz minőségének a romlását, azaz a vásárlóerejének a csökkenését a fogyasztói árindexek mérik. Egy képzeletbeli árukosárba beleteszik egy átlagos fogyasztó által vásárolt legfontosabb árucikkeket és szolgáltatásokat. Ezeknek az átlagárát aztán összevetik a következő év hasonló áruinak és szolgáltatásainak átlagárával.

A pénz vásárlóerejének csökkenését, minőségromlását több tényező együttes hatása okozza. Első tényező az, hogy az MNB már csak adósságot, kamattal terhes kölcsönpénzt hoz forgalomba és 1996 óta teljesen beszüntette kamatmentes pénz kibocsátását A másik tényező, hogy a magánvállalkozásként, üzleti alapon működő kereskedelmi bankok az MNB által kreált adósságpénzt úgynevezett tartalékként használva, ennek a pénznek a többszörösét hitelezik ki kamatra. A pénzemberek tudják, de széles körben nem ismeretes, hogy a kereskedelmi bankok csak kisebb részben gazdálkodnak a saját alapjaikkal, illetve betéteseik pénzével. „Tar-

talékaiknak" — amely maga is túlnyomórészt adósságból tevődik össze — a többszörösét kölcsönzik ki, vagyis olyan pénzt, amellyel a hitelnyújtásig nem rendelkeztek. Ezt a kihelyezett pénzt a kölcsönfelvételkor, könyvelési technikákkal a semmiből állítják elő, azaz magáncélra működtetik a „bankóprést". És itt van elrejtve a lényeg. A magántulajdonban lévő bankrendszer kisajátította magának az állami szuverenitás fontos részét képező pénzkibocsátás monopóliumát, és ezt a kiemelkedő fontosságú állami felségjogot a saját magánmonopóliumává tette, a saját zsebére működteti. Ez ellenkezik a magyar alkotmány betűjével és szellemével, mert elvonja a demokratikus államtól és a politikai felelősséget egyedül viselő választott szervektől, az országgyűléstől és a kormánytól az alkotó jellegű hatalomgyakorlás egyik legfontosabb eszközét, és az egyik legfontosabb állami jövedelmet.

Mit jelent az MNB függetlensége?

Kitől független és kitől függ mégis a *de jure* még állami, azonban *de facto* már privát magyar központi bank? Ha tehát az MNB — amint azt a sűrű titkolódzás ellenére is ismertté vált tények bizonyítják — a magánbefektetőket, a privát pénzvagyon tulajdonosait támogatja és szolgálja ki monetáris politikájával, akkor *de facto* magánintézményként, magánérdekek szolgálatában tevékenykedik, és mellékessé válik jogi státusa, hogy formailag még állami tulajdonú intézmény.

Ha az Országgyűlés és a kormány kényszeríteni tudná az MNB-t, hogy készpénz-kibocsátási monopóliumát, kamat-és árfolyam-szabályozási, kötvénykibocsátási jogosultságait, azaz monetáris eszközrendszerét a közérdek szolgálatába állítsa, akkor *de facto* is valódi közintézmény, a nemzet egészének a bankja lehetne, nem csupán egy kivételezett embercsoport közellenőrzés alól kivont magánintézménye. Az MNB ma azért nevezhető félállaminak, mert ez a jogilag köztulajdonban lévő intézmény 1990 óta ténylegesen olyan monetáris politikát folytat, amely döntően a külföldi és belföldi pénzvagyon-tulajdonosoknak kedvez, az ő gazdagodásukat szolgálja, az ő csoportérdekeinek ad elsőbbséget a magyar társadalom és legitim képviselője, a demokratikus magyar állam közösségi érdekeivel szemben. Az MNB elnöke saját hatáskörben 20 évre letitkosíthatja az általa vezetett intézménynek a közpénzekre vonatkozó döntéseit Pl. az MNB bécsi fiókbankja által elvesztegetett 90 milliárd forint veszteségre vonatkozó vizsgálat eredményeiről azért tagadta meg az MNB elnöke a közvélemény tájékoztatását 1999 májusában, mert azt az általa is fogalmazott MNB-törvény alapján banktitoknak lehet minősíteni.

A központi bankok két- és fél évszázados történelmében e bankok magánellenőrzésének két típusa érvényesült a különböző államokban. A

magánellenőrzés egyik típusa az, amikor a központi bank jogilag is teljesen magántulajdonba került, pl. a Bank of England különböző időszakokban, vagy az Egyesült Államok központi bankjának a szerepét betöltő magánkartell, a Federal Reserve System, amely kezdettől fogva százszázalékosan magántulajdonban volt és abban van a mai napig. A tényleges függetlenséget mindkét intézménynél igyekeztek különböző módszerekkel, pl. valódi ellenőrzési hatáskörrel nem rendelkező felügyeleti szervekkel álcázni, de ezek csak a közvélemény megnyugtatását célozták, és nem érintették — a teljes titoktartást is magába foglaló — függetlenséget.

A másik típus, amikor a központi bank jogilag állami tulajdonban marad, de ténylegesen magánellenőrzés alá kerül és hatáskörébe többé már egyik politikai felelősséggel rendelkező választott szerv sem szólhat bele. Az MNB ebbe a második típusba tartozik olyan, elsősorban magánérdekeket kiszolgáló, titkosan működő intézmény, amely formailag állami tulajdonban van. Ha pedig ez a tényleges helyzet, akkor ugyanúgy nem szabadna megengedni, hogy az MNB készpénzt és számlapénzt teremthessen magáncélra a levegőből, ahogyan nem lehet ezt megengedni a magánhaszonra dolgozó kereskedelmi bankoknak sem. Egy ország forgalomban lévő pénzének előállítása nem tartozhat profitra dolgozó magánintézmények hatáskörébe. Ha égy magánvállalkozás — *de facto* ma már az MNB is az — teremti meg és kölcsönzi ki a pénzt, akkor bármilyen más vállalkozást csődbe juttathat azzal, hogy visszahívja a számára nyújtott hiteleket és nem ad többé forgóeszközöket a működéséhez. Ez aláássa a szabad vállalkozás lehetőségét, mivel a bankok, a bankrendszer és a befektetők behozhatatlan előnyt élveznek minden más üzleti vállalkozással, az értéket termelő reálgazdaság egészével szemben.

Ameddig haszonra dolgozó magánintézmények a pénzteremtés és kamatra hitelezés magánmonopóliumával rendelkeznek, addig minden más üzleti vállalkozással — és magával az állammal szemben is — fölényhelyzetbe kerülnek. Ez pedig aláássa a jogegyenlőséget, a jog uralmát, az egyenlő esélyek szabadságát, a szabad versenyen alapuló piacgazdaságot és a neki megfelelő politikai-társadalmi berendezkedést, a demokráciát. Minden monopólium — a magánpénzvagyon és magánpénzrendszer monopóliuma is — aláássa a szabad vállalkozáson alapuló piacgazdaságot. Ha pedig nincs piacgazdaság, vagy pedig csak egy monopóliumoknak kiszolgáltatott korcs piacgazdaság létezhet, akkor valódi politikai demokrácia sem lehetséges. A monopolrendszer politikai formája az autokratikus elituralom, hazánk esetében ez a pénzügyi elit demokratikus formákba burkolt egyre kevésbé álcázott uralmát jelenti.

Van-e alternatívája a jelenlegi magánpénzrendszernek?

A jelenlegi magánpénzrendszer emberi találmány, nem megváltoztathatatlan természeti törvény. Ezért mód van hibáinak a kijavítására, ha pedig ez nem elég, akkor az egész rendszer tudományos elvek alapján kialakított új rendszerre való kicserélésére. A magánérdekeknek elsőbbséget adó MNB ma már csak kamattal terhes adósságot hoz pénzként forgalomba. Ugyanis ezt kívánja tőle a kamatjáradékot húzó kül- és belföldi pénztulajdonosok érdeke. Ezt az adósságpénzt, megtetézve a meglévő és változatlanul tovább növekedő kül- és belföldi tartozással egyszerűen matematikailag leheteden megfizetni. Az inflációs pénzromlásnak ez a magánpénzrendszer az első számú okozója az adósságpénz használati díja, az uzsora automatikus növekedésénél fogva. A magánérdekeket szolgáló visszaélés megakadályozása végett nem szabad megengedni, hogy a pénzteremtés életbevágóan fontos jogosultsága magánellenőrzés alá kerüljön, vagy ha már oda került, akkor magánmonopóliumban maradhasson a jövőben is.

Az a szűk réteg, amely a saját magánérdekei szerint tudja alakítani a gazdasági élet vérkeringését, amely ki tudja sajátítani magának az árucsere közútrendszerét, a pénzrendszert, az a valódi társadalmi hatalom birtokosa. Nemcsak a pénzvagyont és a gazdasági életet ellenőrzi, de pénzügyi hatalma révén előbb-utóbb a politikai hatalom emeltyűi is a kezébe kerülnek. Egyébként a **korrupciónak is ez a rendszerbeli alapja.** A pénzmonopólium birtokosai pénzügyi eszközökkel - legális és illegális módon — elkerülhetetlenül kiterjesztik befolyásukat a politikai-közéleti szférára is, amely nem képes a pénzügyi túlhatalom nyomásának ellenállni. Ezért nem szabad a korrupció okait csupán esendő közéleti emberek jellembeli fogyatékosságaiban keresnünk és kizárólag adminisztratív és büntetőjogi eszközökkel harcolni ellene. A közéleti morált a magánpénzrendszer nyerészkedő szelleme, uzsoraetikája ásta alá, ezért ezt a rendszert kell lecserélni, hogy kihúzzuk a talajt a korrupció alól.

Már említettük, hogy a pénz önmagában értéktelen szimbólum, csupán a tényleges teljesítményt tartalmazó áruk és szolgáltatások jele. Értéke nincs, de mégis szükséges segédeszköz, mert e semleges közvetítő közeg segítségével a különféle áruk könnyebben cserélhetők. A jelenlegi — széles körű munkamegosztáson nyugvó — magyar gazdaságban a megfelelő nagyságú közvetítő közeg, azaz a kellő mennyiségű forgalomban lévő pénz hiánya veszélyezteti a gazdasági tevékenység zavartalan folytatását. Ezért minden olyan személy (a pénzvagyon tulajdonosai) és intézmény (a központi bank és a kereskedelmi bankok), aki és amely eldöntheti, hogy mennyi pénz legyen vagy ne legyen forgalomban, elképzelhetetlenül nagy hatalommal rendelkezik. A pénz hatalma azon nyugszik, amint arra már **Silvio Gesell** is rámutatott, hogy **a pénzvagyon tulajdonosai meg tud-**

ják tagadni a használatát, és ezzel akadályozhatják az áruk és szolgáltatások életbevágóan fontos cseréjét. Egy olyan méretű munkamegosztás esetén, mint amilyen a jelenlegi globalizált világgazdaság, a pénznek szükségszerűen központi szerepe van nemcsak a pénzügyi és gazdasági szférában, de a politikai hatalom globális befolyásolásában is.

A világméretű magánmonopóliummá alakult nemzetközi pénzrendszer urai ma fejezik be a szemünk előtt a reálgazdaság világméretű monopolizálását is. A globális pénzvagyon tulajdonosai, akik egyben a nemzetközi bankrendszer irányítói is, bármikor pénzhiányt tudnak előidézni a világgazdaságban és ennek a segítségével fel is tudják emelni ennek a közvetítő közegnek a nemzetközi árát. Ez az ár az a kamat, amely az államok feletti pénzhatalom első számú fellegvárában, a City of Londonban meghatározott bankközi kínálati kamatlábhoz, a Laborhoz igazodik világszerte. (Minden ellenkező látszat ellenére a Wall Street és a FED csak második számú központjai ugyanezen államok feletti globális pénzhatalomnak.) A reálgazdaság fizikailag lehetséges növekedésétől elszakított, és a kamatok révén hatványozott ütemben növekvő pénzmennyiséget be kellene fektetni, méghozzá biztonságosan, azaz kellő fedezettel és jövedelmezően. Egyre nagyobb volumenű stagnáló pénzmennyiség áll lesben, hogy megtalálja a maximális profitot hozó és biztonságos befektetést Az érem másik oldala, hogy bolygónk számos országában pedig nincs elegendő pénz nemcsak a gazdaság növekedéséhez, de a gazdasági tevékenység egyszerű, reproduktív folytatásához sem. A felvett kölcsönök kamatai — azok csupán időmúláshoz kötött automatikus növekedése miatt — visszafizethetetlenné válnak. Így egyre több egyén, vállalat és állam jut csődbe. A csődök pedig a helyi vállalkozók — elsősorban a kis- és közepes vállalatok — tönkremenését, továbbá növekvő és tartós, többé meg nem szüntedhető munkanélküliséget eredményeznek.

Az a kis létszámú embercsoport, amelynek sikerült a globális pénzrendszert a maga számára kisajátítania és a magántulajdonává tennie, a pénzmonopólium belső törvényszerűségei révén napról napra egyre több pénzzel rendelkezik. Azok a gazdasági szereplők — legyenek akár egyének, vállalatok vagy államok — amelyek nem rendelkeznek pénzzel, s csak munkaerejüket és nyersanyagaikat tudják cserére felajánlani, bizonyos idő elteltével mindig a vesztő pozíciójába kerülnek. A világgazdaság cserefolyamataiban az egyik gazdasági szereplőé - a befektető pénztulajdonosé - a pénz, a másiké a nyersanyag, a munka, az áru és a szolgáltatás. Akinél a pénz van, az tud várni, válogatni, nem kell raktározási, szállítási költségeket viselnie, az időjárástól tartania, nem kell félnie árujának a romlásától. A pénz mozgékony, nincs térhez, időhöz, kultúrához kötve. Ezzel szemben a nyersanyag, a munkaerő, a tudás, az anyagi termékek és szolgáltatások

mind a természeti és társadalmi körülmények, a tér és az idő nyomása alatt állanak; környezeti függőségük és az idő múlása miatt veszítenek értékükből, sőt teljesen hasznavehetetlenné válnak. Az a fél, aki munkaerőt, árut és szolgáltatást visz a piacra (világpiacra), az mindig zsarolható. Ennek következménye az egyenlőtlen csere, az alulfizetés. De a zsarolás gyakran a korrupció, a kényszermunka és az éhbér formájában is megjelenik.

A pénzrendszeren alapuló gazdaság előnyei a cseregazdálkodással szemben vitathatatlanok. A fejlett, magas szintű munkamegosztáson alapuló, modern gazdaság pénzrendszer nélkül nem működhet. A jelenlegi — most már Magyarországon is hiánytalanul bevezetett — magánpénzrendszer azonban olyan belső és kiküszöbölhetetlen ellentmondásokkal rendelkezik (pl. a pénzmennyiség hatványozottan nő és teljesen elszakadt a reálgazdasági folyamatoktól, a kamatmechanizmus elszívja az erőforrásokat, lerombolja a szociális intézményrendszert, felesleges növekedésre kényszeríti a gazdaságot, jóvátehetetlenül pusztítva a természeti környezetet), hogy ezt a magánpénzrendszert vissza kell venni köztulajdonba és ismét szigorú közellenőrzés mellett, alkotmányosan szabályozva szabad csak működtetni. Módunkban áll ésszerűen gyakorolni a népszuverenitásból folyó és a társadalom egészét megillető pénzügyi szuverenitást, távol tartva az alkotmányosan irányított pénzrendszert az ingadozó pártpolitikák gyakran partikuláris és napi érdekeket érvényesíteni akaró közvetlen beavatkozásaitól. Kizárólag a demokratikusan választott és politikai felelősséggel rendelkező állami testületeknek szabad csak a pénzt megteremteniük és forgalomba hozniuk Erre szolgál a közpénzrendszerre áttérés.

III. A közpénzrendszer köztes modellje

A jelenlegi magánpénzrendszer nem természeti törvényen alapul — mint pl. a gravitáció, a fény sebessége stb. — hanem emberi találmány. Közmegegyezésen alapuló szabályokból áll, egy kártyajátékhoz hasonlítható. Semmi akadálya sincs annak, hogy a jelenlegi strukturálisan elhibázott magánpénzrendszert egy ésszerűbb közpénzrendszerrel váltsuk fel. Lehetséges olyan pénzrendszert létrehozni, amelyből hiányzik az uzsora jellegű kamat és az általa előidézett abnormális növekedési kényszer. Ezáltal kiküszöbölhető az eladósodás kényszere és feloldható az optimális gazdasági növekedés és az ökológiai követelmények közötti kibékíthetetlen ellentmondás.

A közpénzrendszerben nem a magánkontroll alatt álló központi bankok és a magántulajdonban lévő kereskedelmi bankok bocsátják ki a pénzt, hanem az egyes államok alkotmányosan ezzel a feladattal megbízott hatóságai, pl. a magyar államkincstár. Ö a pénzügyi szuverenitás gyakorlója megfelelő parlamenti és kormányzati ellenőrzés mellett. A magánbank-

rendszer ezután már csak a betéteseiktől összegyűjtött és szükség esetén az államkincstártól hitelbe kapott pénzt kölcsönözheti ki ügyfeleinek A gazdasági aktivitáshoz szükséges pénzt az államkincstár, mint legfőbb monetáris hatóság bocsátja ki és adja kölcsönbe közvetlenül a gazdasági élet szereplőinek és a kereskedelmi bankoknak, mondjuk 2 százalék kamatra. A kereskedelmi bankok aztán ezt a pénzt tovább kölcsönözhetik azoknak, akiknek további hitelekre van szükségük. A bankok által nyújtott hitelek kamata azonban már magasabb lesz, mondjuk 3—3,5 százalék, mint a kincstár által számított kamat, mivel ez az 1—1,5 százalék különbözet biztosítja a jövedelmező működésükhöz szükséges hasznot.

Ennél jobb megoldás lenne az a **társadalmasított hitelrendszer,** amelyet **Síklaky István** és **Éliás Ádám** dolgozott ki.[7] Eszerint köztiszteletben álló személyekből határozott időre szóló közveden választással helyi, középszintű és országos hiteltestületek létesülnének, amelyek munkáját szakértők segítenék. Az Országgyűlés határozná meg a központi költségvetés, az adók és a központi forrásból nyújtott hitelek éves keretét. A hitelek elosztása, a hitelfelvételek megállapítása és az állami pénzügyekkel kapcsolatos minden további döntés azonban már a hiteltestületek hatáskörébe tartozna, amelyek nyilvánosan működnének. A kereskedelmi bankok csak a technikai lebonyolítást végeznék.

A már idézett *Magyar modell* c. tanulmány helyesen állapítja meg, hogy az állam feladata gondoskodni arról, hogy elegendő csereeszköz, pénz álljon a polgárok rendelkezésére ugyanolyan állami szolgáltatásként, mint a közbiztonság, az alapoktatás, az egészségügyi ellátás biztosítása, a közútrendszer fenntartása, gátak építése stb. A gazdasági tevékenységhez szükséges pénzt — a többi közszolgáltatáshoz hasonlóan — önköltségen kell az iparban, a mezőgazdaságban és a szolgáltatásban dolgozó vállalkozók rendelkezésére bocsátani. A pénz önköltsége az a csekély mértékű kamat, amely fedezi a pénz előállításának, forgalomba hozatalának és kezelésének a költségét, valamint az az összeg, amely fedezi a gondos hitelkihelyezés esetén is bekövetkezhető veszteségeket. Ezért indokolt csupán 1-2%-os kamatot felszámolni. A hitelszövetkezetek takarékpénztárak és kereskedelmi bankok is nyújthatnának hiteleket olyan feltételekkel, amelyeket a hitelt igénylők elfogadnának. Szigorú szabály írná elő, hogy — a jelenlegi gyakorlattól eltérően — a kihelyezhető hitelek összege ne haladhassa meg a pénzintézet saját tőkéje és a nála elhelyezett lekötött betétek együttes összegét.

A közpénzrendszerben a kormány által összeállított és az országgyűlés által jóváhagyott költségvetés pénzügyi fedezetét teljes egészében az államkincstár teremti meg és bocsátja kamatmentesen a kormány rendelkezésére, mint a pénzkibocsátás monopóliu-

mával rendelkező monetáris hatóság. Így a gazdaság számára meghatározott mennyiségű kamatozó és kamatmentes pénz lesz forgalomban. Egy év elmúltával a magánszektor visszafizeti a bevételéből az államkincstárnak a közvetlenül kapott állami hiteleket, a kereskedelmi bankoknak pedig a tőlük felvett kölcsönöket. Ezután a kereskedelmi bankok is visszafizetik az államkincstárnak az általuk felvett hiteleket. Az államkincstár a visszafizetett összegeket azonnal kivonja a forgalomból és megsemmisíti. A magánpénzrendszertől eltérően az új közpénzrendszerben a megsemmisítés után is forgalomban marad még annyi kamatmentes pénz - ez a költségvetés finanszírozásával került oda -, amely elegendő, hogy a hiteleket igénybe vevők kifizethessék az esedékessé váló kamatokat is. Az adósok megfizetik a bankoknak a főkövetelést, plusz a 3—3,5% kamatot, és ezzel teljesen adósmentessé válnak A bankok pedig megfizetik a kincstárnak a tőle felvett hiteleket és a 2% kamatot.

Ilyen közpénzrendszer esetén egyik magyarországi vállalkozó sem kényszerülne arra, hogy újabb kölcsönt vegyen fel a kamatok megfizetésére csupán azért, mert nincs elég forgalomban lévő pénz a hitelek és a kamatok egyidejű visszafizetésére. A költségvetés által a pénzforgalomba juttatott kamatmentes pénz elegendő ahhoz, hogy a kamatok megfizetése után is maradjon még elegendő pénz a forgalomban. Ha azonban a költségvetés kiadásai nagyobbak mint az az összeg, ami az államkincstárhoz befolyik, és ott megsemmisítésre kerül, akkor úgy lehet egyensúlyban — azaz **inflációtól mentes állapotban** - tartani a pénzrendszert, hogy a kormány és a parlament olyan nagyságrendű adót vet ki, amely az adóbefizetések formájában megmaradó fölös pénzt is kivonja a forgalomból. Az adó beszedését követően aztán a kincstár ezt a pénz is megsemmisíti. Ez a pénzirányítási mód azt is jelzi, hogy a közpénzrendszerben nincs szükség állandó adók kivetésére. A 100 százalékos egyensúly kialakítása a gyakorlatban nem érhető el, de erre nincs is szükség. Csupán az szükséges, hogy a forgalomban lévő pénz mennyisége mindig elegendő legyen a felvett hitelek és kamataik egyidejű megfizetésére és ne kelljen csupán a kamatok fizetése végett további hiteleket felvenni.

Egy ilyen közpénzrendszerben — szilárd árak esetén — **az államnak már nem lenne többé szüksége adóbevételekre** ahhoz, hogy fenntartsa a gazdasági élet egyensúlyát. Ha azonban a gazdasági élet több pénz forgalomba hozatalát igényli az államkincstár részéről, akkor ezt a többlet pénzt adók kivetésével kell kivonni a forgalomból az infláció elkerülése végett. A forgalomba kerülő pénz sem lesz csupán a kincstár által kibocsátott kamatozó kölcsönök, valamint a költségvetés kiadásait fedező ka-

matmentes pénzek kombinációja. Ha a gazdaság több pénzt igényel, egyes esetekben elégséges csupán az adózás mérséklése és a kamatlábak csökkentése. A döntő fontosságú azonban az, hogy a forgalomban lévő pénz mennyiségét, az adók kivetését vagy törlését, a kamatlábak emelését vagy csökkentését — a kereslet és kínálat alapján — a gazdaság objektív szükségleteihez igazodóan a demokratikus állam erre illetékes és politikai felelősséggel tartozó szerve és ne egy monopolhelyzetben lévő, felelősségre nem vonható, szűk csoport határozza meg elkerülhetetlenül önző és partikuláris magánérdekei szerint. És mindez pedig csak nyíltan, a lakosság széles körű tájékoztatásával történhessen.

Arra a kérdésre, hogy miért vonunk ki pénzt a gazdaságból, amikor a gazdasági életnek több pénzre van szüksége, ezt válaszolhatjuk: Ha az állam konkrét feladathoz kötött, kamatmentes pénzteremtéssel finanszírozza a költségvetés kiadásait, akkor ezt a pénzt a feladat teljesülése után — az infláció elkerülése végett - ki kell vonni a pénzforgalomból, hogy aztán újabb konkrét feladatok legyenek finanszírozhatók újabb kamatmentes pénz kibocsátásával. Ezért van az, hogy a konkrét feladathoz kötött kamatmentes finanszírozás nem okoz inflációt, amint azt számos történelmi példa is igazolja. (Pl. a dr. Wilhelm Lautenbach által kidolgozott és 1933 után sikeresen végrehajtott terv Németországban,[8] vagy az Egyesült Államok hadiiparának a finanszírozása a két világháború alatt, vagy a Channel-szigetekhez tartozó Guernsey és Jersey, ahol 1815 óta igen sikeres kamatmentes közpénzrendszer van forgalomban. Csak helyszűke miatt nem soroljuk fel a további konkrét példákat.)[9]

Nem könnyű, de elvben megoldható számítástechnikai kérdés — vagyis konvergens probléma —, hogy milyen informatikai mechanizmussal illetve milyen számítási mód alkalmazásával mérjék a piaci kínálat (árutömeg) és kereslet (pénztömeg) dinamikus egyensúlyát az optimális pénzmennyiség meghatározása és forgalomba hozatala érdekében.

A jövőbeli közpénzrendszer előnyei

A közpénzrendszer **első** számú haszna, hogy nem kell sem külföldről, sem belföldről felvenni piaci kamatozású kölcsönöket, mivel az állam fedezni tudja a gazdaság teljes pénzszükségletét. **Második** haszna, hogy mindig lesz elég pénz a főkövetelés és a kamatok egyidejű és együttes visszafizetésére. Megszűnik az adósságspirál, végleg ki lehet kerülni az „adósságfizetés, még nagyobb eladósodás" ördögi köréből. **Harmadik** haszna, hogy csökken a magánkamatok szerepe, az állam által nyújtott kölcsönök kamatai közcélokat, a költségvetés kiadásainak a fedezését szolgálják. **Negyedik** haszna, hogy megszűnik a magánbankrendszer által a semmiből, könyvelési úton alkotott magánpénz után szedett uzsora, amelyet a köz-

nyelv kamatnak nevez, de mint már utaltunk rá, nem tekinthető annak, mert nem teljesítménnyel fedezett megtakarítás használati díja, hanem csak fedezet nélküli, üres szimbólum kikölcsönzési díja. A közpénzrendszer **ötödik** haszna, hogy csak annyit és akkor kell adóztatni, ha és amikor az állam kiadásai tetemes mennyiségű kamatmentes pénz kibocsátását igénylik. Akkor ezt a többletpénzt adóval ki kell és lehet vonni a pénzforgalomból és így megelőzhető az infláció. A **hatodik** haszon, hogy ez a rendszer alkotmányosan, szigorúan pártpolitikától mentesen működtethető. Mivel szigorú felügyelet alatt álló állami intézmény, a kincstár működteti, ezért nem állhat partikuláris érdekek szolgálatában és nem használható fel privát nyerészkedés céljára. Spekulációs célokat szolgáló pénzszűke, infláció és defláció, gazdasági visszaesés többé már nem idézhető elő. A közpénzrendszer **hetedik** haszna, hogy lehetővé teszi a gazdaság kiegyensúlyozott, folyamatos növekedését, a munkanélküliség minimumra csökkentését, az infláció és a defláció kiküszöbölését. A **nyolcadik** haszon az állami költségvetés egyensúlyának tartós biztosítása, a csökkenő adózás, a kincstárba befolyó kamatjövedelmek közmunkákra, közcélú feladatokra fordítása. Mindez lehetővé teszi a jóléti állam szociális intézményrendszerének az újraépítését, fenntartását, továbbfejlesztését. A közpénzrendszer **kilencedik** haszna: segítségével biztosítható, hogy csak a reálgazdaság tényleges növekedése, az áruk és szolgáltatások bővülése arányában kerüljön pénz a forgalomba. Ez visszaállítja az értéktermelő tevékenység elsőbbségét a spekulációs, parazita jellegű pénzforgatási tevékenységgel szemben.

A közpénzrendszer **tizedik** haszna, hogy megszünteti a korrupció legfontosabb, a jelenlegi pénzrendszer által gerjesztett okát. A magánpénzvagyon tulajdonosai ma a pénzügyi és vagyoni juttatások legváltozatosabb formáival befolyásolják a náluknál sokkal kevésbé megfizetett politikai és igazgatási elitet. Felszámolható a pénzügyi és bankszféra indokolatlan túlfizetése a reálszférához és a politikai-közigazgatási szférához viszonyítva. Visszaállítható a teljesítményelv a gazdasági, társadalmi és közéleti érvényesülés terén. Ha egy privilegizált csoport magánpénz-monopóliuma révén már nem vonhatja magához a többi ember munkájának eredményét, akkor megindulhat az erkölcsi tisztulás és létrejöhet egy igazságosabb társadalom.

A külföld és az új magyar közpénzrendszer

Az államok feletti pénzhatalmat szolgaian kiszolgáló magyar pénzügyi elit azt sugallja, hogy nem tehetünk semmit, mert Magyarország oly mértékben be van ágyazódva a nemzetközi pénzrendszerbe, hogy minden külön út lehetetlen és eleve kudarcra van ítélve, hiszen a globális pénzrendszer

irányítói minden eszközzel meg fogják akadályozni a közpénzrendszer bevezetését Magyarországon. Ez az ellenvetés vagy tájékozatlanságból fakad, vagy merő defetizmus, s csak arra jó, hogy ne keressük a jelenlegi — nyilvánvalóan súlyos **konstrukciós hibában** szenvedő — magánpénzrendszer gyökeres megreformálásának a módozatait

Feladatunk most az, hogy átgondoljuk, miként alakulhat reálisan az új magyar közpénzrendszer és a nemzetközi magánpénzrendszer kapcsolata. Ha a magyar gazdaság szereplői folyamatosan és olcsón elegendő tőkéhez jutnak az államkincstártól, akkor csak az import fedezéséhez szükséges külföldi devizára van szükség. Azt a célt kell tehát kitűzni a magyar gazdaság elé, hogy importkiadásait fedezze exportjának bevétele. Ez nem könnyű, de elérhető célkitűzés. Az Európai Unió nem bánik egyenlő félként Magyarországgal. Újra kell tárgyalni az uniós tagság feltételeit az egyenlő elbánás és a viszonosság elvei alapján. Ha ez nem járna eredménnyel, akkor átmenetileg fel kell függeszteni az uniós tagságot. Magyarország így egyedül is rátérhetne a saját érdekeit védő gazdaságpolitikára. Ehhez természetesen politikai bátorságra van szükség a jelenlegi szervilis alkalmazkodás helyett. Kockázatvállalás nélkül nem lehet valódi eredményt elérni. Már Lenau, a pesti német nyelvű kiváló költő is megírta: "Aki nem teszi kockára az életet, az nem nyerheti meg az életet."

Első lépésként el kellene érni a magyar illetékeseknek az importkiadások radikális csökkentését. Csakis azt szabad importból fedeznie - modern technológia, Magyarországon hiányzó fontos nyersanyagok és nem előállítható termékek, szolgáltatások —, ami életbevágó a magyar gazdaság működéséhez. Fel kell karolni a hazai termékek és szolgáltatások igénybevételét a nélkülözhető import kiváltására és az exportkényszer enyhítésére. Ha sikerül egyensúlyba hozni az importot és az exportot, akkor fokozatosan kiküszöbölhető a devizakölcsönök felvétele a nemzetközi pénzpiacokon.

A legnehezebb kérdés az, hogy miként lehetne megszabadulni a máris hatalmas méretű és megfizethetetlen külföldi tartozásoktól. Magyarország **külföldi össztartozása** szakértők számításai alapján 2005 nyarán elérte a 110 milliárd dollárt. Ezt az adósságot „kinőni" nem lehet. Az eladósodás folyamatosan nőtt a rendszerváltás óta. Ezen az sem változtatott, hogy a privatizációból befolyt több milliárd dollárt az MNB — csaknem kizárólag — a külföldi adósság törlesztésére fordította. Ez a tényállás azt mutatja, hogy a külföldi adósság vonatkozásában elkerülhetetlen új lapot nyitni. Magyarország az 1973-tól 1989-ig terjedő időszakban felvett mintegy 1 milliárd dollár hitel után kifizetett 11 milliárd dollár kamatot, mégis a külföldi bruttó tartozása 1990-ben 21 milliárd dollárra növekedett az

MNB által készített tanulmány adatai szerint. (MNB Műhelytanulmányok, 1993, 56. old.)

Minthogy a globális magánpénzrendszerbe beépített kamatmechanizmus uzsoraelvonása gyakorlatilag semmilyen időpontban sem teszi lehetővé ennek az egyre nagyobb összegű adósságspirálnak az áttörését, ezért az ország vezetésének vagy az időtlen időkig való növekvő mértékű adósságszolgálat, vagy pedig az adósságelengedés iránti tárgyalások azonnali megkezdése között lehet választania - Nestor Kirchnernek, Argentína jelenlegi elnökének a példáját követve. Kirchner elnök arra hivatkozva, hogy országa már sokszorosan visszafizette kamatok és adósságszolgálat formájában a kapott kölcsönöket, leállította a további fizetést. Felajánlotta, hogy egy hosszabb idejű átütemezés után a tartozás egy részét Buenos Aires hajlandó megfizetni azoknak a hitelezőknek, akikkel sikerül megállapodnia. Argentína ezt követően sikeresen fejlődik, nőtt a gazdaság teljesítménye és emelkedett az életszínvonal. A nemzetközi pénzügyi közösség nem alkalmazott büntető szankciókat, mert nem érdekelt abban, hogy megfojtsa azt a tyúkot, amely neki tojja az aranytojásokat.

Magyarország felelős vezetőinek is tudomásul kell venni, hogy az adósság egy részét egyszerűen — mint megfizethetetlent — le kell íratni. Ez kényelmetlen, hálátlan, sok türelmet és diplomáciai ügyességet igénylő szi-szifuszi feladat, de végül is nem lehet kitérni előle. Ma már ismeretesek azok a tények, hogy több nemzetközi bank és pénzintézet is leírta a Magyarországnak nyújtott kölcsöneit az 1990-es évek elején. De amikor látták, hogy az ország kormányzata és pénzügyi vezetése még a pénzügyi összeomlás közvetlen veszélyének az időszakában is rendületlenül teljesíti adósságszolgálati kötelezettségeit, a magyar lakosság pedig birkatürelemmel, szinte minden ellenállás nélkül elviseli életkörülményeinek a nagyarányú romlását, akkor adósságelengedési terveiket féketették. (Soros György *A globális kapitalizmus válsága* c. könyvében ezeket írja: „Magyarországon például az első demokratikus választások ragyogó alkalmat teremtettek volna arra, hogy a múltban felvett adósságokat és az új kormány felvállalta kötelezettségeket elkülönítsék egymástól. Én támogattam volna ezt a tervet, ám Antall József, a későbbi miniszterelnök ellenezte: nem volt hajlandó ujjat húzni Németországgal, Magyarország legnagyobb hitelezőjével.")[10] A növekvő eladósodás spirálját végül is le kell állítani. Az adósságnak arra a részére pedig, amelyet nem lehet leíratni, fizetési moratóriumot kell kiharcolni. Az Országgyűlésnek törvényben kell megtiltania újabb nemzetközi hitelek felvételét államkötvények és MNB-kötvények piacra dobásával. Amíg leépül a külső tartozás, addig korlátozni kell a deviza kivitelét Magyarországról. Újból ellenőrizni kell a devizamozgást, hogy az ország fizetőképessége fennmaradhasson.

Az egyik szokásos ellenvetés, hogy Magyarország csak kis részben kapott hiteleket államoktól és a nem privát nemzetközi pénzintézetektől. A külföldi kölcsönök nagy részét kereskedelmi, azaz magántulajdonú bankoktól vette fel és ma már elsősorban azoknak a kisbefektetőknek tartozik, akik magyar állampapírokba és MNB-kötvényekbe fektették be pénzüket Nekik nem lehet megtagadni a kölcsönök és kamataik maradéktalan és pontos visszafizetését. Aki tanulmányozza a részleteket, az tudja, hogy ez is féligazságokat tartalmazó, lényegében félrevezető érvelés.

A Magyarországnak hitelező - magántulajdonban lévő - nagy kereskedelmi bankok és befektető intézetek mind rendelkeznek a megfizethetetlen hitelek leírását fedező biztonsági keretekkel. Azok a kisbefektetők akik megvásárolták a magyar állam és az MNB hitelleveleit, ezekhez az értékpapírokhoz a nagybankok és befektetői alapok közvetítésével jutottak Ezek pedig financiálisan elég erősek ahhoz, hogy veszteségeik fedezésére félretett alapjaikból a magyar államadósság egy részét leírják, elengedjék átütemezzék. Ezek a pénzügyi intézmények és tulajdonosaik már busásan visszakapták befektetett pénzüket. „Veszteségeiket" pedig leírhatják az adóikból.

Egy másik szokásos ellenvetés, hogy Magyarország külföldi tartozása ma már nagyrészt a magánszektor által felvett kölcsönökből tevődik össze és olyan privát tartozásnak minősül, amelybe a közérdeket képviselő állam már nem szólhat bele. Ezt az adósságot természetesen másképpen kell leépíteni, mint az állam által felvett hiteleket. Ha a magyar gazdasági szereplők számára kellő mennyiségben fog rendelkezésre állni olcsó hazai hitel akkor kevésbé lesznek rászorulva arra, hogy drága külföldi devizahiteleket vegyenek fel. A közpénzrendszer szilárd és folyamatos pénzellátása olyan tartós gazdasági növekedést tesz lehetővé, amely biztosíthatja a magánszektor számára, hogy külföldi kölcsönei jelentős részétől viszonylag rövid idő alatt megszabaduljon.

Egy ilyen lépés államférfiúi bátorságot igényel, de radikális fordulat nélkül a magyar társadalom erőforrásai továbbra is külföldre áramlanak úgy, hogy a magyar nép nem kap érte cserébe semmit. **Meg kell szabadulni a Magyarországra importált - rákényszerített - magánpénzrendszertől!** Az elszegényedésnek és a kamatfüggőségnek ezt a rendszerét, amely gyakorlatilag zsákutcába vitte az 1989 utáni magyar átalakulást mert példa nélkül álló mértékben elszegényítette a magyar társadalom túlnyomó részét, mielőbb át kell alakítani közpénzrendszerré, még mielőtt a globális magánpénzrendszer - belső ellentmondásai következtében - katasztrofálisan összeomlik.

Ameddig haszonra dolgozó magánintézmények — a jogilag állami, de ténylegesen privát MNB és a kereskedelmi bankok - rendelkeznek a

pénzteremtés és kamatra hitelezés monopóliumával, addig szükségszerűen fölénybe kerülnek minden más üzleti vállalkozással és magával az állammal szemben is. Ez utat enged a csoportönzés érvényesülésének, a pénzhatalommal való társadalmi méretű visszaélésnek, aláássa az egyenlő esélyek szabadságát, a szabad versenyen alapuló piacgazdaságot, végső soron a demokrácia alapjait. A pénzrendszer Magyarországon 1989 után fokozatosan egy szűk réteg magánmonopóliumává vált. Ez a magánmonopolrendszer, mint már említettük, nemcsak ellentéte a szabad vállalkozáson alapuló piacgazdaságnak, de a politikai hatalmat is elkerülhetetlenül egy szűk elit kezébe összpontosítja. Eddig egyeden kormány sem tett kísérletet ennek a monopolhatalomnak a korlátozására. Az 1989 utáni kormányok és a különböző összetételű országgyűlések mind kiadták a kezükből az államirányítás és a kormányzás legfontosabb feltételét és eszközrendszerét képező **monetáris hatalmat.** Megelégedtek az alárendelt fiskális hatáskörrel. Beszedték az adót és összeállították a költségvetést, jól-rosszul elosztva annak 2/3-át, míg a harmadik harmadát már évek óta átutalják kamatként a pénzvagyon tulajdonosainak. (Így demokratikus kormányaink a magánpénzvagyon hivatalos és közpénzből fizetett kamatbeszedőivé is váltak.)

Jelenleg a monetáris és nem a fiskális hatalomnak van döntő súlya a kormányzásban, mert minden elfogadott törvény és kormányintézkedés végrehajtása pénzforrásokat igényel. Ezeket a forrásokat pedig az igen korlátozott fiskális, adóztatási módszerek helyett monetáris eszközrendszerrel lehet és kell biztosítani. Monetáris eszközökkel előállított források nélkül ugyanis a politikai döntések egyszerűen nem hajthatók végre. Ezért Magyarországon valójában az dönt a legfontosabb stratégiai és politikai kérdésekről, aki ezt a monetáris hatalmat birtokolja. Olyan történelmi korszakban élünk, amikor nem lehet sem érdemben törvényeket hozni, sem az országot kormányozni, ha ennek a monetáris hatalomnak a belső szerkezetét, működési törvényszerűségeit legalább alapfokon nem ismerik a döntéshozók. Elfogadhatatlan az a törvényhozók részéről gyakran elhangzó mentegetőzés, hogy „nem tanult szakmám a közgazdaságtan és ezért nem értek — még alapfokon sem — a pénzügyekhez." Aki most képviselői vagy más közhivatalt vállal, annak kötelező minimumként rendelkeznie bizonyos monetáris ismeretekkel is a pénzrendszer működéséről, mert enélkül ma semmilyen kérdésben sem lehet helyes döntést hozni.

IV. Amit a jelenlegi pénzrendszeren belül is megtehetünk

1. Korlátozni kell az MNB túlhatalmát, ezért az első teendő módosítani a feles törvénynek számító MNB-törvényt. Meg kell tiltani, hogy az MNB elnöke saját hatáskörében 20 évre letitkosíthassa a társadalom egészét sú-

lyosan érintő monetáris döntéseit. A társadalomnak joga van ahhoz, hogy tudja: mi történik a pénzével?[11]

2. Vissza kell állítani az 1996-os állapotnak megfelelően az ún. „Nullás állományt". (A magyar állam korábban kiadásai egy részét saját kibocsátású pénzzel finanszírozta és ezért nem fizetett kamatot. Nem fizetett kamatot a deviza-árkülönbözetből felhalmozódó összegek után sem, hiszen az állam egyik zsebe tartozott a másik zsebének. Ezt az összeget „Nulla kamatozású" tartozásként tartotta nyilván az MNB. Ezt a mintegy 2000 milliárd forintra rúgó összeget alakították át piaci kamatozásúvá 1996-ban és 1997-ben az ún. „adósságcsere" keretében.)

3. Vissza kell állítani az államnak az a jogát, hogy a költségvetési hiány egy részét (a költségvetés legalább 4—5%-át kitevő összeg erejéig) kamatmentes állami pénzteremtéssel finanszírozhassa drága, piaci kamatozású hitelek helyett. Bővíteni kell a kamatmentes finanszírozás egyéb lehetőségeit is, és vissza kell térni az alacsony kamatozású állami hitelezés gyakorlatához. A konkrét feladathoz kötött kamatmentes állami finanszírozás nem okoz inflációt.

4. A jelenlegi monetáris gyakorlat kiiktatta a gazdálkodásból a termelő-kereskedelmi tevékenységet ösztönző **kereskedelmi váltót** és így eltűnt az a pénzügyi eszköz a gazdasági életből, amely a reálgazdasági szereplők között hitelez, azaz pénzt teremt anélkül, hogy inflációt váltana ki. Miként azt **Varga István** (kézirat, 1999) megállapítja:

" A bankkonszolidáció kapcsán az állam nem várta el a váltófizetés, azaz a végső leszámítolás helyreállítását, most a Postabank vagy az MFB, netán az MNB megsegítése során sem. A Fidesz 600 pontos kormányprogramjában mindössze három sor foglalkozik a pénzügyi folyamatokkal, de annak sincs érdemi tartalma. A 40 pontos programból sem valósította meg a pénzügyi rendszer vállalkozásbaráttá tételét."

Haladéktalanul létre kell hozni — állami garanciális alappal — egy **váltóleszámítoló intézményt,** amely a bankrendszerben megteremti a reálgazdasági szereplők egymás közötti hitelezésének mechanizmusát, mint végső leszámítoló. Varga István azt javasolja, hogy azokat a bankokat, amelyek ennek forgalmát akadályozzák — működési engedélyük bevonásával —, ki kell szorítani a bankszférából. Kétségtelen, hogy ily módon jelentős pénzforrást lehetne megnyitni a reálgazdaság számára az infláció veszélye nélkül.

5. Következő lépésként meg kell kezdeni az állampapírok jegybankpénzzel finanszírozott felvásárlását és a befolyt ellenértéknek az állami költségvetésben történő felhasználását Az adósságállomány ilyen módon

való leépítése forrást teremt a halaszthatatlan állami feladatok finanszírozására. A költségvetés egyharmadát elnyelő kamatterhet néhány év alatt a negyedére lehetne csökkenteni Milton Friedman Nobel-díjas közgazdász erre vonatkozóan kidolgozott javaslatainak a gyakorlatba történő átültetésével.

6. El kell érni, hogy a reálgazdaság profitja nagyobb legyen, mint az államkötvények kamata. Ennek hiányában - mutatott rá **Kopátsy Sándor** (kézirat, 1998) — nincs megfelelő gazdasági növekedés, hiszen a tőke és a megtakarítás a pénzpiacra mennek. Csak annyi állampapírt szabad kibocsátani, amennyi vevőre talál a reálgazdaságban elérhető profitnál kisebb kamatok mellett is. Az új jegybanki törvénynek ki kell mondania, hogy csak annyi államkötvényt szabad kibocsátani, amennyire a profimái kisebb kamat mellett is van kereslet.

7. A reálgazdaság rendelkezésére álló pénzmennyiség, az Ml és az M2 bővítésével olyan helyzetet kell teremteni, amelyben a reálgazdaság kapacitásai optimálisan, minimális önköltséget eredményező módon vannak kihasználva. A kamatterhek miatt folyamatosan emelni kell az árakat, mert egyébként veszteség keletkezne. Magyarországon a kínálati árat ma a kapacitások jobb kihasználásával lehet csökkenteni. Jelenleg a bér sokkal kisebb költséget jelent, mint az állami elvonás, ezért a bérek visszafogásával nem lehet fékezni az áremelkedéseket

8. Meg kell szüntetni azt a gyakorlatot, hogy a költségvetés az elkülönített alapok fel nem használásával támogatja az MNB-t. A monetáris bázis a GDP-hez viszonyítva jelentősen csökkent az 1986 évihez képest. Az MNB pénzügyi politikája következtében erőteljes pénzkivonás van folyamatban a reálgazdaságból.

9. A bankrendszernek ismét hiteleznie kell a vállalkozásokat Törvénynyel kell kötelezni a jegybankot és a kereskedelmi bankokat arra, hogy ne vonulhassanak ki az érték-előállító gazdasági tevékenység pénzügyi közvetítéséből. Mind a rendelkezésre álló pénztömegnek, mind e pénz monetáris kezelésének ismét a reálgazdaság működését kell szolgálnia.

10. Át kell venni a japán jegybank gyakorlatát. A Japán Nemzeti Bank kétévenként mintegy 1000 milliárd dollár kamatmentes jegybanki pénzzel látja el a japán gazdaságot, mégsincs infláció, sőt egyedülálló jelenségként az 1990-es évek végén megjelent a negatív kamat. A japán kereskedelmi bankoknak nincs szükségük pénzbetétekre, ugyanakkor a reálgazdaság irányában szabadulni akarnak felesleges pénzeiktől, ezért teszik a lehető legolcsóbbá a banki hitelek felvételét. A JNB gyakorlata ismét bizonyítja, hogy a nagy erejű, kamatmentes vagy csekély kamatozású jegybankpénz nem okoz inflációt. Ezzel szemben a kamatozó államkötvényekkel való hitelpénzteremtés gerjeszti az inflációt. Az MNB-nek ily módon pont

azoknak kell hozamot ígérnie, akik ezt a reálgazdaság jövedelméből kívánják kihasítani. Azért kell egyre több pénzt kibocsátani, hogy pótolni lehessen a forgalomban lévő pénzmennyiségben így keletkező hiányt. Ezzel az MNB állandósítja a funkció nélküli pénzkibocsátást.

11. Az államvezetés, az Országgyűlés és a kormány lemondott a pénzkibocsátás jogáról és ma már döntően csak külföldi kölcsönök felvételével, denominált devizában gyarapítja a forgalomban lévő pénzt. Így továbbra is garantálva van a folyamatos eladósodás és a forgalomban lévő pénz szűkössége által okozott gazdasági restrikció fennmaradása. Meg kell szüntetni a forint kicserélését külföldi valutára. Ne csupán denominált pénz legyen az országban, mert ez bármikor kivonható és túlságosan kiszolgáltatja az országot a külföldi befektetőknek. A pénzkibocsátás jogát az állam, a demokratikus kormány legalább részben vegye vissza. Korlátozza az MNB által begyűjtött valutatartalék volumenét, mert a 2005-ben mintegy 11 milliárd eurót kitevő devizatartalék a szükségesnél nagyobb kamatterheket jelent a magyar társadalom számára.

12. Az Országgyűlés és a kormány leállíthatná a bank-, hitel- és adóskonszolidációra fordított állami hitellevelek után a kamatok fizetését. A túlfizetett bankszektor ne élősködjön még hosszú évekig a társadalom nyakán, bezsebelve az államkötvények sok százmilliárdra rúgó kamatait. A társadalomnak százmilliárdos veszteségeket okozó banki vezetők ne húzhassanak havi 8-9 millió forintos jövedelmeket. Ha a veszteség a költségvetést terheli, akkor a demokratikus közhatalom korlátozhassa az aránytalanul magas juttatásokat

13. Azok a multinacionális cégek, amelyek munkahelyteremtés címén nagy összegű adókedvezményt kaptak éveken át Magyarországon, csak úgy távozhassanak az országból, ha a kapott adókedvezményeket előzetesen visszafizetik a költségvetésnek.

Van több jó példa is arra, hogy miként kell a nemzeti szuverenitáson alapuló állami önállóság és a nemzetközi integrációhoz tartozás előnyeit optimálisan összhangba hozni. Ezúttal csak a hazánknál kisebb Dánia példáját említem. Ez az ország tagja a NATO-nak és az Európai Uniónak is. Lakói azonban több népszavazáson úgy döntöttek, hogy nem adják fel saját pénzrendszerüket, központi bankjukat, nemzeti valutájukat és megőrzik pénzügyi szuverenitásukat A legértékesebb dán földeknek — a maastrichti szerződés érvénybe lépése után is — csak dánok lehetnek a tulajdonosai és még dán útlevelüket is megtartják ennek a skandináv országnak a polgárai. Az integráció tehát összeegyeztethető a nemzeti érdekek érvényesítésével, ha ezeket az érdekeket nem szervilis politikusok, hanem népüknek elkötelezett demokraták képviselik.

A nemzetek, mint etnikai-kulturális közösségek, és a nemzetállamok, mint érdekérvényesítő szuverén hatalmi központok küldetése nem ért véget, csak megváltozott. A nemzetállamokat nem felszámolni, hanem segíteni kell, hogy új feladataikat — a nemzeti érdekek folyamatos képviseletét és érvényesítését az államok fölötti integrációs intézmények kollektív döntési rendszerében — minél sikeresebben tudják ellátni. Fel kell készíteni a nemzetállamokat arra, hogy együttesen képesek legyenek — a közvetlen és közvetett demokrácia alulról jövő módszereivel — ellenőrizni nemcsak a nemzetközi integrációs szervezetek államok feletti közintézményeit, de a multinacionális vállalatbirodalmakkal összefonódott nemzetközi finánc-oligarchia transznacionális hálózatát és annak külön intézményrendszerét is. Meg kell erősíteni a nemzetállamokat, hogy ellen tudjanak állni e globálisan megszerveződött magánhatalom hegemón törekvéseinek, hogy ez a hatalom a rejtett-rejtőzködő hálózatával és álcázott módszereivel ne befolyásolhassa és ellenőrizhesse a nemzetállamokat tömörítő közjogi integrációs szervezetek közösségi hatalmát. Az egyensúlyt biztosító középút — az integrációs önfeladás és a nemzetállami elkülönülés két véglete között — a nemzetállamok önkéntes, folyamatosan megújuló és alulról ellenőrzött társulása lehetne. A globalizmus és a nemzetek felettiség túlzásait csak a nemzetállamok megőrzendő szuverenitása korlátozhatja. A globális pénzrendszer szélsőséges kilengéseit — természetes fékrendszerként — csak a nemzetállamok egyéni és kollektív érdekérvényesítő ereje csillapíthatja. A magánpénzhatalom szélsőséges individualizmusát csak a társult nemzetállamok demokratikus kollektivizmusával lehet kiegyensúlyozni.

V. A kőzpénzrendszer és a földjáradék

Indokolt utalni arra a veszélyre, hogy a közpénzrendszerre való áttérés esetén a spekulációs pénzvagyon majd a földbirtokba menekül, hogy az elveszített kamatokért a földjáradékkal kárpótolja magát. Ezért már most érdemes elgondolkodni azon, hogy miként lehetne a földjáradékot bezsebelő ingatlanspekulációt korlátozni hazánkban. A gazdaságtörténet ismert ténye, hogy mindig több földet vásároltak akkor, amikor alacsony volt a kamat Mivel a pénzhez hasonlóan a föld is életbevágó fontosságú minden ember számára, ezért bármit teszünk, szükségképpen használnunk kell a földet Az élet éppen úgy elképzelhetetlen a föld nélkül, mint levegő vagy víz nélkül. A földnek ezért mindig az emberek közösségéhez kell tartoznia. Ez a közösség aztán haszonbérletbe adhatja azoknak, akik azt megművelik, hasznosítják. Számos európai országban ez volt a gyakorlat egészen addig, amíg a római jog bevezetésével nem tértek át a földmagántulajdonra a középkor végén. (Magyarországon pl. a székelyeknél mindvégig fennállott a közösségi földhasználat.)

Századunkban alapvetően két földhasználati rendszert alkalmaztak. A szocialistának nevezett országokban az állami tulajdonlás és földhasználat különböző változatai és fokozatai érvényesültek, míg a kapitalista rendszerű országokban a föld magántulajdona és használata a gyakorlat a mai napig. A reálszocialista közösségi földhasználat, akár állami-gazdasági, akár kolhoz típusú-szövetkezeti formáját nézzük, sokkal kevésbé bizonyult hatékonynak, mint a föld magánhasználata. Gondoljunk csak arra, hogy mennyire különböző volt a háztáji földek és a szövetkezeti földek termésátlaga a háztáji művelés javára, mivel ez utóbbiban érvényesült a magánérdek és a személyes felelősség.

Éppen ezért az Európai Unióban és Magyarországon is a legelőnyösebb megoldásnak **a magánhasználat** és **a közösségi tulajdonlás** összekapcsolása látszik. Ez egyszerre segítené az egyéni törekvések kibontakozását és a szociális igazságosság érvényesülését. Egy ilyen kombinált földhasználat bevezetése azonban komoly akadályokba ütközik. A mai földbirtokosok — legalábbis a demokratikus országokban — földjüket vagy vásárolták vagy törvényesen örökölték. Éppen ezért igazságosan csak törvényes kisajátítás útján és megfelelő összegű kártérítés fizetése ellenében lehet a jogállamnak megfelelő új helyzetet kialakítani. Az Európai Unióban az egyes községek nem képesek az új földhasználati forma kialakítására pótlólagos pénzeszközök biztosítása nélkül. Ezt a pénzt úgy is elő lehetne teremteni, hogy valamennyi földre az értéke 3 százalékának megfelelő ingatlanadót vetnének ki.

Ez Magyarország esetében azt jelentené, hogy az önkormányzatok ebből az összegből évről évre felvásárolnák a területükön található eladásra kínált földingatlanokat. Ilyen módon 33 év leforgása alatt az önkormányzatok a teljes földterület tulajdonosai lehetnének. Az így köztulajdonba került földet aztán haszonbérletbe adhatnák magántermelőknek Egy másik megoldásnak kívánkozik az, hogy a 3 százalékos értékadó helyett a tulajdonosok kötelezettséget vállalnának arra, hogy 33 év elteltével ingatlanukat eladják az önkormányzatnak. Ezután is művelhetnék földjeiket, de már nem mint tulajdonosok hanem mint haszonbérlők és a föld mindenkori piaci értékéhez igazodó földhasználati díjat kellene fizetniük az önkormányzatnak. Ezen túlmenően a haszonbérleti díjat meghatározott idő elteltével rendszeresen hozzá kellene igazítani a föld aktuális forgalmi értékéhez. Enélkül a kiigazítások nélkül újból munkanélküli jövedelemhez jutnának azok, akik földjüket egy korábbi időpontban vették haszonbérletbe és ezért kisebb összegű haszonbért kötelesek fizetni. További lehetőség lenne, hogy a bérleti díjak megállapításánál az önkormányzat figyelembe vegye a szociális és a környezetvédelmi szempontokat.

Egy ilyen reform azonnal véget vetne a föld- és telekspekulációnak, mivel a nem hasznosított földtulajdon az ingatlanok árának csökkenése miatt azonnal eladásra kerülne a várható veszteségek elkerülése végett Minél több ingatlan kerülne piacra, annál inkább esnének az árak. Ez pedig egyre több földművelő magyar embernek nyújtana lehetőséget arra, hogy gazdálkodjon. Ez a megoldás a többi szegény ország lakói számára is fontos lenne, mert jelentősen növelhetné az élelmiszer-termelést. A haszonbérlők ugyanazokat a jogokat élveznék, mint a jelenlegiek. Vagyis beépíthetnék a bérelt területeket a helyi előírásoknak megfelelően, továbbá eladhatnák vagy utódaikra hagyhatnák azokat, harmadik személynek bérbe adhatnák egészen addig, amíg a haszonbérleti díjat megfizetik. A haszonbérlethez nyilvános árverésen lehetne hozzájutni. Egy ilyen megoldás hosszú távon igen nagy pénzterhet venne le a munkát végzők válláról, mert végső soron mindig ők fizetik meg az ingatlanspekulánsok nyereségeit. A felvázolt megoldással fel lehetne számolni a pénz- és ingatlanspekulációt. Ugyanakkor nem sértené a jelenlegi rendszer haszonélvezőinek sem a legitim érdekeit. Mégis lehetővé tenné egy olyan rendszer kialakítását, amelyben többé már nem élvez egy elenyésző kisebbség aránytalan előnyöket a többség költségére és kárára. Nem kétséges, hogy az itt vázolt földreform széles körű ellenállásba ütközik. Ez azonban nem változtat azon, hogy keresni kell a konkrét megoldásokat, amelyek a földhasználat tekintetében is kivezetnék a magyarokat az uzsoracivilizáció zsákutcájából. Bármely megoldás elfogadható, amely felszámolja az ingatlanspekulációt és igazságosan osztja el a magyar földből — az egész nemzet közös tulajdonából — származó hasznot Magyarország kezdeményező lehetne ezen a téren. Nem a hibásnak bizonyult külföldi megoldásokat kell erőltetni, hanem megtalálni a szabad földművelő magyar polgárok Kertmagyarországának saját útját

Milyen adórefomra lenne szükség?

Ökológusok becslése szerint a világgazdaság termelésének mintegy a fele környezeti hatásait tekintve veszélyesnek minősíthető. Egy valódi pénzreform és földreform fokozatosan enyhítene a gazdasági növekedés kényszerén, de a természeti környezet könnyelmű és felelőtlen rombolását nem szüntetné meg. Ezért két irányban is módosítani kellene az adórendszeren az Európai Unióban és Magyarországon is. Egyrészt **a jövedelem adóztatása helyett a termékeket kellene megadóztatni.** Másrészt **a termékek ökológiai költségeit bele kellene számítani a termékek adójába.** A kamatmechanizmus kényszere az emberi szükségletektől elszakadt felesleges termelést is ráerőltet a gazdaságra. Ez a lényegében értelmeden kényszertermelés pótolhatatlan természeti forrásokat pusztít el. Noha Ma-

gyarországon jelenleg nincs megfizetve a munkaerő, sőt jelenleg a magyar bérek a legalacsonyabbak még lengyel, cseh, horvát és szlovén összehasonlításban is, ennek ellenére a multinacionális vállalatok által bevezetett és a drágává vált emberi munkaerőt kiküszöbölő modern technológiák hazánkban is egyre inkább megterhelik a természeti környezetet. Ha a környezeti ártalmak és az említett pótolhatatlan erőforrások a jelenleginél jobban meg lesznek adóztatva, akkor a termékek árai emelkedni fognak Ennek következtében egy bizonyos ponton már nem lesz kifizetődő erőltetni a modem és még modernebb, igen költséges technológiák bevezetését hazánkban. A különböző tényezők együttes hatásának eredményeként az is elképzelhető, hogy ismét olcsóbb lesz az élő munkaerő alkalmazása nemcsak Magyarországon, de a legfejlettebb országokban is.

Az Európai Unió országaiban a társadalom ma kétszer is fizet, ha valaki egy modern gép beállításával elveszíti a munkahelyét. Egyrészt le kell mondania a dolgozó által fizetett jövedelmi adóról, mivel a gépekből származó jövedelem nincs a munkásokéhoz hasonló módon adóztatva, másrészt munkanélküli segélyt kell folyósítania az elbocsátottak számára. A jövedelmi adó és a szociális járulék fizetése alóli kibúvás egyik legeredményesebb módja így a fekete munka igénybevétele lett. Ezért nemcsak Magyarországon, de az Európai Unió országaiban is igen tetemes a feketegazdaság részaránya. Ha nem lenne jövedelmi adó, akkor az árnyékgazdaságra már nem lenne szükség, és ez a rejtett gazdaság is hozzájárulhatna a nemzetgazdaság egésze teljesítményének növeléséhez.

Egy ilyen adóreform esetében nem csökkenne az életszínvonal, mert a termékek árának emelkedését ellensúlyozná az adómentes jövedelem nagyobb vásárlóereje. Ez elvezethet egy környezetvédelmi szempontból sokkal ésszerűbb fogyasztói magatartáshoz. Ezeket a változtatásokat ma már nem lehet az egyes nemzetgazdaságok szintjén kielégítően végrehajtani. Ha megdrágul a természeti környezet megterhelése, akkor a szegényebb országok fokozottan ki lesznek téve a környezetszennyezés exportjának a fejlett ipari országok részéről. **Egy pénz- és földreformmal egybekötött adóreform számos környezetvédelmi probléma megoldását is elősegíthetné.** Csak ezen három reform kombinációja vezethet el optimális megoldáshoz. Így lehetne véget vetni a pénzvagyon természetellenes növekedésének, a szegénység további fokozódásának, a jelenleg elkerülhetetlennek látszó gazdasági és társadalmi összeomlásnak. Mind az emberiség mind a természet csak akkor lélegezhet fel, ha ki tudja szabadítani magát a rátelepült uzsoracivilizációból.

Van alternatíva

Ehhez az első lépés tudni, hogy van alternatíva. A második lépés már sokkal nehezebb. Le kell küzdeni azok ellenállását, akiknek nem érdeke, hogy a pénzközpontú, kamatszedő civilizációt egy természetes gazdasági renden nyugvó, emberközpontú új világrend váltsa fel. A jelenlegi rendszer haszonélvezői ezért követnek el mindent, pl. a kamat- és inflációmentes pénzrendszert kidolgozó Silvio Gesell nézeteinek elhallgatása érdekében is. **Winston Churchill** mondotta a Harvard Egyetemen 1943-ban:

„Sokkal kifizetődőbb annak az ellenőrzése, hogy mit gondoljanak az emberek, mint országokat elfoglalni és lakóikat kizsákmányolni. A jövő birodalmai az emberi agyat ellenőrző birodalmak lesznek"

Magyarországon ma kettős hatalom van. Az egyik az egyre gyengülő szervezett **közhatalom,** amely még formálisan demokratikus ellenőrzés alatt van, és amelynek központi intézményei a parlament és a kormány. A másik az egyre erősödő szervezett **magánhatalom** hálózata, amely elsősorban a jelenlegi pénzrendszernek köszönheti létét. Ennek a sokfelé elágazó és a döntési központokat lefedő **HÁLÓZATNAK** az egyik kulcsfontosságú intézménye a *de facto* privatizált félállami jegybank, amely nem áll többé a társadalom demokratikus kontrollja alatt. Hogy a jelenlegi alibidemokráciában mennyire nem számít a választópolgárok akarata és mennyire könnyű féketolni még a formálisan biztosított népszavazás jogát is, jó példa a termőföld tulajdonszerzéssel kapcsolatos — több mint 300 ezer aláírással támogatott — népszavazási kezdeményezésnek az elutasítása még 1998-ban az akkori szociálliberális többségű parlament által.

Valódi rendszerváltás akkor lesz Magyarországon, ha a pénzrendszer irányításának életbevágóan fontos közügye ismét a **köz** — azaz a demokratikus állam és társadalom — ellenőrzése alá kerül, ha áttér az ország a magánpénzrendszerről a közpénzrendszerre. Földgolyónk, a levegő, a víz, a termőföld úthálózatunk és a gazdasági élet útrendszere — a pénzrendszer — is csak köztulajdonban lehet, hogy működhessen az egyéni teljesítményt az azonos esélyek alapján kibontakoztató piacgazdaság és politikai megfelelője: a nem formális, hanem tartalmi demokrácia. Csak az uzsorajövedelmet biztosító magánpénzteremtés és kamatmechanizmus megszüntetésével lehet beindítani a tartós gazdasági növekedést, felszámolni a munkanélküliséget, az inflációt, és visszaállítani az értékteremtő munka és teljesítmény becsületét. Végezetül fontossága miatt megismételjük, hogy csak a pénzrendszer demokratizálásával lehet megszabadulni a ránk telepedett pénzmonopólium jelenlegi diktatúrájától, amely a demokratikus formák és látszatok mögé bújó arctalan uralom, de amely ugyanolyan könyörtelenül

leigázza és megalázza az embereket, mint a nyílt — fizikai erőszakra — támaszkodó diktatúra. Csak a népszuverenitást helyreállító közpénzrendszer bevezetésével lehet kikerülni a jelenlegi morbid és dekadens uzsoracivilizációból és áttérni egy egészséges emberközpontú társadalomra Magyarországon is.

Idézetek, megjegyzések:

1. U.S. Congress, Senate, Banking and Currency Committee, National Economy and Banking System of the United States, Senate Document 23, 76* Congress, 1sr Session, (reprint edition Wickliffe, Ohio: Monetaty Science Publishing. 1976), page 91

2. Appleton Cyclopedia, 1861. Page 296,

3. Síklaky István, „Magyar modell", A globális kapitalizmus egy lehetséges alternatívája, 6. old, kézirat, Budapest, 1999. február

4. The Truth in Money Book, by Theodore R. Thoren and Richard F. Warner, Chagrin Falls, Ohio, 1994, page 51

5. A Magyar Nemzet 1996. november 25-i számában Andor László, Csath Magda, Fecske Mihály, Kopátsy Sándor, Lóránt Károly, Mandel Miklós, Mándoki Andor, Matolcsy György, Mocsáry József, Németh Tibor, Plenter János, Síklaki István, Szakolczay György, Szira Tamás és Varga István fordult nyílt levélben az országgyűlési képviselőkhöz

6. Silvio Gesell: „Die natürliche Wirtschaftsordnung", 8. Auflage, Bem 1938, Seite 404

7. „Magyar Model", 12. old, 4. fejezet A hitelezés társadalmasítása,

8. EIRNA-Studie, Januar 1994, Wiesbaden, Der Weg aus der Depression, Die Alternative zu Produktionsverlagerung, Massenarbeitslosigkeit und Finanzspekulation, Seite 156-167

9. Debt Virus, by Jacques Jaikaran, Glenbridge Publishing, 1995, Jewels in the English ChanneL page 139-154

10. Soros György: A globális kapitalizmus válsága, veszélyben a nyílt társadalom, Scolar Kiadó, Budapest 1999,150. oldal

11. 1996. március 12-én dr. Trim Gábor ügyvéd indítvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz (Iktatószám: 490/B/96), amelyben kérte az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. Törvény 4. § (1) bek, valamint a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 19. § (5) bek utólagos normakontroll keretében történő megsemmisítését. Többek között arra hivatkozott, hogy az Alkotmány 61. § (1) bek. szerint a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze. Az Alkotmány 8. § (2) bek. szerint pedig az alapvető jogokra vonatkozó szabályokat törvényben kell megállapítani, de az alapvető jogok lényeges tartalmát még törvény sem korlátozhatja. A közérdekű

adatok megismeréséhez való jog az Alkotmány alapvető jogokat tartalmazó XII. fejezetében található, tehát alapvető alkotmányos jognak tekintendő. Tudomásunk szerint az AB még nem döntött ebben az ügyben. Ha lenne ilyen döntés, az érintené az MNB elnökének azt a jogát is, hogy a közpénzekre vonatkozó érdemi döntéseit — saját hatáskörben — 20 évre letitkosíthatja.

Felhasznált irodalom:

Arter, Matthyas, Karl Marx und Silvio Gesell, Gedanken zum Doppehwesen des Geldes, M. Arte Verlagstatigkeit, Meilen, Schweiz, 1996

Bernstam, Michael S. and Rabushka, Alvin, Fixing Russia's Banks, Hoover Institution Press, Stanford, CA, 1998

Calvo, Guillermo A. and Kumar, Manmohan S., Financial Markets and Intermediation, Financial Sector Reforms and Exchange Arrangements in Eastern Europe, Occasional Paper 102, International Monetary Fund, Washington DC, February 1993

Creutz, Helmut, Wege zu einer krisenfreien Marktwirtschaft, Ullstein, 1996

EIRNA-Studie, Der Weg aus der Depression, Wiesbaden, Januar 1994

Engdahl, F. William, Mit der Ölwaffe zur Weltmacht, Der Weg zur neuen Weltordnung, Wiesbaden, 1993

Estermann, Thomas, Hammarli, Matina und Jehle, Bruno, Alternative Geldmodelle, Aaran, 1993

Estermann, Thomas, Schuldenfreies Tauschgeld Talent, Entwurf einer Grundlgenden Geldreform, INWO, Schweiz, 1994

Europaische Union, Die Vertragstexte von Maastricht, Europa Union Verlag, 1994

Franz, Otmar, European Currency in the Making, libertas, Sindelfingen, 1989, Editor, Ladislaus Barlay

Gazdaságpolitika más megközelítésben, A Magyar Közgazdasági Társaság Fejlődés-gazdaságtani Szakosztálya vitáinak anyagai, Aula Kiadó, 1997

Gesell Silvio, Gesammelte Werke, Band 6,1911-1912, Lütjenburg, 1990

Hoffmann, Günter, Tausche Marmelade gegen Steuererklarung, Piper, München, 1998

Islinger, Robert, Einkaufen ohne Geld, Econ Verlag, München,1998

Jaikaran, Jacques S., Debt Virus, Lakewood, Colorado, 1995

Kennedy, Margrit, Geld ohne Zinsen und Inflation, München, 1994

Klausner, Hans-Jürgen, Human-Wirtschaft, Das Weltkonzept für jedermann, WEG-Verlags-Anstalt, Vaduz, 1996

Korten, David C, Tőkés társaságok világuralma, Kapu Kiadó, Budapest, 1996

LaRouche H. Lyndon, The Road To Recovery, Leesburg, Virginia, 1999

László Ervin, Harmadik évezred, Veszélyek és esélyek, a Budapest Klub első jelentése, Új Paradigma, Budapest, 1998

Lindbergh, Sr, Charles, The Economic Pinch, Costa Mesa, CA, 1989
Martin, Hans-Peter — Schumann, Harald, Die Globarisierungsfalle, Der Angriff auf demokratie und Wohlstand, Rowohlt, 1996
Matolcsy György, Sokk (vagy kevés?), Kairosz Kiadó, Budapest, 1998
Miles, James G., Five Trillion Dollars and Ever-Deeper In Debt, Carlton Press Corp.,1994
Morita Akio, Made in Japan, Árkádia, Budapest, 1989
Mullins, Eustace, The Secrets of the Federal Reserve, Staunton, VA, 1991
Ogger, Günter, BankKárok, Európa, Budapest, 1995
Patman, Wright, A Primer on Money, Washington, 1993
Plenter János, Amit a pénzről tudni kell, Kapu Füzetek 4., Budapest, 1998
Schröder, Dirk, Mein Manifest, Süftung für Existenzanalyse in Basel, 1996
Senf, Bernd, Der Nebel um das Geld, Gauke, Fachverlag für Sozialökonomie, Lütjenburg, 1996
Soros György, A globális kapitalizmus válsága, Scolar Kiadó, Budapest 1999
Soros on Soros, Staying Ahead of the Curve, John Willey and Sons, Inc., New York, 1995
Thoren, Margaret, Figuring out the FED, Chagrin Falls, Ohio, 1993
Thoren, Theodore and Warner, Richard, The Truth in Money Book, Chagrin Falls, Ohio, 1994
Thurow, Lester C, The Future of Capitalism, How Today's Economic Forces Shape Tomorrow's World, Penguin Books, New York, 1996
Wagner, Rainer, Die Zukunft des Geldes, Fischer, Frankfurt a. M., 1997
Weitz, John, Hitler bankárja, Kossuth, Budapest, 1997
Wittmann, Walter, Das globale Desaster, Politik und Finanzen im Bankrott, Wirtschaftsverlag Langen Müller, Herbig, 1995